ЗУК

У Београду, у Вторникъ 1. Января. 1852.

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 24595

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖИВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторниковъ и Петковъ. Цена му је годишня безъ заштаа 15. гр. а полгод. 7 гр. — са заштаком по' гр. на по' год скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а ое у дућанъ или у канцеларію по' гр. на пола год.

ПОЗДРАВЪ

ЧИТАТЕЉИМА ШУМАДИНКЕ.

Ново лето, Шумадинка стара,
Иде опетъ, да васъ разговара.
Ко е весео, да га још весели,
Ко е тужанъ, да съ њимъ тугу дели.
Ко е бодранъ, да му лека тражи,
Забринутог' да шаломъ разблажи.
Ко се труди за напредакъ лепый,
Да га фали и у томе крепи.
А ко руши нашу српску славу,
Да га ружи и туче у главу.

Да честита сваке гдањ радости,
Из' свег' света доноси новости.
Да оном што с' учити даде.
Гди што каже што још незнаде,
Ко зна болъ нек' опет' поноври,
Тыме неће никда бити горій.
Да вамъ явля, шта с' у свету збива,
Кои губи, а ко задобива.
Непоштене кад' време улучи,
Што год' може да ій опаучи,

Та од' сваштa она нешто бьће,
О свачему сваштa доносиће.
За учена као и за проста,
Шумадинка доносиће доста.
И за оног', кои земљо оре,
И за оног', пред' ким' слуге дворе.
И за оне, кои иглом' боду
И за ове, што с' оватя воду.
И за оне, што само леноју,
И за оне, што моремъ тргую.

Та за сваког' она нешто носи,
А од' сваког' само едно проси.
Ніе новце — хе, шта намъ е стало!
Ид' имали доста или мало.
Вељ' то едно, то е Срби само,
Єдањ' другог' болъ да познамо.
Да с' сећамо нашій грдны рана,
И да знамо шта намъ е обрана,
Да у срцу сваког Србина,
Влада слога, љубавъ и истина.

То е да смо єдањ другомъ браћа,
Општа полза да намъ буде слаћа.
Да с' манемо злобе и пакости
Єдањ другомъ грехе да опрости,
Да у сваком Србину Србина
Мы гледамо, а не душманина.
Кои оће само Србинъ да е,
Ма и незнао српски онъ добаръ е.
Да презремо поєдине ствари,
Но за општность само да се мари.

Да любимо когод' добро твори,
И ко српски милуе да збори.
Да држимо чврсто се за руке
Єдањ другомъ да блажимо муке,
И у даву и у тамной ноћи,
Єдањ другомъ да смо у помоћи.
Да се старог' косова сећамо,
Па неслоги да се већ' недамо.
Да себичне останимо страсти,
Кое воде свеобштой пропасти.

Быти поштенъ говорит' искрено,
Одъ Бога намъ ніе запрећено.
Прође снега Србію любити,
Томе неће нико замерити.
Нек' све трае, я све прође брзо,
Само она нек' намъ стои тврдо.
То е котва србства разтераногъ,
То надежда рода разпаканогъ.
То плодъ цыглый тешки уздисая,
Кролъ векове што у робству стая.

Улюбави спрамъ српског' народа,
Безграничка дата е слобода.
И светати ту нам' нико неће,
Быт' србиномъ слободно е неће.
— Та чудна е наша историја!
Найновія ка и найстарія,
Пуна бъде и ратне несреће,
И неслоге, издае и смеће.
Ал' е пуна и одважны дъла,
С' римлянима што б' с' мерити смела.

Имали смо мы негда краљеве,
И жупане, војводе, цареве.
Имали смо војске изабране,

Што и данас српско име браве,
И онуда у нашим крајима,
Мы смо были наслѣдници Рима.
Орʼо нашъ е два путъ Балканъ прешо,
И два пута на Цариградъ пошо,
Да сʼ обнови Византија стара
У рукама српски господара.

Имали смо снагу млого вѣку,
Али ао! — немa смо срѣћу.
Све то сруши сʼ и све то пропаде,
Само робство и жалость остаде.
Ко бы срѣћанъ тай погибе одма,
Не дочека пропаст свога дома.
Ко немогʼо муке подносити,
Тай се у свет морʼо уклонити.
Отишао да туђина служи,
Алʼ довека да за кућом тужи.

Други опетʼ у шуме се дали
И у тврде стѣне закопали.
Црна гора њима е обрана,
Одʼ косова до данашњегʼ дана.
Пропадосмо, одавно е было
Алʼ се нѣ іошть заборавило,
Нити ће се заборавит моћи
Докʼ е дана и довле е ноћи
Та четири пуна столѣтія
Немадосмо народногʼ бытія.

Србіа се наша онда была
Сва у црно одѣло завила.
Кукаюћи о косову песне
Трпила е јаничаре бесне.
Наше реке нису текле водомъ,
Већʼ текле су чистомʼ српскомъ сузомъ.
Нитʼ у шуми беше други птица,
Кромѣ самы сыньи кукавица.
Србинʼ свуда међʼ зверове сʼ кріо,
Те слободно кодъ њи суде лío.

Та Србство е млого претрпило,
На њему се сво зло превршило.
Насилія безакона рука,
Млого му е измишлила мука.
Гди е годе Србинъ кои было
Свуда му е животь загорчіо.
Одсвуда смо были мы стесњани,
И одʼ сваке стране заедени,
А свемʼ томе неслога е клета,
Узрокъ была — и српска освета

Али шта е учинити можно,
Кадʼ се Срби само држе сложно,
Показаемо мы целоме свету,
И врати смо слободу отету.
Подʼ Милошемъ и подʼ Карађорђемъ,
На ново е Србинъ ослобођенъ.
Она силна рука Карађорђа,
Ослободи Србина одъ гвожђа,
Подиже га изʼ сва и разбуди
И научи да слободу люби.

Одпоръ дасмо зверскомъ јаничару,
Помого смо и себи и цару.

Уреди смо школе и судове,
Поправи смо мосте и путове.
Српска земля опетʼ процвала,
И слободе свое сʼ дочепала.
Срби више себе се нестиде,
Весео е куђʼ годјои иде.
Законъ само сада надʼ њимʼ влада,
Свакій пева и болѣмъ се нада.

Она иста земля штово негда
Беше пуна несреће и беда;
Гди е владʼо ко е ячій био,
И слабій се одʼ ячега кріо;
Она иста свагда лена земля
Пуна среће, блага и весела,
Има уставъ што влада надʼ свима,
Надʼ силнима на й надʼ слабима.
У той земльи гди све бѣде више,
Сада Србинъ найсрећніе дише.

Па ту срећу што сада имамо,
Треба добро да е мы чувамо.
Да мислимо шта смо негда были,
И зашто смо крвь толику лили.
Мы смо мали и слога насъ едва,
Изчупала гдикоо беше бездна.
Неслога намʼ на косову равну
Сруши царство и будућность славну,
Та она е унекʼ узрокъ само
Те єднако у свету страдамо.

(— Шумадинка трудиће се свагда,
Да по обштемъ мнѣнію се влада.
Прекинула одʼ велики жеља,
Ужелила сʼ свои чьятателя.
Едва чека да међу њи дође,
И да сʼ њима говорити поће.
И призивалъ дрвалъ и каменъ
Свим на свету искрено сʼ заплавъ.
Да ви за чимъ на свету немари,
Осимъ само за свеобште ствари,
Будућина е — то іой млого шкоди,
Алʼ ни за ким она сʼ неповоди.
Ко е фали некаже му фала,
Нитʼ се срди ко іой наће мана,
Она добро свой публикумъ знаде,
И држи се средине и правде.
— На дай Боже! да намъ роде њиве,
Виногради, трмови и шљиве:
Трговина да процвати болѣ
И књижевно неораво полѣ,
Да намъ руде, што сада копаю
Доста злата, гвожђа, бакра даю.
Да миръ, срећа, тишина и правда
Са закономъ у Србіи влада!
Е — па онда Шумадинка неће,
Долазитʼ вамʼ нигда престат неће. —)

МИРОЉІЯ.

(Речникъ за животь)

Азъ као што е кодъ свію готово єзыка прво писме, тако е и у нашой азбуки ово прво. Али (вели Сафиръ)

зашто є бањѣ *азъ* прво писме а не кое друго, нема никаквог основа, као што нема никаквог узрока ни основа зашто бы кое друго писме было прво а не *азъ*. Има многій кои су први, беза има узрока зашто су први; найвише зато ербо се нелза ко бы иначе было првый. Али нема нигда првог без второгъ; второ є дакле нуждне за прво, ербо кад небы было второг не бы могло прво бити. Съ тога нема првог члена без второгъ; првог президента без второгъ, првогъ секретара без второгъ, и тако *азъ* не бы было прво писме него єдно и цело кад не бы Буки и другій писмена было. *Азъ* на славенски значи *я*, и то прво славенско писме показује славенску себичность, и за то кои є год славенски народ' страдао то є найвише за то страдао, што є свакій хтео да буде *азъ* а нико ніе хтео да буде *буки* или ова друга писмена.

Адамъ было є првый човекъ, то знамо сви, али ко бы могао знати ко ће последњи човекъ бити! То є лако погодити, єр у свако доба на читавомъ свету има много више последњи людій него што бы требало. Но ни єдань нити жели, нити ће да каже да є последњи, а кад бы хтео да се свршава светъ, онда бы и они кои су први, казали да су последњи.

Ако, то є єдна речь без кое не бы могао светъ обстати, или ако бы и было онъ бы было сасвимъ другчій то есть было бы без *ако*, и было бы много другчій него што вели Доситей кад' бы было свет' без медведа. И да ніе тога проклетог *Ако* пола бы света срећніе живило; све човекъ што усвоиъ целомъ животу мысли и ради, пола готово ради са *ако*. Многи вели: „Направи ћу кућу ако будемъ живъ, — удаћу се ако наћемъ прилику — оженићу се ако узмогу — " кредиторъ каже: „Ако неплатиш' затворићу те" дужникъ каже: „платићу ако добијемъ." у обште да ніе *акова* на свету болѣ бы было. Кадъ ти ко тодъ што обећа па у томъ обећаню єдан год' спомене *ако* слободно ничемъ се ненадай. Свакій договоръ, или посао са *ако* ніе свршенъ. То *ако* кадъ се натрашке чита много є лепше и слађе, єръ онда барем свакій помисли на оку вина.

Альвина. Све оно што човекъ на себи и око свога тѣла носи зове се алвина. То є дато као казнь првом' човеку за грехъ; али сада ушло є тако у обичай да што човекъ више, и лепшій алвина на себи носи тим' се ниже уважава. Поредъ све филозофіе, и учени и прости од' како е света цене и мере човека найпре по алвинама. Зато сада многи люди носе по два капута, но две кошуљ (єдну од' вуне, а другу од' платна) но трое панталожне, но двоє чизме без чарапа, (т. е. нерачунаюћи чарапе) а то све за то да бы за два човека уважавани были. Како є човекъ смешанъ! — єдан год што у природи има од' свашта но мало на себи носи, носи злато и сребро, носи каменѣ, носи овчію вуну и конопль, облачи се у различне коже, а найрадіе завіюе се люди у курчіну, медвеђу и лисичію кожу, сиротиња само носи јагњећу кожу. Лисичіе коже найболѣ чувано одъ мраза, и у сва времена у моди и на цени стое. Алвине су узроки многомъ кое чему на свету. Неко изгуби а неко добіе свою срећу на свету сбогъ алвина. Многи моћи залюбе се само сбогъ алвина у какву девойку, а тако исто и многе девойке удаду се само за алвине. Лепа алвина много пута сакріе рђаво срце, и іошть кадъ бы се могло изумета да и єзыкъ носи алвине, онда бы на ономъ свету сви богати люди скупа и добри и паметни были. Лепа алвина на много места отвара путь и уважаванъ. Човекъ є научіо да пре него што кога из' унутрашњости позна, да га найпре по спољашности цени. Краљевићъ Марко премда є леђеномъ и без' мере піо віно, опетъ є по кадъ кадъ было и великій философъ. Онъ се преобуко єдан' путъ у просачке вэцпање алвине, и отишао на єдну господску славу, где му нису ништа дали да єде и піе него га отерали; а онъ онда обуче се у срму и злато и пригрне свой њурак па дође опетъ на исту славу, и онай истый домаћинъ и гости посаде га у прво чело, онда Краљевићъ Марко примакне чорбу на обадва своя рукава замочи: „Једите" вели „мои свилени рукави та се часть нама дошла." То ни єдномъ старомъ философу па ни самомъ Діогену ніе пало на паметь, а свеће є у томе увекъ као онда было. Марко хтео є да позна светь. Кадъ є ручао онъ своиъ њурку рекне „Фала на части." А њурак му онда рекне: „Почитуй ти мене па ћу и я тебе." У време Езопа слободно є было говорити магарицима и свой животиньи; у време Краљевића Марка говориле су алвине, а у наше време ніе слободно ни учредницима новина говорити и своя мнѣнія давати, у Француской.

(Продужиће слѣдуе.)

ОБЯСНЕНІЄ.

Шумадинка є почела излазити, али нема из' окружны места ни половину своій стары пренумеранта. Ить неколико окружны варошн іошть ніе ни єдан' послат', а из Лознице крај Дрине столице само єдань. Но то ніе узрок што люди неће да плаћаю, него што сань я погрешіо, те сань новце напред' поискао, єр човеку є свакомъ урођено да неће ни мед' што зна да є слађак да плати, док' га невиди. Скупштелъи являю ми да се многи неће зато да пренумерираю, што се бое да се опет незабрани, па да ни новци непропадну, но то неће нигда быти, єр Шумадинка неће нигда тежити против' волје нашег' народа; него свагда трудиће се колико може за обштый напредакъ, а то и нашем' правителству на срцу лежи; она ће увек' држати се законости и поредка. И ако єдан год' уарешета, то ће само из' љубави к' правителству, и народномъ напредку чинити; єр' кад' ко годъ какву воћку кресе ов' нешде нато да є съ тым' 'осушя' него да му болѣ цвета, расте и болѣ и питомій плодъ приноси, и кад' ко год' коња траву и коров' око ноћне ов' нешде ни с' тымъ да є осушя него да болѣ напредує и да се чврће држи. Но поредъ свега тога цензура є найболыи мой емаць, и она добра стоя да Шумадинка неће нигда имати узрока да се забрани. Многи нису се за то пренумерирали, што држе да се у Шумадинки неће ништа о важнійм стварма, и слободно писати, на то ни'мам' одговорити да наша слобода печатнѣ ніе тако ограничена као што многи мысле, и да се може колико се ће слободно писати о ползи обштой, о побољшаваню обичаа, школа и света, само кадъ се ове. Кодъ нас нема фала Богу ни еднe власти коя неподлежи закону, и коя ніе ограничена уредбама и правилама, на тако е и са цензуромъ. Наша е цензура умерена, разборита и блага; блажія може быти него што є за садъ у фалъномъ галиаду слободе, у Паризу. Другчіе сань я следао цензуре, где кадъ ваће у новинама написану речь: „*отечество*" а она избрише, па место те речи напише „*Maesia*", наравно то є было одавно, има од' то доба седамъ месецій. Наша пак' цензура избрисала бы ове речій, кое бы видила да неиду к' развитку наше народности и кое непобѣдную отечественолюбіе. И я оставамъ увек' приторне да што є год' наше, сладко є. Да насъ Богъ туђа само цензуре сачува.

Некій скупителъи пишу ми да се многи за то нису пренумерирали што мысле да ће учредникъ Шумадинке на пролеће опеть отићи куд год да путуе; а за то незнамъ ништа, међу тимъ болъ бы было да неслуже, но яко и поће куд да путуе, то ће путовати по Србіи да купи вересію од своих новина. Многи ішитъ другій неосновани узрока было е по окружнимъ местима, те самъ сбог' тога онако малый брои пренумеранта добыо, иначе сы бы се радо пренумерирали. Садъ пошто ће се видити из' овог' листа да су све неосновани узроци и сумнъ, надамъ се да ће се сви радо предброити. Зато молимо да се имена пошлю, на макаръ новци и доцније, єр кад' сва наша књижевность на вересіи стоји, нека и Шумадинка иде на вересію.

Цена ніе се могла на манъ спустити, єрбо е артія на дуплу цену скочила, и нигди се неможе добити да се купи, єрбо где годъ кои конаджићъ артіе беше, направише банке од' њи — у Европи. То су средње и богате државе, кое одъ десеть табака артіе, за по сата могу направити десеть хиляда дуката.

Шумадинка садржава ће у себы поред' забавны предмета и озбиљне чланце. Саобштава ће сва постављенія како чиновника, тако и учителя, и рукоположеніе свештеника, кое до сад' ніе было, и за кое многи су се изразили да желе и то имати. За кое умолявамъ конзисторіе, и школске управителъ, да ималю доброту и да у учредничеству доставляю. Често ће саобштавати те чай новаца, и цену ране и марве због' трговине. Тако исто авла ће се постављати практиканта, кои нам' до знана дођу. Овом' приликом' морамо и то казати да су практиканти за сада код' нас найвећій любителъи читаня, и нигди ни едан у окружію ніе остао да се непренумерира поред' све свое мале плате. То су све млади люди и ради да што чую и науче, у њима огледа се будућность србске књижевности, а поштари найболъи су скупителъи пренумеранта, само штета што ніе тай обичай и при новинама као при књигама да се едановреме даю на даръ. Но благодареће свима предбройницима и скупителъима учредничество Шумадинке обећава се быти — благодарно.

У Шумадинку примаће се сваковрша обавленія, и платиће се за њи као обично, првый пут од' врсте 3 кр. други пут 2 кр. а трећи пут 1 кр

Учредничество Шумадинке радосноће примати сваћије дописе, и книжевне прилоге од' сваке руке. И молимо да нам сваћій помогне и да пише, а сад' ће се имати где печатати почев' Шумадинка е сада много већа и два пута излази на неделю. А тако исто нек' намъ се шаљо све нове народне песме, пословице, народне приповедке, исторични одломци, єдном, реч све оно, за кое бы было штета да пропадне и да се заборави.

Чимъ се скупе сви предбройници, и само ако буде прилично число, учредникъ Шумадинке обећава се одма почети или болъ да рекнем' продужити устарой ішитъ Шумадинки започето свое путованъ из' 1846. године; путоваће по Швайцерской у 1847. год. а нарочито путоваће у 1850 — и 1851. години, у ком е времену найлепшу и найкаснію часть западне Европе прошао. И на целом' том' путу где е год што лепо и знаменито видіо колико е унео забележіо е, и сад се радуе да може своим' читателъима стопу по стопу, речь по речь просто приповедати. И сваћій читатель заедно ће с' њиме прећи два пута преко Алпа; заедно ће њиме слушаће шуштанъ швайцерски водопада; заедно с' њиме проћи ће кроз Лондон и Париз и учиће познати тамошня места и обичае, заедно с' њиме пловиће по мору, и пеняти се, на огньданшну гору Везуи, и одозго заедно с' њиме гледаће ленову света и дивиће се природи. Сваћій читатель заедно ће с' њиме стояти пред иконама Рафаела и пред Развалинама Рима, заедно ће с' њиме почивати у ладу смокава, и укратко — заедно ће с' њимъ проћи свуда, куд' е он' прошао, видити све што е он' видіо, едном речи читатель ће све с' њиме делити, осим' умора и учињеног великог трошка. — И то мора примѣтити, да неучећ' као што е, неће писати за одвећ' учене и високоумне, па зато неће ни марити ако они набу маха. Он' познаюћи се лично с половином своій предбройника, биће у свачем' поверателан, и писаће о свему искрено без' сваког' затезаня, као кад' бы пріятель писмо писао, и тако — ако му околности допусте — више ће се изповедати него приповедати. Но ако останемо при овом' броју пренумеранта, кои ішитъ неможе заклапати трошак' саме типографіе, то онда — треба слегнути раменима.

Шумадинка уверена о родолюбивой цѣли свію србскій листова, жели са свима у миру и пріятелству живити. За политичке вѣсти има свое дописателъ у Паризу, Лондону, Беранцу, Бечу, Риму и Сопоту; кои ће сви управо на учредничество Шумадинке преко Лонда писати.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Под' рубрикомъ *„домаћій новостій“* имамо честь нашимъ читателъима явити да нема ништа новог'. Осимъ то да е ове године ново лето првог' Јануарія започело; и ако снега небуде 1-вогъ Јануарія, онда за цело неће ни 1-вогъ Јулія быти. Ове године почело е ново лето у Вторникъ, и свак' воли кад' ново лето непадне у недељо, нарочито они кои су се ћутуре погодили. Како е лепо међ' данашня уређено, њи седморица кроз целу годину владаю, а сваке године имаю по реду другог' президента, кои им' скупштину отпара и ново лето почиње. А не као Бунапарта у Паризу сваке године онъ те онъ. Мы четитаюћи ново лето нашим' читателъима, желимо да недоживе више него само десеть новы година, — али кое ће године да се падаю у данашнія данъ, т. е. у вторникъ. (У идућимъ бројевима имаћемо више домаћи новости, єръ смо наручили на сне стране да се пую.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Трієстанске немачке новине спомињу: Да од' 400 година турци су наместили свое чиновнике по окружіима, кои су између осталогъ такође и брой умножавали или умаљавали народа сваћій пут' точно у свое књиге Перидехане, и Дефтер-хане бележили, кое кад' бы се сада прегледале слѣдство бы было важно за историю турског царства.

— Парізки догађаи осетили су се у Цариграду већма нег' што сно се надали. Лавалет продужава свој саветовања непрестано са великимъ везиромъ. — Из' Петербурга нови дешеня стигли су сбог' повеђеног' питања о светомъ гробу, у каквом' смислу ішитъ незнамо.

— Еданом' Ирландезцу Мак-Логлену пала е напамет та мысао и потомъ измыслио е планъ да огньданшну гору Веауръ угаси, и тако да она у будуће неможе никакву штету око себе своіомъ натроњъ чинити. Онъ има тай планъ да прокопа еданъ каналъ изъ мора кроз брегъ до оног' Жарла, и потомъ вода ће доле падати. Изврщенъ тога плана не бы више стало него само два милиона талира. — Штета што се тай ніе пре две хиляде година родіо да спасе Херкулануумъ и Помпею. — |

— У Шамбери укаћено е много бегунаца француски, међу кои има и такође было и две жене од велики породица.

— По новинама познае човек' много пута и публикумъ. — У сѣверной Америки долазе обично на 8 хиляда душа, еднe новине; у Аустрія на 140. хиляда душа.

№ 2. У Београду, у Петакъ 4. Января. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ завитка 13. гр. а полгод. 7 гр. — са завиткомъ по' гр. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на годи год.

ЄДНА ЖАЛОСТНА ПОМЫСАО.

О НОВОЙ ГОДИНИ

Ново лето почињ да влада,
Свакій човекъ нечему се нада:
Неко мысли: „ха година друга,
Та довешће мени самцу друга.“
А судбина можда другче брои —
До године онъ подъ земльомъ стои.
И за њега сањ свет већ нестаје
Сав' свет' прест'о, сунце му несаје.
Ао смрти пуна ти си нада,
Тешко оном' но се теби нада!

Неко чека съ мора трговину,
И већ' брои као готовину,
И рачуна да ће срећни бити
И унуци кое ће добити.
А он' незна шта ће и њи' снаћи —
Море бурно почина на лађи,
Трговина с' надеждом' пропала,
Празна кеса ва дугу остала.
Авай море нигди те не было,
С' тебе млого отрова с' попило!

Неко сина на крилу милюшка,
Уз' милињ лепо му певушка:
„О, да мое непрецње среће,
До године ново лето трће,
Од' како га на рукама гањ,
Од' како се и са сином фалим.“
А смрт' незна за сриче очево —
Плаче можда онай што е пено,
И нариче: „но моя срећа!
Садъ бы была година му трећа.“

Другій с' роди, надъ њимъ настоява,
Лебди ждањ и кадъ санак спава.
Одгањ га — о, утъхе лепе!
Када старца сынови подкрепе,
Весо' старањ, свуда сиау бира,
Изроси с — већ му гайдањ свира.
А смрт' груве у домъ пре святова —
Отцу срце разпори взнова.

Кои сына у гробъ ладный спрема,
Нетъшће га — за тог' лека нема.

Неко брои свое службе дане,
И нада се даће му да сване,
Да пашира он' на плату већу,
Своіой децы оснигра срећу.
И рачуна: „за десетъ година,
Уштеди ћу стотину стотина.“
А смрт' клета на врати му стои,
На минуте његовъ живот' брои.
Остаде му жена сиротица,
Оголиње његова дечица.

Неко зове предбројанике свое,
На двадесетъ љта да с' предброе —
У напредакъ да му зато плате,
Па до смрти да бадава чате. —
А смрть можда ни двадесетъ дана,
Оставила ніе му мегдана.
Ао смрти! куд' тод' бацим' очи
Од' свуда ми твой отровъ загорчи,
Ал' живъ човек' непрестано с' нада,
Живи, ради, а смрть над' њимъ влада.

Неко гледа са престола свога,
И врох себе он' незна за Бога.
Милюни другій слободља душа,
Клања му се и робски га слуша.
Како оне по свом свету крши,
Мидіона смрть у руци држи
И већ' оне да смрть, ком подпише,
Рука клоне — и онъ самъ издише.
Авай смрти Робеспіеръ ты си
Кад' цареве казела нисси.

Неко силанъ на своему хату,
Пролетіо б' проз' пламенъ и ватру.
Бћсни, горд' е не бои с' никога,
Редко кад кад сећа се и Бога.
Туче с' храбро, свак' се плаши њега,
Свак' се склања и далеко бега.
С' хиландама онъ войника влада,
Онъ е юнакъ — али смрть га свлада.

Док' живъ беше, та сваній мисляше
Да за њега смрти немађаше.

Смрть є оно што на сав' свет чека,
Без' разлике звера и човека.
Смрть једина с' природом се бори,
Једна ствара, друга само мори.
До вѣчности што с' помислят неђа —
Нико нелна чія є победа.
Али чуйте я вам вѣру даєм' —
О ономе ког' добро познаємь.
Кад' бы я ко ту смрть побѣдіо
Нѣгошъ Рад є довека б' живіо.

О владико на те тужанъ мислимъ,
Када ове случаєве числимъ.
На те мислим' с' тебе ово пишемъ,
Тебе зовемъ кадъ годъ сузе бришемъ.
И іошъ незнамъ за киме самъ вако
Я тужіо к'о за тобомъ яко —
Ако већ' да за косовомъ равнимъ
И за оным' Обиличемъ славнимъ
Ал' у нѣму ты си се огледо
Бог' за њега тебе намъ є предо.

Хей владико, наше сунце ярко,
Лепо л' грану али трая кратко,
За озеблог' мало є Србина,
Што си двадест' сіно година.
До твог' гроба од' малог' детета
Боріо си с' са два Елемента.
На є чудо да с' и досад' траіо
Међу каквим тигрови си стаіо.
Пакость, злоба и неслога люта,
Разлютише т' хилядама пута

Куд' су сада оне твое мисли,
Са конма ты тек' био ты си.
Куд' су она лепа пророчества,
За будућность Српског отечества.
— Отечество твое є велико,
Сваком с' отацъ ко ти име свико —
Ко год' сриде им'о є у груди
Свакъ є тебе морао да люби.
Гробъ твой сваній са сузама роси,
Кои жаде было србству што си.

И владатель, човек и свештеник'
— У свему си био ты превеликъ.
Јуначъ, путник' и млад' стихотворацъ,
И дипломатъ и прость пригорацъ.
— Што є добро и лепо было
То у теби све се сђинило.
Ко те чуо изъ деветы уста
И томе си узбудіо чуства.
А ко зна те, ко є съ тобомъ было,
Тай у теби све є изгубіо.

Ты младосна ова моя лета,
Дома врати изъ туђега света.

„Ајде кући, доста с' путовао.“
И я самъ те ево послушао.
А другче бы можда сузе моє
Садъ капале вищ' гробище твое.
Из' бы ост'о украй развалина,
Где є была римска царевина,
Да у Риму ова чуда гледамъ,
И прошлости наше да се сећамъ.

Та чудно си управлао лане
Моє жељ и мисли нестале.
На предкове моє си ме сеће
Кнез' Алексу пред очи ми мећо.
„За пасъ пушке, а токе на груди,
Као твои стари и ты буди,
Та ние се сце свршило веће,
Србин' мора кроз' крвь доћ' до среће.“
На своій путу све што сам видіо,
Ты си єдань чем' самъ се дивіо.

И не сања враћати се кући
Мишља већ тай Египет врући.
Видит' землю ту свима чудесну
И съ Картаге пенат мою песну.
Жељо самъ — али неће нигда
Неће видит' вршке пирамида.
Има нешто што ме овде веже,
Што с' отимам, већма ме притеже.
Найтеже є преко прага прећи,
Своіой кући сбогом остай рећи.

Добро л' какво учинимъ од' сада,
Твоіой души нека є награда.
Бр' без' тебе и без' твои речій,
Я самъ хтео у немарность прећи —
Путовати — видит света мало.
Па живати са „*што ми є стало.*“
Бр' свуда є веће мени было
Свако дѣло жучем' загорчило.
И већъ мисља и држа доиста
Побудит' ме да не може вишта.

Ал' ты само єдиный на свету,
Ободри ме к' новоме полету;
Зато сада кадъ си не навео,
Те сам опет писати начео,
А ты дай ми — неиштем' ти круне,
Сбог' те бриге и твое тѣло труне. —
Него дай ми само твое цѣли:
„Добро чинит' за народ' васцѣли,
Учини ме само да наслѣдимъ:
„Да за Србство я ништа нештедимъ.“

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за живот.)

Амалъ, то є турска речь и означава онога кои тереть преваша. О њима писали су многи немачки и француски путници, како они своимъ леђима заменою фіакере у Београду. Они обично сучаю се пред' ћумру-

комъ, и врло тешко бреме носе. Но многи на овоме свету осимъ амала носи много већій и тежій терет ако не на леђима, него или на своіой души, ако су што Богу сагрешили; или на своіой савѣсти ако су што противу свог здравога разума или противу закона учинили; или на последку на своме срцу ако су залюблѣни.

Ахъ! — то е една чудновата реч. Два писмена више нема, ако дебело ѣръ не узброимо. Мала реч али може бити зацело усебн више садржава него каква суворапна књига у којой се о чуствама неговори. То *ахъ* на много места много друго кошта значи. Оно као годъ и политика Европе треба многе околности докъ се каже. И право *ахъ*, шкадаіе неможе бити почетакъ каквог' чуства него сльдство. Кадъ каква госпоя рекне *ахъ* и у несвесть падне, то или е чула да іой е мужъ у войсци погинуо, ако га е волила; или е чула да е остао живъ и браћа се кући, ако га е мрзила. Кадъ се двое залюблѣни раставаіу на ништа друго нерекну неко то једно *ахъ* онда е найвише казано, и болъг' растанка ни једно срце нека нежели, и што се лакше *ѣръ* накраю чуе тымъ ће и асније срце куда; но у нашемъ језыку *ѣръ* се изговара по већой части као *како*. Кадъ се човекъ намршти, па се куцне песницом' у прси па рекне *ахъ*, ту е сасвимъ друго чуство и друга помысао, то значи осветy. Кадъ каква млада и лепа жена седи са своим' мужемъ и пути, па се преварн те уздишући рекне полагано *ахъ*! онда мужъ намршти се и из тога *ахъ*, чита ћутећи єдну велику књигу и размышлава коме е то *ахъ* посвећено, а зна добро да ніе њмъ, и тешко оном мужу кои ту велику књигу до краја прочита и то *ахъ* разрѣши. Кадъ кои старацъ или баба рекну *ахъ*, тій мысле на свою младость, или на гробове своіе деце. Кадъ учредници српскій листова рекну *ахъ*, то онда за цело гледаю у протоколъ своій преумеранта. *Ахъ* ни одкуд' лешше недолази него изъ уста неудате девойке, то е оно дозволѣно и на своме правомъ месту; кадъ девойка шіоши и незнући своіе дарове уздане и рекне *ахъ*, мати се осмене, и помысли на свою младость и на своіе хиляде *ахова*, а отацъ позна да има єдну бригу манъ, то есть да петражи зета, ер' е већъ нађенъ. У ком' се народу много *ахъ* употреблява, тай е народ' добаръ, благ' и изображенъ, ер' то е речъ углађеног чуства и њежног' срца, и то е знакъ доброгъ воспитанія. И кадъ палилулци, кадъ имъ се претуре кола, место да пєую рекну само *ахъ*, онда учредници српскій листова и списатели неће никадъ говорити *ахъ*.

Аршинъ зове се кодъ насъ оно с' чим' се чое, платна, и леђа мере. Но од' како е почела цивилизація у Београдъ долазити, дошао е и Рифъ съ њоме, одъ аршина мало дужій, а много скупљій. Кадъ е у одсуству Аршинъ или Рифъ, онда заменюе више-аршинъ. т. е. мери се од' ока. А познато е из' практичног' живота да свако *више* манъ е од' онога правог'. Тако више-конзулъ е маньій од' правог' конзула, више-президентъ маньи е од' правог' президента; више-унифорна маня е од' праве униформе; па ніе чудо да и више-аршинъ буде маньій одъ правог' аршина, или више-рифъ одъ правог' рифа. Но ни Рифъ ни Аршинъ нису српске речи ни српске мере. Српска е права мера лакатъ и пєдя, и Чеси и Словаци и Кранъци зову Рифъ' лактомъ. И у Далмаціи и у црной горы и данасъ. место да кажу: „одмери ми єдан' риф' или аршинъ Сукна.“ Кажу чисто српски: „одмери ми єдань лакатъ сукна.“ Наравно то е природна мера, али неможе обстати, почемъ нису сви лактови єднаки, и онда они кои су' дугачкій руку и претію найманѣ бы имали профита место што садъ имаю найвише.

Амрела, то е талііанска речь, али е одъ Француза узета и усељена међу Европске народе іош кадъ е была она прва революція у Парізу прошлог' вѣка. *Омбръ* (ombre) у преносном' смыслу значи на француском' језыку: *обрана* или *покровителство*, а иначе у простомъ смыслу значи *сенька*. Сви народи надали се слободи и заштити од' француске, на француским' језыком' назвали су и оно што и' од' времена и кише брани. Но старый Бунапарта кои никад' ніе био у преносномъ него у отимаюћемъ смыслу, — — —

Авансирати. То е она речь на кою многи нестрпѣливо изгледаю. Авансирати значи помаћи се съ єдног степена на већій степенъ, т. е. на већу плату. Безплатежный практикантъ єдва чека да буде платежный, само да види шта є то плата. И кадъ прву свою плату прими нѣму се чини Богъ зна колико є приміо, и нико на свету ніе срећній одъ нѣга; части, трошн и іошть му претече одъ плате првог месеца; другог месеца плата му таман засекла оволико колико му треба; трећег месеца већ є узео пола плате у напредакъ; четвртог месеца мисли, и брине се како ће излазити на край, и уздише да постане млађій писарь или канцелиста. Па ко бы могао описати ту радость онога кои постане млађій писарь, кои ступи у редъ чиновника, коме се дозволи носити уніформа. Слаба е и младна радость над членъ постаре предсѣдатель или помоћникъ постаре Начальникъ. Али є велика радость онда кадъ практикантъ постане млађій писарь или канцелиста, и онда є текъ сапрсена надъ добру новине и у њима нѣгово ime. Узме новине затворя се у свою собу, и првый данъ ваздан чита свое ime, брижљиво гледа сва писмена у своме имену, и све запите и точке, и пуно му е срце људске слабости — хтедо рећи људске радости. Новине сасвимъ именомъ носи узасе и чита довъ се неизцепаю. Но то реће као олуя. Човекъ є нестрпѣливъ, а особито кадъ є младъ, све да му е нешто друго. Све да му е на другомъ месту и удругой варощи а не онде где є. Све што є одъ нѣга далъ, чини му се да є болъ. И непроће млого времена а оно прошеніе за прошеніемъ на све стране: „Амань за Бога не може да се живи“ и мисли у себи „Само да ми е постати старіи писарь, небы нигда маріо „а вапцирамъ.“ И чуди се како секретари могу сву нѣю, ву плату да потроше, и рачуна колико бы онъ за годину уштедіо кадъ бы оволико имао. Време доће, место се отвори и онъ постане старіимъ писаромъ; но ни десете частій оне радости ніе нашао, као што се радовао кадъ є одъ безплатежногъ практиканта постао платежный, али ипакъ несео є и задовољанъ, све му е добро и право, свакій му е посао и старешина міо, и држи да є сва Европа задовольна и с' њиме нѣгову радость и срећу дели. У празнин се место секретара, и онъ онда ноче гладити брковe и спремати се за празно место; мало се погорди, и поче не се ноће дружити са практикантима. Фали и у звезде кое свог предсѣдателя и све членове; но на упражньно место секретара доће другій старіи писарь, онда оволе превріе се сво небо, и на єдан' пут постане другій човекъ. Небрежљивъ є у послу, несносанъ у другимъ, немесо є, незадовољанъ є, уздише, све му е неправо. Почне мрзити на предсѣдателя и оговарати новог' секретара ноче рачунати године свое службе, и свое способности, и опет прошеніе за прошеніемъ, док се годъ непомакне — и тако човек' пропуте кроз сав свой живот и доће и старости и гробу. И свакій човекъ у свачему кроз читав свой живот остае човекъ, и колико год' оне да изкорачи изъ граница людскій, и да буде особитый и необичный човек', опет ништа друго ніе. И онай кои презире све слабости и суете тай ипак ништа друго ніе него сустанъ човекъ, т. е. подлаже у томе суету да ніе сустанъ. Лепо каже єдан' списатель али кои незнамъ: „Олуми човеку сву суету, он' е онда престао быти човекъ.“ (Види суета.)

Асура — види: сиротињскій Биліимъ.

(Продужеће се.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— 30. пр. м. држало є друштво српске словесности свое главно годишнѣ засѣданіе, подъ предсѣдательствомъ попечителя просвѣштенія, поштo є секретарь прочитао изводъ послованя друштвеног' целе године, и казначей поштo є извѣстіо друштво о стању касе; приступило се бираню под'президента, и буде изабран' вишестворъ гласова Г. Стеінѣ секретарь Совѣта. Досадашнін секретарь Г. Ценнѣ желіо є да небуде више; с' ким' є друштво сваршено задовољно, и ком' є у истомъ засѣданію изнияло свое задовољство; за секретара буде избран' Г. Сергіе Николнѣ профессор. Казначей остао є и за ову годину Г. В. Якшнѣ.

— Нѣгова Свѣтлость нашъ Кнезъ на ново лето произвео є члена совѣта Г. Ст. Книћанина у чинъ Војводе. Г. Антонія Нешића поручника кавалѣріе за Начальника среза ядранског' окр. подринског', и у чинъ Штабс-капетана. Г. Тодора Нетковића за поручника кавалѣріе и Г. Антонія Книћанина за подпоручника кавалѣріе. Нѣгова Свѣтлость на ново лето поздравила є Г. Милана Давидовића чиномъ поручика, и примила га за свог' Ађутанта.

— У окружію ягодинском неки Цвеа Милутиновићъ пуцао е из' пушке, и тако є неотвце убио свою жену Тодору.

— Из' окружія крушевачког' явлію да є некій Миланло из' Еланца, кои є ишао у сватове, неотчино од' свог' комшіе кои є за њим' ишао изъ пушке убіенъ.

— За сиротиню о овим' празницима скупљено є добровольны подарака 9728. гроша, кое ће се сиротиња поделити.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Нова обећана конштитуція Француска биће сада управо десета. За шестдесеть година т. е. од 1791 па до 1851. године променише Фрдицуза де сеть конштитуція. Ни една неможе обстати у своіой снази. С' некима не бише ніони владателы задовольни, с' нешима опет народъ, и тако неке оборя народъ а неке владателы. Луи Буканарта изражава се у своіой прокламаціи одъ 2. Децем. за конштатуціе Наполеонске одъ 1799. и од 1802 и 1804. год.

— Мапарски бегуни кои су се само форме ради потурили, кадъ є Кошуть ослобођенъ отишли су из' турске, но буду проглашени и изключени изъ турске вере, єрбо нису ништа на турске обичае дражали, но они су и нпакъ без' вреда подъ Енглезкомъ обраномъ дозрађени у Лађу и одвежени у Америку.

— На гробу Лорда Палмерстона стоіи: Превати се ал' не пребити се. (Flecti non frangi.) А на гробу новог' министра Лорда Гранвила стоіи: „Пре нећи ме сломити него ли повити, (Frangas, non flectes.) Судећи по изреченіима ніегови гробова, бадава се држи да ће новый министеръ енглезкій быти веће емство мира у Европи, него ли онай прыій.

У Кньигопечатньи Княжества Србье.

№ 3. У Београду, у Вторникъ 8. Января. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ халатна 15. гр. а полгод. 7 гр. — са халатком по' гр. на по' год скупљ. Ко жели у Београду да му се носи кућа а не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на пола год.

БАСНА.

ЛАФЪ, МАГАРАЦЪ и ЛИСИЦА

Лафъ се у ловъ крене, и с' њиме лисица
И поведу іоште, гратогъ магарца.
Кадъ су были доста лова наловили,
И одъ трудног' посла већ' се одморили.
Тада лафъ магарцу, ове речи вели:
„На три части савъ ловъ, ты право подели."
А магарацъ лудый одма дочекао,
На три стране равно лов' е разметао.
Па е онда Лафу, говоріо тіо;
„Ето господару, ето мудра ліо!"

„Ето, две гомиле, найпре изберите,
„Мени некъ е трећа кою оставите.
„И самъ на три части право поделіо,
„И ни едно съ тиме, писамъ превариo."
И сиротан' тужан', тай магарацъ лудый,
Мисліше, Лафъ ће се той правди да чуди.
Али Лафъ с' разлюти, као ватра жива,
И магарца счепа за грлянъ где дія.
И луди га доле, о зелену траву,
Да већ' вигда ніе више диг'о главу.

На лисицы онда, лафъ е говоріо:
„Овай ніе было право поделіо,
„Зато ліо его, сво звераћ ово,
„Узми те подели, праніе на ново."
Тад' лисица мудра, на ноге подскочи,
На мртвог' магарца найпре баци очи.
Па на едно место, савъ е ловъ стрнала,
Само едног' зеца себы задржала.
Па е онда смѣрно Лафу говорила:
„То е господару, сва твоя гомила."

Лафу мило беше, па е говоріо:
„Ко е тебе ліо, тако научіо?
„Да сваком право умеш део дати,
„И деобомъ своіомъ никог' невређати."
Лисица с' окрене магарца погледи,
Пак' с' окрене онда Лафу те беседи:
„Ты не питашъ Лафе од' куд' мени мудрость!
„Ту ми паметъ даде магарећа лудость."

И брой было б' већій на свету будала,
Да природа ніе магарца саздала.

УТЕХА У БЕДИ.

Пре 1300 год. живіо е подъ грчкимъ царемъ Юстиніаномъ некій мужъ, именомъ *Велизаръ*, кои е, незнатногъ порекла бивши, служіо найпре у тѣлесной гарди царевой, и после се тамо тако одликовао, да е до првогъ генерала узвишенъ было. Царъ было е тада уплетенъ у опасанъ рать са Персіянцима и едва е могао њиновой грдной войсцы, кои е преко 40.000. людій износила, половину тога противупоставити; али Велизарова разборитость надвила е више, него грдна Персійска войска; онъ е одржао надъ истомъ савршену побѣду, и привудіо е Перзіянце на пробитачанъ миръ.

Слѣдуюће године, почемъ е немире, кои су се у самомъ Цариграду появили были, и не само велика крвопролитія проузроковали, него и едну часть вароши у пепео преобратили, са снажномъ рукомъ утишао и своме цару престолъ и животъ спасао, пошао е съ едномъ флотомъ у Африку, да се съ *Гилимеромъ* краљемъ Вандалскимъ бори. Његова се войска састояла само изъ 15.000 людій: но онъ е при свемъ томъ освоіо *Картаеу*, побѣди непріятельскогъ крала, и водіо га заробљена съ тріумфомъ у Цариградъ. — *Юстиніанъ* обасуо га е благоволенімъ дао е за његову честь колайне коћати, и сваком приликомъ ползовао се да онимъ великимъ Генераломъ ове побѣде задобые. Послао га е у Италію, да тамо државу источны Гота утамани.

Велизаръ доће са своіомъ флотомъ до Сицылійски прибрежія, освои варошіи Сиракузу, Палермо и Неаполь. Побѣди готскогъ крала *Витигеса*, зароби га, ноће побѣдоносно у Римъ, и пошлъ своме цару и круну ове државе а и заробљеногъ краля у Цариградъ.

И противу Бугара воевао е *Велизаръ*, и овде га е воена срећа послужила.

Оне велике заслуге, кое е отечеству учиніо, битке, у конма е крвь свою проліо, странне земљ, кое е своме цару освоіо, могле су овогъ тврдо уверити, да е *Велизаръ* и отличанъ мужъ и верный служитель свога господара. Али зависть други людій, кои су желіли быти исто тако велики и тако славни као и онъ, но снаге толико имали нису, да му равни постану, гледали су да га оборе, и подозреваюћій Юстиніанъ кои е доста лакомислень и неблаго-

даранъ быо, да послуша опадничества, коя су му довошена, да *Велизаръ* има издайничку намѣру, и да себе на престолъ подићи жели. Онъ є быо заиста због издаиства обтуженъ; и царъ, кои є садъ овогъ редкогъ мужа исто оволико мрзіо, колико га є пре любіо и поверавао му се, изваргао га є са свію достоинства и банцо га у затворъ.

Но ни ово іошть ніе доста было; Юстиніанъ бояо се іошть и овде тогъ силногъ мужа, и науми учинити га барь неспособнимъ, да му може шкодити; онъ изда тога ради свирѣпу заповѣсть, да му се очи изводу и да га изъ отечества изгнаду. Пресвирѣпо дѣло ово быо є извршено, вѣрне очи, коє су за срећу, за спокойство, за животъ Юстиніана бдиле, быле су съ усіянимъ гвожђемъ сажежене, и почемъ се ово извршило, онда се воћа траніо, кои бы овогъ слѣпогъ мужа преко граница царства извео, явный позивъ быо є тога ради одпуштенъ, али ко бы се могао на овай жалосный посао одати?

Найпосле яви се едно дете, и склони се да буде воћа слепогъ несрећногъ Велизара. Ово се обзнани Велизару, ослободе га затвора, сиђу му окове, па онда дадуватеду у место мача просіячкій штапъ у руку, да свое отечество на веки остави. Но Велизаръ не само да се гадиыъ подозренѣмъ и свирѣпимъ поступкомъ тимъ тешко опечалію, и о жалостной будућности, коя га є очекивала, брашую, него му се и срце парало, што є найміе му у свету оставити морао, свршъ свою фамилію, а особито свою кћерь, именомъ *Преяу*, коя є у детињской верности и нѣжности одъ младости оддана му была, спуда досадъ пратила, често му, кадъ в се побѣдоносно са войне враћао, гореће рѣчи попрскано чело брисала, и съ нѣжнимъ рукама после умора нѣговогъ тешкогъ посла неговала га. Кадъ є светь са удивленѣмъ на Велизара гледао, славомъ увенчаногъ мужа явно лакуюћи хваліо, погледала є она съ боязльивимъ страхомъ на своіъ отца; еръ она є знала само нѣжно старање и любавь еане кћери према нѣму, и наодила се поредъ нѣга као какавъ добаръ анђео. На и ову кћерь морао є садъ оставити!

То є было и сувише за срце несрећногъ мужа! само едапнуть іошть желио се съ њоѵъ разговорити, само ю едапнуть іошть къ своимъ прсима притиснути, и тада као просіаэъ у туђу землю ићи.

Таванчаръ га в быо оставіо, знаюћи да се самъ съ дететомъ, кое га є одсадъ пратити имало, у ходнику таванице назади: Велизаръ та зовне себи и замоли га, да бы га, пре него што варошъ остане, опеть іошть едапнуть нѣговой кћери *Преяи* одвео, да бы се на свагда съ њоѵъ растао и свой последньій благословъ дати іой могао. Но дете немогаше ништа одъ сцана одговорити, загрли колѣна слѣпогъ мужа; еръ то є была сама кћи, коя є све презрела, да не бы ни овде отца оставила, да бы и овде као анђео хранитель нѣговимъ слабимъ корацыма слѣдовала. И тако га є и у пусту туђу землю извела, делила съ њимъ жалосну судбу нѣгову, докъ ніе у туђинству и гробъ нашао; но ипакъ є слепый просіянъ овай богатъ вѣрномъ любави своіъ детета остао.

Нека є благословена свака кћи, кои є анђео хранитель своѵъ отцу!

преко

Влад. Іовановићъ

сл. II. год. 443.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ.)

Апотека. Види: *латинска куйна.*

Апетитъ — то є латинска речь. Али они кои незнаду каква є то речь, знаду найбољ шта є апетитъ а они кои латински знаду, незнаю шта є: апетитъ. И свакій онай свагда є больи апетитъ имао пре него што є знао за ту речь. Поћи у 11. сатій одъ Стамбол-капіе, па преко піяце, па кроз чаршію на варош-капію, па до твое куће баремъ 50. пута рећи ће ти люди: „добаръ апетитъ“. Кадъ добеш куйи нећешъ моћи ручати сит си одъ самы „апетита.“ И тай обичай у целомъ свету важи као учтивость и найлепши поздравъ при растанку. А была бы велика увреда кадъ бы човек имао сокаломъ а нѣгови познаници кад бы му место: „добаръ апетитъ“ викали: „да те Богъ изићли.“ а нѣму ништа нефали, здравъ ка од майке рођенъ. А то є оно исто, еръ човекъ пред ручакъ найгладній є, али ипакъ свак му говори: „добаръ апетитъ.“ Тай є обичай зацело остао или од лекара кои су се тако са своим болесницима прштали, или од мешаніа кои бы желили да є човекъ непрестано при добромъ апетиту. Текъ што се човек избави тога: „добаръ апетитъ“ па поће сокаломъ, а ово са сви страна почну га бомбардирати са: „Наздрављ ручанъ.“ и при сваком томе нападаню мора човекъ подићи капу с главе и рећи: фала. Зато Бошняци кадъ сданъ другог куку, они кажу: „Немала ти душа мира као немачка кана.“ Еръ наши нигди ніе горе него на ученой глави. Нема мира ни пре ни после подне. И много има людій кои бы платили одсекомъ на годину порезу, само да могу мирно ићи сокаломъ. Али быти осимъ людій а живити међу людма неможе се.

Аилія, зове се ограда око куће, и као што є кућа ограђена тако є све на свету ограђено, и што є рђавіе кућа ограђена тимъ є горій домаћинъ, а и онай домаћинъ, ніе добаръ кои подиће ограду тако високу да неможе кроз прозоре ништа видити и да му неможе слободанъ воздухъ долазити. Люди ограђују чуваю се од айдука да ій непобіју, од лопова да ій непокраду, од лисица да им кокоши неподаве, у обште чуваю се ограђом од свега оног од чега се могу тым сачувати. Све є на овомъ нашемъ свету ограђено. Душа є ограђена тѣломъ; тѣло є ограђено собомъ, соба кућомъ, кућа є ограђена авліомъ; авлія є ограђена сокаломъ, сокакъ градомъ и варошіо, варошъ є ограђена државомъ, држава Европомъ, Европа є ограђена лапцем, пограничнимъ брегова, брегови ограђени су морем, море є ограђено обалама, а цела є земля ограђена овим округлимъ просторомъ.

Атеръ и *атаръ* то су две у изговору готово еднаке речи, али су у смислу различне, на *атарў* стока пасе, а на *атеру* люди. Обадве су речи турске, али у сваком језыку имаю свой подпуный смисао. Кодъ Срба ушла є међу у пословицу речь: „тежій атеръ одъ силе.“ И многи су люди такви да за атеръ учињеће оно што иначе не бы за живу главу учинію. Тым се човек често и правда, а особито кадъ се ко опіе, онъ каже, да є се опіо за атеръ домаћина; ако недође рано куће, а он се правда своіой жени, па каже: да є остао за атеръ друштва.

Артія, шта є артія свак зна, али опеть кадъ є нареду потребда да є прескочимо, него и о њой што годъ рећемо. Ни злато ни сребро ни драго камень, нису толк-

ко полже учинили човечіемъ роду, као артія. На артія арію. Нагди око Београда невиди се свет и сунце упра-
оставя човек свое мисли, своју паметь, своја дѣла, ед во топло грее.
ном речи на артія оставя човекъ себе самогъ целой будућности. Наравна стварь да такође на артія остану и многе лудости, и неосноване мисли, књиге око тебе кадъ нарећешь шта е то друго, него они исти, кои су писали; кроз хиљаде година стое, и са свакимъ разговараю се, и много више важе, него надъ су живи были, ер човек жив има само една уста и може само єдном или найвише єдной гомилы говорити, али кроз артіе кроз књиге говори човек у єдан ма хилядама. Артія е бела и чиста, зато треба човекъ да добро пази шта ће написати, ербо пошто напише неможе се избрисати. Артія се за свашто и на свашто употреблява. Артія е нлина на коіой се мудрость сее. И артіа се уважавала врло од мако е іошть пронађена али никадъ іой ніе већа цена давана него у садашнє наше време. Єрбо од како се светь средствомъ артіе просветіо, из благодарности подигли су артію на цену далеко већу него злато и сребро а и само драго камење; и из благодарности почели су правити новце од артіе. Мети неколико Енглезки или Аустриски велики банки на терезіе од вредности 10, или 20. хиљада дуката, а с друге стране метя 10 или 20. дуката на ће одет оне банке бити лаше. Съ тым е артія велика честь и благодарность од просвећеног човечества учињена. Како се где рать поведе те люди почну заборављати просвету, онда они новци од артіе све на маню вредность падаю. — Како е срећанъ онай листић артіе кои дође у руке мудромъ човеку, те што годъ паметно на њму напише, но ипак онай листић артіе одъ когъ е една банка начињена, много више люди чувају и уважаваю, него какав листъ на коме е богзна каква мудрость написана. Они вичле: „Лепе су мудре речи, али су лепше хиљаде.“ Философъ т. е. само онай философъ кои нема новаца рећиће:“ А што ће ти новци, кадъ ій немошъ са собомъ у гробъ повети. „А банкеръ, т. е: философъ с новцима, рећиће му на то: „А што ће ти мудрость, кадъ е немошъ са собомъ у гробъ повети.“

Айваръ, то е лепо ело, само надъ е добарь. Найбољый айваръ у Србіи налази се у бакалници Хаци-Димитрія, врло добарь само е мало преславъ, и сбог тога, слабо еду люди само айвара, него помешаю и лука и сирћета, веле да е тако обичай; а оно ніе сбогъ обичая него найпаше зато да бы се чињало да има ви не. О айвару има една позната прича. Єдань ера дошао уз пост єдномъ посавскомъ кмету да му врсти дете. Кмет за ручкомъ изнесе измеђ осталог ело и наклони се на њга. Кадъ домаћица види да ове ера сань айваръ да поеде, а она му примакне чанакъ съ пасуљомъ, па га понуди: „Єди куме пасуља.“ А ера, простъ човекъ па незна што вала одговори: „Фала кумо, добро ми е и айвара.“ „Али айваръ е 30. гроша ока.“ Рекне домаћинъ; „вала и вріеде“ одговори ера и продужи єднако кусати айваръ. Често е врло пробитачно претварати се да е човекъ простъ, и да беаги нерazуме шта му се говори и пребацује.

(Продужиће се.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Ни ове године нема яке зиме, дань за даномъ све лепшій долази, као да сно у месецу Марту, а не у Јануару. Чуемо да у Шабцу и оне године почели су опеть играти театеръ, и да е на ново лето представлянa „Апотеоза Карађорђу“ и да е се играло на задовольство шабачкогъ публикума. Што се пакъ зидання београдскогъ театра тиче, немамо ништа новог явити, єрбо саветования врло полако напредую. Међутымъ чуе се, да овде седећи немцы договараю се, и оће да се сложе и нореѓене, па да представляю у Пивари театре на нѣмачкомъ языку. Єди ће наравно и много Срба ићи, а доцније можда ће и правый театеръ за себе озидати, као што иналу по млогимъ местима, у Ческой и у Мађарской єди ій нема ни трећа часть колике уроѓени. И тако съ нашимъ театромъ было бы као и съ паробродомъ, за кога дигао смо ларму да та на акције купимо, но тек што су се позвали люди да купую акције, а паробродъ бечкогъ дунавскогъ друштва, већъ е почео превозити изъ Београда у Земунъ и изъ Земуна у Београдъ.

— Одъ Јанка Илића изъ Крићева окр. Смедеревскогъ лавукавши се лоповъ ноћу у њгову кућу одвео му 61. ‡ пец. и 147. цванц. И поредъ свега строгогъ тражења лоповъ се ніе могао пронаћи. Редки су случаєви кодъ насъ да се краде, а іошть су далеко рећій да се лоповъ одма ненаће. Єр наша полицайна струка тако е добро уређена, да између сто крађій, свагда готово 80. пронаће се.

— Некій селянъ Иванъ изъ Губеревца окр. Београдскогъ, враћаюћи се изъ Београда кући съ колима, на колима е дотерао два те продао; и кадъ е у планини села Лисовића хтео на кола да се поиеће, омашне му се случайно нога, и падне на точакъ, око нога се кошуља обмота, и у истый ма волови се поплаше, и почну изъ бріо бегати, и онъ ніе се могао съ точкомъ разтавити, него су га єднако кола вукла, и око точка ватала. Кои е одъ тешкій убоя после 24. сата и престао живити.

— Єданъ дописатель вели: да е се некій Рака Стефановићъ изъ села Реовца више своє куће о єдной трешньи обесіо. И нико незна зашто се обесіо. (Како се незна зашто? кадъ за трешню.)

— Господинъ Петаръ Козелацъ премештенъ е за Начелника среза качарскогъ окр. Рудничкогъ.

Данасъ у єданъ сатъ после подне дошли су четворица Турака у меану Милоша Ристића кодъ варош-капіе, и ту седећи око нечега су се посвадили тако, да е єданъ одъ њи скочио и онога изъ друштва њиновогъ пои га е бью напао, ножићемъ своимъ три пута у тѣло убо докъ ніе овай на мѣсту онде мртавъ пао; а томъ е приликомъ истый и єдногъ нашегъ папуџійскогъ момка, кои е на ларму ову тамо изъ комшилука дотрчао и почео бью оне развађавати у лепу руку обраћо, но не опасно. Убійца е одма уваћенъ кои е съ ономъ осталомъ двоицомъ њиновой власти предатъ. Кадъ се е случай овай догодіо, ніе тамо никакове дале ларме было, єр е то бдително стиђу одъ стране наше полиције одма предупређено.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Острови іонски кои су се често тужили противъ Енглезке владе, садъ су добили знамените и пожелане промене. Енглеска ове да заведе систему слободну у притяжаніма своимъ у средиземномъ мору, као што є то већъ учинила у Канади.

— Сбогъ догађаја француски у Америки бегунци Европски найвише су се узкомешали. И говоре да Кошутъ неће дуго у Америки остати, него ће по свой прилицы у Февруарію месецу повратити се опеть у Енглезку. За Кошута у самомъ Нев-іорку скупљено є своевольны прилога 30.000 талира. Кошутъ є отишао из Нев-іорка у Филаделфію. (Вальда и тамо да проси.)

— Оно што ніе могло быти у Февруарію 1851. године десеть месеци доцніе изшало є за рукомъ. Лордъ Палмерстонъ паде. Революціонарна партая у Европи добыла є два смртна удара, єданъ є ударъ узвишеніе Наполеона, а другій паденіе Палмерстона. Палмерстонъ є пао, и исторія ће приповедати шта є тай човекъ учинію за свою землю. Природа є Енглезку усамила у мору и одвоила од целогъ света; Палмерстонъ ю є усаміо и одвоио у политики. И съ његовомъ политиком Енглеска за кратко време морала бы у непріятельству са свыма дворовима живити. И новый министерь Иностраны Дѣла Лордъ Гранвилъ ступа на свое опредѣленіе у найтежимъ околностима. — Съ променомъ Палмерстона, бы ће променути сви Еиглезски посланицы при главнімъ силама Европе.

— Іошть ніе свуда по Француской мирно сваке парізке новине доносе, да се по ѓи коим' окружіма, по кадъ кадъ туку, а сбогъ тога врло се много людій непрестанодзатвора. А у самой варошки Монпелије заповедила є полиція да се 33. кафане морао затворити, у ком'ма су се обично сами слободняци скупляли.

— Познато є да ће се сада француски новци са ликомъ президента ковати. Ово є већ' оскый путь, од' 1793. год. менява форма новаца, за време прве републике, за време Наполеона, Карла XVIII, Карла X, за време Луй-Филипа. Ново републиканско правителство у 1848. год. примило є форму новаца старе републике. А президентъ прима стару форму свога стрица. Под' формомъ прве републике начињено є 106. милиона кое сребрны кое златны новаца. 1116. миліона комада сковано є са ликомъ Императора Бунапарте. 1685. миліона са ликом' Лудвика XVIII и Карла X. — Близу 2 хиляде миліона сковано є кое сребрны кое златны новаца кои носе образъ Луи-Филипа. 316. миліона подъ привременымъ правителствомъ од' 1848. год. — Найвише се златны новаца за време Луи-Филипа сакило. 1850. год. сковано є 85. миліона француски дуката: а у 1851. год. 254. миліона. (6данъ франц. дукатъ вреди од' прилике 4. талира.)

— Последнѣ франкфуртске новине говоре да Луи Бунапарта намѣрава установити императорску гарду, као што є имао старый Бунапарта. Све Тиљерије биле су осветлѣне и сви прозори блистали су се од' пламена. Луи-Бунапарта дао велику часть, где су преко 400. гостію присуствовали.

— Папа писао є Луи-Бунапарти и честитао му одржану побѣду, између осталог' у писму вели: „Сад' тек' прашта небо француской, за учињену увреду цркви.“

јавнымъ зданіяма написане биле, избрисане су свуда, и на место њи императорскій є орао помеѓанъ.

— У прошлой 1851. години представљано є само на парізкимъ театрима 263. нова оригинална театрална дѣла.

— 10-гъ Јануара држаће се у Парізу великій прегледъ войске, где ће 100. хиляда войника парадирати. Наполеонъ бы ће на томъ прегледу са Генераломъ Маяномъ.

— У варошкой кући данаће се часть велика са чести президенту републике.

— Ламартинъ окано се свега, и на ушто се немеша. Живи усамљенъ и забавля се съ поезіомъ.

— Президентъ писао є у Бечъ цару и молію га да му дозволи до кости Херцога од Рашхштата Наполеоновогъ сына пренесе у Парізъ. А тако исто у намѣри є да кости цара Наполеона из' цркве инвалидске пренесе у Тиљеріе. (Нека он' гледа, да њговъ духъ ближе себы приносе се, а одъ тѣла неће му быти найде.)

— Млоги већъ почињу на атресима Бунапарте метати: „Његовомъ величеству президенту француске републике принцу Луи-Наполеону.“

— Одъ неколико дана полиція у Парізу удвоила є свою ревность, и нашла є многе немирніе сакривене по гостіонницама и по приватнымъ кућама, од' кои неке є позатворала, а неке протерала.

— Ко незна шта є енглезъ и његова ладнокрвность моћи ће лако изъ слѣдующећъ дознати: кадъ є био Кошутъ у Енглезкой, и кадъ є єдномъ приликомъ говорію слово, єданъ Енглезъ брзо є за њимъ и нашао є да є Кошутъ за време свог' говора рекао: 569 путій „я“ и 11. пута „я сальі“ и да є спонену те речи „мени“ и „на мене“ 120. пута, и 216 пута рекао є „мое“

— У Геневу (у Швайцерской) налази се много бегунаца за кое се мислио да су у Америку отишли, и кои су увек' уредно имали засѣданія и дописивања са бегунцима у Лондону и Америки: но садъ од' савезног' совѣта из' Берна приморанъ є президентъ Фази да ій све разтера.

— Народна гарда у целой Француской разпустиће се и оружѣ сво покупити.

— Єдномъ разписомъ министра просвете налаже се, да у целой Француской по школама Философію само свештенци могу предавати. — И као што пишу новине цео долкошньи начинъ предавања наука уредиће се по плану Монталамбера.

— Како у Парізу тако и у Ліону и посвимъ већимъ варошима, на заповесть полиције насечена су тако названа два слободе, у присуству млогобройны гледатела, и то не као што се чуло, нойу, него данио, (данко су и саѓена.) И речи: Слобода, єдинакость и братство, кое су свуда по явнымъ местима быле засаѓена зданіима, быле написане избрисане су, и место њи императорскій орао помеѓанъ є.

ТЕЧАЈ НОВАЦА У БЕЧУ 1. ЈАНУАРА.

Дукати	29¼
Сребро	22¼

2. Јануара.

Дукати	31½
Сребро	24½

У Књигопечатньи Књажества Сербіе.

№ 4. У Београду, у Петакъ 11. Јануара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Второвиком и Петком. Цена му е годишња безъ занетна 1½ гр. и полгод. 7 гр. — са занетком по' гр. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се шаље кући а не у дућану или у канцелярію по' гр. на пола год.

КАРЛЪ ВАНЪ.

МОРСКИЙ АЙДУКЪ.

Карлъ Ванъ рођенъ е одъ једне богате породице у Енглезкой, и његови родитељи, у његовой младости дали су му добро воспитање. Сбогъ његови неколико несташны дѣла, за кое бы морао одговарати, утече онъ одъ куће и упише се у Солдате кои су на мору служили; гди е се онъ тако одликовао, да е за кратко време и степень официра добио. И за цело бы іошть ньме место добио, да е далѣ у той служби остао. Али му се досади она воена подчињеность, ербо е было одвећ не покорань; зато утече с лађе у Ханану, и буде официръ кодъ онда чуеног морског разбойника Икантса, кои е све лађе мореть узнемиривао, и велика богатства отимаюћи задобывао. Но и ту е было нестрпљивић, и ту е морао свога капетана слушати. Зато онъ добави себи једну лађу, и врбуе двадесеть оружани людій, буде ньиовъ капетанъ, и тымъ начиномъ текъ дође до његове ужељене дивљ слободе и независности.

Читави десеть година, блудіо е Ванъ по мору. Заустављо е све трговачке лађе, и тымъ начиномъ присвоіо е небројена богатства. Но небы се могло описати, колико е онъ крви проліо, колико е отимаюћи убиства учиніо, и колико е людій несрећнымъ учиніо за тій десеть година његовогъ по мору айдуковања. Сытъ новаца, ніе убіко више сброј пличке, него зато што му е прешло у страсть, подобанъ е было овой піяници, кои нејце сброј тога што му се ніе и што е жеданъ, него само ніе, што ове несыту страсть да задовольи. — Али нѣму е суђено было да за његова зла дѣла іошть на овомъ свѣту буде казненъ.

Два е месеца са своіомъ лађомъ по атлантичномъ Океану блудіо; безда е што друго сретао осимъ слабе сиротињске лађе, кое е онъ ни зашто друго него само упражнивања ради отимао и учіо свое люде како се може вайбрже пробушити лађа да у море потоне. И увекъ е се лютіо што нема никакве богате трговачке лађе да сретне. Једно ютро при свршетку Новембра, повиче ньговъ стражарь съ катарке: „Капетану мушгулукъ! ето једне лађе управо къ нама, виде іой се платна.“

За тилый часъ были су сви разбойници на кровы лађе и спремни за тай новый плѣнъ. Ванъ узме дурбинъ, и кадъ е видіо лађу, мысляше да е то једна од трговачки лађій друштва источне Индіе, зато заповеди да се цриъ барянъ развіе, и једанъ топъ избацы. Онъ е мысліо да ће то довольно быти да се лађа преда, кои знаюћи познавале су све лађе и предавале се кое нису се могле поуздати у свое оружіе. Али овде небуде тако. Ербо на тай знакъ, подигне долазећа лађа француздкій барянъ, и одговори съ једнымъ топомъ. И съ тимъ му даде на знанѣ, да има посла съ якимъ непріятелѣмъ. То е была воена лађа, коя не само да ніе гледала да утече одъ разбойника; него кол ій іошть тражи, и коя кадъ ій примѣти развіе іошть више платна да ій стигне.

Разбойничій капетанъ Ванъ види одма сву опасность, зато скупи све свое люде и почне се савѣтовати шта ће радити, и онъ буде тога мњења да сва платна на лађи разшире и да пробаю да се бѣгствомъ спасу. Ербо заиста другог спасенія ніе ни было, од такве јаке лађе. Али одма десеть гласова подигну се против тога, и почну га корети сбогъ ньговога стра; и думенція ни петъ ни деветъ него му у очи каже: да онай кои тако спасење тражи ніе вредань да буде командантъ онако храбры людій.

„Ха, угурсузи! вы ћете у воздуху играти“ повиче Ванъ пенушећи се одъ лютине: „Чекайте вы садъ ћу и васъ научити.“ При овимъ речма пичена онъ упаљачу машалу, коя е при набаченомъ топу лежала, и скочи у комору гди е барутъ стаіо, но међу тымъ даде знакъ своме официру кои му е веранъ было, да на другой страни лађе чаначъ у воду спусти. Сви разбойници мислили су да имъ е последньи часъ нећъ избіо, и свакогъ трекутка очекивали су кадъ ће заедно съ лађомъ у воздухъ одлетити. Пошто су се мало повратили попшю депутацію своме капетану, и молили су га да незапали барутъ, и да ће му они быти верни и послушни. „Ништа више нема између насъ“ одговори имъ Ванъ седећи по средъ пебање са горећимъ фитильомъ. „Вы треба да имате једну лекцію за примѣръ свима айдуцима, и ту ћете лекцію одма одъ мене добити.“

Међу тым' примакне се француска лађа ближе, већ могли су морски разбойници лепо видити на ньой два редa топова, кои су чекали само знакъ да да ньову лађу потопе. На борбу противъ такве силе ніе се више ни мыслило. И самъ думенція призна да ніе имао право. Оде самъ капетану и почне га молити за опроштење, али онъ остане постоанъ. На једанъ путъ чуе се звиждањ од воене лађе. То е было знакъ на коіъ е разбойничій капетанъ чекао, да свое дѣло изврши. И одма без' затезања мете онъ фитиль у барутъ, али нпакъ тако, како ће текъ после неколико минута запалити се. Потомъ изтрчи на кровъ лађе, спусти се одма у чаначъ гди га е ньговъ официръ чекао, и снажно веслали су да се измакну што даль могу. Француси приближивали су се и спремали да нападну на разбойнике, кои су се такође спремали да имъ дадуодпоръ колико у змогу, ер нису држали да ће ньиовъ капе-

тавъ зацело барутъ запалити и тако њи све у воздухъ бацити: — Али њіовъ свршетакъ бшо є већъ дошао. Фитиль догоре до барута, и ва єданъ путъ проломи се пушань као кадъ найвећи громови пуцаю, и єданъ пламеный стубъ подигне се у висъ; све се запали и разпрсне са страховитомъ пуцавомъ. И после неколико секунди было є само море око оног места покривено комадима лађе, и мртвимъ тѣлесима.

„Оне араміе сама себи изрекоше и извршише пресуду, мы немамо овде ништа више да чинимо.“ рекне управитель француске лађе, гледећи и чудећи се разбойничкой одважности, єрбо онъ є мыслію да су они то изъ очаяња учинили, што се нису могли на борити на утећи, и што нису се хтели предати.

Међу тымъ разбойничкій капетанъ Ванъ и њєговъ официръ управили су свою лађицу к обалама Кавадје, коя ніе већъ далеко одстола. Они су мислили ги год у енглеска населенія доћи, ги бы се као корабльокрушенци казали, кои є лађа пропала. По томъ мислили су да ће се одатле лако у Енглезку одвести моћи, ги ће са ограбленымъ и спремленымъ новцима моћи лако и у сваком изобилно живити. Само су се тога бояли да не дођу у овай край земль ги іоште ніе населенъ нико, и ги само дивляци живе, кои су Европейце на найвеће муке мећали; и тога су се найвише плашили да ненадну у њіове руке. Али почемъ су имали леба и воде, пушке, олова и барута то су заключили, да се поред обале возе довде годь недођу на какву Европейцума населену обалу. Провоз дана учинили су прилично великій путъ; али другогъ дана подигне се страшна олуя и ветаръ, море се узмолебя, и имали су непрестано посла да воду из чамца плюскаю, єрбо є талась єданъ за другимъ преко њи плюскао. Но пред залазакъ сунца опазе они землю, и њіова надежда кою су већъ изгубили были, повратн се опеть. Ноћу была є буря іошть већа, противъ кое они су се снажно борили, но у зору дотера ій ветаръ међу стѣне кое су из мора вирале, они нису могли ни едне реѣи, таласи титрали су се съ њима изнеђу стѣна, и на єдан путъ удари њіова мала лађица о єдну стѣну и разбіе се. Капетанъ Ванъ и њєговъ официрь, мислили су да су већъ изгубльени; али знали су врло добро пливати, и томе последньмъ спасенію преданы се. Пливали су дуго, и море ій є лупало о стѣне, да су многе ране добили из кои є крвь текла. Официрь Жемсъ Дикемъ когъ є већъ снага са свимъ изнемогла, напрегне свое силе последньи путь, подигне главу и руке из воде и повиче: „капетану с' богомъ.“ У тай ма њєговъ є капетанъ было већъ до обале доплово, и на земло стао. Но врло му тешко падне самомъ остати. И наново у воду скочи и изпадне му за рукомъ те свога официра спасе, и заедно съ њиме полумртанъ на обалу изађе. Ни єданъ ништа за себе ніе знао. Кадъ капетанъ и њєговъ другъ дођу себи, и отворе очи, грело є сунце лепо и весело, буря са свимъ престала беше, но одма су видили да ій є судбина из мора сачувала да много грозніомъ смрћу умру. Єрбо за време њіове несвести свезали су были чврсто у кругу; и стотине дивльи людій и жена дрвали су се за руке и у колу око њи играли, и радосно узвикивали.

„Капетану“, рекне официрь „нефала ти што си ме избавіо из мора, ты си ми сь тымъ врло рђаву услугу учинію.“ „И и садъ видимъ Жемсъ!“ одговори капетанъ „да бы болѣ учинію да самъ те іошть дубльe у воду гурнуо, него што самъ те на обалу извео.“

Кадъ дивляци чую где они међу собомъ говоре, престану играти и пусте се из кола. Одреше им свезе и одведу ій у њіове колебе кое су само єданъ пушкометъ одъ морске обале лежале. Овде свуку обадвоицу и привежу ій за єданъ колацъ. Потомъ наложе єдну велику ватру, и обадва пола нађівши пржили су тѣла оны несрећны. Потомъ є великомъ церомоніомъ приближи њи се старешина њіовог племена, и с' єдным штапомъ на врху кога беше усіанъ камичакъ, изброде им очи.

Капетанъ и њєговъ официрь кукали су и јукали изъ свега гласа; али све те муке быле су само почетакъ и шала спрамъ оны мука кое су ій іошть очекивале. До ушію обрежу им кожу око главе и скину є съ главе; на онда єдну од морске траве изплетену капу, коя є была пуна угреяног песка, мету им на главу. И онда почну на ново играти. (Ово се чини невѣроятно, и многи неће веровати, но учредникъ Шумадинке, увѣрава свое читатељ, да є све то своимъ собственымъ очима гледао — намоловано.)

Они су непрестано играли, и наслађавали свое дивлѣ очи гледећи како се она два несрећнина муче и преніаю. То є было њіовъ найлепшій театерь. Нарашно, нешто мало мань интересанть него гледати на колю людје. На єдан путъ у средъ њіовогъ найвећегъ весела, зачу се пуцань од некелико пушака. Три дивляка падну одма на место, а други сви се разбегну. „Мы смо дошли доцкан!“ повиче єданъ француски официрь, своима што су за њимъ ишли.

То є было официрь и неколико войника съ оне лађе, што е пре четири дана хтела да удари на ону разбойничку лађу у којой є Карль Ванъ было капетанъ. И коя лађа стала є онде близу, да нађу фришке воде за даль путовање. Кои чувши јукъ, и знавши обичай дивлака, поћали су у помоћь. Разбойничкій капетанъ Ванъ и њєговъ официрь Жемсъ, были су іошть живи. Али почемъ су видили да немогу свое муке преболети, назали су одма ко су, и шта су. Преяда они нису никакваг' сажалења заслуживали, али никъ употребльна буду сва средства да ій у животь повратe, и да ій на лађу однесу. Али они обадва издану пре нег што су до мора донешени.

МИРОЉІЯ.

(Ретвекъ за животь.)

Анекдота є лепа ствар. Деца и старци найрадіе читаю анекдоте, али нечитаю ій ни зашто друго него само да се забаве. Деца да се мало насмею, а старци само да проведу време; они где читаю или чую анекдоте онде и остану; но жене читаю и слушаю анекдоте и добро сваку упамте само за то да поставу лукавіе и да се истре на свашто одговорити. Анекдота значи кратка достелыива прича, коя у мало речи садржава доста мыслій. Анекдота има шальивы и озбильны а оба су научна поучителна. Што се форме тиче Анекдоте су налик на басне. У баснама обично животиньи међу собом разговараю се, коя разговори односе се на люде, и басне обично найвише диражу и поправляю у обште владатель, великаше, войводе и обичае. Анекдоте пакъ по већой части дасаю великимъ людма, съ тога у анекдотама ніе было ни нужно мећати имена зверина место людій. Има много анекдота єног смысла, кое се причаю о разным людма. Сваки народъ прича анекдоте по своіой форми. И кадъ є поведена речь о анекдотама, приповедніемо ій овде не-

колико, а другій путъ и вишеђемо: — Єдна жена приличо стара увераваше у єдномъ друштву Цицерона, да нема више одъ 25. година. „То є цела истина“ одговори славный римскій ораторъ „ербо има већ близу 25. година како самъ те исте речи од васъ чуо.“

Казали смо да су анекдоте изликъ на Басне, на кадъ свака басна има свое поученіе и као неко толкованѣ зашто небы и анекдоте могле имати? Зато после ћи кои анекдота кое и онако саме собомъ без' сваког разисненія говоре и кажу оно на што иду, опетъ ћемо и мы по ћи кою речь додати. У той анекдоти изобличіо є Цицеронъ ону жену што се претварала да є 25. година млађа него што є; али као є годъ ту было кадъ є онъ то рекао, свакій му є замеріо, премда є свакій знао да є истину рекао, а нико ніе замеріо жени, ербо то є обичай женски. Слака жена има обичай сакрити повеколико година. И обично старе жене почну свагда разговоръ о годинама само да добію прилику да могу казати да имаю мањ' година него што свет држи. Кадъ се поведе разговоръ о годинама онда обично жене питаю: „Шта мислите колике имамъ я година?“ И онда ко жели да се удвоји женама и ко има женску паметъ т. є. ко є учтивъ, треба баромъ пет или шест година да каже мањ него што мисли, коя обично у свету и быва, и томе жене верую, и обично онда се насмею сладко. Кадъ ти каже коя женска или девойка колико има година, онда ћешъ іой се најбољъ допасти и ћешъ іой се замерити ако іой рећешъ да лаже, и да ніе истина да има толико година, и да не бы нико на свету рекао да она има толико година и т. д. Иначе никадъ немой рећи жени у очи да лаже, а мошъ мислити шта ћеш. Ни съ чимъ неможешъ женско лице тако увредити као кадъ іой кажешъ да има више година него што има, или башъ ако и погодишъ те кажешъ управо онолико колико има. Исто тако кадъ се каква жена или девойка у друштву на огледало огледа на реке. „Ала самъ ружна“ или „стара“, то онда она ништа друго нежели него опетъ да іой се реке да лаже.

— Єдномъ Господину човеку, кои се свагда и свуда фали, ію да много добра чини, и кои є свакоме много обрицао, а притомъ нигди ништа ніе чинію, рекне другій Господинъ човекъ: „Кадъ бы была твоя кеса тако свагда отворена као што су уста, онда бы ты было найбољи човекъ на овомъ свету.“ Из' те анекдоте може човекъ научити се да треба да чини добра, па да га она сама фале. Има наша лепа пословица, коя каже: „Учини добро па баци у море, ако люди неузнаду Богъ ће знати.“

— У єдномъ великомъ друштву где є и Доситей био, єданъ є врло много викао на Доситея, на кое му Доситей ништа ніе одговарао, него є мирно гледао у овог' што виче на њга и слушао га, као да се то њга ништа не тиче. После кадъ се друштво разишло, рекне му љутито єданъ њговъ пріятель: „Та ты си права будала кадъ ты на онакне грдње ни єдне речи неодговоришъ.“ „Е, мой пріяне“ одговори му Доситей смешећи се: „Та башъ лудъ човекъ у таквой прилики не бы умео ћутати.“

— Єданъ младый Грк' за ког' є грчко правительство плаћало те є некодико година учіо у Берлину лекарство, но кои ніе научіо ни онолико колико бы могао у Атини научити, кадъ се врати кући, у сваком' с друштву имао обичай да се са своіомъ наукомъ и званіемъ фали, и да бы ту свою фалу већма потврдіо єдномъ између осталог' рекне: „Та за мою науку само є грчко правительство потрошило 30. хиляда драхми. Но єдан' из гомиле пресече му разговоръ па му одговори: „Господине, ако вамъ даде ко годъ за вашу науку 300. драхми слободно є подајте.“

— Кодъ насъ као и кодъ сваког' другог' народа има суевѣрія. На селу кодъ насъ кадъ гавранъ близу куће падне, сва се кућа забрине и ако се трећи те у тој кући те недељ умре когод или што годъ одъ марве црквне или друга каква штета догоди се, онда ви о чемъ другомъ неразговараю се него о гаврану, и чућешъ одъ жена где сто пута рекну: „једна знала самъ я одма шта ће бити како самъ видила где гавранъ паде на дуд или на шљиву.“ — Ако коконъ у авлији пева и ракољи се, и онда слуге жене на зло. Истина ту нешто нало имаю право ербо где коконши несто нестдова певаю онде слабо ћешъ каква добра видити. Кадъ сврака ако куће крекеће, онда се надаю гостима. Кадъ мини што годъ поћу онда дриже да ій нешто краде, и да имаю лопова у кући. То є она анекдота о којой самъ хтео причати. Єдна жена доће забринута єдномъ учителю: „Господине“ вели, „ты ћешъ знати какво є то предсказаніе изели ми мини убрадачъ, а нису га ели као што обично мини єду него само четири ћошка изћли, и то ми найвећу бригу задаје, имамъ ядна четири сына Богу на ананетъ, па се боимъ што су та четири ћошка изћдена“. „Небрини се ты ништа зато тето, то ніе никакво предсказаніе, него ако кадъ поћеде твој убрадачъ мишете, то ће онда быти за цело предсказаніе.“ — И то є истина што є народъ поетичній и што више праведне, тымъ є више суевѣрія, и то є банъ оно што га чини поетичнимъ народомъ.

— Карлъ V, посћти єдномъ свог' попечителя, коя имаћаше єдну велику и лепу палату, но с' порећ' те велике и лепе палате беше мала и сиромашна кућица, и кадъ се краль томе зачуди и над' та опомене зашто према толикой палати ненаправи и велику кућу? одговори попечитель: „Та мала кућица начињена є мени ону велику палату“. То толико значи ко има велики трбу нема велике куће. Али много бы природніе было кадъ бы значило: Ко има великій трбу има и велику кућу.

— Єданъ Доситеевъ добаръ пріятель ваципра за Генерала, и сви из' те варошки пріятели су те ну честитали ту срећу осимъ Доситеа. Кадъ кажу Доситею да се Генералъ чуди и да му є жао што нема њга; онда Доситей напише му и пошлѣ ове речи: „Сада имашъ доста кои ти у томилама долазе те честитаю срећу, и тебы се чинили да ти є сва варошъ пріятель и да ти добро жели; но ако кадъ паднешъ у несрећу, онда ће ти редко ко доћи да те тѣши, и онда ћу ти я доћи. Кадъ є човекъ у срећи свакій съ њиме срећу дели, али кадъ падне у несрећу ако се нађе єдан' само те му помаже сносити є то є доста.“

(Продужеће Анекдота слѣдуе.)

ПРАВЕДАНЪ ЧОВЕКЪ.

(Изъ писма Жоржъ Санда.)

Праведанъ човекъ небыва само онай, кои є какогъ особитогъ стања, и найвећій и найманьій може быти праведанъ, и владателъ и сирома, и военачалникъ и простъ войникъ. Њгова є цѣль да буде праведанъ и поштенъ.

Праведанъ човекъ врљпакъ є, спокоянъ и мударъ. Онъ є храбаръ, раданъ, смисленъ. Онъ пази на сва своя осећања, док неуспѣ, да сва буду добра и племенита. Онъ презире свој живоотъ, и чимъ место, кое онъ на овомъ свету заузима, нуждно постане болѣмъ

комъ одъ њега, онъ га веселимъ срцемъ оставља и богу се обраћа да га прими кадъ е одъ штете своме брату, кои е савршенй одъ њега. Праведанъ човекъ свагда е готовъ богу предстати.

Праведанъ човекъ обично нема имања, нема свое куће, нема робова? Служителји њгови пријатељи су му ако су тога достойни. Њговъ домъ прибѣжиште е сваком добромъ, кои крова нема, њгово време и њгова знања принадлеже свима, коима е то одъ потребе.

Праведанъ човекъ мрзи на рђаве а презире безчестне, а кадъ се поправе, одушевлява ій и праћта имъ; а ако остану у злу, заборавља ій, но нигда ій се неплаши, а кадъ га убица нападне, уништожава га одважно, сматраюћи себе у таковомъ случаю као органъ божіе правде.

Праведномъ човеку ніе нигда дуго време, нити му е досадно. Онъ ради колико може, было умомъ было тѣломъ, како е кадъ њему и другима што нуждно. Кадъ е уморанъ, одмара се и мисли на бога; кадъ е болестанъ, ніе му тежко и сама о покою.

Праведанъ човекъ отвара свое срце пријатељству. После бога люби найвише своъ пријателя, и истреба му се плашити, да ће у той своіой оданости границу прећи; почемъ онъ любити може само онога, кои е њега достоянъ.

Праведанъ човекъ може быти повосанъ, но нигда суетанъ. Онъ ненази на то ели младъ, лепъ, богатъ и дивили му се ко; онъ зна то, да е праведанъ; и радо праћта онима, кои га непознаю и о њему зло говоре, и пакъ се удалява одъ њи. Онъ зна, да они, кои га непоняю, њему нису равни, и да онда, ако бы ій хтео любити, небы више могао быти праведанъ.

Праведанъ човекъ пре свега е искренъ, а за то се зантева млого сваге, єръ е светъ ласкльивъ или суетанъ, издаинъ или пунъ предрасуђења.

Праведанъ човекъ неповоди се по мнѣнію мложине; онъ е бранитель слабогъ и удруженогъ и подиже свой гласъ међу людима само на то, да оне брани, кое люди неправедно обтужую и осуђую. Онъ се ни на когъ неосланя, да о комъ пресуду изрече; онъ ође самъ да о томъ разсуди, па онда да е у своме мнѣнію поуздань, нити ће кога за рђава држати, докъ га непознa, а после ће сталанъ у своме мнѣнію остати, ма га мложина и похваљивала.

И праведанъ човекъ може погрешити; но то е грѣхъ праведне душе, коя незна за млога светска рђанства.

Праведногъ човека често вређаю и клеветаю; но напоследку њему ће се морати за право дати, єръ онъ люби правичность, ође да е праведанъ, сталанъ е и зна се за правду борити.

И праведанъ човекъ има непријателя, а и опаковы, кои су према њему равнодушни; а кадкадъ е грдна мложина противъ њга; но онъ има неколико праведны људій, кои су њему равни, за пријатељ, па се они траже, друже и єдань другогъ тѣше. — Д. Матићъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Њгово высокопреосвештенство родољубивый нашъ Господинъ Іоаникіе Нешковићъ Епископъ Шабачкій, уважаваюћи цркве и монастире, и знаюћи да су то биле прве школе и први учителји у нашемъ народу, и да е помоћу њи потомству спашена вѣра а с' њоме заедно и народность и име србско, єр' видимо у Босни где ніе было монастира, како е народъ свою веру а съ тымъ и свою народность и свое име промењао; изволіо е предхваљный Господинъ єдно велико дюкатно тврдо озиданo здание, кодъ монастира Каленића, изъ свое собствене касе изиштити. На чему како ондашній братство, тако и сви посѣтителји тога монастира, вѣчно му благодаре, и моле Бога за њгов, отечеству нашемъ драгоцѣный и полезный животъ.

— Єдна побожна госпоя из' Београда поклонила е монастиру каленићу, єдань лепъ и скупоцен барякъ, за вѣчну память и душу своъ оца, кои е у истомъ монастиру сарањенъ.

— Сима Симићъ бывши ланс секретаръ суда окр. чачанскогъ, и кои е сбог' догодившегъ се дефекта при истом' суду было осуђенъ на трогодишню робію, 15. Декем. пр. год. было е одъ Њгове Свѣтлости помилованъ. И само после неколико дана своега ослобођења, отишао е на конъ у гости у Карановацъ где е 31. Декем. у поноћи напречацъ одъ шлога умро. И њгово мртво тѣло донешено е у Чачакъ на ново лето. Ко га е годъ познавао свак' га жали, а найвише њгова мати и жена, и њгово мало дете кое га е при полазку њговомъ у Карановацъ млогобройно пута полюбило, и єдва се съ њиме растало. При полазку, кадъ е узло на коня, рекао е своіой майцы: „Боже мой, майко, одавно ли писамъ на коня узао, и чисто самъ се ужелио.“

— 8. т. м. држала е школска комисіа свое редовно засѣданіе.

— Ђаче почели су полгодишньи испити у овдашньой Гимназіи, и свршиће се до свршетка овогъ месеца.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Новине явлю из' Цариграда, да колоноће ланьске буне у Босни, што су послане у Цариградъ, прло се вештo бране, осниваюћи своју обрану на своја стара права т. ѥ. да су они у Босни до сада имали века особита права од' остале турске, и по томъ млоги мисле и држе да ће им царъ све опростити и слободне ій куће пустити. Єр' они се правдаю, да нису никадъ ишли да се одъ цара отргну, него само да своја стара права задрже, за коя су њиовы прадѣдови веру променули.

— У Цариграду аустриско правителство одкупило е три воена пароброда одъ турске воене флоте.

— 6-гъ прошлог' месеца была е у Неаплу таква врућина, да су млоги солдати екзерцираюћи се, одъ врућине у несвест падали.

— У Варшави одъ нове године излазе 4. польске политичне новине, и 8. књижевни повременн листова. — У Прагу прошле године излазило е 28. различны листова; од' кои 15. на немачком' а 11, на ческомъ языку; а 2. листа излазила су на оба языка пола немачки пола чески.

— Телеграфъ е кроз' воду готов' и с' тим' Лондонъ и Сата времена ближе примакао се осталой Европи.

У Кньигопечатньи Кньажества Србіе.

№ 5. У Београду, у Вторникъ 15. Января. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницкомъ и Петкомъ. Цена му е годишна безъ завитка 15. цв. и полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. сахрђ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцелярію по' цв. на пола год.

БАСНА.

ЛАФЪ, и МАГАРАЦЪ.

Лафъ, господаръ свију у шуми зверова,
Подиже се једномъ, потражити дова.
Са собомъ поведе једно живинче,
Знате добро кое, — магарца да рече.
И да рикомъ своіомъ животињу плаши,
А лафъ у заседи да све само дави.
Магарацъ е свуда по шуми рикао,
Сву е животињу са гласомъ дизао.
Одъ његове рике, све се поплашило,
Мислили су Богъ зна, какво е страшило.

Лафъ е дочекао, и редомъ магао;
У томъ и магарацъ беше с' приманао.
Види лоѣ уловљенъ пак' с' лафу окрене,
И гордо му рекне: „то е све од' мене,
„Ето види сада когъ се ваше бое,
„Или гласа мога, или власти твое.
„И ты морашъ лафе, признати ми сада,
„Да е приличније, да магарацъ влада.“
Смеюћи се лафъ е њему бесједіо:
„Да те незнамъ ко си, и я б' с' уплашіо.“

МИРОЉІЯ.

(Речникъ за живот.)

(Продужењ анекдота.) — Једанъ путникъ изъ Италіе дође у нашъ монастиръ Студеницу, и зачуди се кадъ видѣ, да у монастиру ни међу монасима невиди велелѣпія богатства и разкоши, као што е свакао гледати талијанске цркве и мозастире у коима милюни леже; и чудећи се томе запита игумана: „Како е то господине, да нашъ монастиръ у таковомъ сиротномъ стању стои, а познато е да су срби люди побожни! — „Лако е то погодити“ одговори смиреный игуманъ, „ер наши монастири просе милостињу да одену и украсе само себе, а кодъ насъ е другій обичај: наши монастири радіе одеваю сиротињу него свое зидове.“

— На Стамбол-каши пре неколико година, беше једанъ ера што правляше самаре. Једанъ, кои у сваку чорбу беше мирођія, и кои е о свему хтео да зна, заустави се кодъ тога ћувача, и запита га: „колико можешъ ты да зарадишъ новаца за годину съ тымъ твоимъ заватомъ? Самарција, кои е управо онда тесао једно ребро за самарь, заустави се мало од' посла, погледа у онога што га е питао и одговори му: „нрло мало добиямъ овако; но кадъ бы свы магарцы носили самаре, я бы было найбогатій човекъ у Београду.“

— Солона, оногъ славногъ законодавца, кои е грцыма найболѣ и наймудріе законе и уредбе написао, запитао једанъ путъ у друштву да искрено каже шта су то уредбе и закони? на кое онъ искрено одговори: „закони и уредбе паучина су, у кою кад' падну мале муве оне се заплету и цркну; а осе и бумбари раздеру паучину и проћу здрави.“

— Србскій војвода, покойный Шупљикацъ было е врло добра и сожалива срца. За време свог' бављења у Италіи, потрчи једно дете од' девет година за њимъ просећи да му што годъ удели. „Зашто се ты учишъ просити тако из' малена?“ запита га Шупљикацъ тражећи по цену да му што годъ даде. „Я никадъ нисамъ просіо“ одговори дете „мати е за мене радила, те ме рамила, али садъ ми е мати болестна, па просимъ да платимъ лекару да е лечи.“ Шупљикацъ, кои ніе много Талијанина веровао, радъ е было да види дали е то истина што дете говори. И каже детету, да е онъ лекаръ, и да жели ићи с' њиме да види његову болестну майку, и да іой бадава лек' препише. И тако дете напредъ а онъ за њимъ, дођу у једну сиротињску кућу, где у найвећой сиротиньи нађе безъ икакве помоћи болесну жену, майку тога детета. Нико ніе могао болій лекаръ бити од' тога редког Србина. Србо онъ позна по свему каква е болесть. То е гладъ и сиротиња. Дете му донесе артіе и перо као лекару да напише рецептъ. Шупљикацъ узме перо и место да напише какавъ рецептъ за лекъ у апотеку, напише неколико речій своме Банкеру, кое све на свету лекарске рецепте за сиротно стањ превазилази, ићюћи рецептъ гласіо овако: „Господине Челнин, имайте доброту, притяжателю овога рецепта свакій данъ на мой рачунъ по једанъ цванцикъ давати.“ Потомъ преда тай изцѣлителный рецептъ дедету, и упути га место у апотеку, своме банкеру до апотеке. Тек' што е Шупљикацъ изашао изъ куће, и пошао соканомъ мислећи и чуствуюћи сиротињу, и свое добро срце: кадъ, ал' опазн гди му на сусреть трче два ошпица, оба Србина и оба његова добра пріятел. Обоица гологлави падну му око врата, и плакали су као деца кадъ после дугогъ времена, првый путъ виде свою майку. „Шта вамъ е?“ запита ій Шупљикацъ, и помисли, да су његово доброчинство чули. „Како шта!

проговори єдањ „нова е Србіи у Мађарској воскресла!“ „И светый Лазарь воскресао е па е опеть умро.“ Одговори Шупљикацъ после краткогъ ћутања. „Али“ повиче другій официрь: „начињали су скупштину, избрали свое чиновнике, све саме Србе, имаю одборъ и попечитељ, прогласили Патріярха и Војводу, и то е све было у Карловцыма 1-вогъ Маја, ево садъ е штафета стигла, и тебе су избрали за војводу. Ты си нашъ управитель и владатель, ми ево предъ тобомъ гологлави стоимо.“ Шупљикацъ утрне сањ, грону му сузе на очи, скине капу и уздигнувши рекне: „Имсамъ и децо вашъ владатель, докъ годъ ма сва троица морамо гологлави упоредъ пред некимъ другимъ стояти, и нђове заповести слушати.“ (Ту е Шупљикацъ изъ свое смирености пальда на Бога мыслио.)

— Краљ францускій затвори у Бастилу Волтера сбогъ нђговогъ слободногъ писања, но кадъ се нђговъ єдањ театралный комадъ у театру представљао, докадне се врло кралю, и изда заповесть да пусте Волтера. Кадъ му Волтерь дође рекне му краљ: „одъ сада буди само мирань и умеренъ, а я те уверавамъ да ћу се и о теби бринути.“ „Фала“ одговори Волтеръ „али ипакъ молимъ Васъ немойте водити бригу о моме квартиру, єрбо ћи самъ годъ по волји вашой было намешћенъ ніе ми се допало.“

Б.

Буки. Буки е второ писме у нашой и ускакой европской Азбуки. Ни смо знали казати зашто е *аз* прво писме, а добро знамо зашто е *буки* второ, т. е. само за то што е *аз* прво. Немцы имаю єдну пословицу: „ко изговори *аз*, мора и *буки* казати.“ То толико на єрбски значи: „ко убіе нсето, мора га и за плоть одвући.“ То есть: ко какво дѣло почне, мора га и довршити. За то и мы — то есть само я и читатель Шумадинке — кадъ смо мирођію почели, треба да е и довршимо, и кадъ смо о *азу* оволико говорили, треба и другимъ писменима да нечунимо на жао, него и оне речи кое се съ њима почињу да спомененомо и протолкујемо.

Баба. То е име за старе жене, но макаръ колик о какиа жена стара была; опеть се намрши кадъ е ко годъ тымъ именомъ т. е. *бабомъ* зове. Девойке найвише мрзе на бабе; ер бабе быле су у девојчкимъ годинама и мотре и познаю свакій девојчкій погледъ, свану речь, свакій уздисај, и свако куцањ срца. Што се тиче искуства домаћегъ и зобште светскогъ, нико болѣ непознае светь и люде него старе жене. Єрбо кроз читавъ нђовъ живот, то нђе єдина брига была. Старъ човекъ сасвимъ е другчій, єрбо е онъ имао друге бриге, о коима се морао бринути; али стара жена кроз читавъ свој живот само е мерила поступке людій и жена а то се зове мерити поступке читаюћъ света. И нико ћошть на овомъ свету ніе жившо о коме жене нису говориле, нарапна стнарь младе жене о млогима добро говоре, кадъ кадъ вшше нетъ што бы требало: али старе жене слабо кога фале. Ги се две старе жене разговараю, заустани се мало и слушай ій, па онда нетреба ти да читашъ мирођію. Оне знаду све прошло, оне решетаю све саданшѣ, оне прорічу будуће, и свака готово стара жена на зло слути. Међу тымъ младій светъ нити зна прошлость нити се брине за будућность, него само ужива саданшьость и обично весело погледа у напредакъ. Старе жене имаю право што свагда слуте на зло, єрбо ніоно е све добро прошло, и свакій данъ све имъ е горій. Старе жене, ма колико старе быле, оне опеть свагда у младости живе, т. е. мисле кадъ су младе быле, па поредъ света тога што єднако на свою младость мисле, опеть никако немогу младе люде и жене да трпе, него ій свагда оговаряю. Стара жена чимъ отвори уста она каже: „Другчіе смо мы быле, кадъ смо депојке быле.“ И обично старе жене говоре: да су се светь, и обичаи покварили, и да све одъ црнѣћъ на горе иде, и да е устаро доба было выше учтивостя и поштења; а найвыше преговараю да су се у нђова млада времена болѣ почитовале старе жене. — А ово одъ како е света, све е было као и данасъ, само оне немамге. Уз гредъ можемо и то казати, да е лако съ пушымъ трбуомъ о посту говорити. Єр старе жене сите су и играња и певања и ашиковања. Старе жене имаю кодъ младогъ нараштаја важности и чести само онда, ако оне имаю младе кћери или унуке. Онда такве старе жене видишъ гди по десеть монака љубе у руку, слушаю шта оне говоре, шта годъ рекну налазе да имаю право, и стотинама другій угодности; а међу тымъ увекъ на другу страну мисле. Ако ко годъ у каквомъ друштву съ тобомъ се разговара, а гледа на другу страну, окрена му леђа, ер онъ не мысли онде гди говори. „Лако е мой свикко, викати на слабе и старе бабе“ рећиће оне старе баке кое ово узчитаю „лако е описивати бабе кое су слабе и немаю никаквогъ оружя, али изађи ты на мегдањъ ако смешъ юнацыма, полководцыма и војводама.“ Но мы увѣравамо ваше читателѣ, да онай што пише мирођію желели никакву увреду бабама нанети; тымъ манѣ што у читавомъ Београду нема ни једне бабе, єрбо ено има већъ 12 година како онъ у Београду живи, и заклањъ се свымъ на свету да онъ ћошть ніе жену съ беломъ косомъ видіо, а то е единый знакъ по коме людій почну жене бабама звати: дакле кодъ насъ нема баба, нема жена кодъ коій бы нашао десеть бели длака т. е. на глави у коси. У стара времена, док нисмо ћоште просвѣћени были, было е исто толико белокосе жена, колико белоносы людій. А садъ у ово просвѣћено доба жене са своіомъ црномъ косомъ, своимъ лицма пре очрне образъ, хтедо рећи: пре обеле косу. Но томе су опеть людій криви. У єдномъ великомъ друштву, где е была пуна соба людій жена и девојка, повучe ме на страну єданъ одъ скора познаникъ, пружи прсть на єдну жену, и рекне ми сменофи се и чудећи се: „Гледай молимъ те, како е она обоила косу и обрве, зарь ніе то сасвимъ противъ пкуса? она плава, а коса и обрве црне.“ „Зарь ти се то недопада?“ упытамъ га я и погледамъ на нђгову жену, кога близу беше, и кой не само обоену туђу косу имађаше; него ћошть и на образу све фарбе сортирала е вештіе него икаквъ молеръ: „Како ће ми се допасти, кадъ тымъ се све жене где и руке.“ Одговори ми онъ. Да самъ се с' ніима на ближе познавао више бы о том говорио, но оставим га нека филозофира. А я изнађимъ из' цена єдну књижицу, у коіой самъ одъ неколико година бележіо на єдной страни све оне узроке и побуђенія, због' кои нетреба човекъ да се жени: а на другой страни све оне узроке због' кои треба да се ожени. И тако на оной страни где су узроци противъ женидбе, запишемъ: „171-ти узрокъ, нетреба човекъ да се жени зато, што сань светъ види нђгову жену само е онъ невиди, а онъ види све друге жене само своју невиди.“ На страни пакъ где су писани узроци због' кои треба да се човекъ ожени, была су само два узрока забележена.

Батина — То е речь чиста србска, и врло благогласна єр има три самогласна писмена. И особито е та речь ясно гласна. Батина у србской граматики женског е рода, но и она у различна времена, има различна изятія. Батина, може се склонять у свима склоненіима, и има 25. падежа међу коима е творителный падежь найважній, и найвише се у томъ падежу говори. Речь *батина* има ударење т. е. гласо-ударење другчіе од осталы речій и свагда е'у наклоненію повелительномъ. Батина нема єдинственогъ числа. (Онде се изузимаю оне батине за кое кажу да имаю два края, и оне се могу склонять у єдинственомъ числу). У свима европскимъ граматикама, батина се найвише употребляла у времену садашнѣмъ, множественогъ броя (из' овог' правила изузимаю се Мацари кои склоняю ту речь равномъ мероиъ; и увременоу садашнѣмъ, и скоропрошавшемъ, и давнопрошавшемъ и у будућемъ, у обште у свыма временима, и уньіовой граматики та речь стои у наклоненію неопредѣленомъ; а у свима граматикама множественый брой наглашній е и као што смо казали редко кадъ употребляла се у єдиственомъ брою.) — Батина се употребляла у практичномъ животу међу людма, место запите, и точке; удивителна или непросителна нигда незначи. Као што се времена мењаю, тако се и њено значенѣ мења, у 1848-мой годіни она е значила у свету тиранство; али у 1851-вой свуда а особито у Парижу значи мудрость. И французи признали су њіове заслуге и њіову важность, и признали су да њіова граматика без' те речи неможе быти. Зато сада са скрушеніемъ срцемъ гледе у ту речь, као се што су е были изъ-брисали, и од њ очекую сву свою будућность. Та речь батина употребляла се противу сваколикій зала и болестій, а особито за оне коя побесне одвѣчь е лековита. Њіва масть прекій е лекъ одъ млогій зала. Различны лекари различно и по различнымъ странама мажу. Кадъ е велика опасность онда само мажу га по стражньой части тѣла, па ако то ништа неможе онда чине доктори, велико саветованѣ и мажу га по леђима, ако и то не помогне, онда нейма вайде мора умрети. — Батина у рукама младогъ господина зове се: штапићъ; у рукама царе-ва зове се: скиптарь; у рукама свештеника зове се: жезлъ; у рукама старца зове се: штака, само у рукама пандура зове се своимъ правимъ именомъ.

(Продужеће слѣдуе.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Скопје 26. Декемврія 1851. год. Ношть одъ несрѣчногъ оногъ времена, кадъ е Србско царство на косовской батки пало, и бѣдно Србство почело се коекудъ потуцати, буде и просвета њ'гова занемарена, єр онда свакій родолюбъ, кои е о томе што мыслити и радити могао, тражіо е само да животь свой спасе живећи притомъ сваній у той надежди, да ће некадъ боли дани мо-рати Србской срећи опеть осванути, но у тимъ чемернимъ за Србство годинама, Грцы (као єдань вешть народъ) угнѣтени такође у своіой независимости, ускоре за свой родъ и свою будућность, и почну свуда, где су год могли досићети, школе и науке уводити. Тако мало по мало готово по свымъ касабама и паланкама Отоманскогъ царства, заведу школе на свомъ єзыку; па тако е и кодъ насъ овде у Скопію, и дѣца наша лишена будући своій собствености, почну се и они школовати. Познато е пакъ, да е народъ наша была сѣдиште стары Србски владателя, и да и данасъ већу часть жителства сачињаваю у народи овой Србіи и Бугари, изузимаюћи турке и неколико кућа Грчки. Почемъ се дакле и кодъ насъ одъ неколико година, почела народна свесть пробуђивати, или болѣ да речемъ, пошто е се и роду нашемъ звѣзда лепе будућности указивати почела, ставсмо о томе стараніе водити, како бы школу на нашемъ єзыку установили, и у томъ послуженя будемо срећномъ, те пре две године добіемо за учителя некогъ Іордана Константіновића, родомъ изъ Велеса, човека истина младогъ, но пуногъ ватре и жаркогъ родолюбія, и овай ноче дѣцу нашу у Славенскомъ читаню и писаню прилѣжно обучавати. Успѣхомъ овимъ преко сваке мере обвеселѣни, давали смо дѣчицу нашу у младо ово наше училиште найохотніе, благодарећи притомъ непрестано Богу и Султану, кои е ту слободу намъ благоутробно даровао, да и дѣчица наша єданшуть на свомъ матерњемъ єзыку могу научити Бога и старіе свое почитовати. Но како е садъ због' ове наше школе, Грчка школа готово празна остала, єр сваній родитель воли да му дете, прво на матерњемъ єзыку што научи, па после ако досне, нека учи и на туђемъ, то Грцы нашанши се увређени, почну протаву насъ и нашега учителя ивво роптати, и то роптанѣ найпосле преобрати се у явну распру и тако 28. пр. м. саберу се Грцы у Митрополію оздашно, и призову наши неколико обштинара и учителя Іордана, и предъ самимъ Г. Митрополитомъ рекну намъ, да до три дана морамо нашу школу затворити, иначе да ћемо зло проћи. На то наши узпротиве се пытаюћи исте Грке, одъ кога они имаю ту власть заповедати имъ, да несмеду школу држати — и тако у томе народи се и неће распра, но найпосле помире се, али: као мачка и мишъ. Ове ли ово помиреніе дуго траяти, или ће Грцы и даље, по свойственомъ имъ высокоумію, немировати, незнаюћи, само ово свету саобштавамъ, и онима, кои су учитали у исторіима, како су се негда наши предцы са Грцыма свађали, па се томе диве држећи да е то онда будалаштина и одъ єдне и друге стране была, а ево изъ овогъ малогъ видимо, да бы то исто и садъ было, само кадъ бы нешто имали или до нечега дошли.

Овы дана, добыли смо изъ Цариграда одъ радолюбивогъ Г. Александра Ексарха 1200. комада разны књижица на Бугарскомъ єзыку, за кое Богъ нека му да царство небесно, онъ се за наше училиште млого стара.

∧ *Цариград.* — У месецу Новембру, єдна трговачка лађа, кои е подъ барјакомъ србскимъ и подъ'командомъ капетана Иліе Русовића пловила, пошла е натоварена с' разнои изъ пристаништа брђанскогъ да у Малту плови и рану носи, 29. Новембр. изађе на пристаништа и пловила е по мору, мирно четири дана, но петый данъ поиђе с' противнымъ ветаръ и узкомеша прво море тако да е лађа са свіо страна ошћећена и повређена почела воду у себе пуштати, и већъ е скоро водомъ преузпуњена была и тонути почела, кадъ, ал' на єдан' путъ норвегска лађа поиђа се у средь пучине морске но подалеко одъ страдалне лађе. Капетанъ србске лађе изнесе знаке крайнѣ опасности, и сви повичу за помоћи. Г. Сеебергъ капетанъ норвегске лађе кои се звала „Норма" и кои е такође противнымъ ветроиъ и буромъ морскомъ доста повређена была, негледаюћи на опасность у коіой се онъ самъ налазіо, поита страдаюћем србскомъ броду у помоћъ, и после великогъ труда успѣ толико те спасе срећно ка-

доведе ій на своѣ броду у Цариград. Ювнаштво тога капетана Сееберга спасло е 10. душа одъ очевидне смрти.

— 11-гъ о. м. приспѣо е овде у Београдъ єдан лепъ зеленкасть хатъ, кога е видинскій паша Њговой свѣтлости нашемъ Кнезу на поклонъ послао.

Съ ушћа Босне 23. Дек. 1851. год. Скадарскій Османъ паша заповеди потайно властима одъ Подгорице и Спужа, те скупе войску а сувише іошть притрче и племена арнаутска Хоти и Груди; и тако са своимъ скупљеномъ войскомъ 18-гъ Дец. раздѣлишли се на две стране ударе ноћу на Пипере (нахіо црногорску). Єдна половина войске нападне, а друга поће да заће потайно за леђа; но Пипери надали су се приварн и са 400. войника одупру се противу 3. хиљаде. И тукли су се равни 5. сатій. Напоследку оставе Пипери заседе, и као бунца полете по обичаю њиховомъ кличући: „Ха, ко е црногорацъ, црнъ му образъ неостао". И потиснy турке ћерали су ій до самог града Спужа. Турци данасъ приповедаю да су само 15 — 20 людій изгубили.

— Г. Сима Протићъ архиваръ и регистраторъ Поп финансіе постављенъ е за I. столоначалника истогъ попа на његово место Спасое Радойковићъ. Миланъ Ковановићъ за експедитора поп. финансіе. — За новоустроену катедру при нашемъ лицеуму за србску историю и књижевность постављенъ е за професора Г. Алекса Вукомановићъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Одавно одъ енглеске све морске обале стрепе, садъ доће и на нио редъ да се и она одъ нечега плаши; ербо е већъ изданъ налогъ да се ушће Темзе утврди и топовима осигура; и да се три упанчена логора кодъ Лондона подигну. У исто време суволемна воена сила умножена е са 2400. топчія, и са 10. хиљада пешака; према томе умножена е војска и на мору. То преправљаћ по своій прилици биће за то, што они виде, да одъ малог Буонапарте, мало по мало ове да се изліеве онай старый великій Напполеонъ, съ коимъ е како Енгдеска, тако и цела Европа доста муке имала. С тим више бриву се, што е єданъ енглескій официръ пре неколико година строго войнички прорачунао, да Француси са 80. хиљада войника за 4. дана могу узети Лондонъ, ербо Лондонъ нема никакны особиты тврдиня, нити има близу много войника. А зна се да Французи и Енглези одъ толико стотина година найвећій су непріятели, и никаква просвета неможе ій помирити да буду искрени пріятельи. Єдна єдина опасность и интересъ држала ій е по кадъ кадъ за време и политично у пріятељству. И по свему види се, да се Енглези бое да Француз подъ сыновщемъ неосвете стрица и Ватерло.

— Президентъ француске републике своимъ декретомъ протеро е изъ Француске више одъ 60. народны представника, међу коима е и чувеный стихотворацъ Викторъ Хуго. — Другимъ декретомъ удаліо е одъ француске само привремено око 20. знаменити люди кои су такођеръ были народны представницы, међу коима е: Ламорсіе, Шангарніе, Тѣръ и Кине. — Кавењакъ пакъ остао е у Паризу.

— У Паризу сада е таква строгость, спрамъ новина, да ніе доста да само новине забране, него іошть ударе печать на све оне собе одкле су новине излазиле. Тако се стрефіло кадъ су забранили новине: „Обште мњніе", да су негледаюћи имали кога; ударили печатъ на собу где су была два експедитора и учредникъ, кои єдва су после изашли.

— У Француском новоћ правителству већъ е нелогота. Између Буонапарте и министра финансіе Фулда велики се раздоръ породіо.

— Новине потврђую да се на парискомъ универзитету сасвимъ забрањло предавати филозофію. (То е одвећъ филозофично учињено.)

— Полиція узнемирава Буонапарту найвише с тымъ што га врло често опоминћ да се чува да га неубіе; ербо свакій данъ одкриваю нова сазаклятія, и смртне за њга намѣре.

— Американске новине: „Невіорк-Експресъ" пишу мало подсмѣваюћи се о Кошуту: „Од како е Кошутъ у Америку дошао ово е 17-ти данъ, и за тій 17. дана, говоріо е 75. дугачки слова. Тако да людма, кои су с' почетка трчали да га виде и чују, садъ већъ досадило се слушати га. У тій 75. дугачки слова што е за то краткo време изговоріо, ревао е 13. пута: „Господо, я нигда немамъ обичаа да говоримъ више него што треба, и сваґда само оно говоримъ што е нуждно." — Американцы већъ су га готово сыти. Где кое новине већъ почињу сумњати, о њговомъ карактеру. Ербо Кошутъ у Мађарскоћ доћ е у сваги было угађавао е славенске народе, и што се тиче Мађарскогъ народа было е себичанъ; при паденію и у изгнанству текъ говоріо е о братству са славенъма и о равноправности свію народа. У Марзелю было е републиканацъ, а описивао е све владателѣ као непріятелѣ рода човечіегъ, и казао да су Французи први народъ; у Енглеској было е монархиста, и казао да су Енглези први народъ на свету, и свои слова обично е свршавао са речма: „Да Богъ пожини краљицу" у Америки садъ каже: „Да су американцы први народъ." — Онъ носи униформу одъ црне кадифе, и сабљо о поясу, коію е єдан путъ у говору было извадіо заклињаюћи се: „Я се заклињемъ да е ова сабља, свагда борила се за стварь слободе." А у мађарской ніе нигда извадіо сабљо да се туче.

☞ Шумадинка одъ садъ ће млого уредніе и точніе излазити. За № 3. некъ се опрости што су се у њой ономике типог. погрешке подкрале. Адреси биће скоро печатани, и онда како оны са завитком тако и они безъ завитка уредно ће, и са свакомъ поштомъ добіяти. Брой пренумеранта великій е нарастао, и непрестано са свію страна новы предбройницы стижу. Ко поита да се іошть пренумерира добы ће све броеве кои су већъ изашли. Новцы нека се шаљо по Делижансу, или по таквой прилики коя ће одма предати. Свакомъ ономъ кои е платіо послаће се доцніе квита печатана. У Београду пакъ нека нико неплаћа безъ печатане квите са своеручнимъ подписомъ издавателя.

Учредничество.

№ 6. У Београду, у Петакъ 18. Января. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницкомъ и Петкомъ. Цена му е годишна безъ пошиљке 11. гр. а полгод. 7 гр. — са пошиљкомъ по' гр. на по' год. сувиш. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларију по' гр. на пола год.

ТЕСТАМЕНТЪ.

СКОРОПРЕМИНУЛОГЪ ВЛАДИКЕ ЦРНОГОРСКОГЪ.

Слава тебѣ показавшемуся намъ свѣтла!

Хвала ти господи, єръ си ме на брегу єдиога твоега свѣта удостоио извести, и зракахъ єдиога твоега свѣта дивнога сунца благоволіо напонти. — Хвала ти господи, єръ си ме на земльи надъ міліонима и душомъ и тѣломъ украсіо. — Колико ме є одъ мога ѣетињства твое непостижимо величество топлио у химне — у химне божествене радости, удивленія и велелѣпоте твое; толико самъ бѣдну судбину людску са ужасомъ разсматрао и оплакивао. — Твое є слово све изъ ништа створило, твоме є закону све покорно. — Човѣкъ є сиртањ и мора умрѣти — И за надеждомъ ступамъ изъ твоему свеславноме божественоме, кое самъ свешту сѣнку назріо, іоште съ брега, когга су моји сиртни корацы мѣрили. — И на твой позивъ смирено идемъ. Или подъ твоимъ ломомъ да нѣчный санъ боравимъ, или у хорове безсмртне да те нѣчно славимъ.

Ако ли се догоди сада да умремъ, овай начинъ послѣ себе оставлямъ:

1-во наслѣдника моега оставлямъ Данила, Станкова сына а моега синовца; нѣму оставлямъ владичество како є одъ старине узаконѣно у Црну гору. Истоме Данилу све колико моє движимо и недвижимо имуће што имамъ у Црну гору, оставлямъ — и препоручуемъ моему брату Перу, да Данила у свачему како своега сына наставлля, доклена се Данило учини способанъ народомъ управляти.

2. Новци кои су ми у скоп. банки у Петербургу, одъ конехъ су облигације у министра иностранихъ дѣла, њихъ оставлямъ народу црногорскому, то естъ: да су народнѣ, а добытъ одъ њи да прима владика кои быо, и за исту добытъ да имъ купуе праха (барута) да бране слободу, а у гладне године да купуе за исте новце жито, и безъ паре и динара да га дѣля сиротињи црногорской и брдской, али нико никада да неможе речене новце изъ Банке извадити, но нѣчно у ню да остану, само добитконъ да се полъзуе.

3. За новце, кое су ми у Бечу — 50. хиляда фіорина — у Барона Сине, а 50. хиляда фіорина у Госп. Тирке, добит' съ ове стотину хиляда фіоринахъ оставлямъ родительнима, и дѣчма сестрама, да исту добытъ уживаю довъ су они четворо живи, а пошто ми се преставе и родителѣи и обѣ сестре, онда паре остаю за народъ црногорскій на истый начинъ како и оне што су у Банки у Петербургу; за исто молимъ и министерство моега покровителя, како быхъ се я преставіо, да прими облигације одъ овихъ новаца у Бечу, и да пренесе исте новце кодъ онихъ новацахъ у Петребургу, да не бы погинули ядномъ народу црногорскому.

4. 50. хиляда фіоринахъ одъ рачуна одъ жита, кои су ми у моега брата Пера, нека ихъ мой братъ Перо раздана народу, (по займу и упомоћи) и нека ій купи одъ народа на онай лакій начинъ како самъ я уредіо, а по смрти моега брата Пера — нека се спреме у Петербургъ у Банку, ће су и проче мои новцы, на нека се добиткомъ истичъ поступа по начину горереченомъ за проче новце; али у главу (у главно) ни одъ єдинехъ новацахъ онихъ да нико несмие таћи; но нека нѣчно у банки стое, да бы се колико толико приспомогло у нужди нуканноме — но у исто доба и питежкому народу црногорскому. —

5. 40. хиляда фіоринахъ, то су у гвозденой каси на Цетињу, они нека се за нужде народнѣ троше, како виде мой наслѣдникъ Данило, и мой братъ Перо — Ко, и шта изъ овога овди уписатога преиначи, быо му цриъ образъ предъ людма, и простый се судъ божій надъ њиме извршіо, за ту грдну неправду кою бы предъ лицемъ неба и земль учиніо. — Овай тестаментъ у оригиналу оставіи се у конзулату руснй у Дубровнику за велику сигурность и точность.

Не Перчању 20. Маа 1850. год. Владика црногорскій П. П. Његошъ.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за живот.)

Балъ. Ова є речь, да се о њой говори, нала башъ у своѣ преме, т. е. узъ фашањке. *Балире* то є талијанска речь, и значи: играти, и од' тудъ се и зове у свима є зыцыма Балъ. Талијани су први играчи на свету после маймуна. Кодъ насъ како по варошима тако и по селима даю се балови, съ томъ разликомъ што по селима недову се балови него: игре, весељ, и сѣло. Као што су имена варошка различна одъ селячки, таво су различне и забаве. Чудно су карактеристични наши обичаи на играма. Єръ како на селу тако и у варошн, у све наше забаве помешано є бієвѣ. И нема правогъ смеа и веселя доиъ кога годъ незаболе, наравна стварь да се мора смеяти и онай кога туку, па макаръ да га и боле, кадъ сви кажу да є смешно, и онъ мисли да є заиста смешно. Ако се игра пустена, бриде сла-

ни. Ако се игра слепогъ миша, болу леђа ѣръ уплете се марама тврдо, па се ѕе изъ петны жила туче. Ако се дува жишке, изпрже се устне, и што се ко већма опржи тимъ се већій смей подигне. — Ако се игра айдука, по селима сасну кадіи врућа цеђа у недра. (По варошима пакъ што се те игре тиче мало су се цивилизирали, па ту игру зову: играти судіе, и место врућегъ цеђа, сасну му само воду чисту у недра.) — А особито што є една ижна забава на селу, кадъ двоица завезку по што годъ тврдо и замашно у дугачке џакове, па онда вежу имъ се очи, па њи два онда потрбушке полако на коленима и рукама иду и пребаю да єданъ другогъ ударе, довикујући се: „уле“ а други одговори „у“ и онай опеть пыта: „если ту“ и кадъ онай одговори: „есамъ“ онда онай туче га, и ако онай у исти ма кадъ рекне „есам“ неутече зло по њега. Кадъ се игра залфова опеть изпрлѣ єданъ другомъ чело и руке да имъ се зна по неколико недеља. Кадъ се играю „ножке“ онда єду землю. Кадъ се играю, да ору и деле землю онда двоицу кои незнаду осакате штаповима. Кадъ се играю сламке насу ономъ кои незна пуна уста пепела. И стотине другій забава, тыма подобне. И свагда што є већій болъ и патня тымъ є већій смей и задовольство у друштву. Истина те су све забаве нешто мало подобне старымъ американскымъ забавама, али опеть наше су, и одъ године до године све се већма питоме и облагорођавају. Бръ може быти у старо време да су се Срби играюћи у колу тукли сикирама, место што мы сада тучемо се само уплетенымъ марама, а после сто година можда ће се тући само сламкама. По варошима сва весела и игре кои се чине у овомъ месецу, зову се: Балъ или соаре; а по селима сва весела у овомъ месецу зову се: піанке и славе, а узъ белу недељу сва весела зову се: игре, женски балови по селима где се скупе те се само разговараю и оговараю и нешто мало преду зову се: *села*, а где само раде зову се: *прела*. — Узъ фашанке редко кои кућа остане у коіой се перекне: „Ала се царски провесели смо.“ Како сирома тако и богатъ, како варошанинъ тако и селянъ, кадъ се части или кога части онъ мисли да є та часть была у найвећемъ степену. — Циганинъ украде уз' фашанъке прасе, па онай данъ читава є черга весела, и кадъ поеде прасе онъ онда вели: „ала се царски почастисмо.“ Радованъ изъ Мокрогъ луга, слави светогъ Іована, позвао госте, трчао є свуда и имао є десетъ дана посла докъ є спремио часть и као найвећій луксузъ имао є три калайна таньира и две калайне кашике, а оно друго было є дрвено. Гости дошли, поседаю око єдне софре поредъ ватре, ала се почну доносити, кисео купусъ са пастрмомъ као народно єло доће први у великомъ чанку. Какіе се и кино умешаю. Дуго времена проће. Домаћинъ викне редару: „Жено: промена єло!“ онда жена доће съ кутлачомъ, засукала рукаве, накривила конћу, преденула кецелю, замастила се одъ ватре узме чанакъ са купусомъ однесе сасне у ловаџъ промеша кутлачомъ и наспе опеть изъ истогъ лонца пунъ чанакъ, па на софру. После по сата опеть домаћинъ повиче: жено промени єло, и она опеть донесе треће єло као и прво и друго. Ніе се, ларма се, вичe се. Кадъ се сврши, и кадъ се развиђу гости, сутра данъ домаћинъ мамурањ, али опеть весео и задовољанъ каже своѫ комшіи: „Ала се ноче царски провесели смо, истина потрошіо сам више одъ 50. гроша, али баремъ было є башъ као што треба, шта му драго некъ иде, єданъ є светый Іованъ у годіни.“ — И неколико неделя читаво село говори како є Радованъ изъ Мокрогъ луга частіо, и како є се кои опіо, и за домаћина онда є найвећа слава кадъ му гости оно што су поели и попили опеть повратe и остане, или кадъ поћу а они падаю кудъ кои. Отуд' є и она пословица, кои се обично рекне онима кои доцкаю на часть доћу: „До садъ се срећни већъ и поблювали.“ — У Београду прави ко годъ часть и балъ, спреми све, найотмћији светъ доће, сто душа буде, игра се ніе се весели се. На вечери десетъ дванаестъ єла, сребрно посуђе, шампањ и друго страно вино ніе се, све е весело. Кадъ се сврши, домаћинъ сутра опеть каже: „Башъ се царскій провеселисмо; истина оде 60. дуката али баремъ было є као што треба.“ И читава варошъ говори само о томе балу, и ако се тай балъ чуе до Земуна или до Панчева онда є домаћинъ двануть више весео. — Лордъ Чайлдъ у Лондону дае балъ, зове и познате и непознате и пріятелъ и непріятелъ, све се собе блистаю у сребру и злату. Стотина слугу обучени у златомъ везене алвине трче и послужую. Дрва одъ поморанџи и лимунова уз' басамаке наређена су, скупимъ цвећемъ, кое само у Индій расте, окићени су прозори и астали, и хиладе другій угодности. Игра се, ніе и весели. Балъ га стане хиладу фунтій штерлинга, то чини одъ прилике 5. хилада талира, све лондонске новине говоре о томе балу, изъ ких препишу друге новине и тако читава Европа чита, колико се здравица попило. А домаћинъ сутра данъ само каже: „Ала се царскій провеселисмо.“ И ништа ніе задовољній одъ оногъ што є прасе украо па поео ни одъ Радована изъ покрогъ луга. — Говорећи о балу, надамо се да ће быти на своѫ месту, ако опоменемо єдну песну Боровићна, певану „Терпсихори“ богињи балова и игре. А послећемо далѣ опеть о балу продужити. Ево дакле песме:

„О Богињо лепа! за коіомъ све лепе,
Девойке и сваће, тако жељно хлепе,
Твоѐ царство наста, музика се чуе.
Балови почињу, фашинъ торжествуе.
Кодъ нѣговогъ шума сваћомъ сърце туче,
Многогъ, па и мене — лудость за нос вуче,
Да Богињо красна! принесемъ ти хвалу,
Найбржимъ талопомъ на первоме балу.
Ніе бриге зато, да се и задужимъ,
Само када теби велелѣпно служимъ;
Жена, ћерь и синъ ми по найлепшой моди,
Треба само теби у свем' да угоди.
А за господарство кућно ніе стало,
Коѫ бы покрай тебе то іошть на умъ пало.
До сто рифи блонде — не питамъ шта кошта,
И толико свиле, знамъ быт'ће ми доста,
Џипела, шешира, џеђа сваће фале,
И за тоалету — неке багателе,
Воде одъ колонѣ, само да є фина,
Парискe помаде, плайкайса, карміна,
Шніода, игала, и чешљаћа криви,
Да се свакій кицошъ той красоти диви.
Ніе вредно спомена да о томе быва,
Кадъ човекъ промысли, шта се ту ужива;
Ланерь, Штраусъ, Морели, знаменити люди,
Када ваша инштрумента на балцерь загуди,
Зваде произвести на сваком балу.
Обште чародѣйство, и єгленъ и шалу,
Тад' не мысли витко, што ће сутра быти,
Ту се мора ликерь, пунчъ, токаерь пити.
Ту се деле карте, разсипљу се новци,

Ту постаю банкротъ млади вѣтроломци;
Ту се игра, пѣва, окреће и скаче,
Што ко игда може и неможе ране,
Ноћъ се у данъ створи, данъ уноћи окрене,
Да невина младежь не види где вене,
Премъ да доста пута пріятель іой явля,
Да'ће ахъ! на скоро пожелити здравља;
Али она стало онда слабо мари,
Кад' с' мозакъ заверти, пруна крвъ зажари,
Но игра и скаче, као мука безъ главе,
Дотле, док' нестане сваке за лекъ траве,
Док' ю не нападне неснѣсть и хектика,
Да балу за атеръ — буде см'ртна слика;
Мало време за тимъ, майке сузамъ росе,
Кадъ ћерку едину ладномъ гробу носе.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— У понедельникъ 14. т. м. было є светый Сава у Београду, као покровитель отечествены школа по обичаю прошлы година торжественo прославлѣнъ, Како у обштавскимъ основнымъ школама тако и у Лицеуму спомењ светогъ Саве обновлѣнъ є. У цркви говоріо є томе торжеству сходно слово Г. протосинђелъ Сава Іовшићъ. У лицеуму пакъ где су такође и Његова Свѣтлость, и Г. Митрополитъ и великаши млоги са своимъ учењомъ се младежи присуствовали, говоріо є слово овогодишнїи ректоръ Г. К. Бранковићъ проф. философіе, у коме є пешто разлагао о слоги и о истиномъ отечество-любію. По томъ Г. М. Спасићъ управитель школа, одъ стране депутације фондомъ школскимъ управляюће, прочитао є извѣстіе о стању фонда школскогъ укомъ се налази садъ, и колико є прихода за прошлу годину добио. И да бы оно о чему мислимо овде говорити више места имало, ставлямо точанъ изводъ годишнѣгъ прихода:

„При свршетку 1850. године, састоло є се капиталъ главногъ фонда школскогъ изъ 23875 ℔ н. 12,204. фор. ср и 38. кр. ср. Прошле 1851. год. придошло є у касу того фонда ное одъ занѣштанія, ное пакъ одъ добровольны прилога слѣдующе: изъ Београда 144. ℔ ц. 21. фор. 10. хр. ср. — Изъ Београдскогъ окружія 1. ф. 48. хр. и сло. номъ велимъ една форинта и четверестъ и осамъ крайцара. Изъ окр. смедеревскогъ 142. фор. ср. 44. хр. изъ пожаревачкогъ окр. 1 ℔ ц. 129. фор. ср. 51. хр. Изъ крайшкогъ 50. фор. — Црнорѣчкогъ 21. фор. 40. хр. — Гургусовачкогъ 2 ℔ ц. 39. фор. 37. хр. — Алексиначкогъ 82. фор. 41. хр. — Ћупрійскогъ 51. фор. 7. кр.— Крушевачкогъ 178. фор. 54. кр. — Ягодинскогъ 33. фор. 20. кр. — Крагуевачкогъ 15. ℔ ц. 101. фор. 47. кр. — Рудничкогъ 3. ℔ ц. 32. ф. 32 кр. Чачанскогъ 79. фор. 52. кр. — Ужичкогъ 36. фор. 47. кр — Подринскогъ 5 ℔ ц. 43. фор. 29. кр. — Шабачкогъ 121. фор. 34. кр. — Валѣвскогъ 3 ℔ ц. 135 фор. 17. хр. — одъ разны другій прихода 31 ℔ ц. 82. фор. 25. кр. и 301. грош. — Добровольни прилози званы Србіе. 10. ф. Одъ интереса на новце кои су давани изъ фонда дошло є у касу 1417 ℔ ц. 1127. фор. 8. кр. — Одъ свега тога дакле настао є капиталъ фонда школскогъ са 1621 ℔ ц. 2523. фор. 43. и 301. гр.

Овай приходъ 1851. године, кадъ се капиталъ у 1850. год. постоећемъ придодао, то цео капиталъ глав. фонда школскогъ съ концемъ 1851. год. износи на 25.496. ℔ ц. и 14,728. фор. ср. 21. кр. и 301 грош. Одъ све ове суме налази се у каси у готовомъ новцу 23. ℔ 4. фор. и 38. кр. и 213. гр. и 20. пара. А ово друго т. є. 26,380. ℔ ц. 10398. фор. и 20. кр. у облигаціяма. — (Одъ митровскогъ интереса 1851. год. има да се прими іошть 55 ℔ ц. 70. фор. и 29. кр. ср.) Све пакъ предизложено кадъ се у єдну суму и то у дукате сведе капиталъ глав. школскогъ фонда износи на 28.727 ℔ ц. 2. фор. и 35. кр.

Потомъ отворена є листа за ное добровольне подарке. Његова Свѣтлость нашъ Князъ, као што є и до сада сваке године на данашнїи данъ давао, тако є изволіо и ове године 100 ℔ ц. подарити. Далѣ истом фонду приложили су: Гг. Стефанъ Стефановићъ предсѣдатель совѣта 10. ℔. Тодорь Радосављевићъ Генералный конзулъ аустр. — 5. ℔ К. Николаевићъ капуѣехая 7. ℔ — Георгій Петровићъ черный 5 ℔ — Госпоа Анастасія Анимовића послала є 5. ℔. — Ефремъ Ненадовићъ чл совѣта 2 ℔ — Милутинъ Петровићъ чл. сов. 2 ℔ — Алек. Ненадовићъ помоћникъ пол. Внут. Дѣла 1. ℔ — С Лешјанинъ чл. сов. 1. ℔ — Іованъ Вельковићъ чл. сов. 1. ℔ — Іов. Мариновићъ началникъ княж. кан. 1. ℔ — Іов. Кумануди пр. банкеръ 2. ℔ — Ж. Давидовићъ кнаћутантъ. 1 ℔ — А. Трипковићъ 25. гр. — Сим. Нешићъ. аћут. 1. ℔. — Миланъ Даниловићъ аћутантъ 1 ℔ — Гавреминъ управитель вароши 1. ℔. — Стефанъ Милковићъ командиръ артил. — 1. ℔ — Владиславъ Поповићъ проф. 1 ℔. — Никола Х. Селаковићъ чл. суда 3. цв. — Недељко Одабашићъ званич. ћумр. геогр. 3. цв. — И напоследку учредничество Шумадинке дало є 15. цванц. (Єдногъ свогъ пренумератора и то съ повертомъ.)

Садъ да говоримо неколико речій о томе фонду и о његовой цѣли. И то у напредакъ кажемо да ово што ћемо говорити спакомъ ће се читателю допасти, и надамо се да ће свакій быти нашегъ искреногъ мнѣнія.

Цѣлъ є овогъ фонда, да капиталъ толики нарасте да одъ његовогъ интереса могу се издржавати и плаћати све школе и учителіи у нашемъ отечеству. Има доста година одъ како овай фондъ постои, кадъ є се установіо при година были су врло млоги и велики добровольни прилози, али то є одъ године до године све већма ладнило, то є као и друга мода прошло, люди неналазе никакве сласти више да му ное у новинама стои. И читатељи и приложницы сыти су тога. И одъ године до године све є мања добровольный прилогъ. И видимо да прошле године спао є на 104. ℔ ц. 1396. фор. ср. 35. кр. 301. грош. (изузевши 100 ℔ ц. ное његова Свѣтлость сваке године усрдствує давати.) — Дакле мы мислимо да за ту малу суму ніе вредно читаве године по целомъ народу просити, тымъ нанѣ што таковымъ незнатнымъ прилозима фондъ школски неће нигда до свое цѣли доћи; или ако и дође то ће онда быти кадъ Србіи, овако брзо напредуюћи, буде на овомъ степену изображенія, да ће обштине а и свакій поединый човекъ усрдніе бринути се за свое школе и учителѣ, и онда овай фондъ школскій могао бы се обратити између осталогъ да дае пензіе старымъ учителима. — Представите само: Београдско окружіе има 100. обштина, 6600. кућа, и свега жителя има 44. хиляде, и сви заедно принели су на фондъ школски као што списакъ за прошлу годину гласи 21. грошъ и 20 пара. — Дакле свака душа београдскогъ окружія жертвовала є єдну пету часть паре на будућность свое просвете. Но томе нико нека се нечуди, єр томе ніе узрокъ фала Богу што нашъ народъ нечуствує свой напредакъ у

школама, него є томе узроκъ тай што они немогу да по-
вишу цѣлъ фонда школскогъ. Србо жители београдскогъ
окр. имаю усвомъ окружію 17. школа, кое сами издржа-
ваю, оправаваю и учителѣ плаћаю, па кадъ ій ко понука
да приложе што годъ на фондъ школски они неразумеду
зашто, почемъ они плаћаю све трошкове своій школа.
И нема повереня да приложи што. А кадъ бы они ви-
дили да се изъ фонда школскогъ ньове школе и учите-
льи издржаваю, онда бы место 20. гроша было може бы-
ти и 20. хиляда гроша; зато да бы се пре и сигурніе къ
той цѣли дошло, я мислимъ да нема другогъ пута, него
да се уз обично годишнѣ давањ свакій десеть година
по єданъ талиръ на главу за школе прирезе, и да се
школе и учителѣи одма после тогъ скупљењогъ приреза
издржаваю изъ тога школскогъ фонда. И онда текъ
наши учителѣи одговарали бы достойно своме важномъ
званію. — Свакій бы радо и благосиљаоби давао тай
прирезъ, кои и онако троиномъ више за 10. година на
свое школе издаду. — Ако ово неколико изкрени речій
нашу места, мы ћемо и другій путъ о томе говорити, ер-
бо є пра нужда давасъ да се школе и учителѣи у до-
бро стану доведу. — А овако тешко ће фондъ школ-
скіи доћи до свое полезне цѣли, истина капиталъ расте
али се и школе и трошкови школски у Србіи двоиномъ
умножаваю.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Флоренціе ваљаю, да ће француска войска
изаћи изъ Рима, и да ће седити само у Чивита-векій.

— Изъ мале Азіе было є 2000. турака ове године, на
ньовомъ ашилуку у Меки.

— 8. Февр. прави ће се славенски балъ у Бечу, и као
што чуемо изъ достовѣрныі извора биће имъ дозволѣно
да играю и скачу колико имъ срце ohe.

— За време прошле године доселило се у Нов-іоркъ
(у Америку) изъ Европе 289.600. душа. Између кои є
163.256. душа изъ Ирландске. 28.553. изъ Енглезке и 69883.
изъ Немачке.

— Новине пишу, да є порта одобрила Енглезки планъ,
да се прави гвозденый путъ, одъ Цариграда до Алелесин-
ца, а одандје до Смедерева.

— Ческа матица кои има цѣлъ да подиже ческу на-
роду књижевность, съ почетномъ ове године има 3690.
членова?

— Новоизишавши уставъ у Француской, потврђује
и признае све основе проглашене у година 1789.

— У Прагу колера опетъ се појавила, и разболело
се неколико душа, одъ кои већа є часть преболела. Ни-
ди колера ніе се тако дуго задржала као у Прагу. Еръ
одъ како є Виндишгрецъ бомбардирао Прагъ одъ то до-
ба колера свакій часъ у Прагу показује се.

— Абдел-Кадеръ, онай славный предводитель Мамелука у Алгиру противъ Француза, кои є одъ неколико го-
дина затворенъ у Француской. Изъ дугогъ времена у
затвору постао є списатель, и по наговору єдногъ Гене-
рала францускогъ написао є єдно славно дѣло „ о ара-
скимъ коньма“ узъ кое такође многе є арапске, Европи
ошћъ непознате обичае врло вешто описао.

— У Риму Папа є заказао те се држала велика служ-
ба и благодареніе Богу за проглашенѣ и одржанѣ Напо-
леова. Исто тако и у Смирни Митрополитъ є служіо, и
чињено є благодарствіе, где су присуствовали сви тамош-
њи Французи; и са француске еднe галіе кои се ту стре-
фила избачено є 21, топъ, и подигнуть поредъ француз-
скогъ барјака, и турскій султанскій барјакъ.

— Решид-паша кои є одъ дужегъ времена было бо-
лестанъ, оздравіо є.

— Али-Риза паша постављенъ є за Губернатора Я-
њине, кои є са парабродомъ већъ одиловіо на свое о-
предѣленіе.

— У Цариградской мали Мефа-найданъ догодіо се
пожаръ, кои є читаву ноћъ траіо, и многе куће у пепео
обратіо.

— У Алгиру појавила се єдна болесть одъ кои врло
много камила цркава, и за кою болесть до сада ніе се
знало. Француско правительство, да бы ту заразу утама-
нило, направило є у Орану єданъ велікій шпиталъ само
за болестне камиле.

— У Америки пронашла се опетъ єдна руда злата
кои є као што новине ваљаю богатіа него она у калиф-
орній, и где безъ многогъ копања нашу одма на песакъ и
зрневла чистогъ злата, кое ни с' каквимъ другимъ мета-
ломъ ніе помешано. На тай гласъ изъ свію краева поче-
ли су тамо люди вријети; и све ваље кое су биле близу,
остале су празне, еръ су ваљари сви отишли да копаю.
Последнѣ новине ваљаю да єданъ човевъ, кадъ се потру-
ди може изкопати за данъ око 500. талира вредности.

ТЕЧАЈ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	29¼
Сребро	23¼

Огласъ.

(1) (1—3)

Ко годъ има нужду, или покварено месо око зуба,
на му изъ њга кадъ еде крвъ иде, и уста смрде, а радъ
є да се одъ тога лако и одма курталише; — и онай, кои
жели имати увекъ лепе и беле зубе, и предупредити имъ
сваку нечистоћу на веки, — нека се изволи пріявити, или
обратити подписаноме, одъ кога ће њгу воду, саюзно са
єдинимъ прашкомъ, упутствіемъ и умѣреномъ цѣномъ, до-
бити моћи.

У Пожаревцу, 10. Января 1852.

Владимиръ Васићъ.

У Кньигопечатни Княжества Србье.

№ 7. У Београду, у Вторникъ 22. Јануара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ пакетна 14. гр. а полгод. 7 гр. — са пакетномъ по' гр. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на пола год.

МЕСОЂЕ.

Гди годъ кои свирачъ садъ имаде,
Сваки дува весело у гајде.
Накривио главу, подвикује
Одъ радости и онъ подскакује.
Око њега коло се окреће —
Нико болъ ту нежели среће.
На све стране чуе се музика,
Игра, пјесна и весела вика.
Пола света сада спава даноу
А ноћь прати у самомъ играноу.
Кадъ музика свира
Нико нема мира.
И старо и младо
Весели се радо.
Сладко пиће пије
Итро ногомъ бије.
Старцы се подмладе
Незнаду шта раде.
Па и саме слабе
Разиграю с' бабе.
Помисле на младость
И на стару радость.
И ни една неће
Да се не окреће.
Та слободно нек' се снак' весели,
Нек' ужива што му срце жели.
Нек' пјоћи пева: „млога лета.“
Бр' е кратакъ животь овогъ света.
Некъ се смее и нека се шали,
Бригу сваку нек' тиме разгали.
Човек' мањ б' на свету живио,
Да Богъ шалу ніе оставіо.
А лако е, кои само жели
Узрокъ свагда наћи да с' весели.
Именданн и сватови
Крсно име и балови.
Или прстенъ или цвеће,
Из' почетак' друге среће.
Сваки има данъ рођења,
Сваки има данъ крштења.
Сваки свагда нешто наће
Да проведе животь слађе.
Да пошіе кою чашу віна,
Изъ Неготина.

Слободно е кашу накривити
И у сваку чашу заврити.
Допушћа се уз' све месоеће,
Напити се и опити чешће.
Па съ гајдама и после поноћи
Крозъ чаршію без' фењера проћи.
Ко годъ зваде да су месоеће
Тай никоме замерити неће.
Свак' ће рећи: пенай брате пенай,
Без' весела светъ е овай белай.
Свакъ по своме начину с' весели,
Ал' веселъ сваки с' другимъ дели.
Нико неће — осимъ піанице,
Самъ у соби потрошити пинца.
А у друштву и ко га непіе,
И самъ незна како се опіе.
Пре вечере дочъ недоће віно
На сваком' е балу друштво мирно.
И сви тихо и лепо играю,
Ко иганьцы питомо с' младаю.
Полако се оди и говори,
Што с' год' чини разсудно се твори.
Али после кадъ віно потече,
И кадъ чаше около прозвече.
Све с' помеша свуд' се вика дигне;
Сваки игра како кои стигне.
Кадъ с' попію све редомъ здравице
Поскидаю с' беле рукавице,
И марама с' врата,
Бацы се за врата,
Ту се скаче, ту се игра,
Једно съ другимъ ту се титра.
Ту се піе ту се сміе
Ту се туромъ іоште бије.
И онай се ту окреће
Коме се и неће.
„Гледай секо оногъ тамо“
Бака една другой шапће.
„Где шта чини, гледай само,
„Ону полку како скаче.“
Съ друге стране друге жене
Једна другой тіо вели:
„Где, како се она смішни!
Где шта оно двое раде.
Ципела се оной дреши,
Оной коса съ главе спаде.
Гледай друго оне бруке
Како држе руке.“

Али младость за то и нехае,
Игра игре никако нестае.
Без'послене наоколо тете,
Окомъ прате свака своє дете.
Друга майка задремала,
Гледећ' шта іой ћерка ради,
Да се неразлади.
Игра свршн с', онда свака
Кћери своіой трчи майка.
Неда да се вода піе,
Саветує псує біе.
И проклиње своіъ живота пола,
Што роди ћавола.
А девойка с' друге стране
Своме драгомъ вређа ране.
Другомъ своју руку пружи,
На првоіъ се оноіъ тужи.
Другарице за руке с' узеле
Єдна с' другом' своє тайне деле.
Єдна другой ту се фали,
Єдна другой ту се жали.
„И піани виде люди,
Да се драги на ме люти,
Али само ћути.
Съ другомъ игра, с' другомъ зборн,
Цело вече другу двори.
Али само ћути —
Нека та некъ с' люти.
„Неверуйте другарице людма,
Неверуйте ништа њиним ћудма.
Та њіове другчіе су душе,
Кадъ су трезни и кадъ чаше суше.
Ко уздане кадъ є тебе близу,
Другу мисли у тоне уздису.
Преко тебе ко на страну гледа
То є права за девойку беда.
Ко ти каже у очи да т' воли,
И за прву игру ко те моли —
То г' є само учтивость већъ крайня
Дотерала до тога ласкања.
Иљ' из' дугогъ времена се кочи
Да ти сузе натера у очи.
Да ти срце изъ грудій измани,
Па да другой са тиме се фали.“

Момакъ опетъ єдањ другомъ вели:
„Гледай брате, али се нежени
Нигди срце нек' ти се неприма,
Већъ уживай лепоту очима.
Кромъ лепоте ту ти ништа нема,
Свако чуство снава или дрема.
Девойке су гордељиве
Подсмешљиве иљ' стидљиве,
Одвећъ мирне иљъ несташне,
Или разкалашне.
Али све су те до єдне
Своме срцу неверне.
Коя бледи и румени
Та љубавь промени.
На рукама коя носи
Одвише прстења.
Той неверуй ти никада,
Она љубавъ мења.
Коя млого еглевише
Кикоће се и уздише,
Той неверуй, та ти с' руга
Кадъ те мори туга.
Али она што те с' клони,
Иљ' те опетъ свуда тражи.
Коя сузе често рони,
Той ти твою љубавь кажи.
Коя стрепи када дарне
Рукомъ гди у своє тѣло.
То є љубавь душе стварне
То є срца право дѣло,
Коя съ тобомъ кадъ говори,
У говору своме муца.
О томъ срцу буд' увѣренъ
Да за тобомъ само куца.
Кадъ у друштву образи се
Њіни свагда зарумене.
Када когодъ твое име
Неотиде опомене,
То су они прави знаци,
А друго є безпослица.
И за младость све є друго
Само чиста дангубица.
Люби срцемъ чувай устне,
— Док' ти среће часакъ куне,
Али опетъ женидбе с' окани,
Ратлукъ свакій с' тим' се утамани.
А найпосле неверуй никоме,
Нити срцу веруй своме.
Данасъ любишъ и умиреш
А сутра є већъ презирешъ.“

Ето шта се на балови ради,
Залюбе се или скаде млади.
А стари се чашама наките
И наеду од' абука пите.
Иљ' и млади дужни неостану
После игре сви чаше спопадну.
Краљевићу Марку они слѣде,
И почесто у таканъ погледе.
Пію — али, када са клавира
Неша-полку Калаузъ засвира,
Онда опетъ све се то окреће,
Нико тада мировати неће,
Или ческа она нова полка
Што се зове свуда: „хезка холка.“
Кадъ музика одъ сто жица
На игру засвира.
Сваки момакъ и дѣвица,
Младостъ профитира.
И играюћ' безъ одмора
Дочека се зора.
Кодъ момака нода чудновата,
Срце свакогъ одъ суворъ є злата
Єрбо љубавъ права кодъ њи ћути
Свакій лети гди се злато жути.
У дукате коя се обниже
За њиомъ свакій гледа и уздише.
Љубавъ, то су мале ствари
За новце се сада мари.
Љубавь то є форма само,
Кою више нетребамо.

То є проста мода стара,
Садъ є мода доста пара.
Коя има блага
Свакоме є драга.
Та златно є ово преме
У комъ сада мы живимо.
Кадъ и срце наше само
Све по злату мы меримо.

Млоги ли се сбогъ балова жене,
Али млога сбогъ балова вене.
Вене ядна, кашлѣ и издише,
Зато што є играла сувише.
Ал' на балу то се незна,
Вѣчъ се игра и окреће.
И девойка млада лепа
Никомъ корпу дати неће.
Тек' што седне другій дође
И играти съ њоме пође.
Ахъ коя є богата и лепа,
Єданъ пусти а другій є пичепа.
Целе ноћи иматъ мира неће.
Него се окреће.
Залудъ майка за њоме лети
Залудъ вичe, залудъ прети
И бадава псуе,
Кћи ништа нечуе.
Та младость є у животу една,
У веселю свакій нек' іой слѣди.
А игра є тек' младости вредна,
Ал' здравља невреди.
Благо оной коя уме
Умерена свагда быти,
Коя знаде кадъ се треба
Одъ играња одморити.
Младе прси у девойке,
То су као летня роса,
После игре нек' попіе
Чашу воде то є доста.
На надъ умре, играчи са бала,
Некажу іой фала.
Млога майка у Марту месецу,
Цвеће бере санія у венцу,
Сузе рони венацъ плете,
Да га на гробъ мете.
Млади момцы, другачій су,
У играню поячи су.
Одморити незнаду се
Надигравши недаду се.
Та съ мачванномъ балови се свршe
У мачванки момцы ноге крше,
После тога дай шампањъ
Дай токаюъ ближе.
Сбогомъ остай о памети,
Нетребашъ ми више.
Єдну чашу, другу чашу
То су прве жедиште.
После тога изкрећу се
Преко волѣ здравиче,
„И све у капъ, и сви у капъ"
Тое онда лозинка.
Ко є луђій и піяній
Том' є нећа и дика.

И узору када се растаю,
Са „лаку ноћъ" редомъ се праштаю.

И ноћь проће, и весељ проће,
И мамурлукъ рано зоромъ доће.
Стомакъ гори удри воду ладну
У мешину гладну.
Кисео купусъ изъ фучіе,
И крастанцы изъ туршіе
То є с' чимъ се людій лече
Кадъ нію сво вече.
Глава л' боли? онда крвце вино,
Зашто ноче ніе было мирно.
Што изъ ф.лаше да куля на полѣ,
И у гушу да иде безъ волѣ.
Млоги момакъ тако животъ води,
Али ништа то нѣму нешкоди
До по гди што, у главу му звекне,
И уздишуh' по кад' када рекне:
„Боже светый, кадъ ће двадесеть шестый."
Невес'о є кад' се дуга сетя.
А девойка сутра невесела
Побледила к'о ружа увела.
Из' постељ свою майку зове;
„Ио майко, мене прси боле.
Нешто тешко стои ми на души.
Клонула самъ — језыкъ ми се суши."
Мати само раменима слегла:
„Ништа кћери вальда си озебла."
По лекара шаљ, тражи лека,
Докторъ каже: „Нека ніе млека."

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Млоги непрестано чуде се зашто овако полако и по мало у нашемъ отечеству расте брой жителя. И од' толико година неможе никако да се умножи да насъ буде єданъ миліонъ. Млоги налазе такве узроке коима се неможе веровати. Наравна ствар да има доста узрока. За то я се надамъ да ће быти мило читателынма Шумадинке, ако о томъ важномъ предмету што проговоримо. Но пре свега да видимо стањ брои и годишњѣ прираштая. У нашемъ отечеству има свега жителя 850. хиляда, одъ тій 850. хиляда роћено є у 1848. години мушкій: 18,485. — женски: 16820. вевчано є 11048. — умрло є мушки: 12709. женски 11048. — У години 1849. роћено є: мушки: 15895. — женски: 14551. — Вевчано є: 9705. — Умрло є мушки: 15622 — женски: 12781. У години пакъ 1850. роћено є мушки: 18333. — женски: 17214. — Вевчано є: 9032. Умрло є мушки: 14133 — женски: 12519. — Изъ тога извода дакле можемо видити да се за ове три године 22,483. душе више родило него што є умрло. И тако дакле свакій 10. година нарасте брой жителя у Србій 224,830. — Но све године нису єднаке, неке године остане више а неке мање, и као што можемо по овим трима годинама примѣтити, сваке године све є већій брой оны што се роде него оны што умру. Србо у години 1848. 11,548. душа више се родило него што є умрло. У години 1849. 2040. А у години 1850: далеко є већій брой према 1849 године србо се родило света: 35547. а умрло є: 26552. дакле 8895. више се родило него што є

умрло. За ову годину, што ние плодна была као ова последня, найвише е то узрокъ што е онда колера траяла, и поредъ колере іоште сродоболя, коя кодъ насъ у равной мери готово затире. А за цело томе ніе узрокъ што шльиве нису оне године родиле. — Рать неможе нигда умалити брой жителя у каквой земльи, тако као каква зараза и болесть, ербо у рату гину само одрасли люди, а жене остаю та опеть децу рађаю, и деца расту. Али болесть моря све съ реда, а особито дечіе болести умалюю брой жителства. Докъ ніе у Србіи было тай обичай да се деца пелую, іошть е манья брой приращтеая было. Но осимъ болестій кое едан'путь у десеть година дођу, има другій узрока, кои су непрестано у нашемъ народу, и одъ чега више се света затире него одъ колере. А то е безъ сваке сумнѣ ваший домаћій животъ на селу. Да говоримо прво о кућама где нема соба; те су куће обично одъ брвана (одъ греда) на кући су двоя врата, на среди куће огньиште и ватра. Съ кое годъ оћешь стране ветарь дува, оно ватре обично спаваю люди и одрасли деца, све слабо обучено и покривено, кадъ се изъотра пробуде снегъ навело кроз сваку рупу у кућу, ербо у кућама редко су где брвна едно съ другимъ силопљена, да се неможе између ньи провидити, шта више на многимъ местима тай е обичай, да оставе навалище раздалеко брвно одъ брвна, кое ће се после само слећи. Садъ представите себи једнога човека, жену ньи дете, кадъ се у таквой кући зими разболе; ели могуће да десетый оздрави. Лежи поредъ ватре, валякъ подъ главомъ, гунћемъ се покріо, на полю мразъ, и якій ветарь ледешнъ дува, кадъ га нужда притера мора онако болестанъ и безъ алвина да изађе на мразъ изъ куће; и ако не босъ а оно у чарапама баремъ 30. корака да се уклони одъ куће. Та да е одъ челика мора умрети. — Садъ да видите чуда, у овой кући кое има собу и зими ложе, и у ньой спаваю; іошть већма умиру люди, а особито деца; ербо ватрпаю пуну фуруну дрва тако, да се сви лонћићи у фуруне свуноћь црвене, па у такиой соби спавньи 7 а на илого места и десеть. Фурупа велика, соба мала и иска, ньи илого, па се угрее као у пакли. Ноћи зимске дуге, и свакій изъ те пруће собе необучень у кошульи, но кадъ кадъ по неколико пута за ноћь, изађе на мразъ, и онако знојна шчена га зима по се разболе и умре, а укућани незнаду него каку нагазіо на вилино коло, или доцкань ишао преко поздера и буњишта. Особито одрасла деца страдаю сбогъ пруће собе, єръ на селу има доста дрва, на грею собу не за тоилоту него за зносећь. Млади люди са своимъ женама спаваю по ваатима, где негори нигда ватра, то може поднети докъ немаю деце, ербо имаю обично добре губере, и безъ ватре угрею се.

Само іошть єданъ узрокъ умирања, да напоменемо. Представите себы: роди се дете на селу у средъ зиме. Свако дете кадъ дође на светь оно е оны први дана исто тако слабо и нѣжно као да га е крањица родила, ербо како крањичино дете, тако и селячко долазе на овай светъ изъ едне постойбине, где е клима са свьмъ за свакога еднака была. И тако едно дете кое е нѣжно као роса, после кратког времена мора мати упрьити на леђа, па по найвећой зими и ветру носити га читавъ сатъ докъ дође цркви да га крсти. Ту наново купаю га у ладной цркви водомъ изъ подъ леда. После крштеня кодъ цркве по кадъ кадъ нема где да се огрее, него опетъ дете на леђа па по мразу мора ићи кући, и ніе чудо ако после неколико дана и жена и дете умру. И онда опеть село каже: „нагазила на вилино коло.“

То су найглавній узроци сбогъ кои брой жителя у Србіи полако расте; но има и іошть другій стотинама, међу кояма се може и тай узрокъ навести што се на селу момци жене одвећ млади, а девойке удаю старе, а то бива зато, што свака кућа една чека да ожени когъ момка да ій буде више у кући да могу више урадити у пољу. Друга кућа коя има девойку неда ній се удати, докъ е сво село непочне већъ знати осећелицомъ, а то само зато да помаже сбирати летину. Но о свему томе, а особито о домаћимъ средствама, о начину и побољшаню живота, и о болестима, вальда Начальницы санитета мысле, стараю се и предлажу како бы се тыма очевидницмъ узроцима помоћи могло. Ербо е за напредакъ обштый целе земль, и сваке струке занята и радности у земльи, найнуждніе да има доста жителя; а у Србіи према другимъ државама могло бы іошть трое оволико света ражахть живити, а за неволю и петъ пута оволико. Ербо у Србіи на једну квадратну милю не долази више одъ 900. душа. А у Енглезкой на једну квадратну милю земль долази по 5. хиляда душа. У Белгіи по 8. хиляда. У Русіи по 600. у Аустріи по 3. хиляде и т. д.

— Изъ Неготина ялаю намъ да е се више несрећны случаева у прошломъ месецу сбогъ одвећ великій снегова догодило. Снегъ е на где коимъ местима было петъ недли дебео. — Єданъ момакъ лађарскій кои е онда было пошао с' лађе у село Мајаловацъ наћенъ е мртавъ на путу. — Маринка жена Ђорђа изъ Корбаве кое е са две свое кћери у гостима у Врбици была, праћаюћи се затрпа ій снегъ све трое, но срећомъ буду нађене али полумртве, и две избаве се одъ смрти и повратне, а кћи ій млађа после краткогъ времена представи се.

— У окр. приорићскомъ Найданъ Вельковићъ изъ трнавца, украо е одъ свогъ селяка 9. кошница. Но по изговой несрећи при краћи уеду га две пчеле за образъ и тако отечень образъ нада га буде затворень и суду преданъ. (Тай ће дойи у Топчидеръ да еде меда, и да музе краве.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Прайске новине являю: да е Императорско-руска академія наука ванменовала Г. Вука С. Караџића, познатогъ списателя србскогъ за свогъ кореспондентног члана у осћкъ историско-филологични.

— У Паризу место што су досадъ Бунапарту звали само: „Господиномъ“ садъ га већъ почнио сви и самы министри звати „милостивымъ господаромъ.“

— За новый французкій совѣтъ опредѣлено 25. самы генерала.

— Што е год новина у Паризу, све су променуле свое буди; и тако сада у Француской републики нема готово ни едни републикански новина.

— Све таванице у южной Француской препуне су незадовольны людій. (Ко е до садъ у таванице было задовольнъ?)

— Говори се да е царъ аустрискій дозволіо ва мољбу Бунапарте, да се кости сына цара Наполеона изъ Беча у Паризъ превесу.

До садъ изишавши броеви немогу се више добыти. Ур.

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

великій логорь био, ту е преко брда Морава (рѣка) а башъ у брегу Мораве лепа ладна чесма, (Врбица). ту самъ сладостно єдань сатъ провео, мораву и полѣ преко њ мотрећи. Ту ручасмо кодъ Кнеза Симе и после два сата одмора идосмо далѣ узъ Мораву. (Ту се морава савія на ключъ). Идосмо преко великих брда и богаза, и дођосмо у вече на брегъ, узвишеный мораве спротивъ Карановца (ово е цѣлъ нашегъ пута) и ту постависмо нашъ главный квартиръ.

16. Јунія. Творище кнезови разговоръ и чекаше капетана Радича, кои е овди обсажденіе приправлао, и проту Драгачевачкогъ, међу тымъ приправа се чинила.

17. Јунія. После полъ дана кренуо се Г. Радићъ съ войскомъ одъ оне стране Мораве, удари на стражу турску, растера, и Мутавџія комендантъ ужичке вахіе убіе єдногa турчина. На гласъ ове пушака подигнуо се савъ логорь и пређе преко мораве. Први кои е на наше предходеће вожде случайно ударио, био е Сгуро турчинъ (ово е найбољій юнакъ и на гласу делія у Карановцу) и ту Сгуру и кова му убио и главу одсѣку и донесу на брегъ. После тога и говеда дотерао и єдну крву крадну. Овой крави обесе на рогъ главу Сгурину и пусте крaву натрагъ, кажу да кадъ е крава съ главомъ ушла у Карановце, да су се подсмевали говорећи. „Ао мой Сгуро заръ ти се хатъ на гарулю окренуо.“ Донесу и оружъ њгово, а седло су само другой войсцы показали, пакъ се вратили. Предъ вече смо пренели и главный квартиръ преко мораве, и ту на брегу десномъ мораве ноћисмо и Богу се молисмо ручасмо и после полъ дана начася обсажденіе Карановца.

ОБСАЖДЕНІЕ КАРАНОВЦА.

Обсада Карановца начася 18. Јунія, кои данъ ту беше отъ поглавара: Господарь Ђорђе Петровићъ, Янко Катићъ, Сима Марковићъ, Васа Чарапићъ, Ђуша, Стаиое Главашъ. Капетанъ Радићъ (овай е обсажденіе располагао) Младенъ, прота Драгачевскій, и валѣвскій, Лазарь Мутавъ, прота Крагуевачкій, Ягодинскій, калуђера и попова доста. Войске было е до 6000. по моему расуђденію, између кои до 1000. коњика.

Све у наради приближавали смо се граду и начаша єдномъ топомъ бомбардирати. Турцы су се врло тврдо укопали и бранили храбро, потомъ избѣгли у єданъ тврдый край а прочу часть варошіи оставили нашимъ на плѣнъ, и грабленіе. Ноћъ сію цѣлу трало е пуцанъ съ обе стране, варошъ попаљена сва, почти кромѣ крепости, и цѣлу ноћъ наши су имали посла.

19. Јунія. У Понедѣлникъ у ютру обновило се наше пушкараньѣ и траило е живо до полъ дана; после полъ дана опредѣлило се съ наше стране юриштъ на метерезе турске; но пре него њега опишемъ треба намъ мѣсто положенъ Карановца знати. — Карановацъ лежи у лѣпой и пріятной на три стране од $1\frac{1}{2}$ сата протегнутой равници, одъ востока на 1. сатъ иде се по лепимъ ливадама къ морави. Одъ сѣвера има Ибарь рѣчицу кои се у Мораву слива. Ибарь е дубокъ и хитарь потокъ, и тако одъ сѣверне стране Ибарь га окружава, а съ десне стране Ибра лепи су воћњаци на брегови, и ту е била бусія Драгачевачка. Близу Карановца само преко Ибра одъ запада Ужичка вахія до брега 2. сата.

После полъ дана начася юриштъ, на трећій ударъ топа заче се одъ свію страна ватра, ударише на юриштъ, но немогоше шарапнове отетн. Турака е много пало а наши е 15. мртви и до 30. рањени было. Кища е продолженіе юриша прекратила, кои е полъ дана до ноћи и целу ноћъ велика была. Карађорђе потомъ къ вечери прикучи ближе варошіи своє шаторе и пебану, и ту ноћисмо сви мокри. У полъ ноћи остависмо Карановацъ и его блиское обсажденіе, и вратисмо се мокри и озебли преко мораве, у стари нашъ квартиръ.

20. Јунія. Съ лѣве стране мораве у логору починусмо, пушке поправисмо после полъ дана, са неколико коњника оде Карађорђе преко мораве, нађоше турке у пољу, двоицу убише, и нашъ ни єданъ не рани се.

21. Јунія. Оде Господарь Ђорђе у Тополу по топъ и пебану; остави заповестъ да се ништа неопрашта Карановчаномъ; да отима ко шта може, и да се ове обсадиште (пре смо хотели лепымъ начиномъ, и одъ плаче уздржавали смо се) а садъ што ко уплѣни да е његово. После полъ дана отиде Радићъ Драгачевчаномъ за обновити обсажденіе.

22. Јунія. Продолжила су се приправленія за обсажденіе будуће.

23. Јунія. Увече попаљене су воденице турске на Ибру.

24. Јунія. Дошао е хаберъ одъ паше да се Новопазарски турцы пропусте са женама и децомъ, и поручуе да чекамо царево расположенъ.

25. Јунія. Послане наши Карановчаномъ утѣшенымъ гласъ; да ій хоћеду на веру пропустити.

26. Јунія. Дође Господарь Ђорђе по великой каши у логорь и съ њимъ єданъ топъ одъ 6. фунти баракъ и добошіи.

После полъ дана дошли су турцы, изъ Карановца єдань, и двоица изъ Пазара, и уговорише за исходъ. Наши искаше цену пропуштеня 115. коња, во они немогоше обећати, него повратише се, да друге у вароши питаю.

27. Јунія. После полъ дана турске гласовоше дођоше съ одговоромъ, да они коња неимаю, него моле, да се онако на веру пропусте и Господарь имъ изъ своєъ великодушія дозволи. — Овай данъ весело бы вече у логору, и дошао е Мехмедъ ага изъ Ваљева са своима.

28. Јунія. Уговоръ савршили се да на петровъ данъ рано турцы изиђу. Господару Ђорђу турцы хата ва поклонъ доведоше, и њгову шашану коя е у ноћи 20. Јун. кодъ Карановца остала и уговорисмо да турцы сви иду, и да ій наши 30. момана до Курилова прате.

29. Јунія. Рано устасмо, кадъ се пробуди, лепъ данъ алъ еще лепшій логорь, спудъ катре гору, свудъ се ялтицы пеку, све е весело, онда удари добошъ на молитву, сви се скуписмо и Богу се молисмо, и после молитве єдному попу изъ Пазарске нахіе, кои е турску у Карановацъ носіо књигу нама непріятну, предъ целымъ вилаетомъ ударише 25. батина, био га е прота Ягодинскій и еще єданъ попъ. — Онда ручасмо, у славу писмо и пуцасмо, кадъ видисмо да се турцы преко Ибра измакоше пропуштени, а мы онда сви преко Мораве, и дођосмо у Карановацъ око 9. сатій изютра. Попалисмо све, само џамія оста. — У Карановцу было е 700 куће, сада нема ни єдне, него све са земљомъ сравњено. — Турцы су мирно отишли. — После тога вратисмо се у главный квартиръ и ту Богу за побѣду благодарисмо и уздрављ писмо, и ноћисмо.

30. Јунія. Около 10. сатн. Савъ се логорь кренуо, идосмо 2. сата планиномъ по великой киши, и онде се съ

Господаромъ Протоић, и съ попомъ Павломъ изъ Врела растадосмо. Ова одоше къ Ужицама, а мы куће свакъ своіой, а самъ я узъ топъ у Палежъ.

1. Јулія. Цѣлъ данъ путовасмо по киши, растасмо се съ Господаръ Ђорђемъ, и я съ Господ. Симомъ кнезомъ ноћи у Врбицы лiепомъ селу. И

2. Јулія. Крозъ Равнолишће и Сибницу, лепа села, дођосмо у Боракъ у Сиянно село на добромъ месту. Ту ужинасмо и написмо се поштено, три топа Гос. Сима избацы. Кућа му е лепо уређена, познае се на млађима да е старешина праный Србинъ. Одande 1½ сатъ идући дођосмо у Врањиће куће Павла Поповића, и попа Димитрія; красни люди, и васъ лако заборавити неће. Ту и и Госп. Веса изъ Љубишћа, нашъ капетанъ, и топъ укварциромъ се, а други наши до 100 момака поделише у село где 2. где 3. Описата се немоће како насъ е ово село лепо дочекало. Селацы су сами долазили и молили насъ къ себи на квартиръ, као браћу утрућену и заслужену. — Сутра када пођосмо, свакій е добро благословио. Таково е село кадъ добра. поместна и радина киеза и поглавара има као што е Сима и Павле.

3. Јулія. Послѣ раніе пођосмо къ Палежу, 2. сата далено ту дођосмо, ручасмо у механи, и я писа Госп. Архимандриту Петровићу у писму Г. Капетана Зикића, и описао самъ му на кратко бой Карановачкій, преко попа Марка у Остружницы. После подне кревусмо се, и идосмо до Звечке 2 сата, до Грабовица 1. до Љубишћа 3. свега 6. сати, до куће Г. Весе. Ту насъ лепо дочека Г. Веса и угости, сутра ручасмо, и меня попъ Янко показа путь у Таково ¼ сата одъ Љубишћа. У Такоио самъ дошао на коню попу Петру, њему самъ се казао, ко самъ, загрлио ме е и полюбио као своја човека. Кодъ њега самъ провео и одай данъ, и 4-тый Јулія пріатно и у свакомъ разговору, онъ ме е врлецно дочекао, изпратіо, и дао ми е једне чараше (то е овди знакъ особите љубови и пріательства).

5. Јулія. По ручку раставши се съ попомъ Петромъ пођемъ у Врело моіой милой домовини, и дођемъ къ Іоксиму, и ту се съ њима изљуби: кодъ куће бяше Іоксимъ и Лаза и Іосимова жена Анка, и Павлова жена Ирина и 4. деце Іосимове, една девойчица лепа Аннина, и мати Тодора. Ту самномъ многи разговоръ бы, и пи се у здравље свію. — Ту самъ провео у миломъ одмору и дружству 6. 7. и 8. Јулія. а

9. Јулія. Иdo у врелску цркву, ту е бio попъ Бранко и Янко изъ Љубишћа, попъ Павле изъ Врела и Господинъ Веса — а Іосимъ е црквењакъ и цркву лепшу у Србій видіо нисамъ одъ врелске и лепу кућу кодъ цркве за приходнике. Ту ми говорише да будемъ магистеръ, и да бы самъ само услажденію и срца захтеваю слѣдовати могао, то бы самъ воистину учинio, тако е лепо место и пріятно Врело. — Ту ми стиже књига одъ прте да што бриже у Брановине идемъ, и я такій после полдне съ Іосимомъ сѣдаше на коиѣ, дођо у Брановину послѣ 4. сата пута. — Господаръ Јковъ отишао бешe са войскомъ на Ужице.

10. Јулія. Оде Господаръ Прота на оструженицу и у Земуњъ за ради себане, и други потребны ствари; а я оста дома, управљаюћи књиге куда кои падаеше.

МИРОЂІЯ.

(Речница за живот.)

Бадњи данъ. На бадњи данъ манѣ, се кодъ насъ врача него у очи Ђурђеваше. На бадњи данъ — кои по кадъ кадъ у очи Божића пада — нема млого врачања, али има доста народны обичаи кои су сви готово налику на врачање. Тай данъ дигне се, обично домаћинъ изъ куће узме сикиру, и нећа часть укућана за њима, и оду у шуму. Изберу єдан младъ правъ церићъ, и єдань почне сећи, а сви наоколо трче и пазаю иверь што од' тогъ дрвета одскаче, и редко кои иверь на землю падне, направна стварь, да по ги кои иверь удари и у чело онога кои ће да га увати. Потомъ упрте на леђа, и донесу кући, и метну га на ватру. Єдан окрешу гране, а неки оставе све као што е одсечено. Онда домаћинъ са томъ истомъ сикиромъ, пре него што е што год друго секо, дође у поћелак и сва челядь за њиме. И стане на замане што год може на ону ноћку кои ніе родила тога лета; а челядь запитаю га: „шта ћешь то?“ а онъ одговори: „оћу да е посечемъ на ватру.“ А они га опетъ пытаю: „А зашто?“ „Бръ ніе родила овога лета.“ Одговори љутито домаћинъ. Онда сви окупе га молиће, да непосече ту ноћку и да ће до године родити. Тада домаћинъ на ту молбу, спусти сикиру, и само мало сеће, и оду на другу ноћку, и сваку остава само подъ тымъ уговоромъ како до године нероди да ће е за цело посећи. Полажайникъ кадъ дође на Божићъ, а онъ узме угаракъ одъ бадњака па пара у ватру и благосиля: „колико овде варница, толико ти у стану овчица, у полю волова и кравица; у улићяку кошница и т. д. Увече простре се у свакой куће слама, и деца пићу а люди и жене квокћу по слами. Обично ора се еде и куваногъ жита. Неки на божићъ а неки на бадњи данъ, благосиляю узъ ора. Тако єдань за вечеромъ узео ора, и окрећући га у руцы благосиляо: „како овай ора бio пунъ тако была наша кућа пуна берићета. Како овай ора бio пунъ, тако были пуни амбари жита и тако читавъ сатъ набраю, и уза свакій благословъ викали су укућани: „амићъ“ кадъ неће сас пробри што му е срце желило; онда се прекрсти па ора разбіе, а кадъ тамо, а оно ора шуваль и ништа нема у њему. Садъ, то домаћинъ и домаћина никакве бриге не зада, него сви у гласъ пресу се смети, и прави домаћинъ повиче: „Нечуй Боже шта пси лаю“ и сва челядь опетъ за њимъ повичу место „амића“ то исто: „Нечуй Боже шта пасъ лае.“ И на томе се свршн, и то намъ найвише сведочи, да нашъ народъ ніе сувише суевћранъ, еръ другчіе то бы читаву кућу сненевеселио. — Єдань ера, комъ е мало было да узме ора на у куће за вечеромъ да тако благосиля, него е хтео да благосиля на полю, и да буде ближе неба; зато остави сву челядь укући, и каже имъ да они изъ куће само вичу: „амићъ“ а онъ изаће напоље и почеће се на плоть; узме капу у леву руку а ора у десну, и почне викати: „Како овай ора бio пунъ тако была пуна кућа скроба и скорупа и другогъ берићета“ а они сви изъ куће повичу: „амићъ“. Како овай ора бio пунъ, тако была свагда пуна тиква ракіе и кеса новаца, и мешина катрана“ а они опетъ изъ куће повичу: „амићъ“ Опетъ ера почне: „Како овай ора бio пунъ — —“ но ту му се омакну ноге, и посрне съ плота, но нешадне на землю, него му закаче нелегаће за плоть и обеси се стрмоглавце на онда повиче: „И сломи врать“ и они изъ куће опетъ сви повичу као и досада: „Амићъ“ ера ніе се могао самъ да избани, нећъ опетъ висећи стрмоглавце о плоту запомаже „Ай помагайте я се обеси.“ И челядь изъ куће опетъ сва усласъ као што ій е научіо повичу: „амићъ“. Најпосле дође комшіе те га скину съ плота.— Католицы место бадњака имаю єдно мало обично брезово храпато дрво, кое зову: Христово дрво. — И кое сво о-

Господаромъ Протомъ, и съ попомъ Павломъ изъ Врела растадосмо. Они одоше къ Ужицама, а мы куће свакъ својој, а самъ я узъ топъ у Палежъ.

1. Јулія. Цѣлъ данъ путовасмо по кишн, растасмо се съ Господарь Ђорђемъ, и я съ Господ. Симомъ кнезомъ ноћи у Врбицы лепомъ селу. И

2. Јулія. Крозъ Рановланће и Сибницу, лепа села, дођосмо у Бораћ у Симино село на добромъ месту. Ту ужинасмо и написемо се поштено, три топа Гос. Сима избацы. Кућа му е лепо уређена, познае се на младића да е старешина правый Србинъ. Одавде 1½ сатъ идући дођосмо у Врановће куће Павла Поповића, и попа Димитрија; красна люди, и васъ лако забораввити неће. Ту я и Госп. Веса изъ Любишћа, нашъ капетанъ, и топъ уквартирисмо се, а други ваши до 100 момака поделише у село ги 2. ги 3. Описати се неможе како насъ е ово село лепо дочекало. Селяцы су сама долазили и молили насъ къ себи на квартиръ, као браћу утрућену и заслужену. — Сутра када дођосмо, свакій е добро благосиљао. Таково е село кадъ добра, наметна и радина кнеза и поглавара има као што е Сима и Павле.

3. Јулія. Послѣ раніе дођосмо къ Палежу. 2. сата далеко ту дођосмо, ручасмо у механи, и я писа Госп. Архимандриту Петровићу у писму Г. Капетана Зикића, и описао самъ му на кратко бой Карановачкій, преко попа Марка у Остружницы. После подне кренусмо се, и идосмо до Звечке 2 сата, до Грабовића 1. до Љубишћа 3. свега 6. сати, до куће Г. Весе. Ту насъ лепо дочека Г. Веса и угости, сутра ручасмо, и мени попъ Јанко показа путь у Таково ½ сата одъ љубишћа. У Таково самъ дошао на кою попу Петру, њему самъ се казао, ко самъ, загрлио ме е и полюбио као своја човека. Кодъ њега самъ провео и овай данъ, и 4-тый Јулія пріатно и у свакојаковъ разговору, онъ ме е прелепо дочеко, изпратіо, и дао ми е еще чарапе (то е овди знакъ особите љубови и пріательства).

5. Јулія. По ручку растависмо се съ попомъ Петромъ дођемъ у Врело мојој милој домовини, и дођемъ къ Јоксиму, и ту се съ њима излюби: кодъ куће бяше Јоксимъ и Лаза и Јосимова жена Анна, и Павлова жена Ѣрвана и 4. деце Јосимове, една девојчица лепа Аннина, и мати Тодора. Ту самномъ многи разговоръ бы, и ни се у здрављ свію. — Ту самъ провео у миломъ одмору и друженству 6. 7. и 8. Јулія. а

9. Јулія. Идо у врелску цркву, ту е было попъ Бранко и Јанко изъ Љубишћа, попъ Павле изъ Врела и Госпођинъ Веса — а Јосимъ е цркевнакъ и цркву лепшу у Србій видіо нисамъ одъ врелске и лепу кућу кодъ цркве за приходнике. Ту ми говорише да будемъ магистеръ, и да бы самъ само услажденію и срца захтеваю слѣдовати могао, то бы самъ воистину учинію, тако е лепо место и пріятно Врело. — Ту ми стиже књига одъ проте да што бржe у Врановиће идемъ, и я такй после подне съ Јосимомъ сѣдаюи на коњ дођо у Врановићу послѣ 4. сата пута. — Господарь Јанокъ отишао бешe са војскомъ на Ужице.

10. Јулія. Оде Господарь Прота на оструженицу и у Земунъ за ради лебане, и други потребны ствари; а я оста дома, управљаюи књиге куда коа надлежи.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за живот.)

Бадњи данъ. На бадњи данъ мањ се кодъ насъ врача него у очи Ђурђевадне. На бадњи данъ — кои по кадъ кадъ у очи Божића пада — нема илого врачања, али има доста народны обичаи кои су сви готово наликъ на врачањ. Тай данъ дигне се, обично домаћинъ изъ куће узме сикиру, и нећа часть укућана за њимъ, и оду у шуму. Изберу једанъ младъ правъ церићъ, и једанъ почне себи, а сви наоколо трче и вичаю иверь. што одъ тогъ дрвета одскаче, и редко кои иверь на землю падне, наравна стварь, да по где кои иверь удари и у чедо онога кои ће да га увати. Потомъ упрте на леђа, и донесу куће, и метну га на ватру. Један окрешу гране, а неки оставе све као што е одсечено. Онда домаћинъ са томъ истомъ сикиромъ, пре негъ што е што годъ друго секо, дође у воћњакъ и сва челядъ за њиме. И стане на замане што годъ може на ону воћку коя ніе родила тога лета; а челядъ запитаю га: „шта ћешъ то?“ а онъ одговори: „ону да е посечемъ на ватру.“ А они га опетъ пытаю, „А зашто?“ „Ѣръ ніе родила овога лета.“ Одговори љутито домаћинъ. Онда сви окуне га молити, да непосече ту воћку и да ће до године родити. Тада домаћинъ на ту молбу, спусти сикиру, и само мало сеће, и оду на другу воћку, и сваку остаи само подъ тымъ уговоромъ. ако до године нероди да ће е за цело посећи. Полажайвикъ кадъ дође на Божићъ, а онъ узме угараћъ одъ бадњака на пара у ватру и благосиља: „колико овде варница, толико ти у стану овчица, у подю волова и кравица; у ульяшку кошница и т. д. Увече простре се у свакой куће слама, и деца пићу а люди и жене квокћу по слами. Обично ора се еде и купаногъ жита. Неки на божићъ а некій на бадња данъ, благосиљаю уль ора. Тако једанъ за вечеромъ узео ора, и окрећући га у руцы благосиљао: „како овай ора био пунъ тако была наша кућа пуна берићета. Како овай ора био пунъ, тако были пуни амбари жита и тако читавъ сатъ набраю, и уза свакій благословъ викали су укућани: „аминъ“ кадъ неће све наброи што му е срце желило; онда се прекрсте на ора разбіе, а кадъ тамо, а оно ора шуваљ и ништа нема у њему. Садъ, то домаћину и домаћима никакве бриге не зада, него сви у гласъ пресу се свети, и при домаћинъ повиче: „Нечуй Боже шта сви лаю“ и сва челядъ опетъ за њимъ повичу место „аминa“ то исто: „Нечуй Боже шта насъ лае.“ И на томе се свриш, и то намъ найвише сведочи, да нашъ народъ ніе сушше суевѣрань, еръ другчіе то бы читаву кућу свеселило. — Једанъ ера, комъ е мало было да узме ора на у куће за вечеромъ да тако благосиља, него е хтео да благосиља на поље, и да буде ближе неба; зато остава сву челядъ укући, и каже имъ да они изъ куће само вичу: „аминъ“ а онъ изаће напоље и пошећ се на плоть; узме капу у леву руку а ора у десну, и почне викати: „Како овай ора био пунъ тако была пуна кућа скроба и скорупа и другоръ берићета“ а они сви изъ куће повичу: „аминъ“. Како овай ора био пунъ, тако была свагда пуна такна ракіе и кеса новаца, и мешина катрана“ а они опетъ изъ куће повичу: „аминъ“ Опетъ ера почне: „Како овай ора био пунъ — —“ но ту му се очакну ноге, и посрне съ плота, но нешадне на землю, него му заваче пелењгаће за плоть и обеси се стрмогланце на онда повиче: „Я сломи врать“ и они изъ куће опетъ сви повичу као и досада: „Аминъ“ ера ніе се могао самъ да избави, нећъ опетъ виселя стрмоглавце о плоту запомаже „Ай помагайте я се обесих.“ И челядь изъ куће опетъ сва утаче као што ій е научио повичу: „аминъ“. Најпосле дођу комшіе те га скину съ плота.— Католицы место бадњака имаю једно мало обично брезово гранато дрво, кое зову: Христово дрво. — И кое сво о-

ките пантљикама, колачима, јабукама шљивама и различнымъ стварма. и углаве га узираво на средъ астала, кое неколико дана тако стои, и обично деца скидаю колаче и беру јабуке. У Француской имаю измеђъ осталогъ и тай обичай да се у очи Божића сву ноћь веселе и да осване: а тако исто у очи новогъ лета, и у очи иљова три краля Премда е република они опетъ славе и празную три краля.

(Продужеће сљедуе.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Нарабродя почели су већъ радити Дунавомъ и Савомъ.

— Попечитель внутренъя дѣла Госп. И. Гарашанинъ. кои е одъ дужегъ времена боловао, оздравіо е тако да е 19. о. м. при благомъ времену у отворенымъ колима изашао вароши могао изаћи.

— У Недељу 20. о. м. држали су у читалишту членови скупштину гди су други за управителъ изабрани.

— Између лепы вечерњи забава кое су узъ ове месоједе давале, у првомъ реду стои кою е дао Г. К. Николаевићъ20. о. м. као на данъ рођеня свое супруге госпође Поленсіе, гди су и Њгова Свѣтлость нашъ Кнезъ са своіомъ породицомъ были. А такође присуствовали су страни посланицы, и млогобройна овдашня господа и грађани.

— Некій Степанъ изъ Божевца окруж. пожаревачкогъ, спремао е се да иде да проси девойку. Седне поредъ ватре спремати оружѣ види да му једанъ пиштоль віе подасуть, дуне у њга и после тога скрене пробе ради да види ели пунъ, но пиштоль не плане. У томъ њгова сна кои е ту поредъ њга кушала своє мало детенце му изъ шале: „Дедъ браћо, окрени іошть једанъ путъ, да видимъ оћу ли трепнути.“ Онда његъ деверъ Стѣпанъ држећи пиштоль къ њеной окренуть скрене; но по несрећи пиштоль, кои е био пунъ, упали и саставивши убіе жену, кои одма онди мртва падне. (Не само да е трепнула, него е свесымъ зажмурила.)

— Изъ Раче пишу намъ да су турске страже пореди Дрине поставлѣне, и да су исте страже све чамце са оне стране Дрине изсекле, и врло строго поступаю, а то за то што се сада у ономъ краю купи сво ружѣ одъ свіо, и чуваю да небесне овамо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Ламартинъ рѣшио се, да остави за вавѣкъ француску и да иде да живи у малой Азіи на добрама што му е Султанъ поклонио.

— У Енгелскимъ рудама гди се комено угљевалъ копа, 1850. године чрезъ разне случаеве убіено е 632. човека, а рањено е или осакаћено: 905.

— По найновіемъ извѣстію енгелскогъ правителства, постоине войске у Енгелской рачунаюћи све, нема више одъ 130. хиляда. Дакле слабо е што већа одъ белгиске войске, ѣли одъ гарнизона кои само у Паризу стои.

— Енгелске новине починю све више и више викати на Бунапарту.

— У Шпаніи краљица издала е уредбу, коіомъ е ограничила већма печатню. — Генералъ Нарваеца, кіе хтела краљица да пусти предасе, и онъ е после краткогъ времена, отишао изъ Мадрида, при полазку осврнуо се на вароши и рекао: „Сбогомъ остай Мадриде, нигда ме више видити нећешъ.“

— Прашки грађанинъ Хонишъ, кои е сбогъ политичнихъ узрока затворенъ: предложіо е министерству аустрискомъ, да онъ за едно средство, съ коимъ може Аустріја сваке године 40. миліона чистогъ прихода имати. Тога ради министерство ступило е съ њиме у спораузумѣніе, (и я знамъ то средство — нека се праве на ново банке. — премда онаи затвореный ізрикомъ каже да ће савъ приходъ бити у сребру и злату. Съ тога по млогимъ државама садъ е мода затворати люде, а оно ваљда зато да мирно могу размышлявати о благостоянію и богатству државе.)

— Енгелске новине сасвимъ опровргаваю, и смею се ономъ гласу, што се разпростео, да се Енгелеза одъ нечега плаши, и да се повишуе брой войника, исте новине коѣ болѣ познаю свое стање, увѣраваю све да се Енгелеза неспрема, и да ніе ни едногъ войника више умножила него што е было.

— За едну ноћь у Паризу е 400. балова было. (Мало играю како имъ се свира!)

— Конгутъ у Америки дошао е у Вашингтонъ но врло е ладно и безъ волѣ примљенъ.

— Генералъ Мамула кои е за управителя њеногъ и грађанскогъ у Далмаціи постављенъ, врло е радостно свуда дочеканъ и примљенъ, одъ њега се далматинцы много надаю.

— У Паризу има 325. начина радиности за животь, кои се у 13. одѣленіа могу раздвоити 64. хиляде има шпекуланта или кои фабрике разне имаю; и кои 312.500. радяна занимаю, одъ кои су 204.900. мушкараца, 112.900. женскиня, конма обично едно надруго сваки данъ иде надница еданъ міліонъ франака. Надница мушкараца неки се одъ 2. до 10. франака (5. франака иде у еданъ напъ таиръ). Има далѣ 21. хиляда шегрта оба пола, сви одъ 12. — 16. год. — 34. хиляде мушки надничара има кои немаю постояно обиталиште, а женски има само 4. хиляде кое немаю постояногъ квартира. Све што се изради за годину у Паризу износи у предности одъ прилике: 1500. миліона франака. Одъ чега 30. миліона изради се сами шешира, рукавица, и еспана одъ бронце.

Оглась.

(1) (2—3)

Ко годъ има нузлу, или покварено месо око зуба, па му изъ њега надъ еде крвъ иде, и уста смрде, а радъ е да се одъ тога лако и одма курталише; — и онай, кои жели имати увекъ лепе и беле зубе, и предупредити ињ сваку нечистоћу на веки, — нека се изводи пріявити, или обратити подписаноме, одъ кога ће њку воду, саюзно са једнимъ прашкомъ, упутсвіемъ и умѣреномъ цѣномъ, добыти моћи.

У Пожаревцу, 10. Јануара 1852.

Владимиръ Васићъ.

ТЕЧАЈ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	30¼
Сребро	29¾

У Књижопечатньи Књажества Сербе.

№ 9. У Београду, у Вторникъ 29. Января. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ завитка 15. гр. в полгод. 7 гр. — са завиткомъ по' гр. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцелярію по' гр. на пола год.

ПРАВИЛА ЖИВОТА.

(Изъ Хорація кн. III пѣсма 1.)

Нека одступе прави оглашене,
Вонмите вѣрни тихомъ гласу моме,
Свештеникъ муза песме нечувене
Дечицы поемъ, роду своме.
Краљеви силни судбину и срећу
Народа држе у рукама своги,
Краљеви силу почитую већу,
Кадъ громомъ грми са высине Богъ.
Сбыша се често, да фортуна люби
Єдвога више, него другога,
Храбріе овай бойне главе руби,
Онай богатствомъ дыши сваката;
Там' неко сайне титуле ужива,
Ордени другогъ диче и почесть:
Гробъ великаша као и слепца скрива.
Жребіе свима смрть известна есть.
Коме надъ главомъ выси мачъ обнаженъ,
Тогъ не весели многій ела брой,
Найлепше свирке санъ не носе блаженъ,
Нит' песме птица даю му покой.
Санъ тихій люби безбрижне тежаке,
Радо на простый сплазећи прагъ;
Седи у лађу исподъ липе лаке,
Где се са липћемъ ветрићъ игра благъ. —
Коме є доста, колико му треба,
Тогъ не печали бесна мора кваръ.
Нит' мотри брижно на промене неба,
Нит какво време пише календаръ.
Градъ є л' потуко винограде родне,
Є л' му буша покварыла изъ,
Да ли су њиве плодне, ил' неплодне,
Све му є равно: слота или мразъ.
Ситъ свакидашнѣ богитыръ гунгуле,
Оставля дворе, и већ' мрзкій ловъ,
У мору лађа вел'колѣпне куле,
Да себи сгради видъ забаве новъ:
Ал' стра и гриза у застопце бега,
Кудъ господара води дальный путъ,
Найтиршя лађа не задржа њега,
И за ящичемъ трчи немирь лютъ.
Кадъ срдца тугу, едъ, ил' многу болю
Не може злата стрти празна сласть;
Кадъ бригу прну, при богатомъ столу,
Не разведрава редки ела часть:
Зашто бы горде искао дворе нове?
Мрзіо старый могъ кућерца кровъ,?
Зашто бы плано, што немамъ житове,
Што ніе већій моій слугу брой?

І. С. Поповићъ.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за живот.)

Благодарность. То є она речь коя свакомъ човеку на језыку, а редко коме на срцу стои. Уза сваки разговоръ чућешъ где єданъ другомъ вели: благодаримъ. У самой пакъ ствари редко где има оне праве благодарности. Када кинешъ, па ти рекне ко годъ: „наздрављ“ ти му одма одговоришъ: „благодаримъ“ и онда сте квитъ. А многима кои су ти добра учинили, неказанешъ ни толико. Лепо Шилеръ у своіой трагедіи „Донъ Карлосъ“ каже: да ништа ніе лакше заборавити него благодарность. Но шта ћемо кадъ оне праве благодарности нема на свету. Єрбо, ако ти ко годъ учини какво добро съ томъ намѣромъ да му по времену іошъ ћеће добро учинишъ; то онда ништа ти друго ніе учинио него та дао свое доброчинство подъ интересъ, па ако му нигда никакво добро неучинишъ то онда онай нека се ништа нетужи да си му неблагодаранъ, него нека се тужи да є свое доброчинство на прћаво место дао, и тако да му є капиталъ пропао. Ако ти когодъ учини какво добро съ томъ намѣромъ да га волишъ и да та фалишъ, то опетъ ништа друго ніе учинио него те є подмитио; па какву благодарность зато тражи. Ако коме учинишъ какво добро само зато да ти онай буде до смрти благодаранъ, то си му само поклонио єданъ капиталъ али дати уредно свагда интересъ плаћа, и тако то поклоньно доброчинство изађе му на нос. Єръ ако заборави кадъ те сретне да ти нескине капу и нерекне: добро јутро, или добро вече; онда ты нећешъ гнавом и кога првоъ сретнешъ тужишъ се како ти неплаћа интересъ. Па заслужујеш ли то благодарность? учинио си му єданъ путъ добро, да ти на њега непрестано интересъ плаћа. Обвезо си га да ти благодарностћу робује, а хтео бы да ти непрестано говори: благодаримъ. Па зарь таква себична благодарность има понятіе оне праве благодарности? Ако учинишъ ономе добро ко ти є кадъ годъ у помоћи у чему био, то ништа друго ніе, него си му се одужіо, и само іошъ што ніе у обичаю да се пишу квите. Човека свакогъ сама унутрашня совесть гони да чини оному добро коя є и њему учинио, а то ніе

ништа друго него природный путь да се одужи. Ков пакъ чини другомъ добро а не онима кои су њему учинили; тай ништа друго неради, него е узаймио на дае подъ интересъ; а то зато чини другима добро, што се нада отуде нећемъ добру за себе, то се дакле зове узети 6. на сто подъ интересъ, а давати 12 или 24. на сто. На зарътакова доброчинства оћете да су благодарна! Кадъ учинишъ какво добро своимъ непрiятелю, то чинишъ само за то, да добiешъ у њему єдногъ прiятеля више, одъ кога се надаешъ имати найде, или ако не зато, а оно да осталый светь реке да си великодушанъ. То добро дакле не чинишъ само добра ради, него себе ради. На зарътакво добро вредно е благодарности. Природа е таяну любань човеку спрамъ самомъ себи улила, да у свакy његову речь у свако његово добро или зло дѣло помешана е више или мань себичность. Нико ништа на свету никоме ніе учинiо добро само зато, да му онай буде неблагодаранъ. — Шта нємо са онимъ доброчинствомъ, кадъ на примѣръ, добiе какавъ сирома или сирота са ситномъ децюнь. 10. или 20. дуката съ єдномъ писмацетомъ безъ подписа у коме само пише то, да: єдна госпоя или господинъ шаље у помоћь ту суму, я неда се познати ко е. То опеть ништа друго ніе, него ни унутрашньи ни споляшньи какавъ интересъ, кои е причинiо то доброчинство. Споляшньи интересъ быо бы то, кое обично и быва, да се може фалити како е учинiо добро безъ да когодь о томе зна, а приповеда где годъ кога стиже. Унутрашньи пакъ интересъ быо бы то, кадъ бы неправедно стечени новаца имао, или кадъ бы га зашто совѣсть гризла, па онда учини то добро да бы му мало лакше на души было. И да бы се они коима добро учини за њега и његову душу богу молили. На зарътаково добро вреди праве благодарности. — Кадъ ти когодь учини какво добро, па кадъ му оћешъ да рекнешъ зато: благодаримъ, а онъ ти нете руку на уста и неда да му рекнешъ: фала: то ништа друго незначи, него да му рекнешъ два путь: фала. И кадъ будешъ у друштву, да му будешъ, прво благодаранъ за учињено добро, а друго да га фалишъ и да му будешъ благодаранъ зато, што ти ніе дао да му у очи благодаришъ. То дакле ништа друго ніе, него ти е учињено єдно доброчинство, а ты си му дао облигацію на два. Праве благодарности нема међъ людма вити може быти. Праву благодарность чуствуе човекъ само спрамъ Бога, кои му безъ икакве себичности, и безда се познати и видити дае, чини у сваком трепутку безбройна добра. Праву благодарность човекъ дугуе само природи, кои му животь дае; кои свако ютро рано, буди сунце да изађе и да намъ сіа, кои цвеће око насъ сади да намъ животь слади, и милионе другiй благодѣанія чини. Права благодарность, неможе се на земльи између людiй узаимати, она е само за небо опредѣлена. А благодарность она кои сада међъ людма постои, то е пола благодарности, то е само єдна свеза више међу людма. Али ма колико благодарность была скончана, са себичношћу людiи, ипакъ добра е стварь премда, међу людма у обичномъ животу, благодарность, е найсветнiя награда; но кадъ одъ свега срца иде и кадъ е постоина и у свое време, опеть нешто вреди.

Буква. Шта е буква сваъ зна Но има много людiй на свету кои сами себе непознаю, зато да бы боль себе и све стварн познали говорићемо о буквн. Буква е високо, яко, велико и гранато дрво, али опеть ништа друго ніе него буква. Кодъ свію славена буква се сматра за свето дрво, и славени пре него су примили веру Христову свагда су свое олтаре имали у буковой шуми, и ту свое жертве спаљивали, као што на острову Ригену и сюда сведоче заостатцы, где око стари славенски язически олтара редко е какво друго дрво видити осимъ букве. Отудъ се и Буквар зове тако. Єрбо у старо доба ніе было артіе; па су славени с' ножемъ учили писати, и писали су на буковой кори, кои е сходна зато. То сведоче славенска прва два писмена кои гласе: „азъ буки“ ко е ништа друго незначи него: „я самъ буква“ то есть: „я знамъ писати.“ Съ тога остало е међу славенима то дрво у важности. И съ тога међъ свима славенима и данъ данашньи, има доста букава. Што се тога очитая тичe, мы и Бугари найбольи смо славени. Єрь после грмока найпише кодъ насъ букве расту, премда одъ године до године све се више крче. Одъ буковогъ жира найпише деверике и њуке имаю найде. Буке стое и данасъ кодъ свію славена у великой важности. И о, колико самъ я на чешкомъ, польскомъ и словачкомъ языку читао песама кое су се и у старо и у ново време певале буквама. Но ипакъ у найновіе време кодъ многій славенскій народа прешла е буква у подсмѣх. Кое име придеваю оному кои незна ништа, а кое е у старо доба значило да зна све. Исто тако имамо и речь: художество, кое кадъ се точно преведе ништа друго незначи него: рђавость, єръ: худо ніе ништа друго него: рђаво, или сиротво. И тако у старо доба кадъ славени нису умели уважавати умѣтность и вештину и кадъ нису имали никакви занята ни майстора, на кадъ е какавъ странъ майсторъ дошао међу нья, и радіо што годъ вешто они су изъ зависти, или изъ презренія звали га художникомъ. Или што е могућніе и вѣроятніе, да е художникъ значило: Сиромашакъ. Єрь ко е годъ было вештакъ и художникъ, онъ е быо сирома. И тако дакле буквe у старо време, значиле су много, а художницы мало; а садъ буквe значе мало, а художницы много И што е мань букава на свету, тымъ већу важность художницы имаю.

(Продуженће следуе.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Полгодишньи испити у артилѣриской академіи свршени су, при коима се као што чуемо успѣхъ врло добаръ показао одъ учећи се млады питомаца.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

(Приспослан допись)

№ 298. Загребачки новачки новина одъ 29. Декемвра имаю єданъ чланакъ некогъ корреспондента подъ надписомъ; „б—і съ босанске границе“ слѣдующећъ содержая: „Премда писань очевидацъ, но опеть самъ одма по учињеномъ дѣлу на месту быо, где єданъ турчинъ у његовой прости некогъ сиротогъ Христианина (рају) због маленкости уби, и зато небеше ни најманъ казнѣнъ. Овай догађай морамъ я обзнанити, да бы свакій сазнао, какву заштиту, Христани у нашемъ сусѣдству живеће, одъ босански запокѣдника уживаю. Убіеный овай Христианинъ дуговао е єдну годину дана неком турчину 14. ф. кои дуге сбогъ велики давніи, кол су на раю одъ 5. мая о. г. разрезана была, немогаше платити. Турчинъ и Христианинъ, последный отацъ петеро деце, пошу єдномъ са ићутъ више Христова кь састанку, и кадъ су близу састанка были, Турчинъ захте да му Христианинъ 14. фор.

плати. Дужинъ молише та да се притрпи; но Турчинъ изнаша свой итагань, безъ да е Христианину на њгово изненађ што одговорати хтео, прободе га, уклони се безъ стра съ места и отиде кући. Ово се случило пре три недељ, и ни сањ хтео то пре њиности предати, докъ нисам сазбштати могао: каквой іой е казни овай Турчинъ подвргнуть био. Но кадъ сам пре три дана чуо, да е Турчинъ на тужбу христана и сведока, за њгову образу само одговарао: да онъ ништа о томе незна, да е Христианина пробо, и да е потомъ, — безъ сваког далъег изсльђованја слободанъ одпуштенъ, то ово срамно дѣло публикуму являмъ, да свакій увиди може какву судбину сирота раја трпити мора и т. д.“

На ово е єдань ренегатъ именомъ Мурать, капетанъ у Генерала штабу сада у Босни заповедаюћегъ Омеръ-Паше, Сераскера войске Европейске турске, одговорь у исте загребачке новине дао, кои непропустамо нашимъ читательима изъ тогъ узрока сазбштити: будући намъ онъ єдань интересантный образацъ опровргења измышљења обвиненя противу турака, не више као пре са фанатическимъ, него на поло њиности — са душевнымъ оружіемъ увидяти подае.

Овай одговоръ гласи одъ речи до речи овако:

„Славно учредительство Загребачки Новина умолява се: да сльдующій одговоръ на горепоменуту исторію о убійству кое е єдань Турчинъ надъ босанскимъ Христианомъ учинію, у свой листъ прими:

„Премда писамъ очевидацъ, но опетъ бывши после дѣла на месту догађаја, наодимъ се побуђенъ єдан случан њиности до знања довести, кои не само да найгрозніймъ случаима привадлежи, него е іошть и такавъ да страномъ свету понятіе дати може: до когъ се степена лудости христіански поданцы ове провинције због узнања такови њихову єдиновѣрника довео, коя іошть манъ него полуобразъ; а тымъ више безстидность у воо. браженю, место да и они трећаня быти ће, много манъ єдина подпора њиовогъ внутренъг и споляшнъг уважења, безъ кое иначе собственни быти небы могли, само у некомъ непріятельскомъ согласію противъ свію исповѣдања муселманства траже, и довле се высока Порта равноправность свію обитателя нѣне области, безъ разлике вѣроисповѣдања увести труди дотле се они сь њиове стране, што више могу, слепу ярость противу сваког турчина разпространявати настане.“

„На добру єдногъ турчина на селу живеће 8. Христиана као тежацы. Ко е њиове честе кући, окружене найлепшимъ воћняцымъ, њиове дворане са многочлетнымъ оборима, штала, и њиове амбаре пуне ране сваке сорте, видіо, морао е признати, да се сви люди сь њиовымъ фамиліяма у задовольномъ благостолію налазяше. Кадъ се за узрокъ овогъ пита, онда су били — изванъ места само, где на жалость рая мѣсто да на благодарность согласна буде, напротивъ сбогъ фанатическе мрзости противу сваког турчина мысли да рай заслужуе — едноглазни у томе. Све кое нова срдечну доброту, особыто благодушіе муселмана. Онъ е было више пріятель, него Господарь њгови поданика.“

„Єдань данъ, (а то е было на Божићъ) пошло му ова єдну питу као часть, кући.“

„Добродушный Турчинъ прими ову несумняюћи о ной ништа, даде зато 2. оце изнеђи и њговой рай као часть за часть послати.“

„Послѣ три дана, Турчинъ умре, и у исто време и њгово шесторо деце и жена у найжешћимъ жукама животь свой окончаю!“

„Целу ову фамилію ова е раа потайно отровала поменавши у питу отрова, и за извршеніе овогъ богомразногъ дѣла изабрала е она у њиовомъ фанатизмусу Божићъ.“

„Читатель е до сада исторію о два догађаја чуо. Последня е може быти іошть грозніа него прва.“

„Садъ е пытанъ наравно, у колико су обадве истините.“

„Да искрено признамо, нема ни у єдной ни у другой ни словца истине.

„Но ако ће посилатель овогъ на пытанъ одговорити: зашто е ово друго причанъ измыслію, то му неостае другого ништа, него почитаемогъ читателя, кои се при читаню новина изключително са политическимъ садржаемъ, а не са посліомъ занима, съ тымъ примѣчаніемъ за опроштенъ молити: да се у Хемію єдна киселина са Алкали неутрализира и тако да е потомъ и єдной прачи као што е и ова прва исторія, найсходніе опетъ єдну причу противопоставити.“

„Благоразумный ће читатель кои и срце за њгове сачелованье има, на онда когъ вѣроисповѣдања было, нашъ овогъ представленія лако такође и политически слѣдство извидити знати; сирѣчъ: да люди или пакости люди, таковымъ оклеветаніама, као што ій наведеный членакъ садржана, коимъ начиномъ политическомъ стању у коме се христани и турцы налазе, нешкоди, него, почемъ се они таковимъ лажама како веку непомирямость поджигати тако и ово њихово бѣдно умышленіе у пространомъ обятію разпростравити труде, а тыме и ослабила средства противу могућности мира при допущтано обште равноправности траже, то да они њиовымъ овдашнымъ єдиновѣрницыма ямачно више шкоде, него што имъ асну приносе.“

Изъ сигурногъ извора могу намъ явити: да е њгово превосходительство Ч. Омерь-Паша, о споменутомъ убійству христіанина дао извѣстія прибинати, и да се изъ ови о водпуной неосновности ове приче увѣрію, кое е лажность єдна єдина цѣлъ: да христане у непріятелскомъ неспоразумѣнію према турцыма држи. Свакій, кои е са турскимъ држаноправленіемъ познатъ, іошть и изъ примѣчанія, кои се у истомъ корресподенц-артикулу, садрже, увидити мора, да се у войску турску, кои се одавно изключително само изъ муселмана состоя, сада и христани и то у той сораздѣрвости примаю; да на 1. турчина 10. христана долазе! — ово е єдно примѣчаніе, кое е тако лудо, да ако бы о томъ што проговорію, морао бы здравый разумъ читателя увредити.“ —

— По найновіемъ попису у Парижу има безъ солдата 1,021,530. душа. Путника и странаца кои се само по неколико дана у Парижу задржавају има 8. хиляда. 4. хиляде душа има сада манъ у Парижу него у год. 1846.

— Два слободе, и надписи: слободе, братства и єдакости у целой француской изчезла су. У Марзелю на место избрисани речій: слобода, братство и єдакость, ноћу су на неколико места несташни люди написали: Инфантерія, кавалѣрія и артилѣрія.

— У Европи по найновіемъ попису има 3,600,000. люди подъ оружжемъ.

— Одъ 1800. год. петъ пута пытанъ е француски народъ: „Обе ли єдногъ одъ Буапарти себы за управителя, и назда е одговарала якимъ вишестворъ гласова да обе,

— кадъ е старый Наполеонъ изабранъ за привременогъ конзула имао е 3. миліона гласова за себе, а само 1500. противъ себе. За конзула до смрти имао е 3,568.000. за се бе а 8371. противъ — Кадъ су изабрали Наполеона за наслѣдногъ цара имао е 3,521.675. за себе а противъ себе само 2469. За Луи-Бунапарту кадъ се избрао за президента 1848. године было е гласова за њга 5,562.834. а противъ њга 1,898.508. — 2-огъ Дец. 1851. год. за њга 7,439.216 а противъ њга 640,737.

— Изъ Калифорніе являю да се ішитъ єдна близу руда златна нашла, гди су 7. мексиканаца за 8. дана 217.000. талира вредности злата изкопали, та е руда у Вир-велею.

— Краљица Енглеска, наименовала е Гос. Колкуна Генералног-конзула у Влашкой, за дипломатичногъ агента и Конзул-генерала.

— У Паризу уважена е оставка министера внутрењи дѣла Морња, и Фулда, на кои место поставлѣнъ е Персињи за попечителя внут. дѣла, а Бино на место Фулда.

— Военый министеръ уважіо е оставку Генерала Кавеняка.

— На балу когъ е Бунапарта дао, было е 6. хиляда душа. И одъ времена царства францускогъ веѣегъ и сайніегъ бала ніе было.

— Бунапарта быо е у театру и по другимъ местима без икакве страже.

— Бегунцы француски кои су се до сад задржавали у Швайцерской и по другимъ местима, кренули су се за Хамбургъ одкле ће се навести у Америку.

— У Лондону 30. хил. сиротињѣ умалило се с' воомъ годиномъ, но ипакъ 80. хиляда има, кои су безъ икаквогъ хлѣба, и кои живе одъ помоћи и милостињѣ обште.

— У Паризу не само люди, него и піце и сокаци мораю кадъ е време републике быти и звати се републиканцы, а кадъ пада република онда ни они неостаю іой верни. Єръ у време кралѣства єданъ сокакъ звао се: сокакъ Бурбона, кадъ се прогласи република, назову тай сокакъ: улицомъ републике, — а сада га опетъ прекрстили и по заповести полиціе мора се звати своимъ старимъ именомъ. Исто тако и народна улица, мора се своимъ старимъ именомъ т. е. кралѣвомъ улицомъ звати. Обала народа — мора се звати: обала орлеана. Плацъ Републике, мора се одъ садъ звати: Плацъ Луи-Наполеона.

— Забрана одъ 1849. године да се никакво оружіе изъ Аустріе у Босну неувоси, укинута е.

— У Загребу отворенъ е народный театеръ и съ найвећимъ одушевленіемъ посѣћаваю се представленія.

— Наполеонъ е повратіо 25. племићски титула.

— 5. Январія у Цариграду съ найвећимъ торжествомъ е, светый Ђилимъ изъ Мекке, у Мошеју Махомеда унешенъ.

— Капитолъ у Вашингтону (у Америки) кои е стао 1,776.000. талира, докъ се озидао, много е патромъ оштећенъ, самой Бобліотски учињена е штета преко 250.000. талира. —

— У Француской има 36. хиляда општина.

— Вели-паша, сынъ старогъ управителя острова крете, именованъ е за Губернатора Босне и отишао е на пароброду у Салоники, одаље ће сувимъ у Босну. Цариградске новине примѣчаваю, и надаю се да е Порта у младомъ Вели-паши врло добра и способна Губернатора нашла.

— 12. Января преставіо се славенскій стихотворацъ Іованъ Коларъ професоръ археологіе славенске на универзитету бечкомъ. Коларъ е рођенъ 29. Іюлія 1793. год. у Мошовцима у Угарій. У последнѣ време бавіо се научитo, са славенскомъ митологіомъ и древностима.

— Мађарски бегунцы у Вашингтону сви су се позаваѣали међу собомъ, и половина е противъ Кошута и ниче на њга. Єръ већа часть бегунаца у крайньой сиротињи живи, а особито полицы; а међу тымъ Кошутъ у свакомъ изобилію ужива све угодности. У Вашингтону што су скупили новаца при долазку Кошутовомъ то су раздељили сиротнимъ бегунцима изъ Европе, негледећи на народность. — Кошутъ е одма после свађе, са мађарскимъ познатимъ ораторомъ Ягело (тохманъ) отишао изъ Вашингтона.

— У Угарій налазе се 92. гимназіе. На 63. гимназіе, (о другима се незна) има 472. професора, и 8533. ученика. У Войводству има 6. Гимназія, 48. професора и 733. ученика. У Рватской и Славоніи има 6. гимназія 48 проф. и 808. у границы 3. гимназіе и 300. ученика. — У Ерделю 9. гимн. 92. проф. и 940. ученика.

— Далматинцы кои су близу прне горе, немогу никако да се навикну на аустрискy жандармерію (пандуре), тако у Брању (окр. которскогъ) патрола пође на кућу некогъ Клача, да му кућу визитира и да га затвори. Но онъ затвори врата, па кроз њенєръ, са ішитъ ньи неколико обори плотунъ на патролу, коя увати бусію и почну се озбиљаски съ обе стране туѣи. Єданъ капларъ погине и два пандура буду рањени. На тай глась изъ Кора брже болѣ кренe се єдна кумпанія солдата, и у Брању узму подъ стражу свештеника србскогъ и многе ішитъ, но Клачъ утече у брегове.

— На место великогъ везира Решидъ паше, постављенъ е Реуф-папа; а Решидъ-паша постао е президентъ Дивана на место Рифатъ-паше.

ЦЕНА РАНЕ У СРБІИ.

Гроша.

Број.		Ока.	Пшеница.	Пш. браш.	Кукуруз.	Кук. браш.	Сѣмен.
1.	У Заечару	100.	—	45.	40.	—	35.
2.	„ Пожаревцу.	„	—	75.	40.	45.	40.
3.	„ Смедереву.	„	—	„	48.	50.	40.
4.	„ Лозницы.	„	50.	54.	30.	—	40.
5.	„ Београду.	„	70.	80.	50.	60.	44.
6.	„ Ваљеву.	„	60.	66.	52.	54.	50.
7.	„ Брусницы.	„	58.	60.	35.	40.	45.
8.	„ Алексинцу.	„	56.	66.	42.	45.	—
9.	„ Шабцу.	„	50.	65.	40.	45.	40.
10.	„ Гургусовцу.	„	50.	—	30.	—	25.
11.	„ Ужицe.	„	70.	—	50.	—	45.
12.	„ Ягодини.	„	85.	90.	45.	50.	30.
13.	„ Ћуприи.	„	65.	70.	42.	45.	28.
14.	„ Крушевцу.	„	55.	65.	40.	—	28.
15.	„ Чачку.	„	60.	75.	40.	40.	45.
16.	„ Неготину.	„	45.	50.	30.	35.	—
17.	„ Крагусвцу.	„	70.	75.	40.	48.	40.

ТЕЧАЈ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	30½
Сребро	23¼

У Кньигопечатньи Кньижества Србіе.

№ 10. У Београду, у Петакъ 1. Февруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му с годишня безъ данятка 15. гр. а полгод. 7 гр. — са данятком по' гр. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларіе по' гр. на пола год.

КО ЗА ТУЂОМЪ ВУНОМЪ ПОЂЕ, САМЪ ОСТРИЖЕНЪ КУЋИ ДОЂЕ.

Прећe, кадъ паробродиа нису ишли Дунавомъ, Бечъ и Пешта были су преко света далеко, и као што е садъ редко да кои трговацъ изъ Београда ніе неколико пута отишао у Бечъ или у Пешту, тако су онда пружали простомъ и показивали сданъ другомъ онога кои е био у Пешти и у Бечу. Био у Бечу — то е онда толико значило, колико: био у Брусалиму. Али путованъ онога времена было е дуго, и што е іошть горе было е опасно. Онда путовати кроз мађарске песковите пустаре, было е исто тако несигурно као кроз шумовиту Румелію. Мало е онда путника изъ Београда ишло, па се мало нерећи случаева и догађало. — Сданъ трговацъ, пошто е продао сав свой еспапъ, науми поћи у Пешту, да новогъ еспапа за свой дућанъ накупуе. Прибере све своје новце, промени у дукате да му е лакше узасе носити. И мислећи да у крштеномъ царству, нема никакве опасности за живот, непонесе ништа одъ оружја, да га небы путемъ полиція узнемиравала. Контромандира у Земуну, и немаюћи никаква друштва, крене се самъ преко Карловца и Новогъ-Сада за Пешту. — Но учини му се скупо самомъ плаћати кола, и прорачуна, да бы могао купити готово кола за оне новце што ће за кирію одъ Новогъ-Сада до Пеште платити. И у Пешти кои могао бы за исте новце продати а може быти што годъ и на њему добити. Рачунь буде готовъ, да га подвезъ до Пеште ништа нестане. И сданъ нѣговъ пріятель понуди му кои на продају. Погодба се сврши, и онъ сутра рано крене се на пут. Путовао е више дана и свагда е за раніе гледао, да на конакъ нада. Ѣрь добро е знао да у Мађарской, кога годъ Србіянца виде, они мысле, да свакій узасе носи по три ћемера дуката. Разнитивао е и држао се главногъ пештанскогъ пута, и по ономъ песку брже е на коню путовао него кадъ бы на колима было. Ѣрь ингди на свету горега пута нема него кроз оне пусте пешчане равнице, гди точакъ одъ кола до оглавчине у песакъ упада, и често кадъ су велики ветрови, онда нема човенъ гди е прави путъ, него се управли по сунцу као лађаръ по компасу. Онъ е ишао єдно цело после подне, и никога живогъ ніе срео. — Небо се наоблачи, и киша почне плюскомъ падати, онъ ободе коња да побрже иде, ишао е премда готово ніе знао кудъ е ишао. У томе и сунце изгуби се у непрегледаной равници, и онъ тумарао е далѣ кроз поврћину на коню. Ништа се ніе могло видити ни на небу ни на земљи. Никакавъ гласъ ни њъ ніе могао допрети до нѣгози ушію. Бадава е по кад кадъ по неколико минута заустављао свогъ уморногъ коња и ослушкавао, ни одъ кое стране ніе могао чути ни човека да вичe ни шта да лаје, ни овцу да блеи. Само е киша плюскомъ падала, и по гди коа мува пресецала е безграничну шупљину изподъ неба. Онъ е све више и више свогъ коња гонію. Найпосле види ватру, и пошто е ближе дошао позна кућу. То е была гостилница, и неколико пушкомета далѣ лежало е село. Трговацъ се обрадуе, стане предъ томъ механомъ, одаше коња, механція изађе те му намири коња, а онъ међу тымъ пресвлачіо е своје мокре альине. И ту се извѣсти да е одъ пештанскогъ друма завралио, єрбо е изъ Халапа окреную десныимъ путемъ, а требало е да иде управо и да се држи све леве стране. Механа была е сиротна и што но веле глува. Єрбо осимъ механціе и нѣговогъ сына, нико се другій ніе могао видити. Ніе было дошданъ, и механція текъ е было поставію да вечера са своимъ сыномъ, па тy вечеру позову и трговца кои радо пристане съ њима. И разговарали су се како су могли, механція кои е было правый Мађаръ, знао е по нешто Словачки, и тако могли су се подпуно о свему разумети. Механція было е натмушенъ и зверскогъ погледа. Често се осврtао на врата и говорію своимъ сыну: „што ли га небы?“ трговацъ примѣти то и запыта га: „а на кога чекате?“ „Та на старіегъ могъ сына кои е овде у село на єдно веселѣ отишао, па самъ врло у бриги да се неопіе, єрбо е такавъ веселякъ, да у друштву незна за никакву меру.„ одговори механція.

Вечера се сврши, а механція заповеди своимъ сыну те спреми собу и креветъ за трговца, кои се опростн съ механціомъ и оде у свою собу. Заключа добро врата, прегледа са свећомъ све краеве собе, заири подъ креветъ и за фуруну, проба іошть єданъ путъ есу ли врата затворена. Мане сумнително главомъ, слегне раменима — и предаюћи се са свимъ божіой вольи — скине се, мете новце подъ главу, прекрсти се неколико пута, легне, и онако уморанъ сладко заспи.

Аля механція и нѣговъ сынъ неспаваю. Чимъ е трговацъ отишао у свою собу, механція рекне своимъ сыну: „Садъ ћу видити ећи ли правый мой сынъ. Овде можемо овољако наћи да се немучимо више.“ „И я то мыслимъ зацело“ одговори му сынъ „еръ кадъ е хтео да скине своју горню альину, да е сушн, и самъ му беаги помагао скидати, и тако нашпао самъ му ћемерь око пола мора быти пунъ самы дуката.“ „То су наши дукати“ рекне механція, и преврне чашу піва, што е одъ трговца

заостала. „Да причекамо іошть мало, нећели и Яношь (старіи сынъ) дойи, па ако недойе, мы ћемо сами скршити.“

Они су чекали, а путникъ с мирно спавао, и свако є да є ходъ свое куће, и нђгова деца око нђга играю се, а онъ имъ дели играчке што є за нђи изъ Неште донео. Кадъ на єданъ путъ нешто као громъ лупи на прозоръ нђговъ. Онъ се тргне изъ своіи лепи санова, и видя са страомъ, да ніе кодъ свое куће, него да є у айдучкимъ рукама. И немаюћи никаква оружја при себи зануче се подъ кревет. Разбіенъ пенцеръ отвори се, и неко псуюћи и стењући узлуче се узъ дуварь и кроз прозоръ прекорачи у собу. Ништа се ніе видяло. Сирома трговацъ изподъ кревета, дрктао є одъ страха, мыслио є да нигда више неће видити свое куће. Онай што є ушао, тунио є по соби, непрестано псуюћи промукломъ своимъ гласомъ, найпосле ванпна у мраку кревет. Путникъ є брояо минуте свога живота, и праштао се са овымъ светомъ. Но како се зачуди, кадъ онай легне у кревет, и после неколико минута утан се и засни као мртавъ, само є ркао. Текъ што є хтео да изподъ кревета изађе и да зове меанцію у помоћъ да виде шта є то. Алъ предъ вратыма чуе шапутанъе, и позна гласъ меанције и нђговогъ мађерь сына. Мало затымъ, чагриве ключъ у брави и врата се отворе, и обадвонца уђу у собу. Путникъ на ново притаи се подъ креветомъ, да види шта ће ова двонца. Они су обонца полако боси преко собе тако ишли, да є едва и путникъ што є подъ креветомъ будань было могао примћтити, а камо ли бы осетіо онай што є посвой прилицы піянъ у креветь лего и заспао. „Полако айде да се непробуди“ шаптао є меанція своимъ сыну. — „Па нека се пробуди, нась смо двонца, а онъ є самъ“ одговори сынъ мало ячимъ гласомъ: „Да су нась десеторица опеть гледай добро да се непробуди, єрбо чудновати су Рацы а то є іошть онай правый Вадрацъ на нась може обоицу складати.“ Рекне полако меанція, и све су ближе кревету ишли. Већъ су по кревету пипали: „Ево, и осећамъ већъ изподъ мое руке нђгову косу“ рекне сынъ. Меанція прће ближе, и рекне полако своимъ сыну: „уклони се ты, и ћу вештіе и брже тай посао скршити.“ За онолъ будноть изподъ кревета већій є стра было, него за оноть у кревету, єрбо є онай мирно спавао. — На єданъ путъ чу се єданъ тежакъ и силанъ ударь, и онай у кревету крикло є и копрцао се изъ све снаге. И врућа крвь продзри кроз креветь, и капала є на уплашеногъ путника. Они обадвонца притиснy ову несрећну жертву. И за кратко време онъ се са свымъ умири. — „Добро самъ га потрефіо“ рекне меанція своимъ сыну манъ се мучіо него да є одъ ехтике умро, садъ узма новце, они су за цело подъ астуломъ.“ „Я самъ већъ ваша“ одговори сынъ весео, „и писмо се превариле, ево пунъ ћемерь дуката.“ „Остани новце, да айде брзо у ноћалу да изкопамо рупу“ рекне отацъ. Обадвонца изађу, заключаю врата, и све се утиша. Путникъ поврати се одъ страха, изађе изподъ кревета, обрише крвь са свои прсіо, скочи кроз пенцеръ у авлію, и одаиде отрчи у село.

Два сата могло є одъ прилике проћи, и путникъ было є предъ вратима исте меанце, са едно 20. селяка, кои су вилама были оружани, и предъ њима ићоћ кметъ. Врата су была затворена — они почну лупати. „Ко то лупа на вратима у ово доба ноћи?“ запита изнутра меанція. „Мы лупамо“ одговори кметъ, „и у име закона заповедамо ти да отвориш.“ — Меанція морао є отворити. — Врата се полако отворе, и кметъ съ неколико людій уђе унутра. Путникъ и други остану на полю. „Зашто ты до ово доба ноћи писи заспао, него си іошть будань и обученъ?“ запита кметъ меанцію — „чекамъ могъ старіегъ сына, кои іошть ніе дошао“. Одговори са свимъ мирнымъ гласомъ меанція. „А где ти є отишао сынъ?“ запита опеть кметъ. „Одазвали су га у село на часть и весель“ одговори млађій сынъ. Кметъ и селяцы почну сумнати о убиству, што имъ є путникъ приповедіо. Али ипакъ продуже далѣ испитиванѣ.

„Єли єданъ човекъ на коню синоћъ кодъ вась дошао?“ „Єсть управо у сутонъ“ „Єли онъ хтео да ноћи у оной твоіой меани?“ Ніе хтео, єрбо рече да има важна и итна посла, па зато, пошто є съ нама вечерао, отишао є далѣ.“ Одговори меанція безъ икакве забуне. „Познаешъ ли ты тога човека ?“ „До зоче нигда га нисамъ видіо.“ „Тай путникъ уваженъ є и обученъ, да є убіо єдногъ човека, — бы ли га могао познати да га видишъ?“ запита на ново кметъ, мотрећи точно, на сваћій нђговъ погледъ и одговоръ, али изъ ничега ніе могао заключити, да меанція ніе чисте совѣсти. — „Я бы га познао, између хиляду людій“ одговори меанція смешећи се. Єръ є мыслію да нигда више онай неће изаћи предъ нђгове очи. „Довеците тога уваженогъ“ заповеди кметъ. На ове речій на ново се врата отворе, и трговацъ ступи унутра.

Текъ што є онъ преко прага прекорачіо, а меанція и нђговъ сынъ сгледе се. Очи имъ се узплавре, єзыкъ имъ се веже, но њихова бледа и уплашена лица говорила су, и сведочила њихово дђло. „Познаете ли вы мене?“ запита ій трговацъ, на коме є іошть крвава кошуля сталa. — „Єсть, я васъ познаемъ, али шта онете вы одъ мене?“ одговори меанція уплашенимъ и сђувћшимъ гласомъ. „Одите замноћъ“ рекне Путникъ кмету и селяцыма „пађете се о свему увћрити, али найпре свежите та два разбойника.“ — Одма, на заповестъ кмета буду обонца свезани, и путникъ напредъ а они сви за њимъ, ноћу у ову собу гди є се то убиство догодило. — Али како се зачуди путникъ, кадъ наће собу са свимъ у своюмъ реду, све уприемљено и намештено, строго су загледали по кревету и изподъ кревета нигди нису могли видити ни једне капље крви, све є чисто и променуто было.

Путникъ пошто нигди ніе могао канавъ знакъ убиства наћи, да увери кмета и селяке, лупи се шакомъ по челу, и замишљаћь рекне: „Та да нисамъ я све то сањо?“ — Селяци сгледе се, и мало є іошть требало на да ону двоицу одреше, а нђга као лажу да вежу. Єръ меанція употреби ту прилику и сумњу, и почне протестирати, и викати на кмета и селяке, како они могу єдномъ страницу изъ света таково што веровати. Селяцы псуюћи и грдећи путника, почну дрешити меанцію и нђговогъ сына — Трговацъ после дугогъ мишленя, повиче на ново: „Али чуйте люди, ніе могуће да самъ я сањо, я самъ будань и при себи было, я самъ онде у овомъ кревету лежао, кадъ є єданъ човекъ піянъ кроз онай пенцеръ у собу ушао, и самъ мыслію да є лоповаъ и сакріо самъ се подъ креветь, а онъ є лего у креветь и заспао. И ова двоица ушли су и заклали су га ножемъ. То ніе было сањо. Я самъ чуо нђгово єчанъе, осетіо самъ нђгово пражаньѣ у кревету. Ова крвь на моимъ прсима ніе сањ — та двоица убили су ове ноћи овде єдногъ човека.“

Меанція на єданъ путъ стресе се — дође му нешто на паметъ, кое му сву крвь запаля — и гласомъ кои є

свакога срце раздирао повиче: „Но мени несрећнику!“ — тргне руке, и пређе свезе, коима е било везанъ. — И као зверъ полети на врата. Сви потрче за њимъ. Но онъ ће тежко да утече. — Претрчи као смушенъ преко авлије, и дође у шталу, гди за њима сви дотрче, и сви су гледали шта ће даље быти. Меавџија ичена едань ашовъ. Разгрне у едномъ краю љубре и почне копати: „овде е овай човекъ што самъ га вођасъ убіо,“ викне едавъ меавџија „још ћу едань путь да га видимъ, па онда да умремъ.“ Путникъ и сви наоколо окруже га. Меавџія е копао, његови погледи были су само у едно место упрти. Онъ е копао брзо, и преко његовъ бледоръ лица, капао е ладанъ зноj.. Читаво његово тѣло дрхтало е и што е дубље копао, све се већма тресао. На едавъ путь покаже се изъ земље едавъ крвавъ чаршавъ. Онда меавџія баци ашовъ на страну, и рукама разгрне земљо, скине овай крвавъ чаршавъ, и укаже се едавъ младъ човекъ, коме е вратъ на пола одсечень быо. Меавџія извавъ себе повиче: „ја мой сыне!“ и притисне любити тѣло и лице убіеного младића. Крозъ све около стоће прођу мрави. Мртво њутавъ траило е. Сви су наоколо едавъ одъ другогъ лице крили. Првоме путнику грозе узе, и кажне е, да кога пре неколико минута пуцао бы. — Ђрь отацъ убіо е своjъ сына коjъ е найвећа волію, своjъ сына, коj е быо на части, и кадъ е примѣтіо да е мало пізнь ніе хтео да изађе предъ отца, него е тайно ушао крозъ пенџерь, и знамо како е легао у креветь. То е быо његовъ сынъ коjъ га онъ помоћу младјетъ сына у кревету у мраку место путника заклао, и у чаршаве завіо и све тако у шталу закопао. —

Читатель коj има чуства нека даље размишлина; а мы немамо ништа више овоj приповедки придодати; него да е путникъ добіо натрагъ свое новце, и да е продужіо свой путь у Пешту, непрестано опомињући се оне свете речи: „ко другомъ яму копа, самъ у ню пада.“

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ.)

Башча. Свака ограда лепо уређена и засађена зове се башча. Ограду пуну трња и корова нико неможе назвати баштомъ. Човекъ свакій има башту; само сътомъ разликомъ, што имаю на различнымъ местима, неки имаю у воћняку, неки у ливади, неки у своме сриу, а неки имаю свою башту у своjой глави. Много е већа майсторія, сеяти и пресађивати цвеће, у ону башту што е у сриу и глави; него у оне што су у полю. Много людій на свету има, што у оне баште насео и подгае найлепшегъ цвећа, да е малина погледати; а међу тымъ занемаре свою башту у глави, да те е страота помыслити. У полю саде ружу, а у главу траву Буњиву; у полю саде кривъ; а у сриу пелен. Онамо расте сваколико цвеће, а овамо сваковакій коровъ. Сваку башту треба човекъ паметно да уређуе; и да добро гледа гди ће што посадити. Но пре свега треба е тврдо оградити, и добро мотрити да кокоши не изчеркаю оно семе што е посеяно, и што бы лепъ цветъ донело. — Ђрь една свиња коя на зашто друго немари осимъ да еде, прождре толико жира, да кадъ бы онай сваківъ жирь остао у земльи была бы велика шума. Мало е людій на свету, коj у своjой башти, саде цвеће само одъ еднe боe, сваківъ воли да му буде башта шарена, и одъ сваке боe цвећа да има у њоj. И у свако доба године да уживa свое задовольство. Кадъ дође пролеће да има цвећа за њга. Кадъ дође лето и есень да има и за њи цвећа, одъ њіове боe и мириса. Богати и велики люди, меняю у своjмъ баштама сваког месеца цвеће. Но опетъ при свршетку есени кадъ све сазре, она пратворна и само за око лепа шара цвећа, у вене, и само имъ по баштама лудае (бундеве) остану. У башти уређивача Шумадиике нема цвећа одъ различне боe, него одъ края до края сама мирођія, и тако е занемарена да наймањ кадъ се разгрне, види човекъ уза сваківъ струкъ мирођіе, по неколико малы коприва. Многи люди, жене, девойке, бабе, деца, примирићу мирођію, и мало имъ е како мирише, но кадъ мало даље носъ запуку, гди кои врло се ожаре, и љуте се на уређивача како он неможе нигда да те коприве, изъ свое баште изтреби. А незнаду да мирођія небы имало мирисала, кадъ бы се са свимъ одъ коприва опленила. На селу девойке и момци кадъ полазе цркви или гди на весељ, оны сви задену за појасъ селена и калопера, но да бы болъ селенъ и кало, перъ мирисао, они узиму те неколико пута, преко коприва тамо амо прелуку, и онда двоjномъ већма мирише, него пре тога. Сама ій е природа на то научила, они то чине, и примѣчаваю да болъ мирише, али зашто? неумеду казати. А то е лако знати, ерь кадъ се селеномъ или калопероме преко коприва преључе тамо амо, онда оне мале болъе (одъ кои неке као длаку видимо, а неке безъ увеличателногъ стакла неможемо ни видити) гребу лишће одъ калопера и отворе оне скважине (рупице) у коима мирисъ стои, и кое су ћиномъ или препекомъ затворене быле; и тако онда мора двоjномъ већма мирисати него пређе. То исто чини и уређиникъ Шумадиике, пре него што пошаљ кои струкъ мирођіе, а онъ узме те неколико пута преључе преко коприва, а то само за любавъ свой читателя. Башта уређивача Шумадиике, гди сама мирођія расте, на прваj погледъ рекао бы човекъ да е све самъ коровъ, ерь ништа друго невиди се него зелена мирођія, но кадъ пазљиво разгрете мирођію и коприве, наћићете при земљи, по гди кои лепъ цветакъ различногъ мириса али одъ едне фарбе. Штета велика што у той башти нема изъ источне Индіе, оногъ цвећа, кое е до подне црвено, а после подне жуто. Но то е тешко добавити. И само та у баштама имаю богатирци, и велики европски попечитель. Кодъ насъ по баштама саде люди обично сунцокрећ. То е врло лепъ цветъ, и пробитачанъ, ерь одъ његовогъ семена ране се различне птице. То е чудноватъ цветъ; и што су ласкателъи кодъ владателя, то е сунцокрећ кодъ сунца. Ерь чимъ се сунце роди, сунцокрећ окрене се на востокъ сунцу, и прати га непрестано, и ваздањ превіи се за њимъ. При залазну сунца, сунцокрећ е окренутъ западу, и превіо се тако невеселю, да бы рекао човекъ, чимъ зађе сунце да ће тай цветъ одма увенути. Но како зађе сунце онъ се узправи, и тражи месецъ по небу, да му се тужи на врућину сунца.

(Продуженъ сльдуе.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Са више страна добыли смо лепа извѣстія, како се свуда данъ светогъ Саве као покровителя србскій школа, лепо и и свечано по црквама и по школама прославіо. У Брусници у школи при собранію говорило е

једно десетогодишње дете слово, на задовољство свију присуствујући. Кое слово сачињено одъ учителя Г. С. Лазића, саобштићемо по времену нашимъ читателямъ, ако не, средствомъ Шумадинке, а оно доцније у додатцыма. У Крагуевцу и по другимъ местима по примѣру Београда, исто тако прославлѣно е тай народный нашъ празникъ.

— У селу Закути среза Гружанскогъ окр. Крагуевачкогъ, догодио се єданъ несрећанъ случай. У куhи некогъ Ивана Стевановића, кои е имао два сына близанца, кои су у двема колевкама поредъ ватре спавали 15. о. м. моћу скочи варница одъ ватре, и обе се колевке запале. Кадъ се отацъ и мати пробуде, нађу обое деце мртве и заедно съ колевкама у пола изгорене. Деца су была одъ године дана.

— У окр. ужичкомъ 22. пр. м. некій Тодоръ Остоићъ изъ Заовина, убіо е оногъ познатогъ и чувеногъ Аћдука Миила Карапића.

— Обштина Врбичка у окр. Крагуевачкомъ, уважаваюhи трудъ и ревность своегъ учителя Вула Поповића, повысила му е плату са 20. талира, и тако учитель речене обштине одъ садъ добиваће 100. талира, и то 80. одъ прireза, а 20. одъ обштине Врбичке. Овомъ добромъ и похвалномъ примѣру дай Боже да и друге обштине отечества нашегъ послѣдую, и свои учителя станѣ побољшаваю. — Обштини нашъ Врбичкой, као и свымъ онымъ, кои су ово добро дѣло учинити помагали, буди честь и хвала предъ целимъ србствомъ.

— У Лапову окр. смедеревскогъ, обштина е примѣрно торжествовала св. Саву, и у цркви а потомъ у школи было е млогобройно людство, где е одъ срезкогъ Начальника Г. Смиљанића, вешто и мудро представљено собранію полезна и родољубива цѣль фонда школскогъ и потомъ прилозы су давани, и за добро обште и просвету одушевљена Лаповска обштина принела е на фондъ школа 200. гроша.

— Г. Стеванъ Павловићъ арендаторъ гостіонице брhанске, поклонію е учредничеству Шумадинке єданъ лепъ и редакъ римски новацъ. (Исто тако добіли смо са мало-гій страна стары и важны рукописа, и другій предметакое посилателя съ пуnымъ повереньемъ уступаю личности учредника, конће све чувати као аманетъ, и кадъ буде утемељъ србскій музеумъ као што треба, онда свеће предатя, са именима приложника.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У Цариграду е изишла пресуда надъ Бошняцыма кои су буну лане подигли, кои су после новатаня и у Цариграду одведени. 15. ихъ найкривльи, међу коима е Махмудъ-паша изъ Тузле осуђени су да и погубе или у тешкой робій да остану довъ су живи. Султанъ е опростіо имъ смртну казнъ и вечиту робію; него Махмудъ-паша изъ Тузле да се лиши своегъ чина и свію други одличія па да и онъ и синъ ньговъ Осман-Бей и целе ньине породице одведу се у прогнанство на островъ Родусъ. Оне: Нухо и Ибрахимъ-Ефенди да се пошлю у прогнанство у Ко, но у малой Азій. Остали окривльни да се задрже у Терсани и ту да остану за неопредѣлено време, довле се казнъ за ньи по извѣстіяма, кои се за ньи одъ Омер-паше изчекую, неодреди. Прогнанцы да се съ породицама своима никадъ у Босну не поврате. Ризванъ-Паша, синъ Али-паше Сточевића бившегъ Херцеговачкогъ управителя, брать ньгов Рустемъ-Бегъ, Махмудъ-паша Зворнички Мустафа и Фазли Паша изъ Сараева и Бекемъ-паша; тако исто Али-Бей и Дервишъ Бей, да се са породицомъ ньиномъ прогнаю у места за то одређена а никадъ да се не врате у Босну.

63. ньи манѣ окривльени задржаће се 2. године у Хиатасу и Белскеру; а 60. другій да се задрже у Бруси за неко време.

— На паробродима дунавскимъ за целу прошлу годину возило се: 1,349.143. душе; 420. коня, 580. кола. — И преко 3. милиона центи еспана и другій ствари. — За самъ подвозъ одъ путника узето е: 1,430.250. фор. ср. — Приходъ одъ свега и свію пароброда на Дунаву изнео е 1850. год. 3,934.522. фор. ср. а 1851. год. 4,505.094. фор. ср.

— Арменски Банкеръ у Цариграду Мисакъ, утекао е на рускомъ пароброду 4. о. м. у Одесу, и остао е дужанъ правительству турскомъ 13. милиона гроша — и преко тога іошть 15. милиона другима. Онъ е было банкеръ великогъ везира, и млогя другій паша.

— Єдна жена изъ француске именомъ Тереза Самореть, коя е се занѣштала да поиди гробъ Христовъ; дошла е чакъ до Цариграда, и то онако као што су у средньмъ веку путовале аџіе, т. е. пешке и боса; и продужила е свое путованѣ тако исто далѣ. Носи уза се само штапъ и єдну котарицу малу, где има по нешто за ело.

— Сада владаюhи Папа Піусъ, управо е 258. папа одъ светогъ Петра.

— Сбогъ тога што е Наполеонъ секвестрао и оће да прода сва добра фамиліе Луи-Филипа, млого се вече, и чиновници у гомилама шалю свое по већой части опоре оставке, и правителство е врло збуњено. Начальникъ пол. внутренія дѣла Г. Лене, дао е такође због тога оставку. И кадъ га е попечитель запитао: заръ сте и вы одъ партае орлеанаца? — одговорію е: „Нисамъ, али самъ одъ партае поштены людій, кои ничіе имань неотимаю.“

— У Француской производъ свиле износи на 160. милиона франака — одъ кои само 10. милиона уради се на туђимъ фабрикама, а оно све друго потроши се у Француской.

— У Француской има 45. фондова кои узаимъ за залогу даю. Кои сви заедно имаю готовине преко 35. милиона фор. — 4. таква заведнія узаимлюю безъ икаквогъ интереса.

Огласъ.

(1) (3—3)

Ко годъ има вуздуху, или покварено месо око зуба, па му изъ њега кадъ еде крвъ иде, и уста смрде, а радъ е да се одъ тога лако и одма курталише; — и онай, кои жели имати увекъ лепе и беле зубе, и предупредити имъ свакунечистоћу на веки, — нека се изволи прізвати, или обратити подписаноме, одъ кога ће њеку воду, саюзно са єдномъ прашкомъ, упутсвіемъ и умѣреномъ цѣномъ, добыти моћи.

У Пожаревцу, 10. Января 1852.

Владимиръ Васићъ.

У Књигопечатньи Княжества Србіе.

№ 11 У Београду, у Вторникъ 5. Февруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишња безъ пошта 13. гр. а полгод. 7 гр. — са пошткомъ по' гр. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куна а не у дућанъ или у канцелярію по' гр. на пола год.

ДОЧЕКЪ ПРВЕ ШУМАДИНКЕ.

(У одзивъ краю Шумадіи.)

„Неготинскимъ добримъ виномъ,
Напуните чаше.
„Ево опетъ Шумадинке
Оне старе наше.
У веселю и радости
Да е дочекамо.
Да изамо одъ нѣ оно,
Чему се надамо.
Да намъ свуда слогу носи
Срећу и веселѣ —
Да животомъ своимъ новимъ,
Тъши пріятелѣ.
Амо, чаше сви у руке!
Сви да се куцнемо.
Са здравицомъ србскомъ да е
Читати почнемо:
Нека живи наше стадо
Отечество мило!
И косовски юнака намъ
Доста народило.
Да одржи то што има,
И да с' болѣмъ нада.
Да са њиме свагда мударъ
И праведанъ влада.
Нека живе браћа наша
У край фрушке горе!
Да ій нигда непоплави,
Туђетъ рода мора.
Некъ се слави црна гора!
Соколово гнѣздо.
Проклетъ нек' е одъ насъ онай
Кои брата издо.
Нека живи свакій Србинъ
Гди годъ кои быо.
И некъ живи свакій онай
Комъ е Србинъ міо.
Мы бы немо одъ садъ сложны
Као и до сада.
И бы ће намъ свуда добро
Као и досада.
Любићемо правителство.
Као и досада.
И у напредъ нѣћемо
Као и досада.

Руйно вино ми пићемо
Као и до сада.
Шумадинку читаћемо
Као и досада. (*
Нека живи Шумадинка
И некъ буде срећна.
Ако срећи србской ишла,
Нека буде вѣчна.
Ако нагне кудъ на страну
Гди поштења нема.
Гробъ у сваком србскомъ краю
Нека іой се сирема.
Амо съ нова іошть єданъ путь
Напуните чаше:
Нека живе читательи
Шумадинке наше!

*) Шумадинку ко читайте
Као и досада.
Али напредъ попце дайте
А не к'о до сада.

ТИГАРЪ БЕНГАЛСКИ.

„Я самъ те видіо, ужасни зверу! дивіо самъ се твомъ уразуму, твоіой снаги; видіо самъ твое нокте, чуо самъ твой урлекъ, и са страомъ самъ натраг узмако одъ твои превелики челюсти. Силу и ячину дала е природа твоимъ жилама; страовито пламти твое око, и стра распростире твой изгледъ — и опетъ си ти лепъ, — страшно лепъ, та ти си украсъ бенгалски превелики пустиня. Я те сажалуемъ, добро животно! ти лежишъ садъ у окови, Човекъ, кои е свима све отео, узео е и теби твою слободу. Шта ти полазе садъ твоя снага? — Бадава ти мислишъ о пустињама кроз кое си ти тумарао, ти си затворенъ садъ у гвозденомъ кавезу: ти си садъ угледу изложенъ, и тебе гледаю, мудрацы, маймуни и будале, я називаю те тигромъ; то есть: єдномъ свирѣпнимъ и дивльимъ животнимъ, кое друге раздире. Тако те називаю, а ты ми се видишъ єдно добро животно. Но то ніе права неправда, кою ћешъ ти одъ люди искусити; ако дуже међу њима будешъ, іошть ћешъ више трпити. У жалостной судби твоіой, што си бенгалскимъ пустињама отргнутъ, и у Европейске предѣле доведенъ, я учествуемъ; срећа за тебе тигре, ако међу вама останешъ, али я се боимъ, да небудешъ іошть млого горе животно. И ми смо животиња; разумъ бы насъ човекомъ изобразіо, али злоупотребленіе разума повизало насъ с исподъ скота. Ти ако лю-

де раздиреш, ти чиниш изъ нагона и нужде; али ми раздиремо едни хотимице а други да бы провели време. Твои оштри нокти убіяю створенѣ кое ты ограбишъ, одма, али наши су ноктн затубасти, и убіяю полано. Твое е лице дивљ и при првомъ погледу неће показув, шта си ты, наша су лица маскирана, ми се осмеуємо, пріятни смо, и убіямо. Кадъ ти урлашъ, савъ предљъ у наоколо дркће, моимъ пакъ ушима твой е урлекъ хармонія: кадъ ти урлашъ, а неће знамъ, да тигарь урла: али кадъ люди са мномъ говоре, то я непознаемъ гласъ животинѣ, коя са номъ говори; међу нама има лисичін езика и хісняска срца. Добри тигру! кодъ тебе ону да живимъ да ти дани твога робства сносніи буду."

Тако самъ свикао, да самъ съ тигромъ разговарао, и опетъ ми се чинило као да тигарь са мномъ говори; и тако самъ целу ноћъ санао. Моимъ сновима ніе краја было, и будући ми се много коешта чудновато чинило, то самъ слѣдующега ютра описао. Чинило ми се, као да ме е тигарь о нѣговомъ пріятельству увѣравао; онъ скупи нокте одъ нѣгове шапе, и пружи ми е; я се затегнемъ и ни самъ е смео узети, и све самъ му гледао у очи. Я видимъ рекне тигарь, ти имашъ неко неповѣренѣ у мени.

Я. Я ти немогу сакрити, колико те радо имамъ, но морамъ ти признати, да ме твои дугачки нокти, и твоя велики зуби у нечемъ плаше.

Тигарь. Шта е теби стало за нокте и зубе, кадъ ти е моя воля смство, да ти они ништа шкодити неће.

Я. Имашъ право: но овай стра, и ово неповѣренѣ, слѣдствa су нашегъ искуства.

Тигарь. Како то?

Я. Ми у животу човечіемъ добіямо често найнатренія уверења пріятельства, пакъ одма потомъ искусимо да су та уверења лажна.

Тигарь. Тако ніе кодъ насъ обичай, Но дедъ кажи ми какова понятія имаю люди о нами?

Я. Нѣово е понятіе то, да е тигарь дивљ и свирѣпо животно.

Тигарь. А зашто то?

Я. Зато што люде раздире и прождире.

Тигарь. Ми опетъ иста та понятія о нами имамо, єрь ви разтржете и єдете животиню, но по кадкадъ и самн између себе прождирете се, кое кодъ насъ неће ніе уобичаю, и будући да ми одъ гладн, а ви због вкуса єдете, то разумъ устуна нама первенство надъ вами, и тако смо ми манѣ свирѣпи него ви.

Доклъ смо ми іошть тако говорити хтели, узнемири насъ една гомила люди, коя е дошла да тигра види, и тако ме е онъ морао за неко време оставити.

Кадъ е тигарь натрагъ дошао преповедіо ми е, да му е између ови многи люди, кои су га гледали, єданъ особито у очи пао. „То е было, говоріо е тигарь, чудноватъ човекъ, онъ е врло намргођенъ, и тако е продрзљиво о моимъ свойствама говоріо, као да е самномъ одрастао" Я самъ одма по целомъ описанію судіо да е то ученъ човекъ было.

Тигарь. Ученъ човекъ? каква е то сорта люди?

Я. Ученъ е човекъ тай кои е висока знања прибавіо и кои та своя знања књигама или на другіи кои начинъ людима саобштава, да бы какву ползу принео.

Тигарь. Но, то е добро: али одкуда да онай човекъ онако слободно и точно опредѣли, моя свойства мое место пребивања, где живимъ и како живимъ?

Я. Онъ е то знанѣ чини ми се изъ књига прибавіо.

Тигарь. А они, кои су те књиге написали?

Я. Опетъ изъ други књига.

Тигарь. Дакле єданъ одъ другогъ добыя знања своє учености, дакле ако е прьвый лажно казао, онда сви други за њимъ лажу, то е лепа ученость, кадъ се понятія изъ другій понатія саберу, а никаквогъ увѣренја нема! — па преко тога прижѣтіо самъ я неку гордость кодъ ваши ученыи людій, и видіо самъ, да они свагда ове да су мудрін и паметнін него други люди, за кое се мени чинило да такоѣеръ имаю здравый човечій разумъ; єрь єданъ селянъ кои е до њега столо много е болѣ о стварн судіо.

Я. Но међу тимъ опетъ ученъ човекъ остае ученъ, а простакъ остае простакъ.

Тигарь. А будала остае будала кои свою капу носи.

Я. Заиста тако е. Будала носи свою кану лудости, доктоpъ парадну алыику, овай иде у домъ будала, а овай се пенѣ на катедру: овога напада узбуђенѣ, а онога лудило; овай на све стране удара, а онай сне описує; будала уобрази себи по кадкадъ да целимъ светомъ влада, а тако и по неки ученіи.

Тигарь. И слѣдство те будалаштине — како се зове?

Я. Просвештеніе.

Тигарь. Шта значи та речь?

Я. Просвештеніе значи, разуму човечіемъ дати јасна понатія о истини и ономъ што е добро, да бы човекъ срећнін было, но како се види, просвештавати значи, паметъ човечію сплести и збунити. Неки се люди саюзе, и замеђу своя понатія другима, пакъ ко њиовогъ мышлења ніе онъ е будала.

Тигарь. Па шта произлази отуда?

Я. Гомила списанія, у коима свагда єданъ другоме противуречи безъ да доказује, одкуда многи, цуны презирави надму се гордошћу. Наша чувства тако се затегну, да жиде нашега срца често одскоче, и страсти у храму просвештенія изгребу гадне гласове по дѣлу наше душе такоѣеръ запалимо многа свѣтила тако, да намъ по кад кадъ косови погору, а мы ослепимо одъ сайногъ осветлења, а по неки гледаюћи у светлость падне у блато. Наша се паметъ тако угладн, да се по некадъ ни трага одъ исте неопажа, а наша списанія и књиге наличе гробницы изумрле добродѣтели, кои се у свету више никако наћи неможе. Мы е тако живо у књигама, и на театрима представимо; да се већъ никако више нетрудимо за оригиналонъ.

Тигарь. Па ко найвыше чини ту забуну?

Я. Учени; то есть, господа, кои се ученима називаю но не мудри.

Тигарь. Ты имашъ право. Дакле на моме путу по Европи, я самъ много ученн, али мало мудри, наћазіо.

Я. Безъ сумнѣ. Мудрацъ е безъ гордости, али ученик не; и где е гордость, ту су страсти, где су страсти ту е граница истине и правде.

Тигарь. По твоме описанію мене су многи ученн гледали.

Я. Безъ сумнѣ.

Тигарь. И ако се неварамъ, я самъ тога човека кои е давасъ мене сматрао, іошть негди видіо.

Я. То е могуће, може быти да е онъ путующій ученый.

Тигарь. Зарь наши ученн путую? — и съ коіомъ намеромъ?

Я. Они путую дабоме; но съ разнимъ намерама. По природномъ човечіемъ расућењу могло бы се мыслити, да путую како бы знања прикупили. да болья люди буду

колико я изъ искуства и ясније расматраня знамъ, многи путую, да ій светъ види и да имъ се диви; и тако на примеръ: као што тебе, добрый пріятелю, проводе као једну редкость, тако они проводе њиово гордо Я, по шеталишту пола света, привикшую и опорочаваю све, и найболѣ люде сматраю за хотентоте. Они се задрже на једноме месту два три дана, па онда суде о правительству, внутреньмъ устройству, обичаима, народу и карактеру найточніе. Кадь куни дођу, одма седну за асталь, да напишу путешествіе; єръ то мора у светъ изићи. Оно се продае и чита, и сотимъ тако се добію таѣна и заплетена понятія о земляма и народима, да в Цимерманъ врло добро учинію, што е людима на носъ увеличателна стакла метуо, кроз кои једанъ другога погрѣшке увиђа.

Татарь. То е чудо заиста одъ наши ученя! —

Я. Заиста єсть! кадъ бы ты човекъ био, љубезній пріятелю тигре! па бы међу нама живити морао, я те увѣравамъ да бы се ти радо опетъ убенгалеску повратіо; они су по неѣой части несносни люди.

Татарь. Како то?

Я. То е лако понати. Гордость наведе човека на найвеће будалаштине, кое быва по неѣой части кодъ ученя. Већа е часть свстна као какова жена, празница, осветољубива и завидљива. Притомъ редко е њиова намера, да истину и правду нађу, него они ове само да у свету велику ролу играю и да светле; и тако потомъ све ове једанъ одъ другога да е паметнія; нико непризнае фадиику нити се поправити даде. Садъ суди каква слѣдства тога тврдоглавства морао быти. Ако ћешъ да се о томе увериш, то отиди само укньигопродавнице, тамо ћешъ утонути у Брошире и повремена списанія, одъ кои нека, жигъ найвеће будалаштине носе. Једанъ опорочава другога, нико никогъ неоставля на своіой честя; они се нате често као пралѣ, и њиова е паметь често тако нелика да човечіе срце и чуство никакво место у њи ма немаю. — Они се сви боре за славу и безсмертіе, и убражаваю да по света за њи зна, а я опетъ мислимъ да наши найвеће ученици неће быти тако здраво познати одъ насъ у бенгалской.

(Продужиће се.)

ТРИ ПРІЯТЕЛЯ.

(Изъ Хердера.)

Неверуй ни єдномъ пріятелю оно, у чему га іоште нисн искусіо; на гостби и части млого више има пріятеля, него кодъ врата таннице.

Једанъ човекъ имао е три пріятеля, двоицу одъ њи врло е любіо, а справъ трећега — премда му е тай найболый быо — равнодушанъ се снагда показивао. Једанъ путъ буде онъ предъ судъ позваттъ, где е невино, али врло яко обтуженъ быо. И онда рекне онъ своимъ пріятелима: „кои ће одъ васъ ми самномъ, да сведочи за мене єрбо и сам врло обтуженъ, и судъ е на мене разљюћеногъ?“ Први одъ пріятеля извини се одма съ тымъ, да неможе ни, сбогъ другій своій послова. Другій допратій га до врата судиште, али боећи се разљюћеногъ суде, врати се опетъ натрагъ. А трећій, у когъ се онъ найманъ уздао, уће са њимъ унутра. Стане говорити и сведочити за њга тако, да га судія не само за невина призна, него га іошть и обдари.

Три пріятеля има човекъ на овомъ свету. — Но како се они владаю спрамъ њга при смртномъ часу, кадъ га Богъ на судъ позива? — Новацъ њговъ први и найболый пріятель оставля га одма, и ни једанъ коракъ некорачи съ њиме. — Сродници и пріятели њгови, допрате га до гроба, па онда се врате њиовимъ кућама. Трећій пріятель — когъ е онъ често у своме животу заборавляо — то е: њгова добра дѣла. Она само прате га, до престола судіе, она иду предъ њимъ и говоре за њга — траже и налазе милосрдіе и помиловань.

Єдна Србкиня. (*

О РЕЧИ ХУДОЖНИКЪ.

У овимъ новинама стоіше подъ насловомъ „Буквадоказиванѣ, да *художество*, и *художникъ* долази одъ *худый*. Я писамъ ни найманѣ тога мнѣнія. Славенскій езикъ има кромѣ речи *худый* и речь *худогъ*, у знат. єдин. *художе*, у имен. множ. *худози*. *Худогъ* означава разумна, учена, искусна човека. То се види изъ посланія апостола Якова глав. 3. стих. 13. *Кто кто премудръ и худогъ во васъ, да покажетъ отъ добраго жития дѣла своя въ кротости и премудрости.* У грчкои библіи стои *Σοφὸς*, у славенской *худогъ*, у латинской scientia praeditus, у немачкой Weis. Тако и кадъ у єзикъ дубљ проникнешъ, и њгово словопроизводство болѣ промотришъ, ясно быва, да речи художество, и художникъ долазе одъ *худогъ*, а не одъ *худый*.

В. Лазићъ.

ДОМАЋЕ ПОВОСТИ.

Скопје 22. Январіи 1832. год. Премда смо поудаљени овде одъ остале наше браће Срба, опетъ читаоћи новине наше и Южну Пчелу, дознаемо како ны тамо првогъ просветителя Србскогъ С. Саву, со свымъ црквама и манастырима торжествуете и великолѣпно славите, и мы читаоћи то, у срцу нашему суе туге и жалости стежемо, чувствуюћи ту дубоку жалость, зашто да се првый просветитель Србскій свуда по црквама пое и слави, а кодъ насъ овде, где е првый путъ светъ увиђо и прва лѣта своіх младенчества провео, да се не слави. Но шта ћемо кадъ смо претиснути теретомъ незнања и преимуществомъ други нація. О Боже мой! какова е то грдна промена, и да ли е то светимъ њговимъ мановеніемъ тако наређено, да се Србскій родъ по удаљенимъ краіима данасъ слави, а овде, где е некада прва њгова сила и снага стаіала, да у тами живи. Читамо и то овде, како Србски сынови, пролазе свуда стране земль и градове, и где се годъ кои обштина и фамилія Србска налази, приђжно описую и са осталомъ браћомъ уговаюю, а за насъ овде нико ни мукаетъ, као да смо излазкомъ патріярха нашегъ проклетству некомъ предати. Камо Србскогъ сына, да овде наша места походи, где е прво светиљиште Србскогъ сіона было, заиста овде бы богато

*) Кадъ бы хтела свака Србкиня, госпоја или госпођица, кое увиђу съ туђега языка што годъ преписти, или саме написати; да нам шаљю цвећиште и забавне прилоге: онда овай листъ носіо бы с' њеними поиосовъ свое женске имѣ. Зи сидъ Шумадинка благодари овой своіой неименованой сестри, за овай малый али лепъ прилогъ и жели да се и друге много бројне њене сестре на ше угледе.

У.

подъ за повѣстницу Србску нашао. Прво да нооди Србскій монастырь *высоке Дечане*, на онда *Патріархію Пекь*, после *Бурѣевце Студове* и одавде да дође у *Скопь*, или у *Скопль*, а найболь у Скупль, ербо ово место прва су Срби подигли, и назвали Скупль одъ туда, што ово место у єдной низкой долини лежи, а са свію страна обколяваю га брда, као на подобіе *Ужице*, само што нѣу равницу у дольи одъ *Ужице* има, и нода се у нѣга са свію страна у варошь слива и скупља, због чега е потомъ ово место и добило име одъ стары Срба *Скупль*, то есть где се вода скупля и сабира и кроз сваку улицу и дандашнюю тече, и калдрму испира. Овде насредъ вароши има єдно голо брдашце, на подобіе умке какве, и казую да е ту єдань манастырь претрпань, а виду се у наоколо зидине неке, дакле вѣроятно е, да е нѣка Србска светиня подъ њимъ и претрпана. Одавде требало бы по сѣтити Србска села, названа „Црна Гора“ коя одавде на три сата подъ планиномъ начаникомъ прострта леже. Овы села има свега 17. и то све велика села, ни єдно манѣ одъ 150. домова, и у њима све сами Срби живе и діалектомъ сремскимъ говоре. Жителья ови села имаю нѣко особено право, то есть они су се іошть у време пропасти Србске, Порти обвезали, да ѣеду іой свагда вѣрни быти, и съ њоме противу непріятеля воевати, зато су они свагда оружіе носили као и турцы, и съ њима заедно на войну ишли, и одъ великогъ данніа свагда су заштетьивани бывали, и зулумѣари нису нигда смели на њи настрчати, као што ни данасъ несмеду. Одъло имъ е особито, што нико овуда невоси, и казую, да е то првобитно просты Срба одъло. У сваком томъ селу има црква и звоно. Кодъ села пакъ *Кучевиста*, кое преко триста домова брои, има и манастырь, кои се называлъ истымъ именомъ „Кучевиста“ а слави летнѣгъ Архангела Гаврійла. У томъ монастыру има єдно звоно, кое е 1811. године саливено у Београду за Србску школу. На њему е изображенъ св. Сава Архіепископъ Србскій, а доле подписано стои, да е саливено у Београду при владѣнію господара Георгія Петровића вождя Србскогъ. Исто звоно поклоніо е манастыру овомъ нѣкій Асань-Бегъ, кои е 1813. године быо съ войскомъ у Београду, на кадъ су мощы нѣгови исто звоно уплячкали, онъ одкупи одъ ньи, съ намеромъ да у истомъ селу Кучевиста, кое е нѣговъ Читлукъ, начини сатъ, на подобіе као што у Београду у граду има. Но доцніе истый Асань и нѣгова два брата Ибраимъ и Муртезань, падну у немилость кодъ цара и єдань му брать на пречань умре, а другогъ отераю у Цариградъ, онъ онда седѣни єдно вече предъ кућомъ на чардаку, и снуждено размышляваюћи о своіой и породице свое пропасти, загледи се и у звоно речено, кое е предъ кућомъ на гредама стаяло, па га на єданпуть та мысао обузме: да не буде и у томе што Богу загрѣшіо, што е исто звоно, кое е на храмъ Божіи наменѣно, одузео, на га одма сутра данъ даде однети у манастырь и тамо га поклони, кое е и данасъ у истоме манастыру.

Зато велимъ, овде бы се много коешта могло полезно за насъ и за повѣстницу нашу изнаћи и сакупити, само да нисмо тако занемарени, но валяда ће и томе кадъ данъ доћи, валяда ѣеду се и насъ кадгодъ наша браћа опоменути и потражити.

Съ Грцыма овдашньимъ іошть тако у двоумномъ помирењю за нашу школу стоимо, и само гледамо кадъ ће измењу насъ опеть пламенъ мрзости букнути.

— 3. Февр. Његова свѣтлость нашъ Князъ дао е, као на данъ рођења њене свѣтлости княгињ Персиде, єдну сайну вечерну забаву, на којой су присуствовали господа конзули, и млогобройна овдашня господа и грађани.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— При концу 1851. год. Банка аустриска имала е у готовомъ новцу 42,727.556. фор. ср. — а у банкнотама има у теченію 215,636.519. фор. ср.

— После Римскогъ царства, немамо у светской исторіи ни єдну државу коя бы се могла с' Русіомъ сравнити, што се тиче њеногъ брзогъ растења. Србо у годинн 1462. Русія ніе више него 6. миліона жителя имала. — 1584. имала е 12. миліона. — Год. 1689. просторъ Русіе износіо е на 14. миліона енгл. квадратныя миля. И 16. миліона жителя. — Год. 1725. 15. миліона □ миля и 20. миліона жителя. — 1825. год. 20. миліона □. и 55. миліона жителя. — По найдоцніемъ попису у 1851. години површина целе Русіе износи на 22. миліона енгл. □. миля, и има 65. миліона обитателя.

— Бромъ Бунапарта постао е президентовогъ францускогъ сената.

— Декретомъ президента, помиловани су сви они кои су были за републикомъ и слободомъ заблудили.

— Савѣтовало се у Лондону да свы тамошньи бетушци кои се као што пишу, 40. хил. налази, помоћу правительства иселе у Канаду, и да се тамо сваком поклони по 50. дана земль за оранѣ. Нека ору некъ се лебомъ раде, а нека се окану слободе, идући за њомъ млоги су умрли одъ глади.

— У Бечу православни давали су балъ накомъ е было 1300. душа, између кои знатній су были, по печительи Бахъ, Тунъ, Тинфелдъ.

— У Генуи забрањено маскирати се на баловима оногъ карневала. (Кодъ насъ фала Богу слободно е сваком у свако доба маскирати се.)

— Управитель главне стаклене фабрике у Аустріи Іозефъ Вагнеръ позванъ е у Цариградъ, ербо порта намѣрава неколико стаклени фабрика у турской подићи.

— У Бечу опеть су 20. миліона банкнота явно спаливи.

— У Француской у Бордоу, 11. Января тако е тресенъ земль было, да су на више места коньи што су кола вукли попаднли се и кола изпреврћали.

— У Мадриду пуцао е єданъ на Шпанску кральицу и рањо е, но не опасно.

— Поведено питань о светомъ гробу изравнано е съ портомъ по трактату 1760. год. на задовольство турске и француске.

— У Аустріи чуемо да су метули у пензію десетъ офи. цира Срба, због тога узрока што „беле“ да нису се показали у ратньмъ годинама храбри противъ душманина. (Како ће быти храбри противъ душманина, кадъ нису знали ко имъ е душманинъ.)

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	31¼
Сребро	21¼

У Књигопечатньи Књижества Србск.

№ 12 У Београду, у Петакъ 8. Февруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му с тодействи безъ заштаке 15. цк. а полгод. 7 цк. — са заштаком по' цк. на по' год. скупље. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' цк. на пола год.

ТИГАРЪ БЕНГАЛСКІЙ.

(Продужење.)

Тигаръ. Поредъ све те њіове учености и славе, кодъ насъ у бенгалской пустињи нико ій незна.

Я. Наравна стварь! несме се дотле терати, єръ више стотина людя, кои су само неколико сатій одъ варощи удаљени, незнаю ни єдиога слова о людима, кои мысле да су се обезсмртили.

Тигаръ. То смо мы бенгальцы у некомъ призрено много среће: єръ такови люди мораю смести и запљести по света.

Я. Ты заключавашъ врло право; єръ сметня нашегъ столѣтія есте слѣдство сметене наше памети.

Тигаръ. Кажи ми молимъ те любезній пріятелю, радели сви ваши учени о єдномъ и истомъ предмету?

Я. Главній предметъ єдногъ ученога човека треба да буде, распространеніе истине и добра, слѣдователно, у призрено томъ, треба єднаку цѣль да имаю, преда выше путова има, кои къ той цѣли воде, и тако разделе се на разна занимања, као: на богослове, прандослове, филозофе, сачинителѣ разни занимљивы и увеселителни приповедки и т. д. но опетъ сви скупа губе по већой части њіову главну цѣль. И канове су незгоде у свету поправляя, о томе намъ може исторія увѣрење дати.

Тигаръ. Кадъ си ты тако искренъ према мени, то и я теби морамъ приповедити, да самъ я у време, дэкъ самъ іошть у бенгалской пустињи био, зацело найленній између мое браће было. Тако догоди се єдашпуть, незнамъ какымъ случаемъ, да єдань одъ наши къ нама дође. И како смо имали доста меса одъ животиня, тако смо га поштедили и пустили између насъ, тай човекъ, незнамъ како, добіе одна привреженице, єръ онъ насъ є увѣравао да су наше очи тако благогъ изгледа као голубіе, а наши ноктя, да никако оштри нису: и ня да нисмо тигри него ягањцы, мало нешто већи него они у Европи. Я самъ одма добро видіо да тай угурсузъ држи насъ за будале; но како самъ и съ людма мало познатъ было, то я нисамъ звао како бы ту сорту людій именовао. Были было тако добарь, да ми нѣгово име кажешъ.

Я. Тай дерань было є подланъ.

Тигаръ. Шта значи то подланъ?

Я. Подланъ то є: кадъ ко кога фали кои не заслужує, или стварі одобрава, кое су невалале: или свакомъ оно говори, што се коме допада.

Тигаръ. Имашъ право. Такавъ є овой човекъ было. Онъ се одна сдружіо съ ячима; предлагао имъ є, да они надъ нама кои смо слабіи владаю, и тако имъ напуни главу сустомъ. Онъ є казао, да найячій тигаръ одъ природе има право дати себи титулу: *свераздирупе величество*; и онъ да є краль а не лавъ; и онъ є животиньи тако на длаку доказао, да они већъ никако о томъ сумняли нису, а притомъ имао є велику партаю на своіой страни, кол, да бы стварь по' нятніомъ учинила, све є друге, кои то нису веровали, прождирала. Такође є онъ говоріо, да є тыгру сама природа допустила, не само одъ глади животиню раздирати, него да онъ има право месо животиня кадъ му є воля и самогъ вкуса ради есть; онъ вели: свако животно мора себи за честъ приписати, што ће га тигаръ прождерати. И такови стварі много є доказывао. Отудъ є проналазила цела буна између насъ тако, да смо ны несогласни постали и понегда се и покривали.

Я. Подло улагиваніе увекъ є много зла у свету проузроковало, и было є изворъ сваке несреће.

Тигаръ. То зло мора быти да кодъ васъ у найвећемъ степену влада.

Я. На жалость, есть.

Тигаръ. Међу вами мора чудноватъ животъ быти; да ми є знати какве су нравы и какви обычаи наши. Мене ће моя браћа бенгальцы изъ овогъ робства одкупити; они су већъ за одкупъ ной 12.000. медвеђи кожа подносили, па онда кадъ опетъ у бенгалску дођемъ, могу бы преповедати, шта самъ међу людима видіо и чуо.

Я. Я ћу имати честъ теби о томъ єду књигу посветити; али само іошть да те упытанъ? какво право имате вы уватити 12.000. сироти медведа и съ њи коже скинути, па съ њима само єдногъ єдногъ одъ васъ искупити.

Тигаръ. То є ово исто право, кое є и Александеръ имао, по комъ є неколико хилада Македонява у войну изашло, да бы само своє єдно єдино сомовольство задовољио. Мы жертвуемо 12.000. медведа за єдногъ тигра; вы пакъ неколико стотина хиляда люди за єдногъ; наше право дакле мора светіе быти него ваше.

Я. Ты тако доказуешъ, да се томе ништа противословити неда.* — Садъ се пробудимъ и будући самъ другу ноћъ опетъ сано, да є тигаръ за цело променењъ съ 12.000. медвеђи кожа, и да у тигарскомъ двору у Бенгалской єдно одъ првы достоинства има, то самъ узео слободу слѣдующе му дѣло посветити.

Посвета. „Ако знатно достоинство, кое вы може быти у Бенгалской одправляте, не буде ваше срце и ваше нравы променуло, то ћете се вы опомевути єногъ старогъ пріятеля, кои васъ є по кадъ кадъ у вашемъ робству

посѣћавао, и съ коимъ сте се вы по неколико сатій у разговору забављали.

Я узимамъ слободу са страхопочитавіемъ вашемъ дивлячеству ове листове сходно обећаню посветити, надаюћи се, да ћете ми о томе наше задовольство, милостивымъ шкргутомъ зуба, и наклоньмъ урлекомъ показати.

Они вижесльдующи листови, садржаваю подпуно знанѣ човечіе правы, и будући да я ни найманѣ не сумнямъ, да ваше дивлячество неће о некимъ местима главомъ мазати, и окомъ страховито превртати, као и да найманѣ волю добити неће, свое пустинѣ оставити, па у изображену и просвештену Европу иселити се; то бы я покорно молію за вашу тигарску наклоность, и заштиту у ономъ случаю, ако бы можно у Европи съ просветомъ и изображеніемъ правы, тако далеко дошло, да бы еданъ честавъ човекъ нуждомъ гонѣнъ, волю добыти мо'о, да едно сигурно прибѣжиште потражи, у планинама бенгалскимъ како бы тамо правомъ гостопримства обрадовао се, и съ надеждомъ утѣшена последнѣ даве, мирніе међу тигрима него међу людма проживіо.

Препокорно пытанѣ, и найпонизніа сумня: да' смо мы у Европи просвећени или дивльи народи?

Пре него о европейскимъ правама и обичаима почнемъ говорити, чини ми се да е нуждно на то пытанѣ одговорити: да ли смо мы у Европи заиста изображени или дивльи народи? Наравно да е то едно пытанѣ, кое намъ се већъ рѣшено чини; али како самъ я по моемъ мышленю чудноватъ човекъ, кои се више по собственомъ увѣреню, него потоме, што е већъ свршено управлял, тако нека ми се не прими за зло та праведна сумня; будући да я съ мое стране доста вероватны причина имамъ.

Ако бы, одъ приликe скоре, или ма кадъ, и у Бенгалской свећа просвете тамошнѣ врачие предѣле осветлила, то молимъ, да се съ томъ светлости врло предосторожно обходи, да се не бы њоме плодовосне житніе простране запалиле, као што е се то у некимъ Европейскимъ предѣлима догодило. Съ ватромъ и свећомъ мора се предосторожно поступати, особито кадъ се младежъ съ тымъ игра, као што се то по већой части кодъ наши млады учены догађа, кои су не єдампутъ дубоко замишлѣномъ философу браду сагорели тако, да онъ садъ као едно дериште изгледа и изчезнавъ быва. По некій Гай, где су люди у тихомъ задовольству и миру живили, они су просветителя разорили; єръ су они безъ предосторожности юрнули съ мапалама до подъ стрэо, и тако су по некій простачкій храмъ, кои е добродѣтельи и скромности подигнуть быо, њиховомъ непредосторожности у пра и пепео обратыли. Истина да се и садъ у великимъ варошима, кадъ су яки петрони, выче: пазите на ватру и свећу! но Господа литератори мысле, да се ово само простога човека тиче, и само ватра у фурунама и огньиштама разуме, премда се (in sensu latiori) у пространіемъ смыслу, и на њи врло згодно одвоси.

Ако бы се кадгодъ у бенгалской, кое я, због мира и спокойства тамошнѣи народа, заиста не желимъ, данашнѣй начинъ просвете, по праведной одредби Божіой, учуко, то бы я морао пре света предложенѣ учинити, да се една комисіа за чуванѣ одъ ватре одреди, кои бы одъ времена на време славе просветителя прегледала и налагала, да се одъ њи све што е запаленѣно као слама и дрва укланя, како се не бы и тако угрозне главе запаляле и тамо ако юрнале. У дѣлу пакъ чини ми се да е већа часть блудећой светлости подобна, коя путника одводи съ пута добродѣтельи, лажнымъ основима, са ставе истине удалява и у блато га доводи, где кадъ се до ушію угнѣби, оставля га, да тамо мирно седи. Истина е давле, да ови ватрени књижевницы одъ блата и трулы баруштина произлазе. Може се о њима много преповедки испреповедати, као една стара дойкиня о аветиняма што зна, и они много несрећне у младежи производе. Ову одводе они съ пута Божіегъ закона, они усеђу каквомъ лакомысленомъ младићу подъ видомъ нове философіе на трбину, и юре га тако жалостно и дотле, докле њгова паметь у дивлѣ пустинѣ не заблуди и међъ звереве не дође.

Єданъ одъ найгори духова е књижевно страшало или духъ мучења учены людій. Онъ све руши али опеть не подиже. Онъ е една одъ найгора аветиня. Онъ е по некадъ разумъ тако по зуби лупіо, да више ніе смео предъ њга изаћи: и што е найгоре и данасъ се неда изъ света изагнати. Онъ влада по већой части на свеучилиштама и местима, где су многи учени люди; поглавито пакъ задржава се кодъ рецензента или критикера.

Высокоученія, волшебство или књижевна мора, такођеръ су ужасна зверь. Она спакомъ намеће свое мысли, и кадъ кога уватя, пренаяни га своимъ доказателствама. Одъ вампира учености такођеръ треба зазырати; онъ кадъ уватя ученог, изсиса имъ сво чуство човечіе изъ срца, па онда њзове главе тако жалостно отеку, да на човеку ништа више нема него глава.

Главе безъ срца, наравна стварь да су чудноватe ствари. Садъ нека се суди како то изгледа, кадъ бы главе рѣшавале стваря срца, вообште се увекъ пыта, далъ е болъ, да међу людима више разума него срца има. И самъ за последнѣ. Разумъ е однако е света, врло много несрећне причиніо, мы смо оставили оне просте путоше природе, и тражили смо оне измайсторисане. Та коњеръ я свагда видимъ, да люди великога духа, и велике будалаштине чине; међутымъ докъ люди съ простымъ добрымъ срцемъ, своіой браћи людима, своимъ битіемъ срећу прячињаваю. Свакій мудрацъ, кога истинятый умъ почитуе, повраћа насъ натрагъ, и показуе намъ путове просте природе — найвећій знакъ да е нашъ разумъ заблудіо — заиста и есте чудно, што се мы покушавамо нама име просвећены народа, а другима име варвара придењути, премда ни у кое време просвета у човечеству ніе манѣ владала, него садъ међъ европейцыма што влада. Съ ономъ е суетомъ исто тако, као и са свымъ титулама, кое намъ е гордость придењула. Тако се назвао човекъ умно животно, премда често и найбудаластіе неставлуке чини, и сатымъ показуе, да е онъ животно, кое текъ може быти умно. Тако се называ по некій свирѣпый судія мылостивымъ Господиномъ, а по неки добри и поштенъ, кои нигда ни мушицу увредіо ніе, называ себе строгимъ Господиномъ. Онай се называ высокородныымъ и ако е се успрамашной колебицы родіо: а овай благородныымъ, и ако му е природа одъ рођења криве ноге дала: тыме се ясно доказуе, да су све оне просте титуле лажна измышленія гордости, коя у природи никакогъ места немаю, єръ за Бога! Како ћу я едногъ човека, кои се е на земьли родіо, высокородныымъ, а другогъ, кои криве ноге има, благородныымъ звати! — То е една гадна лажь и такова лажь, као кадъ бы злогъ и неваљлогъ Господина „Милостивымъ“ а доброгъ и честногъ човека „строгимъ“ назвао. Где ће се наћи дивлячь, кога е ра-

зумъ дотле оставіо, да онъ себе „ваша мудрость“ називати допусти. Кодъ европеяца састои се по већой части све у титулама, а оне су титуле обычно измишльна свойства, коя мы никако немамо. Изъ истогъ онога суевѣрногъ предрасужденія и мысмо се ослободили самовластно нама титулу „просвѣћены народа“ приденути.

Нико ми неможе замерити, ако се о томе у мени надиађе велика сумня породи; єръ ако смо просвѣћени народи, то треба привештено, да се просвета међу нама нађе: но а є нигде манѣ не наодимъ него у Европи. Кадъ се станемъ дивити нашимъ будалаштинама, то заиста нѣмъ, да ми пре, име дивьи него обычны людій заслужуемо. Кадъ прорачунимъ шта смо мы коштта съ нашимъ разумомъ починили — — Римъ, Атина, Скити и Галли, сѣверъ, востокъ и западъ, одъ пола до пола — узмыте како онѣте — све є то пуно неразумія; велика Грецїя представила намъ се съ великимъ будалаштинама, и гордый Римъ подъ робствомъ свои страстій, повазіо є страдаюће човечество. Мы сматрамо оно за велико, што є мало, и наслѣдили смо предрасужденія и пороке народа, а не добродѣтель поединога. Я самъ нашао, да є човекъ свагда онай истый, само што є луданъ кадкадъ свою кану промењуо. Већа часть гонѣна своелюбіемъ и гордошу, не познае свое право опредѣленіе и срећу човечества. Свакій мысли само о себи, свакій држи да є бољій, учењи него другій; свакій онѣ да поправля, свакій да исправля и свакій да обавештуе. На какове насъ страшне догађае исторія опоминѣ? Колико ли смо хиљада нашой страсти обаваштѣнаха жертвовали! Како ли смо свирѣпо и гадно съ нашомъ собраћомъ людима у Мексики поступали! Кадъ исторіе Хотентота и О-таита, кое дѣла сшю дивьи народа, кое мы варварима називамо преповеђаю, прочитамъ, то и у њима не налазимъ ону множину свирѣпости коіомъ човечество съ праконъ насъ окриити може; кое су дакле главне добродѣтели, коима се мы тако гордимо? и у чему се састои наше побољшањ, коимъ се мы одъ варвара одликуемо? Оно се состои у великой и малой политики, у претераной учтивости, у начину умети се у отмѣномъ свету представити, и у майсторіи међу людима умети живити. — Ово є дакле наше велико бићe. Дай єданпутъ да видимо, шта су ови начини побољшања изъ човека начинили? далъ є се онъ на какавъ већій степенъ попео, или є се исподнъ човека понизіо?

(Край сльдуе.)

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за живот.)

Бршлянъ. расте по шуми и бокори се, онъ є малый дотле, докле годъ неудвори се и неулаже каковомъ великомъ гриу или буквы, да му дозволи да се узъ њга пенѣ, и расте. Бршлянъ обычно букви говори, да онъ ню украшава, и да є лети и зими њно стабло обвіено зеленимъ вењемъ. Буква му верује, и пушти га да расте до његовы грана, и повоси се съ бршляномъ. Али кадъ бршлянъ ояча, и кадъ се упіе добро око стабла, онда се смеє и прюси буквы, коя мало по мало почне венути и за неколико година, осуши се она стогодишня буква, сбогъ оногъ найпре онако малогъ стручка бршляна. Кадъ путуешъ кроъ шуму, видиѣешъ много сувы велики грмова и буквы, око коя се неблагодарный бршлянъ віе и зелени. Садъ изведи одатле самъ себы науку умный човече. Єръ на овомъ варљивомъ и непостономъ свету, ништа друго нисн него она буква, а бршлянъ то су твои пріятельи и ласкатељи, кои се око тебе віу, само своє ползе ради. Кои те фале и украшаваю сами своєгъ интереса ради. Бршлянъ, то су твои пріятельи, кое ты подпомажемъ и увишуешъ, а они те подкопаваю. — Сваа кудъ годъ погледашъ, можешъ нађи одъ чега ћешъ памети учити (само у огледало негледай.) Природа што є годъ створила, она є такво сагласіе у сва та створена увила, да єдно другомъ или за ползу или за науку и искуство служе. За то ма колико да си богатъ, великъ и у сваги, опетъ чуай се бршлана.

Борба. Да ніе у свету борбе, онда у читавомъ свету владало бы мртвило. Онако є светъ као єдна браа река кое са камена на камень скаче, кривуда се, дере обале, съ єдне стране роии а другу страну васина, шуши, пени се, и у непрестаномъ движеніи брзо изъ предъ нашій очію тече; а безъ борбе было бы светъ као єдна велика бара, коя мртва стои. Борба животу дае правый животъ. Све што є на овомъ свету створено, то се све єдно съ другимъ тре и бори. Єдно друго сатире и изъ тога сатираня, раћа се животъ другима. Узми паучари Хумболда или Хегла, да погледай кроъ њи по свету, на ће ти се чинити да ће све пропасти и да ће се светъ уништа претворити — и чиниће ти се да свакій створъ тежи за пропашћу другогъ створа, а оно башъ тымъ држи животъ єдно другомъ. Видіо бы да се све єдно съ другимъ бори. Сви елементи овога света у непрестаной су кавги и борби єдно съ другимъ. Где има већe борбе него између ватре и воде! — а тако є и са другима. Тако є и међу людма — сви люди, єдни су одъ веке другіи одъ ватре; па и ми Срби, єдни гасе ватру другій суше воду, и то є животъ и траяњ вселене. — Човекъ има найпше на овомъ свету да се бори. Онъ има свое унутрашње и споліашње борбе. Али Мироћія ніе философія зато нећемо овде далъ о томъ ни говорити.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— 5. о. м. приспѣо є овде вишкій Хуршидъ паша коі є опредѣлевъ за Мухафиза градскогъ, и было є одъ стране србске особито великолѣпно дочекаѣ.

— На шабачкомъ театру представлано є треће дѣло „Смрть Дечанскогъ“ — съ прва два представленія было є публикумъ задоволяъ, али съ овимъ трећимъ представленіемъ, было є више него задоволяъ, было є усхићенъ. Представлячи были су обычно млади званичнаци, коі су се у своимъ ролама тако трудили, да су при свакомъ другомъ представленію примѣтно вештіе, слободніе и у обште у свему болъ играли. Но упоредъ съ њима заслужуе шабачко жительство похвалу, кое є одушевљено за обшти напредакъ, притекло своимъ многобройнимъ посѣштаваѣмъ представленія у помоћъ. Штета само што у Шабцу нема просторніегъ места за представляѣ, гди бы се могли сви они смештити, коіи бы имали волю доћи. Єръ у ону собу, гди се сада театри представляю, едва може 100. душа стати, а по толико двое прати се куhи, немаюћи места. Поговара се, и надамо се за цело, да ће се на лето летиња велики театоръ одъ дасака правити. А доцніе, ако да Богъ среће, бићe у Шабцу театоръ, коі неће много уступати београдскомъ театру.

(Ђ. С.)

— Госп. Филипъ Христовићъ постављенъ е за професора математике у лицеуму овдашњемъ.

— 5. о. м. био е трећій и последньій явный грађанскій балъ у здању, кои е броемъ, лепотомъ, дочекомъ и уредношћу превазишао све до садъ у здању даване балове. Друштво бала траило е играюћи различне игре до 3. сата после поноћи.

— Обштина пребичка, што се тиче славе о св. Сави ніе заостала одъ осталы обштина, него е прво у школи по обреду наше цркве освештана водица, а по томъ едно мало ћаче говорило е трогателно слово сачињено Г. К. Маринковићемъ учителемъ; и присуствующи, одушевљени, видећи школски напредакъ принели су 116. гроша, на фондъ школски, кои новци звањичнымъ путемъ опремљени су куда надлеже. (С. С.)

— 26. Ян. некіи Милошъ Божићъ изъ Грезне окр. Гургусовачкогъ, спремаюћи се своме комшій у сватове узме шиитолъ да очисти одъ прашине, но кои се одапне съ добрћ ноге, и слугу нѣговогъ Милету у колѣно ирло рани.

— Чујемо да е новопечатаный у Бечу србскій рѣчникъ Г. Вука Караџића забрањенъ преносити у Србію и разпростирати га.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Цела наша земля има 850. миліона душа; одъ кои 57. миліона живи у Америки. 430. миліона у Азіи. 3. миліона у Аустраліи, и 252. миліона у Европи. У Африки пакъ невѣроватно е, едни рачунаю, да има 100. миліона душа, а другій пакъ кажу, да нема више одъ 60. миліона. (30. миліона людій више или мање ништа незначи на артіи.)

— Што се до садъ зна, найбрже е енглезки гвоздени путъ прешао 112. енглезки миля управо за толико минута. То одъ прилике за петъ минута, прешао е наша два сата путовања; по томе рачуну дошао бы човекъ на гвозденомъ путу изъ Београда у Крагуевацъ за два сата.

— У последньемъ броју явили смо да е на Шпанску краљицу пуцано, кое садъ поправлямо будући е другчіе было. Кадъ е пошла да иде у цркву, и почень црква ніе далеко была, то е желила пешке ићи. Свудъ су велике гомиле света быле, на сданъ путъ, изаће сданъ у калуђерскимъ аљинама преобучень злочинацъ, и ножемъ у страу своме, неудари краљицу у срце као што е хтео него рани е само у раме — кои е одма уваћенъ, и већъ веле да ће после два дана быти погубљенъ. Краљица леже, али животь ніе у опасности. Брбо ножъ ніе было отровань, као што су се бояли.

— У Америки бегунци изъ Европе тодино су усвојли, да се американске државе све више и више почињу заузимати за пропале революціонарне цѣли у Европи. И тако пишу новине, да ће се америка, и са оружјемъ умешати у политику Европе. (Ако Кошутъ на то чека, онъ неће нигда више видити Пешту.)

— Сбогъ дочека Кошутовогъ и свію бегунаца у Америки посланикъ аустриски Хулземанъ, и рускій Бодиско, ишли су у Ваншингтону председнту Филмору и протестирали. Кои е врло грубіянски съ нкима поступіо, еръ докъ су они говорили слушао ій е одвећъ пазљиво, кадъ су конзули свршили свой говоръ и протестацію; онъ имъ се онда са свимъ учтиво поклони, и оде безда имъ е одну єдиву речь одговорію. (Но то толико значи, колико да имъ е казао: господо моя, америка ніе у Европи.) И сбогъ те увреде прекинули су своя ближа сношенія са америкомъ.

— Цемалединъ паша постављенъ е за губернатора у Нишу, на место Бесимъ паше.

— Енглезкій посланикъ у Цариграду, овы месеца прьый е путъ правіо ручакъ, на комъ су были сви турски министери и главніи великаши, и томе ручку придодало се доцніе играње, кое е траило до 2. сата после поноћи.

— У Парызъ приспѣли су 8. коня одъ чисте арапске фајте, кое е Султанъ Буванарти на поклонъ послао, цариградске новине являю, да тій осамъ коня произлазе одъ оногъ соя, кои е одъ кобиле на коіой е пророк јашіо, и кои се сорта међу арапима найболя сматра, и као нека светиня почитуе.

— Између Парыза и Брисела вода се тако јако разлила да е гвозденый путъ престао радити, и осимъ телеграфичны извѣстія, све су новине и писма за неко време изостале.

Огласъ.

(2) (1—3)

По одобреню надлежне власти имаю се у окр. Црнорѣчкомъ две цркве, и то една у селу Слатини, Вражогрнскомъ срезу, а друга у Болъшу, срезу Заечарскомъ по плану и съ торонъкомъ изнова градити; чега ради Началничество ово свима зидарскимъ майсторима, зато обявлюе, да бы се онай кои бы ту грађевину на себе приміо, до 15. Марта ове године или ово-окружномъ или коме одъ надлежны срезкій Началника поради уговора утоме пріявіо. —

№ 385. Изъ канцеларіе Начальничества Окр. Црнорѣчкогъ, 30. Января 1852. год. у Заечару.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	30
Сребро	23¼

Сви ГГ. пренумеранти Шумадинке позиваю се учтиво, да пошлю полгодишнію предплату. У Београду купе се новци одма съ квитомъ, а у окружна места свакомъ кои е платіо шалѣ се, и кои плати, послаће се одма печатана квита. Ко одъ ГГ. предбройника безъ сваке разлике, до месеца Марта непошлѣ предплату, престаће му долазити овай листъ. — До садъ изишавши броеви немогу се више добити.

Учредничество.

У Кньигопечатньи Кнажества Србіе.

№ 13 У Београду, у Вторникъ 12. Февруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овај листъ излази Вторницомъ и Петкомъ. Цена му је годишня безъ додатка 15. гр. а полугод. 7 гр. — са додатком по' гр. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанє нам у канцеларію по' гр. на пола год.

ТИГАРЪ БЕНГАЛСКІЙ.

(Крај.)

Да сравнимо дивлака са изображеным.

Дивлакъ познае мало потреба, и оне кое познае, може ій лако задовољити; онъ дакле има у средни извѣстно превиство надъ нами, єръ мало потреба имати, и оне, кое су, лако ій задовољити моћи, есть права средна, а и сви филозофи држе тако.

Просвѣщеный — мы имамо много потреба, и врло ій мало задовољити можемо; отуда е првый темель нашегъ незадовољства, наше несреће, отуда наша зависть, наша грабљивость, и гомила порока, кои отуда произлазе.

Дивлакъ има неправилно понятіе о Божеству; онъ обожава кадкадъ животно, а кадкадъ болыку; и због лажногъ понятія, жертвуе на олтару люде, свою собраћу.

Међу нами просвѣщеными већа часть има неправилна понятія; мы имамо єдну велику часть злочинаца, кои његову величину не познаю; и єдну велику часть варалца, кои надаю, као да га познаю, а овамо у сриу ђаволу жертвую.

Дивлакъ жертвуе своме Божеству люде.

Просвѣщеный — исторія сведочи, да сно и мы тако исто чинили; и да смо іошть сварљиће него варвари съ нашомъ собраћомъ людима поступали. Іошть и данъ данашньій идемо у цркву, а у сриу мыслимо и планирамо о паденію кога одъ наше браће. Мы опадамо а Богу се молимо: мы издамо отечество и молимо се; изричемо неправедне пресуде, и молимо се; правимо интриге, и молимо се; мы не уделимо просаку ни єдну пару, а молимо се: шпе, кое сирома после једногъ рада његовогъ купуе, кваримо, и молимо се; лебъ, кои е сва раана убожаку ексично продаемо, и Богу се молимо — и молимо? — — брблямо, треба да нажемо, то ніе молити се. Молитва е узвышеніе чувства къ Богу; она е знанѣ његовогъ существа, кое е любовь, и кога заповесть любовь къ ближнѣму препоручуе.

Дивлакъ нема закона: кодъ њега рѣшава сыла, као и правица.

Мы просвѣщеный имамо законе, а не држимо ій; овде ій сарани надмоће, а тамо сила; овде ій испрелама политика; и опеть овде майсторія начини одъ правде неправду. Тамо стои предъ великашомъ стра и трепетъ людскій, а малодушный плашљивацъ осуђуе невиногъ сиромаха. Ту себичность, и злато претегне праведину ствар людства, на мѣрилу правичности. Безобразна дечурлія обезсвећаваю невиность, и осуђую, окиваю живопть, честь, имање, вѣру и савѣсть; они кои се улагую упропашћаваю: опадачи убіваю, оговорачи плачкаю; гди дакле обезсвећана правица противу силе покварени нравій? Због правице изгуби се често праведна ствар и будаласта мышленя судія чешће осуђую, него разумни закони.

Дивлакъ, онъ е суровъ, не познае художества, нити каква вѣшества.

Просвѣщеный, онъ е углађенъ, али е његова углађеность гора него суровость. Онъ познае художество; али га не употреби на добро човечества, као годъ и његова знања и вѣшества. Углађенъ тражи да превари углађеногъ, а памећни памећногъ. Философія е претворена у будалу, поезія у ласкательицу, а реторика у право: и сама богословія морала е постати придворномъ дамомъ. Све е свое теченіе изгубило, човечи се разумъ искаріо; єръ страсти њиме владаю, а не добродѣтель. Како су ађи и сиротиња наши художници! они су просіаци великаша. Одъ стваранће молерске четкице, до поетическогъ пера, све е то робъ. Я самъ гледао, где молую оне, кои люде гиане и даве, и живописаць китіо е главу пћону съ лорберомъ, премда имъ е правіе было око главе наместити трњ и бодаљ. Я самъ слушао стихотворце, кои найгоре люде обожаваю, и найгоре девойчуре музама праве. Шта ползую художества и знања, ако насъ за болѣ люде не изображе, дакле уколико смо боља люди постали? Шта е дакле наше данашнѣ воспитаніе? Много читатя а мало мыслити, о сначемъ брблити моћи, а мало радити; єдну гомилу књижны титула на паметь научити; єдну птицу у нетъ єзыка именовати знати; лепо играти; добро се борити (фехтовати) лепо се смешити моћи — — ето, то е просвета. По момъ мышленю овакову воспитаніе не изображава люде. Шта ползуе човечеству, што я знанъ шта е овай или онай о добродѣтели говорію, кадъ я добродѣтель само по имену познаемъ? дѣломъ учити и примеромъ учити, то е воспитаніе: овако мы люди пишта друго нисмо но слова, и сасвымъ онымъ, што смо учили, то немо быти што обстоялства и страсти одъ насъ начине.

Дивлакъ нема средства за свое изображеніе; нема академіе; нема универзитета, нити какви явны домова, гди се наставляти и воспытавати могу.

Просвѣщеный све то у Европи има, и мы опеть ништа друго нисмо, него углађени варвари. У высокимъ школама влада честолюбіе, преимућство, гордость, гоненіе, и ова покваре све оно, што бы блага художества са ср-

цемъ човечіимъ учинила. Єданъ другоме завиди за њгово оштроуміе; свакій оће ясніе истину да види, пакъ уклоне на огледало, у комъ се она показује! — — светый разуму! каква є неразрѣшима загонетка човекъ! — Я представаемъ твоме судству, и молимъ те рѣши, далъ смо мы заиста просвѣћени народи или варвари?

Гласъ разума: „Човече! кадъ оћешъ да ти се на тай вопросъ одговори, то знай напредъ шта є то просвештеніе.

Цео родъ човечій има способность усавершенствовања, то єсть: истини и правди приближити се, и то є темель просвете.

Познанѣ истине и извршенѣ правде то є просвета.

Онай є народъ просвѣћенъ, кои истину познае и правди слѣди.

Вы Европейцы, вы сте изображеніемъ разума, познанію истине ближе дошли, него они, кои друге части света обытаваю, но будући да вы, познавши истину нисте є у упражненіе довели, тако се вы неможете фалити съ изображеніемъ.

Предметъ изображенія разума, єсть познанѣ истине; а упражненіе правиле есте предметъ изображенія срца. Човекъ, кои свой разумъ а не съ њимъ и срце изображава, квари се, и постае горе створенѣ него животно, єръ разумъ увишује човека надъ животнымъ, па кадъ разумъ и срце не изобрази, онда се понижава човекъ испод безсловесногъ, шта више іошть горій постае. Єдно животно, кое є яче одъ другогъ, ово є и горе, и будући є човекъ сагомъ разума найяче животно, тако є онъ у истo преме и найгоре, ако онъ изображеніе срца са изображеніемъ разума не саєдини: и ово се догађа код европеяца. Многи люди изображаваю разумъ а срце не, и због тога се покваре, и постаю рђава существа, коима страсти управљаю. Вы дакле кои се просвѣћени називате разликуете се одъ варвара съ тымъ, што они пробытну свою доброту за темель изображенія имаю, а вы, што сте вашу искварили и вашемъ существству самовимъ другій правацъ дали.

Будући да у природи ништа ніе безъ дѣйства, и слѣдства, тако є вашъ разумъ у такой тами, да истину упознати и правду упражнявати не можете пре, докъ по теченію ствари и отуда произлазећимъ променама не увидите, да по нужди у животу човечіемъ познанѣ истине и упражненіе правде саюжено быти мора, єръ иначе безъ тога блуди човекъ по злу и неистини. По овоме можете слободно пророчествовати, да ће саданьи варварски предъли за кратко време просвѣћенію, ближе него вы быти, а ваша уређенія, кои су безъ свake подпоре, т. є. безъ добродѣтельи, да ће пасти и свою пропасть морати нahи; изъ овакове ће се смесе добро и правица развити и познати моћи, и по овакової мери познаня, свагда ће се судба будућій држава мерити и њово постоянѣ опредѣлити моћи.

Пыта се: далъ има средства, кои бы овакове послѣдице предупредила? — здравый разумъ, на то одговара да є то средство међу нама, али га мы не познаемо, оно се зове: любавь и наука Христова.

Онъ є учіо истину познати и правду упражнявати, само слѣдующи овой светой науки одржаћете се: но нашій узети обычаи противне се овой науки човечіемъ блаженства, кою по некій благородній, кои є њимъ основима веранъ остао, у тишини на свомъ срцу чуствує.

Само любовь всяке човека за човека; гди ове нема, човекъ постане убицомъ човека.

превео
І. М. Д. Ч. С.

ПУТНИЧКА ПИСМА *)

У Бадену 10. Авг. 1847. год.

Ко є видіо Хайделбергъ у пролеће, кадъ све озелени, и кадъ се брзый Некаръ, кои кроз њга тече извистри, и кадъ све околине и пріятна места оживе несмама птица, путника и ђака, и ко познае само одъ части ђачій веселый, слободный и безбрижный животъ, у целой Германіи а нарочито у Хайделбергу; ко є о свему томе барь мало чуо или видіо: тай ће текъ моћи себы представити, како самъ се тешко съ Хайделбергомъ растао, гди самъ ово лето, тако лепо, весело и съ полозмъ провео.

Ты си се изъ моя долкошньи писама, довольно упознао съ Хайделбергомъ и са животомъ ђачкимъ, и надамъ се да самъ ти у толикимъ посланымъ писмама Хайделбергъ тако предъ очи ставіо, као да бы ты самъ собомъ у њему живіо. Па кадъ самъ ти о свему моме животу у Хайделбергу и до Хайделберга рачунъ давао, нећу ни садъ моя писма прекинути, садъ, кадъ бы требало да ти пишемъ и онда кадъ ти до садъ нигда ни єдногъ слова небы писао. Сада — када самъ на путу за Швайцерску, за ону землю, кое само име кадро є у човеку побудити веселе и лепе мысли. Тешко самъ се съ Хайделбергомъ растао, али надамъ се да ћу га брзо заборавити; єръ хиладама овако лепы и веселы места прозъ кое ћу проћи чекаю ме. Я ћу ти изъ свакогъ лепшегъ места писати, и мени ће довольно быти, ако ты свако мое писмо прочиташъ, и тако удаљаћу одъ мене, истымъ путемъ у мыслима проћешъ, и ако сне мое радости, веселя и уживања са мномъ поделишъ, и погди кою путничну незгоду и умору помогнешъ ма сноснте, чега напредъ ти кажемъ, да ће мало быти — єръ люди кои путую само зато што имъ се путує, немаю никакве неволь и незгоде. И што се изъ овы писама, нећма одъ мене полузешъ, то ће ми миле быти.

Я самъ іуче дошао овде у Баденъ. 8-гъ Августа, пошто самъ се са свыма нестима коя су ми у Хайделбергу наймилія была, опростіо, кренуо самъ се на гвозденомъ путу. Нигда Хайделбергъ ніе живьли, него надъ школе почивао, или кадъ се свршаваю. Онда є читава варошъ у движенію. Прате или дочекую. Кадъ се о разпусту разиђу ђаци, онда є варошъ мртва. И да по гди кои енглезъ несврати се изъ другогъ времена, варошани бы затворили свое дућане а особито пиваре. Како є овай месецъ наступіо, ништа у Хайделбергу виси могао видити, него само спремань за путованѣ. И шпекуланти изъ Манхайма и Карлсруа дођу, те се накупую свакіе књига и стары алыина, кое обично млогій ђакъ при полозну пошто

*) Ова путничка писма нису писана съ томъ намѣромъ да се ирда печатаю, нон ће се и изъ њиовогъ простогъ, и свеныма искреногъ преповедања видите — но кадъ се усудъ пущаю, свакій читатель, коме є воля, може дрмати да су у рукаю њиову писма, почемъ њега ради само се и печатаю. А тако исто и предућа писма ако буду печатана. У оныхъ сада преповеда ће се путованѣ по Швайцерской. — Хайделбергъ є у великомъ войводству Баденскомъ на границы Француской уkрай Рајне. Мала и лепа варошица нема више одъ 13. хил. жителя, међу кима обично близу хиљада ђака имаю, єръ ту є после берлинскогъ найславній университетъ. У.

зашто прода, само што га мрзи уза се вући. — Ништа ніе лепше видити него єдногъ Хајделберскогъ штудента, кои се креће на путованѣ у Швайцерску. Има лаку капу или сламнать шеширъ на глави; кратакъ капутъ, широке лаке панталоне безъ упрта, (хозитрога) цигаре у зубима, врать безъ мараме, швайцерскій дугачакъ штапъ у руками, ђачкій фини телећнякъ на леђима, у коме има само неколико кошуля, чешаль и четку, кньигу за путованѣ, и друге ситнице, кое све ніе теже одъ пет'ь или шест'ь ока. Таковы неколико стотина кренуло се овы дана изъ Хајделберга на све стране. Што годъ видишъ на њему свечорн ти да е то време живота само за уживанѣ овогъ света. На ако такавъ младъ човекъ има кою стотину дуката у џепу, онда, за она два месеца, читавъ е свет његовъ. И онакна два месеца ђачкогъ безбрижногъ путованя, преде две године њѣженогъ теретногъ и брижногъ живота.

И я самъ био на прилнма кадъ самъ изъ Хајделберга пошао. Све ствари мое послао самъ у Генфъ на дву Швайцерске, где се надамъ на месецъ дана текъ стићи. А са собомъ само самъ узео оно што ми е найпотребніе, и што е могло у мой ђачкій путничкій телећнякъ стати. Было насъ е више одъ 60. кои смо се на єданпутъ съ музикомъ и съ певанѣмъ кренули. Међу коима насъ 20. има, кои смо се договорили да заедно прозъ целу Швайцерску путујемо. У Карлсруе дођемо рано, и већъ намъ се досадило на твозденомъ путу седити, за то, на првой штаціи после Карлсруа у Мургеттуму већа часть оставимо твозденый путъ и изађемо премда смо платили било до Бадена. И пођемо прозъ ова лепа места пешке. Но врућина примора насъ те смо се потрпали у прва кола кое смо срели. И тако возили смо се добра два сата. А пошто смо дошли у брегове прозъ кое се река Мургъ као прозъ рай кривуда, оставимо кола и пођемо пешке да бы тако болѣ могли видити и уживати ону красоту природе. Прођемо Ротенфелдъ и млога друга мања села, и дођемо у Греисбахъ на ручакъ. И после подне пођемпомо се на брегъ где су развалине єдногъ старогъ градића званогъ Еберштаинъ лежале. Ако шта никадъ поета био, и ако шта нигда идеале природе сања, а ты иди тамо пошењи се на Еберштаинъ, погледай око себе 70. малы брежуљка, погледай изподъ себе долину у коіой селица и варошице са млогимъ различнымъ фабрикама виде се, осврни се око себе и свуда погледай, и онда бы морало ти другчіе сриде кућати, морао бы сь неке више точке овай светъ сматрати, морао бы свой животъ и свое очи више уважавати. Ту смо дуго седили и гледали. Очи наше биле су несыте гледања, што смо више гледали све смо више желили да дуљ гледамо. Што смо се више о томе разговарали, и єданъ другомъ показивали, тымъ више нађали смо и одкривали нове лепоте.

Одатле пођемо преко брда, све прозъ шуму и ладовину. И преко Лихтала дођемо овде у Баденъ. Одъ Ебрштаина, па довде више смо се шетали него путовали, ербо вишисмо готово прозъ саме лепе баште, и за шетањ направљене путове. О Бадену морао бы ти што ово писати, што и о Еберштайну, а у нечему и више, но нећу ти съ тимъ бити на досади, ербо што годъ ма колико было лепо и пріятно, кадъ се много фали и опетъ ништа друго него фали постае дотужно и несносно. До ста ти е да ти само кажемъ, да е Баденъ оно место, у коме одъ Маи месеца па до Октомврія хиладама гостіо изъ Енглезке, Француске, Русіе, уобште изъ целе Европе доће и седя. Овде у Бадену има одъ природе врућа баня, но повећой части страны долазе овде не због здравля него само да весело лето проведу. Но ни то неприлачки богате путнике толико, колико што има јака игра на новце, то есть лутрія са 36. нумера Рулетъ. Где некій играоци упропасте се, а другій подпомогну се. То е една велика сала, предъ коіомъ готово непрестано музика свира, и у коіой найотмѣній то есть найбезпосленій и найбогатій путници Европе тамо амо шетаю. И кои неће часть око єдногъ дугачкогъ и зеленомъ чоомъ постављѣногъ астала седи или стои. Тай асталъ наликъ е на биліярь. И по њему побележене су нумере до 36. — на кое они што играю ту лутрію по своіой волји на кою ове и колико оне, међу; а у среди стои точакъ среће, око кога су мале зачкољене са назначенимъ нумерама, и онда тай се точакъ окреве и єдну малу куглу поче около гонити, и тако на коіой се та куглица заустави, она нумера добія 36. пута оволико, колико е на њо метуто, а са оны другій нумера, Банкеръ стриже новце. Може се метути на више нумера, кое такође у соразмѣрности добіаю; а такође и на друге начине. На той игри увекъ има по єданъ одъ полиције, и непрестано седе четворица, одъ кумпаније кои ту игру подъ аренду држе, и грдне новце зато баденскомъ правителству плаћаю. Мы како смо се у гостіони одъ прашине очистили и преобукли, поитамо тамо. Мени е Баденъ познатъ, єръ ово е другій путъ одъ овогъ лета да самъ у њему, и да око овогъ зеленогъ астала обилазимъ. Но колико самъ годъ пута до оваковы забава дошао, ни путъ ћоште писамъ се измакао, а да непринесемъ неколико форинти — и кадъ изгубимъ и я се тѣшимъ тымъ што самъ за тай губитакъ купіо изкуства, — и тако не само я, него свакій човекъ, до гроба своіомъ штетомъ купуе изкуство, безда га може толико купити и прибавити да му е доста, да се неможе ни съ чимъ више преварити. Ова лутрія у 11. сатій пре подне отвара се, а затвара у 11. сати ноћи. Хиладе дуката за по сата губе се и добіаю, и свани часъ меняю свое господаре, и иду изъ руке у руку. Ко е сребролюбацъ нека дође овде, да види како дукатъ незнаги ноћта. Найвећомъ сумомъ играю Енглези и руски племићи. Често одъ маньи владателя преобучени и непознати дођу и врло са страшћу играю. За ову игру нема вештине, овде само чиста срећа и случай помаже. Овде да дође човекъ на само да сматра људе и њіове ћуди. Много света има, али слабо се што говори, свакій ћути и рачуна колико е добыло или изгубыло. Само овай што окреће малый точакъ среће вике и каже кои е нумера и кои фарба. И притоме не само да свакій човекъ показуе свою ћуди, него, и свакій показуе карактеръ своіъ народа. Немаць кадъ губи, онъ се уплаши и спаноме тужи се како нема среће, кадъ добія паић онъ неможе уздржати се да се несмев и да се нефали, и свакій часъ брои обашка злато обашка сребро. Француз кадъ губи, онъ е онда гробіанъ, неучтивъ лиотъ и готовъ е да се инати, кадъ добыя онъ е онда галантъ и све више меће. На Енглезу пакъ неможешъ познати никакве промене, или добыо или губыо, онъ се у лицу ништа немења. И кадъ све едно за другимъ губи, онъ се по кадъ кадъ ладно и преко срца насмее, као чуди се што неможе да добые — и што више на єдной нумери губи, тымъ више све на ню єдако мѐће, да съ тыме прекоси своіой несрећи. Немаць пакъ како на єдной нумери изгубы, онъ читавъ дань мѐће више на ню метути. Немаць тата, и кадъ мете неколико

дуката онъ приложи іошъ неколико сребрны новаца, и гледа да небуде ліо или тако. Енглезъ неброи ни колико мене, ни колико добыва — онъ све на єдной гомили држи и банке и дукате и сребрне новце. Найсменніе гледати е жене кадъ играю. Оне ако су кою нумеру усну кадаше, затру се међуйи на ню. Старе жене кадъ губе, оне само шмрчу бурнуть на йуте. Младе жене кадъ губе, оне се непрестано осврћу, да виде, да ли которгодь њиову несрећу съ њима дели, и да ли ій ко жали. При овой игри може човекъ да штудира човека и њгове страсти. Неко весело ода тамо амо, и рачуна колико е добио, кадъ после по сата видишь га гди е окунио главу, прекрстио руке на прсима, и седи у коме краю ове велике собе, и само изъ далека слуша, како дукати по асталу звече.

То вече были смо до 11. сатій ноћи, и гледали ту игру — многи одъ могъ друштва играли су, неки нешто добыли а неки изгубили. Я писамъ было за игру расположенъ, но сутра данъ една самъ чекао, кадъ ће быти 11. сатій да се започне. Опеть сала была е пуна — я опредѣлимъ само 30. форинти да тай данъ забаве ради изгубимъ. Наравна стварь здравый разумъ савѣтовао ми е да неиграмъ, но я самъ умѣренъ, да младъ човекъ кои свагда повинуе се здравомъ разуму, онъ често уздане у старости, и види да е провео свой животъ безъ младости. Єрбо слушати увекъ тай нашъ здравый разумъ, кои намъ много коешта забрануе, было бы єдно выше ограниченъ наше слободе. Шта е друго младость, него безсмислено и неограничено уживанѣ овогъ света и свега оногъ што е на њему. Сто узрока нашао самъ себы за извиненіе, не 30. него 300. или 3. хиляде форинти, да потрошимъ за мое удовольство. — При играню быо самъ врло добро разположенъ, и весео. Спочетка играо самъ врло умерено, но пошто самъ добыо 50. фор. играо самъ онда Енглезки. — После ручка продужимъ, и срећа ме опеть меняюши се као и пре подне добро послужи. Лепа баденска музика на полю е е спирала, и мы смо сви наокодо по њеномъ такту давали или примали, добивали или губили. После 10. сатій остави ме срећа, и све єдно за другимъ, не само я него сви одъ мога Хайделбергског друштва почемо губити — и пошто изгубимо сваки прилично одъ добитка, одемо да спавамо. Меня е одъ овога вечера, остало добита одъ те лутріе око 20. франц. дуката — (160. фор. ср.), и гледећи како єданъ изъ Либена за по сата добы 12. хиляда фор. сребра, чинило ми се ово ништа.

Его, отоме мыслио самъ само узгредъ да ти напоменемъ, али речь по речь, мое се писмо протеже дугачко. — Мы смо овде врло весело време провели. Све гостіонице пуне су самы Хайделбергски ђака. Єрбо Ладенбургъ, Некаргмтайнахъ и Баденъ, то су места око Хайделберга, у конна се ђаци у ово доба праштаю, и съ музикомъ, певаћмъ и са чашама у рукама и съ погди коіомъ сузомъ у оку — растаю. — Сутра даемъ ручакъ у башти наше гостіонице, за срећна растанка. Сутра на томъ ручку желіо бы да се десиншъ, да видишъ како безбрижна младость уме и уживa овай светъ и како се Хайеелбергски штуденти безъ икаквогъ узтезања и уздржавања веселе. Довде ме е допратило петъ Срба, моій найбольи пріятеля и земляка съ коима самъ овогъ лета у Хайделбергу живіо и учіо. Сутра разаћићемо се свакій на свою страну. Єдни полазе у Београдъ, єдни иду у Берлинъ, єдни у Женеъ, єдни се враћаю у Хайделберъ. — Писаћу ти о петъ, али одавле? то незнамъ; єрбо іоште висмо се сагласили коимъ ћемо путемъ ући у Швайцерску. Има насъ много што ћемо заедно путовати, на ћемо се тешко и сагласити. Єдни ће да идемо у Штрасбургъ на францускомъ страномъ да дођемо у Базелъ; други ће одавде преко Фрайбурга у Базелъ, трећи желе преко Шафхаузена, неки ће чакъ преко Констанца. — И тако незнамо ни єданъ іошъ гди ћемо. Мы смо као птице, кое кадъ полете, незваду на кою ће грану пасти.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

С. съ Дриве 7. Февр. На Босни почива нека проклетиња, Срби у њой нигда немогу срећно живити, или е кривица до ньи, или до овы Турака, кои су цару и његовымъ уредбама непокорни. Страже турске поредъ Дрине дигнуте су, єрбо имаю после у унутрашньости Босне. Ире краткогъ времена, затворено е изъ наше бельиньске 300. Срба, и то све самы кметова, кнезова и бирова, међу коима е тужны 17. нашій свештеника было. И за кое никаквогъ узрока ніе было, єръ се нису ништа власти противили, и были су сви у Бельини затворени, за то време тумарали су Турцы по њиовымъ кућама и покупили оружје, и гди што, што се узь оружје приватило. У некыихъ местима по тршуть тражило се оружје. 31. Января пушћени су сви и то онда, кадъ су се подписали, да, гди се наће оружја, да животомъ плате. Међу тымъ, Срби кои су турске вере, остаю на миру и нико имъ недира оружје.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У Галиціи появила говеђа болѣсть, и врло нагло затире говеда. одъ 417. комади говеда што се разболело 261. морало е крепати.

— У овой годиши слава ће Русія хилядугодишнїй торжество одъ постанка рускогъ царства.

— Министеръ Енглезки иностранны дѣла Гренвилъ изразіо се врло поштено о народной узаимности, и рекао: да съ народима треба онако поступати као што сами желе — да свакій народъ чини другимъ народима ово што и себы жели.

Оглась.

(3) (1—3)

Кућу мою, коя лежи до куће браће Молеровића, у сокаку съ Теризія на Сану водећемъ, ону да продамъ. У њой, коя е двокатна, има 5. соба, 1. оџаклія и две кућне са іошъ некымъ зградама у авлій. Кои е жели купити, некъ се меня яви, или у трговини Браће Барловаца. Цена е врло умѣрена.

М. І. Барловацъ.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	30¾
Сребро	24¼

№ 14 У Београду, у Петакъ 15. Февруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Недадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ занитка 10. цр. а полгод. 7 цр. — са занитком по' цр. на по' год. скупље. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' цр. на поле год.

О ЧОВЕЧНОСТИ.

Човечность е *значай нашегъ рода*; но она е нама само по способности урођена, а мора се изображенимъ развити. Мы тай значай недоносимо готовъ на светъ; но у свету треба онъ да буде цьль нашегъ тежења, збиръ наши упражненія и наша *вредности*; еръ мы анђелство у човеку непознаемо, и ако духъ, кои съ нама управља, ніе човечанъ духъ, мы смо онда мучители людски. Божествено е дакле у нашемъ роду *образованѣ човечности*; сви великни и добри люди, законодавцы, изобрѣтатели, философи, стихотворцы, художницы, сваки племенитъ човекъ по свомъ стању, воспитаваћи своју децу; испуњаваћи свое дужности, примѣромъ, дѣломъ, заведеніама и наукомъ томе е помогао. Човечность е благо и добитъ свію човечески трудова, управљ као *задатакъ нашегъ рода*. Узвишаванѣ човечности есть *дѣло*, кое непрестано продужавати треба; иначе понижавамо се, и у вишемъ и нижемъ стању, суровой животињи и скотовима.

Понятіе, кое човечность изражава, а іошть више нѣна *повестница*, чини се да іой право грађанства у нашемъ, говору дае. Кадъ е се годъ човекъ, ова дивна заговетка створена, — по своме видимомъ стању разматрао, и при томъ се съ онимъ, што у нѣму лежи, са своимъ способностима и моћю захтеваня, или са споляшнимъ предметима стално природе сравнивао, свагда се осећао да е *непостоянъ, слабъ* и *немоћанъ*; због тога е у найвећой части источны списанія ово понятіе имену нашегъ рода прибитно прилагано. Човекъ е *одъ земље*, трошногъ састава са краткимъ дияѣмъ; нѣговъ е живот *сѣнь*, нѣгова *судба, трудъ* и *мука* на земльи.

Већъ ово понятіе водило е човека *човечности*, т. е. саучастію на патньи нѣговы ближнѣй, сажалењо због несавршенства човечіе природе, паштећи се да та зла предупреди или имъ како тако помогне. Источне су землѣ врло богате у моралнимъ, лѣпо представљенимъ изреченіама, кои ово човеческо осећанѣ као дужность побуђаваю, или као неку нашемъ роду необходимо нужну добродѣтель препоручую.

Исто тако нису се могли Грцы уздржати, да у увисъ гледећи (као што они люде зову) умномъ роду све оне оскудиће непримѣте, кое къ сажалењу и саучастію, дакле човечности и друженю воде. *У* Омиру и свима њиовимъ стихотворцыма налазе се найлѣпшія тугованя о судби човеческогъ рода. Опоменимо се Аподовы речій, кадъ бѣдне смртне описуе:

— — Како су они, подобно лишћу дрва, садъ зелени и весели, плодовима земнимъ ранећи се; ал' наскоро затимъ увену и угину. —

Или кадъ Јупитеръ каже:

— Нигдѣ нема бѣдніегъ створеня одъ човека; нигдѣ ни єдногъ међу свима, кои се на земльи движу и дишу. —

У истомъ смислу у комъ и Омиръ, певали су нѣтони лирически стихотворцы.

Поредъ одржаня себе самогъ была е дакле прва дужность човека, да слабіимъ ближнѣима у помоћъ притече, и да ій противъ природны зала, или суровы страстій свогъ собственогъ рода брани. Законодавцы и мудрацы бринули су се о томе, да людима речима и обичаима ове необходимо нужне свете дужности према своимъ ближнѣима препоруче, те се тиме найстаріе људско и међународнѣ право основало. Прописъ верозакона био е: уздржавати се одъ убійства, немоћнима у помоћъ притицати, будућемъ правый путъ показати, ранѣногъ неговати, мртваца сарапити. *У* верозакону быле су изложене дужности брака, дужности родителя према децы, деце према родительима, домородногъ према туђинцу и мало по мало се ово милосрдіе и на непріятеля распростирало. Што е Поезія и законодавна мудрость започела, усавршала е Философія; и мы имамо на томъ найвише сократовой школи благодарити, што е у виду онако различны система ученя, познанѣ природе човека, нѣговы пештествены отношеня и дужностій, наука найизображеніе духова была. Што е *Сократъ* кодъ Грка ученію, учинили су кодъ други народа други, *Конфуцијусъ* био е к. п. Хенеский, а *Менг* Индійскій *Сократъ*. Бръ уобште главни закони човечески дужностій нису ни єдномъ народу непознати остали. Али ій е при свакомъ начину државоправленія по стању и времену тако названа државна потреба одъ части препречавала и изопачавала.

Кодъ Римлана, кои су ону речь човечность изрекли, было е повода, да се ово понятіе опредѣлителніе развіе. Римъ е имао строге законе према робовама, децы, туђинцыма и непріятельима; више чиновн имали су право према народу. Онай, кои е свое право са већомъ строгошћу упражњавао, могао е *правичанъ* али не *човечанъ* быти Благородный, кои е одъ свогъ права, кадъ е ово одвећъ строго и неправично было, самъ попустіо, кои е према децы, робовима, нижима, туђинцыма и непріятельима, не као римскій грађанинъ или Патрицій, него као човекъ поступао, тай е было човечанъ, найчовечніи, (humanus, humanissimus), и то не само у разговору и у друштву, него и у пословима, у домаћнимъ правама и у сваком дѣлању.

И почемъ е томе наука и любавь према трчкомъ мудролюбію млого привела, што е то свирѣпогъ и суровогъ Римлянина мекимъ, благимъ, пріятнимъ и справедљивимъ учинила, то може ли се образујућимъ наукама дати лепше име, него што су *човечнимъ наукама* назваше? Доста философија ніе была одъ њи исклучена, шта више была е она овы образујући се наука воспитателька и другарица, часъ мати, а часъ кћи њова. Будући е данашкодъ Римљана човечность найпре као уближителька строгя грађански закона и права, као права кћи философіе и образујући наука име добила, кое се затимъ далѣ съ философіомъ распространило: због тога треба намъ и име и дѣло почитовати. И у найсусѣдњимъ и найтанњимъ временима опоминало е се име humaniora као озбиљну и лепу цѣль, коју су науке подпомагати имале; па ову цѣль нећемо ни мы никадь напустити.

Дабогие, мы нећемо заборавити оно знатно благо, кое намъ е дубље разматрањ човеческе природе засвагда набавило; а то е *познање наши сила и способностій, начегъ позива и наше дужности.* Управо оно, чиме се човекъ одъ животиньа разликује, есть његовъ значай, његово опредѣленѣ; овога се онъ неможе нето онако одрећи као ни саме човечности. Ово е была права наука човечности, у којой су намъ Грцы и Римляни прекрасно предходили.

Човекъ има волю, онъ е способанъ за законъ. Његовъ му е умъ законъ, светый непарушимый законъ, одъ кога никадь одступити несме, одъ кога нетреба никадь да одступи. Човекъ ніе само механичный удъ природногъ склопа, него е онъ духъ кои природу управља. Онъ треба уму да слѣдује; све око њега, нарочито његова собствена дѣла треба да управља сходно обштемъ начелу света. Ту томе ніе онъ никаковомъ принуђењу подвргнутъ, да, онъ се и неможе привудати. Онъ се самъ опредѣлява, онъ установлява са другима њиму подобно мишленѣмъ створенама по светимъ непарушимимъ законима неко друштво. По таквимъ законима онъ е пріятель, грађанинъ, супругъ, отацъ и найпосле сагрђанинъ велике вароши божіе на земльи, којомъ законъ, духъ и *свеобхватый умъ човечества* господари, расположе и управља.

превео
Владимиръ Јовановићъ.

ПИСМО ХРИСТОФОРА КОЛУМБА,

ОТКРОВИТЕЉА АМЕРИКЕ, У КУБИ ПИСАНО, У КОМЪ ОНЪ ТУЖБЕ СВОЕ ПРОТИВЪ НЕБЛАГОДАРНОГЪ СВЕТА, КРАЉИЦИ СВОЈОЙ ИЗЉЕВЉЕ.

„Седамъ година бавіо сам се я при Вашемъ краљевскомъ дворюнъ стану, и седамъ година ми е говорено, да е предпріятіе мое будалаштина. Садъ, почемъ самъ путъ разкрчіо, захтеваю нећъ чизмари и крокчи повеља — привилегіе — на откривањ новы земаля. Я пакъ говићъ и заборављићъ, немогу нигда на Хиспаніолу и на Періу помислити, да очи мое са сузама не напунимъ. Двадесетъ година самъ я у служби вашегъ Височества стаю, мое тело е слабо, мое су косе све осеђале, а и суве су ме оставиле. Ожали ме садъ, о небо, као што и я земљо оплакуемъ; жалите ме вы, кои любовь, истину, и правду почитујете."

Примѣтба спріобштителя: завистъ и злоба, нису се видала умориле Колумба гонити, оне су разласиле, као дасе находи то, да су на западной страни Европе налазеће се земаљ, њиму одъ некогъ морепловаца спріобштене, кои е прѣје њега оне земљ пронашао біо, потврђиваћ ово на таквима податцима се основа, кои неоснованость сви су современици Колумбова доказали. Његови су злотвори чрезъ њихове праве клевете и опадања дотле дотерали; да е онъ у Шпанію окованъ доведенъ. Преко свега да су се Фердинандъ и Изабела одъ овако недостойны поступана стидиля, и њиму поругателне окове скинути дали; али удовлетворенія или накнаде онъ получіо ніе. Окове у кое е онъ у Хайти — прѣје Хиспаніола звакой — окованъ, и у Шпанію одведенъ біо, и кое е онъ за спомень неблагодарности вѣка своєгъ у соби своїй висећe држао, ніе брать његовъ по завѣту Колумбовомъ, заборавіо, у гробъ му метути. Колумбъ умрео е у Валладолиду 1506. године.

У Пешти,

Съ немецкогъ превела
Макрена Миловуковића.

ПУТНИЧКА ПИСМА

У Донаувшингену 14. Јес. 1847. год.

Ако нема пословице а оно требало бы е направити, да где млого друштва заедно поћу, онде едва двоица заедно доћу. Тако быва свагда, па тако е морало быти и сада. Оно велико ћачко друштво у Бадену, о комъ самъ ти у последњемъ момъ писму говоріо, разштркало се на све стране. Но ипакъ уговорили смо данъ, да се едни у Шаффхаузену, а други у Цириху изчекамо и састанемо — и ако одржимо свы речь онда ће намъ путь двоимомъ быти пріятній, краћій и лакшій.

Изъ Бадена кадъ смо пошли, и кадъ смо на гвозденомъ путу были у Келу, писмо се могли уздржати, да се несвратимо у Штрасбургъ кои е съ оне стране Рајне са своимъ висоимъ торонъмомъ предъ нашимъ очима стало. — Прѣћемо Райну преко моста кои е лепшо на лађама, ту е Рајна широка као Дунавъ алй лепша, и одъ бистриње чисто зелена се. Одъ обале до вароши имали смо њи дуже, него што смо се надали. То е прьый путь да самъ стао ногомъ на француску землю, на ону землю кои е у своїой исторій превазишла све друге новопоћигнуте народе, у добродѣтељи, знању, вештини, учености, и надпосле и у грозности. Њена нова исторія, забуни странца толико да нема кадъ мыслити на њене давно прошле догађае. Путникъ, ако се небави изключително са исторіомъ, задовољи се да зна само нову француску Епоху. И ко зна добро француску исторію одъ сто година до сада, тай доста за себе зна.

У Штрасбургу нашао самъ млого коешта, што е за мене было ново. Одма при уласку у Штрасбургъ видіо самъ на плацу екзерцираня, многе солдате и официре, кои су се съ оружћиъ упражавали. Чудо ми е было видити да свакій тай пешакъ носаше са свимъ прибене пантолове. Француски солдати по већой части малогъ су узраста, и необично приомашта су, то вальда сбогъ тога што су се дуже времена задржавали у Африки, гди су се съ Арапима тукли. Нигди іошъ висамъ видіо да се тако хитро зецирао солдати као у Штрасбургу, а тако вальда и по другимъ францускимъ местима. Шта годъ раде они тако раде као да е найнећа итня, при упражняванію солдати и официри непрестано готово трче. Єдина њихова воена музика ніе ни се допала. Она е одвећъ мо-

нотонъ, и неликъ е на турску музику. Бръ осимъ добоша, и неколико различны флаута и пискова, немаю готово ништа више. И то е чудновато видити, како по чиновима, неки официри носе само једну епулету, другій старій у чину носи обадве; после тога носе једну са ресама а другу безъ реса, и тако, ко зна колико мора му се смешно чинити. И солдати и официри носе прилично дугачке капуте. И официри имаю своје телешњаке у коима носе своје потребе на леђима. Солдати своје кесе за баруть неносе остраг, него предъ собомъ напредъ.

Штрасбургъ ніе ни се ни мало допао. Премда неможе му се одрећи, она трговачка живость, коя припада само оној варошіи, коя е скела између две цветајуће велике државе, као што е Француска и Германія. У Штрасбургу нитъ су чисти Французи, ни чисти немцы — а тако исто обадва езика изкварена су мешовитомъ та два међусобомъ тарућа се елемента. У обште говори се француски, но свакій готово разуме и говори обадва езика — нижа и простія класа задржала е іоште свое старо нѣмачко нарѣчіе. Мало улица има лепы, куће су старе и немаю вкуса — има такође сокака врло узаны и прилично нечисти. Има проконавъ каналъ, коі скончава Штрасбургъ са Рајномъ. Градъ е врло якъ и добро обзиданъ и утврђенъ, у коме обично по 6. хил. француски солдати стоі. А у целой варошіи има близу 70. хиляда жителя. Тай градъ утврђенъ е одъ славногъ Вобана. — Но таквы градова и тврдиња можешъ видити на много места у Европи; али цркву и торонъ као што е онде, изванъ Штрасбурга неможешъ видити, нити можешъ себы представити. Онакове висине, онакове майсторіе, онакове лепоте и симетріе, я се нисамъ надао ни у сну снятн а камоли видити. И да нема у Штрасбургу ништа друго осимъ оногъ једногъ торонъ, вредно бы было петъ дана са пута да се човекъ спрати да га види, и да у њему цени и уважава прошлость, и да у њему обожава способность оне вештине коя е природомъ човеку за развијањ дата. Црква е врло велика — и была е саздана іошть 1275. год. и одма после почео се задати торонъ. Тай славный Немарь што е управлао задањ, звао се Ервинъ Штайнбахъ; но онъ ніе могао за свогъ живота довршити; и после његове смрти 1318. год. продужи његовъ сынъ, и текъ трећій майсторъ Іованъ Хилцъ изъ Келна доживи те 1438. год. довршн, и то само једанъ торонъ, а другій на истой цркви, когъ су мислили такође задати и данъ данасъ стои неозиданъ. Но тымъ готово лепше изгледа цела величина цркве, и сведочи да е човечія вештина и снага ово почела и једну страну довршила, о чему ніе сигурна была да ли за цело у њиной могућности стои. Торонъ св. Стефана у Бечу манъи е близу 70. стопа одъ штрасбургскогъ. И онай е у Бечу лепъ и вешто направљенъ, али онай у Штрасбургу далеко е вреднія човечіегъ дивлења.

Торонъ у Бечу како е прешао кровъ цркве почео се одма врло примѣтно таньити, онай у Штрасбургу пакъ задржао е свою започетку дебљину готово чакъ до свогъ свршетка. Када сам при оваковомъ лепомъ споменику изъ старогъ времена, онда бы найволіо да сам Архитектъ; а овако, обилазіо самъ, гледао и дивіо се без да самъ разумео сву вештину и красоту тога лепогъ каменогъ склопа; гледао самъ исто овако као што самъ гледао што годъ одъ моловапы предмета одъ Рафаела; видимъ и знамъ да е лепо, и ту лепоту осећамъ у моіой души; али зашто е лепо, и шта управо ту лепоту чини, и шта е то што наше очи на себе као магнетъ привлачи, нуемъ ти казати. И вештина е оно велико свойство, коя човека одъ човека разликуе. Једну исту ствар једанъ истый предметъ, сваке очи другчіе гледаю и другчіе пресуђую и цене. И да писамъ бію у друштву вешты архитекта не бы ти ни оволико о томе торовю знао говорити, єръ я бы прошао поредъ найлепшій предмета и небы се ни обазрео. Кадъ самъ ушао у ту велику цркву, чинило ми се као да самъ дошао у једно мало подземно царство. Велика сводъ цркве ослања се и лежи на танкимъ каменимъ стубовима кои су сви украшени са различнымъ мермерныма каповаma, или другимъ вешто изрезанымъ украсима. И како врата тако и прозори и све, зидано е у тако названомъ готичномъ штилу — и све е неописане лепоте и величине. Ту у цркви има једанъ стари велики врло знаменитъ сатъ, коі обично у подне малого майсторіа показуе. — Нисмо се дуго у цркви задржавали, него по што смо прегледали што се знатніегъ имало видити, почели смо се пењати на торонъ. Пењали смо се дуго преко полумрачны степенъ, и пошто смо мыслили да смо већъ у седмо небо стигли, изађемо на једно светло и пространо место одакле могли смо савъ Штрасбургъ и све околне прегледати, и одатле текъ видимо више насъ торонъ, єръ нисмо се више попели него ли є другій торонъ стао недовршенъ, а то е была готово половина онога савршеногъ торона. Ту одозго има соба, где једанъ човекъ седи. Онай недовршеный торонъ одозго е лепо широкимъ плочама постављенъ, и по томе доста широкомъ простору стое наменетене клупе и астали, и слободанъ изгледъ на на све готово стране, наоколо само е до појаса заграђено. Одатле кадъ погледа човекъ доле у сокаце и на піацу, види остале људе као годъ карве хтедо рећи мраве. Трокатне велике куће изгледаю мале, и прозори као мале рупе. Изгледъ одатле на непрегледане равнице, крозъ кое се Рајна као платно бели и тамо амо кривуда, изгледъ одатле на Штрасбургъ и на друге околне мањ варошіе и села, тай изгледъ може быти могао бы се моловати, али другчіе неможе се описати, и безъ своіъ собственогъ одаиде погледа неможе се почувствовати. А особито кадъ се погледа на удаљне француске брегове Вогезе; и на плавеће се преко Рајне Швардвалдске брегове, кое самъ већъ я прешао и иза кои ти оно писмо пишемъ.

Мы седнемо на те клупе да се одморимо, па овда на ново да предузмемо нашъ путъ къ небу, и да се на ново пењмо — Кадъ, аљ ето ти оногъ човека што ту обично седи, и донесе неколико одби пива, швайцерскогъ сира и другія мањи ђаконіа. То ми едва дочекамо, и неко да затаси жељъ неко да се разлади одъ врућине, неко о пету за спомена, да може причати да е на врх штрасбурскогъ торонa пио, еле свакій прекрене по неколико чаша, онай извесе изъ његове собе іоште и вина, и тако ніе никакво чудо да се са врх торонa заори куцањ чаша и где коя ђачка песма, коя се само у хайделберскимъ кнајпама пева. Онай чуваръ изнесе нам іоште једну велику књигу, већу него ли једанъ протоколъ у нашима судовима, то е књига где се обично путници кои се на тай торонъ пењу ради спомена уписују; и тиме једну малу частицу људске сујете задовољъ, и прибаве мало више жалостногъ и малоутішаваюћегъ овоземеногъ човечіегъ безсмртія. Мы свакій сађуюћи обичаю запишемо наша имена, и придодамо уз име іошть по где кое изреченіе или по где кои стихъ. Ако те кадъ годъ случай у Штрасбургъ донесе, наћићешъ у той књиги безсмртіе и мене, где самъ

дивећи се велячини тороня и лепоти штрасбургскогъ пива записао, да, колико е великій онай торонь, іошть е већій човекъ, то єсть онай човекъ што е провашао пиво, и коме ће немцы да подигну у Минхену споменъ. Наравна стварь да самъ то све србски записао, єръ и неумемъ, нити самъ ишта друго до сада на туђемъ єзыку написао, осимъ неколико квита да самъ исправно новце одъ банкера приміо.

Мы платимо што смо ту потрошили, и іоште свакій обдарямо добро оногъ чувара, и купимо одъ њга по єдну бакрену велику медалю на коіой е сва црква и торонь лепо изрезано. И онда одключа намъ врата одъ правогъ тороня, и почнемо се на ново пењати. Ово е пењаћ трајло іошть дуже, и єданъ за другимъ ишлисмо; овы степены нису были тавни, и были су готово са свымъ на полю; и само су танкимъ мермернымъ стубовыма на комма су стајали, обграђени. Одозго іошть е лепше погледати было — мого то значи, околики просторъ на єданпутъ прегледати, и све што е на њему єдномъ погледомъ видити и чуствомъ уживати; и варошы, и поля, и Райну и гвоздены путъ коіи се поредъ Райне као змія са своимъ млогобройнымъ колима и своіомъ пушећомъ се машиномъ тамо амо повія, и удаљене брегове и све єдномъ погледомъ прегледати. Оданде, кадъ се виде на гвозденомъ путу парна кола гди летећа машина избія димъ єданъ за другимъ, ни што већма неналичи него на коњанка коме коњ ина ходъ равана, а онъ запалio чибукъ на тако иду. Нигда на већой висини ни самъ было и нигда даљ одъ земљ ни самъ стало. Мы неостанемо дуго горе, — бояли смо се несвести, єръ већъ мало по мало почела се была земля да окреће око насъ; а кадъ погледамо у облаке коіи су преко насъ ишли, чинило намъ се да они стое а мы заедно са торонъомъ да идемо. Но то е ништа, него кадъ смо почели слазити онда е страшно. Кадъ смо се пењали гледали смо све убрдо, на намъ е све єдно было, али кадъ почнемо низъ оне степене слазити, коіи нису ограђени ни заклоњени, него се непрестано видила земля изподъ насъ, была су намъ млогима горка уста одъ стра. Кадъ смо се пењали, викали смо, смејали се и лармали; али при слазеню свакій е ћутао и добро пазіо гди ће ногомъ стати. Басамацы неиду посредини тороня него по краю и то готово са свымъ съ пола. Мисмо слазили, и цела земля окретала се намъ подъ насъ. — И сви здраво сиђемо, на оно прво место, гди смо се на ново одморили, и на ново пењтини оногъ зидања чудили. Ништа друго готово невидишъ него све мале округле камене стубове. И на сва четири ћошка одъ тій малы стубова начињени су до подъ врь великы стубови у комма, т. е. на сваномъ ћошку по єдни басамацы имаю, коіи горе воде, но само су єдни отворени, т. е. они комма смо мы чакъ до подъ врь до оногъ места што се зове Латерна дошли. И то е све тако пењто спомно, да неможешъ себи представити гди е она снага и ячина, коя, тай гр. диный теретъ држи. За млогій тай стубъ мыслио бы, кадъ бы га здраво рукомъ повукао, да бы се изчупао. Али то све стои на свомъ месту. — Слазећи даљ млоги су броя ли колико има басамака. Одъ земљ до на врь тороня има свега висине 490. стопа. И има 635. басамака, кое смо мы найпре горе, а после доле прешли, и кадъ смо на землю сашли већъ су намъ ноге одъ умора клецале.

(Продужеће слѣдуе.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крагуевца являю намъ слѣдуюћи случай: Некій Сретенъ Апрамовићъ изъ села Липовце среза Гружанскогъ женіо се и правіо е свадбу 22. пр. м. при свршетку свадбе вѣговъ зетъ Ђорђе Пантовићъ коіи е у сватовима войвода био, попенъ се на кућу младожењ Сретена, и почне кровъ скидати, и по обичаю одкивао е даске одъ крова дотле, докле му невеста ніе изнела кошулю и дала. Но онъ се опетъ ніе са свымъ окануо. Онда младожења повиче изъ предъ куће: „скидай се бре съ куће, или ћу те садъ изъ пиштоля.“ И да бы га већма упалшіо, извади пиштоль и на Ђорђа коіи е кућу рушіо окрене. Но по несрећи упаліо га е више него што е требало, єръ пиштоль се окине, и Ђорђе съ куће стрмоглаце стро пошта се, коя одма после 24. сата и умре. А млађоженю Сретена затворе. Садъ — ако судови тога осуде на вѣчну робію, шта ће са нешестомъ быти? — М.

— Нека Вида жена Ике Радойковића изъ Бучя окр. Гургусовачкогъ 35. год. стара, кадъ ioй се случайно мужъ кодъ куће ніе десіо, — на єданпутъ доће изванъ себе, коя нигда до сада ніе у то станъ долазила — счепа сикиру у кући и са истомъ свое женско одъ 4. године дете именомъ Милену удари по врату оштрицемъ, тако да е глава детета само мало на кожи остала, по томъ одсече детету руку — па онда остави сикиру, изађе на поль, закључа врата — и у тече у шуму. Гди е съ єдне високе стѣне у єданъ великій сметъ снега скочила. Гди су е селяци после дугогъ тражења и нашли. — П.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Цариградске новине являю да се тамо догодіо єданъ случай о коме сада найвише говоре. Познатый Кадалвенъ, директоръ француске поште у Цариграду, узяше на єдногъ доста немирногъ коня, коя после краткогъ ода узме узду на зубе. И Калдеваић тако падне, да е одма изванъ свести изашао, — и особито е се у главу и уруку убіо. Пославаикъ француски Лавалетъ узео га е у кола, и одмео да се вида. Но слаба е надежда да ће остати.

— Исте новине являю да е секретаръ посланичества енглескогъ Г. Алисонъ, кренуо се за у Београдъ, сбогъ исправленія намеђу србскогъ правителства и енглескогъ конзула Г. Фонблана. (оре два дана истый секретаръ приспѣо е сувимъ у Београдъ.)

Огласъ.

(2) (2—3)

По одобреню надлежне власти имаю се у окр. Црнорѣчкомъ две цркве, и то єдна у селу Слатини, Врзаногрицкомъ срезу, а друга у Боаљеву, срезу Заечарскомъ по плану и съ торонъомъ изнова градити; чега ради Начальничество ово свима зидарскимъ майсторима, зато објављује, да бы се онай коіи бы ту граћевину на себе приміо, до 15. Марта ове године или ово-окружномъ или коме одъ надлежны срезкій Начальника поради уговора утоме пріявіо. —

№ 385. Изъ канцеларіе Начальничества Окр. Црнорѣчкогъ, 30. Января 1852. год. у Заечару.

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 15 У Београду, у Вторникъ 19. Февруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Љубомиръ П. Недићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цѣна му је годишња безъ завитка 15. гр. а полгод. 7 гр. — са завиткомъ по' гр. на по' год. скупа. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на пола год.

БАСНА

КУРЯКЪ, БИКОВИ и ЛИСИЦА.

Ливада се једна — свакомъ оку мила,
Са зеленомъ травомъ, край шуме пружила,
На њој три су Бика скупа пасла траву,
Једанъ другомъ свагда, заиграно главу.
Толико су пута курјаци несити
Ударали на њи, ал' бише одбити,
Докъ су сва тројица, сложно се бранили
Курјаци су туђимъ месомъ се ранили.
Тадъ курјаци зовну, стару вараницу,
Дугогъ репа знате, лукаву лисицу.

На е пошлю къ њима, те ій позаваћа,
Бикови с' растану, и почне се сваћа.
Сва три Бика редомъ, гледе се по преко,
Једанъ одъ другога, растави с' далеко.
Једанъ другогъ мрзи, свакій гледа за се,
Једанъ одъ другога, на далеко пасе,
Тада Курякъ скочи, лако једногъ свлада,
Крвъ његову пије, а другой се нада,
Тако сву тројицу, једногъ по једногa,
Прождере, не курякъ — већъ люта неслога.

ПУТНИЧКА ПИСМА

У Донаушпингену 14. Авг. 1847. год.

У Штрасбургу далъ готово писмо пишта гледали, доста намъ е та црква и торањ, а осимъ тога слабо што друго и има да се види. Арсенала и Музеума нијали смо лепшій и већій: а библіотеку? — одъ нѣ смо и нѣзъ Хајделберга једва утекли. Више узгредъ видили смо лепу Штатуу Генерала Клебера, оногъ славногъ другара Наполеоновогъ. И видили смо велику Штатуу Гутенберга, коя ми се врло допала. Гутенбергъ (овай што е изнашао књигопечатню) представљаше е стоећи у прекообичной величини, иза њега види се пресъ, у рукама држи једну таблицу на коіой пише: „и светлость бы“ (et la lumiere fut.) Онъ изгледа у његовой каши и дугачкой бради као Робинзонъ; и његова дугачка зълина наликъ е на биньишъ каквогъ паше. Обадва та плаца, на конма те две штатуе стое, зову се по њиовимъ именима. Кадъ буде близу 12 сатій, пратимо се опетъ у велику цркву, да видимо онай чудноватый сатъ, о комъ самъ ти споменуо. И о томъ сату могао бы ти писати више него о торању. Сатъ е великій и чудноватъ, и кадъ човекъ све види какве майсторіе чини, могао бы посумнити да ніе то какавъ полшебный сатъ. Тай сатъ показује не само минуте, четврти и сатове; него показује све данове, све знакове месеци, показује обретанъ земљ и мнoге друге знаменитости на кое у овай ма немогу да се опомењемъ. Сви смо стали и чекали кадъ ће 12. сатій быти. Кадъ казалька дође на 12. сатій — онда избију четврти, па сатови. И то е врло лепо начињено. Четврть сата избија направљено једно мало дете; по сата луна одрастный младићъ; три ферала сата избија одрастанъ мужъ; четири ферала избија погрбљенъ старацъ, а сатъ, изађе смрть коа на место чекића, удара у звоно сь једномъ направљеномъ справомъ на подобіе коса човечіе. Гледећи то, за неколико минута проће човекъ целу историју свогъ живота. Више тога сата изађе Христосъ, и стане, за њимъ свы 12. апостола једанъ по једанъ излазе полако, и сваки пролазећи поредъ спасителя поклони се, светый Петаръ кадъ изађе, онда једанъ велики петао кои е више сата одъ гвозђа или одъ бакра начињенъ, разшири и лупи крилима, протегне врать и кукурекне са свымъ на подобіе живи природны петлова. И тако то све једна машина ради, и то све за свое уређено преме у движеніе постаяла, да бы помыслію човекъ, да е томе природа, а не човекъ, дала живота и прописала точность и правила. Съ једне стране тога сата стои лепо портре Коперника, и многи кажу, да е онъ првый створіо мысао о томъ сату. Неки опетъ кажу да е једанъ другій, па га е после павалище было покваріо и отпшао у светъ, кои сатъ лежао е дуго покваренъ, најпосле нађе се једанъ майсторъ те га оправи да е почео радити као што и данасъ ради. Но томе майстору назаде очи зато да небы ги годъ на другомъ месту ішште начињо такавъ сатъ. То су све прачаа изъ давны времена, конма путницы слабо што верују. — Кодъ француског народа одъ старине петао се почитује као народный грбъ. Брь пре хиљаду и неколико стотина година може быти, сва ова земля што се сада зове француском, звала се Галіомъ (Gaules), и онай ратный народъ што е тамо по великимъ шумама живіо, звао се Гали или Целти. А Гали латинска толико значи колико петлови. И отудъ имаю и данасъ Французи петла као знакъ народный. Официри на униформи носе на подъ врата као и наши полумесецъ сребрнъ, и на средини тога полумесеца изрезанъ е петао, као кодъ нашій официра нашъ српскій грбъ. И данасъ често употреблява се то име Гали место Французи, и они су горди на тай народный њиовъзнакъ, и већъ имъ е прешло у пословицу: да петао францускій изъ сна буди читавъ свемъ. (C' est le coq gaulois qui

reveille le monde.) То є истина, да петлови прьвый у зору кукурекну и буде људе, али истина є и то да петлови и кокошки такође прьы пре свію другій животиња задремаю и поспеню се на седало да спаваю.

Мы после ручка одмах, узмемо наше стварій, остали мо Штрасбургъ, прећемо Райну, и у Келу седнемо на гвозденый путъ, и за два сата стигнемо у Фрайбургъ. За та два сата прешлисмо десетъ миля, и десетъ маньи варошица у коима нисмо ни излазили, осимъ ако нећъ да што узмемо за ело. Мало насъ є остало у Фрайбургу да ноћимо, неки су отишли іошть изъ Штрасбурга на другу страну, а неки отишли су управо у Базелъ. Одъ Келе до Фрайбурга ишли смо узъ райну, и што смо ближе Фрайбурга были, све смо у лепше предьле долазили. Єръ мало по мало бреговы су се приближавали, и съ десне стране Вогези а съ леве Шварцвалдъ пропињали су се ко ће кога своимъ прьовима надвисити. На млого места осимъ лепы варошица, за кое нисамъ чытао ни како се зову, вићале су се по бреговима развалине градова изъ средньіх вћка. На едань путъ съ лепе стране укаже се торонъ Фрайбургски — а иза њега високи прховы бреговa Шлауева и Блайхена. Фрайбургъ є на лепомъ месту. Кадъ погледа човекъ на овай прьый танки и високи торонъ, учини му се да є у Бечу. Єръ овай бечій торонъ већій є, али да ли є лепшій и умеетъ казати. Црква и торонъ стара су преко 700. година. Торонъ є врло таначанъ али лепо изведенъ и украшенъ. У Фрайбургу има универзитетъ, али сада ніе ништа на гласу. Ту є Ротекъ, онай славный немачкій историописацъ живіо и умро; и Фрайбургъ подигао му є лепъ споменикъ. Њговъ гробъ Славени слабо полазе, єрбо онъ о славенима слабо є што у своій исторій напомену. А и где ій є споменуо, онъ є само то чинію, да покаже свету свое накостно срце спрамъ Славена. Близу кодъ тзогледногъ пута, у гостіоници: „Наунъ“ ноћимо — и сутра данъ рано продужимо яли болъ да рекнемъ почемо наше право путованъ. Но управо почемо текъ наше право путованъ за кое смо се спремьли, кадъ на Швайцерску землю ступимо, а ово ніе ништа друго него узгредъ. Зато и у овомъ писаню нећу се при свакомъ предмету, оволико задржати колико бы желіо. Єръ надамъ се да ћу у Швайцерской наћи лепши предьла, и већій бреговa за описиваньe.

Тай данъ путуюћи изъ Фрайбурга преко великогъ брега Шварцвалда, назвали смо такви лепы извора, пећина, водопада или изгледа, съ комима єдна смо се разстали. На млого места виђали смо где у средъ поля, или на каквой врлетной стени, седи усамльній сынъ и любимацъ природе, молеръ, везао више себе за дрво амрелу да га сунце непече, загубіо се у свой предметъ, седи, и молуе, да са собомъ понесе ово што му є овако лепо чуства будило. Многи и одъ нашегъ друштва, кои су знали моловати и цайхновати изостаяли су уза путь, и копирали оне идеале разнообразне природе. — У средъ Шварцвалдски бреговa, у єдномъ малому селцу останемо на ручку — ту смо се сустагли насъ 15. ћака, и осимъ по где коегъ молера или Ботаничера другій путника ніе было. Куће су мале и дрвене и спореде ньи съ камена на каменъ шуштила є една мала речица. Ту смо прьый путъ ручала по горскомъ овданћемъ обичаю. Осимъ млека, сира, бутера, меда, и ела одъ ја, нисмо ништа другого имала; али то смо волили, и слаће намъ є прізло, у ладу на зеленой трави; него она млога майсторіомъ начињена ела у разкошнымъ салонима Бадена. Ту смо сладко и лепо одморили се, и волико смо неблагодарны, на єданъ одъ насъ ніе се сетіо да упита, како се зове то мало лепо селце, у комъ смо неколико сатій нашегъ живота слаће него у раю провели. Одатле опружимо даль путемъ у Найштатъ. И на грбини Шварцвалда, узъ коіо смо се дуго пеняли, опеть раздвоимо се, и већа часть, оде, да се пенћ на Фелдбергъ, кои є найвећій брегъ у овимъ околинама. Я самъ штедіо моє ноге, за шварцверске бреговe, зато продужимо даль. Но задржаваюћи се путемъ, немогнемо стићи у Найштатъ, него омрженемо у єдномъ селу, где и ноћимо, и за кое такођеръ незнамъ како се зове, вальда съ тога самъ заборавіо што смо врло рђаву гостилницу имали, и єдва смо се могли смештити. — Изъ тогъ села нисмо дуго путовали, и као што смо првоъ дана све пеняли се узбрдо, тако смо тогъ другогъ дана све слазили ниже и ниже. На єданъ путь съ єдногъ брега, укаже намъ се єдна лепа, и читома долина, кои є са маньимъ бреговыма наоколо обколћена была, само на ниже къ западу, све више и више сужаваюћи се продужила се равница, извань домаћая нашій очію. То є путь Дунава. И то ішлъ, да ти напомењемъ, што самъ видіо путемъ довде. То есть да є народъ по овимъ планинама врло побожанъ, и та њгова претерана побожность прешла є готово у идолопоклонство и суевћріе. Много сма литія путемъ срели. И кадъ смо питали шта то значи — чудили смо се ньіховомъ узроку. Кадъ є какавъ разболео се кои є богатъ, а онъ плати, па читаво село, жене, люди, деца, дигну се на путованъ, одъ краста до краста, одъ заиека до заиека, сви гологлави, безъ свештеника и певаю привене песме; и тако што є онай грешникъ богатій тымъ више людій узне подъ надницу, да иду путемъ гологлави, и да се подъ плату моле Богу за њга. И тако ове гомиле, за различне узроке, по неколико дана путую, носећи уза се све што имъ треба за ело. Премда човекъ, у овакимъ планинама, и готово ређи у овакимъ пустињама, где усамльніъ живи, нема нигди больћъ прибѣжишта, осимъ у молитви и у надежди на Бога; али ипакъ овакве, на овай начинъ плаћене молитве, и мислимъ и самимъ божіимъ наредбама противне су. — Но то ти само узгредъ примѣчавамъ, и я свяку молитву, свакe вере, и свакогъ начина почитуемъ, ако искрено иде са срца, и ако одговара божіой волъи, и здравомъ разуму. — Свакій є у свомъ убеђењу блаженъ.

Чимъ самъ дошао овде у Донауешингенъ, писамъ имао кадъ ни одъ прашине отрести се; него самъ отишао одма да видимъ ово место где Дунавъ извире; сбогъ чега самъ найвише овамо и дошао. Донауешингенъ, мала є варошица, има лепу малу црквицу. На краю вароши има єдна лепа башта, и у той башти єданъ лепъ дворъ некакогъ князя — одма при улазку у ту башту стои єдно место лепымъ наслоныма обграђено — то є место на подобіе каце округло, и то округло место дубоко є за єданъ фатъ, и доиекле има воде, и све є, читавъ округъ лепо озиданъ, одоздо мало по мало вода кључа, и єдна се примѣти по где кои малый меурь где искочи — ето, то ти є изворъ оногъ великогъ Дунава, што тако силно кодъ насъ тамо, задире обале нашегъ отечества. Ето, то ти є онай Дунавъ, што хучи овако страшно прозъ Ђердапъ. Ето, то ти є онай Дунавъ што топи Бечъ и Пешту и млоге друге вароши, што носи куће и рушя градове, и плави и топи равнице — ето, то ти є онай гордый Дунавъ съ комъ се Европа новоси. Но ти є онай Дунавъ о коме се Немцы, Славени и Мацари препиру, коме народу припада. Немци кажу: „Дунавъ є нашъ єръ већъ нама ишче.“ Мацари кажу: „Ніе, него нашъ, єрбо у найнећой сна-

ги кроз насъ тече.“ Славени кажу то исто, и придодаю іошть да међу њима утиче. И можда ће доћи кадъ годъ и такво срећно и просвећено време, да ће се ова три непріятељска народа међу собомъ туђи, само да виде чіе е Дунаво.

Има една мала древна кула, коя на мотки насађена, и съ коіомъ путницы заитао воде те пію за спомена. И заиставши тыме воду да піемъ, и да се уміемъ, замутіо сань савъ изворъ, зато ако вамъ Дунаво мутно дође, немойте се чудити, єръ я самъ кривъ. Изъ опогъ обзиданогъ извора има єданъ каналъ кои води Дунаво кроз земью на поль, кои малый изворъ утиче одма у лету реку Брегахъ а мало ниже одма утиче другій потокъ кои се зове чивиями се Брега, и одатле даль зове се Дунаво.

Я седіемъ покрай овогъ звученитогъ извора, гледао сань непрестано у њга како по мало и една пріимћиво извире — гледао самъ и мыслію самъ, и морао самъ се смеати кадъ се опоменемъ, како се овай малый бунарь зове. И сто самъ пута у себы помыслію; то е дакле онай великій Дунавъ. При оваквымъ предметима, може човекъ постати философъ и преко свое воли. Гледећи онай изворъ Дунава, чинило ми се да гледамъ великогъ Карла или цара Наполеона у колевци. Гледећи онай изворъ Дунава, гледамъ судбину великій людій. Шта може друго представити Дунаво, него єдногъ силногъ завоевателя. Дунаво при извору мало е и слабо, може га найманъ дете прескочити; тако и онай при ушћу ненъ е и мечакъ; Дунаво тече и помоћу другій већій река сложи се и постае велико; човекъ кои се увисъ подигне, тако и сто помоћу туђе крви слави се и зову га храбрымъ. Кадъ бы Дунаву сву воду одузео, кои се другчіе зове докъ у њга неутече, онда за мніоћъ година овай изворъ до Београда небы могао доћи; исто тако и кадъ бы каквомъ предводителю и поіводи туђа дѣла и помоћь узео, остао бы мало и незнатно створенъ. Хиляда войника туче се и гине, а предводитель гледа издалека кроз дурбиль, кадъ се бытка свриша онда њему честитаю побѣду. Широко Дунаво тече и пресеца Европу, то исто значи као кадъ кажу, Наполеонъ покоріо Европу — а одъ овы другій силны река ное у њга утичу, и одъ овы другій войника што су изгинули, нема ни спомена. — Онде преповедаю, да єданъ Мађаръ, кои е жељо, да Пешта и Будимъ буду заедно, зато е чакъ изъ пеште дошао и заэліо онде Дунаво, и мыслію е у себы: „ала ће се чудити у Пешти, кадъ Дунаво на єданъ путь пресуши.“ — Видіо самъ Дунаво тамо у нашымъ красвина у њговой сили и скази, видіо самъ га онде у колени; іошть ми остае та жеља да му видимъ гробъ, да видимъ њгово уліе. Іошть бы тя писао, али бирташъ отвори врата, и прекине ми писанѣ, њговымъ крупнымъ гласомъ: „Ако заповедате ручакъ е готовъ!“

(Продужеће сльдуе.)

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за живот.)

Бисеръ е одређенъ природомъ за морске школьке и жабе, но люди а особито жене, преотели су имъ њихово место на овомъ свету, и кадъ се човекъ или жена накити бисеромъ; мысли Богъ зна како е се лепо накатіо. Цветъ одъ бисера, мисле да е лепшій и да за вкусни погледъ више вреди одъ єдногъ лепогъ польскогъ цвета. Ги е тай майсторъ међу нама, кои може за мніоћъ дуката, начинити єдну ружу, оваквю, као што е природа начинила, и да уліе у њо сву лепоту за душу, драженость за око, мирисъ за носъ, и нѣжность за чуство. Нема скупљачъ и лепшегъ цвета на свету коимъ се човекъ или жена може закитити, него онай, когъ човечія вештина ніе кадра начинити. — О, како е човекъ смешанъ у свачему! — одъ злата, сребра, драгогъ камена и бисера, права цве̏е на подобіе природногъ цвећа — и са своимъ своіомъ вештиномъ, ніе кадаръ ни у пола начинити да е налик правомъ природномъ цвету — и опетъ една златна безъ иканкогъ мириса начињена ружа, уважана се међу людма више, него хиляде природны лепы ружа. — Бисеръ ніе ништа друго, него беле округле ћушуве. И само му е зато велика вредность, што га мало на свету има. Дакле то ніе бисеръ, што човекъ уважава, него то е њгова редкость. Дакле вредность бисера нестои у њму самомъ. Кадъ бы пасуља было тако редакъ као бисеръ, онъ бы исто тако и было скупъ као бисеръ, и небы се ништа чудила, кадъ бы каква госпоа по неколико њиза пасуља, око врата обесила. А кадъ бы бисера было колико пасуља, онда бы се онъ на піяци на кантарь мерію. Премда и садъ, родъ човечій међу ползу има одъ пасуља него одъ бисера. Човекъ не само у томе, него у свачему, има обичай, да уважава, почитуе и цени, све оно, и само оно, што е редко, и чега мало има, то презире или за ништа држи. Тако човекъ почитуе злато, драго камень и бисеръ само зато што су редки — людій почитую добродѣтель, родолюбіе, правду, истину искреность, поштенъ, любань, и овымъ подобна, зато, што ій редко међу њима има. И што е драго камень, међу остальмъ плочама, то су те поштенности међу остальмъ страстима. А на противъ лажь, краћа, неправда, ласкавъ, мрзость, пакость, зависть и прочи ихъ же нѣсть числа, обичне су ствари, и будући да се врло често и свуда налазе на свету, и нису никакна редкость, зато се и несматраю за ништа, или ако се и сматраю, а оно се сматраю спрамъ поштеня, као гвоздже спрамъ злата или остало каменѣ спрамъ діаманта. Исто се тако поступа и са животиньомъ. Лафа ва и Жирафа кодъ насъ у Европи нема, зато и стое на гласу и у цени, и зато ій и затворе у гвоздене кавезе, и свакъ за њи пыта и гледа ій; а паса и магараца има и сувише, кое нико нити заітвара, ни чува, ни почитуе, зато што нису никаква редкость, и што ій више на свету има, тымъ манъ важе. Све дакле чега мало има, то много важи. Єдно єдино изятіе међу Србима има: кодъ насъ мало књига има, па опетъ неваже много нити се жели за њима; у свему другомъ остаемо слѣдственки, то естъ, што више књига излази, тымъ манѣ марямо за њи.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

У Сдрени 25. Января. И кодъ насъ све више и више напредуе народный животъ. Кадъ помыслимо како е бугарскій народъ, пре кратког времена стао, и како е редко было наћи човека међу нама да зна читати и писати, кадъ помыслимо на скору нашу прошлость, а погледамо садашньость; морамо се надати будућности далеко большой, него што бы пре кратког времена и помыслити могли. Школе у коима стотинама млади ћака врве, найбольи су сведокъ наше блізу зоре. Књиге кодъ насъ већъ нису редкость као што и бугарска садана књижевность више има учевны књига него забавни, и те исте учевне књиге продаю се у толикомъ броју и то скупомъ ценомъ, као да е читаћи публикумъ на степену изображенія европски народа. Сви богати трговцы полове свое имань, и даю на школе, шалю младиће у Француску, Грчку и Русію на науке, одъ кои очекуемо да ће быти пра-

ни сынови отечества, и одъ кои нећъ имамо по свыма главнимъ варошима вештe лекаре кои су свршили науку лечева у Бечу или у Паризу. — Бугарска има фала Богу доста мецената, кои подпомажу народный напредакъ. Таквомъ едномъ родолюбцу, когъ смо данасъ сарании, плачемо на гробу. Овдашньи граћанинъ Найденъ Христовићъ, своимъ трудомъ изъ сиромашного стања подигао се до знаменитогъ богатства — онъ е за живота трошио и подпомагао сироте а особито школе. Онъ е по смрти оставio 110. хиляда гроша бугарскомъ овдашњемъ скорозаведеномъ училишту. Грчкой школи оставio е 50. хиљ. гроша; на овдашню болницу оставio е 70. хил. гроша; а на бугарску цркву у Цариграду оставила 17. хил. гроша.— Тога родолюбца сарании смо данасъ торжествено, овдашњи митрополитъ, страни конзули, многобройна парада ћака и граћана. Надгробно лепо слово говорио е Никодимъ Теведељъ.

Крушевацъ 9. Февруара. Њкой допасатель, у 13. брою правительствени новина подъ именомъ Г. П. чуди се како е дописатель чланка у 7. брою Шумадинке казао, да матере саме носе свою дћцу на крштенћ, и каже да е дописатель тай имао предъ очима зимњ доба, оштаръ њтаръ и ледъ на рћкама, па е створio у своіой мисли єдну луду породицу, кои е чекала овай данъ кадъ ће зима найлюће беснити, те да дћте носи у цркву да крсти, и каже да ће му се жене по селу смеяти као невештомъ њиовимъ обичаима; на благодарећи му томъ приликомъ подсмеятелно на томъ вћрномъ живопису, продужава далћ и опровргава у свему истинитость наведеногъ чланка. Мени е се ово опровргаванћ доста тавно а и надувено видило, єръ дописатель у Шумадинки ясно е казао како матере дћцу на крштенћ носе. Дописатель пакъ Г. П. у правительственимъ новинама као немогредно а можда и презрително каже, да е дописатель чланка у 7. брою Шумадинке очима видio, ко носи младенца на крштенћ, ко иде узъ младенца до цркве, каква се часть за кума спрема — о овоме т. е. о куму ніе ни была речь у Шумадинки — но никако ніе казао нирикомъ ко младенца носи, идели мати съ њимъ до цркве или не. Зато немогу да пропустимъ и да не одговоримъ дописателю чланка у 13. брою правительствени новина, да е њгово умствованћ не основано, или правіе да речемъ онъ е ћошть мањ познатъ са обычаима нашегъ народа, него дописатель чланка у 7. брою Шумадинке. Я дописателя Г. П. увћравамъ овдћ у Крушевцу има црква кнез. Лазаромъ саздана ко кућа макаръ и одъ последнићъ доба нема, увћравамъ га далћ да одъ овдашњ крушевачке цркве измећу 15. села што дћцу овдћ ради крштења доносе има неколико коя 1½, 2, 2½, и 3. сата далеко одстое, и да дћцу башъ матере или доносе или ако е кућа задрживја те нима ко другій дћте донети, она мора съ њимъ доћиц еле на свакій начинъ деца се по селима безъ матере никако неносе уцркву на крштенћ, но шта више, мати кадъ дете одъ куће понесе или са дететомъ поће, ако е дете мушко, она понесе са собомъ каково сечиво па кадъ дете крстити почну она узме неко мало дрвце и непрестано докле се крштенћ сврши делька, єръ кадъ ово при крштењу чини нада се да ће іой дћте радно бити, ако ли е пакъ женско а мати такође узме неко мало дрвце, и єднако га као претено окреће, те да бы іой ћни добра предења была. Па кадъ има села кои оволико далеко одъ цркве одстое, и кадъ као што реко, нема кодъ свake цр. кве кућа, нити се вода на крштенћ детета грее, то ће овда Г. П. ако искреанъ човекъ буде морати признати, да ніе имао право што е мњніе дописателя чланка у 7. брою Шумадинке у обште и то онако опровргаваo. Но ако онъ — Г. П. — буде изъ Београда или изъ каквогъ другогъ мћста, гди су люди мало изображени него по селима, то ће га незнанћ извинити, — незнанћ никогъ не извињава — а ми немо му речи да убудуће стварь болћ позна, на овда перо узме и што о њой напише. Дописатель Г. П. каже да се одъ 1848. год. крштенћ одъ Митрова до Ђурђева дана свршава у кући породилћ, то се такође по селима не чини — окромъ тамо у Београду зашто е пако чуемъ Београдъ на висини па е близу небо — и ако какова налога одъ више духовне власти има свештенство, я свакогъ на и Г. П. увћравамъ да та наредба нашемъ народу никако позната ніе, нити се и кои на исту познати зна. За наведено ће дакле дописатель чланка у 13. брою прав. новина Г. П. исто онако опростити као и за овай узрокъ одъ њега наведеный, да се кодъ насъ у мирани ускорава што нашъ народъ єдне исте зимње зими и лети носи, єръ то ніе истина, будући кодъ насъ женске лети кошулю и сукню — завіячу — а мушки ћаће и кошулю, зими пакъ женске зимњу до земль дугачку одъ сукна а мужкій и чакшире одъ сукна носе, као што то и данасъ моя мати мое стрине, и скоро све тетке ову суконену зимњу зими носе.

А. А. П.

— *У* прошлой Шумадинки явили смо, да е Г. Ализонъ секр. енгл. посланичества изъ Цариграда овдћ приспћо, сбогъ изравненія измећу правителства и енгл. конзула, кое сада поправлямо съ тымъ, што являмо да е та стварь у Цариграду свршена.

— *У* недељу 17. о. м. после тридневногъ болованя, преселио се у вћчность Стеванъ Грубровићъ, столоначалникъ нн. одћленія княж. канцеларіе. *У* њему е изгубльнъ способанъ и прилћжанъ чиновникъ, пріятельи су у њему искрена пріятеля, а жена и четворо неодгаене деце, изгубиля су єдину подпору. Тъло њгово ноће е сарањено. Свакій кои га е познавао уздаваће и ревни ће: Богъ да му душу прости.“

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Многе новине говоре, да е краль белгийскій, писао своеручно краю прайскомъ, и явіо му, да е поуздано извћштенъ, да ће француска войска ударити на Белгію.

— Брой жителя на острову Родосу, износи на 38. хил. Међу конма су 28. хил. Грцы, 6. хил. Турцы, 2500. Евреи, 1500. странцы.

— Новине о Француской являю, да Бунапарта све ближе и ближе корача императорскомъ престолу, и можемо се свакій данъ надати да немо на „єдан“ путъ чути да е се за цара крунисао.

Огласъ.

Никола Стефановићъ трговацъ подъ кућомъ Госп. Наће Гаранинина нашао е 1. сребрн сатъ даклемъ кои га изгубіо ненасе кодъ истогъ прізни.

№ 16 У Београду, у Петакъ 22. Февруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Недићъ.

Овай листъ излази Второкомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ заметка 14. гр. и полтор. 7 гр. — са заметкомъ по' гр. на по' год. свуда. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

У Шафхаузену 16. Авг. 1847. год.

У момъ последњемъ писму, оставіо си ме на изворъ Дунава, одкле самъ дошао овде. Останіо самъ изворъ Дунава, али њгово лепо положенъ, нигда заборавити немогу. Кадъ самъ пошао изъ Донауешингена, и идући овамо, кадъ самъ се на брегъ изъ оногъ пріятногъ корита попео; на врх брда кадъ смо были, поседали смо сви редомъ око пута, у ладовини едне мале шумице, и гледали смо дуго оно лепо место. Предъ нашимъ очима видио е се више одъ 15. села, са њиовимъ лепимъ кућама и високимъ торњима, та села была су разштркана по свой долини, и наоколо по бреговима. — Како долина, тако и брегови были су засеяни пшеницомъ или другимъ чимъ: дугачкій и правый путъ засађенъ са честимъ дрвима наоколо, изгледао е као каква парада солдатій, све е то лепо, али свой той лепоти, была е зачина, кадъ се погледа како се узано Дунаво кроз долину вели, и кривудаћи се тече на ниже, да понесе поздравъ, свакомъ ономъ месту поредъ њга, у коме самъ по где кои данъ нога живота несео провео. Нигди природа ніе могла Дунаву лепшій изворъ наћи него онде. — И мора да е онде средина и пупакъ ове наше земље. Ербо, Дунаво извире и тече одма востоку, и одатле сне реке течу тоне краю; — а не далеко одатле извире Некаръ и одма почиње тећи западу; и тако Дунаво извире изъ оногъ истогъ брега и тече у црно море, а Некарь тече опетъ на другу страну у Райну и у сасвимъ противъ положено море. Мысмо на брегу седили и гледали, гледаћи и њтанћ была намъ е найлепша и найвећа забава.

Полако смо далѣ путовали, не сбогъ тога што смо уморни, него што су насъ често лепы предѣли задржавали. У разговору нисмо ни осећали да идемо, лепота предѣла, и сполашна забава нису намъ давали да свакій часъ у сатъ загледамо, и да питамо колико до кога места іоште има. Кадъ огладнимо и кадъ станемо, онда обично у сатъ погледамо. — Да тя кажемъ іошть єдно чудо, кое ако си неће разборить нећешъ веровати. У Рястингену где смо дошли заштемо да ручамо, ручакъ буде одма готовъ, осимъ неколико пилића никаква другогъ меса нисмо имали нисмо. Све друго было е белый смокъ, и доста лепога меда. Но наравна стварь, то ніе никакво чудо. Али е чудо кадъ намъ довесоше млеко. У єдномъ дрвенокъ лепомъ и белокъ суду, на подобіе шафоля, донесоше кисела млека, а у другомъ истомъ такномъ суду, донесоше сладка млека. Почысели само, колики су тій судови, и какво е то млеко, надъ насъ седморица нисмо могли повести само скорошњъ (каймакъ) одозго, кои е тако дебео было, да бы мечка могла по њему играти — изъ тога села, за кратко време стигнемо, на границу Швайцерске — на границу оне у Европи средне земль, у коіой незнаду за самовластіе поедины людій, у коіой слобода безъ анархіе, и поредакъ безъ твоздене руке влада. Уврай пута, на ономъ месту, одкле почиње Швайцерска, стано е велики белый крстъ, грбъ швайцерскогъ сауза и братства. Кадъ смо првомъ погомъ на ту благословену земљю стали, кроз сваконъ прошла су радостна чувства. Кои су међу нама были републиканцы, она су грлили и любили ову земљю, овай идеалъ народногъ живота, сложногъ и братскогъ управленя, друга, наступаћи на ову земљю, скинули су само капе, и поздравили су веселомъ вимомъ ову єдину земљю може быти у Европи, коя нежели никакве промене. — Но нисмо дуго ишли, на насъ е путъ опетъ извео у Баденску државу, кои се тако овде унукла; но после два сата изађемо опетъ на область швайцерску — и дођемо онде.

Како смо се обрадовали, кадъ смо нашли онде сво Хайделберско друштво, где оно пуногъ астала седе и чекаю насъ. И цело вече, имали смо єданъ другомъ шта приповедати, нао да се нисмо видили богъ зна одъ када Ми смо њима приповедали о извору Дунава и о лепомъ млеку, а они нако су се пеняли на Фелдбергъ и шта су одозго видили.

О овой вароши немамъ ти шта много говорити, поредъ цркве, коя е преко 800. година стара, само самъ прошао; изъ Швайцерске нећу ти много о црквама говорити, ербо она е цела єданъ олтаръ природе, у коме свака душа и свако срце путника, своя чувства излива. Куће су овде нешто другчіе него по Баденской, и іошть по гдикоя съ поля е молована, нао што су быле све у стара времена. Шафхаузенъ е главный уласакъ у Швайцерску, и ова е варошь найвеће зато знаменита, што близу овде Райна пада. Тай у Европи найзнаменитій водопадъ, ніо самъ, или болѣ да кажемъ два пуна сата гледао самъ, и њгово шуштанѣ, слушао самъ. Райна пада съ више Шафхаузена, и треба ићи баремъ по сата — и то се место зове Найхаузенъ, где су саме готово воденице. Издалека іошть чуе се тутњавина ове силне и брзе воде Райна е овде такође велика, и више овогъ водопада иде народродъ, на више у бодчиско езеро, но сбогъ овогъ водопада на ниже чакъ до Базела не плове лађе. Нашта ніе лепше, него према овомъ водопаду, на песку сести и гледати како се ова силна рѣка, преко ове камене неіе ирши и съ висине одъ 70. стопа доле пада. Она по-

дена прска одъ воде и клобуцы: по неколико фатій скачу у висину, оно талассанѣ воде плюска преко обала на све стране, она пена окреће се, држи се и спушта се око вртлога — она страховата хука и шуштанѣ свуд наоколо просторъ испуњава — ситне капљ кое одъ силе милионима у воздухъ лете, чине се као прашина, и грелнѣ сунца стварало е одъ њи дуге сваконике фарбе — за очи лепшегъ предмета, ніе могао ни єдань молерь измислити. Седили смо дуго и гледали — полазили смо, и опетъ смо се враћали да іошть гледамо. — Мы смо се-изъ подъ тогъ водопада превезли на чамцу на другу страну, одкле смо са висине іошть болѣ видили. Одозго Райна тече истина брзо, али равно, и широка е онде где пада на 300. стопа, а бистра е као стакло. Три велика камена има што стрше изъ воде поредъ кои пада на ниже окомце у самой пени готово пада. Возити се на чамцу изъ подъ тога водопада доста е опасно, ербо чамацъ врло се лако люлл. — Нигди лепшегъ места неможе човекъ за купањ наћи него онде, где Райна пада, при купању чини се човеку, кадъ сноимъ прсима велике талассе срета, да е у каквомъ великомъ мору кадъ е бура. Одозадо е самъ лепъ песакъ, и одна изподъ водопада округло е место и изгледа као мало езеро. — Съ богомъ остай, данасъ іошть ноћићемо одавде, и половину овога писма, написао самъ ти у романтичномъ и лепомъ дворцу Лауфенъкон е према Райнскомъ водопаду, шуштанѣ, прска и луна воде снећали су нонмъ мыслима, пишући ово писмо. колико самъ годъ пута хтео перо умочити, свакій самъ путъ погледао кроз отворене прозоре, на ово страшно преламанѣ воде.

(Продужеће слѣдуе.)

МИРТИЛЪ и ДАФНЕ

(Идила изъ Гесснера.)

Што тако рано, сестро моя? іошть ніе сунце изъ брда изашло; текъ е ласта нћну песму почела, и рано нето ютро поздравіо, а ти си већъ по роси изашла. Какво торжество ты данасъ преправљашъ, што тако рано твою котарицу съ цвећемъ пуниш?

Дафне. Здравъ буди љубезни брате! одъ куда на блажномъ ютру? што чиниш ти у мирно свитанѣ? Я самъ овде тражила љубичице, лепе сасе и руже, и оћу садъ, докъ нашъ отацъ и нати спаваю, да имъ постелъ њкне съ цвећемъ окитимъ, и онда ће се у умиляторъ мирису пробудити, и радовати се, кадъ се виде цвећемъ окићени.

Миртилъ. О ты љубезна сестро; я мой животь не љубимъ тако као тебе, алъ ты знашъ сестро, ютье у сумраћ кадъ е нашъ отацъ ћледао на нашъ брежуљакъ, где онъ често почива; и говоріо е, пріятно би было кадъ бы мы тамо єдань ладњкъ имали, кои бы насъ подъ сенку свою приміо — и самъ то чуо и учинію самъ се као да писамъ; али ютру рано пре изтреньћу сунца отишао-самъ тамо, направіо самъ ладњкъ, и везао самъ око њга превіяћу се љсковину, о моя сестро, погледай, посао е свршенъ. Немой одкрити, докле онъ самъ невиди; тай данъ некъ намъ буде пунъ радости.

Дафне. О мой брате! како ће се онъ пріятно зачудити, кадъ ладњкъ изъ далека угледа! садъ идемъ тамо, полатаю ћу доћи до ньиногъ превета, и обасућу їи цвећемъ.

Миртилъ. Кадъ се они у пріятномъ мирису пробуде, погледаће се съ пріятнимъ осмеиванћемъ и рећиће то е Дафна учинила. Она е найболъ дете? она се бринула за нашу радость пре нашегъ устанка.

Дафне. Ело брате, онъ съ прозора већъ ладњкъ види: како парамъ ли се я? рећиће онъ; єданъ ладњкъ стои тамо на брежуљку! за цело то е мой синъ напраіо. Да е благословенъ! њга не задржана тишина ноћна: бринути се за радостъ наше старости, и онда брате? и онда намъ е цео данъ пунъ сладости. Ко у ютро што добро започне ту све болѣ за рукомъ иде, и са свакимъ сатомъ расте му радость.

К.

Србинка.

МИРОЉІЯ.

(Речникъ за животь.)

Благо у Далмаціи зову све своѣ имане; у златной гори зову благомъ, стоку. У єдномъ краю славенскомъ тако зову челядь у куће. Кодъ насъ по већой части, благо и новци єдно значе. И отуда мы прави родољубцы кажемо и фалимо се свагда: да идемо за народнымъ благомъ.

Бракъ е заговетка, коіой кадъ одузмешъ прво писме, постане судбина човечія — надъ безъ истогъ првогъ писмена, натрашке прочитанъ, наћиће ніе животь брачный у обадна смисла речи. А кадъ я прво и друго писме изоставишъ, и последнѣ писме умекшамъ у хљбъ, онда то и брачна песма до смрти.

Будала по граматики може быти и женскогъ и мушкогъ рода — и тако исто и само значенѣ речи — но и нанъ люди веће право имаю на ту речь него жене. Свакій мудрацъ велика е будала, ако мысли да е мудрацъ; а іошть већа е будала ако мысли да е будала. Будала е за себе мудрацъ ако мысли да ніе будала. Будала има доста на свету, коима до смрти сви учени кажу да су мудри. Богатъ будала, и сирома мудрацъ, предъ ученыма єдне су важности. Многи ће ово читати и мислиће оно о другоме, што ће онай другій мыслити о њему. У старомъ средњемъ веку, при краљьима, и у обште при свыма владателыма, было е свагда по єданъ придворный будала (хофнаръ), кои е обично шалу и смеі заметао, и њму єдиномъ было е свагда слободно свашта говорити, што ныше, слободно му е было и истину казати. И кадъ какву истину каже, онда е найвећи смеі обично причињао, єръ е тымъ доказао, да е будала. Свакій владатель у оно време водіо е уза се свуда, своѣ придворногъ будалу. И то званіе и место было е постояно и плаћало се изъ народнѣ касе. А нигди у исторіи старогъ ни новогъ вћка, нисмо нашли, да е было у каквой држави при каквомъ владателю или республики, какво место кое бы се звало: место придворногъ мудраца. И таво у оно време, какавъ поштенъ мудрацъ, ако е желіо, своіой земльи учинити какво добро, онъ е морао найпре претворити се у будалу, само съ тымъ да добіе приступъ кодъ своѣ будалозабавногъ владателя. И данъ данасъ при многимъ маньимъ германскимъ владателыма постои то званіе придворне будадале (хофнара), а тако исто и кодъ многій другій, само су имена промењна, и зову се лепшимъ честнымъ и важнымъ именыма. Исто тако; и наши краљьи и владатељи, у старо доба, имали су придворне будале, кое су звали чаушима, и кои су своіомъ шаломъ и досетљивошћу, по средствомъ владателя управљали по кадъ кадъ целомъ зе-

мљомъ. И среħа є велика, за свакогъ оногъ владателя была, кои є имао поштене будале при себы. Кодъ насъ и данасе у ново преме, има тога старогъ обичая, и заступаю место будала чауши, глумци и войводе, у сватовима, конма є слободно све чинити, шалу заметати, срамотне речи говорити, лонце лупати, свињ и кокошки по авлій тући, нацу съ купусомъ превлити и тако даљ. На ги старый спать, немаря ни зашто, него само у зачелю да еде и пије, а пушти чауше, глумце, и войводе да чине шта оће, после свадбе такна куħа, остане обично пуста. Треба добро да гледаю сватови и младожења, кога ħе узети за старогъ свата.

Бука — буваљ многи ħе читатель реħи: „шта ħе бувае у Мироħији?“ исто тако има доста филосоφа, кои наслоне главу на руку, па тако седе по неколико сатій замишљаю — човекъ кадъ ій види тако удубљене у разсуђаваньѣ, рекао бы Богъ зна какву велику мысао имаю у глави, а кадъ тамо, а оно многи мысле само о томе: шта ħе буде на свету? и какву оне имаю цљъ? — А незнаду да буде имаю еднако право съ човеком на овомъ свету живити, и божіегъ сунца грεати се. Буде, као и свако друго створеньѣ, имаю свое опредѣленіе. — Што є годъ животиня на овой нашой округлой земльи, свака има по неко свойство, чиме едно другогъ надвишава, у чему є едно одъ другогъ савршеніе или слабіе. — Тако на примеръ зецъ є брзи одъ човека, но є ячій, магарацъ є озбильній, песто има болъ обоняніе, и болъ уме да изнађе трагове лисице, славуй лепше пева одъ човека, па и малой буви дала є природа едно свойство, съ комъ она човека надвишава. Бува скаче болъ него човекъ — ербо кадъ се проачува, да онако мала бува, скочи оволико; видимо, да човекъ, кадъ бы са своіомъ величиномъ тѣла, могао скочити у соразмѣрности са буномъ, — онда човекъ требало бы да скочи, као изъ Београда у Топчидеръ.

ТИТИРЪ и МЕНАЛКА

(Идила одъ Гесснера.)

На едномъ брежульку где су благи зрацы сунца были, лежао є старацъ Меналка, и гледао є тио чудеħи се крозъ есенью предѣлъ, докъ є Титиръ иħговъ наймлађій синъ, безъ да га є онъ примѣтіо, поредъ иħга стало; нуиъ иħжногъ уздисаю є старацъ, а синъ є дуго съ немомъ радоснуа отца гледао. Отче! рекне онъ благимъ гласомъ: како сладко мора твое уздиħеньѣ бити! вεħъ дуго гледамъ а како твой погледъ крозъ есенью предѣлъ пролази, и чуемъ твое уздисаньѣ. Отче испуни ми садъ едну молбу.

Менелка. Кажи твою молбу любезный сине! и седи поредъ мене да те у чело полюбимъ; Титиръ седне поредъ иħга, и отацъ иħжно полюби чело сина своіъ. Отче! тако продужи младиħъ, мени є преповедао мой найстарій братъ — ербо често кадъ ми у ладу поредъ стада седимо говоримо о теби, и онда намъ сузе изъ очію теку, сузе радости — онъ є преповедао да є тебе негда цео предѣлъ, найбољимъ невцемъ називао, и да си ти по ги коју козу у обкладу за невањ добио. О кадъ бы ти хтео садъ покушати да ми едну песну певашъ; садъ кадъ те есенью предѣлъ у таково уздиħеньѣ доводи. Испуни ми отче! испуни ми ту молбу.

Тио смешеħи се рекне Менелка. Ohy да покушамъ да ли ме муза іошть любе, кое су ми, тако често награду за певаньѣ, и певати помагале; я ħу ти едну песну певати.

Садъ проħе иħговъ погледъ іошть єданпутъ крозъ предѣлъ и онъ ноче овако: „слушайте не музе! слушайте мое промукло виканьѣ. У пролеħу моя дана висте ми нигда кодъ жубореħи потока, и у мирнимъ таевина молбу мою одрицале. Допустите и садъ, да ми ова песма успѣ, мени седомъ старцу.

Какво любко уздиħеньѣ тече съ тебе мени, есеньи предѣлу! како се кити умираюħа година! ербе се жуте око бара; јабуке и крушке, жуте се по шареньѣ брежульцыма, и у зеленомъ полю изпресецане затревнимъ црвеницомъ трешнѣ. Есеньи гай шареньѣ є као годъ липада у пролеħе, кадъ є пуна цвеħа. Црвеницаста смеса простире се съ брега у долину, одъ свагда зелена ела и борова пропарана. Вεħъ шушти. опадаюте лишħе подъ ногама пролазеħегъ, озбилно тумараю стада, по увелой цвеħа лишеной трави, само црвеницаста земска ружа стоји ту, усамљены иħстинкъ зиме, садъ долази тишина зиме, ни два коя намъ благо, нашъ зрео плодъ, ладньу сенку нашу, пастиру и стаду даете. О! да нико неиде у тишину гроба докъ ніе сладакъ плодъ носіо, и нужду трпеħегъ подъ свой опоравляюħи сенъ прміо. Ербо сине! благословъ лежи на колеби и житници честитогъ. О сине! но є честитъ и повереньѣ у богонима има, тай не иде по варљивомъ глибу, кадъ онъ жертву приноси, онда се диже димъ жертве високо до олимпа, и богови слушаю благодарность и молбу. Њему не пева сова ни жалосно грактаюħи Гавранъ, страшну несреħу, онъ обитава и почива безъ бѣдно подъ иħговимъ миримъ кровомъ, добри домаħи богови гледе послове, и слушаю добро разговоре иħгове, благосиљаюħи га. Истина и пролеħе има мутни дана, и благословено лето сенаюħій облака; али, сине! не роптай кадъ Зевсъ у шаку дана тиоп, и мутни часова умена. Незаборавляй мое науке сине! я идемъ пре тебе у гробъ. Штедите ни олуе штедите есеньи накитъ, пустите да тишія ветрови, играюħи се, умираюħе лишħе, полако съ дрва краду, да неможе шареви предѣлъ іошть често, у уздиħеньѣ довести. Може бити кадъ ти опетъ дођешъ, лепа есени! може бити да те я неħу, онда више видити. И коегъ ħе дрвета, онда одпасти умираюħе зеленило, на мой мирни гробъ.“

Тако є певао старацъ, а Титиръ плакаюħи претисне руку отца своіъ. на свое образе.

Една Србкиня.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Ужице 8. Февруарія. Некій Стеванъ Невесињацъ, кои сада на Мокрой Гори држи механу, пре 12. година изгуби у Ужицы 2. *Н.* цес. коя некій Янко Николићъ изъ Ужица нађе, и хтео є Стевану одма казати, но будући да нигда паре ніе имао, него є было гоо а притомъ іошть и болестанъ, тако употреби себи за лекове и одеħу речена 2. *Н.* мыслеħи у себи, да ħе ій Стевану, яко нкада имао буде поштено вратити, као што є то и учинію, дошавши пре неколико дана Стевану и 2. ℨ положи съ благодарностію казавши му притомъ: „брате Стеване, я бы ти и онда одма за оне новце, кадъ си ій изгубіо казао, него због слабога здравља, нао самъ было у крайнѣ сиромаштво, и да самъ ти онда на залмъ поискао, богъ зна бы ли ми дао, и тако онда я самъ мою сыротињу закрпіо, на садъ ево ти враħамъ.“ Изъ оногъ малогъ случая, кои сред-

ствомъ ваши новина свету саобштавамъ, вади се како е честитъ карактеръ наши Срба, съ коимъ се у средъ просвештене Европе дичити и поносити можемо.

— Одъ прireза, кои у срезу јесеничкомъ, окр. врагуевачкомъ за учитељ постоји побољшано е станъ учитеља: Никољскогъ, Брезовачкогъ и Стојничкогъ съ 10. талира; и тако ће одъ садъ имати одъ прireза по 60. тал. плате. За ово побољшанъ станя учительскогъ, овымъ се явно благодари, како старешинама истогъ окружја, кои се о томъ брину, тако и доброме и послушноме народу, кои драговољно прireзъ дае, за издржаванъ своји учителя.

5. Febr. съ бугарске границе. Све уредбе кое излазе изъ Цариграда за сиротињу раю, добро се и са весељемъ примаю, оне су цїли сходне за напредакъ свакога народа и сваке народности у Турској, оне све више и више указаваю оне велике разлике између Христіана и Турака — али по несрећи има іошть по гди кои одъ старіи цару непокорны зулумћара, кои све цареве жељ несматраю другчіе него само као једну форму, и остаю сурови према Христіанима као и до сада. — Тако у неким крајевима опуда изашла е нека комисіи, коя на све земљ дае нове таше, и за ту сваку тапію узимаю по 6 — 800. гр. ко неплаћа за ту нову тапію одузме му се земља — И одъ тога се народу чини врло неправо, и іошть теже имъ е што незнаду да ли се то чини са царскомъ вољомъ. За то као што чуемо, спремаю се млоги, да иду у Цариградъ да питаю и да се моле.

— Г. Дим. Матићъ секретаръ апелације I. одћл. поставћенъ е за секретара иностр. одћленія кн. канцеларіе; а на његово место постављенъ е секретарь кн. одћл. кн. канц. Г. Ал. Романовићъ.

— Высокоблагородный Г. Миша Анастасіевићъ маіоръ, изволіо е обштини варошн Београда, одъ своја домазлука, једногъ швајцерскогъ одъ најбољћъ сол бика, поклонити. За кое му обштина одъ свое стране явно благодари. (посл. изъ канцеларіе прим. суда.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У Цариграду врло јако богинћ свирћпству, и люде затиру. У прошлой годині умрло е одъ те болести само у Цариграду 5500. душа, и сбогъ те болести и сами страшцы у великой су бриги.

— Царь аустрискій приспћо е Трієстъ 14. Февруара

— Краљица Шпанска сасвимъ е одъ своје ране оздравила.

— У Атина има такође бегунаца, међу кома е једанъ польскій Генералъ, кои е у договору стаао са бегунцыма у Лондону, и кадъ е подозрителанъ постао, полиција е визитирала његов квартиръ, где су важна писма нађена, из кои одкрило се то, да е планъ био, да се сва земля одъ Атине на до Дунава преобрати у самосне републике. И кадъ се тай планъ одкріо сва е варошъ и војска у движенію била. Ту смо вћсть преко Трієста добили, ако буде важногъ слћдета, чему се ненадамо, ваи немо.

— У Паризу изашла е уредба, ко жели издавати новине, мора каупію положити, највећа е одъ 50. хиљада франака.

— Бефурію представникъ народни у Турину писао е своме пријателю, Виктору Хугу, чувеномъ францускомъ стихотворцу, да дође къ нћму у Туринъ, и тамо време свога изгнанства проведе. Викторъ Хуго писао му е, изъ кога писма, новине су извадиле ово неколико речи: „Кадъ у Туринъ дођемъ, разговараћемо се о француской — ахъ, о француской! коя е изъ висине тако дубоко пала, као и Талијанска. Разговараћемо се о будућности, коя е пуна надежде за слободу. — Разговараћемо се о народној побћди, кои е сигурна и близу. — И изъ првогъ европскогъ рата, родиће се, сдружене државе Европе, и я ћу доживити да Француска опетъ буде вредна, да е човечество почитује.“ (Сто люди, сто Іуди, нћму се чини, да е садъ Француска пропала, а Наполеону се опетъ чини да е Француску спасао.)

— У Атини погубили су једногъ славногъ айдука Христіана Бугарина, за кога главу правительство било е обећало 3. хил. дуката. Онъ е рођенъ бугаринъ, и богъ зна и една бугарска глава ели скуплћ плаћена.

Огласъ.

(2) (3—3)

По одобренію надлежне власти имаю се у окр. Црнорћчкомъ две цркве, и то една у селу Слатини, Врлогорискомъ срезу, а друга у Болћвцу, срезу Заечарскомъ по плану и съ торњомъ изнова градити; чега ради Началничество ово свима зидарскимъ майсторима, зато објављује, да бы се овакій кои бы ту грађевину на себе приміо, до 15. Марта ове године или ово-окружномъ или коме одъ надлежны срезкій Началника поради уговора утоме пріявіо. —

№ 385. Изъ канцеларіе Началничества Окр. Црнорћчкогъ, 30. Јануара 1852. год. у Заечару.

(3) (2—3)

Кућу моју, коя лежи до куће браће Молеровића, у сокаку съ Терезія на Саву воденћмъ, оћу да продамъ. У њой, кои е двокатна, има 5. соба, 1. оџаклія и две кућне са іошть неким зградама у авлій. Кои е жели купити, некъ се мени яви, или у трговини Браће Барловаца. Цена е врло умћрена.

М. І. Барловацъ.

(4) (1—3)

У Банату у варошицы Саска три штације одъ на дуваву лежеће варошн Базіяша, наслоћена се гвоздена фабрика, коя е одъ скоро прорадила, и врло лепе бронзане еспапе издае, препоручује се почитаемымъ ГГ. трговцыма кои бы такове жељли, съ увереномъ да ће купацъ еспапе исте квалитће добыти, него изъ осталы места, а врло су малимъ трошковима изложене, по чему се изъ Базіяша дуваномъ за данъ у Земунъ може доћи. Умољавасе сваки кои буде радъ кодъ подписаногъ обширніе извћстите.

У Београду 2. Февр. 1852. калфа трг. кодъ госп. Браће Димитрієвићъ у Здању.

Коста Марковићъ.

Како изъ Београда, тако и изъ окружны места безъ сваке разлике, ко неплати полугодишню предплату до Марта месеца, неће му се овай листъ далћ шиљати.

У Књигопечатньи Княжества Србіе.

№ 17. У Београду, у Вторник 26. Фебруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницкомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ заветка 14. цъ. а полгод. 7 цъ. — са заветкомъ по' цъ. на по' год. скуплъ. Ко жели у Београду да му се носи куће а ве у дућанъ или у канцеларію по' цъ. на пола год.

НАДЕЖДЫ.

Та докле ће о надежди! теб вероват' люди;
Обчарани са обманомъ надимати груди ?
Ове жарки моћи твое, да нась прождре пламенъ!
Оћешъ животь да намъ спаљишъ као сунце пламенъ —!
Бръ мы люди у неволи кадъ горког вешемо,
И подъ бычемъ кише злобе, гоњени стењемо,
Кадъ несрећни подъ чекићемъ човекъ горко плаче;
И онда му обећања наодишъ, све ачe. —
Заръ намъ такво само голо ты блаженство справљашъ?
Тымъ ли наше раанишъ срце и желъ повађашъ?
Докле ћемо веровати твоіой лажной моћи?
Кадъ ће на насъ твога царства весео данакъ доћи?
Садъ већъ нуто! — човекъ неће гласа да ти чуе!
И обећаню твоме неће онъ срећу да куе!
Ти си цигло обмањьина и за носъ насъ пучешъ.
И текъ онда познамо те кадъ се нага свучешъ.
Там кадъ буде съ оне стране човекъ таина гроба,
Гди ужина свака душа райске весне доба —
Кодъ онога — изъ хаоса што небо саздао;
Кои стыхіе и кругове планетама дао;
Кои земљо, сяйне звезде, створи и векове;
Кой природе, у пространству потера точкове;
Наша жиша сна надежда, мы ньой да хитимо!
То є права и истина съ ньомъ да се тъшимо!!!

М. Ж.

ПУТНИЧКА ПИСМА

У Констанцу 17. Авг. 1847. год.

Ништа ніе теже човеку него читатя она писма, кои су само изъ дуготь времена писана. Не бы ти ово писмо давасъ писао, али шта ћу кадъ морамъ, єрбо врућина сатерала ме є у собу, па шта бы болъ умео радити него да ти пишемъ. Одъ Шафхаузена пошли смо пешке, но недалеко украй Райне ноћамо у Дисенхофену, гди смо данасъ рано сели на паробродъ, кои є изъ Шафхаузена пошао, и весело уз' Райну довезли смо се довде. Райна є свуда бистра и лепа, и на млого места съ обе стране бяли су лепи предъли. Кадъ смо се увезли у велико боденско езеро, украй кога ова варошъ лежи, онда се токъ и брзина Райне изгуби — кроз средину овога, као море непрегледаногъ єзера, тече Райна, — по овомъ єзеру плове различне лађе. Ово єзеро найлепше є у Европи, ако касписко море неузмемо као єзеро; но ни єдно море готово нема толико држава око себе колико ово єзеро; єръ све ове околне државе, отимяле су се да макаръ надо њиово право досте до обале овогъ єзера. У таласима ове бистре воде састае се петъ држава — обала съ ове стране читавогъ єзера, припада Швайцерской; съ оне друге стране пакъ подељена є између Виртемберга, Бадена, Баерске и Аустріе, коя по средствомъ Тироліе довде допире. Кадъ самъ видіо ово лепо и велико єзеро, по коме лађе са платнама тамо амо плове, кадъ самъ преко ніега на далека видіо плавеће се брегове, минула ме є желя путовања могъ по острову Ритену, и покрай адріятичногъ мора.

Ова є варошъ лепа, али ніе людма напуњена као варошн по Германіи — всгда у овой вароши живило є преко 40. хиляда душа, а сада слабо што више има одъ 5. хиляда. Између знаменитости ков путницима излазе предъ очи, то є найзнаменитіе, што є Хусъ, родомъ чехъ, прваи реформаторъ ньре, овде осуђенъ и спаљенъ. Онъ є прокрчіо путъ Лутеру, коме є после дђло за рукомъ испало. Има лепа црква у готичномъ штилу коя є 800. година стара, изъ нутра украшена є лепо, и место гди є Хусъ стао, кадъ су га повели да спале іоште показую путницыма — на єдной страни цркве има єдна окрутла капела, у коіой є направљенъ Христовъ гробъ исто онако као што кажу да є у Брусалиму. На главномъ сабору 1315. године, было є преко 100. хил. странаца — међу конма є 3. хиляде доктора права, 30. кардинала, 4. патріярха, 20. митрополита, и 150. владика было! — Показали су намъ столице на конма су при томъ сабору царъ и папа седили. И осимъ библіе Хусове видили смо іоште гди коє спомене коя су одъ ньга заостали, и кои се као светиня чуваю. Исто тако поодили смо и гледали и ону кућу гди є Хусъ био уваћенъ, и оно место гди є био спаљенъ.

Овде самъ мыслію ово писмо свршити; єръ самъ било поче спремати се да пођемо далъ, но садъ по. чеиъ самъ се предомыслію да останемъ и данасъ и сутра овде, могу се сытъ овога леногъ єзера нагледа-ти, и могу ти дугачко писмо написати. И врло самъ задоволянъ што самъ се решію да останемъ, єво остало друштво већъ самъ испратіо, кои су се у Цириху пешке кренули, а я и іошть двонца остали смо овде, и самъ найвише остао овде што самъ радъ да ти ово писмо довршимъ, а она двонца остали су што имаю родбине. Па ћемо одавде кренути се на пошти, тако, како ћемо наше друштво у Винтертуру, или у Цириху стећи. Истина, вожећи се у колима већу се онако провеселяти и оволико видити, колико они што су данасъ пешке отишли, али и-

пакъ, мило ми е што ћу имати довольно времена да ти кою речъ о овой земльи напишемъ, и пре, него што на путованѣ по швайцерской наступишь, да те уведенъ у њену прошлость, да те упознамъ съ њеномъ историомъ баремъ оволико, колико я знамъ. И онда сва моя писма, кол ти будемъ писао, бы ће занимльивия, и већма ћешъ участія имати са мномъ. Свако место, градъ и варошъ скопчани су са догађаима онога народа, кои туда живи, и путникъ говорећи о тымъ местима мора свуда задрети и у историю тога народа. — Зато, надамъ се, кадъ самъ я толико тебы жертвовао, да останемъ онде, и да одавде штрцкаћи се на поштанскимъ затвореныхъ колина, преспавамъ и преседимъ чакъ до Цириха, место што бы могао шетаюћи се у веселомъ друштву та места проћи, и све што е лепо видити — тога ради реко, и ты имай стрпльења, и прочитай ово моє писмо, у коме су прмѣдбе о овой земльи у коюй ћешъ ме читаюћи моя писма свуда пратити, а то е толико, колико за єдно самноћ путовати — я ћу ти ево у кратко, и то што краће могу, прошлость и садашньость Швайцерске представити. Да бы ти тыме, као што самъ казао олакшао читанѣ дальи мой писама, у коима ћу морати о знатніймъ историчнымъ догађаима само угредь говорити.

История єдногъ народа нека е лепа, славна и пуна велики дѣла одъ 50. последньи година, па е доста за тай народъ само онда, ако е у добромъ и срећномъ стању као што е Швайцерска; но Швайцерска поносн се са своіомъ слободомъ, са своіомъ самосталношћу и са своіомъ историомъ одъ више вѣкова. Кадъ човекъ погледа како е она држава одъ 22. мале државе, и одъ четири различне народности и више вѣроисповедања састављена, могао бы се преварити, да помисли да е то єдна држава противу саме народне природе, но то е са свимъ другчіе — Швайцерска е срећна, слободна, сложна, независима; — но и она, као и свака друга земля, имала е горкій часова, но и она, као и свака друга земля, трпила е своевольства, тиранства, и она е носила тежке лапце робства, было е времена, када и њено небо ніе онако ведро было, када и њено сунце ніе овако сяло. Айдемо хиляду година у прачку и жалостну прошлость натрагъ — и наћићемо у овимъ предѣлима уселѣна племена Хелвета, кои су као и Целти, кожма су сродни, блудили по овимъ местима — одъ кои се и данасъ, Швайцерска по кадкадъ зове Хелвеціомъ — они су были часъ подъ римскомъ республикомъ, часъ подъ немцыма, одъ кои су и ніове обичае, єзыкъ и све примали — но осимъ њи и Бургунди и Лонгобарди делили су ій међу собомъ.

Ко е ићій био, онай е и владао овомъ земльомъ, више њи већій и манья господара было е. — При свршетку 13. вѣка племе Хабсбургъ кадъ е Рудолфъ попео се на престолъ немачкогъ царства и Аустріе, добило е найвећій уплывъ у Швайцерской. И већъ његовъ наслѣдникъ чимъ е ступіо на престолъ гледао е одма да Швайцерску са свимъ сѣдини и спои са Аустріомъ — народу е тешко было, управителя туђинци нису знали ни за Бога ни за душу, и поступали су и са онымa кои су были подъ покровителствомъ немачкогъ царства, као и са своимъ поданицыма и робовима. Швайцерци више нису могли сносити, зато скупе се на єдной ливади названой Ритли 7. Нов. 1307. год. и завѣре се да протераю све цареве надзиратељ и да ніове куле и дворе разоре. То место Ритли, лежи на Валдштедскомъ єзеру (Шумоградскомъ или управо Шумадинскомъ єзеру.) — Ту е онай славный Вилхемъ Тель првый се подигао са целомъ околиномъ на оружѣ, за права човечества. Они су признавали сва своя обећања спрамъ Германски царева, само су ишли противу аустриски Даня. Аустрія не само да ніе ништа хтела попустити, него е ішлъ гледала више власти задобити — и поведе ратъ, кои е е 200. година траю. Правда одржи побѣду, Швайцерска се отрпе не само Аустріе него и немачкогъ царства, и ішлъ Аустрія изгубн и свое градове Кибургъ и Хабсбургъ изъ кога е племе и данасъ ішлъ у Аусрія владаюћи царева, кое се племе тако и зове — Швайцерци сами свое слободе свестни тукли су се безпримѣрно, и побѣда за побѣдомъ слѣдила е ніовомъ оружію, и све єдно по єдно окружіе више се сдруживало — прву славну побѣду надъ Аустріанцима 1315. године одржали су код Моргартена. Они одма начине савозъ и браніли су се противу сваке напасти. Но пошто добію славне и важне побѣде код Семнаха, код Нефелса, и пошто Аустрія почне съ њима уговоре правити и обрицати имъ сигурность самосталности ніове, окрену они, место што су се до тога само бранили, сада изађу изъ граница и ударе на аустриске земль, и сруда ій е срећа и побѣда служила. — Кантонъ Швицъ было е душа и почетакъ тога устанка за независимость, и отудъ прозову онда све оне кои су одъ те партае были швицерима, и тако и данъ данасъ по той малой вароши зову се сви швайцерцима. Она мала Швайцерска тукла се онда не само са Аустріомъ, него готово са свима своимъ комшіама, кои су сви хтели по нешто одъ ній да закаче, и да е међу собомъ као ягнѣ раздеру.

(Продужеће слѣдуе.)

СВЕ ШТО ЧИНИШЪ, ЧИНИ ИЗЪ ЉУБАВИ.

(Изъ Imitation de Jésus-Christ.)

1.) Зло истреба никадъ чинити, ништо, ни за чію му драго љубань; али мы можемо повекадъ зауставити започето добро дѣло, или га промѣнити, ако е то само нужно и одъ користи нашемъ брату; єръ се онда добро дѣло, кое мы чинимо не затире, него се текъ промевюе болѣ.

Споляшня добра дѣла незиаче ништа, коя не излазе изъ чисте љубави: єръ свако добро дѣло, кое мы чинимо, ма како мало было, ако га само чинимо изъ љубави постае вело користнимъ зато, што Богъ не гледа колико ко чини, већъ како чини, т. е. да ли чини изъ љубави према добру.

2.) Ко много люби, тай млого чини, а онай много чини, кой чини добро, и онай чини добро, кои га не чини зато да бы себе задовольio него кой чини добро ради користи свію.

Мы често мислимо, да добро, кое мы чинимо предметима, кои су подобно нама тѣлесни, чинимо га зато, што се ту подкраде и мѣшa или природна наклоность, или собствена воля, или надежда да ћемо отуда што добити, или найпослѣ особитогъ каквогъ нашегъ цокоя:

3.) Но онай кой има праву и савршену љубань, тай не чини никадъ ништа ради себе, него текъ ради славе Божіе, и жели да сайо Богъ надзаи у свему свою славу. — Онъ никоме не завиди зато, што се онъ не радуе никаквомъ своемъ собственомъ добру; него е радость његова у Богу, као единственомъ добру, кое онъ жели задобити, кое га текъ єдно усрећити може.

Онъ не приписуе добро никаквой твари, већъ само єдномъ Богу, кой е и творацъ свакогъ добра, и у коме ће

сви праведни найпослѣ нађи свој покој и своје блаженство.

О, кој има само једну искру праве љубави, тај ће јасно видити, да све, што е годѣ земаљско, ніе ништа друго, него само една суета.

МИРОЂІЙ.

(Речница за живот.)

Бисаге су путничка справа одъ две торбе коя се носи преко коня. Свакій на савѣсти има поводне бисаге, кое и кадъ непутује свуда уза се носи на леђима, безда ій може видити, у једну страну мѐње свој добра дѣла, а у другу своя зла дѣла. А многи люди, кадъ напуне вѐћъ обадве стране злимъ дѣлима, а они онда мѐћу сами себи у недра; и тако са пуномъ бисагама и недрима свіо зала, путују кроз живот, кадъ ій човекъ запита шта имаю у бисагама, они одговоре: „добра дѣла“ и тако често многи зли люди, кроз читавъ свој животъ важе за добре люде, па ако умеду своя зла сакрити, а они кадъ умру, гомиле людій допрате ій до гроба, и више гроба подигну споменикъ и запишу на њему: „овде почиваю добра дѣла.“ Или „овде почива правда.“ Ни єданъ човекъ, кои е био правый човекъ, и живіо и имао посла съ правымъ людма, неможе отићи на онай светъ, а да му небуде неколико зала у торби. — О бисагама свршићемо сь єдномъ маломъ причомъ. Єданъ Грк̀ь путовао е, кадъ е дошао на коваћъ, скиие бисаге и мете негди, а онъ оде да попіе єду кафу. Непостоя дуго а дотрчи му єданъ момакъ и каже му: „однесоше лопови бисаге.“ А грк̀ь пиие се у миру и сасвимъ ладно одговори: „Нека носе ключъ е код мене.“

Брaвъ кодъ насъ на неколико места значи свињче а на некимъ овнъ. Кодъ наше браће словинаца у краинской бравъ значи братъ; а позвати каку: повабити. И тако 1848. године, читао самъ у томъ єзику єданъ позивъ на све славене на оружѣ за слободу, у коме одозго съ крупнымъ словима стои печатано: „повабленіе бравцамъ“ кое значи: „позивъ браћи.“ — Кодъ насъ много людій и жена по селима и по варошима има кои не єду одъ сваког меса. Гди тога обичая има, ту нема неволѣ ни гладни. Тако чуђењѣ на много места гди, кадъ се какво єло одъ меса донесе, разпитује по гди кои, какво е месо? па ако е одъ овогъ животногъ, одъ когъ се заветовао да не єде, то онъ неће узети за живу главу, и ако га преваришъ да єде, то онъ држи да си се огрешіо, и многи се после поболе. Тако многи неєду или козіе; или овчіе или свињће месо, а нико ніе се іошъ заветовао да неніе ракію, или да нечини зло.

РАЗНА ПРОШЕНІЯ.

Ова су прошенія одъ разныхъ животиња, Тиеру бенгалскомъ, предата, да ій на путъ, кои ће по Европи предузети, собомъ понесе, и у истима наодиће се молбе, своіомъ важношћу подпомогне и за њи дѣйствује.

Прошкење Гавранова. Мы смо принуђени у свакой повизности, прехвалномъ роду човечіемъ, наше жалостно положеньѣ препокорно представити. Одъ много година іошъ, по увиђењо нашемъ, предрени смо тако, да никако више у стању нисмо далѣ издржавати се, и честно, како што гавранома пристои, равнити се.

Нека се цео прехвалній родъ човечій наши добри услуга, милостиво опомене. Мы смо на свимъ биткама, гуђилиштама, прекимъ судовима, точковима и вешалома, тиме, што смо на тимъ местима, побіене или повешане люде брзо повали, вѣрно и честно послужили: дакле чистења воздухъ, ми смо немале заслуге придобили. Садъ дакле неможе намъ друго, но тежко быти зато, што се нама свакій данъ све више наша рана прекриви, и толика ела украћую, кои су по свимъ правама природе нама за рану опредѣлена. Ми бы праведна узрока имали противу по гди когъ гробара тужити се, кои елементу земљѣ оно предае, што бы по краснимъ свойствама своима праведно елементу воздуха требало да се преда. И будући да се оваковимъ неправедимъ утицаемъ средства нашегъ издржавања свакій данъ умаљаваю, то смо принуђени, прехваленій родъ човечій за милостиву помоћь просити, и истый найпокорніе молити, да бы намъ — у некимъ местима поѣћу часть ране поклонио, а притомъ у призренје узео какосе ми одъ више година са измршавымъ у аису лоповима, или съ каквимъ сиромашнимъ и издрпанимъ путницима задоволявати морамо. Ми захтевамо само оно што е наше, т. е. месо, а све остало, као бароке, златне аљине и све оно што нами неприпадлежи, а у очима люди има велику важность и цену, радоћемо уступити, а мићемо се само съ голимъ тѣломъ задовольити. И тако будући да свакомъ своје принадлежи, то се ни надамо одъ целогъ рода човечіегъ, да намъ онъ неће убудуће рану умаљавати, отимаюћи намъ велике лопове и гробарима ій предаваюћи; него да ће ій средствомъ нашегъ Лиферанта, целата, милостиво воздуху излагати и предавати. И есмо найпокорніе.

Све црне птице.

У Гавранашту,

Рѣшење рода човечіегъ. Гавранови се, за сада по постоћемъ и у Европи убичаеномъ начину, упућую, да се съ ждеранѣмъ малы лопова задоволѣ; што ньіово захтеванѣ, да се велики лопови вешаю, нема места.

Прошење Зецова. По достойномъ чувењо, наоди, се у роду човечіемъ множина зечіегъ срца и зечіе брзине, коису се, и ми сами незнамо како, у дружтво човечіе у-вукли, а насъ и люди, одъ више година уговорима, мислимо, да имамо совршене право, све зечіемъ роду принадлежеће натрагъ повратити, што се праведно за зечіе срце сматра и зечію брзину придржава: єръ ми ни найманѣ несумнямо, да ће прехваленій родъ човечій томе противословити; што свакоюно они, кои зечіе срце имаю и зечію брзину притежаваю, немогу се употребити ники каквү ползу примети.

Рѣшење людій. Зецовима се обзнанюе, дасу се они, кои зечіе срце и зечію брзину имаю, поиздавна природили, и да су мѐћу людима вѐћъ и правомъ грађанства обдарени.

ЖАЛБА ЄДНОГА МАЧКА ПРОТИВУ ДРУГИ ЖИВОТИЊА КОЕ ВАТАЮ МИШЕВЕ

Природа е высокомъ милости своіомъ мене, службомъ ватаня мишева, обдарила, и нато, шапама и ноктима уредно снабдѣла. И премда ово, држаи тако полезно, занимање, множина мои другова упражнява; опетъ зато, многа друга животиња, усуђуе се у овай нашъ занатъ мешати, а имено: лисица, ежъ, творъ, ласица гавранъ и проч. и тако многи ватаюћи мишеве оштећаваю насъ и нами нашу рану и нашъ лебъ украћую. Нама е дакле немогућно више, ватаћемъ мишева занимати се и тиме

ранятя, тимъ више, што и сами люди, измисливши разне механичне миполовке, кваре намъ занатъ нашъ. Потоме дакле неможе се нами за зло пріймити, ако ми по кадъ кадъ, крайньомъ нуждомъ гонѣни, и птице ватамо, и овде или онде, понеку шеву или врабца, за деветъ неволя прождрети морамо. Дакле, уиме свію мачака, я молимъ, да се ово злоупотребленіе уклони, а ми кодъ нашегъ права на миру оставимо и утврдимо.

Рѣшеніе людій. Будући да се и млого люди истимъ тимъ начиномъ, као и мачке, оштећаваю, то нека се мачке съ њима сагласе и заедно тужбу предаду, наће имъ онда люди по захтеваню у едно рѣшеніе издати.

Молба едногъ Магарца. Будући да у свету све на уобичаенимъ предрасуђеніяма почива, тако и насъ люди, као найглупіе животиню, сматраю, премда се по кадкадъ наће много глупіе животинѣ, него што смо ми магарци. Но светъ радіе суди по споляшности, и због тога е по нашемъ простомъ виђаню: и због наши великн уши; нама, име магарацъ, придеиуто, кое толико значи, колико едно глупо животно. Да е то право предрасуђеніе, ясно се тиме доказуе, што има животиня коя нити дугачке уши имаю, нити као мы вичу, и опетъ бы имъ то име много болѣ него нама приличило; но бадава светъ се држи подрекла, а ствари слабо испитуе. Ми дакле найпонизніе предложенѣ подносимо, небили намъ човечество дозволило, да наше уши подсецаио, и уместо і—а; ха—і. да вичемо; ерь ми имамо достойнѣйшо искуство, да е повегда, промена имена, или говора врло много ко облагорођеню какавогъ животиогъ принела. Но какоће велике уши, величитій знакъ магарца остати, тако ћемо ми њи лепо у руке людіи предати, како би се тамо, чрезъ неште кирурге онима пресаділе ко іи заслужуе носити. У случаю ако не бы човечество ово предложенѣ пріймило, тако бы могли установити явній скупъ ушію, као што е установљенъ явній скупъ природни ствари, и ми добри стоимо, да бы, какавъ природоиспитатель, на особита одкровеня дошо, и брзо у стаио быо, угледъ магарећи ушію печатати.

Рѣшеніе. Будући се, међу людима, много магараца наоди кои никакни ушію немаю, тако се овимъ ономе, кой велике уши има незабранюе такове подсецати. Што се тиче тога да се явній скупъ магареће ушію подигне и установи; како то ніе предметъ философіе, него управо принадлежи ки родословнимъ древностима свакога рода, где се оне одсеку, тако се оне тамо, за нечитій ствари споменѣ и задржавати могу. Упризренію пакъ преиначеня говора, налази се за найсонѣтніе, да магарци никако неговоре, ерь ха—і, и, і—а, издае увекъ нешто, што бы човека на велике уши опоменути могло; кое брижльиво избегавати треба, што има примера дае по некога, кога иѣгове велике уши нису издале, иѣгоов говоръ одкрио.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— У срезу подгорскомъ посавскомъ и тамнавскомъ окр. ваљевскогъ ревностнымъ дѣйствіемъ Г. Ефрема Гаприловића началника истогъ окружія, као и надлежны срезки началника побољшана е плата слѣдующи учителя: каменичкогъ одъ 75. на 85. належкомъ и убскомъ одъ 80. на 96. грабовачкомъ и абучкомъ одъ 60. на 70. орашачкомъ, радаљевскомъ и степањевскомъ одъ 60. на 65. врелянскомъ одъ 70 на 90. брањковачкомъ одъ 80. на 90. новачкомъ одъ 70. на 84. и рабровичкомъ одъ 60. на 72 талира На ревности речены старешина, кои се о напредку повереногъ имъ народа и о побољшаню школа и стања учительскогъ брижльиво стараю, овымъ нека имъ буде лано благодарено и признато предъ целимъ србствомъ. Исто тако и народу речены срезова ява благодарность нека буде, што е свое старешине послушао и свои учителя стаи побољшао. О Боже дай да овомъ добромъ примѣру и друге старешине и народъ по окружіяма и срезовима слѣдую, и слабо стањ учителя побољшаду.

— 23. о. м. приспѣли су овде после више годишњегъ одсуствія подпоручици Іов. Марковић и Ранко Алимпић кои су у Берлину воене науке свршили, и кои су у томъ чину последњ ово време практично у Прайской войсцы служили. Петарь Протић што е топичке науке учіо, отишао е изъ Берлина на неко време у Белгію и Енглезку да се млогостраніе у той вештини научи.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Одъ како е законъ печатнѣ у Парижу изишао новине неподпадаю више подъ цензуру.

— Царъ Францъ приспѣо е у Верону гди га е Радецкій са свимъ официрима предсрео.

— У Пешти имао е єданъ трговацъ у своиъ кавезу папагала, кои е іошть одъ 1848. године упамтіо, и непрестано викао: „нѣћъ сабатшагъ“ (да живи слобода), и садъ непрестано како види изъ полиције жандарме викао е: „нѣћъ сабатшагъ“ (да живи слобода) полиција е опоменула више пута да ту бунтовну птицу трговацъ уклони — и кадъ ніе учиніо — овы дана полиција узела е исту птицу и затворила.

— До свршетка месеца Јануарія ческа матица имала е 3694. члена, прошле године више се одъ 500. уписало новы — и у месеиу Децембрію имала прихода 6898. фор. ср. съ таквимъ великимъ приходомъ, ческа ће књижевность быти скоро подигнута, међу тымъ у целой Европи ческе књиге найевтиніе се продаио. — Иста матица издае сада єдно дѣло Челаковскогъ кое се зове: „Философія Славена у пословицама“ — у той књиги има ће преко 14. хил. пословица одъ Славена свію езыка, а особито Чеха.

Огласъ.

(4) (1—3)

У Банату у варошици Саска три штације одъ на дунаву лежеће вароши Базіяша, налазећа се гвоздена фабрика, кои е одъ скоро прорадила, и врло лепе бронзане еспапе издае, препоручуе се почитаемимъ ГГ. трговцыма кои бы такове желили, съ увереньмъ да ће купацъ еспапе исте евтиніе добыти, него иэъ осталы места, а врло су малимъ трошковима изложене, по чему се изъ Базіяша дунавомъ за данъ у Земунъ може доћи. Умоливасе спаки кои буде радъ кодъ подписаногъ обширніе извѣстите.

У Београду 2. Февр. 1852. калфа трг. кодъ госп. Браће Димитрієвићъ у Здању.

Коста Марковићъ.

ТЕЧАЈ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукатн	30¼
Сребро	24¼

У Књигопечатньи Књижества Србіе.

№ 18. У Београду, у Петак 29. Февруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницкомъ и Петкомъ. Цена му е годишна безъ заштина 15. гр. а полгод. 7 гр. — са заштином по 20. гр. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продуженіе.)

Швайцерци борећи се кроз то дуго време за своју слободу, добили су име и важность храбрих людій, кое су име и доцније свуда осведочили, и цела Европа и данасъ почитује ій за юнаке. Они су често побѣдили непріятеља свое са войскомъ у пола маньомъ, него што е противна страна имала; то сведоче битке код Гранзона и Муртена, где су Швайцерцы са 34. хиладе войника, побѣдили 60. хил. непріятеля. Слога Швайцерска толико е успѣла, да су све околне сусѣдне државе, шта више и сама Аустрія, гледаше да добію пріятельство швайцерскогъ савоза, и да имъ у помоћи ако бы употребали, буде. Француска, Пана и Млетачка република, шиљали су велике суме новаца, барьке и друге поклоне обштивала, да бы ій више къ себи привукли. Тымъ начиномъ успѣ се много, те се у Швайцерской млоге вароши, између себе боги завиэти позанаћаю. — Максимилиянъ царъ Аустрискій, заедно са целымъ немачкимъ савозомъ завоше ваиоко на Швайцерце, но они се одрже, и у седамъ крвави боева побѣде непріятељ свое независиности. У Базелу учине миръ 22. Септем. 1499. год. и ту се са свимъ разделе и раставе одъ немачкогъ царства, и отресу се свакогъ туђегъ тутортва.

Одъ тогъ времена рачунаю Швайцерци свою независимость. После годину дана тукли су се са Француским и оружјемъ своимъ продру чакъ до Дижона, где су Француза одъ ньи миръ за новце купили. Доцније премести се позориште рата у Италію; освое за туђъ рачунъ целу Ломбардію — и године 1513. побѣде Француза на Новари тако, да су се одъ бѣгства едва у Лёну задржали. Француска почитуюћи юнаштво Швайцерске, учини 1516. год. вѣчни миръ съ ньоме, кои одъ стране Швайца ніе нигда, а одъ стране Француске текъ 1798. год. нарушенъ.

Кадъ се у Немачкой повеле тридестогодишнји рать сбогъ реформације, кою е Лутеръ започео, Швайцерска такођеръ неостане мирна; Лутерове, на здравомъ разуму основане мысли, наћу и у Швайцерской послѣдователя: кои противу католика найпре речима и основима, а после и оружјемъ почну се борити. Осигурани у своіой независности, почели су свој верозаконъ поправляти, и сбогъ тога међу собомъ туђи се. — Цвингли у Цириху, Еколампадіусъ у Базелу, Халерь и Мануелъ у Берну, Фарель и Калвинъ у Женеву и млоги други, зазуму се да доведу свою цркву на праве Евангелске истине, кое су кроз тотике године, многимъ додатцима, завіене или изопачене быле. Много боева было е између католика, и они кои су се одъ римске цркве отргли. Та веслога подпиривана е іошть више, одъ страни владателя — а особито изъ Рима. И у то време быо е тако названый: „Златный савозъ" кои е се за одржанъ римске вере, противу новы протестанта боріо. — Кадъ се та црквена распра у немачкой стиша, онда се и ньима опеть слога и миръ повратя. Доцніе пошто су се околне државе осналиле, грозила е малой швайцерской опасность, она е према сили своје сусѣда была слаба, и само околности политичне быле су емаць ньне независимости; ерь ни една држава ніе могла допустити другой да заузме Швайцъ. Француза после ньове революције, безъ икаквогъ узрока уђу съ войскомъ у Швайцерску, и млоге вароши а особито Бернъ оплѣне, и почну заповедати као у своіой кући. — За време рата, кадъ е Француска тукла се са целомъ Европомъ Швайцерска рада е была немешати се ни у едну страну, но то ніе могла чинити, ерь войске француске, руске и аустриске, ишле су кроз Швайцерску и тукле су се међу собомъ где су се год среле — Суваровъ и Масена делили су мегдане, по онымъ предѣлима. Швайцерци нису знали кое ће се стране држати — видяли су да ни една немисли съ ньима искрено, и да свака ради и поше само у своме интересу. Пошто Наполеонъ падне и миръ се у Европи поврати — и Швайцерска е продужила уживати своя права. Доцніе сбогъ слободне печатиѣ, кою е спрамъ европски владателя као што имъ се чинило, неуперена была; и сбогъ тога што е Швайцерска едино прибѣжиште политичны слободно мисленя бегунаца была, све главніе силе почну протестирати, и оноро са Швайцомъ поступати, найвише сбогъ политични бегунаца, кои су после догађаја у 1830. год. изъ свіо земаля скупляли се ту, и одатле бунили по средствомъ књига и новина свое земль. Шта више Француска, стави войску на границу, и тражила е Луи-Наполеона, кои е после осуђене буне у Штрасбургу утеко было у Швайць у Тургау гди е се іошть пре неколико година за швайцерскогъ грађанина уписао. Швайцерска дигне такође войску да брани своя права, но Луи-Наполеонъ 22. Септ. 1838. године, обећа се, да ће оставити Швайцерску, да бы тыме умиліо свађу између те две државе, као што и буде, и старо пріятельство поврати се опеть.

Швайцерска има само едну гагрицу, кои іой слогу гризе, кою іой одъ толико година унутрашић незгоде, немире и честе међусобне боеве узрокуе, а то су елути, кои су се уселили, и кои немогу никако да се избаве, ерь они кои су католици како се за ньи заузимаю, и све

више и више разширују се. Швајцерци међу собомъ одъ толико година свађаю се, и они су тай узрокъ веровавоне па по томъ и политичне веслоге, ови, проклета имъ душа, подпирају мрзость, да братъ на брата ратује, но како ноя година, и што вѣчна просвета напреднје, тымъ се болѣ њиови трагови одкриваю, и тымъ манѣ имаю уплива на народъ. Они су узрокъ, те и пре, и сада овы последньи десеть година, непрестано, готово сваке године, было е по свыма готово окружіама узвемиравања и крви, но по вѣчой части њиова напрезања угушавана су срѣдньо. — И данъ данасъ, има разпре између некій варошн сбогъ њи, ербо пропаганда изъ Рима разсипа на све стране новце, да људе за себе прима; и да се власть Папина опетъ поврати.

Ово о исторіи Швајцерской, нека ти буде доста, кадъ бы више я знао, занста бы ти више и казао, то ти е доста за уводъ къ путованю у Швајцерску, а путују ли далѣ, кадъ узнаешъ болѣ, и како што ново примѣтишъ, одма ћу ти писати. Швајцерска е као што видишъ мала земля, може бити мања него наша Србія, али е болѣ наплођена и у њой живе нешто више одъ два милиона душа. Цела е Швајцерска раздељна на 22. окружія или Кантона, кои кантонъ свакій е за себе независимъ, и управља се собомъ, а међу тымъ сви су у братскомъ савозу, и шаљо своє посланике у Берњ на скупштину, где се о обштемъ интересу ради. Више одъ половине жителя протестанти су. — Швајцерске народности и езыка нема, овуда говоре немачки; они кои су до Талијанске говоре талијански или романски, они око женевскогъ језера говоре француски, и велико е чудо, да се до сада, сбогъ езыка и сбогъ народности ніе између њи нигда каква мрзость или завистъ догодила. Њима е доста то да су у правомъ смислу люди, и да уживаю свою грађанску слободу подпуно. И ни едань одъ та три народа неће се другчіе звати нигди него Швајцерцомъ. И сами они око Француске границе, кои су чисти Французи, а знамо колику важность француски народъ има у свету, и коликомъ славомъ сія у исторіи, па опакъ найпростій радіе се зове Швајцерцомъ него Французомъ — а тако исто и Швајцерци одъ немачкогъ и талијанскогъ народа. То е као Енглези у Америци, што се люте кадъ имъ ко каже да су Енглези. На и наши у едномъ краю одъ никога независими, найпре кажу да су Црногорци, па онда да су Срби Єданъ народъ, ако осећа, цени и уважава оно што га чини народомъ, онъ е онда великн, па макаръ га небыло више до неколико хиляда — као што и поєданьй човекъ ако зна, почитуе и брани на себы оно, што га човекомъ чини, надмашуе гомиле другій людій, и ако око себе неможе наћи, то онъ у себы налази свой светь и свое људе. — Ово хинезко царство кое има више одъ сто милиона жителя, имали вѣчій свой државный и народный поносъ одъ Швајцерске.

МИРОЉІЯ.

(Речница за живот.)

Брњица — ако нико незна шта е брњица, то учредницы новина у овой години знаду шта е. То есть ніе учредницы у Србіи него у Европи. Брњица се зове ово што е изплетено одъ жице као котарица, кое обично међу по варошн псима на њушку да неможе никога уести и да неможе по своіой волји лаяти. Ту брњицу за псе изумели су рђави люди и лопови, да могу слободно и безъ стра зла чинити, и красти, еръ су тыме осигурани да ни едно псето неможе ій уести ни на њи лаяти. Добрима и поштенымъ људма лако е доказати да су тыме и они осигурани, у случаю ако бы кое псето побесньло, кое онда свакога съ реда уеда. Но опетъ будући да има на свету више ани люди, то бы опетъ више ніи и одъ самы бесны паса было уведено, а сви остали пси чуваю свою кућу прилѣжно и само на рђаве люде лаю и лопове уедаю. У Бечу држати псето то е лукусъ, зато е и удареньй и на њи порезъ. Лане у Јунію месецу, изашла е нова уредба одъ полиције да ни едно псето безъ брњице несме по сокаку одати. Чимъ та уредба оглашена буде, подигну се сви пси на буну. И сутра дань у бечкимъ новинама „Хумористъ“ стаило е слѣдующе описаніе пасѣ буне: — „Чимъ е пуко гласъ, да се свима псима брњице на њушку метну, где е годъ кое псето было скочило е на обрану. Главна скупштина была е у изгореломъ Одеону, ту, кадъ су се сви злонислена незадовольняци скупили, едань великн шаровъ попео се на касаички пань, и почео е говорити: „Браћо пси! ево последньй време настуна, люди, кои су сами себи узели слободу, почињу и у наша права дирати. Мы одъ сада несмемо лаяти, нама е забрањено по где комъ мимопролазећемъ аљину разцепити, мало имъ е што су ударили на насъ, годишньи њумрукъ, него, чуйте! чуйте! да вамъ кажемъ, ове намъ и брњице да мету на њушке!„ са сви страна повичу: „нећемо, нећемо, недамо се.“ Другій се попеньй да говори, изъ очію му севаю варнице, зубима шкрипи, сва му длака стои накострешена као у ежа — „чуйте ме, и я ћу да говоримъ.“ И сви се пси на ново уђуте и почну га слушати: „чуйте ме, и спремайте се да се колѣмо, мы нежемо противу људій воевати, еръ мы смо сложны, и у нашой исторіи нигди нема да смо се намећъ себе нали као люди. И я кажемъ последньй е време дошло, ево слушайте шта се одъ насъ захтева: прво, морамо плаћати што живимо. Друго, морамо узъ газду ићи правезани на уланци. Треће, по баштана несмемо тамо амо трчати. Четврто морамо ошишани быти. Нето, морамо свакій гвоздену брњицу на њушки носити; кои између насъ на то непристае за 24. сата мора се селити изъ Беча, мора оставити ову лепу престолну варошъ. — ко може на ово саизволити — та іошть мало на ће се поступати съ нама као и съ людма.“ И са свіо страна дигне се урлека, иђ одъ хиляду гласова: „Недамо се, недамо се.“ За тымъ едань старый рундовъ, едва се попеньй и почне говорити: „Умирите се мало — и я самъ пасъ као и вы, и я чуствуемъ ту неправду нама нанешену, али ако желите живити у овомъ лепомъ граду, ако се желите шетати по Гласіяма и по Грабену, ако желите лепе таньире лизати, съ господомъ и съ госпоѣма у колима се возати, едномъ речію, ако желите у друштву људій остати, а ви примите све и умирите се.“ „Доле съ њиме, доле съ њиме“ заурла на ново хиляду гласова, и Одеонъ и да ніе разрушенъ морао бы се одъ те вике разрушити. „То е издаица, тай е у договору съ људима!“ — Наново се попеньй другій, и свераздруженъ гласомъ почне говорити: „Браћо, нама и ніе природа опредѣляла да ми съ людма живимо, муе су за насъ као и за осталу животиню опредѣлене, ми смо изневерили сву другу животиню, ми смо се са људма, обштимъ непріятелѣмъ саюзили, ми смо съ људма другујући ишли у ловъ противъ осталы зверова, за насъ су шуме и пустиње, зато айдемо међу зверове, где нема люди, тамо ћемо уживати нашу праву пасію слобо-

ду. Іошть вамъ имамъ нешто важно рећи, али пре него што вамъ кажемъ, разгледајте добро да нема кои човекъ међу нама, кои е дошао да шпіонира, и кои бы ову тайну могао одкрити.“ У тай ма, почну сви лаяти и викати: „ево єдногъ човека“ и за њимъ сви полете и тако та прва скупштина сврши се.“ — То сам чито у Хумориcту, и мыслио самъ да ће сви пси изъ Беча изаћи — надъсутра данъ рано, одемъ у Штирбекову кафану да доручкуемъ, или по србски да кажемъ да фруштукуемъ; видимъ на велико мое чудо све пусе са брњицомъ на њушки, како око астала трче и мрвице купе — међу тымъ они безъ брњице иду одъ астала до астала и узъ гредъ слушаю, шта се люди разговараю.

РАЗМИШЉАВАНЕ.

О употребленю гл. фонда школскогъ о побольшаню стања основны училишта и учителя.

Главный фондъ школскій заведенъ е съ намѣромъ, да се школе и учителн одъ лихве истогъ издржаваю. Но у устроенію новогъ фонда нема ни еднe точке, кои бы опредѣливала: Кое школе, и кои школа учителн да се одтуда издржаваю. Садъ кадъ узмено, да е овай фондъ постао изъ добровольны прилога, читавогъ народа, то е праведно, да цео народъ, одтуда и полze има. И за иста найправеднiе бы было по нашемъ мнѣнію, да се сви учителн народны основны школа овымъ фондомъ издржаваю. Али кадъ знамо, да се глав. фондъ школскій одъ прилога врло слабо умножава, то немо тежко до тога доћи моћи, да се наведено постигне. Ову цѣль постићи тымъ е теже, што, у колико фондъ растао буде, у толико ће іошть веће потребе и издатцы постаяти. Народъ ће се умножавати, школа се све више подизати, па и већій трошкови бывати. Изъ наведеногъ види се, да гл. фондъ школскій, по постоећемъ умножаваню нѣговомъ, ни за много година до тогъ стања доћи неможе, да се одтуда сви учителн народны школа издржавати могу.

Садъ се питанѣ пораћа: Да како и коимъ бы начиномъ реченый фондъ ову цѣль постићи могао? Помисливши се и рећи може: кадъ бы свака данакъ плаћаюћа глава за неколико година по еданъ таляръ прireза на тай фондъ давала, или кадъ бы сви обштински приходи за неколико година у листый утицали, онда бы се цѣль за цело постигла. И заиста, другимъ начиномъ гл. фондъ школскій скоро никадъ до тогъ стања доћи неможе, да се сви народни учителн, па и други училишны заведенія, издржавати могу. Но ми немислимо тако. Народу бы доста тежко было толикій прирезъ давати, или обштинске приходе уступити, па ма то и за нзло година было; а невади намъ се ни пробитачно, новце одъ народа узимати и капитале за нѣгове потребе, градити. Народъ е живый и найпостоянiи изворъ за све оно, што му треба Онъ за свое потребе, а по наредби правительства свагда е давао, даe и данас ће оволико, колико е нуждно. Што е више народа, и што су нѣгове потребе веће, то ће онъ све више и давати. Ово и садъ постои, и народъ радо, а тымъ іошть радіе дае, кадъ види, да се ово, што дае на нѣгове потребе и опредѣлену цѣль трошн. Онъ свое школе и учителъ и садъ издржава, и то кое прирезомъ, кое обштинскимъ приходима; и ово ће чинити докле га годъ буде.

Може намъ когодъ рећи: па то е све єдно, или давао народъ за неколико година више, или свake године по мало; а болъ е єданпутъ за свагда дати, па чакъ и потомке свое одъ давања за школе и учителѣ ослободити. Ми овогъ мнѣнія нисмо, и о ствари другочіе судимо. Сваній човекъ истина да е дужанъ по природи старати се о садашнымъ и будућимъ потребама своимъ: но ни єданъ човекъ ніе у стању, па буди сь коіомъ потребомъ, за навекъ с'набдѣти се, па и потомке одъ исте ослободити Човекъ е опредѣлићъ да ради, па да има што му е потребно. Ово колико важи за поедине люде, толико іошть више за читаве народе. Нама ніе познато, да игди у свету има народа, кои бы и. п. давши за неколико година великій данакъ, толике капитале имао, да се државне потребе интересомъ подмирую и разходи застирую; а онъ да никаквогъ данка недае. Ово ако и ніе савршено немогуће, али држимо за непрактично, и опредѣлено човеческомъ противно; єръ потребе човека радити нагоне, и одъ лењости га чуваю. — Овако стои и са другимъ обштенародньмъ потребама.

Са предизложеньмъ ми немислимо, нити кажемо, да ніе ни требало гл. фондъ школскій заводити. Не Боже сачувай! Онъ е за добру цѣль и срећу народа заведенъ; єръ има таковы заведенія, кои су читавомъ народу врло нуждна, и кои бы се иначе, и. п. прирезомъ тежко издржавати могла. Овакова заведенія издржаваю се установленымъ фондовима, или државнымъ касомъ.

Кадъ смо казали, да се неможе, или да е врло тежко речену цѣль постићи съ глав. фондомъ школскимъ, то е питанѣ: да како ће се моћи то уредити, да се учителн болъ награде и обезбѣде? Ми држимо, да се оно найлакше учинити може прирезомъ. Онай дае народъ за издржаванѣ учителя и садъ, и то у целомъ отечеству нашемъ; но само где маньій, а где већій. Има окружія и срезова, где свака данакъ плаћаюћа глава дае два, три четири или шесть гроша годишнѣ за издржаванѣ учителя. Колико е у комъ окружію или срезу школа заведено, и колика е плата учителима опредѣлена, по томъ се и прирезъ дае: има окружія, где на єдну школу, три до петъ стотина порезки глава долазя; а има и такови, у конма хиляду и іошть више порезки глава єдну школску обштину сачињава. Неки дакле окружія народъ четири путъ болѣ напредуе, него други; и ово намъ се неиди, да цѣли државной одговара. — Где заведеньмъ прирезомъ немогу учителни ни средић да се награде и издржаваю, ту неке обштине своимъ учителима одъ свои прихода ихъ прирезкой плати по 10. 20. или више талира годишнѣ додаю. Одъ прireза припадаюћу плату добиваю учителн одъ начальничества, или одъ срезки старешина, а додатке изъ обштински каса, одъ кметова. На овай начинъ млоги учителни єдну часть плате одъ єдне стране, а другу одъ друге добиваю; кое е доста незгодно за њи Но и ово ніе сва незгода. У неким окружіама, и по нећой части, добиваю учителя плату на месецъ, а у другимъ по на два или три месеца, па и на дуже времена; єръ докъ се прирезъ непокупи, немаю одкуда исту примити. И ово, зло и бѣдно стане учителя, іошть горимъ чини; єръ куда имъ е мала плата, тудъ е іошть и на време недобиваю, па зло за њи.

Кадъ смо навели, како учителни плату свою примаю, и казали, да се прирезомъ може найлакше стань учителя побољшати и обезбѣдити, то се и ово питанѣ намеће: како немо то моћи учинити, да се учителньма боля и стал-

на плата одреди, и да ову изъ једну руку, уредно и на месецъ прямаю? Исто тако питати можемо: коимъ се начиномъ учинити може, да народъ целогъ отечества нашегъ једнако у морално-христіанскомъ воспитаваню и просвети напредује? Ми држимо, да се ово на овай начинъ найлакше учинити може: да се установе окружни училишни фондови, кои да се састоє изъ приреза. Овай прирезъ да се изъдначи у целомъ отечеству, н. п. да се на једанъ цванцикъ за годину сведе, и да га сви безъ разлике плаћамо, изузимаюћи: слуге, надничаре и калфе. Да се по ½ цванцика узъ сваки полгодишњій порезъ купи, и надлежномъ началничеству предае, кое да учительима сваког месеца плату дае. Где се одъ домаћинскъ приреза извѣстна и нуждна сума у готовини неналази, ту, да бы се учительима плата на месецъ давати могла, да се прирезъ за по године једанпутъ за свагда напредъ покупи. У исто време да се прошире, где морао, школе постоятя, и где могу быти. Учитель поделити на разреде, у смотрењу плате, имаюћи предъ очима величину обштина, и скупоћу места у коима училишта постое. Где се одъ опредѣленогъ приреза не бы могла опредѣлена плата учителя (особито окружны вароша и паланки) подмиривати, ту да се извѣстна сума одъ обштински прихода по на по године узима, имаюћи у виду: колико се учительима кои обштина плате дае и колико оне годишњъ прireза даю. —

На овай начинъ мислимо, да бы найлакше было станъ учителя побољшати и у нуждани поредакъ довести, па и народъ у то положенъ поставити, да једнако у морално-христіанскомъ воспитаваню и просвети напредује. Ово е тымъ лакше у дѣло привести, што се овако одъ части и садъ практицира, само га треба у редъ довести и изъдначити. Ова пакъ једнакость и због тога е нужна, што се у онымъ окружіима и срезовима людима неправедно види, кадъ чую, да се у другимъ окружіима и срезовима н. пр. по три, или четири; а кодъ ныи по шесть гроша прireза школскогъ плаћа. Кои е по народу путовао и о томъ разговоръ водіо, на више е места и често могао чути, да люди кажу: Ми једногъ князя сви имамо и слушамо, и у једной земльи живимо, па зашто да ми даемо за школе више, кадъ једнако ваљаду свима, па једнако за ныи и да плаћамо.“ Једнакость дакле једнакой и цѣли води и једно цело сачинава, а где е ово, ту е и правда.

Може се и то помислити, да бы болѣ было, да се овай прирезъ за учителѣ изъ целе Србіе у једну касу, н. п. у глав. фондъ школскій, стиче, па да се изъ ове учителя плаћаю. Но ми другојчіе о томъ мислимо. Овако стицанѣ новаца у једну гомилу само бы онда съ неке стране полезно быти могло, кадъ бы одъ ти новаца знатне суме претицале, и тако у исто време и фондъ бы се умножавао. Али, кадъ се само толико новаца одъ народа узима, колико е нуждно, да се настоећи учителя издржаваю, то бы се тымъ начиномъ само нећій трошакъ причинавао, и безполезанъ посао умножаваю. Ово пакъ чинити было бы по све не економично и неумѣстно.

(Край сльдуе.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— У окр. пожаревачкомъ у селу Прѣону, некій Ђеремія Максићъ секуће дрва, свади се са своимъ старіимъ братомъ, и кадъ онай полети да га туче, онъ га сикиромъ оштримиће тако удари по плећки, одъ кога ударца после три дана умре.

— Іованъ Митровъ изъ Азанѣ, кои е одъ дужегъ времена слабогъ здравља, оде са сватовима у Крѣво по свою давно изпрошену девойку. Тогъ истогъ дана доће са девойкомъ и сватовима натрагъ, у надежди да се сутра са невестомъ венча; но исте ноћи тако ослаби да е до зоре изданую. А девойка буде враћена своимъ родительима.

— У Неделю 2. Марта држаће се главна скупштина о театру, на коюу Читалиште позивало се сви ГГ. чиновници, трговци, и сваки пріятель народнѣгъ напредка.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У Белгіи кадъ е гвоздени путъ 1835. год. отворенъ было е те године свега путника 400. хил. 1836. год. 800. хил. лањске пакъ 1851. год. прешло е путника 4. миліона и 200. хил.

— Канингъ енглезки посланикъ за когъ се говори да ће постати министеръ иностранѣ дьла у Енглезкой, отишао е већъ изъ Цариграда.

— У Паризу изашла е една уредба, коіомъ се одпушта изъ службе и у пензіо мење свакій овай судейски чиновникъ кои преће преко 70. година.

— Генералъ Мармонтъ последньи маршалъ францускогъ царства умро е у Венеціи. То е онай што е за време Наполеона тукао се, и было побећенъ одъ Црногораца.

Огласъ.

(3) (3—3)

Кућу мою, коя лежи до куће браће Молеровића, у сокаку съ Терезія на Саву водећемъ, ону да продамъ. У њой, коя е двокатна, има 5. соба, 1. оџаклія и две кућне са іошть некимъ зградама у авлій. Кои е жели купити, некъ се мене яви, или у трговини Браће Барловаца. Цена е врло умѣрена.

М. І. Барловацъ.

(4) (3—3)

У Банату у варошици Саска три штаціе одъ на дунаву лежеће вароши Базіяша, налазеха се гвоздена фабрика, коя е одъ скоро прорадила, и врло лепе бронзане еспапе издае, препоручуе се почитаемимъ ГГ. трговцима кои бы такове желили, съ увереньмъ да ће купацъ еспапе исте ствиие добыти, него изъ осталы места, а врло су малимъ трошковима изложене, по чему се изъ Базіяша дунавомъ за давъ у Земунъ може доћи. Умоляваће свакій кои буде радъ кодъ подписаногъ обширніе извѣститисе.

У Београду 2. Февр. 1852. калфа трг. кодъ госп. Браће Димитріевићъ у Зданію.

Коста Марковићъ.

(5) (1—3)

Мою кућу с'ниже Варошь-капіе, према Типографіи, коя има одоздо дућане и изгледъ на обадна сокака, продаемъ, ко жели узети, нека ми се ради погодбе у истой кући пріяви.

Димитріе Ненадовићъ.

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 19. У Београду, у Вторникъ 4. Марта. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишња безъ пошиљке 1½ гр. а полгод. 7 гр. — са пошиљком по' гр. на по' год. скупа. Ко жели у Београду да му се носи куни и не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продужење.)

Ево ме у Цириху, и ово писмо можешъ назвати да е прво из' Швайцерске. На што годъ погледамъ предъ-мномъ и око мене, све ме опоминѣ гди самъ, и све ми подиже чувства душевномъ уживању. Моя гостионица гди самъ одсео, и одакле ти сада пишемъ, стои управо до оногъ лепогъ езера. Испредъ мои очію плаве се брда на десно, а на лево виде се високи Алпи, покривени снѣгомъ тако, да се једна одъ облака разликую — тамо, прекоонихъ снѣжни брегова меня е путъ! Нигда нисамъ болъ разположенъ био за писанѣ, него сада. И лето и зима у једанъ ма', стое ми пред' очима. Шуштанѣ таласа, невањ веселы лађара, заедно са овимъ чистимъ и здравимъ воздухомъ, долази ми кроз отворене прозоре. И изъ-ове лепе Геснерове варошиѣ, кадъ небы имао шта друго, найрадіе бы ти идиле писао. Али исто тако радо приповеди ћу ти што годъ, о моимъ путованю довде; па тек после, ако узмогу ушгеди ћу кои сатъ и за описаніе оногъ лепогъ пастирскогъ живота, кои е овде правый идеалъ, као што га текъ може Геснерь измислити. Но не измислитя. — ер' Геснерь, кога идиле држе се за игру поезіе и уображенія, ніе ништа друго радіо, него копирао животъ своій срећны землака. За ове кои нису овуда путовали, съ брега Цирихъ, и његово езеро гледали, изобилность не само у меду и млеку, него и у поштењу, искрености и љубави примѣтили; за оне кои су у великимъ варошима Европе одрасли, за ньи све ово и кадъ очима виде, ништа друго ніе, него лепо написана идила, коју чуствую бездо могу себи представити, да ніе измишлѣна.

Из Констанца хтео сам' ти іошъ писати, али нисам остао оволико колико самъ мыслио. И могу ти се фалити да се вевземъ, што самъ овай путъ довде на колима прешао. Имао самъ приликy упознати ближе духъ и карактеръ овогъ народа, кое е теже, него упознати брда и езера. У последнѣмъ момъ писму, якіо самъ ти, да самъ у Констанцу остао само са два друга. Но да бы ти сцене о коима ћу писати, ясніе биле, и да бы више забаве имао, морамъ те найпре са овомъ дионицомъ, а после и са осталима кои се у мое путованѣ ближе у-плету, упознати. Једанъ е изъ Магдебурга и зове се Маркъ; другій изъ Позена, и по свему његономъ изгледу одъ прве е польске, и његово доста чудновато име: Захорштанъ, ако непотврђуе то, а ово баръ види се да е нека смеса, изъ польскогъ и немачкогъ елемента. Онъ е и польски знао, и тиме были смо као земляци, на овомъ путованю. Онъ е слабо маріо за Немце, али ніе нигда хтео признати ни да е Полякъ. И све једно му е или га звао Захорскій или Захорштанъ. То су обадва моя позванника изъ Берлина, гди смо заедно читаву годину, а по томъ у Хайделбергу ово лето учили и друговали, садъ пакъ на овомъ путованю искрени пријательи постали. — Особито Захорскій био ми е найближій срцу, и съ њиме самъ найрадіе се друзіо. Онъ не само да е добарь другъ и пріятель, него е іошъ и добре ћуди а притомъ врло веселикъ и свагда добро расположенъ. При томъ према своимъ младимъ годинама, имао е звања о свачему. — У Констанцу седнемо на кола. Осимъ нась троіце седно е іошъ једанъ сувъ, прилично старъ, али пријатно врло пријатна и весела лица, странацъ. Уласеши у кола свакій га е одъ нась учтиво поздравіо, и онъ е свакома поднгао шеширъ, и наше поздраве учтиво примао.

Мы будемо готови — бичъ постиліона пукне, и коньи у галопу протрче кроз варошъ, и за кратко време приимо се уз' брдо. Докъ су коньи ишли брзо, ћутали смо, и текъ по гдикоју речъ ако е кои и рекао едва е се чула, одъ лупе и тресења кола. Узбрдо смо ишли полако, и нигди лепше згоде ніе было за разговоръ него тумо. — Я извадимъ једно цигаре за мене, а другимъ понудимъ оногъ странца — онъ учтиво прими, и изочи изъ кола да узме одъ кондуктера катре — чимъ онъ изиђе изъ кола, Захорскій каже ми: „Ајде да пробамо, ели ово прави Швайцерацъ.“ Текъ што самъ га я хтео пытати: како ће то пробати — я опай попенѣ се опетъ у кола, и помогне намъ запалити цигаре. Докъ смо ми палили цигаре, онай непознатый започне разговоръ: „Вы за цело прваій путъ сада путуете по Швайцерской.“ „Есть, прваій путъ,“ одговоримъ му я, и отворимъ малый прозорчићъ одъ кола да димъ изилази. „Имаћете шта видити“ рекне онъ на ново съ такимъ изразомъ поноса и радости, као да е изъ оне земль, у којой се сами Катони и Леониде рађаю. „Шта ћемо друго видити“ уместо Захорскій кои е до мене седно: „него брда велика, и то ће само за нась быти ново, а люди су свуда једнаки.“ Швайцерацъ се осмеје, али то смешењ было е сатирично: „я мыслимъ господине, баш у людима, и урођеніма земль, да нађете што ново за нась, а брда — то можете свуда видити — велика брда нису тако редка, као што су редки поштени люди, и слободне државе — одакле сте молимъ васъ?“ „Я самъ изъ Прайске“ одговори Захорскій — „Наравно да ће за нась велика брда одвећ нешто ново быти, єръ у Прайской немате нигди брегова,

тамо су све саме пепчане равнице, али исто тако у Прајској немате ни ове швајцерски обичаје, ни слободе, ни оваквих на народномъ основу начињена државна уређења, — и ако коле, на путованю вашемъ пазљиви будете; наћиће те и осимъ бретова за себе доста што ће вамъ ново быти, и што ће вамъ се више него бретони допасти." „Я незнамъ" предузме даље Захорскій. „Съ чимъ се тамала Швајцерска поноси толико, и зашто у моралномъ свету више готово значи него Прајска? А я мыслимъ да она као република треба ићшть мањ, у сада монархичной Европи да важи." „Ха господине опростите" настави швајцеръ мало вышимъ гласомъ. „Форма нашегъ управлења такова є, да се боля пожелити неможе. Ни єдногъ Швајцерца неће те наћи, кои бы за нашимъ краљевима, кнезевима и херцозима пожелио; међу тымъ у нашимъ земљама, кое имаю свое владатель, наћи ће те хиладама, и то све учене и разборите, кои у едину за оваквимъ управлињемъ, и кои су многи — исторія сведочи — често главе у торбу мећали; да бы могли свое отечество, претворяти као што є Швајцерска. И вы слободно овде можете противу републике говорити, и свое мнѣніе о целомъ нашемъ управланю казати, нико вамъ неће зато ни замерити, а камо ли да васъ когодь гони, а кадь бы я у нашемъ Берлину, оволико за републику говорио колико сте вы за владатель говорили, я бы сместа био затворенъ у Моабитъ или у Кепиникъ." „Али нѣкъ ги има краљева и владателя, исторія тога народа лепша є и сайнија," рекне Захорски; али му Швајцерацъ неоставе дужанъ: „Шта ми спомињете исторію ги има краљева? то нису исторіе, него су само чисте житіе и биографіе нашій краљева. У нашимъ исторіяма, найлепше листове запремаю описанія владательске славе, наше исторіе напуњене су съ описаніемъ како се пенчао съ коіомъ принцезомъ, како є се нашъстъ коня позно, кадь су солдати предъ нимъ стали — наше исторіе пуне су придворни интрига, пуне себични партая — наше исторіе господине мой, говоре само о неколико людій — наша нашъ Швајцерска исторія, говори о целомъ народу, свака добродѣтель, свака побѣда свако добивно право приписује се народу — наше побѣде приписују се само нашимъ краљевима. У нашой исторіи стои: да є великій Фридрихъ добыо побѣду на Росбаху — наша исторія каже свету: слободни швајцерци, побѣдили су непріятеля на Семпаху. Неколико краљева, неколико Генерала, неколико придворны ласкателя — то є ваша исторія, и цѣле ваше фалъне изображеніе Германіе." У томъ разговору или болѣ реѣи нѣату, присѣлмо на єдну малу равницу, где коньи потрче и дольй разговоръ трупаюћи пресеку — Захорскій кои се беше у чуду нашао, гураше ме лактомъ: „Та реци и ты кою", „кадь си шао, а ти продужи" одговоримъ му я, и єдва сам чекао, да се разговоръ опеть заточне. Брегъ є прилично великій быо — кола су опеть полако ишла, швајцерацъ послужи васъ новимъ цигарама — и мало ладніе и тишимъ гласомъ рекне Захорскому: „изволите єдно републиканско цигаре, и надамъ се, кадь сарните ваше путованѣ и пођете изъ Швајцерске, да ће те сасвимъ другчіе мислити Србо вама, кои сте се родили и непрестано до сада живили, у оныхъ земљама кое су научиле да имаю свагда осимъ закона іошть по єдногъ господара, вама мора швајцерска необична быти." Захорскій пошто є запалію цигаре, одговори: „Фала вамъ на цигари, али ако вы мислите да я непознаюмъ швајцерске уредбе, одма незнате да се може на нашимъ универзитетима и школама крозъ кое самъ я прошао о кинеском правителству и о Америци, точно научити, а камоли о нашой земьи кои намъ є ближе." — „О свему другомъ, о правама, о медецини, о философіи, о свимъ земљама, али што се тиче швајцерске, о томъ немойте се фалити съ нашимъ школама — знамъ я добро све су ваше школе и науке основане по начелима онима кои нашимъ владателъима иду у рачунъ; у нашимъ школама, говори ће вамъ се съ найнећимъ одушевленіемъ о швајцерскимъ брдима, о швајцерскомъ меду и млеку али о швајцерской слободи, и о швајцерской форми управлања, прећи ће ладно, и узгредъ само спомену ће швајцерскій уставъ. — У нашимъ школама има катихизисъ, у коме учитель пыта ђака: кои є найсрећнія земља? — а дете мора да одговори Германія; учитель га опеть пыта: зашто є Германія найсрећнія земља? ђакъ одговори: Зато што има 4 краља и други више од 20 владателя. — По томъ опеть учитель пита: кои є найнесрећнія земља? И ђакъ одговори: Швајцерска. — а зашто? за то што нема ни єдногъ владателя. — И онда є ђакъ добро знао свою лекцію, и буде похвалъенъ. То су ваше школе! такве мисли и понятія вы добиете чимъ изъ колевке почнете, па и кадь одрастете, неможете да се обавестите. Несрећна швајцерска, нема ни єдногъ малогъ войводе, а камоли єдногъ великогъ краља, кога на рукама прайзи носе кадь само рекне: „моя верни поданица — швајцерацъ свриа те речи, смеюћи се изъ читавогъ грла: ха, ха, ха, — Захорскій ніс имао шта да одговори, него и без кашља почне кашлятн, и гурне мене лактомъ да га изменимъ. Мени недаде ђаво мира, него се и я улетемъ, и продужимъ и нать него њега. „Али добро господине" рекнемъ я, и Швајцерацъ почне прилѣжно слушати: „али добро господине, вы зато само имате право и чини вамъ се да є тако, што сте одъ вашегъ детињства такимъ маслима напуњени, єръ живите у таковой држави; па и мы роћени и одгаени у државама где само по єданъ влада, назалимо у себи исто толико узрока за оваквомъ стањ државе, колико и вы у себи налазите за такво. — Мы држимо, да є побѣдачесть и слава крала, скончана са народнымъ славомъ." „Е, господине," одговори ми Швајцерацъ, „томе є лако одговорити, єр то ніе ништа друго него као кадь бы я стекао єдно велико имање, па онда дошао па съ вама поделіо. А тако и быва не само у слави народной, него и у приходу и новцима народнымъ, єр кодъ васъ у Германіи има доста владателя, кои са своимъ принцезима у право оволико троше, колико се троши на све остале народнѣ потребе." „Али кадь се владатель ограничи, кадь му се опсекомъ даде годишња плата, кадь онъ неможе ни найманѣ што учинити преко устава и народнѣ волѣ — шта ће те онда реѣи?" я самъ то съ некимъ тріумфомъ одговорію, и мислію самъ да ће ми реѣи: „Ёкнала" али онъ гроотомъ се насмее: „па кадь га тако ограничите, кадь законъ као што и треба, метете да влада, кадь онъ неузможе ништа чинити, шта ће вамъ онда? Зашто бы му онда толике милионе плаћали? Зашто небы узели кои є неспособнія, за президента, и кои бы служіо за мало а болъ." Я место да му на то одговорымъ погледамъ крозъ прозоръ, и гурнемъ погомъ прена мени другогъ могъ другара, да уместо мене одговори, ако што зна, кои се окрене Швајцерцу и рекне: „вы савршено господине право имате, и оно є све тако, али Европа іошть ніе сазрела за такова управленя, и ону нећъ навикнуту и уобичаену форму неможе да промени." — Но Швајцерацъ ніе му дао ни скршити, него се почео смеяти, и смешећи се сасвимъ пріятно, одговори у тону єдногъ отца, кои савѣтуе свогъ сына: „За Бога господине, докъ се я съ овомъ

двоицомъ препира, вы сте ћутали, и садъ кадъ почесте, а самъ мислио да ће те после толикогъ ћутања рећи што годъ што бы было као пресуда између насъ троице, а вы сте отворили ноћъ само новомъ доказиваню. Како можете казати да човекъ ние у свако доба готовъ и зрео да буде човекъ.“ У томъ кола наша стану, кочићшъ отвори врата од кола, и гологлавъ позове насъ: „ако заповедате, овде има меда вина и пива, можете штогодъ закачити, докъ се коња промену.“ „Право“ сви четворица по-ничемо — и едань за другимъ потрчимо у бирцаузъ, гди насъ цуне чаше дочекаю. Дакле после толикогъ препирања, само я кочићшъ имао право; и као што видишъ сами смо на његово мнѣніе сви четворица пристали и сложили се.

РАЗМИШЉАВАНЉЕ.

О употребленію гл. фонда школскогъ о побољшаню стања основны учићшта и учителя.

Да шта ће мо са гл. Фондомъ школскимъ, кадъ ће народъ довле га годъ буде учителъ свое прирезомъ и обштинскимъ приходима издржавати? На питанъ ово мислимо, да е лако одговорити. Мы сви знамо, да се гл. фондъ школскій састои изъ прилога читавогъ народа, па цео народъ треба да одъ њега полze има. А да ово буде, по мнѣнію нашемъ, найболъ бы было, да се интересомъ овогъ фонда установи и издржава: Семинаріумъ за воспитаванѣ и изображаванѣ учителя, основны народны учићшта. И заиста, на штасе обштеполезніе употребити неможе, него на то, ако се овако заведеніе не бы државномъ насомъ установило и издржавало. — Ово ће свакій овай одобрити, кои искрено мисли и зна, како у добримъ и способнимъ учительима оскудѣвамо, и како е нуждно за ово званіе нарочито младе люде приуготовляти. —

Ако бы се, као што рекосмо заведеніе за изображаванѣ учителя, државномъ насомъ завело и издржавало, нао што се такова обштенародна заведеніа обично одтуда и издржаваю, то вамъ опетъ о употребленію гл. фонда школскогъ мислити остае. У овомъ случаю могло бы се овако учинити: Народу казати да се у каси гл. фонда школскогъ до 30.000 ## цес. налази, и изнѣстити га, да одвай фондъ ни за 50, а и много више година не ће у стању быти, све учителѣ издржавати. И да бы народъ што скорће одъ овогъ фонда колико му драго хасне имао, нуждно е, да се што пре баръ на 50 до 60 хиљада ## умножи. Ово бы пакъ могло быти, кадъ бы се наредило, да свака, школскій прирезъ данаюћа глава по два цванцика за годину еданпутъ за свагда на фондъ да. Учинивши ово, не бы нуждно было ништа више одъ обштина и народа за издржаванѣ учителя искати, осимъ, да се, као што е напредъ речено, дае узъ свакій порезъ по по цванцика. Што одъ овогъ прireза не бы стизало, да се учителска плата подмирує, не бы се имало нужде и пуборе, изъ обштинскія каса извѣстне суме узимати, него бы се интересомъ гл. фонда школскогъ подмирвала. Овако што учинити тымъ бы болѣ было, што има обштина, кое немаю свои прихода, а прирезъ кои за издржаванѣ ньиних учителя даю, не бы стизао на бы морале новъ прирезъ међу собомъ чинити, кои бы са незгодама скопчано было. Овако пакъ и на овай начинъ имали бы постояне и стално изворе за издржаванѣ учителя, єръ у колико бы се школа умножала, у толико бы и брой прирезъ плаћаюћи глава растао; а за недостатке имали бы сваке године 7 до 8 хиляда талира одъ овогъ фонда на разположеню. — Садъ да у кратко видимо ели намъ нуждно завести: Семинаріумъ за воспитаванѣ и изображаванѣ учителя основны учићшта.

Свакій човекъ мора ићшть у младости своіой оно занимание учити, съ коимъ мисли будућій животъ свой обезбѣдити, и съ полозомъ га одправити. Ово како е у свакой струци занимания людскогъ нуждно, тако е и у учительству. Но овога се мы у смотрењу учителя непридржавамо. Ми примамо за учителѣ Богослове, кои се за свештени чкій чинъ преправљаю. И заиста, при првомъ помислу нашемъ, кадъ расмотримо прошлый и будућій животъ оны людій, кое за учителѣ примамо, учиниће намъ ће се, да се опредѣленѣ Богослова са учительскимъ званіе емъ найболѣ слаже, и да Богослова ову дужность съ найвећомъ полозомъ одправити могу. Ово ћемо тымъ пре одобрити, кадъ предпоставимо, да су Богослови у наукы Христовой и морали христіянскомъ болѣ воспитани, него они, и кадъ знамо, да е найглавнія задатакъ учителя воверену имъ дечицу съ божіимъ словомъ упознати и моралу христіянскомъ воспитати. Но кадъ ово съ друге, практичне точке живота посмотримо, онда ће мо се уверити, да наше прве мисли о предмету овомъ ни су найболѣ, и да су едностране.

Свакій Богословъ, по самомъ опредѣленію своме, иде на то, да свештеникъ буде. Кадъ Богословію спрши, ако парохію одма добити неможе, прима се учительства, и у овой дужности довде буде, докъ му се гди место неукаже да свештеникомъ постане. По овоме, учительско званіе за нешто привременo, као што и есте, сматра и учительство за мостъ држи, преко коѓ ће до свештеничкогъ чина доћи. При овоме нема вештине за учителя, па ма едань и одъ найболіій Богослова био, и текъ што се са учительскимъ дужностима мало, за две или три године упозна, произведенъ буде за свештеника. Ово пакъ ако за две, три или четири године небуде, почне ићшть већма очаивати, и за своимъ опредѣленѣмъ, чиномъ свештеничкимъ чезнути, и тако на свакій начинъ учительску дужность съ вољомъ и ревности, а крозъ ово и съ полозомъ, неодправља. Да е ово овако ићшть ћемо лакше себи представити, кадъ знамо да и она лица, кои се за учительско званіе нарочито спремаю толико способности и вештине имати немогу, да и у самомъ почетку учительствована свою дужность съ ономъ полозомъ одправляти могу, съ коіомъ бы отправляла, кадъ бы и практичне вештине имала. Дакле ма како теоретичногъ знања једно лице за учителя имало, неможе се у одправляню дужности своє довде способнимъ показати, докъ и практичногъ знања и вештине неприбави. Ово кадъ постои, то можемо лако себи представити, како Богослови, особито ови, дужности учительске одправляю, кои на теоретичногъ знања за учителѣ немаю, а практичногъ добити немогу, почемъ е учићште само мостъ, преко кодъ иду свештеничкомъ чину,

Где е добра воля и ревность у одправляню дужности, ту се и съ манѣ знања више учинити може, него са већимъ знањемъ безъ воляи ревности. Воля и ревность кадъ е постояна, лако може и теоретично знање умножити; и практичну вештину добити. Ово обое, како е пакъ у сваком послу нуждно, тако е у учительству ићшть нуждніе; єръ учитель несме само за себе знања имати, него мора знати и начинъ, како ће га своимъ ученицима дати. Да ово о-

на лица имати немогу, коя нити се за учительско званіе, нарочито предуготовляваю, нити дуже времена у овомъ звању проводе, нити пакъ съ вољомъ и ревности учительству разуме се по себи. —

Ако бы ко посумњао и рекао: да ће се цркви или богословскомъ заведенію уштрбъ учинити, ако се Семинаріумъ за изображаванѣ учителя заведе, ми га о противномъ увертити можемо. Главна е цѣль цркве држимо народъ моралу христіанскому учити, увери га утврђивати и одржавати. Ово кадъ е истина, то црква, кадъ су народне школе добро устроене и способне учителѣ имаю, не само да ништа нетреби, него ће још врло много добіи; єръ само школа, и само добра школа, цркви побожне христіане и преправлята може. Шта више, она изъ корена утаманює суевѣріе и све ово, што е противъ цркве и морала христіанскогъ. И ово само онда школа чинити може, кадъ има способне учителѣ; а ове донде имати неможемо, донъ се за такове особита лица и у особитимъ заведенію приуготовлавала не буду. — Што се пакъ богословскогъ заведенія тиче, и оно бы са заведенѣмъ семинаріума за изображаванѣ учителя млого добило; єръ бы се на маньій брой свои питомаца ограничило, на и бољій изборъ, кадъ исте прима, чинило. Што садъ толико много питомаца богословія има, коя су по потребы, а по већой части и одвећъ маломъ способности примани, онда бы се само толико и то способніи изабрати могло, колико е нуждно, да преправни лица за чинъ свештеничкій има. Они, кои бы науке, у овомъ заведенію свршавали могли бы се поставлати найпре за ђакове при ГГ. Епископима и у главніе окружне вароши, за преписнике у консисторіима; и за капелане стари свештеника, протојерея и намесника. На овай начинъ не само, што бы се свршени богослова одма своіой цѣли и опредѣленю приближавали, него бы се и у чиновнѣйствію и у дужностима свештеничкимъ бољ усавршенствовали, и тако способніи свештенцы постали.

Изъ укратко наведеногъ ясно се види, да бы са заведенѣмъ Семинаріума за изображаванѣ учителя, не само школе способне учителѣ добивале, него бы и богословско заведеніе бољій изборъ у кандидатима чинило и способніе примало. Црква бы пакъ съ тимъ врло много добила, и народъ у свему напреднія бію. Дакле: *семинаріумъ, или заведеніе за воспитаванѣ и изображаванѣ учителя основны училишта завести*, есть за наше отечество и нашъ народъ одъ велике потребе и нужде. А ово нека издржава гл. фондъ школскій, или државна каса. С.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Друштво србске словесности држало е 28 Февр. свое редовно засѣданіе, у комъ е г. подпредсѣдатель предложіо да друштво, изради єданъ обширный србскій рѣчникъ.

— У Недељо 2. Марта била е у Читалишту главна скупштина за театеръ, где е Г. професоръ Малетићъ говорію са познатомъ своіомъ вештиномъ и лакоћћу о полза театра, и по томъ приступило се къ уписиванію прилога, о чему ћемо у идућимъ броевима обширніе говорити. Међу тимъ за садъ то являмо да е се само на той скупштини уписало преко 1300. # цес. и тако цео фондъ са досадъ учињенимъ прилозима износи 4890. # цес.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Правителство Луи Наполеона одржало е велику побѣду слѣдственомъ избора. Берза е изявила свое задовољство скаканѣмъ акція, но то неки непримаю іошъ као довольный доказъ постоваогъ обстана тога правителства, єръ при свемъ томъ, што иде све по вољи, немиче се машина правленія како треба напредъ. Печатња е истина безъ цензуре и смела бы се появити съ маломъ опозиціомъ, безъ кое Француз неможе никако дисати, али пропушта све само да се правителству незамери. Явно мнѣніе, кое е и самомъ цару Наполеону некадъ прикосило, тако е застрашено, да му е све по вољи што се догађа. Правленіе у Француской, кое на никакву противность неналази, тако е редко появленіе, да се зато и сама Луи Наполеонъ забринуо, и часто бы жељо да се каква противность покаже, само да виде колику власть онъ има. —

— Свећ генерала Мошцела предложіо е академіи едно изобрѣтеніе, чрезъ кое могао бы се електромагнетизамъ и на индустрію употребити.

— Вѣсти изъ Алгира гласе са свимъ жалостно за Француске: колона у Кабилія страдала е јако одъ зиме. Подъ предводительствомъ генерала Бужера одржала е она своя положена у срцу Кабиліе, недалеко одъ Бугіе. Одатле е та колона землю у узди држала и почела е неке путове правити. Страшна буря покаже се 18. киша е потокомъ лила, реке се тако брзо разліо, да су преселе путь између логора и вароша. Войницы почну оскуђевати у найнуждніемъ препитанію. Ноћу између 21. и 22. падао е јакій снегъ и затрпао е неке шаторе. Зима е била страшна и многи се создати смрзли. Текъ око 22. у вече єдва съ тешкомъ мукомъ дођу неколикo солдати у Бугію и огласе вѣсћу несрећу, на кой гласъ притече имъ у помоћь не само власть, него и грађанство. Вредно е примѣтити, да Кабили нису се хтели полозвати овомъ несрећномъ Француза, него шта више; примили су се неки солдати врло човечно, кои су се поодино у путу налазили и пратили су ій сами до Бусіе. —

— У Минхену запалила се пивара. Тай пожаръ описују као найстрашніи. Како е почела одъ 8. сатій у вече горети, єдва се утасила у ютру. Кажу да е утишањ ватре само найвећемъ пожертвованію Баераца за рукомъ ишало, кои боћни се да неостану безъ пива, показали су Херкулесову снагу и отважность у гашењо ватре.

ЯВНА БЛАГОДАРНОСТЬ.

Прошле есени у мєсецу Октобру, я самъ обштину мою, при коіой одъ више година учителюемъ молію, да ми плату повыси, и тыме станѣ ми поболша; коя ми е одговорила поредъ обећања захтеваню моихъ испунити, са 60 цв. у готовомъ новцу на поклонъ: на коме поклону сдрачно и срезкомъ началнику на ревностномъ садѣйствію у томе захваљуемъ.

У Поланки 1. Марта 1852.

Димитріе Іовановићъ,
учитель поланачкій.

Оглас.

(5) (2—3)

Мою кућу с'виже Варошь-капіе, према Типографіи, коя има одоздо дућане и изгледъ на обадва сокака, продаћемъ, ко жели узети, нека ми се ради погодбе у истой кући пріяви.

Димитріе Невадовићъ.

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 20. У Београду, у Петак 7. Марта. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Второкомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ пошта 14. гр. а полугод. 7 гр. — са пошткомъ по' гр. на по' год. [скупље. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продужење.)

Мы ту неостанемо дуго — пола буду одма готова — седнемо и поћемо далѣ. Разговоръ се водіо о другимъ предметима — и напаљце насъ троица одводили смо свагда разговоръ, на друге ствари, еръ бояли смо се да швайцерацъ непочне опетъ о Швайцерской и њеной слободи на кое не бы му имали шта одговорити. Но видмо се убояли. Тай непознатый чимъ е се у колима наместіо, почео намъ е далѣ о Швайцерской говорити, не сбогъ Швайцерске, него више сбогъ насъ. „Ербо“ вели „мени ніе стало мислили вы о Швайцерской лепо или рђаво, то е Швайцерской у свету, и у њеной домаћой срећи све едно, него видимъ да сте млади, и радъ самъ да се іошть садъ уверите о ономъ, о чему ћете доцніе бити увѣрени, Швайцерска е срећна, она ніе себична, и она бы желала, да све државе уживаю њену срећу.“ — „Шта іой е найде одъ њене среће и слободе, и што има унутрашню сигурность своє слободе и независности; кадъ е слаба, кадъ међъ великимъ силама Европе слабо важи, и кадъ у брою своій войника нема сигурности одъ споляшњѣ напасти — и кадъ Француска или Аустрія или друга коя ћуа држава, може е съ войскомъ поплашити, све іой одузети, и све по своіой форми, по форми средњѣгъ барбарскогъ вѣка као што би мислите, поставити. У великой свагда преправой войски, стои сигурность народнѣ слободе.“ Одговори Маркезъ са свимъ озбиљно, ербо е онъ изъ свегъ срца то говоріо, и мислію башъ да е тако. Швайцерацъ се осмеше, мане главомъ, и мы смо мислили да се онъ чудіо мудрости тогъ нашегъ другара, а после видимо изъ нѣтовы речіи, да е се чудіо, како е онай могао таконо што одъ насъ казати. „Башъ добро“ рекне Швайцерацъ, кадъ сте повели речь о войски, — вы кажете, да е войска сигурность и смаџъ народнѣи права, слободе и независности а я господине мыслимъ са свимъ другчіе, и моя седа коса смаџъ вамъ е, да имамъ — ако ми дозволите ћеи — више искуства одъ све насъ троице. Стоћна войска у држави не само да ніе сигурность, него е найвећа опасность народнѣ слободе, ако е има у той држави. Стоћна войска у мирно доба, ніе ништа друго, него фурупа у лето. Кадъ бы хтели сви люди да чине по своме здравомъ разуму, онда небы требало ни єдногъ солдата на овомъ нашемъ свету. Да нема славолюбія и властолюбія небы ваши краљева ни херцога на свету было, а да нема њи онда бы свака варошъ, управляла сама собомъ, као ми онде у Швайцерской. Сила и яка войска, само е сигурность владательскогъ престола. У многимъ нашимъ држанама, владателъи држе солдате, не сбогъ тога, што се бое споляшњѣгъ непріятеля, него што се бое своіъ народа. У такової држави солдати нису ништа друго, него наймањи пандури, њихово е отечество єданъ човекъ; њихова е слобода слепа послушность, њихова е найвећа вештина умети добро убити или посећи — помислите само, у Европи има више одъ 2—3. милиона войника, то су све изабрани найбољи, найздравији и найлепши люди, кои свое найбољѣ године проведу лежарећи по касарнама, праве параду, играюћи карте, пушећи и тимъ подобна — они се одуве одъ посла, науче се на строгость, а строгость ніе ништа друго него прваій степенъ суровости. Кадъ бы сви войници Европе, кои сада безпослени седе, были употребљени на посао, кадъ бы толики милиони яки и здрава руку, радили какавъ занатъ, имали свое жене и децу, онда бы маръ и срећа држава далеко болѣ стајали. Онда бы мања државни трошкови были. Кадъ Прајска не бы имала оволико хиљада войника и кона да рани, онда ни у Берлину, не бы морали плаћати по 3. талира годишнѣ на єдну малу птицу, на славуј, ако га држите у кавезу да вамъ пева.“ — „Па и вы у Швайцерской имате солдате кое издржавате“ рекнемъ му ја. — „Кадъ бы све око насъ државе, быле овако уређене као Швайцерска, онда бы се заборавило да е игда на свету было солдата. И место што садъ законъ налаже, да е сваки Швайцерацъ одъ 25. до 45. своє године, дужанъ быти войникъ, и упражнавати се с' оружіемъ, место тога реко, после бы законъ забрањивао исто тако, да нико небуде войникъ, и онда бы се видило да вештина войничка, ніе ништа друго, него вештина убіяти. Войникъ учи се како ће сигурніе убіяти другогъ према себи войника, кое толико значи, колико кадъ кажемо: човекъ учи се како ће убіяти другогъ човека — то е дакле єданъ за човека найнедостойніи занатъ, па ипакъ съ тимъ занатомъ найлепше се руку заниме, и его, на такавомъ занату лежи срећа ваша држава.“ „Я самъ увѣренъ“ рекне Захорскій. „да е добра и вешта войска найбољій и найсигурніи темељъ државе, задајте вы слободу, и просвету каквy ошете, ако немате оружану руку, са гушчіимъ перћмъ, и са добродѣтельима, немоћете се одбранити, и ко годъ удари на насъ, разрушиће вамъ све подигнуто.“ „Я самъ на то питањ мало пре одговоріо овомъ господину“ рекне Швайцерацъ: „да кадъ не бы было властолюбія, т. е. оны людій, кои желе да господаре надъ другимъ людма, онда у овомъ просвећеномъ веку не бы имао ко на кога насртати.“ „Докле годъ има людій“ помогнемъ я Захорскомъ: „я ньовы страсти, дотле ће быти ратовања; а докъ е врви у людма дотле ће

быти и страсти — човекъ е човекъ, и нежели ништа више быти него човекъ; и я самъ сигуранъ, прайскій краль да понуди васъ његовомъ крунома, да се вы, кои сада тако говорите, не бы ни найманъ затезали, ту круну примити, и допустити, да се сто хиляда солдатій закуне, да ће верно само вашой вольи служити, свой животъ по вашой њуди разполагати, и свою крвь найпре за вашу па после за отечества срећу, проливати. Природа изъ човека ніе ништа друго хтела произвести, него ово што е сада, што е быо одъ како се зна за овай светъ, и што ће быти довле годъ узграе людій. Природа сама иде човеку на руку, и неда му да на земльи буде анђео. и да на земльи уживa онай рай и ону срећу, што му његовомъ нестанно уображеніе текъ на некомъ другомъ свету обриче. Природа е дала човеку истина разумъ, али му е дала у исто време и страсти, кое се боре противу разума. Разумъ ніе партизанъ, онъ е изнашао средства за борбу, и еднe и друге страие. Немамо у пространома полю светске историје, нигди ни еднога примћра, да е у коме народу и држави, една одъ те две стране савршену побѣду одржала. Има, и было е у свако доба поједина людій кои су кадри свое страсти побѣдити, као годъ што іошть више има оны, коій е здравый разумъ сасвимъ страстима подчинићъ. Онай е у оном стању за себе срећанъ, као годъ и онай у оном — Неронъ и Калигула о себы нису мислили, да су рђанній и горій одъ Сократа и Епаминонда. Тиранъ у себи мисле, да су они добротвори рода човечіег, и да е ньи судбина опредћлила да поврате човека у право човечанство — они мисле да су они најбољій люди, и ньови придворници увћраваю ій у томе, и они ньу сь овога света, у мислима да ће свакій поштенъ човекъ за ньима плакати. Мало е людій на свету кои погледа у своја недра, кои положи своя дћла предъ разумъ да ій прецени и пресуди — мало е людій, кои у себы помисле: „зла сам рђанъ човекъ.“ Кои осети да е какво зло учинію, онъ лако нађе те се предъ самимъ собомъ оправда. На кадъ се предъ самимъ собомъ оправда, онда мисли да е предъ читавимъ светомъ правъ. — Сваній човекъ за себе има у мыслима свою државу; сваній бы желіо да буде свевластанъ само зато, да може све уредити по своіой њуди. У сваком народу, и найнећи ласкатељи налазе мане сноимъ владательима — истина — многе погрешке и зла владателя, често се сакрію и затрћаю, а ньова добра дћла не само да се не сакрію, него се по кадъ кадъ по десетъ пута већа начине и народу предстане, него што су — многи исто тако, обману народъ своіомъ добротомъ, да га после сигурніе могу мучити и газити: али поједина у свачему могу имати изузетке. Будите уверени, кадъ е владатель човекъ поштенъ и искренъ пріятель народа, да може ньгова држава, уживати исту овакиу швайцерску срећу и слободу.“ — Я уђутимъ, и гледао самъ шта ће ми одговорити Швайцерацъ, кои се за време могъ говора, неколико пута врло сладко насмеко. — „Говорите господине“ рекне ми онъ „говорите даль, а ћу вамъ быти благодаранъ, али не за томе што самъ баіаги што годъ ново одъ васъ чуо и научіо, него што самъ се неколико пута докъ сте говорили сладко насмеко. — Вы фалите ваше херцоге и кральве, и овде може быти само зато, што се боите да и случайно ни самъ какавъ тайный посланикъ ньовъ, па да васъ не бы тужіо. Ви и овде говорите, а мислите да васъ прайски жандарми са шалатимъ капама слушаю.“ Швайцерацъ мало уђути — и чекао е какавъ одговоръ, но кадъ види да сно мы више были склони слушати, него говорити — продужи онъ свою беседу даль: „я самъ прилично путовао, по монархичнымъ државама, често самъ се налазіо у друштву и слушао мићња о опимъ предметима, о коима мы садъ говоримо, и то такова мићнія, коа су ми се чинила да су са свимъ здравомъ разуму противна; али редко самъ се где упућао да доказуемъ да е суще ясно и светло, ово сада само узгредъ рекао самъ неколико речи. — Кодъ насъ у Швайцерской неможе быти великій политичны витрига, ербо оне се свагда вію само око властолюбны престола. Швайцерска е мала и земльомъ и народомъ, али е велика своіомъ срећомъ. Римляни имали су републику, али ньова република ніе имала одъ човеколюбія и мирноће, као Швайцерска. Кодъ ньи република постала е може быти, не изъ тежења къ развитку слободе, него зато да бы место едногъ, могли се ньи више славити. Французи имали су републику, али у ньой нису уживали швайцерско спокойство и слободу — она се родила изъ очаяніа. Многи народи и државе прелазиле су изъ еднe форме правленія у другу, и свагда место закона и слободе, владало е неко нестрпљеніе, и владале су себичне користи. Мы у Швайцерской нећа. лимо се у свету са нашимъ унутрашнымъ управљћньу, мы нежелимо да има форма нашегъ правителства велико ме у свету. Мы нашу Швайцерску незовемо ни царствомъ, ни кральествомъ, ни републикомъ — мы смо се сложили, сви кантони, да сваній себе управли како му се чини да е найболь, а међу тимъ да се одъ сполшніе напасти сви заедно браномо; сва наша окружія или кантони зову се као што вамъ е познато: „*Швайцерскій савезъ*“ и я мыслимъ господине, да е та речь: „братскій савезъ“ найдостойнія за име државе и да та една речь означава народноћ независимость. „Я незнанъ господине“ рекне Захорскій Швайцерцу — „како можете тако говорити: да е само народный савезъ, условіе независимости — кадъ Прайска на примеръ незове се: савезъ прайза, него се зове краљевство, па ипакъ ніе ни одъ еднe државе зависима — то зна свако дете у Европи.“ Швайцераңъ, маше главомъ — узъ његовo бледо лице пролети мала руменъ, но то ніе быо стадъ, него века мала лютня — онъ одговори тихимъ гласомъ, али доста оштре речи: „Будите уверени, и вы и ваша два друга, да я истину говоримъ — и да су у Европи само Швайцерцы независими люди — шта мисваній часъ сноминћте вашу Прайску, кадъ у целой Прайской само е еданъ човекъ независимъ, и то више него што бы требало, ни остали сви сте поданици краља, зовете га своимъ господаромъ; па я мыслимъ све еднo е за насъ Прайзе, тай владатель быо ма одъ кое вере или народа, еръ ни еданъ неће имати друге намћре него да се утврди и одржи, и сваній готово владатель ако учини какво добро народу, а онъ чини само ако отуђъ има за себе користи; а оно народнћ добро кое е съ његовомъ штетомъ скончано, чини и обриче владатель само кадъ е принморанъ, или кадъ е какавъ немиръ, кои његовомъ престолу прети; па често после кадъ се утврди, кадъ народъ кои е своя права тражіо, неможе и нема кадъ, еднако подъ оружіемъ да стои, и да чува своя права. узму владатели речь натрагъ, али пре тога одузму оружіе одъ людій. Ваша прайскій пређашніи краль, обећао е уставъ да ће дати, по целой Прайской было е весела и радость и одъ то доба чекаю еднако Прайзи обећаный уставъ као Евреи месію. Онай краль умро е, съ њимъ умро е и обећанћ. Његовъ наслћдникъ дао е као одъ туђе стране разласити, но новинама: да бы онъ — краль — дао уставъ, али му недаду браћа. И вы кажете мени мало пре

онако доста опоро, да свако дете зна да е Прайска независима; а я опеть вама кажемь да свако дете кодь насзна, да ни сви записите одь вашегь крала, а онь независи ни одь кога, па ни одь самогь закона — кодь насьпакь у Швайцерской, нема никога кои бы се назвао вашимь господаромь, изь кога руку гледали бы ми напа права, да намь дели као просцыма — и дае или одузима како му е кадь воля. Ми нисмо ничій поданицы — нашь владатель ніе нико другій осимь закона, ньму смо сви безусловно подчиньни, ньгови смо само и слободе поданици."

РОБЕРТЪ ФУЛТОНЪ.

ОВАЙ СЛАВНИ МЕХАНИКЪ И ИЗОБРЕТИТЕЛЬ ПАРОПЛОВИТБЕ, РОДІО СЕ У СЕВЕРНОЙ АМЕРИКИ, ПЕНЗИЛВАНИ, МЕСТУ ЛАНДКАСРТУ 1767. А УМРО Е 1815. ГОД.

Прво покушеньё са парополовонь учинію е Фултонъ у Нев-Іорку 1807. кои е одандје до Албаніе узводу по Худіову и опеть натрагъ пловіо, растояньё ове две варошши еднје одъ друге износи 150. енглезки миля, а Фултонъ е онамо 52. а натрагъ 30. сати потребовао; овай срећанъ успьхъ нобудіо е къ подражаваню, тако, да су за неколико година све реке са парополовима покривене биле. У осталомъ неслужи на честь жительима Ф. Ст. да су они изобретателя парополовитбе, тако рећи, одъ глади умрети оставили. Іошть ни споменикъ овомь заслужевомь мужу подигнуть ніе. Текъ преће некогъ времена почели се, ньгове заоставше фамиліе сећати, сь тимъ, да су се у свакомь парополову кутіе поставиле, у кое се милостиня за осиромашену Фултонову фамилію скупля.

Съ нѣмецкогъ превела.
Макрина Миловуковица.

ЄДАНЪ ЛЕЊШТИНА И ЧЕТИРИ ГОДИШЊА ВРЕМЕНА.

Кадъ у момъ мирномъ уединенію на постельи лежећи бацимъ испитујући погледъ на четири годишња времена, нашегъ тако названогъ умьреногъ подмећаю, кое бы се много пре промењено назвати, онда видимъ, да свако годишнѣ преме доводи у неко отезанѣ удова смртногъ човека, кое у обичномъ животу лењость зовемо.

У пролеће, говорямо, цвета вода, а да у то време и зова цвета, познато е. И ако писамь никадъ марію да дознамъ, какавъ уплывъ има овай поденый и зовинъ цветъ на човечіе тѣло, опеть лежи у искуству, да е човекъ у то време врло лень. Я сь моје стране мислимъ да е поменуто цветанѣ у овомъ появленію са свимъ ненино и дрвнимъ, да само промена зимнѣ ладноће са пролетньомъ топлотомъ оно дѣйство производи.

Што се лета тиче, оно намъ опеть доноси исће дане, и вальда неће нико одрећи, да насъ несносна врућина овогъ времена више него икадъ у лењость доводи.

Єсень е калава, ладна и мокра. Ово, па и мутни облацы, сь кима е есень небо покривено, чини насъ суморне, мучне и лењ. Баремъ на самогъ себе примѣтіо самь у есень неку неописану лењость и кадъ у ово годишнѣ време видимъ да су други людіи трудољубиви, онда за цело мислимъ, да имъ е то трудољубіе кисело, и да не раде што имъ се ради, него што ядни немогу другчіе живити. —

Зими пакъ нако нежелимо, да се смрзнемо, морамо по ваздань око вруће ћурице седити и у вече поредъ какве књиге или новина задремати, и заспати. Ко може быти приљежанъ и радити, кадъ се у топлой соби на мекану постелю пружи? — Немогућа ствар! — А мени е свака зима еднака.

Па тако самъ ти еднако лењ. Истина више самъ се пута наканьивао да будемъ приљежанъ, али промена оны четири годишнѣи времена неда ми башть никако.

Іошть да неморамъ коіомъ срећомъ ести и пити, я се никадъ нелењи ни мако съ кревета. Алъ опеть фала Богу, вальда ће и мени доћи време, да се еданпутъ сить наспанамъ.

А, а, а! гле, мени се опеть зева а текъ што самъ устао. —

ТРИ КРАДЉИВЦА.

Нешто ћемо приповѣдати о трима крадљивцима, али оне, кои ће то читати, напредъ молимо, да за ову прилику небуду одвећъ строги у испитиваню истине.

Мирко и Влайко іошть су одъ дѣтињства терали занать свогъ отца, кои ињмъ е было обћшенъ; и іошть некій Райко, ньзинъ саученикъ, држао е съ ньима и было е између ньи наймлађій. Они нису убијали люде нити су нападали на ньи, него су само ноћу разгледали конопиняке, па кадъ е было приляке и куће, подруме и амбаре а тако и сандуке сь новцима, и на напарима они су свагда найсретніе пазарили. Кадъ пакъ ніе было ништа красти, они су се сами између себе упражњавали, задаваюћи едань другомъ каква смьла дѣла, да бы се тако ћенна усавршили у своме занату. Єдномъ кадъ су ишли по некаквой шуми Мирко спази на едномъ високомъ дрвету птицу гдѣ лежи у своме гнѣзду, па запыта свое другове: „Ко ће быти тако вредань, да изъ оногъ гнѣзда изнади ја, а да птица неосѣти." Влайко се нао мачка узпуза на дрво, па полако се приближи гнѣзду и направивши на ньну руницу одозго, тако изнади ја, да птица и неосѣти на онда опеть закрни гнѣздо наовимомъ, те сиће доле.— „Али ко ће садъ подигнути подъ птицу ја, а да она и неосѣти," рече Влайко! Тада се Мирко узпуза горе, али Влайко за ньимъ, и докъ е Мирко полагано подмећао ја, Влайко му полагано скине чакшире да онъ и неосѣти: Ту садъ буде великогъ смѣя, и она друга двоица призиаду, да е Влайко найбољій майсторъ. Ранко пакъ рече: „Я већъ видимъ, да я съ нама немогу ићи на край, и ако доће до тога, да у каквой рђавой кући ломимо погачу, па нанѣемо на рутавъ носъ, то се я небоимъ, да ће вась глава заболети, али богме мене заиста хоће." Съ тимъ ій онъ остаем, па стане са своіомъ женомъ као домаћинъ честно и поштено живити. Єдномъ у есень она двоица, кадъ недавно быяху украли едногъ коня на коньскомъ ванару, походе Ранка, па га заватао, како му е; еръ они быяу чули, да е онъ заклао свиње, па га хтѣдоше мало потражити. Свиње висаше у комори на зиду. Кадъ они одоше, рече Ранко своіой жени: „Жено, я ћу унети свиње у кућу, па ћу га поклопити кариицомъ, еръ иначе до сутра неће быти наше." Ноћу доћу она двоица, па што лакше могоше пробіо зиђе одъ коморе, али свињчета небыше онђе. Ранко вешто осѣти, па дигнувши се, стане разгледати око кућe. Међутимъ се Мирко увуче на другій край у кућу до постеља, гдѣ е жена лежала, па промењивши, мужевљивимъ гласомъ рече: „же-

но, свиње ніе у комори.“ А жена одговор : „Што брбљашъ тако дѣтински! Зарь га ниси метнуо у кући подъ кармицу? „А, тако ће и бити“, рече Мирко, „мене е сањ смео“, па онда оде те узме свиње изъ коморе и безъ сваке луне однесе га, а будући да ніе знао у помрчини гдѣ му е другъ то га и нехтѣде чекати, мислећи, да ће онъ већъ и самъ доћи на уречено мѣсто у шуми. А кадъ е Ранко унао унутра и хтѣо да опима свиње да види, ели на своѭ мѣсту, повиче на свою жену: „жено, свиње намъ нијакъ однесоше обешењаци.“ Али ніе дао, да му се тако брао истисне залогай изъ руке, него поће у потеру за крадљивцима, и кадъ е стигао Мирка, кои бијаше већъ далеко умакао, и кадъ е видіо, да е онъ самъ, брао проѭкну гласъ, на као Влайко проговори: „Брате, дай садъ мени свиње, ты си се умориѳ.“ Мирко помисли, да му е доиста братъ па му даде свиње рекавши му, да ће онъ да иде напредъ у шуму да наложи ватру. Ранко се накъ врати натрагъ, па рече самъ себи: Опеть си у мене, мила моя печенко? па однесе свиње куѭи. Међутимъ е тумарао Влайко по помрчини, докъ ніе смотріо ватру у шуми, па е онда тамо отишао и запитао своега брата, Бли у тебе свиње, Мирко?“ Мирко му накъ рече: „Зарь ніе у тебе, Влайко?“ Тада они разрогаче очи єдань на другогъ, и виде, да ійм ветреба онако јакій жарь одъ растопоѭ ватра за спремањ печења. Али тимъ ѣкше прасканье ватра у Ранковой куѭни. Єрь како онъ доће куѭи, таки се васѣке свиње и котао на ватру метне. Єрь Ранко говораше: „Жено, а самъ гладанъ, и ако се зарана невадемо, хоће насъ они ништони оставити гладне.“ Кадъ е накъ онъ легао у єдань прикранѣ и мало задремао, а жена єдномъ твозденомъ вилюшкомъ превртала месо, па єданнутъ погледала на страну, єрь ѳй мужъ почео усну уздисати, наєданнутъ доће кроѕъ димнякъ пекарска оштра мотка, те се заборе у найбољій комадъ у котлу и съ онимъ се опеть по шине горе; и докъ е мужъ усну све горе єчао, а она се око ѣга све брижљиніе забаѳлала, спусти се и по другій путъ мотка: и кадъ е жена будила Ранка говореће: „Ранко, айде сада да єдемо,“ тада котао бијаше празанъ и небијаше нуждна ватра за спремањ печења. У истый накъ махъ кадъ они хтѣдоше гладни леѣи спавати мислећи: кадъ се врагу допало свиње, то га мы неможемо имати, — сиѣоше ійм съ крова крадљивци, на кроѕъ рупу одъ зида уѭоше у комору, а одтуда у собу, довесавши оно, што су уловили. Садъ буде сика и весеља. Они су ели и пили, шалили се и сикали, као да су знали, да ће ійм то послѣдній путъ быти, они су се веселили, докле ніе мѣсецъ у послѣдньой четврта прешао куѭицу и докъ нису пѣтлова у селу по другій путъ закукурекали, и издалека се чуло лањ касапскогъ псета. Єрь ійм четвица уѭоше у трагъ, и кадъ е ранкова жена рекла. „Већъ е време да се лежне“, повратне четвици унутра и збогъ украденогъ коња одведоше Мирка и Влайка у тавницу.

посрбіо
Ст. П.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Столованчаних одѣленія санитета при попч. внутрењи дѣла Петаръ Іованковићъ родомъ изъ Стрягара, после дугогъ боловања преставіо се 5. т. м. у вѣчность.

— За време топлогъ, времена у прошломъ месецу, некій Ѧнимъ Алексићъ, изъ Козјака среза дрлинскогъ пашао е у заклону зрелу ягоду.

— Г. Ѣока Павловићъ писаръ, послао е єдань лепъ и редакъ сребрнъ српски новацъ, одъ времена цара Стефана.

— Важну мѣсть добыла сно изъ Цариграда, да е Решид-паша подигнуть опеть на званіе великогъ везира. За президента дивана на место Решид-паше постављенъ Мустафа-паша, бывшій негда паша острова Крете. — Реуф-паша сано е 40. дана био великимъ везиромъ. Сви пріятели цивилизаціе и напредка у турской радую се опомъ повратку Решид-паше. Промена е одъ вѐће важности негъ што се мысли. Енглезкій, руский и француский посланикъ, захтевали су и добили, своѥ пасоше, и за неколико дана оставиће Цариградъ. И тако за садъ све велике Европске државе бы ће наступање само секретарима и помоћницима одпутовани посланика.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У Лондону установлява се саюзъ посленика, тако названо братство, као запрека самовольству оны лица, кои посао радити даю. Држана е зато и скупштина, у коіой су говорили слова: єдань тишлеръ, єдань шнайдеръ, єдань шепиријя, фарбаръ, цигармајсторъ и єдань типографъ. (Ошитъ е фалію разносителъ Шумадинке).

— Пре некотъ времена пронашао е єдань Енглезъ неку справу, съ коіомъ е могао лако разбити найвеће лађе, па е предложіо правителству своме, да му одкупи ову згоду, али ніе му се жела испунила; садъ накъ, одкако су се Енглези почели плашити, да ћѐду Француза на нѣзину землю ударити, види се пробитачна прилика за тогъ изобрѣтателя, єрь Енглези нису никако ради гостима Французкимъ.

— Грчко правителство заповедило е, да 14 Полака и генералъ Милбићъ за 24 сата изађу изъ државе.

— Први министеръ шаха персискогъ Мирза Тахи-Хань буде протеранъ у Кахань, гди су му по заповести шаха четири жиле у купалишту отворили, одъ чега е морао умрети.

— Пређе са обичнимъ воздушнимъ телеграфомъ могла се накса вѣсть за 1 сат єдва на 200 миля далеко послати, а садъ са електричнимъ телеграфомъ прелеће просторъ одъ 70.000 миля за секундъ.

Огласъ.

(6) (1—3)

Куѣа моя исподъ Тоскине, у сава-мали, подъ цимеромъ „подъ Краљевића Марка“ коя има 6 дуѣана 6 соба, 4 пуѣне, єдань великій подрумъ, и празна плаца 7 фатій съ лица идуће на малу пијацу, продае се изъ слободне руке. Ко бы е годъ имао волю купити, нека се погодбе ради мени у истой куѣи пріяви.

У Београду 5. Марта 1852 год.

Михаилъ Милићевићъ,
ћурчія.

ТЕЧАЈ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	31
Сребро	21¼

№ 21. У Београду, у Вторникъ 11. Марта. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Недићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишња безъ пошта 15. гр. а полгод. 7 гр. — са пошткомъ по' гр. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на пола год.

СРЕЋА.

Гди е та срећа, што с' довека траји,
Да човеку животь припременый блажи —
Што обрче много, а ништа недаје,
Безъ тополете сиг.
Или у злату, и силномъ богатству?
Ил' у спокойству и у сиромашству?
Ил' е у слави на овоме свету?
Кадъ се вечна плету.
Шта е то срећа — кой нами люде,
Да сви за њоме тако жељно уде —
Да сви за њоме једнако уздишу,
И о њой сви пишу.
Може л' та срећа — што се тако зове —
Из' људій створити люде пове?
Њихове гадне подчинити страста,
Подъ ума области.
Може л' та срећа пронаћи крај жела,
Претворит' мисли людске изъ темеља,
Може л' човеку будућности клете,
Да на добро сплете?
Ако то срећи у области ніе —
Онда право има што с' одъ людій кріе.
И што се нигда, достигнути неда —
Оном ко е гледа.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продужење.)

Швајцераць хтео е непрестано говорити, кола наша затутиѣ преко једнога дугачкога моста, и једна лепа и бистра река шушшила е испод насъ. „Како се зове ова река?“ упытаэ га я, и проломиэ главу кроз прозорь да бы рену и околине боль видіо — „то е вальда Мурге“ одговори ми онъ — „и садь ћемо доћи у Фрауенфелдъ“ — „има ли што годъ знаменито у той вароши да видимо?“ упыта га Захорскій — „слабо што има, што бы могло путника заустављати — то е мала варошь, нема ни две хиљаде душа но ипакъ главно е место овога кантона. И ово окружіе Швајцерске зове се Тургау. У Фрауенфелду могли бы поодити, једанъ старый дворацъ на брду, кой е јошть пре 800. година прављенъ; овуда онда владали су графови Кибурге, и онда у самомъ овомъ окружію было е више одъ 112. барона, кои ништа нису радили, него измишљавали како ће моћи више новаца на рачунъ своји подданика потрошити — такови птица и данасъ има у нашимъ земљама.“ „Я се ипакъ поносимъ“ рекне Захорскій „да вамъ могу казати, да е и моя мати, одъ једне старе и чувене пољске грофовске породице.“ Швајцераць се опеть насмеэ — и почне му говорити: „у стара времена то е нешто важило и кодъ насъ, али сада кодъ насъ почитую се и уважаваю људи само по добримъ дѣлима, по памети и поштењу — быти графъ или баронъ, то е тежая быти нешто више него човекъ, по тежи ћи тимъ путемъ да се узвиси, човекъ пада јошть у већу нискоћу. Једанъ швајцерскій посланикъ, пре некогъ времена, было е представљенъ министеру енглезкомъ, кой га између осталогъ запыта: одъ кое е фамиліе рођенъ? онъ му одговори: да е рођенъ одъ отца и майке.“ — Но кадъ га министеръ запыта: „ли благороданъ и племенитъ? одговорію му е онъ са свимъ швајцерски: „наравно да самъ благороданъ, ако су Адамъ и Ева благородни, єрбо я самъ одъ њиовогъ колена.“ И онда томъ министеру приповеди једну прячу, о коіой самъ я увѣренъ да е истина — „има“ вели „у Шпанији изподъ Пиринеа једно село, у коме и данъ данасъ чуваю једно племе магараца, и суевѣрни Шпањолци одъ толико стотина година, съ найвећомъ бригомъ и трошкомъ назе да се небы утрло, єръ приповедаю, да они произлазе одъ оногъ магарца, на комъ е светый Петаръ дошао у Римъ“ съ овомъ приповедкомъ, посрамію е нашъ посланикъ, енглезкогъ министера, и показао му, да е магараць магараць, макаръ имао и златанъ покроваць. и вама приповедамъ само ово што е нашъ посланикъ причао енглезкомъ министеру“ рекне Швајцераць и увати Захорскогъ пріателски за руке — „но вы немойте помыслити да се то што годъ на васъ односи, я у вама свимъ троими почитуемъ младе путнике, кои путую — не по Швајцерской — него по таминимъ предѣлима своіи мысли, и како ће ви виде кою звезду, ону се тргну, и немаре за њиу светлость, само сбогъ тога што се бое да се неожегу — путуйте мои млади пріательи срећно и да богъ да, да на вашемъ небу видите више звезда, али сунце? оно е јошть далеко одъ насъ. Кадъ вамъ коса постане бела и сліва, онда ћете имати сталне мысли о овоме свету. Вы сте млади, и текъ сада ступате у овай светъ, вы ће те у њему наћи много коштца, чему ћете се зачудити.“ —

Захорски было е увређенъ, али ніе знао како ће се бранити, єръ морао бы найпре доказати, да су магарци пиринейски нешто више него остали магарци, па текъ после, да доказуе да су графови и племићи већега достоинства у човечеству, него другіи люди. — Онъ е было напрасить, и боло самъ се, да непређемо у свађу — зато

гурнемъ га рукомъ да ћути — и я брже болѣ окренемъ разговоръ на друге предмете — у томе и нашъ кочишъ осврне се и запита насъ: „предъ кою гостіонницу оћете да станемъ?“ Ми погледамо у Швайцерца, и онъ каже кочишу: „кодъ лафа.“

У Фрауенфелду неостанемо дуго — после по сата стаала су друга кола са одморнымъ коньма, предъ нашомъ гостилницомъ, ни смо ве̑ћъ были свршили наша ела, и после тога за неколико минута, были смо далеко извань варощи — кадъ е човекъ сытъ, нѣму се више дрема, него што му се говори, а особито кадъ се ги кое чаша вина или пива прекрене, а притомъ кадъ е човекъ старъ — сви се уђутимо и нашъ старый Швайцерацъ наслони се и после кратког дремања сладко заспи. „Непробудио се до Цириха да богда!“ рекне Захорскій, и наслони се и онъ да спава — и я самъ на то было склонћивъ — а нашъ трећій другъ спава и у велике. Врућина и љуљанѣ кола учинили су те смо дуже спавали, него што смо се надали. Кадъ се кои пробуди, на види да други спаваю, онда и онъ на ново заспи, и тако сви редомъ, єданъ на другоуъ гледећи, не бы се нигда ни пробудили.

После дугогъ времена, и я се пробудимъ, протремъ добро очи, и видимъ да кола стое, оно мене сви су троица спавали, отворимъ кола и изађемъ на полѣ — кадъ тамо имамъ шта видити — кочишъ, когъ смо наповали да добро кози, и да у темъ свира намъ у трумбету поштанску — и онъ пушти узде, превио се преко седишта; и съ уломъ у зубина спава, а сва четири коня, за єдно съ колима, изашли далеко съ пута на у єдной њиви чупаю пшеницу, и мало по мало далѣ куку. Мени то буде врло смешно. И нигда писамъ было енглезке ћуди, него тада. Кадъ видимъ то, а я полако уђемъ у кола, затворимъ врата, наслонимъ се, и опетъ сладко заспимъ. — И кадъ се пробудимъ — мыслио самъ да самъ све то санао; єрбо кола су ишла далѣ, и кочишъ юрио е конѣ у найвећемъ трку, да бы тиме преспавано врене надокнадіо — доћемо у Винтертуръ, та е варошъ лепша и већа одъ Фрауенфелда, али ни смо остали ни мало, єръ смо платили были сви пошту до Цириха, па нисмо ради были да изостанемо, и тежили смо да се што пре великимъ бреговима прикучимо. Одъ Фрауенфелда до Винтертура, нисмо се готово ни о чемъ разговарали. Нашъ Швайцерацъ спавао е или дремао, а ми кадъ смо и будни были, гледали смо лепе предѣле, и преживали смо оно што намъ е Швайцерацъ говорио. Недалеко одъ Винтертура почне намъ Швайцерацъ опетъ предиковати. Я самъ радіе имао гледати према себи лепе предѣле, а притомъ и наше ћачко друштво да не бы прошли, єръ смо рекли, ако ић стигнемо да изађемо, и съ њима заедно тай малый просторъ до Цириха пешке да пређемо. Зато изађемъ, и седнемъ поредъ постиљона на полѣ, одакле самъ могао све околине прегледати.

Нигда чини ми се лепшегъ погледа писамъ уживао, него ту — брегови и шуме, њиве, и ливаде — по ги кое село на лево и на десно њихало е се — по ги кое стадо оваца са своимъ пастирима — велике швайцерске краве ишле су тамо амо — девојке, жене и момчадъ ишли су по своимъ пољскимъ пословима, свирке и песме разлегале су се по свимъ краевима, весељѣ и задовольство на сваком лицу могао е путникъ читати — при томъ, да бы овай предѣлъ превазилазио са свимъ људско уображеніе — кадъ изађемо на брегъ — покаже намъ се у долини лепо цирихско єзеро, око њега быле су зелене руди-не, по њему њихали су се пароброди, и многе лађе у далыини са своимъ разапетимъ платнама — иза малы зелены брежића — подижу се седи алпи, кои су своимъ снежнимъ врховима, надмашили облаке — око єзера быле су свуда готово разсељене лепе увеселителне куће, са своимъ воћњацыма — винограда съ ове стране покрили су цело брдо. — Да сто очіо имашъ, хиляду година да стоишъ на ономъ брегу више Цириха, не бы се могао сытъ наглеати красоте. И ако бы игда пожелио вѣчность живота, я бы га само пожелио у овомъ лепомъ предѣлу. Овде е природа показала свою найвећу вештину — „полако!“ рекнемъ кочишу — „полако! да се нагледамъ ове ваше лепе земль.“ — Кочишъ заустави конѣ, да иду полако — и почне се смеяти. „А шта ти е те се смешъ будало?“ рекнемъ му я мотито; єръ самъ мыслио да се онъ смее мени, што самъ тако жељно гледао на све стране.

„Смеемъ се“ рекне ма онъ „како сте ви путници чудновати люди — и ги годъ дођете, кажете да е лепа земля — вы имате саврщено право што кажете да е Швайцерска лепа, али она ніе никоме тако лепа као мени, вы налазите нѣну лепоту, само у брдима и єзерима, и што можете у средъ лета, на брегу Фурхи или Гримзлу наћи снега, али она бы мени была лепа, и да нигди нема брега у њой. Она е мени лепа само съ нѣнимъ човечнымъ законима. Видите, я овако служимъ има седамъ година — и пре две године, оставимъ, Швайцерску и пођемъ, небы ли ги болѣга леба нашао, и да видимъ какавъ е тай осталый светь — дођемъ у Аустрію, и у Тиролія, будемъ опетъ ходъ поште кочіяшъ. Болю плату добіемъ него овде, но писамъ остао ни два месеца — трећи ми се єдномъ те самъ возіо єдногъ маіора, и што писамъ у єдной варощи, где е было много людій предъ њимъ гологлавъ, него подъ капомъ стано, обаде ме, те та мени одіене 23. или 24. штапа, и я одма, оставимъ Тиролску, пошту и све мое ствара, па утечемъ опетъ у Швайцерску, и текъ кадъ самъ дошао на швайцерску землю, метуо самъ капу на главу, клекао самъ, грло и любио ову землю, и заклео се, да е нигда више оставити нећу, и да ћу у њой умрети. Ето господине — и Тиролія има исте овакве предѣле, исте овакве бреговe, и на њима свето-ве — али што се мене тиче, я нећу нигда рећи, да е она лепа земля. Наравна ствар за васъ богате путнике, све су землѣ лепе, сруда васъ добро дочекую, сруда вамъ е къ свачему путъ отворенъ — редко кое уредба односи се на васъ, много вамъ се кроз прсти гледи — треба быти сирома, па онда познати кое су уредбе за човека створене — я довъ писамъ знао да има где годъ људій, кои се за казнь батинама туку, я и данъ данасъ несмемъ овде никомъ казати да су ме тукли; многи не бы ми веровали, а многи бы ме презирали. Кодъ насъ нема батина. Кодъ насъ човекъ се казни човечно. Зашто бы сбогъ кривице једногъ човека, дирали у достоинство целогъ човечанства.“ Я завадимъ 10. бацено (швайцерски новци.) и дамъ му, само да ћути, єръ одъ те Философіе я самъ изъ кола одъ оногъ Швайцерца быо утекао — и ту самъ мыслио да ћу мирно уживати ову красоту природе. А онъ ми се тужи како е изгубио 23 — или 24. батине — и тако е было невешть у батинама, да неноже да потрефи да ити е было 23. ни 24. него морало е быти 25. —

Сви смо се ближе спуштали Цириху, кои е по єзера, као венацъ лежао. На єданпуть съ десне стране дигне се радостна вика. У єдной ладовини, поредъ ћута — было е цело наше Хайделбергско ћачко друштво

ђни су одвли по шуми, ђни су разтрбушени лежали, и гледали на Цирихъ и езеро, ђни су спавали, ђни су читали, ђни су писали и моловали — кадъ будемо близу, познаду насъ и сви повичу: „Стой“ и я ђна самъ дочекао — свђемъ, и она двоица пошто су се опростили, са онымъ старымъ швайцерцомъ изађу изъ кола — узмемъ мое мале ствари — швайцерацъ ми пружи руку, и смешећи се рекне: „Путуйте срећно, и уживайте у Швайцерской, све што младъ човекъ уживати може — и ако се кадъ мене опомените, бы ће ми мило.“ Я му се учтиво поклоним, и растаћи се рекнемъ му: „срећанъ путъ и вама, и како я, тако и моя два друга, желили бы, да е цела Европа, одъ Константза довде съ вама путовала.“

Онъ оде самъ у колима низъ брдо, и насъ троица заборавимо лепе предђле, и ужелђно друштво око себе, него стаяли смо ђутећи, и гледали за колима, докъ годъ нису напредъ нашій очію изчезла. Наше старо друштво скупи се око насъ — Захорскій баци капу съ главе на землю, и седне — и онима показујући путъ, кудъ су кола отишла повиче: „Ено, у онымъ колима што одоше, седи ђданъ великій човекъ,“ и бацивши мой штапъ и телешњакъ на землю, пружимъ прсть за колима, и рекнемъ: „оне конђ што одоше, тера ђданъ великій кочијашъ, кои е приміо 25. батина за упреду свое чести.“ Нашъ трећи другъ Марвсъ, насмее се; баци свой капутъ на землю, пружи прсть за колима и рекне: „у онымъ колима претворенъ е ђданъ грофъ у кочијаша.“ — Разговоръ се започне у смехо и у шали — они су намъ приповедили како су путовали, а мы смо њима приповедали наше разговоре са Швайцерцомъ. И были смо се тако ужелили, као да се висмо читаву годину видили — ербо њихово друштво, премда е веће него наше, опетъ нисъ е было што безъ насъ; а нама е было необично безъ њи.

Они су се были одморили, а ми на колима висмо ни уморни были. Ноћемо полако низъ брдо — и заедно, са залазећимъ, сунцемъ дођемо у Цирихъ. — Млоги одъ нашеће сустигнутогъ друштва желили су видити тогъ Швайцерца о комъ смо имъ причали. Али онъ е прошао кроз Цирихъ. — И врло се каемо, што, поредъ толикогъ разговора, ни ђданъ незамолисмо га, да намъ каже како се зове, и шта е? —

О МОНАСТИРУ КАЛЕНИЋУ.

Монастыръ е Калениће саздань као што самъ на дувару читао 1413. године, после косовске битке одъ Стефана Лазаревића, и было е врло украшенъ, покривенъ е было оловомъ, као што сведочи олово, кое наодимо кадъ когъ близу цркве сарањимо; но пре косовске битке спремио се малтеръ, и каже Князъ Лазаръ сыну своме Стефану: „дай да видимъ где си спремио тай калъ,“ и одъ тећи остане Калениће, но кадъ близу на ђдномъ брежульку буде, кои се сада зове бубињацъ, скочи конь на страну, и князъ Лазаръ падне съ коня, то естъ бубне, и одъ тогъ времена зове се ово место бубињацъ, тако приповедаю стари люди. После некогъ времена Турци е спале, и покваре, пакъ опетъ буде покривена дреномъ кансомъ, и поторителнo буде покривена, но одъ турака са свимъ опусте, у време млатиншумивогъ рата идући калуђери њкеји изъ Мораче (Црне Горе) по писанію, нађу то место где е запустило, уђу у цркву, и у олтару, нађу ђногъ звера, елена, где се распао. Врате се у Морачу, и кришомъ одъ Турака доселе се и доведу свою фамилію у М. Калениће, донесу њка кандила сребрна, чаше сребрне, и ђну светињу у кутій сребрној, кое све и сада се наоди, и две куће свое фамиліе на монастирској земли населе, а сада има 31. куће на монастирској земли, и ту се задрже. Найстарији е было игуманъ Руфимъ, после њга буде њговъ сыновацъ Василіе игуманъ, кои погине одъ турака у Грабовцу. Левачкомъ у монастирскимъ винограднма, а после опетъ постане Василіевъ сыновацъ Іосифъ игуманъ, и призида узъ цркву ђну паперту, кои и садъ у целости стои, и умре, и остане Іеромонахъ Никифоръ, когъ Турцы у време Даи одведу у Београдъ, и на колацъ мету; а после доће Герасимъ студенићкій за њко време, а при князу Милошу бывшій епископъ шабачкій, и текъ после донесу св. Крали првобичаногъ изъ Аустріе 1816. године 1. Января, и буде одъ княза Милоша и народа обновљена црква са здањима другимъ, покривена ћерамидомъ; и ги е было св. Краль до 1839. год. а исте године 20. Августа буде пренешенъ у м. Студенцу на свою отчевину, и изъ м. Калениће буде посвећенъ за епископа шабачкогъ Максимъ Савићъ исте године, но мало раніе; а 1845. год. буде м. Калениће поправљенъ одъ правителства, покривенъ Лимомъ; 1849. год. изъ истогъ монастира опетъ посвете за епископа шабачкогъ садашњегъ Г. Іоаникія Нешковића. Ово кратко описаніе монастира Калениће, у колико самъ дознао, шаљемъ да и читатели Шумадинке виде. и ближе упознаду се са овомъ србскомъ древношћу.

Теофилъ П. Мишковићъ,
игуманъ калениђскій.

ЗНАМЕНИТОСТИ.

Одъ створења света по рачуну нашегъ календара — 7360. год. по рачуну римскогъ календара — 5801 давле свега	13.161.	год.
Одъ како се люди стиде магареће уши	670.	„
Одъ како се магарци стиде ги кои човечій дћа	6700.	„
Одъ помрачења републиканскогъ суда	3.	„
Одъ буне у Паризу и Бечу 1848. год.	200.	„
Одъ како е Парізъ ослобођенъ одъ слободе, братства и єдинакости	3.	мес.
Одъ како є зина и мразъ настао	7.	„
Одъ како су Немцы добили право да смеду на сокаку пушити	4.	год.
Одъ како Чеси немачкимъ езыкомъ кажу да су Славени	40.	год.
Одъ како е Славенска лина увела а место ње буква порастла	4.	год.
Одъ како дукати посредствомъ обрезанія прелазе у Еврейску веру	150	год.
Одъ како су дукати и цванцигери сараньни у Аустрій	4.	год.
Одъ како е Босна доведена у покойно стање	4.	мес.
Одъ како су Срби добили права да могу славити се, живити, служити и гинути за Аустрію	160.	год.
Одъ како Срби у Италіи бране свое отечество	70.	„
Одъ како у Сана-мали има блата	40.	„
Одъ како е Типографъ'я у Србіи основана	21.	„
Одъ како учредникъ Шумадинке моли да му се дозволи, да отвори іошть єдну Типографію	3.	мес.
Одъ како ги кои читаю Шумадинку а нису платили	2.	мес

Одъ како су се Срби братски и сложно заверили да се међ собомъ мрзе и да буду несложни . . . . . 640. год.

Одъ како се у Србіи ніе кафа с' млекомъ . 36. „

Одъ како су цигаре у Београду завладале . 8. „

Одъ како су шешири завладали . . . . . 5. „

Одъ како Срби певаю: „Ахъ косово немило, ты се незеленило.“ . . . . . 462. год.

Одъ како Сава и Дунавъ измењу свакогъ и свію Срба тече . . . . . 640. год.

Одъ како е пранда у мрла — — (хтели бы вы да я кажемъ и то па онда и Шумадинка да оде за њомъ, — међу тымъ и незна се ништа, ербо нигди у протоколу нестои кадъ в се на овай светъ родила.)

Одъ како нема берићета безъ сирћета . . 47. год.

Одъ како практиканти найвише раде а најмањ имаю плате . . . . . 700. год.

Одъ како е родољубіе измишљено . . . . 3000. „

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *За привр. рачуноводителя при суду окр. Београдскогъ* постављенъ е Г. Іованъ Іовановићъ.

— Изъ Ужица пишу да се врло често случаи смрти догађаю.

— Купленъ новаца за србскій народный театоръ, све са њимъ одушевленіемъ, напредуе.

— Пензіонираный предсѣдатель совѣта Г. Стоянъ Симићъ, боловавши само 10. сатій, преставіо се ноче у вѣчность.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Говори се, да е француско правительство позвало велике силе на уговоръ поради заедничкогъ обраћања къ швайцерскомъ саюзу, да противъ бегунаца строжіе мере предузме.

— Луи Наполеонъ развіа непрестано неуморяму дѣятельность и показуе у совѣтованю съ његовимъ министрима, да е његово млогогодишнѣ робство у озбильнымъ наукама провео. Важни декрети последњегъ времена даю довольно доказателство, како е дубоко у државно економичнымъ вопросима проникао и само недостатакъ повереня къ његовомъ миролюбію задржавао е досадъ, те радиность и тргованца нису ону точку висине достигла, коју имъ е његовимъ енергичнымъ знанћемъ прибавити хтео. Свойственo е да гомила у своимъ уображенію немоике Наполеона другчіе себи представити, него на челу войске и садъ слава о императору, кои ће се једногъ дана на коня бацити и себе за другогъ Наполеона прогласити. Млоги башъ не тако законверни людій увераваю, да ће се Луи Наполеонъ већъ 5. Мая за цара прогласити, а други, зайста съ њемъ њроатносћу потварваю, да ће се овай случай, ако може быти и незостане, млого доцніе догодити. Говоре, да е онъ реко једномъ човеку, кои има право съ њиме слободно беседити, и кои га е о његовимъ честолюбивимъ теженима забавляо, као што му Енглези приписую, „Само Европа може ме натерати, да узмемъ титулу цара, коју ћу ја као страшило представляо.“ — „Кадъ бы ме обавлењмъ рата натерали, да изванъ границе изићемъ, еръ съ войском као што е наша, желіо бы я ное бойно полѣ бирати.“

— Титуле благородства опетъ се установляваю у Француской.

— Једанъ Немацъ, кои се у Хавру за Америку навезао, као се, што ніе отишао у Мађарску, и населіо се око благословене обале Тисе, где Аустриско правительство немачке колоніе заштићава. Тамо бы вели имао пре надежду да свою очевину види. —

— По садашњемъ уставу францускомъ мораю се заклети: членови кабинета, совета законодателногъ тѣла, официри сувоземне и морске войске, као и сви чиновници. Заклетва гласи у почетку: „заклињемъ се да ћу се покоравати уставу, и верань быти президенту.“ Ако се кой чиновникъ неће тако заклети, губи службу.

— Сардинско правительство послало е войску на островъ Сардинію. Генералъ Дурандо, кой е дошо съ њекимъ одѣленіемъ у Сасари, постаніо е предъ њу станѣ обсаде. Народня е гарда разпуштена и обезоружана. Сила противность строго се казни. Сваћій скупъ и скитањ ноћу найстрожіе забрањено е, двадесеть пет колонођа већъ су у затвору. Обезоружанѣ трае непрестано. Свеучилиште затворено е на неко преме, а страни су ђаци изключени. —

ЦЕНА РАНЕ У СРБІИ.

Број.		Ока.	Пшеница.	Пш. брашн.	Кукуруз.	Кук. брашн.	Сланъ.
		Гроша.					
1.	У Заечару	100.	48	56.	40.	40	30.
2.	„ Пожаревцу.	„	—	75.	48.	50.	—
3.	„ Смедереву.	„	—	90	48.	60.	44.
4.	„ Лозницы.	„	50.	54.	30.	—	40.
5.	„ Београду.	„	65.	85.	50.	60.	50.
6.	„ Ваљеву.	„	62.	69.	52.	56.	50.
7.	„ Брусницы.	„	58.	60.	35.	40.	45.
8.	„ Алексинцу.	„	55.	65.	40.	45.	26.
9.	„ Шапцу.	„	45.	65.	35.	40	45.
10.	„ Гургусовцу.	„	50.	—	30.	—	25.
11.	„ Ужице.	„	75.	—	40.	—	40.
12.	„ Ягодини.	„	55.	60.	40.	45.	30.
13.	„ Ћупрін.	„	56.	70.	35.	38.	30.
14.	„ Крушевцу.	„	50.	—	40.	—	40.
15.	„ Чачку.	„	65.	75.	35.	40.	30.
16.	„ Неготину.	„	40.	45.	28.	30.	36.
17.	„ Крагујевцу.	„	68.	75.	38.	40.	38.

Огласъ.

(1) (1—3)

Онай лѣкъ за вуглу покварено месо око зуба, о коме е была обава у 6. 8. и 10. числу овы новына, може се зае дво са упутствіемъ добыти и у Београду код Господара Павла Ранковића на сава на малой піяцы.

У Пожаревцу 31. Февруара 1852. год.

Владимиръ Васићъ.

У Књигопечатни Княжества Србіе.

№ 22 У Београду, у Петакъ 14. Марта. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Нешадовићъ.

Овай листъ излази Вторницомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ зашиљке 15. цв. а полгод. 7 цв. — са зашиљком по' цв. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

РУЖА И БАШТОВАНЪ.

Дивља ружа на средъ поља изниче широка,
Трња гложњемъ обколћена, растла е высока.
И разшири свога стабла, шибљ на све стране,
Преко гложња трња љутогъ пуштаюћи гране.
Подиже се сасвимъ снажно, горе у высину,
И заузе око себе просторъ у ширину.
Али залудъ сва высина, кадъ е дивља струка,
Па за цветъ іой немаша се, никакова рука.
Но деси се некій близу сеоскій баштованъ,
Кои разно дрва цвеће и сађаше дуванъ.
Онъ науми ископати, препитомит ружу,
Да людима мила буде, па се и съ њомъ служу.
Но копаюћ заборави, ухати за грану,
А она ти оштромъ бодљомъ шину га по длану.
Тадъ баштованъ налюти се, спопаде сикиру,
Говорећи, да е неће оставить ва миру.
На сикиромъ замахнувши ударо по ружи,
Ал она ти оштре гране узъ лице му пружи.
Тадъ баштованъ къ себи дође, и рече у еду:
Ніе асне више дирать ову силну беду.
Пакъ остани ружу дивљу на дивљему полю,
А онъ себи одъ тогъ доба узе паметь болю.
(Кадъ ко неће оно да е, што треба да буде,
Остани се, недирай га, да т' се зло несбуде.)

Ст. Љубићевић

ОДГОВОРЪ.

Господину дописателю Шумадинке С. на његово „Размишлавање. . . . . о побољшаню училишта и учителя.“

Господинъ дописатель С. послѣ размишлавања, како бы се главный фондъ употребіо, вели: „садъ да укратко видимо, ели намъ нуждно завести семинаріумъ за воспитаваћ и изображаваћ учителя основны училишта“, и послѣ дугогъ безъ основногъ разглаголствия вели да е нуждно. А я напротивъ у кратко велимъ, да ніе нужно, зато, што мы таково заведеніе већъ имамо у нашой духовной семинарій. Али Господинъ С. вели: да „сваки човекъ мора іошть у младости своіой оно заниманіе учити (заниманіе учити? чудань изражай!!), съ коимъ мисли будући животъ обезбѣдити и съ полозомъ га одправлять. Ово како е у сваког струцы занимања људскогъ нужно, е тако и у учительству. . . .“; али „Богослови ни теоретичногъ знања за учителѣ немаю, а практичногъ иматя немогу“, и потоме, по мнѣнію Гос. С. Богослови немогу бити добри учителіи. — И я се самъ саглашавамъ са Госп. С. у томе: да се „сваки човекъ мора у младости учити ономе, шта мора у будућемъ своемъ животу дѣлати,“ него у исто време и питамъ Господина С. зарь се наши богослови неуче, шта ћеду у будућемъ животу дѣлати? И кадъ Господинъ С. вели, да „сваки богословъ посаномъ своме опредѣленю иде ватo, да свештеникъ буде;“ а међутимъ даль вели: да „богослови, ни теоретичногъ знања за учителѣ немаю, а практичногъ иматя немогу“, онда се види, да онъ не разумѣ како е опредѣленъ свештеника; єръ кадъ бы то разумѣо, небы тако што несласно могао рећи.

Каково е дакле опредѣленѣ свештеника? — свештеника е опредѣленѣ, осимъ извршаваня обреда наше православне цркве, учити свое парохіяне христіянской наукы, и свему ономе што човека истински користити може, или другчіе рећи: свештеника е опредѣленѣ быти учителѣмъ людія; а потоме и богослови, спремаюћи се быти свештеницима спремаю се у исто време быти и учительима людій. Садъ сваки већъ зашта господина С. дали онай чо, векъ кои умѣ учити люде, може дечицу не умѣти учити? На ово може Госп. С. рећи: то е све лепо кадъ бы тако было али кадъ съ „практичне точке живота посмотримо онда ћемо се увѣрити да наше мисли о овоме нису найболѣ“, єръ богослови, ни теоретичногъ знања неимаю, а практичногъ добити немогу.“ Али ако бы заиста тако што рекао, онда бы показао, да онъ, ни теоретичногъ ни практичногъ знани неима; єръ ніе могуће провести 8. година по школама, и неиматя теоретичногъ знања. По рецимо да богослови немаю теоретичногъ знања, кои се наймањ 8. година воспитаваю; онда нека намъ каже Госп. С. колико ће година требати, да изъ тогъ, њиме предполагаюћ семинаріума способни, и са знањемъ теоретичнимъ и практичнимъ снабдѣвени учителя изађу. Но момъ мнѣію такви учителіи, у нѣговомъ семинаріуму, проведши текъ 24. године могли бы способнима за учителѣ основны училишта, излазити; а преће никако; єръ кадъ Господинъ С. вели? да богослови за 8. година недобіаю теоретичногъ знања; то за цѣло и у нѣговомъ семинаріуму преће тогъ времена немогу таково добити, и нужно ће быти іошть толико, па се текъ онда може успѣху надати: дакле за теоретична знања нужно ће быти 16. година. Но будући да се и за практику требуе баръ пола тога времена т. е. 8. година, и потоме у семинаріуму Госп. С. треба се 24 год. воспитаватя, па ћемо онда добре учителѣ имати. (Красна економія!) Али ако Госп. С. рече, да ће онъ моћи за мањ година, неголи колико богослови уче, у нѣговомъ

семинаріуму способне учитель спремити, и то боль одъ богослова, онда, ако то за цѣло може учинити, ефала му, и молямъ га нека предложи правителству тай свой методъ, па ће за цѣло добити награду; єръ ће правителство одъ толики трошкова ослободити, и опеть ће боль воспитане сынове имати. Но може ми Госп. С. замѣрити и рећи: да га я писамъ разумео; и да онъ не вели да богослови немаю теоретичногъ знања у обште, већъ да немаю теоретичногъ знања, каково е нужно за учитель основны училишта. И на то одговарамъ Госп. С. да кадъ богослови имаю теоретичногъ знања, кое е нужно за учитель людій, то вальда ће имати теоретичногъ знања, кое е нужно за учитель основны школа? Къ томе и у самой духовной семинаріи, преподае се са особитимъ стараньемъ методъ учительскій, или начинъ наставлања у обште, и поедины предмета, и тымъ самимъ наши богослови добіяду и теоретична знања, како требаю они преподаватн предмете кои се у основнымъ школама преподаю, и по моемъ мнѣнію више имъ ништа ніе ни нужно; дакле наши богослови добіяду подпуно теоретична знања, кои су за учитель основны школа нужна. На ово ће рећи Госп. С. да ако и имаю богослови теоретична знања, али они немаю „нити могу имати практична"; єръ богословъ, „кадъ богословію сврши, ако парохію одма добити не може, прима се учительства, и у овой дужности донде буде, докъ му се гди место не укаже, да свештеникомъ постане, и текъ што се са учительскимъ дужностима мало, за две или три године упозна, произведенъ буде за свештеника. А ако за две или три године оно небуде; онда почне очаваати и за чиномъ свештеничкимъ чезнути, и тако на свакій начинъ съ вольомъ и ревности, а крозъ ово и съ ползомъ, учительску дужность неодправля.

Я самъ казао, да богослови добіяу теоретичногъ знања у преподаваню и дужностима учителя у самой семаріи; а съ добромъ теоріомъ практика се лако добія, и потоме што Госп. С. полаже рокъ 3. године, за кое текъ време, може и то мало практичне вѣштине богословъ имати, шиди ми се не основано; єръ видимо у нашемъ отечеству, да учителіи, кои никакогъ скоро теоретичногъ знања, што се тиче одправлања дужностій учительске, немаю, та опеть послѣ две или три године доста добрыма учителіима бываю; а богослову кои теоретичногъ знања у томъ одношеню има, доста е и една година дана на практику, па ће врло добаръ учитель быти. А што Госп. С. вели, да богослову у учительскомъ званію дотле остане, докъ му се гдѣгодъ место некуаже, да свештеникомъ постане; и ако му то наскоро не испадне, онда онъ стане очаваати и то е вели узрокъ, зашто богослови „съ вольомъ и ревности, а крозъ то и съ ползомъ учительску дужность не одправляю. На тому опеть кажемъ, да е безъ основа; єръ е естествено, да онай, кои жели ньне званіе добити (а званіе свештеника свагда е ньне одъ званія учителя основны школа) тай се стара да се своіой власти препоручи; а препоручіне се само тиме, ако дужность у коіой се налази, съ ревношћу одправля. Ово я самъ знамъ по себи, а мислимъ да зна и Госп. С. ако се е у каквомъ, вижетъ ранга званію налазіо, или се и сада налази, къ томе, не само да се богослови стараю учительско званіе оставати; него се стараю и они: кои нису у богословію ни завиряли. На ово бы могли и више примѣра навести. Но зашто то тако быва? По моемъ мнѣнію, прво зато, што учитель нису съ добромъ платомъ снабдѣвени, и што имъ свакій, коме годъ се прехте судити може; а друго и зато, што се при даваню учительскій мѣста, негледа на успѣхъ и способности просеѣетъ учительство; него се првомъ богослову, кои е са превосходствомъ све школе свршіо, дае учительство на селу, а не свршенимъ и кои су текъ намирисали богословію или трговцима майсторима и калфама шустерскимъ кои просе да е се и по варошима, (види Шабацъ). И ово су главна узроци, зашто богослови конхъ се успѣхъ учињаи у школама презире, съ ревношћу и съ вольомъ учительску дужность неодправляю. Нека Госп. С. ако е кадаръ ове препоне уклони, на га я, као опитанъ у овомъ дѣлу, увѣраванъ, да се богослови неће за чиномъ свештеничкимъ тако грабити, већъ да ће свакій по єдан десетакъ година а неки и цѣлый животъ у томе провести, немѣајући извѣстно за неизвѣстно. Онда бы и учитељи по жељи Г. С. были, и као што самъ найпре казао, и тогъ нѣговогъ семаріума за учитель основны школа, неће быти нуждно заводити.

Єданъ изъ бывшій учитеља Београдскій.

ОДЛОМЦЫ.

Изъ књиге: „i discorsi di Niccolo Machiavelli sopra la prima deca di Tito Livio."

I. Тврдиње и градови у обште су више шкодљиви него полезни. Може быти, да ће се мудрацима нашетъ времена чинити добро нерасуђена стварь, што Римляни, желећи задржати подъ собомъ народе лаціумa, нису мислили, да тамо подигну какве тврдиње, кое бы быле узда за одржати ій у вѣрности. Но будући да су Римляни имали другчіе добродѣтели, другчіе разсуђенѣ, другчію силу, него данашніи народи, зато нису тврдиње ни подизали. И докъ е Римъ живіо слободанъ, докъ е слѣдовао своимъ уређенама, никадъ ніе тврдиње подизао, да задржи подъ собомъ варошіи или провинціе. Кадъ су дакле Римляни другчіе у той стварі, него владателіи у данашньмъ времену, то немо посмотрити, да видимо, да ли е добро, подизати тврдиње, и да ли оне наносе ползу или штету оном, кои ій подиже. Треба дакле посмотрити, да ли се тврдиње подижу ради обране противъ поданика или противъ споліашьи непріятеля. У првомъ случаю оне нису нуждне; у другомъ су шкодљиве. А питаюћи, за узрокъ зашто су оне шкодљиве, велимъ да ондѣ, где се владатель или држава, бое свои поданика, ту постои и мећусобна мрзость поданика, мрзость на явно поступанѣ, кое се раћа или што се мисли, да се поданици могу насилно у покорности задржати, или што су управителіи ненаметни; а єдань одъ узрока кои причињава, да се мисли, да се поданици могу силомъ у покорности задржати, тай е, да се подигну тврдиње, а оне су више шкодљиве, него полезне, єръ све сыле, кое се употребляю, за одржати подъ собомъ єдань народъ, нису ништа, осимъ двое: или ако будеш имао довольно войске, као Римляни; или ако поданике у веслогу доведешъ, тако да се немогу сложити, да устану противъ тебе; єръ ако ій оскромашиш, остае имъ іошть оружѣ: „spoliatis arma supersunt"; ако ій обезоружашъ, мрость имъ е оружѣ: „furor arma ministrat"; ако погубишъ немирне поглаваре, дође ће други поглавари; ако подигнешъ тврдиње, оне быће полезне у мирно време, єръ те оборавају, да ињъ више зла наносишъ; а у време войне сасвимъ су неполезне, єръ се обседну одъ непріятеля и одъ поданика, и ніе могуће, да єдномъ и другомъ противстанешъ. Заключуемъ дакле, да су тврдиње шко-

дљине, задржати подъ собомъ собствено отечество; а безполезне су, за одржати освоене земљ; а за доказателство довољни су они Римљани, кои су, за одржати освоене земљ, рушили тврдињ, а нису подизали. — Али што се тиче подизања тврдиња за обрану противъ спољашњи непріятеля, велимъ, да оне нису нуждне онымъ народима, ни онымъ државама, где се налази добра войска а онима, кои немаю добру войску, тврдињ су безполезне; єръ добра войска и безъ тврдиња довољна є да се брани; а тврдињ безъ добре войске немогу те бранити. А то се види изъ искуства, кодъ овы народа, кои су нарединя были у државномъ управленію, као Римљани и Шпартанци. Тако є єданъ Атињанъ питао єдногъ Шпартанца, да ли му се виде љѣпи зидови града Атине, на кое му Шпартанацъ одговори: „есть, кадъ бы жене у путри обитавале.“ Онай владатель дакле, кои има добру войску, ако има на граници државе какву тврдиню, коя не моћи неколико дана задржати непріятеля, донъ се онъ у редъ постави, може држати, да му є тврдиня полезна, али ніе нуждна. Али кадъ владатель нема добру войску, а има тврдињ у унутрашњости државе или на граници, онда єу му оне или шкодљиве или безполезне; шкодљиве, єръ ій лако изгуби, а изгубљене тврдињ противъ њега самогъ буду управљене; а ако су те тврдињ тако яке, да ій непріятель неможе освоити, онда ій онъ за собомъ остави, нанъ онда нису од никакве полze, єръ добра войска, кадъ ненаиди на храбра непріятеля, улази у непріятельску землю, нетледаюћи ни на варошн, ни на тврдињ, кое оставла за леђя. Тако дакле єданъ владатель съ добромъ войскомъ може быти безъ тврдиня, а кои нема добру войску, томъ ніе полезно, да зида тврдињ.

II. Како треба у слогу довести несложну државу, и како оно мнѣніе ніе истинито, да оне државе, кое се желе задржати, треба у несложи оддржавати. Изъ примѣра римски конзула, кои су умирили Ардеате, види се како треба несложну државу умирити; нема другогъ средства но да се погубе поглавари немира; єръ има само три начина, или ій погубити или ій протерати, или ихъ опростити. Овай послѣдньій начинъ найвише шкоди, наймањ є сигуранъ, и найвише є неполезанъ; єръ є немогуће, да онде, где є текло много крви, да сьломъ повраћеный миръ дуго траје, почемъ се свакій данъ непріятель вађаю; и тешко, да се одъ узаимны увреда уздржаваю. Но прьвій начинъ безъ сумнѣ є найсигурнін, али слабе државе и владательи незнаю то да употребе, него прибѣгаюю къ другомъ средству, къ прогнаню, єръ слабъ духъ незна да суди о великимъ стварима. — Безполезно є, држати у нелоги оне земљ, кое желишъ у покорности задржати. Прво є немогуће, да ти обе партае, кое си самъ начинію, остану свагда пріятельи; єръ є одъ нарави дано людма, да се лате ма кое партае, и да ихъ се єдна више подаси, него друга. А ако владашъ у другой држави, онда ћешъ свое старе поданике покварити, и на партае подѣлити; єръ свака партая у ново-задобиеной држави траже себи на страни пріятељ; одъ тудъ дакле произлазе два велика зла; єдно, што обе партае немогу ти быти пріятельи, а друго, што си сгару државу съ тымъ на партае подѣлio. Такова малодушна и слаба средства надкадъ у мирно време мало помажу, али одма покажу свою слабость, чимъ наступе зла, неповольна и воена времена.

III. Сиважне државне и нарединя люди увѣкъ су у свьма случаевима, и злымъ и добрымъ, єдногъ и истога духа и задржаваю свагда свое достоянство. Изъ рѣчи римскогъ войводе Камила, као што наводи историописацъ Ливій: „nec mihi dictatura ani mos fecit, nec exilium admit“ т. є. нити ми є диктаторство дало духъ, нити ми га є изгнанъ одузело; изъ овы рѣчи види се, како велики мужеви у свакомъ стању, добромъ или рђавомъ, остаю свагда єднакогъ духа и тако промѣне судбине немаю на њи никаквый уплнвъ. Но другчіе быва съ мужевима слабогъ духа; они се у среће погорде, или среће оніе, єръ они све добро, кое имаю, приписую онымъ качествама, кое нису никадъ ни познали. Одъ тудъ быва, да они постану несносни и мрзки свыма онымъ, кои се око ніи налазе. Одъ куда послѣ тога зависи напрасна промѣна судбине, кою, кадъ угледаю, напрасно падну у другу потрѣшну и постану подли. Одъ тудъ быва, да такови владатель у своіой несрећи више мысле на бѣгство, него на обрану, као и они, кои су злоупотребили свою срећу, постану непрепрани на сваку обрану. Ова добродѣтель и овай пороктъ, кои се, као што велимъ, налази кодъ єдногъ поєдиногъ човѣка, налази се и у држави, а за примѣръ и доказателство служе намъ стари Римљани и садашньи Мльтчани. Они нису никадъ у несрећи были подли и малодушни нити є ньи срећа икда погордила. Томъ противно чинили су Мльтчани, кои су у среће мыслили, да подигну свою државу, римской подобно, а у несрећи су опеть не само єданпуть нећъ освоено изгубили, но и прнобштина њиова држава морала є трпити. — Ово се рађа одъ твогъ начина поступања и одъ воспитанія: кои начинъ ако є было суетанъ и малодушанъ, и тебе ћему уподобљава; а ако є было другчіи, и тебе ће другчіимъ учинити, научивъ те, да свѣть болѣ познашъ, да се манѣ радуешъ у добру, и манѣ ожалостишъ у злу. А то, као што важи о єдномъ човѣку, важи исто тако и о многима у држави. И будући да є основъ свію државаа: „добра войска“, зато, где тога нема, ту немогу быти ни добри закони, ни ма шта добро, а войска неможе быти добра, ако ніе упражњена, а то неможе быти, ако се она несастои изъ поданика исте државе; но будући да война нетраје непрестано, и войска ніе свагда у ратномъ стању; зато треба тако уредити, да се она у време мира може упражнивати. Онда ће у свако доба држава остати у истомъ духу и одржаће свое достоинство, неосланаюћи се на промѣну судбине, но на собствену храбрость и снагу.

(Продуженъ слѣдуе.)

ОПРОШТАЙ УВРЕДА.

Шпартанскій законодавацъ *Ликургъ* буде у єдной побуни, коюсу богатирцы противъ њега подигли были, одъ нѣкогъ патреногъ младића, *Александра*, батиномъ по лицу ударенъ. Кадъ се по томъ народу окренуо, и граћани његово лице крваво видили, были су тимъ тако раздражения, да су његовогъ увредителя сасвимъ немилостиво доченали и *Ликургу*, да му се овай по своіой волья освети, предали.

Ликургъ є узео овогъ младића къ себи; но ипакъ ніе га хтео начимъ да казни, него му є само заповедіо, да га служи у место слугу његовы, кое є садъ тога ради одпустіо. И овай младићъ чиніо є све, што му є господаръ његов налагао радо и бутељи; остао є кодъ њега на и ручавао є съ њимъ. Почемъ є садъ довольну прилику нашао, да скромность и великодушіе *Ликурга*, његовы строгій начинъ живота, и његово неуморимо прилѣжаніе позна, добіо є тако добромнѣніе и почитаніе према њему, да є своимъ пріятельима съ тронућемъ о узишеннмъ добро-

дѣтельима своѓ господара преповедао, и овај прекрасный примѣрь великоѓ мужа подѣйствовао е толико на младића, да е одь онако ватреноѓ — самосвѣсноѓ и на праситоѓ младића, наймирнїй и найскромнїй човекъ постао.

Кадь е *у другомь пуничномь рату Фабїе Максимь* римску войску противь Ханибала предводїо, было му е некій *Минуције* придруженъ, кои е у войсцы еднаку власть съ нимь имао. Но овай е было преко мере продрьљивъ и упустїо се, противу савета *Фабїевога*, съ єдномь части войске у бой, где е одь *Ханибалове* чета обколѣнъ быо и у опасности се налазїо тако, да бе са своїмь войскомь пропасти. Но *Фабїе* заборављоћи на све упреде, кое му е *Минуције* учиніо, поитао му е съ другомь части войске у помоћь, растерао Картагенце, избави обколѣну войску и врашїо се у свой станъ, безъ да е и єдну єдину прекуречу *Минуцију* рекао, или да га е и найманѣ укорео. Но *Минуције* быо е овимъ великодушїемъ тако тронуть, да е одма са своїомъ войскомъ у станъ Фабїовъ отишао, и чимъ е предводитель изъ своѓ шатора изашао, заставу къ ногама нѣговимъ подожїо, и нѣга явно своимъ отцемъ назвао. *Минуције* слѣдующе е *Фабїу* изговорїо.

„Диктаторе! двоструку си данась побѣду одржао; єдну твоїомъ храброшћу надъ непрїятельима, а другу твоїомъ мудрошћу и човечношћу надъ другомъ твоимъ. Прїомъ си насъ спасао, а другомъ си ме научїо, да ми е нсто тако полезно быти одъ тебе надвладанимъ, као што бы ми срамно было одъ *Ханибала* побѣђенимъ быти. Због тога те моимъ *отцемъ* називамъ, єръ ти незнамъ никакво друго више чести одавање име дати.“

Пошто е ово изговорїо, загрлїо га е и полюбїо *Фабїе*, нѣгови войници изгрлиля су и излюбили свое другове, и у цѣломъ се стану ништа друго ніе могли видити него весеља и суве радости.

Кадь е *Фохіону* поднешенъ отровъ да га испіе, запытавъ е быо, има ли найпре іошть што сыну своимъ *Фокусу*, кои е ту башть присутствовао, казати? *„Мой сыне“* рече онъ, *„я ти заповедамъ, я те молимъ, да се никадь Атинянима за ову неправду неосветишъ.“*

прево
Влад. Іовановићъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Новы Пазаръ 1. Марта Народъ е христіянскій опуда врло ожалошћенъ, што му е оружѣ покупљено. Све е жалостно немо и глухо, и све слути на горе. Вела-паша, опредѣленый изъ Стамбола губернаторъ за Босну, прошао е овы дана овуда кроз Пазаръ, и кадь е видїо тугу и стра Христіана, сбогъ покупљеноѓ оружа, изговорїо е скупљайомъ народу слѣдующе речи: „Немойте се плашити раіо, што вамъ е оружѣ покупљено, до неколико дана и одъ турака ће се покупити, єръ то е нашъ царь заповедїо, и то е нѣгова вола да се земля умири, и да се некрвите међъ собомъ.“ И одатле е отишао у Босну.

— *У* последнѣмъ брою явили смо на итньи, и у кратко, напрасну смрть Г. Стояна Симића. Онъ е се спремао на путь у Букарешть да пође; у недељю е быо у цркви, и целогъ дана поодіо е свое пріятелѣ и са свакимъ е се опростіо, и рекао сбогомъ. *У* 11. сати ноћи ударенъ одъ шлога живіо е мирно лежећи до 9. сатій сутра данъ, у Вторникъ 12. Марта пре подне нѣгово тѣло праћено одъ овдашњи чиновника, и грађана сарањено е у овдашњемъ гробљю. Г. Митрополитъ чиноданѣствовао е при опелу, и Нѣгова Свѣтлость допратила е сировођ до гроба. Слово у цркви одъ Г. Митрополита говорено, поброяло е све заслуге покойника, и побудило све нѣгове одъ 30. год. другове сузама. Осимъ нѣгове породице, сродни, пріятеля, и почитателя; жале га іошть толике њине одгаене и усрећене сироте. Колико е онъ у Србіи служіо и шта е быо, то е познато свакомъ читателю. Нѣгово име одъ 20. година уплетено е у исторію Србіе међу прва имена.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *У* Шведской е велика гладь. *У* Вермеландуу и Естмарку єли су людій самлевену кору одъ дрвета и кувану сламу. Гомилама иде народъ одъ места до места, да проси или краде.

— Шта рать кошта, кадь дуго траје, изчислява єданъ историкъ по имену Гарденъ. По нѣговомъ рачуну водила е рать Енглеска съ французскомъ одъ 1688. до 1815. — и потрошила е 72. миліарда франки. Да бы имали понятіе о той огромной суми, узећемо 23. пута године, кое одъ створеня света до Христа броімо, узимамо обично 4000. год. дакле до сада 5852. год. а кадь ово умножимо са 123. излази близу 135.000. *У* оном грдномъ количеству година не бы ни 72. миліярди минута прошло.

— По званичнимъ извѣстіама прошле 1851. год. изселило се изъ саме Германіе, и отишло у Америку: више одъ 120. хиљ. душа. — Може се предпоставити, да свакій са собомъ понео е, єдно на друго рачунаюћи или у новцу или у другой вредности баремъ: 200. талира — и тако дакле изъ саме Германіе изнешено е више одъ 24. миљ. талира.

— *У* Бечъ стигао е єданъ паръ лепы бивола, кое е царь Николай, цару Аустрискомъ на даръ послао. — Биволи, кои су негда у Европи обичны и свуда познати были, сада су постали редкость, и ніта више нигди у зверињима Европейскимъ немогу се видити. Ньи се іошть налази дивљій у Русіи по шумама Литваніе — и забрањено е, подъ каштигомъ прогнанства у Сибирь да се убіюю, и тако су постали питоми. Године 1819. исто тако послао е царь рускій Енглеской кральици на даръ єдногъ бивола и биволицу, но после краткогъ времена, обое у Лондону цркну — два бивола буду одведена у Петербургъ у царски звериньакъ 1843. год. но и они одма цркну — и вешти людій кажу да они немогу да се навикну на другу землю и климу осимъ свое рођене земль. — Тай послани паръ бивола, врло е се путемъ неговао. И свуда на гвозденомъ путу обозрително е поступано съ њима — осимъ остале пратаћ, ишла су узъ ньи четири проста литваца, кои су знали добро биволске обичае, и осимъ остали потреба донешено е сена изъ Литваніе, кое ньи се поменшано са аустрискимъ сеномъ дае довъ се навикну. Тай поклонъ изложиће се у Шенбруну, у царскомъ звериняку публикуму на угледъ. Но многи се боѓ да непоцркаю. А у обште сюда ій у Европи врло мало ма. (Кодъ насъ у Београду има бивола и сувише.)

У Кньигопечатни Кньижества Србіе.

№ 23. У Београду, у Вторникъ 18. Марта. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ завитка 14. гр. а полгод. 7 гр. — са завиткомъ по' гр. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на пола год.

НЕМЕЗИСЪ
или
БОГИЊА ПРАВДЕ.

(Съ немецкогъ)

Алексићъ стаяше предъ њоме, тужно смешенъ играше се око устница његовы; његовo црно, велико око погледало е у ону, коя е у исто време једну ружу разкидала, певаюћи неку арію изъ Роберта. Свирћена е била ова игра, коју е Франциска съ њиме играла, єръ онъ бы іой све радо жертвовао, радо бы за ню и погинуо, само кадъ бы я то усрећило.

Љубовь се са свима њенымъ сладкимъ боловима у његовo срце уселила. Њему, кой ништа друго непочитоваше, нити ита друго љубляше осимъ његове віолине, показала е любовь право бићe онога света. Єданъ красный майскій данъ осветли његовo срце, кое бяше тиха и тайна нелія: у коіой е любовь обитавала; разгоняваюћи сурово ладно самолюбіе, што му е душу помрачавало. Алексићъ познаде на земльи свое небо, а у Франциски анћела, животь му се учини майска ноћь у Персіи, где се чезнеће песме слануя оре, кои се на ружичномъ лишћу љубляю; где звезде сићгобелу пену потока између цветны обала жуборећегъ осіваю. Садъ е Алексићъ знао ита е животь, и єданъ внутревый гласъ шапуташе му тихо: животь безъ художества, подобанъ е тавной зимньой ноћи, али животь безъ любови личи на гробљ, где се место радости мртвачка глава кези, и место живота сладости, гласъ страшила єчи. Алексићъ е любіо Франциску патрено и єрдечно, жертвовао бы љубовь и свое художество, за єданъ њенъ погледъ, заедно дануће њены уста, разбіо бы свою віолину. Бѣдный, па ита му е то све помагало, кадъ му се она само ругала. Нетреба замерити женской, кадъ каквогъ звекана између, али кадъ се сузама єдногъ благороднога мужа руга, кадъ женска, коя бы та до божества узвисити могла, съ ладномъ смисленошћу, до очаяніа тера та, онда е женска правый одпадникъ божій — сатана — само несмислена суета, кадъ перска притворность могу Франциску овде извинити, што се овако лакомысленo са Алексићевимъ срцемъ титрала.

Алексићъ стаяше предъ њоме она тріумфираше. —

„Немойте овай одвалный часъ на лако узимати," говораше іой Алексићъ узбуђенимъ гласомъ, „има магновеня, кадъ е наше чувство свето и очишћено. Тако е ово магновеній, у коме вамъ я сада говоримъ. Промислите се добро, овде се тиче мое срећe, а може быти и ваше." — —

„Мое срећe? Ха, ха, ха!"

Младићъ ућута до живца увређенъ, горка превара падне му као синьій каменъ на срце.

„Франциско!" продужи Алексићъ обореннмъ очима, „мени е познато, да вы графа нелюбите, вы лепа ружа, чиста и неузмућена, зарь обеце — немойте се лютити — да вашу судбу съ єдномъ одбаченнмъ скопчате?"

„Вама непрастои, графа осуђивати. Монкрифъ постае крозъ четрнайсть дана мой супругъ, и онъ ће ме знати одъ увреде єдногъ продрзьивца бранити", говораше удовица, али гласомъ, кой бы вештомъ позорнику показао, да іой е овакій гласъ пише суета уливала, суетакоіой се допадало, съ чувствама єдногъ младогъ човека титрати се.

Мртво бледило појви се на лицу Алексићсовомъ. Сузе, велике сузе канале су му низъ образе. Алексићъ го, норећи слабимъ гласомъ дркташе:

„Продрзьивацъ! Франциско, писамъ я никадъ быо, него доброђудно дете. Вы сте сврћено мое срце одъ себе отурили, о Франциско! вы га нигда нисте ни познавали. Вы нисте нигда слутили о великой, чистой любови коју самъ я за васъ осећао. Вы сте разорили ружичный санъ мога живота; и скоро ће постати онъ за мою главу круна одъ трня. Я ће растаемъ одъ васъ Франциско, съ крававимъ срцемъ, съ Богомъ остани, на вћки съ Богомъ.

Погледа іой у лице, руже на њенимъ образима замењуше крипови; сузе у очима. Алексићъ падне предъ њоме на колена, узме е за руке и претисне єданъ ватреный полюбацъ на њи, тако ватренъ и жаркій, као пламенъ. Скоро затимъ изчезне Алексићъ.

Дуга тишина протече; Франциска дозволи слободный токъ њенимъ сузама. Напоследку пробуди се изъ тогъ сна и стане предъ огледаломъ. Уплаши се одъ свогъ собственогъ изгледа.

„И опеть самъ га любила, яко любила!" говораше лепа удовица, „онъ и графъ: младость и лепота спроћу — овде Франциска натрапа себе на једну мисао самолюбія, одъ кое се сама стидила· — „Али шта е сирома художникъ према єдномъ графу? Овай гордый некъ истріумфира своимъ сузама надъ мномъ и ону да постанемъ графиња Монкрифъ."

Повоћи. Престолна варошъ почиваше у сну, само у палатама великаша горау свеће. Кола су грмила преко ваке калдрме къ дворани, у коіой се концертъ давао. Страный єданъ вештакъ бияше онде, и имаћаше ту чудновату мисао, да у повоћи свира, кадъ е све страховитомъ волшебству ноћи одано, кадъ природа свой правый огртачъ

жалости огрне, и њена се круна на далеко светли; звездама посејана. Кадь природа спава, а на небу се милионима светиљака виде, онда е удесно преме за музику, онда звукови обузимаю срце човечје, тако да постае меко и гибко за упечатљиве. Вештакъ е знао свое преме изабрати. Ни едно место ніе остало празно; дуго су очекивали на тогъ славногъ вештака, о комъ е светъ тако много говорio. Напоследакъ се покаже, прослављивый Алексисъ. Његова ношња беше проста, ништа измишљено, ништа изабрано, никакви женіялни брекови, ити будаластый наменташ косе, него носаше се прво, ерь прнае боя, боа жалости, а тужити мора свакій правый вештакъ. Само мало њи знаду зашто?

Алексисъ ніе кокетирао ни съ дамама ни са своіомъ свирком. Онъ ступи напредъ. Засвираюће свеће удараy на мртвачину и чинаy прве кругове. Алексисъ бледъ, али благороднога лица метне гудило на віолину и засвира — боже благій, зашто е народъ у еданнуть овако побледіо — та нема ни пожара, ни потопа, ити буне! Не. Алексисъ свира, о боже, онъ свира!!! А што плачете, вы детиньски людій? Алексисъ свира, његова віолина говори она приповеда тайну његовогъ живота и загонетку његове внутрености. Віолина постаде дете ружичногъ лица, али црнимъ флоромъ увіено. Гласови трепте тако меко, пиште тако тужно као дете, изгнано изъ раи; звукови по стаю ячи, пуни, витки, чуете ли сладостно куканъ у сноватомъ ладнику обкољномъ с' брильяномъ и мирисомъ ладовиномъ ноћи? Чуете ли молбу и шапутанъ, чезнію и испуненъ? и опеть насъ као некимъ волшебствомъ баца ово мало орудіе, часъ на снеговите планине, часъ у алписке долине, часъ у дворове, а часъ опеть међу стѣне. Ласкателни звукови уступаю буриама, међу стѣнама вала се планинска рѣка, испланински таласи пенуше се у висъ и валаю грдно камење; горе виси прањ и прачанъ воздухъ као мртвачко покривало; муњ севаю, громови пуцаю; светъ е у врено, буря, онака буря, каквy е сте овогъ вештака једномъ издржало. Алексисъ е было бледъ као крпа, надъ е свршіо. Было е већъ оставіо своіу віолину на страну, кадь се народъ изъ свогъ удивленя пробудіо, и бесневе пљесканьу руку ечало е у тихой ноћи. Алексисъ ићаше кроз усамљене сокаке; дуго е блудіо, ноћь беше дивно лепа. Надъ вароши бацане свое бледо светило месецъ, као светиљникъ у дворани позоришта, иста варошь изгледаше подобно позоришту, съ кога се све уклонило, само Алексисъ представляше свршетакъ. Слуга му донесе у обиталиште позне на ручкове, части и вечерњ забаве. Такође еданъ, на комъ е са златнимъ словима стояло написано: „Франциска грофица Монкрифъ.“

Алексисъ е дуго гледао тай листъ, то беше позивъ за сутрашньій данъ. Сама та е грофица са неколико обвезателны речи спровела.

„Штета, што тако доцкань долази, и прошлость лежи ми одвећъ далеко, да бы ме могла узвемирити. Где е душа преболна, тамо њу се и я одъ света удалити.“ Тако и буде. Алексисъ е изгубіо срећу живота чрезъ љубовъ; садъ му е вештина њено царство отворила, а понрай ињ забораніо е на живот, онъ жељаше само за ню, кой му нигда ніе могла быти неверна. Шта му е жена една могла поднети, жена, кое очи окречу се као ватрени точкови и кой е еданій часъ готова издати љубимца свога срца?! Али верна е вештина, верно е художество; оно почива на срцу вештака, оно чини њега и хиляде други срећнима.

Прюга ютра отиде Алексисъ графици. Наће е у найотмѣнюій и найнамальяюій домаћой альяни.

„Грофице! вы заповедате.“ — —

„Заповедамъ, Алексисе?!“ говораше грофица, „я мислимъ ваше собствено срце — —.“

„Мое срце?“ говораше горко вештакъ.

„О вы несташко!“ прећаше му грофица мисленя се съ простомъ, на челу „сте л' вы — али ге сады, како се мы женске яко парамо. Найпре намъ се заклиньо на вечиту верность, па после — но опеть одите амо, вы гордельявче, и седите до мене. Вы вештаци научили сте да вамъ се ласка, али зайста Алексисе, чрезъ четири године постали сте полубогъ у вештияя свирке. Я самъ была ioче обчарана, заиста, а се сь нама дичимъ.“ И она му одлагаше рукомъ пряу косу съ узвишеногъ чела. Францеска се чудила Алексису, што е тако ладанъ.

„А знате ли вы и то, да се за ове четири године много променыо. Мой е мужъ погинуо у едномъ удою.“ —

„За єдну младу удовицу ніе то тако велика несрећа!“ примѣти Алексисъ.

„Ели?“ рекне грофица, метнувши му руку на раме. — „Али вы се несрдите више због — е, то беше онда само една паметна удая.“ —

„Милостива госпо, наметь советуе човека често, да чини оно, што срце некога за свагда уцвели!“ Алексисъ дигне се, грофица побледи.

„Дозволите ми, да намъ се препоручинь!“ рекне вештакъ.

„Вы ме оставляте, Алексисе?“ говораше грофица, а сузе іой преобразе очи.

„Тако ради еданъ вештакъ госпо! вы сте мое срце уцвелыли, то нек намъ Богъ опрости. А любити ваше немогу, єръ я любимъ вештину, зато остайте съ Богомъ у овомъ животу нећемо се више срести!“

ОДЛОМЦЫ.

Изъ књиге: „I discorsi di Niccolo Machiavelli sopra la prima deca di Tito Livio.“

(Продуженіе.)

IV. *Какымъ опасностима подвргава се онай, кои нашше славутую какву ствар; и што е ова ствар изванредниjа то су веће опасности.* Колико е опасно, заузети се за едну нову ствар, кой многима привладеги, и како е тешко, съ њомъ руководити, и у руковођењо одржати, врло е дугъ и высокъ предмѣтъ за претресиваньъ; но овде њу за садъ говорити само о онымъ опасностима, кою на себе навлаче они, кои савѣтуюу, да се самъ владатель заузме єдне озбильне и важне ствари, тако, да се цѣло савѣтованъ о той ствари, њему препису. Будући да люди суде о ствариа по резултату, то се цѣло зло, кое одъ туда произлази, приписуе важности савѣтована: а ако ствар добро изпадне, онда се то препоручуе: али користъ ніе ни наймањ равна штети. Извѣстно е, да они, кои штогодъ савѣтуюу држави или владателю падаю у слѣдующе теснаце: ако несавѣтуюу оно, што имъ се свиди полезно за државу и за владателя, онда неиспуниваю свою дужность; ако ли што савѣтуюу, онда бацаю у опасность свою срећу свой животъ, или и саму државу. Бръ су сви люди у томъ обзиру сањи што по резултату суде о добрымъ и злымъ савѣтима. А за избѣћи ону срамоту или ону опасность, нема другогъ средства, но да умѣрено суде о ства-

рина, да се незаузимаю за извршење свога завѣта, да изкажу свое мнѣніе безъ икакве страсти, и да то безстрастно бране, тако, да ако се нѣгово мнѣніе буде саслушало то да се чини, као да држава или владатель своевољно томъ мнѣнію слѣдую. Ако тако учинишъ, онда нико нѣће на тебе омрзнути, еръ ниси слѣдовао противъ волѣ многи завѣтодаваца, а ту баншъ лежй опасность, кадъ су многи противословили твомъ мнѣнію, кои у рѣавомъ изласку гледе, да те упропасте. И ако у томъ случаю нѣзадобія се она слава, коя слѣдуе, кадъ єдань противъ многи завѣтуе єдну стварь, коя добро изнадие, изакъ изъ онога горенаведеного умѣреного владања произлазе два добра: єдно, што немогу слѣдовати никакве опасности за завѣтодавца, а друго, ако си умѣрено какву стварь завѣтовао, а због противорѣчія други твой завѣтъ ніе было примљивь, онда ты добіешъ велику славу, премда такова слава незаслужуе велику похвалу, еръ е она саюжена съ притетомъ држављенъ. Я мыслимъ, да нема другогъ средства, за избѣћи оне опасности, еръ кадъ бы рекао, да они буте, и да изкажу свое мнѣніе, то неслужи владателю и држави на никакву ползу, а опасность нѣће они моћи избѣћи, еръ ће за кратко време постати подозрителни. И тако дакле зло за онога, кои е бутао, кадъ е требало, да буте; и тако незабѣгава опасность, што ніе ништа завѣтовао. Зато мыслимъ, да се треба придржавати горенаведеногъ умѣреногъ пута.

ДВОГУБА ЗАКЛЕТВА ПОПРАВЉЕНА.

(Изъ Жазъ Пола.)

Хайнрихъ е было петнайстогодишнйй младићъ; то значи, пунъ добры намѣра, ное е редко извршавао, и пунъ погрешака, за кое се свакій данъ каяо; онъ е отца и учителя своегъ усрдно любио, но задовольства своя често нѣћма; онъ бы обоимъ њима, радо животь свой жертвовао, али волю свою не; нѣговъ плантећій духъ, ние онима, кое е онъ любио више суза причињавао, него и самомъ њему. Тако е блудио тужно нѣговъ животь између каяня и сагрешења; и тако одузме нѣгова дуга промена, добри намѣра, и рѣавн погрешака, нѣговимъ пріятелима, а и самомъ њему, надежду да ће се поправити.

Садъ нећъ ние више, графу отцу нѣговомъ са одвећъ често ранѣногъ срца, та брига силазила, да ће Хайнрихъ у академій и по путованю, где страшутиће порока, све лепше и клизаніе биваю, и где нестиже натрагъ подећа рука, и спомињући гласъ отца, изъ слабости у слабость падати, и напоследакъ повратати се са окаляномъ обезсилѣномъ душомъ кои е све ињне невине лепоте изгубила, и саму сенку добродѣтельи, казнѣ.

Графъ е было нѣжанъ, тихъ и смиренъ али болешљивъ и превећъ благъ. Гробъ супруге нѣгове, као да е стаио изподъ земљ на којой онъ стои, подкопавао е сваку лепгди е онъ цвећа тражио. — Садъ разболе се онъ на данъ рођена своегъ и може быти због тога, ербо су тако слабе груди мало сносити у стаю быле, казанъ данъ, где га е срце нећма на ню опоминяло. Докъ е онъ изъ једне несвести у другу падао, оде мучећи се синъ у Енглезаку шумицу где е гробница матере нѣгове стаила, и поредъ нѣ една празна, коју е отацъ нѣговъ за себе саздати дао; ту се завѣри онъ духу матере свое. да ће се одсадъ борити са гнѣвомъ своіімъ и са прекомѣрномъ жељомъ за задовольствома. Та рожденый данъ отца нѣговогъ, говорио му е: „Слаба земля, коя твогъ отца држи, и нѣга одъ праха матере твое дели, скоро ће се проваляти, може бити за неколико дана, и онда умире онъ ожалошћенъ, и долази твоіой матери, безъ да іой казати може, да си се ты поправно.“ О како е ако онъ тада плакао; но несрећни Хайнриху, шта помаже твое осећаньѣ и плачъ безъ поправљења твогъ?

После неколико дана подигне се нѣговъ отацъ, и са прегераномъ осетљивошћу болестника, претиске окладанъ радостћу и надеждомъ калюћегъ се младића, на плантеће груди. Хайнрихъ опћенъ радосћу, због оздрављења и полюбца отца своегъ постане іошть више несео и необуздань — ноћне пити и све нећма се запусти — нѣговъ учитель, коій е гледао да болешљиву мекость отца нѣговогъ са снажномъ строгостћу своіомъ поправи, протяни се той опћеной радости — но Хайнрихъ постане затренъ и заповестима, кое онъ ние, за благе и отеческе држао, непокораньъ — и будући е учитель постояно, силно и нуждно повторяваю, увреди онъ у весвестной радости своіой, предубоко, срце и честь старогъ пріятеля своегъ — и онда одлети непокорность спрамъ учителя, као отровна стрела на ньѣ често ранѣно срце отчино, онъ подлегне той рани, и падне опеть на болну постелю натрагъ.

Я нећу любезна децо, да вамъ хайнрихову тугу и кризицу описуемъ но ставите у строгу пресуду, коју надъ њимъ изреѣни морате, и сваку ону, коју сте вы учинили; ахъ, кое дете може предъ смрћу постелю родителя своій дойи, безъ да немора казати: „Ако и насамъ њиновомъ животу година одузео, о! то опеть скратио самъ њи, животъ баръ за недељу дана — ахъ болове, кое я садъ ойу да убдажаваньъ може бити да самъ самъ причињо, или баръ увећао и миле очи, кое би тако радо іошть ной сатъ у животъ гледале, само мое погрешке раніе затвараю!“ — Но безумный смртни зато тако смѣло греши, што му се убиточна слѣдства скриваю; — онъ одрешн раздираюће звериѣ, кое е у прсима нѣговимъ затворено, и пушта га да ноћу међ људе иде, али невиди, колико невиня пуштено чудовиште счепа и дави.

Лакомислено баца суровъ човекъ тињоће угљењѣ грехова своій око себе, и текъ кадъ онъ у гробу лежи, запале се за њимъ колебе одъ варница кое е просипао, и онда се вуче дымъ на нѣговъ гробъ и стоій тамо нѣчао као срамный стубъ. —

Како е надежда да ће графъ оздравити изчезла, ніе могао хайнрихъ све нећма слабеће тѣло доброгъ отца своегъ одъ туге гледати; онъ се задржавао у найближой собы, и докъ су се несвести са животомъ отца нѣговогъ играле, клечао е онъ као злочинацъ іутаюћи, и затвараюћи очи одъ будућности, и одъ раздираюћегъ гласа; онъ е мртавъ! —

Напоследакъ морао е предъ болногъ отца изаћи, да се с' њимъ прашта; отацъ поклони му любовь свою, но не више поверенъ, и рекне: поправи се сине, али необћавай више!“

Хайнрихъ е лежао поредъ собе отца своегъ, оборенъ жалостћу и стидомъ, кадъ на єданпутъ као будећи се, чуе како нѣговъ старый учитель, коій е и учитель нѣговогъ отца было, овога благосиля, као да се нећъ найдуже ноћи на ладный животъ навлачи: „пређи тио у другій светъ говорио е онъ, ти добродѣтельный човече; ты вѣрный учениче; све лепе намѣре, кое си ти испуньо, све побѣде, кое си надъ собомъ одржао, и сва добра дѣла твоя желаю садъ као светло пређи вечерньи облаци, кроз су-

мрак умирања твоѓ пролазити! Надај се іошт у последњѣмъ часу твомъ у твоѓ несрећноѓ Хајвриха, и насмеши се ако же чуешъ и ако у твомъ умираюћемъ срцу іошт ухићења има.“

Болестњикъ се није могао разабрати, у тавной ноћи несвести, и разслабљѣны умъ дрнао е гласъ учителя, за гласъ сина, и онъ рекне муцаюћи: сине я те невидимъ али чуемъ твой гласъ, мети руку твою на мене, и закуни се да ћешъ болъй быти. „Садъ утрчи Хајвриху унутра, да заклетву положи; но учитель маше му рукомъ, метне руку на сладнеће срце, и рекне полако: *Я* ћу се заклети у ваше име. —

Но на еданпуть осети онъ да е срце умрло, и да се одмара одъ дугоѓ движенія живота. „Бежи, несрећњиче“ рекне, онъ е безъ надежде умро.“

Хајвриху побегне изъ двора. О како бы онъ ону жалость гледати или делити смео, кое е сань правительима отца своѓ причињо? само учителю рекне да ће се повратити, и у кое време. Посрташи, и гласно плакаюћи, доће у Енглезку шуману, где угледа беле гробиће, како као бледи скелети зеленило шумске пресецаю. Но ніе имао толико драновена да празный гробъ будуће мирно обиталиште отца њговоѓ додирне — онъ се само наслони на другу пирамиду, подъ коіомъ е једно срце лежало, кое ніе њговомъ кривицомъ умрло, и кое е већъ давно мирно лежало, у праху распадаюћи се прсню. Онъ ніе смео плакати ни заверавати се, ћутаюћи, оборено и дубоко носно е онъ тугу свою дељ. Свуда су га сретале опомене њговоѓ губитка, и кривице њгове — свако дете кое е радостно предъ отца своѓ трчало, была е једна — свакій звукъ звона долазио е изъ мртвачкоѓ звона — свака руна была е гробъ.

Хајвриху доће у дворъ. После петъ мрачни дана, пуни кајања и мученя, тежко е да пријателя отца своѓ види и да га са првенцима поправљења своѓ тћши. Човекъ лепше ожали мртве кое е любио, кадъ сузе други утишава него кадъ сное пролива; и найлепшій венацъ, одъ цвећа и кипариса, коій ми можемо на гробове наши мили метути, то е сплеть одъ добры дѣла.

Онъ е тео, текъ ноћу у дворъ да доће, ербо се стидио, даю, у обиталиште жалости, да ступи. Кадъ е кроз шуману полакано, стояла е бела пирамида, отчине гробиће страховито између живоѓ граѓа, као што пліва црный облакъ дима, изгоревшоѓ села, у плаветнилу ведроѓ неба. Онъ се наслони на тврдый ладный стубъ и само е потмуло и безгласно плакати могао, и у мрачномъ мукама напуњеномъ срцу ніе се ни една писао видила. Ту е стаао одъ свакоѓ остављѣнъ: ніе било њежноѓ гласа, коій бы рекао: неплачи више! ніе било отеческоѓ срца, кое бы разњежено рекло: ти си доста казнѣнъ. Врѣови два шутшали су као да се лоте, и мрачность чињало му се да е бездна. Тай неповратный губитакъ разлије се око њга, као море, кое се никадъ непомиче, и никадъ неопада.

Напоследакъ кадъ му се једна суза одровила, угледа онъ једну ту звезду на небу, коя е благо као око каквоѓ небесноѓ духа, између врѣова на ћга гледала; садъ доће блажій болъ у прси њгове, онъ помисли на заклетву поправљења, коју е смрть разкинула, спусти се полако на колена, и гледаюћи горе у звезду, рекне: О отче, отче! (и тура му задуго загуши гласъ) оне лежи твое несрећно дете на твомъ гробу, и заклињ ти се. — Бете невинный смиреный душе я ћу се поправити; прими ме опеть! — Ахъ кадъ би могао какавъ знакъ дати, да си ме чуо.“

На еданпуть поче шуштати око њга; — полако уклони неко граве на страну, и тихимъ гласомъ проговори: я самъ те чуо, и надамъ се опеть. То е было њговъ отацъ.

Средић, између смрти и сна, сестра смрти, несвесть поклонила му е опеть животъ као здравъ дубокъ санъ; и онъ е опеть утекао био одъ смрти. Добро отче! и да те е смрть, у слићности другоѓ света одшела, твое срце, небы могло радостније куцати, и већма у сладости преливати се, него у томъ магновеню, воскресења твоѓ ги е твой синъ поправљѣнъ пайкешћимъ боломъ са болъимъ срцемъ на твое пао, и тебя найлепшу надежду, коју отацъ имати може поклонио.

Не, докъ занѣса, те мале сцене пада, питамъ васъ я миля млади читателя: имателя ви родителя, коіима, іошт исте изгубили, найлепшу надежду? О, то васъ я опоминѣ и као гласъ совѣсти, на то, да ће доћи еданпуть време, где нећете утѣхе имати, и где ћете рећи: „Ахъ, ова су мене найлепћма любили, я я самъ ій оставио да безъ надежде умру, и био самъ њихова последня жалость!“

Ѣдна Србкиня.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Г. ш.-капетанъ Павле Гудовићъ поставлѣнъ е за пр. начальника среза ясеничкоѓ окр. смедеревскоѓ, а начальникъ истоѓ среза подпоручникъ Г. Іованъ Смиљанићъ по потреби службе премештенъ е за начальника среза трнавскоѓ окр. чачанскоѓ.

— Комисія коя е одређена за израђенѣ судбеноѓ поступка, и коя е, има више одъ по године посведневно прилћжно засѣдавала и на истомъ предмету радила; свршила е овы дана, тай важанъ за судове посао. И избрани и способни членови, коя су засѣдавали и радили, надежду даю да ће се станѣ судова, у нашемъ отечеству брзо побољшати.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *У* Енглезкой све више и више разпростиру се немири између надничара и послевника.

— *У* Цариграду уватили су много товара књига на подобіе часовника, али у њима, была су трукована само опорочавања и грдњ. противу турске, — те све књиге биле су спремљѣне, да се по Бугарской разтуре. Оне су печатане крішом у Цариграду — али е навалище, да бы нећу важность у народу имале, метуто да су у Москви труковане. Издатели књига поватани су, а књиге спаљене су.

— Капетану Шведске лађе „Норме“ Г. Сибергу, што е спасао съ једне трговачке лађе подъ србскомъ заставомъ људе одъ очевидне опасности на крномъ мору, послало е србско правительство одъ престењ брилјантима украшенъ са зачалнимъ 'писменомъ кнеза. Кои престењ посланъ е истомъ капетану, преко шведскоѓ посланика ју Цариграду.

Огласъ.

Једне велике бронзице одъ крупноѓ ћилибара изгубљене су, ко нађе нека донесе у *У*редничество Шумадинке, где ће добити добру награду.

У Књижопечатни Княжества Србіе.

№ 24. У Београду, у Петак 21. Марта. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ заиска 18. гр. а полгод. 7 гр. — са заиатком во' гр. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће и не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на пола год.

УВРЕДА.

Злато свагда ніе оно, што с' одъ людій фали,
И челикъ е злату равань кадъ се добро кали —?
Анюли се по надкада нешто лепо жути,
Злато ніе но мож' да е неки металъ люти?
Добры дѣла кадъ ко нема, шта му вреди фала?
То е подсмеј; то е руга слѣдство млоги зала —!
Колумъсъ бедань баци свою, у опасность главу,
А Америкъ съ туђи леђа, доби общту славу —
Тако и садъ млоги люди, премлого се муче
Опетъ неки вољомъ други, похвалу добуше;
Неки човекъ до кривавогъ зноя себе труди,
Па плодъ радић отнеду му готовани люди.
Сданъ ради и муци се, н'о сузни робови —
Накъ ни милость нит' призрѣнић може да прибави.
Другогъ води пріятельство у довольства дворе.
Кой се пружа и ленъствуе до бѣле зоре
Анђо среће сне не види нит' по правди суди,
Какву ролу преме игра, и са њиме люди!
Правде нема међ' людима изеше в вуцы;
Несрећници млоги плачу, чую имъ се хуцы —
Црна судбо! зла неправдо! клеветања семе!
Кадъ ће правда са истиномъ твое с'ртви теме? —

М Ж.

ТУЖБА ЄДНОГЪ ПОМОДАРА.

„Познато е целой нароши, да я одъ некогъ времена ни труда ни трошка нежалимъ, само да се надъ трговачкомъ класомъ узвисимъ, за кою ме е случай роћења и непросвештеный начинъ мишљења мога отца привезао. Сваћій живый зна, да я у моимъ дућану ништа нерадимъ, него само млађи, да међу господомъ пріятеля имамъ и да се свагда по найновіой моди носимъ; на ме опетъ подсмевачи наданаю барономъ шећерцемъ. Истина, мой ме еснапъ рани; али ели човекъ зато селикъ, ако одъ прихода њговы польски добара жили? Да' адвокатъ празно, главићъ православ, кадъ води трошакъ свой одъ овы новаца, кое му њговъ писарь заслужуе. Нешћемъ ли я сваћій данъ белу кафу, нешдемъ ли у кафану и читалиште, нечитамъ ли новине? Да' мой ручакъ наликъ на ручакъ єдногъ простака? и мое дружтво на соаре у подруму. Я незаслужуемъ да ми кажу, да е сваћій мой коракъ аршинъ дугачакъ, да сами я сваћій одъ могъ еснапа, да мой кредитъ кодъ паметны людій пада, и да су ме по, тестета девояка съ протестомъ одбиле. Зайста, изъ моя устић неизлази ни една речь, коя бы на њихо станћ заударала. Ако ме налюте, то знамъ єдно средство, да се уподобимъ великимъ людма, т. с. мое дугове да неплаћамъ.“ —

САДИ.

Добрый краљ Сади, путоваше єдномъ преобученъ по њговой држави, да се нагледа како њгови срећни подайници уживаю благостоліе, кое имъ е онъ пріуготовіо. У єдной варони не далеко одъ двора спази међу гомиломъ окованы робова єдну жену, на кое лицу изражаване се туга и скромность и кое га врло узбуди. Она бьяше упрегнута у єдна колица каменћмъ натоварена, и стаде изнемотнута одъ великогъ терета. Боже благій, повиче, окончай ову несрећу! и падне у несвесть на землю. Жури се лепа секо! повиче громовитамъ гласомъ єданъ пандуръ, и подигне страховито своћ штапъ да удари жену. Стой! повиче Сади, и пружи му єданъ дукатъ, я имамъ да говоримъ съ томъ несрећницомъ. — Сестро, шта си скривила, те си ово дочекала?

О! заръ има іошть людій на свету, кое може моя бѣда тронути? добрый странче, припопедићу ти у кратко догађай наше несреће.

Неке варалице и несреће осиромашше насъ тако, да нисмо одкуд имали врачъ плаћати. Већъ смо съ четворо деце на земльи спавали. Само намъ е іошть єданъ ћилимъ претекао, на комъ е мое пето дете на смрти болно лежало; чудовишта ова дођу и надъ ништа друго неваћу, трговцу испоћ болногъ детета ћилимъ. Мой мужъ немогавши се у своимъ очаяню уздржати, счена полицайногъ служителя и груне га о землю. Заслужіо е смрть! повичу судіе и осуде могъ мужа на вечиту робію.

А ты?

Я радимъ за њга, єръ е онъ болешљивъ и слабъ, и само да му се даду одморити и до крепости дођи. У мало што одъ батина ніе умро. Ахъ! зарь нашъ богатый краљ ніе могао быти безъ могъ ћилима?

Утћши се добра жено! рекне Сади и брзо се окрене на страну, єръ се ніе могао одъ суза уздржати. — Подъ твоіомъ фалћномъ владомъ — како си люблћна, Сади — ови угљетени зову те предъ Богомъ.

Сади поита водъ градоначалника. Я самъ трговацъ, милостивый господине, и нашао самъ овде међу робовима некогъ сродника мога єдногъ пріятеля. (Каже му име;) може ли се за новце одкупити? — Онъ е буптовникъ, коя е заслужіо, да се на колацъ набіе — али зако ми ны вредность посла њговогъ платите, могу га одпустити. За-

слуга робова износи једну часть мое плате, и я немогу одь мое уредбе одустати. Сади: люди говоре, да краль велюби строгость. — И я, одговори градоначалникъ — писамь башъ пріятель казни; но по некій путь нуждань е примеръ, да се други у паметь узму. Приходи ове вароши одређени су на куйну краљеву; куварь, кои уплаћа, иште новаца, а кой е паметанъ, тай чува пріятель кодь двора. — Сади плати новце и рекне полазећи: на ко е ванъ пріятель, о вы заборављена створења? ваше непримѣтне крваве сузе прогутао самъ я као найвеће посластице.

ОСВЕТА АРАПА ЗА ХУДО ПОСТУПАЊЕ СЪ ЊИМА.

Єданъ богатъ населѣникъ у єдной Француской поселѣбини, ѣдао е свогъ єдногъ Арапа найгрознје шибати, зато, што е на њга сумню краће имао. Арапинъ е био невинъ, и очекивао е на заклетву свое невиности; али ово му непомогне; њга распну на муке. Доцније неколико дана, кадъ е населѣникъ изишао было, уздучи Арапинъ прилику неке троје деце свога Господара присвоити. Пошше се са њима на найвишій кровъ, и кадъ види свогъ Господара да натрагъ долази, викне га по имену. Господарь погледи горе у истомъ магновенію, быше њгового наймлађе дете размрскано предъ ногама њговимъ. Садъ поче онъ съ найвећимъ умилењемъ роба свогъ молити, за живогъ проче двоје деце; али и другог е исту ону судбину имало, коју и прво. Населѣникъ падне на колена и заклинаюћи се са найсвѣтијимъ обећанѣмъ, да баръ око треће поштеди. Смеюћи стропошта се Арапинъ са третѣмъ, и обоє остану на месту мртви.

Живый цвѣтъ. Кромѣ прочи обичны растѣнія западнѣ Индіе, налази се у св. Луціи или св. Алузіи, и онай памтена достойный живый цвѣтъ Zwiebblume —, кой изъ воде израсте, скупи се или загнюри се, кадъ му се близу дође, и жива одъ ситній водены црвића, кое онъ са своимъ у врху стоећимъ цвѣтаћимъ цвѣтомъ лови и склапа.

Макрина Миловуковића.

МАКІАВЕЛІ.

(Съ Таліанскогъ.)

1.) Нетреба никадъ, да се єдна држава ослања на другу, коя іой помоћи ніе кадра или због своїх удалѣногъ положења географичногъ, или што се и сама у нужди налази, т. е. на ону коя има више гласа и мнѣнія него съле и снаге, као Полаци на Француску.

2.) Свака држава, као и поєдиный човѣкъ, коя хоће, да одъ мале великомъ постане, мора у почетку превару употребљавати, єръ нема довольно снаге; само снага ніе никадъ довольна, а само превара довольна е, коя што е тайна и скривења, то е манъ хулителна.

3.) Погрѣшка е слабомоћны држава и поєдиный людій, да се у згодно време никадъ на штогодъ рѣшително одважити немогу, нити за єдну, нити за другу противну стварь; треба се дакле брзо одважити на што, или на ово или на оно, єръ у томъ одлаганю држава себи шкоди, а никомъ непомаже.

4.) Свагда е опасно за државу и за владателя, кои или ради добраве или ради нападања на другу државу, тражи помоћь одъ стране државе, єръ е найболя прилика освоити државу или провінцію, кадъ іой се помоћь шаљ; а нашто єдной држави ове земљ, кое са своїомъ снагомъ неможе да задржи? ове су првомъ приликомъ у непріятельскимъ рукама, а никадъ у своимъ рукама нису сигурне.

5.) Не на новацъ, но на оружѣ мора се єдна држава ослањати; оружіемъ мора себе бранити, зато єдна држава мора тако уређена быти, да е њно срце (старый Римъ) ако и снажно, ма да су пограничне провінције и слабе, и што непріятель више у унутрашньости улази, то мора нападати на ньне препоне, а не обратно.

6.) Срећа засѣћни духоне нужева, кадъ хоће да се они непротиве нѣнымъ намѣрама. Одъ тудъ се види, да божествена сила, божій промысао управля съ човѣческимъ дѣлима. Судбина набере єдногъ мужа пуногъ духа и храбрости, кадъ хоће, да овай почни велика дѣла т. е, таковогъ мужа, кои ће познати оне прилике, кое му она пружа. Такоѣеръ кадъ судбина хоће да учини велике промасти, то ова постави такове људе, кои иду у ту пропасть. Тако е судбина судила, да бы старый Римъ великимъ постао, нуждно е было, да римска држава буде побѣђена и потучена, али не засвим упропашћена. Но ипакъ нетреба да люди сами себе пренебрегаваю, єръ непознаю цѣль и намѣру судбине; и будући да судбина иде кривыхъ и непознатымъ путемъ, то треба, да се люди уњеъ надаю, и у надежди никадъ да себе не пренебрегаваю, ма да се у каквомъ дѣлу налазе.

7.) Нетреба никадъ противъ ове државе поєвати и мыслити, да ће се моћи она побѣдити, зато што владаю унутрашњ партае, єръ партае постаю у држави зато што се народъ налази у ленъости а хоће войну; а чимъ народъ буде у каквой опасности или у войни онда ће се сложити; тако е было у старомъ Риму, и данасъ е ондѣ, гдѣ се военый народъ на миръ приморава; но ако се такова држава, гди су унутрашњ партае, жели освоити, то треба овако поступати: *слабію партаю мало подмагати; мало*, да више сели остављена држава чрезъ унутрашній дугій немирь мало по мало пада; *мало*, да немысли она слаба партая, да онай, кои њой помаже, жели и но и њу државу побѣдити и освоити.

8.) Кои владатель жели, да учини у држави какву промѣну, мора добро познати свой народъ и избрано време; кои хоће, да робскій народъ учини слободнымъ пропашће у овомъ дѣлу, кои хоће, да слободу љубећій и непокваренъ народъ постане робскимъ, и тай ће пропасти, ма какве да су иначе њгове заслуге за народъ быле. Єданъ човѣкъ неможе на єдномъ цѣло народъ покварити, но то быва мало по мало, одъ колѣна до колѣна, тако у старомъ Риму Манлій ніе успѣо, а Сулла е успѣо у своимъ предузећу. — *Време* се меня; кои заедно съ временомъ непромѣни свой начинъ поступања, пропашће; то е врло тешко за човѣка, єръ е првый начинъ њговогъ поступања изъ саме човѣчіе нарави произлазіо, или е при промѣ начину дѣлања свагда успѣо у своимъ предузећу пакъ садъ неможе да се увѣри, да ће успѣти, ако буде другчіе поступіо; зато е болѣ, да съ промѣномъ времена и нови люди добію важность у држави, єръ они време болѣ познаю.

9.) Велики и рѣдки мужеви бываю у држави свагда у мирнымъ временима пренебрегнути, єръ въ зависти, кою е ньова важность и храбрость на ньи напукла, многи се налазе, кои хоће да буду ньима не само єднаки, но и вышій одъ ньи и да ій превосходе; у мирнымъ временима многи жеље, да се попну, у немирнымъ и опаснымъ временима могу се само заслужни люди попети; за-

то они желе войну, да задобію изгубљену честь; а то многимъ државама служи на штету. Два средства могу то зло предупредити: или све грађане тако оснромашити, да немогу са својимъ богатствомъ друге подлагати; или се за войну тако спремити, да се война увћкъ водити може, да су свагда нуждни храбри и важни люди, као што е чинио старый Римъ; државе, кое тако нечине, бы ће свагда у нереду, ако заслужный, но препебрегнутый мужъ буде осветољубивъ, и узима своје привржснике и велику важность, осимъ ако буде стрпљивъ и добаръ, да се нежели осветити ни државни, ни приватномъ грађанину кои жели њега превосходити. — Зато никако нетреба таковогъ мужа поставити у важно државно дћло, кадъ су му други већъ навели неправду и поругу, єръ е његова главна тежња, да се освети своимъ противницима и увредитељима, ма то было на очевидну државну штету.

10.) *Диктаторство.* Ня име ни степенъ диктатора ніе старый Римъ робомъ учинio, но траюћа власть, и да у Риму ніе было познато име диктатора, Цезаръ бы узео ма какво друго име, єръ власть и сила лако себи прибави ма какво име, но име неможе себи власть и важность набавити, мора имати многа добра качества. Диктаторъ е *за време* было поставлћнъ, а не за увћкъ, и да бы само ону опасность предупредіо, због кое е было поставлћнъ; онъ е могао самъ савћтовати се и самъ извршивати, што се буде односило на исту опасность, а ништа друго; онъ ніе могао себи власть присвонти на штету сената или народа; онъ ніе могао другчіе државне ствеове поставити или те укредити. Диктаторство было е едно средство, кое е старый Римъ великимъ учинило, єръ бы се иначе тешко држава избавила у изваредныхъ догађаима, почемъ обичнн држанни редови полагано се движу, (єдан неможе безъ другогъ, владатель безъ совћта или министра и т. д.) а опасность мора се брзо предупредити; зато єдна држава мора у опасномъ времену диктаторство или томъ подобну власть установити, ако неће у опасности да пропадне.

11.) *Децемвират.* У старомъ Риму децемвири были су поставлћни на годину дана, да издаду законе они сами, почемъ е народъ было уништіо конзуле, а сенатъ неограничено владали. Пређа су они были благородиіи, ипакъ су народу мила и повольни были, а мрзки великашима, єръ су изъ пра за народъ радили, особито Апіусъ Клаудіусъ, гордый великашъ, когъ е народъ у почетку волео, што е ишао противъ великаша; кое е была велика погрћшка одъ стране народа, єръ ако е само таковый човћкъ мударъ, то може лако постати тираномъ, єръ свакій тиранъ само може постати и одржати се, ако има народъ на своіой страни; таковый е пропао, ако се ослони на великаше, єръ они га ніти могу одржавати, ніти хоћеду; немогу, єръ су слабіи, него народъ, нећѐду, єръ великаши, кои у тиранству неучествую, мрзе на њга, а онъ неможе све великаше съ чећу и богатствомъ на свою страну придобити; но тиранъ имаюћи на своіой страни народъ и єдну часть великаша, увћкъ може се одржати. Томъ противно поступао е Апій, кои е послћ одъ народа одшао, и великашима се прилюбіо; великаши нису га могли трпити, што е онъ самъ владао безъ њіовогъ саучастія; а народъ га ніе могао трпити, што е неограниченo владао. Тиранъ, кои се неослања на народъ, може само за време обстати или посредствомъ вћрныхъ телохранителя, или кадъ има простъ народъ по селима на своіой страни противъ варошана, или кадъ се сроди са сусћднымъ силнымъ владателћмъ, но Апію ніе ни єдно одъ та три средства могуће было. Тако, да е Апій мало памстити было, могао е народу слободу одузети, само изъ тогъ узрока, што е народъ мраіо на конзуле и великаше, а поставіо децемвире. Но послћ овы увео се опетъ старый редъ: конзули и народни трибуни.

РЕДКІЙ УДВОЙ.

У єдномъ француzкомъ гарнизону метну єдногъ официра на стражу за казнь због єдне погрешке. Кадъ се после претрпљене казни кодъ краљевскогъ поручника пріяви и овай та прими са оштрнмъ укоромъ и отеческимъ опоминаніемъ, онда овай младый човекъ заборави толико на себе, да е тогъ старогъ човека съ пайгорнмъ речма изгрдіо. Достойный старацъ, ранама и годинама ослабћнъ, одговори дрктаюћимъ гласомъ: я дрћемъ као што видишъ. Я писамъ свагда дрктао, а мой синъ недрће.

Сынъ прими писмо одъ отца и доће съ найудалћніе границе краљевства. Изаіу на удвой и страшно се побію. Официрь добіе рану, одъ кое се текъ после године дана излечіо.

Чимъ оздрави и покаже се на полћ, таки доће и сынъ оногъ старца: вы сте мога отца увредили. — Єсамъ! заръ ова рана ніе довольно мою наглость загладила? Вы остаете при вашемъ {заахтеваню добро — али на пиштолћ.

Срећа беше опетъ противна младомъ официру. Новодобивена рана бацы га у креветь на неколико месецы.

Сынъ се укаже и трећій путь: увредителю мога отца я ништа удовлетворенъ. — „Вы се дасте као што видимъ тешко задовольити; дайте ми времена до сутра, на Ђу вамъ одговорити.

Официрь скупи капетане полка своіъ, и представи имъ ствар као подпуномъ судіима чести. Єсамъ ли я дужанъ дотле тући се докъ єданъ одъ васъ другога неубіе?

Єданъ капетанъ прхнати речь; Єсте л' вы старога нећѐ за опроштенъ молили? — Нисамъ — таки сместа да то учините! та то сте требали ићшть изъ почетка да радите. — Официрь послуша. Кадъ изаће изъ собе старога, сретне га сынъ съ разширенимъ рукама. Я молимъ за ваше пріятельство благородный муже. — Добро. Али до врага, защто ми нисте рне казали шта сте ради? — То ніе было мой задатакъ. Мой отацъ мого е опростити. А докле ніе онъ опростіо, дотле е моя дужность была, да га осветимъ. — — —

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Поставлћни су: секретарь суда окр. шабачкогъ Лазаръ Марићъ за прнвр. члена истогъ суда; а старіи писарь Илія Стефановићъ за прив. секретара; далћ, младіій писарь суда окр. крушевачкогъ Михаило Ђирићъ за прив. старіегъ писара шабачкогъ суда, и на последку за млађегъ писара суда окр. крушевачкогъ Владимирь Васићъ

— Поставлћни су: Ђорће Машковићъ за млађегъ писара суда окр. шабачкогъ; канцелиста попеч. правосудія Таса Марковићъ за књиговодителя, млађій писарь суда окр. рудничкогъ Аксентіе Тешићъ за протоколисту; практ.

суда варошн Београда Арсеније Михайловић за Регистратора, при суду окр. шабачкоѓ. — Практикантъ попеч. правосудія Гаја Илићъ за канцелисту истоѓ попечителства, и на последку практикантъ суда окр. ћуприскоѓ Милосавъ Ђурђевићъ за млађегъ писара суда округа рудничкоѓ.

— По чувеню, можемо явити нашимъ читателимъ, да е нашла една уредба, по коіой сваком чиновнику кои у авансираню по потреби службе неавансира постепено, него прескочи єданъ степенъ на оде на већій; не само као досадъ вишакъ, него цела месечна плата обустаће ће се у фонд удовички. Фонд удовички треба гледати да ма съ кое стране расте и већій постао; но ни одъ кудъ праведніе неможе се искати и узимати за ту цћъ него одъ чиновника, коих после жена и недорастла деца имаю право на уживанћ, и изваде млогоструко оно што е уложено. Овой уредби радова ће се свакій чиновникъ кои деце има, єръ тимъ ништа друго нечини него дае своју месечну плату у случаю ако бы умро да му деца интересъ пуку; међу тымъ, увћрени смо да свакій чиновникъ, желіо бы да му се по овой уредби сваке годиие двапутъ одбіе по една месечна плата.

— Овде е одъ неко доба врло ладно време, и пре неколико дана мразови су врло јаки были и ветрови више су наличили на зиме него на пролећћ. И одъ тогъ великогъ мраза, Мирођа е пролебла, и одъ ветрова подегла.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Новине изъ Париза явлаю єдну чудноватy смрть: чувеній молеръ Каре, ніе нигда было у каквомъ гробліо, и свагда е се грозіо и плашіо гробља, и имао као него рђаво предчуствіе. Његови пріятели често му се смеяли. И да бы га уверили да то ніе ништа друго него његово празно уображеніе — направили су єдну шалу, коју е животомъ платіо. — Они позову своіх пріятела молера Каре, да при лепомъ пролетнћмъ времену изађе съ њима у шетню у Венсенъ, где кадъ буду, позову га да близу гробља пооде єдногъ вештогъ каменорезца, оны ноћу банги тамо, на колима, но кадъ кола стану, и изађу, наће се сирома Каре у средъ гробља — и види плочу предъ собомъ на коіой е стало гћгово име, написано: *„Ово почива Каре, молеръ, художникъ, пунъ доброте и талента, добаръ другъ и пріятель — умро у 37. своіой години.“* — Кадъ види и прочита то молеръ Каре, падне одма безъ свести на землю. И кадъ га дигну, виде да е већъ престао живити. Нико га више нежали — него његови пріятели — кои су тако неотице узели животъ ономе, за кога бы у свако доба метули у опасность свое животе.

— Царъ е приспћо са своіх путовања изъ Италіе у Бечъ — съ њиме заедно дошли су росиски велики князеви: Николай и Михаило — и њима за честь, држаће се велика воена маневра.

— Одъ како се у Хини буна породила, многи су чиновници лишени службе, што е вису утицали. Међу њима прыій министеръ Сајсанкахъ, генералъ Ичунгъ и Пачинстехъ. — У Хини ћошть се и многи ађуди показую.

— Породила се распра у Њемци између тамошнѣ власти и Француског конзула због укреде некогъ француског поданика.

— Постављенъ е за Митрополита у Видину некій Пајсіе, кой е преће было сингелъ код покойногъ Митрополита Видинскогъ.

— Установлява се една стаклена фабрика у Турскомъ царству.

— Две жене у Америки изучиле су докторію и добиле су зато диплому.

— У Буюкдеру (Цариграду) догодіо се пожаръ, одъ чега су 300. фамилія остале безъ крова.

— У Цариграду издаю се єдне новине на турскомъ єзыку съ преводомъ Француским.

Огласи.

(6) (3—3)

Моју кућу с'ниже Варошъ-капіе, према Типографіи, кои има одоздо дућане и изгледъ на обадва сокака, продаемъ, ко жели узети, нека ми се ради погодбе у истой кући пріяви.

Димитріе Ненадовићъ.

(7) (2—3)

Овай лѣкъ за вуилу и покварено месо око зуба, о коме е была обява у 6. 8. и 10. числу овы новина, може се заедно са упутствіемъ добити и у Бѣограду код Господара Павла Ранковића на сами на малой піяци.

У Пожаревцу 31. Февруара 1852. год.

Владимиръ Васићъ.

(8) (2—2)

Долеподписаный обавлюемъ свакоме коій бы случайно одъ задржавани мокраће тако аваногъ камена страдао да самъ му устаною за 24. сата помоћи, и да у томе свакоме и у свако време мою помоћи. дати неодричемъ.

Ишаръ Адемовићъ,
Бакташъ Ђумрука Београдскога.

(9) (1—3)

Ко има волю дућане и квартире куће мое у Савамали, ниже Тоскине куће, близу мале піяце, на ћошку налазеће се подъ цимеромъ — „Краљевића Марка“ —, одъ ђурђева дна тек. год. све заедно, или понособъ, за 6. месеци или и на дуже време, подъ кирію узети; као и ко бы желіо купити кућу мою на врачару налазећу се до куће ГГ. браће Іокића са шупомъ и шталомъ у Ањли и са пространомъ баштомъ, у коју су три плаца заузета и кои е већемъ и лозама засађена —, нека се изволи мени ради погодбе пріявити.

Сима Весовићъ,
Стол. Совѣта.

(10) (1—3)

Єдну кућу, са две собе, єдномъ велікомъ кућномъ — съ плацемъ 12 фати ширине на лицу; а у дужину више од 20 фатій, и кои кућа лежи у Цигаиской мали, изподъ обштинске шупе, до чесме: ко жели купити нека се ниже подписаномъ изволи као тутору тогъ имања ради погодбе пріявити — цена ће быти умерена.

Петаръ Іовановићъ.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 25. У Београду, у Вторникъ 25. Марта. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ завитка 14. гр. а полгод. 7 гр. — са завиткомъ по' гр. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ кли у канцеларію по' гр. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

У Луцерну — Августа 1847.

Последнѣ мое писмо послао самъ ти изъ Цириха; та варошъ оста ће ми свагда у памети са њеномъ лепотомъ, уредношћу и пріятношћу. Варошъ е стара и лежи на дну езера, одкле тече кроз варошъ една лепа река. Она е была негда градъ, али сада редко е где видити зидове, еръ по већой части разваљена су, и лепе куће онуда озидане. Изъ Цириха иде гвоздены путъ у Баденъ — и, то е єдиный гвоздени путъ у Швайцерской; на другимъ местима можда неможе ни быти због великій брегова. Ту смо поодили ову цркву, у коіой е Цвингли (1519. год.) првый путъ почео пропиковати евангеличну истину, и где е изобличавао притворности тадашніх римскій папа. Цирихъ се дели на малу и велику варошъ, и свега, заедно са своимъ предградіама има 15. хиляда душа, трговина е жива и велика — а особито фабрике су на гласу, и фабрика што са самомъ свиломъ раде има преко 40. — У Цириху има велика школа, где су професори, по већой част: они чувени и учени люди, кои су сбогъ њиовогъ слободногъ мишлења и писања изъ другій монархичны држава изтерани. — Но докторъ изъ Тибингена Штраусъ, морао е и одатле отаћи. — Славный и чувеный изитатель природе Окенъ ту живи и професоръ е у той школи. Мы смо ишли да га поодимо и видимо, но за нашу несрећу, онъ ніе быо кодъ куће, него е отишао у Ахенъ где се сада држи саборъ учены немачкій естественизитателя. Окенъ е врло старъ, али іоште чита на университету свое лекціе ђацыма. — Цирихъ е быо гнездо учены и славны швайцерскій людій. У њему се родіо Хемерлянъ, Песталоци, Геснеръ, Лафатеръ и многи други. На піяци лепъ Геснеровъ споменикъ стои. Лафатеровъ гробъ само е простымъ каменомъ означенъ; надъ су Французи за време Наполеона заузели Цирихъ, њга е убіо предъ његовимъ кућомъ изъ пушке єданъ францускій солдатъ, то е было 1800. год. И Масена кои е онда француску войску командірао, толико е уважавао тогъ славногъ мужа, да е Окену награду обећавао ко му прокаже тога солдата. У оружяници (Арсеналу) намеђ' осталогъ показую оружіе и оклопъ, о коима приповедаю да е посіо Вилхелмъ Тель.

Изъ Цириха пошли смо нашъ неколико опетъ съ поштомъ, друго друштво отишло е съ паробродомъ уз езеро до Хоргена, и уговорили смо били да се у Цугу или у Арту састанемо, еръ главно е да се заедно сви пенѣмо на брегове — Захорскій ніе се никако са мномъ растаяо. Чекаюћи у єдной кафани докъ буде време да пођемо, я самъ играо съ єдномъ одъ нашегъ друштва шаха, и да небы време то изгубљено было, погодили смо ко изгуби партію да плати за обадву пошту до Цуга. За любавъ неколико швайцерскій фравака, седили смо обадва за асталомъ замышљаюћи, и помицали фигуре по дасчици шаховской, а друго наше друштво, седило е око нась и пазљиво е ћутећи гледало. У томъ Захорскій кои е у другомъ краю кафане читао доће и донесе ми Цирихске новине, и са свимъ зачуђенъ мете преда ме — „прочитай ово неколико врста" рекне ми онъ показуюћи ми у новинама, „и видићешъ ко е ово быо што е съ нама изъ Констанца довде путовао." Я прекинемъ играћи шаха и узмемъ новине, у коима стаіше: „Ноче после подне прошао е нашъ славный Херникъ Чоке кроз нашу варошъ, онъ е, путујући у Ааръ сватіо се да пооди своіъ пріятеля Окена, и кадъ га ніе нашао, отишао е съ поштомъ истогъ дана далѣ." „Даклe по свой прилици то е быо Чоке што е съ нама путовао!" новинске Маркесъ, и одъ великогъ чуда, души рукомъ по астагу, и све лепе фигура одъ шаха пометнаю се и полете у найвећемъ нереду на землю. Партія несвршена тако се сврши. У томъ са торона избіе 8. сатій, и чуемо предъ кафаномъ топотъ поштанскій коня и звеку праноранца, еръ свуда по Швайцерской, прва два коня носе око врата врупне праноре. Време е за полазакъ. Мы платимо нашъ доручакъ, и кренемо се на путъ непрестано мыслећи о Чокеу. То е онай човекъ, кои е у своимъ књигама, найспиће одъ свію списателя, философію т. е. ону праву философію за човека, обукао у лепу алљину и предао е свету. То е онай човекъ кога цела Европа чита са одушевленіемъ и са найвећимъ задовольствомъ. То е онай човекъ, кои е писао увдно и за найпростіе и за найучење. Његова дѣла чине га човекомъ изнадъ свію людій његовогъ времена. Идући на колима разговарали смо се дуго о њему, чудили смо се, повторавали смо његове речи, и нашъ животъ и наше очи више смо уважавали. Но врло смо сумняли — да ли е за цело то онъ быо. Но њговъ разговоръ съ нама до Цириха, найвећи намъ е єдинъ о томе быо, ербо све његове речи, слагале су се са његовимъ новелама, кое смо ми више пута читали и све у престе знали.

Изъ Цириха непрестано пењали смо се уз' брдо, и то пењећ травло е више сатій, у колима кои су врло полако ишла, мысмо ћутали и дремали, и често смо помыслили: „Где е садъ онай Швайцерацъ Чоке, да намъ своимъ разговоромъ неда дремати!" На врх брда, има една гостіоница, где е такође была и поштанска штаціа. Докъ су се коньи промењали, мы смо седили, и гледали Цирихъ и његово лепо и у-зано езеро. То е опетъ єданъ погледъ, кои се неможе на ар-

тіи описанъ видити. И колико є лепо погледати съ оне друге стране, кадъ се долази у Цирихъ, толико двоиномъ чини ми се съ ове друге стране лепше. Језеро, кое є дугачко преко шест миля, и кое ніе шире одъ пола миля, стално є у своме кориту, али не другчіе, него као огледало. Оно Цирихъ и спорединъ језера быле су далеко поправлъне, летнѣ и леке кубе, кое су се у виноградима и у зеленимъ вобнацима, беляше као по гди кои бео цветъ у зеленой ливади. Манъи брежчићи были су сви заселени и засађени, и осмеивали су се радошћу и веселѣмъ на језеро. У диу језера врлобе свое помешали су у облаке, велики снегомъ покривени брегови: Глерингъ, Дедя и Сентисъ; и єданъ изъ другогъ у дальини, нису се могли одъ облака разликовати докъ се човекъ добро незагледи. — И да намъ тай погледъ савршенъ буде, народъ названый: „Републиканацъ" кои є се после насъ за Хоргенъ кренуо, пловіо є посредъ среде језера — ту є была половина нашегъ друштва, кое смо мы кросъ мале дурбилѣ са Албиса гледали. Они су видили обале језера, али мы што смо съ поштомъ ишли, видили смо съ єднымъ погледомъ све, и тай єдныи погледъ съ Албиса, приволіо насъ в те смо волили съ поштомъ путовати. Коме се недопада Цирихъ у Цириху, тога молимо нека се поиеньа на брегъ Албисъ, и онда реки не да є Гесперъ могао быти іошть болья поета. Неколико минута само далъ одъ гостіонице и шпаце, има на той великой висини єдно врло лепо мало језеро кое се зове Тирлерь, и кое се сво у шуми може са єднымъ само погледомъ са своме своіомъ красотомъ прегледати. Ту близу, у долини названой Силталу, проживіо є Гесперъ свое последнѣ време, сакривенъ одъ све луде и шкрипе свеtске, живіо є само своме животу и душевномъ уживаню, живіо є онако као што є писао.

Одатле путъ є ишао све низъ брдо, и прођемо преко Кнонау, а по томъ кросъ Хаузенъ, где є чувеный Цвингли, борећи се са своимъ грађанима изъ Цириха, за свое мысли, погинуо, (11. Окт. 1531. год.) нѣгово тѣло кадъ су непріятельи познали, дали су целату те га є спаліо, а сада су му єдну лену штатуу одъ црвогъ камена подигли, на ономъ месту где є пао. То є место жалостный споменъ за Швайцерску исторію. Єрбо ту су Швайцерци кои су католици, врло яко и много побили друге швайцерце кои су се тукли противу папе, за ясніа понятія свое вѣроизповеди. Хаузенъ є врло лепо местанце, и све кубе одъ дрвета изграване су и уцифране, и какіѣне су са своимъ доксатима и чардацима. Швайцерске дрве. не кубе имаю свой особитый, и найлепшій крой. Ту у Хаузену има єданъ цѣлителный изворъ (Албисъ брунъ) сбогъ чега се врло много путника задржава. — Но мы смо тежили у Брегове далѣ — и наша кола протутьила су кросъ лепе Алее тога места. Одатле смо до Цуга имали добра два сата, а дотле смо стигли изъ Цириха за три сата. — Брзо смо прошли та два, сата, и пошто смо съ брега сашли, за кратко време кросъ єдну прілтну долину дођемо у варошъ Цугъ, кои є опетъ лежао на своме лепомъ језеру. Цугъ є главна варошъ тога кантова, и нема више одъ 3. хиляде жителя, кои већа часть оре и копа — Цугъ ни се ніе ништа допао, и изгледа, са свимъ као село. Има много сувѣрја — єръ онде где смо се одморили и ручали, тужіо намъ є сегазда да му се мора неко зло догодити, єрбо є унесіо лебацъ на кадъ є изшекао нашао є два леба са свимъ црвена. Та є варошъ чиста католична, нема ни єдногъ протестанта, језеро цугско лежи 1300. стопа, уваженя више него што є корито мора, а језеро Турля на брегу Албису, два путъ толико своіомъ висиномъ надмаша море.

(Продуженіе.)

ОДГОВОРЪ НА ОДГОВОРЪ.

„Комъ є шума на плећма томъ и шушти"

„*Єданъ изъ бывшій учителя Београдскій*" у брою 22. Шумадинке одговара на мой чланакъ: о употребленю главногъ фонда школскогъ и о побољшаню училища и учителя. Нѣму є пало у очи и дирнуло га є само то, што самъ я казао, да є нужднo установити: Заведеніе за изображаванѣ и воспитаванѣ учителя основны училища; єръ богослови се спремаю за свештенике, и учительску дужность по нужди и мимогредъ одиравлю. И нѣму „*безосновнымъ разглагольствіемъ*" што но бывшій учитель нели, читатељ овогъ чланка обтерећавати, а іошть манѣ кое какве безпослице претресати и когъ врећати. — — Али за љубань истине и напредка народа нашегъ морамъ о богословима, као учительима основни школа, нпакъ у кратко проговорити; и то како є у самомъ дѣлу, а не како є у памети поједны, свою корысть браненѣи людій.

Г. бывшій учитель београдскій каже, да се богослови за учителѣ спремаю, єръ є нели и свештеникъ учитель. Изъ овогъ ясно се види, да онъ, при свемъ томъ, што є више година учительствовао незна разлике чинити, између учителя и свештеника, као проповедника. Кодъ нѣга є свеђено: чизмарь и кројачъ, овчаръ и говедарь, єръ они се обштимъ именомъ зову мајстори, а они чобани; а не ће да пита, шта свакій одъ овы за себе ради. Та и најпростіи люди знаду, шта є опредѣленъ свештеника, а шта учителя; шта ради чизмарь а шта кројачъ; съ чимъ се занима овчаръ, а съ чимъ говедарь. А бывшій учитель београдскій ово незна, и ове сва ова понятія уедно да стрпа, и свету докаже, да и чизмарь може антерію, или гуњаць тако добро скроити и сашити, као и кројачъ!

Истина, у найобширніемъ смислу узето, свакій є онай учитель, кои другогъ учи, како ће ово или ово радити. Но по разлики послова и занимавія, различна се и знања изискую, по чему свакій по своме послу и наименованіе добіа. Ни єданъ човекъ, па и найболѣгъ дара, неможе све и сва знати, зато се праведно и каже: кои ће да буде свашта, онъ ніе ништа, т. е. кои ће за више знанія да се успособи; онъ неможе за шедно: Изъ овогъ узрока и разделѣна су занимања людска, и свакій се са своимъ посломъ бавити мора, ако ће да му є овай напредакъ, и да га съ полозомъ одправља.

По овомъ цео є христіянскій свеtъ признао, да є опредѣленъ свештеника и проповедника єдно, а учителя друго; због чега се свакій за свою будућу дужность и будући позивъ и спрема. Свештеникъ мора обширно знати богословска знања, учитель педагогична. Она се предаю у богословскимъ, а она у учительскимъ или педагогичнымъ заведенїма. Предаванѣ пакъ методике у нашемъ богословскомъ заведеню, есть само єдна часть педагогичне науке, и ово се укратко, у изводу и мимогредъ чини; по чему се види; да г. бывшій учитель незна, какве су то педагогичне науке безъ кои учитель неможе своюмъ важномъ позиву достойно одговорати.

Као што свештеникъ у исто време треба и проповедникъ да будо; тако и учитель мора и воспитатель быти. Овай узъ извршиванѣ обреда и форми црквени, треба да народъ у єванђелской истини и дужностима христіян-

скимъ поучава; а овай мора порядъ обучавания нелке дечице у читаню писаню и рачуняню, исту и воспитавати. И кроз ово обое, да имъ полезна знания прибави и да ій, добродѣтелнымъ учини. За ово се пакъ много више труда, знања, вештине и стрпљења иаиске, него што г. бывшій учитель београдскій мисли. И управъ изъ овогъ узрока, што се ове, да богослови све и сва буду, т. е. свештенице, учитеља и воспитатеља, немогу ни єдной дужности да достойно одговоре; єръ будъ су слабі учитељи тудъ се слабо кои дае и чути, да народу кадъ свештеникъ постане, поученія у евангелской истини дае и божіе слово проповеда. — Оканимо се давле тубій послова, и останімо свакомъ свое, па ће мо свакій своимъ позиву болъ одговорити, и свою дужность съ већомъ ползомъ одправляти.

Што г. быв. учитель каже, да се и они за две или три године за учителя привично успособе, кои ниху богословію свршили, истина е. Но онъ овымъ неопровргава, него потврђава, ово, да су богослови, као учителіи новећой части немарљиви и небрежљиви: єръ кадъ єдавъ учитель, кои ништа више ніе учіо, осимъ науке основны школа, болій успѣхъ унапредку ученика покаже, него многи богослови, то е довольно ясно да су они немарљиви и да учительствую, као одъ беде. Кои се давле ніе за свештеника спремао, зна да нема кудъ на другу страну, и да е за ньга зло, ако се у дужности учительской непокаже и неодликуе; па е за то и съ манъ знања често боли учитель, него многи богослови.

Да богослови у обште узето, немаю способности, особито првы година, за учителъ народны школа, и да ову дужность узгредно а често и небрежљиво одправлюю, сведоче и извѣстіе ГГ. главны управители основны школа. Што више, мени е познато, а могао бы и званичнымъ актама потврдити, да нека богослова, кои су учительствовали, єръ су по класу свидѣтелства ньиовы съ добрымъ успѣхомъ богословію свршили, па су због крайнѣ неспособности; душевны недостатака и немарљивости, учительства лишени. Исто е тако истина, да добивавъ парохія независи одъ прилѣжанія учителя у дужностима своимъ; єръ како богослови дужности свое, као учителіи одправляю, ніе духовнымъ властима познато, него школскимъ. Школске пакъ власти немогу, нити бы умѣсто было, мешати се у ово што ньино ніе; због чега богослови, као учителіи по већой части само и гледаю, да се овой власти препоруче, одъ кои парохіе добиваю; а не ревностнымъ одправлањемъ учительске дужности.

Да е заведенје за изображаванъ и воспитаванъ учителя основны школа установити нуждно, доказали су многи памећи и учени люди, па и сама школска надлежателства, као бывши одборъ просвештенія, комисія школска и т. д. Они давле, кои су знали нужду и потребу овакогъ заведенія доказати, знат ће и колико е година нужно, да се млади люди у учительскомъ заведенію уче, и за учительско званіе успособе; по чему не ће г. быв. учителя за ово ни питати, нити е нуждно, да правительство, за невакогъ, г. бывш. учителѣмъ измишљену и миниу економію, награду дае. Ако ће свакій и одъ свега срца по могућству своимъ, г. быв. учителя београдскогъ наградити ако се, као учитель народа, у проповеданю евангелске истине и дужности христіански достойнымъ покаже. —

Доказивати далѣ, да е нуждно установити заведенје за изображаванъ и воспитаванъ учителя основны школа толико бы значило, као надъ бы когодъ стао доказивати, да е сунце свѣтло. Ово држимъ да зна и г. быв. учитель београдскій, по суди и говори овако, како њему иде у рачунъ, а не како е болъ за обшту стварь. Онъ да ніе было учитель, т. е. да ніе имао ухѣдьћенія, не бы могао чекати и сва средства употребљавати, да одма свештеникъ у Београду буде, него бы морао одма, како бы духовна власть напомену̀ла, у прву упразнѣну парохію ићи. Учительство е давле добро за шпекуланте и парохіе чекаюће богослове.

Но осимъ снега найчудніе е то, што г. быв. учитель захтева, да се добри богослови одма, како богословію свршше, у окр. варошки за учителѣ поставлюю, као да ове немаю учителя; или да треба како кои ћакъ богословію свршши, старе и способне учителѣ, кои ниху богослови гонити, и њи намештати. Ово колико е чудно, толико е и смешно; за то му одговарамъ овымъ светимъ речма: „Боже опрости му, єръ ніе знао, шта е чинио." — Да пакъ и то быва, да богослова кадъ богословію съ добримъ превосходнымъ успѣхомъ свршс, у окр. варошима и паланкама учителска места одма добиваю сведочи: Лозница, Ужице, Брусница, Београдъ, Пожаревацъ, Врбица и т. д.; па и у самомъ ће Шабцу єданъ учитель богословъ.

Немойте се давле г. бывшій благоразумный учителю мешати у туђе посао, и у оно што незнате; него гледайте свою дужность и свой посао, па ће и за васъ и за обшту стварь млого болѣ быти. Исто тако немойте восвати противъ обштепризнатогъ начела: да е нуждно заведенје за изображаванъ и воспитаванъ учителя основны училишта установити; єръ то могу чинити само они, кои за напредакъ обшти ствари немаре, кои немаю отечестволюбія и кои служе назадняцима за средство.

„Памећиомъ е мало доста." — С. *)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Одъ неко доба разнео се гласъ, да се у турской а нарочито у Босни Србски пасоши мало уважаваю, да се трговцима изъ Србіе узимаю пасоши и дао турске тескере, тога е заиста и было, нарано манъ него што се говорило. Но мы можемо наше читателѣ увѣрити, да е наше правительство учинило нуждань коракъ сбогъ тога, и као што чуемо Омер-паша издао е строгъ налогъ на све власти у Босни: да се Србски поданици неузмирую, да се Србски пасоши визираю, и да съ ньима може свакій путовати по турской кудъ ће, без да се коме одузме а место ньга тескера изда. То су была само злоупотребленія где кои турака, кои су несамо наше Србске него и Аустриске поданике съ ньиовымъ пасошима узнемиравали. Томе злоупотребленію было е узрокъ такође и досадань замршено стање Босне, коя злоупотребленія све више и више съ пута се уклапаю, и тако трговцима путованъ и тргованъ олакшава се.

Съ рѣке Бояне 15. Марта. Свуда око нашихъ крайвахъ, купе одъ рае оружѣ, кодъ насъ ioште ніесу почели; и млоги диване да се неће овуда ни купити — єръ веће да ће требати рае оружѣ надъ ноће войска на Црну Гору. Када бы се око Црне Горе покупило сво оружѣ и одъ Срба и Турака, као што се беше прие говорило, онда два дана ода далеко одъ гравице Црне Горе, морали бы сви оружанимъ Црногорцима давакъ плаћати да ій недираю, Єръ они бы са оружѣмъ нашли неоружа-

*) Да ни бы нашимъ читателѣима са свимъ препирања на доследа была, ньекоје више овако дуге одговоре и критике примати. — А кадъ увиамо више простора и времена, и мы ћемо наше мнѣніе о овоме предмету у кратко рећи. У.

не Бошняке, и тераји безъ итић нарву, и посили сажиђвене снопове. Паше и везири видили су добро, да доћ е Црне Горе, дотле ва овомъ краю мира нема. Што се есевась говорило да ће войска турска поћи на Црну Гору, было е со ућутало, и целе зиме ништа се о томъ ніе говорило; садъ са почеткомъ пролећа и топлогъ времена почело се опетъ говорити, и то много живље него есевась. И прекоче у вече стиже намъ овде гласъ да е сераскеръ Омер-паша изкао одъ Црне Горе данакъ, и то за сада по 30 гроша одъ сваке главе, а за будуће како се уреди — ва то захтеваћ, Црногорци пошлю неколико одабрани своихъ людій на договоръ, ко они буду сви у Трапницу позвани. Шта ће даље бити видићемо. — Но мя сви знамо, а и сами Турци овуда кои познаваю Црногорце говоре, да Црногорци неће дати данка, докъ годъ єдногъ кремена траве у Црвой Гори.

— Садъ у прошлу Суботу, дигао е енглезкій конзулъ Г. Фонбланъ заставу коя е была поздравлћена са 21. топъ изпредъ наше касарне. — И тымъ е та позната ствари са свимъ свршена.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У Грчкой намераваю правити народне, чега ради већъ е правителство чинило уговоре узаймности са друштвомъ Лойда.

— Изъ Калифорніе изкопано е злата у 1851. за 286 миліона франака.

— Страшна зима была е оне године у саюзнимъ државама Америке.

У Грчкимъ новина стои, да да е лажный апостолъ Іовась Кинтъ, кой е у Грчкой простирао науку нехристіанства іште одъ пре 10. година, осуђенъ на 15. дневный затворъ и на изгнанство изъ Грчке.

— Говори се, да Европске силе одустаю одъ закгевања, да се съ бегунцыма у Швайцерской наоделима се, строжіе поступа.

— У Босни, селу Тисовцу, хтео е єданъ турскій офицыръ да затвори Србина попа. Овай повиче за помоћъ цело се село скупи око његове куће и Турци се разбегну. Боећи се освете турске остане сви селацы свога огньишта и утеку у Далмацію. Было ій е око 500 душа. И многи други Бошняци намераваю одъ стра зулумћарскогъ да беже, у Далмацію. У Лівну стигло е 1500 изама заедно са 150 коня.

— У Паризу се сада много говори, да ће се Л. Наполеонъ скоро за цара Францускогъ прогласити.

— У Русіи излазе 130 новина, одъ овы су 111. на рускомъ єзыку а 19. на польскомъ.

— У Брислу пала су подъ судъ два учредника, што су нешто, противъ президента францускогъ писали, па ій е заклетый судъ за невине прогласіо, єръ прекда ніовогъ тужитель наводи, да е цела Европа обвезана Л. Наполеону због одржања мира, опетъ га е оборіо ніовъ бранитель, кои е одговорію: Президентъ француске републике ніе суверенъ, и старый Наполеонъ одрекао се свакогъ суверенства у Француской за себе и свое наслћднике. У Француской има само єданъ суверенъ, а то е народъ.

Князъ Молдавскій Гика установлява собственимъ трошкомъ заведеніе за одржаванћ сирота, за обучаванћ бабица и едно за истраживанћ слугу и слушкиня.

— Затворени су у Паризу 30 привржениха Мазиніеви заедно са 30. немачки бегунаца; они су хтели да се сопетую због єдногъ манифеста.

Оглас.

(10) (2—3)

Овай лћкъ за вузлу и покварено месо око зуба, о коме е была обява у 6. 8. и 10. числу овы новына, може се заедно са упутствіемъ добыти и у Београду код Господара Павла Ранковића на сава на малой піяцы.

У Пожаревцу 31. Февруара 1852. год.

Владимиръ Васићъ.

(11) (1—3)

„НОВА ЛИРА.“

51. песме скупљене и печатане слепцемъ бреміомъ Обр. Караџићемъ могу се добити по 2 гр. у књижари Г. М. Поповића, Возаровића; и код Г. Милутина Радовановића, и на Терезіама код Тричка бакалина.

(12) (1—3)

Ниже подписаный препоручуе се публикуму са ко лачима и посластицама одъ сваке руке, и у свако доба фришко начињени. Седи у пиварскомъ главномъ сокаку према купалишту.

Васа Теньковићъ.

(31) (1—3)

Кућу брата мога съ 4 собе. куйномъ, подрумомъ и баштомъ на Врачару спрема баште Г. Шаффарика даемъ подъ кирію, коме е данле квартиръ потребанъ нека се мени или Г. поручнику I. роте II. баталіона Б. Прокићу ради цене и виђена квартира ніи.

Ефремъ Павловићъ, калфа Г. М. Карастојановића

У єдавію подъ Бленосъ.

(14) (1—3)

Моју кућу (куплћну одъ Панте Х. Стоила) на Сави до Сава-капіе, желимъ дати подъ кирію. Она има на горњемъ бою 3. собе съ куйномъ, шпајзомъ и єдномъ дивананомъ на сокакъ, и дутачакъ ходникъ — у истомъ реду изъ авліе има 2 простране собе са опаклюмъ сарачаномъ и куйномъ. Изподъ куће пакъ има 2 велике магазе за тежакъ еспапъ. У авліи, кои е довольно простраа, има опетъ една мала кућа са 2 собе, куйномъ єдникъ каменымъ подрумомъ, и шталомъ за 4 кона, заедно са сенякомъ. Ко жели све то заедно, или повасобъ одъ Ђурћева две или іошть раніе, подъ кирію узети — нека ми се ради подгодбе благовремено прија.

Іованъ Божићъ,

Касиръ намарашіе Београдске.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	31¾
Сребро	24¾

№ 26. У Београду, у Петакъ 28. Марта. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ завитка 10. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скупљё. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

У Лунерну — Августа 1847.

Мы смо ради были тогъ истогъ дана попети се на чувеный брегъ Риги, одкле као што намъ єданъ простый Швайцераць рече: „види се савъ светь.“ Зато писмо чекали, ни тражили нит' бы могли наћи каква кола — него опружимо пешке узъ лепо узано езеро — тай путь немогу дуго забораавити — съ десне стране таласао е се езеро, и по где кои рибарь љюшкао е се у чуну и спавао — у дну езера стрш'о е предъ нама брегъ Риги, на врху кога ноћили смо истогъ дана. Езеро трае два сата дужине — и мы бы за толико дошли у Артъ, одкле се почиње обично пењати на брегъ Риги, да насъ нису уз' путь задржавале зреле шљиве, кое смо овымъ путемъ брали, и врућину разблажавали. — Кадъ дођемо у селце Артъ было е іошть рано. Ућемо у гостіоницу к-дъ црногъ орла, где насъ наше друштво съ пушимъ чашама весело дочека. И мы седнемо и почнемо се трудити да ій достигнемо. Но осимъ нја ту е было и съ другій страна млого путника, кои су се искупляли и изчекивали, да сви заедно пођемо се, на тай брегъ — осимъ насъ, было е другій іоште, кое людій кое жена преко 40. душа. Све се то спремало — сви су менјали свое чизме са подкованимъ за пењаће направљёнымъ чизмама — сви су пунили свое о врату висеће чутурице са віномъ или съ другимъ конмъ чудотворнымъ балзамомъ, да се узпуть крене, кадъ се уморе, ербо е брегъ врло омчитъ и стрменитъ и трае дуго. „Познаете ли овогъ онамо што глоће онай батакъ одъ кокоши?“ рекне мени и Захорскомъ, єданъ одъ нашегъ друштва што е пре насъ дошао — мы се осврнемо, и видимо Мишеля найславнієгъ професора Философіе на Берлинскомъ универзитету, кои е заедно са своіомъ женомъ седіо и ужинао. „Ајде да му се явимо и да га поздравимо.“ Рекнемъ я Захорскомъ и обоица устанемо и одемо за нћгонъ асталъ. Онъ насъ е обоицу познао, али пошто е наочари метуо; ербо обоица смо годину дана кодъ нћга слушали Хеглову Философію, и обоица смо у Дишпутаторіуму были свагда за нћгове мысли. Одма ми е се фалію, како е добило летосъ после могъ одлазка сребрну чашу одъ Срба у Берлину, са лепимъ надписомъ, и тай истый надписъ читао ми е е србски као што е написано, и я самъ му се дивіо како е лепо изговарао србске речи, премда ни еде речи нисамъ могао разумети, тако е србске речи крпіо. Каже ми да е тражіо Матића у Хайделбергу, и кадъ му я кажемъ да е онъ већъ было одпутовао такођеръ у Швайцерску, да феріе у Генфу проведе, и да ћу га и у Генфу наћи, молію ме да га поздравимъ. Онъ путуе, да време своґъ школскогъ одмора на путу у Швайцерской и Итадіи проведе — мени е врло мило было што сам га видіо, ербо одъ свію професора у Берлину и Хайделбергу, одъ нћга самъ найвише полze имао, и найрадіе самъ га слушао, онъ ми на срцу лежи упоредо са нашимъ добримъ професоромъ Бранковићемъ — ербо єданъ извео ме е и упутіо у полю Философіе и арелістъ мышленя а другій ме е утемељіо у понатіяма кои су права, и кои су се іошть колебала. Помоћу обоице, мое детинѣ ограничене мысли, нашле су себи већиту неограниченость, и слободу мышленя, расуђиванја и по своимъ собственимъ убеђенима пресуђенѣ. — Мы смо се іошть разговарали — и надъ самъ му казао да ћу у Генфу зимовати, млого ме е ковшта учіо чимъ се могу у Генфу полазати „тамо“ рекне ми онъ приставшу „тамо у Генфу, идите те слушајте богословіо као што се тамо предае, и онда видићете да Хеглова Философія, ніе ништа друго него религія разумна и слободомысленій людій, онде ће вамъ калвини посведочити мое речи, да е се Философія у овомъ веку по средствомъ Хегла помирила са богословіомъ.“ — време буде за полазакъ. Воће и она што су пртлягъ натоварили повичу да се полази. Єдно мало звоне зазвоня. Све узабри. Я Захорскій и іошть двоица погодимо, за насъ єдногъ кои е имао на леђима сепетъ (велику котарицу) и натоварimo му наше ствари, и кануте. Ту купимо млоги по еде велике швайцерске ципеле, за пењаће узбрдо, кое су доста тешке, єръ су вешто и са дугачкимъ гвожђемъ подковане, тако, да где станешь, ма како узбрдо было, неможе се нога омаћи — потомъ купимо дуге штапове, кои су преко насъ іошть по два недля дугачки, и на ону имали су одъ гвожђа дугачакъ гвозденъ шиљакъ, а на врху, опеть една яка гвоздена кука, съ коіомъ кукомъ где е врло узбрдо, путнянъ заначи за земљю или за градъ ну на се онда узпуже, или ако бы се кои отиснао да се тимъ задржи. Четири сата іошть ніе было, кадъ смо пошли. Ишли смо као канна пойска до подъ брегъ. Чимъ смо изашли изъ села Арта, већъ е одма почела дивљачность овогъ предѣла излазити предъ насъ.

Лепо, а и доста смешно было е видити, такву єдну гомилу, са дугачкимъ штапоима као са копљима, где иде, и свакій е носіо узасе свое найнуждніе потребе, и кадъ човекъ погледа, рекао бы да е каква селидба или бежанія — само што дене іошть нема. Пасъ неколико были смо изостали гледећи єдно велико каменѣ, кое е се съ брега спанло — кадъ узбрдо пођемо стигнемо професора Мишелю, где на єдномъ камену седи и одмара се;

а његовъ воћа стало е поредъ њега и носіо му торбу. Текъ сно се были примяли узбрдо, и онъ е было побледіо као крпа, и діао е одъ умора — и питао е: „Есмо ли на по брега веће?“ „Сутраће мо око оно доба быти ако се тако често одмарали будете и ако тако узидете“ одговори му му његовъ воћа. И ми ту мало станемо, више њега ради, него због умора. Облакъ кои е было заклоніо сунце разиће се; и сунце иза брега осія према нама плаво езеро и његове обале. Песме са сви страна одъ разсћяни путника заоре се. У мени срце заигра — и мы се опростимо съ оними чедомъ философіе, и полетимо узбрдо као сриє, у недра ужелѣне и вигда ничимъ неизвѣстне природе, и укруг веселогъ, блаженогъ и срећногъ ћачкогъ живота. Мишелѣ остане седећи, да се одмори, па да се наше изъ своє путничке тиканице, трешић. ве воде, кое ништа друго ніе, него ракія, и кои е у овомъ философичномъ ніеку такоће едно философично име добыла и зове се међу отмѣнымъ людма трешњова вода (Kirschenwasser) — но пословица вели: курякъ, ако и кожу промени ћудъ остае — тако и то, ракія макаръ да има хиляду просвећены, цивилизираны и углаћены имена, опетъ њега мирисъ остае кои свакоме каже: я самъ мученица ракія, што самъ кровъ воду и кровъ натру прошла, не да васъ у светъ истине доведемъ, него да вамъ сунце помрачимъ; не да васъ на овомъ свету утешелымъ, него да вамъ доказемъ да се земля окреће, и напоследку, не, да васъ изкупимъ, него да васъ задужимъ.

Мы нисмо требали много времена, да претечемо све путнике. Има єданъ малый путнїкъ закопавъ, куда за неволю могло бы се на магарету и яшити, као што и чине енглезкинѣ, но ми кодъ нашїй млады ногу нисмо тражили магарце; него смо се у натћчъ пешяли, ко ће пре доћи на връ брега. Найвише смо итали за то да видимо са тога брега дивный залазакъ сунца, и да видимо све околине и езера при последнїмъ зрацима. Брбо путовати по Швайцерской, а невидѣти са брега Риги, залазакъ и залазакъ сунца, было бы наликъ на оне ађіе, кои у Брусалиму нису были на Ускрсъ. Да бы се пре попеля, и сунце, кое се већъ западу клонило, и кое изабрега нисмо никако видили, оставимо мы утрвену путању, коя е много веругала и заиазила наоколо, и преко безъ пута, куда се само козе пужу, поћемо сви они кои су се у свое ноге поуздати могли. Путници были су сви као мрави по брегу расћяни, и само довикиванѣ изъ далека нашїй воћа, држало е неку свезу међу свима нама. — Я и іошть двоица одъ Хайделбергскій ћака, были смо одъ нашегъ друштва први, кои смо се на връ брега попели. Уморени али задовольни сели смо на лепу зелену рудину — єданъ за другимъ после долазили су и редомъ око насъ заседали. пола е сата прошло тако, ни смо седили, и на єданъ едне речи ніе говоріо. Свакій е гледао, са ове висине на лепоту овогъ света. Кадъ смо се попели, сунце пратало се већъ са ведрымъ небомъ, и полазило да и оно у тихой ноћи одъ своґъ путована одморн се. При залазку сунца цела е се околина пріемнла, брегъ е врло омчитъ, на подобіе пласта, и чинило намъ се као да све то са едне високе куле гледамо. Изподъ насъ стаяле су лепе, зелене и плодне долине, окићене са непребројенымъ малымъ брежићима; села и варошице єва су се могли разпознати, по где кое беле цркне, наличиле су на кринъ у башти — езеро цутско и луцерско были су найближе, и оба своимъ люлюшкаћемъ купала су темель тога великогъ брега, по осимъ та два езера, кажу да се види іоште десеть другій маньи езера, я ій писамъ броіо зато ти нумемъ ни казати е ли истина. Предъ нама были су питоми и населѣни предѣли, иза насъ видиле су се само голе стѣне, непроходни брегови, са снегомъ покривени, а ништа лепше ніе было видити него после залазка сунца, на връовима снѣжны брегова више насъ іошть ясни данъ и зракъ сунца, кадъ е се у долинама съ друге стране око езера, почео већъ мракъ ватати.

Сунце е зашло већъ, и последньи његови зраци нестали су са връова високи према нама Алпа, мы смо сви путећи седили и гледали, како се сва околина мало по мало мрати кадъ на єданъ путъ сви путници као изъ едне гуше блекнуше радостно. Я се осрнемъ и видимъ єдну нову дивоту овога света. Месецъ кои е поиао, да насъ неостави у мраку, и да насъ утѣши за успаваымъ сунцемъ, у свой своіой лепоти, вирio е съ другогъ єдногъ брега у єдной линіи према нама. Кадъ е изашао иза брега, чинило намъ е се да иде много брже него обично. По где кои облачићъ заклони га. само зато, да га после краткогъ чекања радіе примамо, и већма цењимо. — То е было онакво вече, какво ни єданъ поета у своимъ романима; ни єданъ молеръ у своимъ фарбама, неможе измислити ни представити; то е было едно вече, о коимъ бадана ти пишемъ, єрбо и я мислимъ самъ да самъ само сањао, и да таково што неможе у ствари быти. — Западнѣ црвенило пратило е сунце, у његову мрачну постелю, сва е околина у мртномъ сну, изподъ насъ почивала, по где коя ватра у дальняя светлила се, коя се ніе могла ничимъ разликовати одъ небесны звезда, звона изъ Киснахта и други села звонила су на молитву: ave maria, и то насъ е опоминало да смо на земльи — ноћна тишина была е свуда, само се по где коя песма изъ дальне чула одъ пастира, кои су свое стадо у колебе терали, и те песме спроводили су млогоразлични гласови малы звонцета и клепетуша кое обично овуда, као и кодъ насъ крапама око врата везу — све то надвисила е месечина, кои е се умалиъ таласићяма цутскогъ езера преливала, и свако наймањ комешанѣ воде, изгледало е као найсвѣжіе сребро.

Мы бы сву ноћь остали ту, да насъ наше воће неопомену, да треба ићи и тражити где ћемо ноћити; и текъ кадъ поћемо, осетимо како е зима, и како су наше озноене грудн озлединле.

(Продужиће.)

ЗАО ПАЗАРЪ.

У великой пароши Лондону налази се млого будала, кои имаю радо ковце, сатове и драгоцѣно претенѣ други людій, и немирую донде, докле ій недобію. Они долазе до тога чрезъ лукавство и превару, а доста путій и чрезъ отважно нападанѣ у средъ подне и на сокаку. Єдномъ испада за рукомъ а другомъ не. Лондонскій газиначаръ и делать знаю о томъ млого причати. Редкій случай догоди се єданпуть некомъ отмѣномъ и богатомъ човеку. Краљ и многи други великаши и госпое скупе се єдногъ дана у краљеву башту, у коіой су се путанѣ виле и простираде до у єду шуму. Ту су дошли и многи други грађани, кои нису жалили да учине єданъ путъ и да изгубе сать два, само да виде своґа милогъ краља и његову фамилію задовольне и срећне. Бло се и ило, свирало и играло. Ишло се ушетњо по лепимъ стазама међу мирисавимъ бокорима руже, некій самъ а некій у дружтву, како се е трефило. Єданъ човекъ лепо обученъ, као да е и онъ

одъ тога дружтва восећи исподъ капута пиштоль заустави се у некомъ удаљеномъ предѣлу кодъ једноѕ дрвета, где се е башта са шумомъ граничила и помисли. „Та вальда ће ми ко му драго пасти шака! како е мислio, онако се и збыло. Једанъ господинъ имаюћи блистаюћа прстень, златне лапце одъ сата, конче съ драгимъ каменьмъ украшене и једну златну звезду, шеташе се по ладовини дрвећа и немисляше ни наша. Али овай угурсузъ иза дрвета млого е у онай ма мисліо; наиће предъ тогъ господина, начини му „дань дубокій поклонъ, изваче исподъ капута пиштоль и управи му га на прси, молећи га приѕомъ са свимъ учтиво, да неваче, еръ нико несме знатиште ће се они разговарати. Господинъ е наметно мислio: „тѣло е скупљ, него новцы, болѣ изгубити претежъ него претъ“, и обећа да ће ћутати. Милостивый господине,“ продужи нападачъ, онете л ваша два сата за добре новце продати? Нашъ учитель нам̃ сатове сваки данъ другчіе, па за то никадь неможемо да знамо, колико е управъ сатій, а на сунчаномъ сату изилазале се цифре.“ Овай господинъ ове неће мораде продати томъ питкому своя два лепа сата за неколико крайцара или за толико, за колико се една една чаша ракіе попити може. И на такавъ истый начинъ одкупи му овай угурсузъ престаѕ, конче, звездy и златно срце, кое му е на кошуљи стаѕло. Садъ помисли господинъ: „фала Богу курталисао самъ се“, али айдукъ поче на ново говорити, држећи једнако у левой руци пиштоль: „милостивый господине, кадъ смо већъ тако лепо васъ двое назаріли, дай да вамъ продамъ и и одъ могъ еспапа штогодь.“ Господинъ помисли на ону пословицу, у какво се коло уватишъ, онако морашъ и играти и рекне: „дела да видимъ, шта имате.“ Лоповъ извади изъ џепа неке ствари, кое е одъ некогъ чивитара покуповао или гдегодь на клупи напао, па му господинъ свако парче скупо и прескупо плати. Кадъ овомъ питкому само пиштоль непродаѕ остане, и види, да су ѕ добромъ господину іошть неколико дуката у свиленой кеси заостали, стане му говорити: „Милостивый господине, айде да вамъ за тай кусурь продамъ и мой пиштоль. Ньга е найбољій майсторъ у Лондону сарадіо, вреди, братъ брату два дуката.“ Ала е будала „помисли господинъ у себи, и куни пиштоль. Кадъ добіе пиштоль у руке окрене га на лопова и рекне: „Стани мало деліо, и пођи одма предаме, куда ти я кажемъ, или ћу те на место убити.“ Али питкомъ скочи у шуму и рекне, пуцайте слободно, ніе пунъ. Господинъ одапне пиштоль и заиста ніе хтео пући. Мете шипку у цевь и увери се да ни зрица барута у њой нема. Айдукъ е међутимъ дубоко заишао у шуму, отићній Енглезъ брата се натрагъ посрамљенъ, што се тако лако преварити дао.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Монастиръ Вуњи у окр. рудн. 22. Марта 1832. Година 1598. была е, када су іошть непрестано силне гомиле невѣрника, изъ дальни краева света, у Србіи приле. Она су храмове у славу Христа спасителя подигнуте, рушили и сайносте њихову тасили. И монастиръ Оброваѕъ, тако у старо време а сада монастирь вуњи зовомый, ту е жалостну судбу искусіо. Онъ е кроѕъ сва столѣтія старе независиме славе Србске сіао, па текъ 1598. године разорень біо. Но побожный народъ србскій уколиніи тога монастира, ніе тео одъ тога светогъ места одустати, него е ипакъ, сходно тужнимъ своимъ обстоятелствама богомолю начиніо и ипакъ — ту долазіо и Богу се моліо. Ту е мирско свештенство овда служило. Тако е двеста година непрестано трало. Съ концемъ осамнайстогъ столѣтія почео е служити тай прави свештеникъ Радисавъ Милошевићъ. Са свршеткомъ осамнайстогъ столѣтія навршн се и искушеніе и бѣда народа србскогъ. Почетакъ деветнайстогъ столѣтія разагнао е облакъ съ неба Србіи и сунце напредна србскогъ обасяло е Србіо, и утѣшило народъ србскій именомъ Караѳорѳа. Све е свойски на посо устајало было довъ е Караѳорће лапце робства свидао, друга су браћа опеть прике и монастире гледала. Садъ монастиру Оброваѕу, зрака спасеніа сине. Два важна Србина Никола Лукићница и Милакъ Обреновићъ долазећи кодъ задина овогъ монастира дойу на ту мысао, и разговоръ са свештеникомъ Радисавомъ, како бы было да се монастиръ обнови. То се брзо и предложи и окончa на полау возобновлѣна монастира; ерь е пламенъ пропиревогъ родолюбія живо дѣйствовао. Свештеникъ — Радисавъ быо е удоваць, онъ се посвети монашескомъ чину, и како она два важна Србина, тако и онъ, скажно настану те се монастиръ возобнови, а потомъ наименуе монастиръ Вуњи као што се планина, у којой се наоди зове. Штета што ніе старо име остало. Среће то време, када е монастиръ Вуњи возобновлѣнъ и подигнутъ, было е прво доба воскресенія славе и слободе србске. година 1807. отацъ Радисавъ управляюћи овомъ светомъ обители, да бы нуждно братство састанити могъ закалуђери и свога синовца Іосифа Милошевића, коя е дотле 2—3 године мирскій свештеникъ быо на удовѣ отао. Наскоро затимъ умре отацъ Радисавъ и отацъ Іосифъ Милошевићъ предузме правленіе монастира Вуњна као њговъ пострижникъ и поставлѣній настоятель. Заста ніе мого онай светый домъ у почетку своѕъ возобновленія, болѣ старешину пожелити ни добыти. Отацъ Іосифъ узевши преда се управу тога монастира, позобновн нуріо одъ три села, Брѣана, Присловице и Лукићнице, означи шуму и атаръ монастирскій, и свакій се даиъ старао о болѣмъ снабдѣніо тога светогъ места. Онъ е безодморно дѣлао о напредку монастира особито о умноженю баштине монастирске и то до 1833. отацъ побуђенъ побожнимъ чувствама своима науми посѣтити и светый гробъ Христа Спасителя. Онъ среће окончa ово христіянско и молитвено путешествіе и врати се у монастиръ Вуњи са свомъ смирености монашескомъ. Садъ као аџіа и посѣтитель светога гроба, нашъ отацъ Іосифъ, увелича своѕ почитаніе и уваженѣ кадъ побожногъ народа и буде прозванъ аџи Іосифъ; онъ, као разуманъ човекъ, великій почитатель свога духовногъ чина и неутрудимый дѣлатель божіегъ винограда, спакій е данъ све више и више почитованъ и уважаванъ бывао. Онъ, достоянъ свога чина, довео е монастиръ Вуњи у таково положенѣ кое му кодъ целогъ народа честъ чини. Све е подъ њгонимъ настоятелствомъ цветало. Цркву е монастирску украсіо и намалао, звонару и звона подиго, баштину распространіо и уредіо, а шуму такође распространіо, подгаіо и у добромъ стаѕо сачувао; све е то онъ іошть съ помоћу четирь брата своя у монастиру изградіо. Ово братство монастира Вуња, могло бы служити за образацъ слоге; но то се све разумной управи наше га аџи Іосифа благодарити има. И братія њгова ёу достойны служителя светога олтара кои су той слоѕи све приносили; али и нашъ аџія свуе братіо као отацъ синове сматрао и тако съ њима живіо. Као што сте на овомъ свету конацъ има тако и животь човечій. Нашемъ е аџіи настала была 75 година старости и іошть једнако се онъ отимао и ніе уступао своіой братіи, како у раду тако и у молитвама особито

овога великога поста. Но дани су набролни были, и часъ дође, да нашъ добрый ани Іосифъ у нѣдра Авраамова оде. Онъ е се 13. Марта разболео а 16. ноћу преселіо увѣчность. У понедѣлникъ 17. Марта предъ вече, тѣло нѣгово, съ великимъ торжествомъ жалости у присутствію силногъ народа изъ околни села, и многобройногъ свештенства оба чина, предано буде матери земљи. Покойникъ е рођенъ — 1777. у селу Добрињи округ. ужичкогъ па како му е мати остала удовица, она е се удала у село присловицу нурію м. Вуйка, и спу е свою децу собомъ одвела. Ту е онъ съ браћомъ своіомъ живіо, и како е и више браће по матери имао, тако се они ту стане умноже и расплоде тако, да е та фамилія у ономъ краю врло многолюдна постала. Само петъ лица има, кои свештенический чинъ имаю. Но нашъ упокоени ани ніе заборавіо и себи наслѣдника, изъ свое фамиліе, у м. Вуйну оставити. Отацъ Партеніе, кога е онъ одъ младости монашескомъ чину посветіо, скромнымъ и точнимъ испуняваћемъ сп. обреда монашески, као и трудолюбіемъ у економичномъ обзиру, велику е надежду, іошъ за живота, почив. ани давао. И заиста, упокоеный ања, бистримъ своимъ окомъ ніе мого достойніегъ изабрати. *) Нашъ у покоеный ани Іосифъ, покрай многоважне монашеске дужности своѣ, учествовао е у време Карађорђево, готово у свимъ биткама овога времена, и велике е труде подносіо. Све што се на напредакъ и срећу нѣговогъ отечества односило, онъ е о свему томъ благородно мыслio, и свагда живо саучастіе показивао. — Пре смрти на неколико дана, самъ е писмено неко расположенъ, са доста знатномъ своіомъ собственобћу, учинio. Ни едну цркву ни едан монастиръ у окружію рудничкомъ ніе изостаніо и заборавіо, свакой е богомольи по неку суму оставіо; шта више и окружію чачанскомъ неке е монастире поменуо и поклоне имъ завештао. Али монастиръ Вуань, место нѣговогъ постриженa, света обитель, еди е найвећу часть свога живота у монашескомъ чину провео, онъ е найзнаменитію часть нѣгове наклоности и благодарности добіо све што е изъ горњи завештанія остало, истоме е монастиру остало. Богъ нека га причастникомъ царства небесногъ учини, еръ е онъ іошъ овде на земљи своимъ добрымъ дѣлима зато заслуге учинio. Вѣчна му памятъ.

*) Кадъ е тако у свему достоинъ свога предшественика треба и я да наследимъ да онъ нѣгово место и достуни.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Овде саобштаваемо читательима Маћарско изческо оценанъ, кое е 1848. године за време буне по целой Маћарской циркулирало: „Веруемъ у єдино Кошутово свемогућство, кои е Маћарску и Ердељ изнова створіо, кои се зачео у истинитости, а родіо се у Земплину; кои е одъ Метерниха было мученъ, у Будимскомъ граду сараненъ, а после три године одъ мртвихъ воскресную и возвесао се горе у Пожуню, да одаиде бечкомъ трудежу второ изрече. Веруемъ у Кошута, у пододговорно министерство и у саединенѣ Маћара за вечиту слободу Амин.“

— Люди напредую съ ніовимъ изобрѣтеніима толико, да 2.000 год. неће имати шта радити. Садъ су изнашли у Енгледзской єдну машину за изкопаванѣ крумпира, кою два коня вуку. Она изкопава крумпиръ изъ земљѣ, чисти и на кола га баца, а селякъ поредъ свеъ тогъ посла нема ништа радити, већъ може пушати, ако е дуванціа. —

— Бирманци злостављаю непрестано Европейце. Генералъ Годвинъ дошавши изъ Енгледзке руководиће походъ противъ Бирманаца. Онъ е већъ противъ ньи ратовао год. 1827.

— Како се давно чуло намеравали су Енгледзи развалити стаклену палату, у кою су пр. године изложе светске на уздѣх стављали; а по новимъ известіима противи се томе една часть Енгледза и желе одъ нѣ начинити єдну зимню башту. —

— У Парижу умро е ови дана єданъ особенякъ и начинію е тестаментъ, кое га извршиванъ задае не малу брigу власти, покойный е оставіо 200.000 франака, да ій спиъ лицана равно поделе, кои су обитавала у єдной нѣговой кући последни 10 година. Истраживанъ ови людій, кои су пре 10 година у той кући живили, ніе малый посао.

Огласи.

(15) (3—3

Долеподписаный обавлюемъ свакоме коій бы случайно одъ задржаваня мокраће тако званогъ камена страдао да самъ му уставу за 24. сата помоћи, и да у томе свакоме и у свако време мою помоћъ дати неодрічемъ.

Яшаръ Ацемовићъ,
Батинъ бумрука Београдскога.

(16) (1—3)

Чиновници окружія пожаревачкогъ ступивши пре краткогъ времена у погодбу са Алексомъ Іовановићемъ, шпайдеромъ Аустриско-Бело-Црквапске регементе да имъ по постоећой уреби униформе и све остале овой принадлежеће потребе набави, — такове су одъ нѣга већъ добили. На како су исте алвине у Бечу правлѣне чега ради е майсторъ Алекса нарочито тамо ишао, и како су одъ фине материе и вешто скроене безъ да се и найманъ примѣчаніе сверху ньи учинити може, и како су справа красоте и важности ньине за доста сетну цену начињене, то не само што се поменутомъ Алекси као почитанія достойномъ майстору овымъ благодарность изявлюе, него се свакій чиновникъ отечества нашегъ коме е нуждно униформу имати, уверава, да му истый майсторъ Алекса узевши само меру, за найкраће време изъ Беча добавити може и целу униформу доста умѣреномъ ценомъ, почемъ е онъ нарочито тога ради контрактъ у Бечу заключіо, но коме се на найбржу руку ма колико было униформи добити може.

Ко давле оће нека се поради овога обрати на писара окружногъ пожарев. суда Каракостића, преко кога ће моћи майсторъ Алексу за у Пожаревацъ добавити, и съ ньиме се погодбе ради састати.

У Пожаревцу.

Збогъ Ускрса у Вторникъ новине изаћи немогу.

№ 27. У Београду, у Вторникъ 4. Априла. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Недићовићъ.

Овай листъ излази Вторницкох и Петкох. Цена му е годишња безъ завитка 1½ цв. а полгод. 7 цв. — са завитком по' цв. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продужење.)

Брегъ Риги високъ е преко 5500 стопа одъ морскогъ корита. Њговъ връ зове се Кулмъ, где има една велика гостилница, где се могу сместити и преноћити више одъ 150 путника — но кадъ смо мы дошли было е веће свепуно, и мы поитамо низъ брдо да бы у другомъ гостилнику уграбили преноћиште. Мало нешто више одъ четърти сата дошли смо у другу гостіоницу што се зове Штафелъ, где насъ е више одъ 60 путника заедно было. Осимъ те две куће неможе се нигди више на томъ брегу ноћити. Онако уморни сели смо за пуке и окићене астале, и кодъ лепе вечере и где кое чаше францускогъ вина, заборавимо брзо на лепый залазакъ сунца. — Та е вечера исто тако весела и лепа была, као што е залазакъ сунца романтичанъ био. Путници были су помешани, различни народи, изъ целогъ света, различни езици, врева и лупканъ танъира и чаша, траило е до неко доба ноћи. Многи су отишли раніе да спаваю — но хайделбергски ђаци, у свачему први, ту су последньи устали изза астала. Мы се разделимо по собама, где смо имали лепе и чисте постељ — куће е готово сва дрвена, и бојли смо се спу ноћь да се незапали, ни єданъ не бы се могли избавити, еръ смо тако високо себе имали. Сутра данъ пре излазка сунца на єдно по сата, слуге одъ гостилнице, и наше воће зашли су и све насъ избудили. Мы се одма обучемо, и поитамо на брегъ где смо прошлогъ вечера были, да дочекамо излазакъ сунца. Да нису съ вама воће ишле и неколико запаљени буктиня носили, не бы могли потрефити да изађемо на брегъ, тако е густа магла была — и могли смо маглу рукомъ уватити и опипати. Кадъ се попењемо на Кулмъ (връ брега) наћемо іошть двоіномъ толико путника, где у ономъ облаку стое, и чекаю да виде излазакъ сунца. И смешно е было видити — где многи, поредъ свега тога што е магла была; и што сунце іошть ніе се почело ни помолити — отворили дурбиљ, па гледе у маглу.

Мало по мало магле нестане, и више насъ видимо чисто небо са звездама, сань предъ њиже насъ са своіимъ зверима было е тамань, и ништа се ніе могло єдно одъ другогъ разликовати. Више одъ 300 путника было е — и сви су гледали къ истоку, 5 сатій было е прошло, и на истоку почну се звезде једна поједна топити, и бледа прва сяйноћа на небу, за румени се, и увћри насъ да е блиzу сунце; кое се после неколико минута преко брега извали, и све насъ, и сань просторъ око насъ осіа. Са свію красна света ту насъ е было, и при излазку сунца, свакій е своимъ матерньимъ языкомъ изражаваю свое чуденъ, несматраюћи да л' га ко годъ разуме. — И кратка врема измешана одъ различны языка траяла е само неколико тренутака — после тога сви се ућуте — и свакій крозъ очи разговарао се са своимъ чуствама, свакій е повратіо се у себе, и погледъ было е толмачъ души и срцу ове нигда довольно не изтолковане књиге, природе. — Најсмешніе е было видити оне путнике, кои су кратковидни и кои немогу ни два корака далеко предъ собомъ стварь какву разпознати, и кои ипакъ гледе са удивленіемъ предъ собомъ пруженый просторъ одъ 50—60 миля; међу њима е было и професоръ Мишелъ, кои треба двое наочари кадъ оће што да чита, и кои е ипакъ као што намъ после каже наброяо 18. езера по долинама, и бреговима, и кое ништа друго ніе было, него мали облаци, и у долинама сбіена и разкомадана магла, кое се све белило исто као вода, и кое е онъ у место езера све поброяо и у свой дневникъ записао. — Са висине тога брега мы високо дуго уживали те лепе околине — еръ после излазка сунца ніе дуго трало, а магла доће и целу ту красоту, сва брда и долине, све варошице и езера прогута и у свой непрозрачный скуть завіе. А и пре тога редко смо кои тренутакъ утрабили, да цео просторъ у єданпуть єдномъ погледомъ прегледамо; ербо мали облаци изподъ насъ летилису, и еде предъле закланяли, а друге опеть су намъ одкривали — облаци су изподъ насъ тако брзо ишли, да намъ е се чинило да нашъ брегъ на комъ стоимо иде, и многи су осетили несвесть, и морали су после дужегъ гледаня зажмурити и лећи на землю, и онда све се око њи окрећало као да су піяни.

Кадъ обуяму облаци и магла и връ брега на комъ смо стаяли, и кадъ сунце, кое е мало пре овако весело изашло, почне се мало по мало съ магломъ борећи се изчезавати, и кадъ намъ кажу кои су већити овимъ краевима, да ћемо бадава чекати да се магла разиће — онда мя поитамо опеть у нашу гостилницу, где смо ноћили — и сви путници, разиђу се на своје квартире — докъ смо дошли до гостилнице были су намъ горићъ ваљане мокре; такова е густа магла была. — Прилично смо озебли, и многи одъ насъ легнемо на ново, у кревете кои іошть ниsу се были оладили, и тако одспаваномо зору.

Пре него што самъ почео путовати по Швайцерской и самъ мысліо да путованъ страота скупо стои, али сада и самъ мыслію да ништа ніе ни у пола онако скупо као што самъ мыслію. Осимъ за рану и преноћишта, нема се зашто друго да новци троше, — а потребе као рана и кварти ри сиуда су евтиніе него у Германій, и када бы имао

постоянo прихода самo петь форинти сребра на дань, а бы целогъ могъ живота могао онако комотно путовати, и да нигди у єдномъ несту две ноћи неноћимъ. Само єданъ примѣръ евтиноће да ти наведемъ, па по томе можешъ судити о осталомъ трошку — — пре нег што смо съ брега пошли сели смо да доручкујемо или што по просвѣћени Срби кажу да фруштукујемо. Тай доручакъ био е онакавъ, кои бы у средъ єдне европске велике вароши, найвећой господи могао быти подношенъ. Посуће е сво сребрно, и у лепимъ порцуланскимъ ибрицима стала е кафа и млеко, све єдно до другогъ преко читавогъ астала, шећеръ е такође ставо редомъ, и свакій е узимао, сипао доливао, умакао, шта е хтео и колико е хтео — ту се ніе давало на комадиће шећера и леба, ни на порције кафе и млека, него колико можешъ поести — даљ осимъ кафе и млека, было е єдно десеть таньира пуни белогъ лепогъ меда — бутерь и швайцерскій сиръ нећу ти ни спомињати, єръ то никако се са астала и недиже — и іошть єданъ чудноватъ обичай при єлу има, за когъ ни самъ знао, докъ у Швайцерску нисамъ дошао, а то е што одсеку од великогъ швайцерскогъ сира дебелу кришку, па онда по той кришки намажу бутеромъ, па потоме бутеру опеть помажу медомъ, па онда то загризати, или на мале комадиће сећи па єсти, неизказано е сладко. И што нигда нисамъ могао помыслити да се бутерь и медъ могу сложити и заедно єсти, то сада самъ се, самъ собомъ увѣрio, єрбо ништа радіе нећемъ него то трое заедно. То самъ ти я поброjао само она єла кои самъ я радо ео, а за друга као за шунке, за пржена и ровита ја, за бивтеке нисамъ хтео ни спомињати, чега е такође, я многе друге ђаконіе за доста было, и свакій е бирао шта му е єрце желіо, ео е колико е могао — ми смо читавъ сатъ седили за асталомъ и єли — кадъ ноћемо на велико наше чудо за тай фруштукъ нисмо ніне платили одъ едногъ франка (ни пуни 5 гроша.) — толико обично наплаћује се доручакъ по целой Швайцерской, па и ни поso много као Енглезъ или мало као Холандезъ, єданъ ти е рачунъ.

Садъ — кадъ си ме узбрдо пратіо са читаћемъ, докъ самъ се на тай брегъ попео; треба да ме претиштъ и докъ свіћемъ низбрдо — природна е ствар да ћемо брже низбрдо саћи, него што смо се попели.

Мы смо одма после доручка пошли, рано е іошть было, и онима, кои су у долини и за тога брега, текъ се онда сунце рађало — мы нисмо слазили на ону страну и онимъ истимъ путемъ, коимъ смо се попели, него са свимъ на другу против-положену страну — магла е се била већъ почела дизати, и за кратко време изађемо изъ облака на чистину, и видимо предъ собомъ лепо езеро луцернско и Луцернъ и све околине. — Тай брегъ има много траве за пашу, и на њему пасе обично цело лето преко две хиладе крава и волова, кои за єдно са чобанима читаво лето неслазе доле, него у своимъ колебама живе, и музу маело и праве сиръ — време се было отоплило, и штрењи ладный воздухъ убланіо се зраком сунца. Мы смо весело слазили — све е око насъ, было будно, и све е ишло на свой посао — краве разсѣване по читавомъ брегу пасле су, и на свакой куцнивало е звонце са различнимъ гласовима, пастири довикивали су се на њіове невине забаве; по єдиком птица съ више насъ пробала е своя крила и свой гласъ — по гди кое несташно яре скакало е по прлюши; девойке и жене чисто обучене продетале су као єрне мимо насъ и поредъ насъ, я носиле су каблове да музу краве — пастиря су певали своимъ особитимъ швайцерскимъ гласомъ, и њіовъ гласъ слагао се са рикавћемъ неизбровны крава, я са звоцветима — све то заедно сагласавало се, и чинило е єдну такву хармонію, какову човекъ неможе сањати — слађе музике за мене ніе имао Бечъ, Прагъ ни Берлинъ — све е то певало, и све е певаћи свой посао радило — и кадъ човекъ помисли, да све єрћне сироте богатствомъ, а богаташи задовољством, проводе свако ютро тако певаћи; кадъ помисли, да све бриге њіовогъ целогъ живота, кадъ бы се скупиле и метуле на мѣрило, биле бы лакше и мањ, него бриге одъ єдногъ дана, краля францускогъ или кога другогъ; кадъ човекъ помисли да е и тай алписки пастиръ, после своге ручка на зеленой трави према сунцу, исто онако сиђ као богатый Ротшилдъ кадъ устане изa своге сваке разкошни пуногъ астала, где човекъ чимъ седне насити се већъ очима — кадъ помисли човекъ да исто тако найбогатій човекъ еде са єдномъ машикомъ као и онай простый пастиръ — кадъ помысли човекъ све то, могао бы се прећарити, да остави вароши, да се одрече света, па да узме пастирскій штапъ и онуда певаћи, да проведе свой животъ — али кадъ човекъ опеть помисли, да и та сама помисао, и сви степени и стања човечіе срећне, и несрећне, радости и жалости, спокойства и бриге, богатства и сиромаштва нису ништа. — И све што си у целомъ своме животу изкусіо, видіо, читао или чуо — све то или сабрао или одузео, или умножіо или разделіо, увекъ и у свако доба бы ће ти производъ *велико ништа*; само ако будешъ попео твое мысли на ону точку, съ кое можешъ надмашити све ове ствари, кое само за обичне, људе суштествую. Славный филозофъ Гробъ, найвећій е темељ те филозофичне системе: — кадъ и то съ те друге стране помисли, онда остае при ономе при чему се нашао — живи у оном стању у комъ се нашао.

Идући низъ брдо одмарали смо се више пута, и што смо ниже слазили, све е већа прућина настајала — и тако за три сата сађемо на дно брега — на десну страну уврatимо се те видимо селце Киснахтъ где е живіо Геслерь, онай дана швайцерске, кога е недалеко одатле, на єдномъ узаномъ путу Тель своіомъ стрелomъ убіо. По томъ пошто смо крозъ єданъ камени сводъ као кроз нашіо прошли, дођемо на Луцернско езеро у селце Вегисъ — ту смо причекали паробродъ (дампшифъ) кои е изъ Флиелина пошао, и съ коимъ дошли смо овде у Луцернъ, одкле ти о во дутачко писмо пишемъ. Іошть само неколико речи о Луцерну да рекнемъ, па ћу онда завршити ово мое безкрайно писмо. — Луцернъ е прилично велика и стара варошъ — има око 9 хил. душа; лежи на дну езера, кроз кога река Раисъ тече, и изтичући изъ езера, дели варошъ на две поле — преко те реке има више мостова, одъ кои єданъ е преко хиляду стопа дугачакъ быо, и то све были су саєвимъ дрвени, и одозго покривени — изнутра были су муловани светци и њіова мученія, кое за гледаћи ніе пріятно ни лепо. Она е варошъ са свимъ католична — и Луцернъ то е глава кантута у Швайцерской. Овде седи и єданъ напиъ намѣстникъ кои се обично зове ундтіусъ или нунціусъ. — И то ти морамъ напоменути, да е сада онуда између кантона прилично великій раздоръ, и то све сбогъ кантута, и одавде е све то изишло — и овде е њіово гнездо. Мы се чудимо и пазимо на све што говоримо; єрбо као што се говори неће проћи ни десеть дана, па ће букнути међусобни ратъ сбогъ та-

ко названогъ Сондербунда — У башти генерала Пфифера има єданъ лепъ споменикъ, єданъ лафъ изрезанъ є одъ камена, тай лафъ представљаћъ є смртно ранљэнъ, и опетъ тако ранљэнъ, напрегнуо є се изъ све снаге и заштићава грбъ съ крвновима, т. е. грбъ францускій краљева. — То є подигнуто споменикъ онымъ швайцерцима, што су у Парязу у првой революціи, изгинули око Тиљэрія, браневши династію краля францускогъ противу републиканаца. Тай споменикъ кои є преко 28. стопа дугачакъ, а 18 стопа високъ, гди лафъ представља Швайцерску гарду, а грбъ са крвновима краљевскій престолъ, постављенъ є на єдномъ лепомъ месту у каменомъ брегу удубљенъ, изподъ кога су сва имена официра и солдати написана златнимъ словима кои су изгинули у служби за францускогъ краля 10. Авг. 1792. год. —

У оружници има старогъ оружја, и неколико лепы стары барака кое су на биткама у старо доба придобили, међу поима є и єданъ аустрискій жутый барякъ, што су при побћди на Семпаху добили — а тако исто и оружје овде убієногъ аустрискогъ Херцога Леополда, єдна сабља Вилхелма Тела и гди кое друге древности.

Што се тиче лепоте предћла око Луцерна, доста ће ти бити, да ти неколико Чокоепи речи наведемъ, кои вели: „Wenn irgendwo die Natur in ihren Landschaftsgebilden mit poetischer, wollüstiger Trunkenheit gearbeitet zu haben scheint, so ist dies in der Nähe von Lucern.“ Истина є — да ако є игди природа, у своіой лепоти хтела сама себе да надвиси, то є овде у Луцерну, али нема оне моралне лепоте — єдуте помрачую небо надъ оними лепимъ предћломъ, нема оногъ душевногъ весеља и напредка као у Цириху; нема оне слободе, нема готово ни єдногъ славногъ човека, чіе бы име она нарошъ могла путнику изнети да се похвали, а међу тимъ Цирихъ има на туцета. Одатле можемо видити, да срећа, и напредакъ у просвети у простомъ народу зависи одъ истины а не одъ изопачены вероизповедны основа, и одъ поштења и искрености свештенства.

Овде свршавамъ ово дугачко писмо, и одма ћемо поћи паробродомъ до на врх језера, а одандје ћемо се пешке на брегъ Готхардъ и после тога на Фурку кои су два пута већа и виши него што є брегъ Риги, о коиъ сам ти писао. Сбогомъ! — и прво писмо после овогъ што примишъ бы ће ти, писано са врха оны снѣжны брегова, што се одавде у облаку едва виде.

МИРОЋІЯ.

(Додатакъ къ писмену А.)

Априлиј є шестый месецъ године, кадъ бы было ново лето 1. Новембрія. Люди обично целе године єданъ другогъ вараю, и шалю у обрано грожђе, али кагда єданъ другомъ неквазу. — 1. Априла обично вараю се изъ шале, а целе године вараю се озбиљ, и тако могли бы рећи, да само има єданъ данъ изнеђу 365. дана, у кой данъ люди желе само шале ради преварити. У Мирођіи много є кошита стаило што ніе истина бездје є было Априли, зато сада говоре ли о Априлу да бы оправдали све прошле лагаріе, стављамо читателъима све саме истине догађае, за кое можемо добри стати, да су истинити, и да нешаљемо наше читателъ у Априлій — и ево пореду стављамо домаће и стране новости све одъ првогъ Априлиліја:

— 6дна велика штета догодила се, коју неизостављамо нашимъ читателъима явити. Познато є свакоме да се у Топчидеру копа каменъ за зиданъ кућа и за калдрму, и ради тога было є више одъ сто фатій ископано и сложено лепо, но случайно, людій палећи коровъ по њиова на ветру, припале и то камењ, кое є поредъ снега тога што се са сламомъ и зейтиномъ у помоћъ притекло, сво изгорело. Іоште незнамо или є запаљено неотпце, или наваланце.

— Као изванредно чудо, являмо да є у Палилули єдна жена родила седморо деце; како жена, тако и деца остали су живи. Она ніе сву децу на єданпутъ за єданъ данъ родила; него є рађала све єдно по єдно и текъ за 12. година родила є све.

— 14. Февр. у Мокромъ-лугу отелила є єдна крава єдно теле кое є имало четири ноге а само єдну главу — и то теле и данасъ іоште живи.

— 6дно надлежателство явля старіой своіой власти да є издало 4 заграничка пасоша, и то: три безплатежно а єданъ гратисъ.

— У окружію ужичкомъ у єдной малой паланки, іоштъ мысле люди да є Шумадинка и шумка свеедно — и учредникъ шумадинке имао є честъ добити слѣдуюће писмо; кое у изводу овде у неколико речи стављямо: „— — Чуо самъ одъ люди да продаешъ мене шумке, и да одъ тебе разносе трговци по своій Србій, зато, болѣ ради шпекулације, пиши ми можешъ ти мени єдно 50 комада шумки послати а я ћу ти зато у промену послати масла, патрана, ужета, или коже, ако тргуешъ съ кожама. Зато ми одпиши брзо, пошто шумке продаешъ на оку или на комаде и я се надамъ да немо се погодити — и т. д.“ — Паланку и име овога шпекуланта претаћемо, а место тога стављећемо одговоръ учредника Шумадинке: — „Ваше писмо (т. е. ніе одъ васъ више него само одъ тебе) на дебелой артіи писано, са смоломъ запечаћено, примио самъ благополучно, и платіо єсамъ за њега 3 гроша поштарине, кое ме є весма обрадовало. Што ми пишешъ и питашъ ме за моє шумке: єсу ли добре, дебеле и пошто су — и ево ти одговарамъ. Што се тиче шумки њесу тако добре, све оне што су болѣ и дебљ были разпродао самъ, и сада што имамъ остале су мршаве, и я премда самъ радъ да ій што више продамъ, опетъ ти сапетуемъ да ій некулучешъ, да си се коіомъ срећомъ прекласе ліо, могао бы те са деними шумкама послужити — али шта ћу ти кадъ си ми сада писао, кадъ є найстрожіи постъ, и надъ немогу ни я пробати какве су, а камо ли тебе да пошаљемъ, єръ знашъ да има пословица: ко мрси ође попа да осече єзикъ. Као што ти являмъ, шумке што имамъ божа вера сие су мршаве, премда су крпци дебели; али башъ ако ти є атаръ да ваша єспаша меняно, а я ћу ти послати неколико комада, а ты зато пешаљи ми масла, єрбо и немогу да га єдемъ, и тако немаримъ за њега да мрзимъ готово и на оне кои га еду. Немой ми шиљати ни патрана, єрбо су шумке одъ чаја црње; ни ужета, єрбо су добро везане; него пошаљи ми у размену за шумке, коже, на ћу ій съ кожама заедно болѣ продати. И то, пешаљи ми лгњіве коже, єръ ће помыслити курџіи да су згнидъ на ће повести; а тако исто немой ми шиљати курачке коже, єръ ће опетъ помыслити овчарски пси да є курякъ на ће лаяти: него молимъ те пошаљи ми доста лепчій кожа, оне су ми сада одъ найвеће потребе, сваде се траже, найболѣ продазе и скупо се продаю. У осталомъ, ако узимашъ шта іоште наручити я ћу ти одма писати. Єсамъ и т. д.

— (Єданъ Учредникъ, и єленаџъ бремія.) Єданъ Учредникъ седіо є у соби и брзо на прсте србске списатељ, да ніи споюмъ читателъима, у томе неко лупне на

вратима, и слепацъ Бремія уђе у собу. „Добро ютро господине.“ „Дао богъ добро Бремія.“ И онда слепацъ Бремія извади изъ недара єдну малу, али у златне корице везану књижицу, и преда учреднику говорећи: „Ево донео самъ вамъ єдно мое дѣло „*Нову Лиру*“ у коіой има 54 лепе песмице“ „Фала Бремія“ одговори учредникъ: „Истина да ти дамъ кои цванцикъ!“ „Боже сахрани“ одговори слепацъ Бремія: „я нећу одъ васъ, ни одъ другіи србски списателя ни єдне паре. И то бы іошть лепо было, кадъ бы мы списатели єданъ одъ другогъ іошть напла ћивали, я вамъ то мое дѣло поклањамъ, и надамъ се да ћете я вы мени ваше књиге безъ плате давати.“ Као што е учреднику было смешно, тако ће можда и многима читатељима съ почетка бити смешно, како се слепацъ Бремія упорећује у србске списатеље, али кадъ прочитаю далѣ видиће, да онъ има право више него и кои другіи звати се србскимъ списателѣмъ. Учредникъ прими књигу, замоли слепца Бремію те седне, а онъ седне према њему, зажмури, и почну се о књижевству разговарати.

Учредникъ: Па колико си ты труковао овы књижица?

Сл. Бремія: Труковао самъ преко три хиляде комада.

Учредникъ: А што ће ти толико кадъ се неможе твоіх књига продати ни 500 комада и мыслимъ.

Сл. Бремія: Како то? та я мыслимъ да ће іошть мало быти, єръ мое прво дѣло „*Рану Љубичицу*“ продао самъ као алву за неколико месеци преко 4 хиляде комада.

Учредникъ: (Зачуди се томе брою, и одъ чуда отвори очи, да види тога првогъ списателя србскогъ чіа се дѣла по 4 хиляде комада продаю и потомъ опетъ зажмури.) Али ваљда сте све дали на вересію и ваљда сте поклапали, єръ другчіе ніе могуће продати толико.

Сл. Бремія: Боже сахрани, све за готове новце, и єдно 30 комада, што самъ лепо везао и по господи разпокланю, добио самъ за сваку и одъ свакога по єданъ дукатъ или по талиръ.

Учредникъ: Живили господинъ Бремія! И право да вамъ кажемъ, я самъ до садъ мыслію, да у србскомъ публикуму я више важимъ одъ васъ, али садъ вамъ уступамъ првенство; єръ я што самъ писао съ два ока, према дне свеће, кадъ самъ печатао хиляду комада, видіо самъ после да е много, и писамъ знао кудъ ћу съ њима; за 6 месеци єдна самъ продао 600 и за 250 комада приміо самъ новце, а оно друго отишло, кое ако іи видите вы то ћу іи я видити а са онима осталымъ и садъ греемъ фуруну. — На самъ далѣ чињо као и ты, дао самъ везати у златне корице єдно 30 комада, кое самъ по господи раздао, па нису рекли ни фала, а камо ли да пошлю по дукатъ као тебы. Па тако е са свима нама окатымъ. — Доситей давао е 60 комада своіх књига за мало буренце ракіе. Малетићъ кои е међу нама Србима садъ найбољій стихотворацъ, слабо е што преко 600 комада продао одъ свое „Апотеозе“ кол е у своме роду певали найбољи сѣвцы, па и то выше одъ половине лежи по пересіи, па и онъ е исто тако, везао у злато и кадифу неколико комада и поклањао, па нико ніе платіо ни повезь ни књигу, нити е рекао фала.

Сл. Бремія: То е чудновато! — али може быти вы неумете да пишете оно што нашъ светь оће и жели.

Учредникъ: Или е то, или што друго — еле я одъ сада како кою књигу печатамъ, я ћу свагда по сто комада манѣ печатати. И што ми се чини да е књига боля, тымъ ћу манѣ печатати; а што се мени учини да недала, тога ћу много печатати, єръ видимъ да сви други држе да е добро — шта е то незнамъ, али то знамъ да кога се списателя найвише књига прода, тай е найбољи списатель у томъ народу, и тако вы сте одъ мене по томе у нашемъ публикуму больи управо трипута, єрбо вы продате вашегъ дѣла 4 хил. лако, а я съ тешкомъ мукомъ єдва єдну хиляду.

Сл. Бремія: (Устане) башъ ми е жао, што тако наше књижевство рђаво напредуе. За садъ немамъ кадъ дуже остати, а надъ узимамъ времена, дођи ћу да се обширніе о књижевнымъ пословима поразговарамо, и да тражимо гди е тай узрокъ, што остали списатели немогу да продаду баремъ половину књига као я. Међу тымъ я вамъ савѣтуемъ, немойте никоме давати на пересію, а іошть манѣ трошити се и везати у лепе корице па покланяти. Сбогомъ остайте.

Учредникъ: Слуга покорань господинъ Бремія — фала на совету.

— (Телеграфична вѣсть) садъ веруемо оно што намъ стимолози, кажу, да е сунце 20 хил. пута веће него земля, и да е 40 хил. пута веће одъ неба, и да е 80 хил. пута веће одъ целогъ створа, єрбо 1. Априла єданъ човекъ изъ сунца пао е у велико оцеанско сувоземно море, и тай е човекъ у сораземѣности према сунцу тако великій, да му е море єдва до колена дошрло — онъ кадъ е пао видіо е да се нешто као клада миче на мору, и узме на длань, и види млого животиня на той спрани, и некій димъ, и кадъ е близу уну принео чуо е пуцањ. — То е была єдна велика американска галія са 120 топова, и са многомъ войскомъ коя кадъ се видила у рукама тога чудовишта пуцала е изъ топова, но онъ се смело.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Изъ Сарајева по приватнымъ писмама чуемо, да е познатый трговацъ Тома Радуловићъ са іошть неколико Христіана, што су затворени были, изъ апса ослобођени, и кућама пуштени.

— Г. Павле Іовановић чизмарскій майсторъ ступивши у сажителство србско поклоніе е 1 ☩. цес. на шпиталъ београдски.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Париза являю, да е совѣтъ одобріо президенту 12. миліона франака годишнѣ плате, а покрай тога и уживаніе крупновны палата заедно са шумама.

— Изъ Беча пишу: налазимо се у непріятномъ положенію, да морамо објавити смрть предсѣдателя министерства кнеза Феликса Шварценберга, кои е одъ удара преминуо. Якій руководитель сполашњи отношеня Аустріе сметенъ е и пресеченъ смрћу у важнимъ значимъ пословима своіих. Како смо овай часъ дознали, обтерећенъ е са одправленѣмъ сполашњи послова Графъ Буоль Шауенштаинъ.

У Књижопечатни Књажества Србіе.

— Изъ Трієста являю, да е Францускій посланикъ при отоманской порти, Лавалетъ, изъ Цариграда тамо приспѣо.

— Аустрискій вице-конзулъ у Брусалиму Пуцманъ, постао е конзуломъ, еръ е Аустриско правителство рѣшило, да место вице-конзулата, дѣйствителный конзулатъ у Брусалиму има.

— При отварању законодателногъ тѣла у Паризу, примљенъ е президентъ са усхићењемъ. У слову своме говоріо е о угодномъ политичномъ положеню уобште, пробитачномъ стању финансіе, и пріятельскомъ отношеню спрому заграничы сила. Кадъ небы нѣгово основоположенъ было, да све за Французе ради, а ништа за себе, то бы онъ лако вечу власть на себе узети могао, али то неће чинити, ако партае землю неузнемире, или ако се општа народна жеља зато неизрази.

— У Бечу ніе више слободно обављивати, кадъ кога тѣлесно казне. Дакле то се чини у тайности али кадъ бы то тако тайно могло быти, да и они неосете, коя трпе.

— У Шпабской, гди су были укинуте батине, искали су да ій опетъ уведу. Камера се склонила, и одобрила просителю место стотине само петдесетъ штапова. Овай е было задовољанъ и обећао е, да ће и одъ те суме точанъ рачунъ дати, и ако му коя претече, да ће имъ вратити.

— Овогъ пролећа быће велика воена упражненія у Польской, гди ће присуствовати и нѣгово величество царъ Никола.

— Послали су краліу Денемаркскомъ єданъ єксемплаpъ песама Бана Јелачића, а онъ е зато приложіо на инвалидный фондъ Јелачића, 10 Фридрихдора (єданъ Фридрихдоръ има одъ прилике 11 ф. сребра, дакле 110 ф. ср.)

Огласи.

(16) (1—3)

Чиновници окружія пожаревачкогъ ступивши пре кратког времена у погодбу са Алексомъ Іовановићемъ шнайдеромъ Аустриско-Бело-Црквапске регементе да имъ по постоећой уредби униформе и све остале овой припадлежеће потребе набави, — такове су одъ њга већъ добили. Па како су исте альине у Бечу прављене чега ради е майсторъ Алекса нарочито тамо ишао, и како су одъ фине матеріе и вешто скроене безъ да се и найманъ примѣтніе сверху ньи учинити може, и како су справа красоте и важности ньине за доста єфтину цену начињене, то не само што се поменутомъ Алекси као почитанія достойномъ майстору овыхъ благодарность изявлюе, него се свакій чиновникъ отечества нашегъ коме е нуждно униформу имати, уверава, да му истый майсторъ Алекса узевши само меру, за найкраће време изъ Бечa добавити може целу униформу доста умѣреномъ ценомъ, почемъ е онъ нарочито тога ради контрактъ у Бечу заключіо, по коме се на найбржу руку на колико было униформи добити може.

Ко дакле оће нека се поради овога обрати на писара окружногъ пожарев. суда Каракошића, прево кога ће моћи майсторъ Алексу за у Пожаревацъ добавити, и съ њиме се погодбе ради састати.

У Пожаревцу.

(17) (1—3)

Мою кућу (куплѣну одъ Панте Х. Стокла) на Сави до Сава-капіе, желимъ дати подъ кирію. Она има на горњемъ бою 3. собе съ кућномъ, шпајзомъ и єдномъ дивананомъ на сокакъ, и дугачакъ ходникъ — у истомъ реду изъ авліе има 2 простране собе са опакліомъ сарачаномъ и кућномъ. Изподъ куће пакъ има 2 велике магазе за тежакъ еснапъ. У авліи, коя е довольно простране, има опетъ єдна мала кућа са 2 собе, кућномъ єдномъ каменымъ подрумомъ, и шталомъ за 4 коня, заедно са сенякомъ. Ко жели све то заедно, или понаособъ одъ Ђурђева дне или іошть ранѣе, подъ кирію узети — нека ми се ради погодбе благовремено прияви.

Іованъ Божићъ,
Касиръ каварџіске Београдске.

(18) (2—3)

Кућу братa мога съ 4 собе, кућномъ, подрумомъ и баштомъ на Врачару спрема баште Г. Шаффарика двомъ подъ кирію, коме е дакле квартиръ потребанъ нека се мени или Г. поручику I. роте II. баталіона Б. Прокићу ради цене и виђења квартира яви.

Єфремъ Павловићъ, калфа Г. М. Карастојановића
У здапію подъ Бленомъ.

(19) (2—3)

Єдну кућу, са две собе, єдномъ великомъ кућномъ — съ плацемъ 12 фати ширине на лицу; а у дужину више одъ 20 фатій, и коя кућа лежи у Циганской мали, изподъ обштинске шуше, до чесме: ко жели купити нека се ниже подписаномъ изволи као тутору тогъ имања ради погодбе пріяпити — цена ће быти умерена.

Петаръ Іовановићъ.

(20) (1—3)

Ко има волю дућане и квартире куће мое у Савамали, ниже Тоскине куће, близу мале піаце, на ћошку налазеће се подъ цимеромъ — „Краљевића Марка“ —, одъ Ђурђева два тек. год. све заедно, или понаособъ, за 6. месеци или и на дуже време, подъ кирію узети; као и ко бы желіо купити кућу мою на врачару налазећу се до куће ГГ. браће Іокића са шупомъ и шталомъ у Авліи и са пространомъ баштомъ, у кою су три плаца заузета и коя е воћемъ и лозама засађена —, нека се изволи мени ради погодбе пріяпити.

Сима Весовићъ,
Стол. Совѣта.

(21) (2—3)

Ниже подписаный препоручуе се публикуму са колачима и посластицама одъ сваке руке, и у свако доба фрішко начињени. Седи у пиварскомъ главномъ сокаку према купалишту.

Васа Тенковићъ.

(22) (2—3)

„НОВА ЛИРА.“

54. песме скупљене и печатане слећемъ бременомъ Обр. Карапићемъ могу се добити по 2 гр. у књижари Г. М. Поповића, Возаровића; и кодъ Г. Милутина Радовановића, и на Теразіима кодъ Тричка бакалина.

№ 28. У Београду, у Вторникъ 8. Априла. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницкомъ и Петкомъ. Цена му о годишне безъ пошта 15. гр. а полуг. 7 гр. — са пошташки по' гр. на по' год. скупље. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларіе по' гр. на цела год.

ПЕСМА

ОВОГОДИШЊЕМЪ ПРОЛЕЋУ.

Ветаръ зимзди, сунце с' крїе,
Сна се поля беле.
Снегъ са снїю страна пїе,
Сви смрзнути веле:
„О пролеће наше мило,
Што си одоцнило!“

Топлота се разтопила —
А остали праси.
Нигди нема зеленила,
Поеля га прази.
„О пролеће наше мило,
Ал' си одоцнило!“

Место лепе любичице,
Попаднула слана.
Место цвета, леденице
Висе свуда с' грана.
„О пролеће наше свето,
Мразомъ си отето!“

Мразъ несносанъ свуда влада,
И стеже све више.
Ал' с' продећу свакій нада,
И за њимъ уздише:
„О пролеће наше мило,
Ты ниси умрло!“

Цветъ кои е процватіо,
Онъ подъ снегомъ вене!
Посевно по њивама,
Трули свуда семе.
„О пролеће, чудне штете!
Што те сїверъ смете.“

Тешко оном свакомъ цвету
Што процвати прїе.
Нег што сунце топлимъ зракомъ,
Заточне да трїе.
„О пролеће, ниси прошло,
Ал' ниси ни дошло.“

Старе овце и овнови
Лакше мразъ подносе.
Ал' јагањци млади нови,
Немило се косе.
„О пролеће наше лдно,
Ала си намъ ладно.“

Свакій бежи за фуруну,
Да с' одъ зиме блажи.
Бр' топлоте жаванъ себе,
Онъ бадава тражи.
„О пролеће наше ты си
Текъ у нашой мисли!“

Европе се клима меня,
И ше на миру.
Кадъ кадъ иде Америки,
А кадъ кадъ Сибйру.
„О пролеће наше старо,
Ты намъ буди стално!“

Небойте се опетъ ће намъ,
Процватити цвеће.
Куряци намъ іоште нису
Поели пролеће,
„Свашта има свое време —
Цветъ е, плодъ па семе.“

Оно ће намъ опетъ доћи,
Опетъ радость дати.
Свега плода у бсени,
Оно бы ће мати.
„Сво промрзне ако цвеће;
Мирођія неће.“

СТРАДАНІЯ ЄДНОГЪ МЛАДОЖЕЊЕ.

Има несреће у свету, кое светъ држи да ніе несрећа, а несрећа е заиста; ерь я и данъ данашньій патимъ одъ ње, па ову съ овомъ моіомъ приповедкомъ да друге подсетимъ нека се чуваю.

Мой е отацъ любіо науку, и зато ме е єднако у школу слао, говорећи, ми: „Максо, учи се добро, да будешъ доста паметанъ; ерь то ће те срећнимъ и богатимъ учинити!“ Идући у школу повторавао самъ я те речій пу-

темъ певаюћи; премда е ово на неку заповесть мириса-ло, коју весела деца башъ тако радо неслушаю, опетъ ми се последњ речій здраво допадале, зашто е свако де-те радо, да постане паметанъ, богатъ и срећанъ човекъ.

Съ млогимъ зноемъ и тешкимъ трудомъ гутао самъ я читаве књиге речій и говора, и попраћао самъ ій на закћеваћ. само сакато и нагрђено; єръ у главу ніе ми се никаква речь хтела подкрасти, почемъ я никавный предметь нисамъ разумевао, ако су ме и лупали. Съ овымъ моимъ изасћен'емъ нендемъ я на то, да покудимъ мога старогъ почитованогъ учителя, или да му се неблагода-ранъ покажемъ; сачувай боже! сирома човекъ; онъ е съ насъ 100 ћавола велику муку имао, зато му е морао о-лакшавати посао єданъ помоћникъ, новгъ смо се због његовогъ начина предавали яко болли. У мое доба была е несрећа за ћаке, єръ ништа нису разумевали, што имъ е предвано, него су за учителемъ као попаган тако дуго повторавали, докъ нису на паметъ научили; а да разумеду штогодъ, тако су се мало бринули као и папагай. Како е данасъ срећна школска младежъ, коіой се само у сматраню и толкованю разумлењу предае, и кол нема нужду, да много на паметъ учи! —

Я самъ се морао у школи добро држати; єрбо су доцније о мени говорили: „Г. Макса човекъ е вештъ и паметанъ, онъ е средњ, или скоро самъ учень; али — неможе се употребити — онъ нелна, да се съ людма обходи, онъ нелна нудъ треба да метне руке, и ноге, њгова крута положенія, њгови изабрани говори тераю човека на смеј. У осталомъ е добаръ и поштенъ човекъ."

Тако су о мени говорили и я увидимъ, шта ми е фалило: мое возпитаћ беше пренебрегнуто. Био самъ трудолюбивъ, учтивъ, поштенъ и скроманъ; али у моимъ а-дѣлима нескладанъ, стидљивъ и плашљивъ у моимъ поведеню, бежао самъ, кадъ су страни людій долазили, боло самъ се свакогъ дружтва, особито великогъ, єръ писамъ знао, да л' іошъ што друго треба човекъ да чини, нл' само да седи, њти и другогъ натрепећи гледа; па ако ме каква лепа разговора женска при уласку у собу срете и учтиво говорити почне, мени запламти о-бразъ, изгубимъ свѣсть, па нити шта чуемъ, нити шта видимъ. Блыкъ ми онеми; усилавамъ се съ целомъ свагомъ, да у момъ крававомъ недоумћењю што проговоримъ, као да држемъ камень одъ сто ока, и єдва изустимъ: „добро вече!" место добро ютро. Кадъ ме е задирквала ясно китотаюћи се моіой сажалена достойной неумѣтности, настави, онда да могу, одъ стида бы у землю пропао, и тако стао самъ на єдномъ месту као укопанъ, докъ у мени єдно чувство за другимъ ніе почело радити.

Накратко, я самъ морао често горко осећати, да су учтивость и углађенѣ нрави тако за живот и живота срећу нуждна, као свакдашњій лебацъ и чаша вина.

Судбина е хтела, да мою древну нарав поазли, и одъ очію света сакріе, зато пошалъ смрть моіой богатой тетки, кадъ е мени управо 30 година было. Я самъ было њнъ єдиный наслѣдникъ, и съ новцима постанемъ мало слободнін; єръ людій, кои су ме донде десетъ пута у єдномъ минуту Г. Раіовя звали, садъ су само просто Г. Макса говорили, съ чимъ су ми дали познати, да су новци радавость угладили.

Мой стрицъ, кой се садъ о мени яко бринуо, захте да ме оженн съ єдномъ девојкомъ, коя е была лепа, поштена, учтива и добра куѣевница. Господична Ружица здраво ми се допадне, нуждно е было да е изъ ближе познамъ и зато учини наредбу мой стрицъ и позове насъ обое на ручакъ.

„Ахъ, велико дружтво!" рекавши узданемъ. Али шта неће човекъ за любовь єдне лепе девојке учинити!

Мое беле панталоне стајле су на мени право као два стуба, јако затегнуте; рукави одъ могъ капута покривали су ми руке чакъ до прстію, кои су право висили у белимъ рукавицама. Моя коса капала е скоро одъ мириса-вогъ зейтина; єръ ми е глава тако изгледала, као да е скоро изъ њупа са зейтиномъ извучена. На прсима правиле су параду велике шепутле, кое су се часъ лево, часъ десно двизале, како самъ се кадъ окретао. Я самъ ово јюлиянъ са задовольствомъ гледао, и упражнявао самъ се предъ огледаломъ, у сваколакомъ движењю тѣла, само да шепутле до јенотъ тѣласаня доведемъ. Накратко, гледао самъ у себе са особитимъ задовольствомъ, као у красногъ младожењю.

Сатъ покаже подне, а я почнемъ страовати; єръ ми е пало на паметъ велико дружтво. Пођемъ, целогъ пута стане ми срце тако яко куцати, као да су ми груди нека ковачница. Предъ куѣомъ отежао ми ноге као олово, и єдва самъ се могао мицати. „Само да ніе велико дружтво", рекнемъ, и узданемъ.

На вратима станемъ, и опетъ се наместимъ, съ єдномъ рукомъ ухватимъ брану а съ другомъ куцнемъ. Полагано, и кадъ самъ се сатнуо да чуемъ „слободно," пре-ніе се моя нога и лупимъ коленомъ о врата. Нађемъ се у чуду и хтеднемъ да ову несмотреность брзо поправимъ и зато отворимъ одма врата, нечекаюћи да ми кажу изнутра „слободно." На срећу было е самъ стрицъ мой у соби, кой разрогачи очи, да види, ко се тако поманіо. „А, што тако доцнаш, Максо?" рекне ми умнлято. Учи-ніо самъ до двадесеть сутреба немогући ништа за мое извинењ казати; єръ я самъ само на оно проклето велико дружтво мислію. Мой е стрицъ башъ онда свршіо некій рачунъ и обзирао се да нађе нескаюницу; я пунъ услужности притрчимъ, ойу да га предзарамъ, счепамъ я просепемъ дивить съ мастиломъ на чистый рачунъ. Страшно попашењ — єръ самъ мислію, да ће се небо надамномъ невештимъ сурвати — докопамъ изъ пепа мою фину белу мараму и почнемъ брисати мастило съ рачуна.

„Шта радиш Максо?" повиче стрицъ смеюћи се и гурне ме натрагъ, недавши ми да бришемъ. Затимъ ме узме за руку и одведе ме у трапезарію. Али Боже мой! на левой ногавици мои бели пантадона опазимъ я на путу у трапезарію єдну флеку одъ мастила као талиръ велику! „Шта ће, помислимъ у себи," велико дружтво казати, кадъ ме овако нагрђена види!" Стрицъ отвори врата а я као ярацъ скочимъ у собу, сакриваюћи леву ногу иза десне, да бы тако несрећну флеку покрію, станемъ у наоколо поклоне правити одъ єдне госпе до друге и то съ найвећомъ брзиномъ, притомъ сагибао самъ главу јако къ земьли, да видимъ опазили се ова црна флека. У томъ брзомъ окретаню непримѣтимъ, да я куварица єдну паштету у собу донела, него е съ єдномъ поклономъ тако јако гурнемъ, да е паштету на землю испустила. Я ви-ти шта видимъ, нити чуемъ, већъ скачемъ съ моимъ поклоняма напредъ и натрагъ, зграбимъ са уфлеканомъ поклоня на дебелу менкану и кидзану паштету, посрнемъ и да небы колико самъ дугъ на патосъ лосную, хтеднемъ да се за єдну столицу задржимъ, на кою се у онай ма єдна лепа девојка пригнула, да се посади; ова столица іошъ за єдно магновенѣ празна учини ми се да ме неће

моћи задржати и зато дочепамъ се и друге, на коїой е некa постара госпа седила, и повучемъ е заедно съ госпомъ доле. Мы три лица котрљасмо се са свимъ непристойно едно преко другога.

Сви подигну страшну дреку, и я, поплашенъ, дречао и самъ съ њима заедно, докъ су се столице уклониле и женске се подигле. Али изъ новогъ страха, и срамоте, останемъ я на патосу лежати као укоченъ; еръ оно младо девойче, кое се у ономъ чудноватомъ магновенію хтело на празну столицу посадити, беше моя Ружица! —

Стрицъ ми и у овой забуни помогне, и начини одъ целе ствари само едну шалу; а я се станимъ кодъ фуруне, гледаюћи крадомъ на разваљене паштете, коя я овой целой несрећи узрокъ била.

Поседаю за астаљ, а стрицъ ми начини место до Ружице. „Е“, помислимъ у себи, „садъ се вали добро узети на умъ, и ову несрећу загладити.“ Изъ учтивости насне Ружица чорбу најпре мени у тањирь; но я то нисамъ хтео допустити, и тако почну опетъ комплименти; напредъ сам вићо, да ће безбожни комплименти опетъ каквu несрећу довући. Да бы посао у кратко свршіо, туримъ одъ себе брзо и снажно подшењеный ми тањирь, гледаюћи ioй при томъ умилато у очи, и где чуда! врела чорба просне се на њену лепу аљину. — Кадъ я то опазимъ, тргнемъ тањирь са осталомъ чорбомъ къ себи и изручимъ другу половину чорбе на моје пантаоне. И садъ ioшть као старомъ младоженьи почне ми крвь врети, кадъ помислимъ на овай несрећный догађай.

Ружица се дигне са астала, да се пробуче; я метнемъ пешкиръ преко поливени пантаона и да небы и моје шепутле подобну несрећу искусиле, узмемъ еданъ край одъ остављогъ чаршава и вежемъ га за дугме мога капута у место пешкира.

Ружица се врати и примѣтимъ да се смеши; то ме утѣшило, што нисамъ сву чорбу на ню изручіо; яко одъ стида озновенъ, почнемъ брисати марамомъ съ чела и лица своћ. Садъ удари цело велико друштво у смећ, неизузимаюћи ни мою Ружицу. Текъ после видимъ да самъ се убрисао съ моіомъ беломъ марамомъ коя е сва пуна мастила была, и морао самъ изгледати као шареный арапинъ. —

Поплашенъ скочимъ одъ астала и поитамъ у кућу да се оперемъ. Али као некимъ волшебствомъ, полете за мномъ, тањири, чаше, стакла ножеви сланици и прочa и заузму своја положеня око мене и преданомъ; еръ самъ край осталогъ чаршава тако ако за мое дугме увртріо, да самъ у итости чаршавъ са собомъ повукао. Гости су седили као окаменѣни, и како су зинули тако су остали гледаюћи како добра ела и скупо вино на едан путъ съ астала одлећу, а они се іошть нису ни наели ни напили. Мой стрицъ стане обѣма ногама на чаршавъ, одъ чега се мое дугме одвоје. Садъ сам было као изгубљенъ морао самъ красно изгледати съ моимъ шареними арапскимъ лицемъ; ту ніе више было стаања за мене, я нисамъ мислio више на праћ, него потрчимъ гологлавъ на врать напосъ преко басамака, доле у авлію. У авлiи забавлно се едань великій ярацъ са домаћимъ магарцемъ. Овай се хитао стражньимъ ногама, кадъ се годъ ярацъ на њега съ оборенимъ роговима устремљавао, я юрнимъ, да мећу њи прођемъ, кадъ у исто време хити се магарацъ стражньимъ ногама, мислећи ярацъ ође да га гурне, и место ярца погоди мене несрећногъ бегунца у ребра и кадъ е хтео ноге доле спустити, заустави му се на велику мою беду и неволю една нога у пену нога капута продере поставу, и тако я као у клопку уваћенъ морадо статя. Кадъ ярацъ опази, да е магарацъ стао и да се више нехита, окураже се, ступи напредъ, испрази се и гурне место магарца мене. Я бы као несрећный младожења морао одъ овогъ ярца погинути, да ніе сострадателна слушкиња съ едномъ батиномъ у помоћь дотрчала, ярца отерала и магарећу ногу изъ могъ пена извукла.

Я самъ при оной жалостной комедіи имао доста времена, да бацимъ едань погледъ на пенцеръ трапезаріе. Видимъ, и то ме са свимъ порази, цело велико друштво, где гледа мою несрећу, и изъ свега се грла смее; што ме е найвише жао и моя се лепа Ружица съ њима у дружину смеяла! —

Ослобођенъ одъ оба она звера, поитамъ съ оборенома главомъ моіой кући, юрнемъ у собу, затворимъ врата, спустимъ франге стропоштамъ се на креветъ и почнемъ горко плакати, проклињаћи ово судбину.

Четири целе недѣл. преживимъ у соби са спуштенимъ франгама; и текъ после тога станемъ се куражити и усудимъ се кадъ е была месечина на полћ изићи и шетати се. Напоследку поћемъ путовати, да углађене нравы научимъ, и изъ уста варошана изићемъ. Одъ то доба ніе ми никадъ падала на паметъ женидба, а и никадъ нисамъ помислiо на велика друштва безъ стра.

Садъ самъ младоженя одъ 52 године, и іошть немамъ изгледа, да ћу се моћи оженити. Моя исторіја ако неможе гдикомъ младомъ човеку за примеръ, служити, а она га баръ може опомонути.

ЗИМА У РУСИИ.

Како настане у Русіи найяча зима, таки престане и сваћи ветаръ; добротворна уредба природе, еръ найманый ветрићъ при тако строгой зими сече лице као ножемъ. Одъ посла по полю престане и отврдньулый земледѣлацъ. Сваћи селикъ препрани огрева, за 6 неделя найстрожіе зиме пенцере и пукотине врата запуши брижльиво и прекуо озго чоа. Театри и велике цркве затворе се, само околостоће изић. дрзене цркве отвараю се и грею се. На пиjацама, где се найнуждніа препитанія продаю, гору велике ватре за грејаћ.

Кадъ е ака зима, може се видити на све четири стране дуплы пенцера ледъ съ читавогъ палца дебео. Кадъ се врата на неко магновеніе отворе, юрне съ поля густъ бео облакъ, кой улазећи са свимъ сакріе, докле се као влажна магла на патосъ неспусти.

На сокаку иду людіи са свимъ умотани у кожне зимнѣ аљине; стари люди и деца несмеду ништа на сокакъ изићи. Кадъ говоре излеће имъ при сваћой речи густа магла изъ уста. Примѣтће вредно е, да при строгой зими сви предмети тако изгледаю, као да се недаю кроз прозрачно тѣло гледати, и люди на 20. корачій далеко чине се као да су у густой магли умотани, премда е зими и магла, као и ветаръ редка. Покрай тога и сунце има яко црвену бою, кое и у подне іошть са свимъ ниско стои. Избацивана коньска добиваю у паданю свуда около ледъ и кадъ се са свимъ сирзну, распадаю се съ некомъ пуцаћомъ.* И снегъ е тако бео, да найбољи око ніе у стању гледати за неколико магновеня површину ніговy сунцемъ осветлѣну, безъ да великій болъ неосети. Ледъ одъ фата дебео тако е прозрачанъ и чистъ, да се на ону слама на видити може. Зимнѣ ноћи због белоће снега тако су ясне као данъ. Одећи снега врећаю очи яко, па зато и

сами селяци носе оболадсване наочаре, и при свој овој предострожности обична є ствар, да људій радне класе, кадъ остане, ослепе, као годъ што у старости овде кодъ насъ остаю безъ зуба. Али и то много приноси къ изгубленю вида, што се сузе, кое ладноћа на очи натера спрзаваю. У томъ случаю улазе у найближу кућу и у собн близу врата стоѕ дотле, докле се сузе неодкраве. Онаке посѣте бываю више пута обданъ, и никомъ и непада на паметъ, да се због тога лути. Іошть є обичнія ствар да се носъ спрзне, ако ніе когодъ упознатъ съ чувствомъ при такомъ случаю. Али ко насъ првый сретне, познае одма по плаветнякастой бои, и онда смо уверени, да ће намъ у пролазку љубазно рећи: „Братушко, нашъ носъ!“ При оваквимъ случаима ништа друго нетреба чинити, него узети једну шаку снега и носъ добро истрлати. Кадъ се оваква помоћь учини нешкоди спрзаваћ носа и очію, но кадъ се то изостави, онда се текъ рђава слѣдства показую. Зато се могу наћи у Русіи немало людій, кои су губиткомъ носа страшно нагрђени.

И опетъ се у Русіи зими найвише путуе, и то и данію и ноћу, єръ су путови лети са свимъ рђави. Съ добромъ рогожиномъ начини селякъ малу собицу одъ свог саонища, и у томъ маломъ простору увіе се съ кожномъ алѣиномъ, на седи и при найвећой зими са свимъ угодно и спокойно.

Чудновато є, да у Русіи быва ћча зима къ востоку, него къ сѣверу. Петербургъ лежи 5 степени сѣверніе, него Казанъ и опетъ є зима у Петрбургу много блажа, него у Казану, где текъ око конца мая обрабатаваю поля. А іошть у источнінмъ предѣлима быва свето већа зима. Охоцкъ лежи съ Петербургомъ скоро на равномъ степену сѣверно, али и самъ Русъ гроди се одъ страшне зиме у Охоцку; руски чиновници добиваю тамо већій чинъ, већу плату и дозволенъ, да се после 3 године опетъ могу повратити. Само име Камчатка мрзне човека и производи грозу, на опетъ тамошнѣ петропавловско пристанште не лежи сѣверніе, него Дрезда, Амстердамъ и Лондонъ. Узрокъ велике зиме у средньой Азіи лежи у великомъ удаљенію одъ мора, затимъ у соланой земльи, где былѣ слабо расте; но найглавнія є узрокъ узвишеньземљ одъ запада къ востоку.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Берлина: једне берлинске новине причаю слѣдующу препредену шпекулацію, коју су арендатори играня у Хомбургу Браћа Блаики начинили. Кажу, да су они чувеномъ франц. списателю Александру Дими 75.000 фр. понудили, само да напише једанъ романъ у једанаисть части, кой ће о Хомбургу приповедати и кой да се чрезъ три године свагда у пролѣће печата, како бы странцы овомъ новоћу намамљени за време купаня у Хомбургъ дошли. Дима є примію понуду, и осимъ речены 75.000 фр. начинію є уговоръ съ ньговимъ издателемъ, да му плати 200.000 франкій.

— Бечке новине являю да ће руский царъ Никола доћи 15. Мая у Франкфуртъ, где се такође већъ почео спремати квартиръ за ньга.

— Са француског конзулата у Трієсту ова су дана, са грба избрисане речи: „Слобода, єдинаность и братство“, а место тога метнуте є новъ грбъ са царскимъ орломъ.

— У Бечу већъ се кую нови цванцигери и талири са образомъ младогъ цара франца, и овы ће дана почети се и дукати ковати.

— Єданъ земљѣдѣлацъ изъ Каньиже представіо є писмено друштву земљѣдѣлія, да є дуговременимъ искуствомъ пронашао средство противу кромпирне болести, и иште 10 хил. фор. на да каже.

— Изъ Лондона: На питанѣ єдно Лорда Бомонта, шта ће се радити съ бегунцима, одговоріо є Графъ Мадмесбури, да ће сви бегунци єнглезко гостолюбіе уживати донде, докле своимъ поведенѣемъ не заслуже да га изгубе.

— Изъ Загреба: у Пешцани доћу око 1 сать ноћи айдуци и продру у кућу некогъ Жарковића, разџене његовой матери главу, пресеку његовой жени грлянъ, ране и кћерь и утеку са 500 фор. у џванцикама.

— Изъ Париза: француска журналистика изгубила є млого съ новимъ стањемъ стварій. Велике новине ове главне пароши изгубиле су већу часть. њихови препумеранта. Само Журналъ де Деба задржао є старый брой пренумеранта т. є. 14.000 конституціонелъ има 28.000 Сѣкль 23.000, Преса 16.000. Пей 12—13.000. Естафетъ 12.000. Асамбле Националъ 9.000. Уніонъ 5.000.

— Изъ Штуттарта 4. Апр. п. р. овдашній є дворь врло сайно дочекао оба велика краља Єуропе. Одма после представленія, посѣтила су оба принца све чланове краљевске фамиліе. Давасъ є у двору давань ручакъ за 60 лица, коіомъ приликомъ буду представљени високимъ гостима сви министри и генерали.

— Изъ Темишвара: Єдно дружтво, кое є пре неколико година найпре дало повода, да се овде гвоздени путови праве, и кое се съ првимъ пословима тога предузећа занимало, држало є после дужегъ одмора опетъ засѣданіе, у комъ є решило, да се министерству трговине молба оправи, како бы се грађевина гвозденогъ пута свойски предузела. Гвоздени путови преко Темишвара за югоисточну часть Аустріе бы ће одъ велике важности.

— Изъ Париза: Циркуларъ министра просвете довео є у велику забуку браће нашогъ обичаваня. Пуштанѣ целе браће, о коіой се мисли, да у своѕъ густиню, социјалне идее подранює, забрањено є: исто тако ни брковне нетрпе; и тако названа царска или краљевска брада због непостояны маћења своій прогонења є. Само се трпи іошть бакенбартъ, єръ држе, да се онъ са свима формама правленія слаже.

— Изъ Париза: Говорило се найпре, да се президентъ разболео, али садъ опровргавају новине тай гласъ и веле, да є мало одъ многя послова утруђенъ, ослабіо, али никако ніе пао у озбиљну болесть.

— Новине „Kreuzzeitung“ и берлинске „Nationalzeitung“ забрањене су у Француской.

— Изъ Фіюме: У години 1851. доніле су овде 7.177 лађій съ теретомъ одъ 2,281.960. центій, а отишле су 7.284 са теретомъ одъ 2,417.960 центій.

У Књегопечатни Књижества Срвье.

№ 29. У Београду, у Петакъ 11. Априла. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишња безъ пошитка 13. цв. а полгод. 7 цв. — са пошитком по' цв. на по' год. скупља. Ко жели у Београду да му се носи куће а ве у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПРИЛИКА ПРАВИ ЛОПОВЕ.

У време, кадъ се скоро сва европейска трговина ограничавала само на немачке вароши съ пристаништама, нађу се три путника, кои су съ Рајне долазили, при заоду сунца у єдной малой гостіоници на путу у Бремень, и само половину дана ода одъ тогъ места удаљеной. Ко су они были, исторіа неговори, но могли бы се за трговце држати, премда су пешачили и лакій парталъ имали, еръ су у ово доба путници брижљиво свое благо прикривали, да бы тимъ избегли нападанъ попутны пустая.

Како му драго, другій данъ кадъ се е сунце родило, пођу опетъ ова три путника на путь. На єдномъ месту, где се путъ утиниа, примѣте єдно буренце, добро набручано, и пола у блату закопано.

Тежина, коју е онай осетіо, што га е хтео дигнути, изманила му е узникъ удивленя. Његови сопутници доју му у помоћь; сва се троица скупе око њега и потруде се, да га найпре извуку, па после отворе. Нађу га златомъ напуњена. Овай догађай бише прао славъ за люде, кои су се пре єдногъ минута за срећне држали, ако неопличкани у Бременъ стигну.

„Какво благо!“ повиче наймлађій путникъ; „кадъ бы то наше было!“

„Младый човече“, рекне найстарія озбильнимъ и строгимъ гласомъ,“ оно није наше. Мы немамо ништа више съ њимъ, него га оном дати, кой га е изгубіо, чимъ нам милостивый Богъ даде, да га пронађемо.

„О! о!“ рече трећій, „мы смо поштени люди, баремъ тако изгледамо, а поштене люде потреба учити, шта е њіова дужность.“

— Заръ сте вы мое речи за какавъ рђавъ позивъ држали?“ одговори наймлађи, доста набусито. „Я писамъ мањ наклоньень, него вы, да добра други людій присвајамъ; злато ме фала Богу необчарава! айде, да поиграмо у Бременъ, и да явимо управителю вароши овай случай.

„Одма одговоре његова два друга.

После ове препирке, у коіой е свакій свое поштење фаліо, продуже исти путници свое путованъ.

После пол' сата уђуте сва троица и заглубе се у мисли.

Ишли су у пространомъ растоянію єдань иза другогъ, и гледали су по кадкадъ крадомъ єдань на другогъ. Њиовъ ходъ, што су се више къ варошни приближавали, бише све то више спорій кое одъ ове мислій, кое одъ злата што су поделили. А у ономъ магновенію, кадъ су торонъ опазили, стали су са свимъ.

Наймлађій бише неколико корачи напредъ, и ова друга двоица, кои су близу єдань другогъ стали, зачну слѣдующій малый разговоръ:

„Они, кои съ такомъ сумомъ путую, мораю быти яко богати.“

„Я вамъ кажемъ, безъ да умањамъ, они мораю више имати, него насъ обоица.“

„О! кадъ бы ми благій богъ толико даровао, я се зайста небы више скитао по свету.“

„И съ мањимъ се може човекъ задовольити.“

„Какви люди могу то быти?“

„Безъ сумњ какавый великій господинъ, кой е за ово злато свое поданике цедіо“

„Може быти, или какавый айдукъ, кой е ову ноћь честне и поштене путняке оплачкао. „Я, што се мене тиче, мислимъ, само люди, кои су доста яки, да на друге нападаю и харамо, носе толике новце са собомъ и скриваю ій тако рђаво.

„Е да! рекне наймлађій, кой се садъ у разговоръ умеша, „нисте ни єдань погодили. Господарь овогъ блага сигурно е какавый матерый чивутинъ, кой се лихоимствомъ обогатіо.“

„Шта!“ повиче найстарія, „чивутинъ? каматникъ? непріятель наше вере? кадъ бы я то извѣстно знао, али неизлазя ли све на єдно, и ніе ли жалость помислити, да се ово злато изъ тако нечистогъ извора опетъ поврати у руке, кое ће му злоупотребленъ съ њимъ чинити?“

„И осимъ тога може се обезбѣдити срећна три фамиліарна човека“, дода средовный путникъ.

„Я немамъ неторо деце.“

„Я немамъ осморо и мога старогъ отца на врату. Мы смо сва поштена људи, и што недира у совесть овака три поштена човека, то мора быти право.“

„Дакле да га повратимо старомъ каматнику!“ рекне младый човекъ, но найстарія мисляше, да ову ревность уздржи.

„У нашой камери нележи ништа, шта бы на лакомство личило. Мы нећемо те новце задржати, да се обогатимо, него само, да га добримъ употребленъмъ одъ невалаштва очистимо. Мы ћемо наше дугове платити и нашу децу удомити, кой су доста одрастла, да могу сама кућомъ управляти, а кой су іошть мала воспитаћемо ій прилично. Ако тако радити мислимо, треба да се овде свечано єдань другомъ заверимо, иначе, неможе быти.“

„Есть, мы се заклињемо!“ рекне другій,“ и чинићемо съ нашимъ изобиліемъ и добра штогодь.“

Као да ніе было советно, да путь продуже, или се натрагь врате, свраy у єдну шуминy, кою су у близости опазили, и намере ту остати, докь се несмрине.

Бети нису имали шта, зато є морао єдань одь њи у варошь отићи и што за ело донети. Наймлађій, коій є наравно био найлакшій и набржій, буде съ тимь обтерећевь. Остава у залогу њєговь део новаца друговима, као знакь да ће се извесно вратити. Ови нису были безбрижни о њему, єрь су мислили, єваполике рђаве мисли могу му пасти у путу на память.“ „Ако га уображена честь или надежда на већу награду натера, да насъ изда! онь є младь и лакомисленъ; њєгове новце скоро бы поарчио. Онда долази грижа совести и богзна шта іошть може изь тога слѣдовати.“

Тако су говорили и казнили іошть много основа противъ тогь младогь човека. Али права њєгова кривица бише њєгова велика суша злата, коя се у њиховимь рукама налазила, и њима се чинише, све є болѣ имати половину новаца, него трећину. Скоро су єдань другогь разумели и решили се, да га са света уклоне.

Време є пролазило, а онь се ніе показивао; њиховъ се немирь свакогь тренућа умножавао, и вище су пута за њимь изгледали. Напослеку угледаю га изь далека и врате се натрагь, да га на одређено место чекаю. Тугa убіо и после седну, да еду; што онь є изь вароши донео. Али ово ело бише имъ последнѣ, єрь є было *отровано.*“

ЄДНА ЧУДНОВАТА ПОВЄСТЬ.

Око єваке госпе, коя се увече кити, облеће читава войска малы духова, да новый створь свршe. Єданъ привлеплює прашке руменила на бледо лице, други се люшю на витицима, єдни развлаче неверно покривало прсію, а єданъ мора да се мучи у шупльави мидера. Млоги су поседали на посуће, съ конца се лепотя прави. Изъ ове митологіе дае се разлєснити єдань редкій случай, кои се у момь присутствію садь скоро кодь Темире догодіо: Њно огледало поче говорити; чуйте овай безобразлукъ:

„Милостива Госпо, я самъ васъ више година честно и поштено служіо, и вы ме зато почествуете съ онакимъ повереньемъ, съ коимъ се никакво парче вашегъ украса фалити не може. Вы се чините самномъ задовольни єрь я каше умилато пріятно смешевъ немогу другчіе толковати. Ово дуго познанство, дае ми право да будемъ искревъ. Одь садь несмемъ вамъ неке погрешне затаити, и онда може быти, да су за мене ваша милость и благополенія изгубљена.“

„Єваній данъ самъ казивао, да сте лепи и дражестни; ако садь ноюу речь натрагъ узмемъ? Темиро светь є у пресућиваню са мномъ согласань; чуйте одь вашегъ старогъ пріятеля у нашой соби са стерпљењемъ єдну встину, коя се нерадо чита предъ какимъ собранiемъ. Я самъ опасанъ любимацъ; непада се дуго самномъ обходити. Питайте ме реће за советь. Има заслуга, кое непотребую моє одобреня. Вы можете быти врло пріятни, и ако я о вами овако рђано говоримъ.

Темира побледи свудь око свогъ руменила; гурне презрителио брблаво огледало са астала, кое се на комаде разбіе. Чуемъ тихо смеяње ослобођеногъ духа, коій є кроз отвореный прозорь одлетіо. —

ЗАГОНЕТКЕ.

Какво є дрво найтеже? — (просячній штапь.)
Шта надвишава човека? — (капа.)
Како се зове она стварь, коя носи терете преко воде, а нимало се немиче? (Бупріа.)
Зашто є узео Адамъ прву кашику? (за држакъ.)
Кадь є мужъ господарь у кући? — (кадь жена ніе кодь куће.)
Зашто дажмури пегао кадь кукурече? — (само зато, да кокоши мисле, да онъ то зна на память.)
Кадь цливаю гуске? — (кадь немогу да довате дво.)
Кадь се зецъ небои пушке ни людій? (кадь є на ражню.)

ИГРА РЕЧІЙ.

У каквомъ є кошу найболѣ живати? — (у разкошу.)
Коя воля, ніе никоме повољна? — (невола.)
Коа є найвећа рђа? — (природа.)
Коя є найгора уредба? — (у ребра.)
Кое найлуђій? — (найхуђій.)
Кое депоће, беда се виде, мисле да су лепе? — (слепе.)
Коя є найдужа бара? — (Колубара.)
Кои є човекъ у богатству найгорій? (найгољій.)
Зашто се у Београду прави театоръ? (за театоръ.)
Съ каквимъ сеиницама ніе нико радь обитавати? — (съ анценицама.)
Коя є девојка свагда тужна? — (ружна.)
Кадь когодь чита Шумадинку, шта каже? (лаже.)
Коя є найвећа речь? — (пречь.)

ЄХО (одзивъ.)

Шта ради Азіа? — (зіа)
Француска є у Европи слободу братство и єдинакость створила. (— орела.)
Животь є на овомъ свету чудань! — (удань.)
Ко найвећма ужива свое право? — (— во.)
Шта раде поєте, кадь стихове слажу? (— лажу.)
Каква є сада слобода Француска? — (— уска.)
Какавъ є садь Кошуть? — (— шуть.)
Ко є найвећа пречага? — (— ага.)

ТЫ!

Кажи ми читателю ніе л' ти све єдно, ил' ти реко *Вы* или *Ты*; обе су речи одь єдногъ слога, са два писмена само што се єдна починя са в. а друга са т. Кадь се мало промислишъ, чудићешь се са мномъ заедно, зашто да тебе єдногa *Вы* зову, кои се речь по чистой памети само за њи више употребити дае. Радь бы было да знамъ, у кое време дође *Вы* у моду место пр родногъ *Ты*. Досадь самъ єднако дрвдо, да є онай, кои є са *Вы* единицу прьый путь назвао; морао фалишне очи имати и ствари двоструко видити.

Но почемъ є *Вы* временомъ и обичаемъ єданпутъ већъ уведено, то лако садь понати могу, зашто се скоро єваній наше уверенъ, кадь му когодь републикаиско *Ты* каже, исто тако као што бы се старый Римлянинъ смекао, кадь бы му когодь *Вы* рекo.

У осталомъ мени се чини, да є *Ты* свою силу увећало, одь кадь є свое царство са *Вы* почело делити. *Вы* є изражай ладне учтивости, а *Ты* є толмачъ напрасны или пріятельски будій.

Како е нуно речитости и сиаге *Ты* у страсти, завис-ти, бесилу?

Ты у пріятельству зайста е величествено, оно привлачи љубезногъ пріятеля све ближе къ нашимъ очима и нашемъ срцу.

Шта има слађе, пріятніе, драгоцѣніе него *Ты* у љубови. Много месеци треба чезнути за єдань погледъ, єдно осмехнанѣ, пола речи, пола признања, да бы могли чувствовати, съ какивимъ весељемъ, съ какивимъ водпевствомъ испуняваю душу љубезника ова два писмена, кои се изкраду изъ леви ружични устію љубезнице.

Родитељи и деца довела су *Ты* у ово наше новіе време до пристойне почести.

Има люди отворена и слободна срца, кои чимъ насъ виде, одма намъ безъ свакогъ устезања *Ты* кажу, и мы се само мало зачудимо и смешимо, али се непалазамо упрећења.

Многима се смешно види, што неки кодъ насъ употребляваю вишеброй не само у другомъ него и у првомъ лицу, и. п. сретне єдань свога познаника, па му каже: „Ми смо насъ тражили, а вы нисте были дома.“ А исто е тако вишеброй смешань и за друго лице, само што се овай више употреблява.

Има опеть *Ты*, съ коима се горди люди послужую.

Обичай е, да се умрли као стари пріятель сматраю, па зато е *Вы* са гробим надписа изчезло.

Има іошть *Ты*, кое се узима у почитанію и у удивленію. Кой бы казао: „О Чубро! Вы сте были великій поета!“

ИЗЪ ДОМИШЉАЊА

Слово.

Єдань говораше слѣдуюће слово: „Цезаръ е свою побѣду найпре женя нію, а то найвише изъ того узрока, да се радостна нѣсть тимъ пре међу людма разпростре.

Писмо войника љубезници.

1-путь за свагда немисли на раз-2-ањѣ наше љубезна моя! у-3 сузе, нећешъ іошть 4-нечный векъ самовати. — Крчма 5-пріяй врло е лена, зл' самъ науміо 6-тарити и далѣ одавде; ево овай часъ 7 на кола, међутимъ нареди-8, како ћу што пре кодъ тебе быти. 5 на 9 нема кодъ мене; зато добро се владай, єръ 10-конаћу те иначе, да се крстишъ! љубезній те Лазаръ 11-тый капларъ 12-те кумпаније, 13-те регементе.

Нова титула учителю.

У єдной скупштини учителя претресало се пытань: како иначе да даду учителю име? Ако се изостави слависки „дѣтопаставникъ,“ онда учитель као и магистеръ у слабомъ е уважењу. Тада ће єдань као изъ дупьѣ рећи: „Бирайте вы име какво намъ е по вольи, а я ћу да се зовемъ „школоподупирательъ“; єръ да я мою школу нисамъ подупрео, она бы се давно и давно сурвала!“

Нехиње.

Єдномъ у театру кіо е некій старый капетанъ съ такиомъ силомъ съ галерије, да су люди доле седећи морали амбреле поразапињати.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Овде у Београду одъ великогъ четвртка наступила е необична ладноћа. Вечаръ кои е съ почетка неколико дана трало, престао е, и одъ то доба єднако снегъ пада, и ружно ладно време трае; тако исто добіймо извѣстія, да свуда по окружіама, Ускрсъ е было више наликъ на Божићъ.

— Єдань селянъ пагаоћи рибу у Моравы, уватіо е єдну рибу съ мялымъ роговима на глави. И та риба као чрезвичайность послата е усољена учредничеству Шумадинке, гди се и садъ налази.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Мадрида: пишу, да е то прьи садъ признао пруский краль, шпанску краљицу, и то веле, да е прьый важный чораякъ у политичномъ животу прайске. Кадъ е то прьый, да какный ће быти другій?

— Франкфурть: овде е некій трговачкій баштованъ одневао єдну исполинску морску ружу. Цветъ е великій као човечія глава, а цвѣнъ е као скерлеть, и прелива се као у некой златной сайности — али мириши као белый лукъ.

— Изъ Беча: Графъ Буль Шауенштайнъ, посланикъ аустрійскій при енглезкомъ двору, дошао е у Бечъ и іуче 13. Априла п. р. именованъ е за министра спольашніи послова.

— Изъ Беча: 13. о. м. и. р. сараниди су князя Шварценберга у цркви св. Михайла.

— Изъ Брина: у єдной одъ последніи сѣдница дружтва земледѣлскогъ у Моравіи заключено е, да се моравски земледѣлци позову, да саде брођ, и виде како ћеду у томъ предузимању успѣха. —

— Овы дана догодіо се у Паризу єдань жалостный случай. Сынъ некогъ фабриканта Маре любіо е єдну чифутку по имену Фани П. Њени родителыи одбіо га, нехотећи да се њиова кћи за Христіянина уда. Фани остави родительску кућу и узме сама за себе квартиръ, гди е могла своју љубезника виђати. Родитељи обе стране чинили су све, само да ій раздвое; они заключе, кадъ немогу заедно живити, барь могу за єдно умрети. Ноћу се попне єдань полеваикъ на басамаке и осети задай одъ дымура, кой се чиніо, да долази изъ Фанине собе. Отвори врата, и наће девойку мртву; а њенога љубезника іошть мало живога, но и онъ после неколико магновенія испусти душу. Они су єдно отворено писмо оставили, у комъ су казали, да су морали умрети, кадъ имъ нису дали да се узму.

— Гвозденый путъ између Петербурга и Москве радіо е целе зиме, али ніе много зарадіо. Превозъ еспана особито мора се надметати са своиштама, єрбосе на овима могу еспани много ефтиніе, него на парнымъ колима до места одпети.

— Изъ Турина: изишла е прва нумера седмичногъ листа на француzкомъ языку: „Журналъ де Турінъ“, кой уређуе познатый Русъ Головинъ.

— Изъ Финкирхена: цена вина скаче непрестано кодъ насъ, 10 — и 12 форинтій сребра да се плаћа за аковъ, то е што годъ нечувено кодъ насъ.

— Изъ Ваца: 11. Априла п. р. осетило се земльтресеніе, кое е неколико секунда трало.

— Изъ Брашова: по гласу званичних известія нестало е говеђе болести у Ерделю.

— Изъ Хановера: являю званично, да е краљ државне министре Декена и Борја за државне саветнике именовао, а министра Хамерштајна за извршителя послова внутрени. Министеръ Бакмајстеръ обтерећенъ е за време са управљанјемъ финансіе и трговачки послова.

— Америка: у Нев-Іорку задржана се сада једанъ скитница, кой се назива Маіорь Байронъ и издае се за правогъ сына славногъ поете Байрона; онъ потврђава, да има непечатани писама и стихотворенія отца његовогъ коя оне да изда. Преваріо е једногъ књижара у Лондону, али Американци нећеду те дати преварити.

— Изъ Париза; умножаванѣ напредни државни прихода приноше къ утврђеню правителства и къ повереню у поступке Луи Наполеона. Сума месеца Марта о. г. превазилази ланьску са шесть милиона. Министерь являе да кованѣ новаца изъ нова, чега е трошакъ на 7½ милиона предрачунѣнъ, неће особитый кредитъ требати, еръ ће се зато нуждна сума одъ добитка 11. милиона фунтій банара вакнадити, кой ће одъ тогъ посла претећи.

— Изъ Париза: новине Преса добила е укоръ одъ полицайногъ министра због једногъ обнародованогъ чланка, кой е Жирарденъ написао, и у комъ вели, да е обновленѣ царства у Француской неправедно поступанѣ.

— Изъ Брисела пишу: да су изъ белгійске войничке службе одпуштени сви полички официри и унтерофициери и да изъ е само нешто новаца дато при одпусту.

— У Белгію у 1848. год. увежено е са стране свилены производа у вредности преко 7 мил. франки.

— Тѣръ изгнани историкъ изъ Француске кои е у Лондону тѣшила за отечествомъ, одговорио е: „Ахъ, наше величество незна како е то у вгнанству живити.“ — „Патри“ француске новине являю да е забележено 6. хиляда лица коя ће се протерати изъ Француске.

Новине франц. „Пресъ“ биле су сиале на 12. хиляда пренумеранта, но сада кадъ е опетъ Жирандена њиовъ старый главны уредникъ приђо се и почео у њима писати, скочио е брой на 30 хил. пренумеранта. Његови найглавній уводни чланци имали су наслове: „Чувајмо републику!“

— Президентъ републике Бонапарта дао е 30 хиляда франака да се маршалу Нею једанъ споменикъ подигне.

— Лондонъ: Херцогъ Велингтонъ отишао е изъ Лондона на своја летня добра где ће 1. Мая свой 83. данъ рођења славити. — Великій петакъ у Лондону празнује се съ найвећомъ точностію. Сва врата места и дућани затворени су. Све су богомоље отворене. Звона многобройна са тороња свуда читавъ данъ готово звоне. И шеталишта тога дана вазданъ бјала су пуна. И особито у целомъ Лондону движеніе трајало е, и люди хилядама, пшли су изванъ вароши на твозденимъ путовима, или паробродима. Само на онымъ малимъ парабродима што по Темзи иду у Ришмонъ, возило се тога дана 30 хил. душа. — У Бристолу осетио се једанъ малы земљотресъ.

— Досадашњи обичай у Аустрји, да се по варошима натра, посредствомъ топова огласи, укинуть е.

Огласи.

(15) (1—3)

Продае се једна кућа са једномъ пространомъ собомъ, сарачаномъ и куйномъ с' једнимъ подрумомъ планемъ 4 фата и три стопе ширине на лицу; а у дужину 12 фати и коя кућа дежи до варош-капіе изподъ здавія гимназіялногъ разреда, ко жели купити нека се нижеподписаномъ изволи као тутору исте куће, ради погодбе пріявити — цена ће бити умерена.

Ђорђе Далићъ,
терзія.

---

(16) (1—3)

Једне нове, офарбане и добро оковане тарнице, за једногъ коня, имаю кодъ зеленогъ венца на продаю.

Владимира Ђ. Христића

---

(17) (3—3)

Чиновници окружія пожаревачкогъ ступивши пре краткогъ времена у погодбу са Алексомъ Іовановићемъ шнайдеромъ Аустриско-Бедо-Црквапске регементе да имъ по постоећой уредби униформе и све остале овой привлеђеће потребе набави, — такове су одъ њега већъ добили. Па како су исте алване у Бечу прављене чега ради е майсторъ Алекса нарочито тамо пшао, и како су одъ фине материје и вешто скроене безъ да се и найманѣ примћаніе сверху ньи учинити може, и како су справа красоте и важности ньине за доста сфтину цену начињене, то не само што се поменутомъ Алекси као почитанія достойномъ майстору овымъ благодарность изявлюе, него се свакій чиновникъ отечества нашегъ коме е нуждно униформу имати, уверава, да му истый майсторъ Алекса узевши само меру, за найкраће време изъ Беча добавити може целу униформу доста умѣреномъ ценомъ, почемъ е онъ нарочито тога ради контрактъ у Бечу заключіо, по коме се на найбржу руку ма колико било униформи добити може.

Ко дакле оне нека се поради овога обрати на писара окружногъ пожарев. суда Каракостића, преко кога ће моћи майсторъ Алексу за у Пожаревацъ добавити, и съ њиме се погодбе ради састати.

У Пожаревцу.

---

(18) (3—3)

Мою кућу (купљену одъ Панте Х. Стонла) на Сави до Сава-капіе, желимъ дати подъ кирію. Она има на горњимъ бою 3. собе съ куйномъ, шпайзомъ и једномъ дипанаомъ на сокакъ, и дућанакъ ходникъ — у истомъ реду изъ авлје има 2 простране собе са опакломъ сарачаномъ и куйномъ. Изподъ куће пакъ има 2 велике магазе за тежакъ еспапъ. У авлји, коя е довольно пространа, има опетъ една мала кућа са 2 собе, куйномъ једнимъ каменымъ подрумомъ, и шталомъ за 4 коня, заедно са сенникомъ. Ко жели све то заедно, или повасобъ одъ Ђурђева дне или іошть ранје, подъ кирію узети — нека ми се ради погодбе благовремено приави.

Іованъ Божићъ,
Касиръ хамарапіе Београдске.

---

(19) (3—3)

Ниже подписаный препоручуе се публикуму са колачима и посластицама одъ сваке руке, и у свако доба фрашцо начињени. Седи у пиварскомъ главномъ сокаку према купалишту.

Васа Тешькоћићъ.

У Књигопечатни Књижества Српске.

№ 30. У Београду, у Вторникъ 15. Априла. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є тодзина безъ заванта 15. цр. з полгод. 7 цр. — са ванатконъ по' цъ. на по' год. вазнаћ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцелерію по' цъ. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

Ваденъ — Августа 1847.

Писамъ се надао, да ћу ти одавде писати, али нита бы знао друго радити, надь овде, у овомъ селцу, гди никакие забаве немано, а притомъ морамо седити и чекати да престане киша. — Да ніе на полю киша, я бы са ја путовао даљ, а овако, седећи безпослень, ово писмо пишемъ више мене ради, него тебе ради. И ако буде одвећа дугачко, то онда некрини мене, него кишу, єръ она ти више — и донъ годъ киша наполно узтраје, дотле ћу ти єднако писати, а како киша престане, поћићемо даљ.

Изъ Луцерна поћемо у Флиделъ на параброду — Флиделъ є седо на врху езера. Нашъ парабродъ поће рано. Време є лепо и топло было, и мы смо сви на крову параброда стаяли, и дивили се онымъ красотама, кои су окружавале оно дугачко а узано езеро; намеће остали брегова съ єдне стране стрћіо є у облаке брегъ Пилатусъ а съ друге стране Ригн. Путника є тако много было, да є се єдва могло разимонћи на крову параброда. Обале тога езера найзаменитіе су за исторію Швайцерске, а потоме и за свакога путника; читаюсть тога пута имали смо шта гледати, и то све исторично знаменате предмете. — Єрь одна пошто прођемо, Брункенъ и Швицъ, укаже намъ се у брегу єдна мала леденица, то є Гритли, (или Ритли) и сви путници подигну шешире и капе и неколико пута заори се: „ура". На той липадици, завћрили су се у старо доба три одважна Швайцерца: Вернеръ Штауфахеръ, Ерни (Арнолдъ) и Валтеръ Фиршъ, про тиву угњитателя Швайцерске слободе — и Швайцерци приповедаю, да су ту протекла три извора, гди су њи троица стаяли.

Видли смо ово место, гди є Телъ изъ чамца изкочіо на обалу, и чамацъ у комъ є Геслерь седіо, отиснуо на воду; на томъ месту подигнута є Телу єдна мала капела 1388. год. гди є онда ту было 114. живи страяца кои су Вилхелма Тела лично познавала, ту се сада Швайцерци обично сваке године о Спасовудне скупляю, за спомень своє слободе и на славу свога ослободителя. — Ту є езеро преко 500 стопа дубоко.

Одатле до Флиделна блудили су наши замишљени погледи, по голимъ каменитымъ брдима — езеро є было туда узано, и возили смо се као крозъ какавъ сокакъ, гди су високе куће. — Путници тргали су час на єдну час на другу страну параброда, и гледали и єдань другоме показивали, или знаменитости природе или исторіе Швайцерске — често пређемо сви тако на єдну страну параброда, да се сва лађа накриви толико примћтно, да насъ є капетанъ више пута опоминао, и молію, да стоимо на средини. — Нашъ парабродъ доће на врх езера гди река Рансъ утиче, кои крозъ езеро кодъ Луцерна изтиче, ту изађемо у селу Флиделну, а одатле, одма поћемо пешке, и за четврть сата доћемо у Алтдорфъ. — Садъ кадь самъ, у овомъ писму дошао, у то место, немогу се уздржати, да ти о Вилхелму Телу, обширніе, које є онъ и шта є неприповедамъ, кога самъ ти често укратко, споминао, и кога Швайцерска сматра за своєгъ ослободителя. —

Вилхелмъ Телъ рођенъ є у селу Бирглену близу Алтдорфа. Онъ є было селякъ, али є своимъ карактеромъ, одважностћу, поштењемъ и праведльностћу было чувенъ и одъ свію околны села уважаванъ и почитованъ. У оно време пушака ніе было, и онъ є у овомъ краю найбољ знао стреломъ погодити. Швайцерскомъ онда су управљали, аустрійскій, одвећъ строгій нечовечны намћстници. Геслерь знао се кои є надъ онимъ краемъ было, и онъ є своїомъ нечовечностћу, надвисіо свакоть тирана ондашнћгъ времена. И колико су Швайцерци подани и послушна были, гледао є онъ да ій сасвимъ у марву претвори. — Геслерь, да бы показао, докле се човекъ у власти може заборавити; заповеди, да се на липу кол є у Алтдорфу была, обеси нћговъ шеширъ, и то да представлава власть и господарство Аустріе. и да свакій мимопролазећи, мора предъ тымъ шеширомъ, скинути капу и поклонити се. Вилхелмъ Телъ ніе хтео то чинити, и предъ тымъ нћговимъ шеширомъ клањти се. Геслерь доће са своимъ пандурима, и осуди Тела на іоште нечувену казнъ: младољћногъ Теловогъ сина постави да стане, и да као што причао неке, узъ ону липу, па му мету јабуку на главу, и онда Геслерь заповеди Телу да изъ приличне дальне мора стреломъ погодити јабуку на глави своєгъ рођеногъ детета, а ако непотрефи јабуку, да ће посећи и њега и дете. — Како є было Телу гађати тако блізо главе своєгъ сына, то могу само отцеви чуствовати. — Онъ запне стрелу, и срећомъ своіомъ погоди јабуку, и нћговъ сынъ несао, дотрча и донесе му јабуку заедно са стреломъ. — Вилхелмъ Телъ како є изпустіо ону стрелу, коіомъ є јабуку устрелію, наши се одма за другу стрелу, и кадъ га Геслерь запитао, што му она друга стрела, ніе могао се уздржати него му одговори: „Да самъ овомъ првомъ стреломъ потрефіо могъ сына, ова друга небы промашила тебе, єръ є за тебе была спремљена." Геслерь одма повиче, и свежу Тела. Но Телъ имао є доста свое родбине и пріятела, зато Геслерь, ніе смео да га везана поди сувимъ, него мету га у нћговъ чамацъ, и тако поиесу се езеромъ, онъ є хтео да га доведе до у

какву тврдиню, да га тамо затвори. Кад су били на средъ езера, дуне якій ветаръ, кои и сада врло често на томъ езеру дува, и кои ветаръ зову Фенъ, и тымъ ветромъ и онда узколеба се езеро тако яко, да су сви осетили да су у найвећой опасности. Краю никако нису могли одъ велики таласа приснћти. Єданъ кои и међу њима у чамцу быо, и кои е познавао ветаръ, обале и удъ езера, могао бы ій спасти, то е быо Телъ, али нъгове руке быле су везане. Геслерь уплашенъ заповеди те Тела одреше и преда му управлянћ чамца. Телъ своимъ вештимъ и якимъ рукама, притера чамацъ краю и скочи съ чамца на обалу, а чамацъ заедно са Геслеромъ и нъговомъ пратьомъ отисне у езеро. Телъ са стреломъ и лукомъ, одметне се у брегове — а Геслерь после дуге борбе са буромъ на езеру, изађе на обалу, и пође у свой дворъ у Кисвахтъ, но Телъ у єдномъ пролому дочека га, и съ брега убіе стреломъ. По томъ буне са свію страна буна, и Швайцерска после дугогъ ратованя ослободи се.

МИРОЂІЯ.

(Ретинкъ за живот.)

В.

Ћди е треће писмо у нашой азбуки, славенска е речъ, и на србскій значи: *знамъ*, или *знаћ*, дакле смысао досадъ разяснита три писмена *азъ буки вѣди*, значи на србски: „я букие познаемъ."

Вампиръ — то е ние оны людій, кои умру, па после опетъ устану изъ гроба, те даве друге люде. Многи држе да то неможе быти, но ми увѣравамо читателъ, да е то исто онако могуће, као што е, у Топчидеру изгредо сто фатій камена. И да бы ту могућность іошть болъ утврдили, навешћемо єданъ истинитый примѣръ, како е една мртва баба, удавила две друге бабе што су е чувале. — То ніе было одавно. Єдна баба умре у селу Н** ова е обуку, нареде, мету у сандукъ, и кадъ се сирве остану две друге бабе у той истой собя да е чуваю. Сутра данъ кадъ дођу комшіе, нађу ги е она мртва баба изашла изъ сандука и ги стоя до врата, а оне друге две на средъ собе обадве мртве. Ко не бы могао у томъ случаю веровати на вампира! — нико о томе у селу ніе сумньао. — Но после неколико дана, проведе пандуръ два шегрта везана, и ставъ се објасни, и село онда скоче проклетницу, га оне сироте бабе. То е онако было: — оне две што су ону мртву чувале, по своіой несрећи обадве заспе; у то доба два шегрта, идући на вашаръ у Ваљево, прођу поредъ оне куће, и виде ги горе свећа, и ги две бабе спаваю поредъ треће мртве. „Можешъ ти отрити 25 батина?" запита єданъ шегрть своіъ другара: „могу и 50" одговори новосито други шегрть — „и пита ме пытаць, кадъ знаешъ, да нас майстори найпре науче трпити батине, па онда шита альване." „Е, па кадъ можешъ, а ты айде самномъ, да уплашимо ове две бабе па ако нас и увати напетанъ, нальда неће быти више одъ 25" одговори онай прьый шегрть, и како су были спизки и сбогъ врућине отворени пенцери, уђу обоица крозъ пенцеръ у собу, и полако наваде мртву бабу изъ сандука, и присполе е управо узъ врата, па онда опетъ изађу, и оду своимъ путемъ. Свећа е далъ горила. Око веко доба ноћи пробуди се єдна баба, погледа у сандукъ види да е празанъ, помысли да бежи на врата, кадъ погледа, а она мртва, стоя, и претисла леђима врата. Она се уплаши, гурне рукомъ ону другу што е спавала, и рекне іой полако: „секо, ми смо обе пропале!" Ове се пробуди и кадъ погледа на врата, свисне одъ стра, а она друга устане и пође, но и она надне мртва. Мы савѣтуемо нашимъ читательима да се чуваю живы людій, а мртви слободно нека се небое, живъ човекъ зло чини, а на мртвогъ само беду баца. О, колико има вампира, кои се съ нама на сокаку срећаю, пріятно се съ нама разговараю, гдје васъ и любе васъ, а међу тимъ, желе намъ крвь нашу попити — такови вампира чувайте се, кои вамъ зло мисле, а неће да кажу. — Човекъ е чудноватъ? и радіе бы кодъ своіъ найвећегъ душманина пренохіо него поврай єдногъ гроба, а то зато што гробъ неуме да говори, и да ласка и лаже. Гробу можешъ слободно казати оне тайне, кое несмешъ на найболъмъ своимъ пріятелю повериги. Живы людій, треба се бодти и чувати, а мртви нигда, међу нама живима има много вампира; међу мртвима нема ни єдногъ.

ИСКРЕ

(Изъ Гетеовогъ текста.)

Човекъ е тако склонћанъ одати се къ найпростіемъ, духъ и чувства затупляю се тако лако одъ упечатлења ленога и сапрћеногa, да бы требало способность ово осећаня и на єдакій начинъ при себи обдржати. Брзъ такопогъ уживања нико се неможе сасвимъ лишаваги; и само ненавикнутость да човекъ што добро ужива узрокъ е, да многи люди у глупомъ и безвкусномъ, само ако е ово ново удовольство налазе. Зато требало бы єданій данъ баремъ по єдну малу несницу чути, єданъ добаръ спѣвъ читати, — єдно изредно изображеніе видити, и само ако бы могуће было, по неколико памети речій говорити.

Я се могу само овомъ човеку радовати, кои зна шта е и за шта е за друге полезно, и кои се труди да свое самовольство ограничи. Єданій има свою собствену срећу у рукама, као што майсторъ има грубу матерію, изъ кое онъ хоће штогодъ угледно да направи. Али е са овимъ художествомъ као са свачимъ; само способность къ томе нама е урођена, а ова треба обучена и брижльиво извештена да буде.

Дуга разсуђивања показую обично, да некамо у виду точку, о коіой я говорь: а препагла дѣлања да бышъ имало непознаемо.

Добру мисао, коју ги прочитамо; штогодъ особито, кадъ чуемо, забележямо свагда у нашъ дневникъ. Но дамоли себи труда у исто време, да изъ писама наши пріятеля собствена примѣчанія, подлина осмотрена, и скоротечне, богатоумне, речи повадимо и побележямо то немо се здраво обогатити. Писма забацуемо да іій никадъ више нечитамо, или іій найпосле и уништожавамо, те тако изчезне найлепшій и найсердній духъ живота и за насъ и за друге.

Саобштавати се, природно е; а саобштено примати као што е дано, то е изображенъ.

Недостатке одкривати ніе доста; шта више, неправо е то чинити, ако у исто време незнамо и средство къ подобнавно показати.

Матерьій языкъ у исто време и чистити и обогаћавати, посао е найболъи глава. Само чисћенъ безъ обогаћавања показуе се понайчешће празноумно; врь ништа ніе згодніе него одъ садржаја одвратити се на на израже-

ня пређи. Богатоумный човекъ скончава вештество свои речи; немарећи изъ какви се елемента ово састои; празноумань човекъ може валяно чисто говорити, па да о-цетъ нема шта казати. Како може онъ осетити, да е какавъ безсмисленый подметакъ у место важеће речи изказао, кадъ му ова речь никадъ ніе живила у глави, ерь ніе о ствари мисліо. Има више начина чишћења и обогаћавања езика, кои се управо сви морао сватити, ако езикъ треба да расте животакъ. Поезія и страстни говори едини су извори ако кои ова животность истиче; и маварь да они у своіой наглости и мало попаляо но опетъ стане се и чисте струе потеку изъ њи. К.

Една Србкиня.

МРАВИ У ТОПЛИМЪ ПРЕДѢЛИМА.

Широке колоне мрава дижу се безбрижно, и немаре за никакве препоне; густо еданъ до другогъ збіени миліони миле по читавъ сатъ у дужину, а око њи трче њіови войници тамо амо, да напоне и увате какву животиню, коя е тако несрећна да се неможе ни силомъ ни брзином одъ њи одбранити. Ако се мрави каквой кући приближе, онда имъ домаћинъ радо отвора све зачкольице, и клони се, ерь ма шта да се подъ налмоћнымъ кровомъ улегло, т. е. шкодљиви црви и буве ове у скривености њиову штету човеку чине, то све изваку ови путуюћи мрави на видикъ или прануде къ бѣгству. Никакво тайно место у колеби неостае не испитано и животно, кое е њіовъ долазакъ дочекало, оно е за цело изгубљено. Они надвлађую и велике зміе по сказиваню уроћеника, ерь како год онезе змію да се сучи, одма начине кругъ око ње и она се бадава труди, да утече, ерь за часъ скоче на ню шестъ и више непріятеля, и што се она превіјаћьма више труди да се избави, то се све више умножава число њіови непріятеля; маньи мрави главне войске нападну нападама на ню, и премда се змія на небројено места већъ ранћена еднако увіи, то опетъ за кратко време неостае ништа више одъ њ, осимъ лепо очишћены костію. Ноћу скупи се ова цела войска у неколико кугли, кое изгледаю као найвећи дулекъ, а чимъ се данъ појави, разиђу се опетъ и продужаваю свое путованъ.

ИЗЪ ДОМИШЉАЊА

Некій официрь безъ бркова тако е знао разгезати свое лице, да доњи парада трае онъ свое велике густе обрве тако подъ носъ свиза, да се ни приметити неможе да бркова нема.

Календарь.

Ако мужъ доцканъ увече дође, а незна се изговорити гди е было — често севанъ и гриљанъ. Подикадъ и громъ удари.

Ако мужъ у месоѣде неводи жену на балъ — кишовито цѣлы месоѣда.

Ако е мужъ жени у почетку лета свиленъ фистанъ одрекао — време се брзо мења, ладно и врло мутно.

Ако мужъ има плаћати дугове о ускрсу, брзо му пость проће.

Разговоръ у кафани.

Кафеџія. Овде фали іошть еданъ грошъ по рачуну.
Гость. То е за послугу.

Господинъ и берберинъ.

Господинъ некій имао е берберина, съ коимъ е врло задоволянъ было. У обично доба, кадъ треба да се бріе, отворе се врата, господинъ се и неосвриће, ерь онъ зна да е то њговъ берберинъ. Посади се на столицу и већъ га онай почне сапунити, кадъ господинъ зачућенъ подигне главу и рекне: „Али море, ты ниси мой берберинъ, одкудъ ты овде и како?“ „Найпростіимъ начиномъ; одако ћу насъ и бріяти. Ође самъ се коцкао съ моимъ другомъ. Кадъ му се изкрпазіи цењ, почнемо мећати на коцку наше муштерије, и тако васъ я на кончини добіемъ.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Еданъ житель београдскій и майсторъ заната терзійскога Н. Н. поводомъ ове кодъ насъ каново сада наступивше заданоће времена, баціо е погледъ свой на бѣдно стање овде у мѣсту живеће сиротиње, коя ніе у стању дрва себи за огревъ набавити. У чему да бы истой подпомоћи могао — давасъ е кодъ Полиције наше повлоніо 1 ☩ цес. да она то, преко своіи кварталника даде оваковимъ сиротимъ лицама, за наведену нуждну потребу поделяти. На овакомъ редномъ примѣру и усердію; овимъ се поменутомъ добротвору явно благодари.

Чачакъ 4. Априла. До 15. пр. м. умрло е у срезу драгачевскомъ овомъ окружію трое дѣце и еданъ момакъ одъ грозниће, коя се на овай начинъ почиње и свршуе: Найпре човека, жену или дѣте увати грозница, после на стану жигоси и пробада међу плећима, и око врата, и онуда ноћне отпщати као кадъ пчела или осица уеде, после овога отока болестникъ сасвимъ изнеможе; некима пакъ гуке изподъ упшо величиномъ као песница порасту, по томъ пропале се и нека бела течность изъ ный изађе, а некима опетъ беле осне величиномъ као пасуљ по устима, єзику и устима изађу, а поштo ова оспа или гуке нестану и напрагъ се поврате, онда болестникъ умре.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Кечкеметъ: врло е жалостна вѣсть, коюсмо изъ села Токту добили. Тамо бесни црвена грозница међу децомъ тако яко, да су већъ 60 поврай помоћи докторске умрли.

— Арадъ. На путу близу Батуче появіо се ужасавъ пожарь у шуми. Шума е на три места напаланце запаљена была.

— Новый-Садъ. У Шишатовцу появила се нека болесть међу овцама, одъ кое су већъ 150 овца поскапале; кажу да се та болесть одъ блатне траве породила.

— Прагъ, 3. Април. рим. пала е горня часть тороня разваљене Окора у Ческой.

— Прагъ, 12. Апр. н. р. отворена е дворана вештине, у коіой су многи лепи живописи на утледъ стављѣни. Прьый данъ было ій е око 251 живописъ.

— Луй-Наполеонъ, принцъ президентъ француске републике устао лети у седамъ сатій, а зими у осамъ, прочитава найпре найважніе писма, коя су съ њговимъ повереницима уговоріо. У 9 сатій одлази у башту, а после у свой кабинетъ, гди га чекаю њгови ађутанти и официри, коима онъ свое заповести издае. Затимъ чита новине, у коима,

су најважнија места съ цртежима илайвазомъ подвучена; особиту пажню поклања енглезкимъ новинама и мило му е гледати карикатуре, кое су њега и његове министре за предметъ свое сатире изабрале. Затимъ прегледа најважније пословне, о коима мисли съ министрима говорити, а у 10 сатій прима малый брой лица. У еданайсть сатій доручује; Луй-Наполеонъ са свима е умѣренъ у еду и пићу. После доручка одлази у совѣтъ министерства, где за обштимъ столомъ седне и пажљиво њихова совѣтованя слуша, а редко се меша; али ако реке неколико речи, онда оне обично решаваю вопросный предметъ. За време трая сѣднице начертава фантастическе фигуре и предѣле, за кое се његови почитатели съ великомъ жељомъ трабе. Пре државнога удара пушо е или се извозио обично у два сата, у друштву съ еднимъ официрем; ова шетања траала су до четири или петъ сатій; садъ само редко напушта палату, премда радо и врло добро пише. Кадъ се врати изъ шетнѣ, иште известіе о засѣданію у Асамблеу и дае аудіенције (приступъ). У шесть сатій руча, и више пута преко недѣль позива на ручакъ многа лица. Увече, кадъ неприма никога, иде у Француску или Талијанску оперу; повекадъ и у француский театоръ или у другій каквый. Одъ неколико дана пре 2. Децембра и сада ради са особитомъ дѣятелношћу и често га затече данъ у читаню и разсуђаваню. Сви декрети, прокламације односѣе се на 2. Децембрій, изтекла су изъ његовога пера, а тако исто и доцније, што е изишло. —

— Смирна. Овде е ождребила една кобила ждребе, кое е имало само едно око на челу и то е было на три ћошка. Мати његова, кадъ види какво е чудовиште ождребила, почне жалостно ржати и убіе ногама ову наказу.

— Штутгартъ. Овде постои ићшть гостіоничка башта, где е славный немачкій поета Шилерь ићшть као докторъ долазіо и кугле играо, ужинавши шуњке и леба и пићући некарско вино, и то све на пересію.

— Бечъ. Говоре, да ће министерство трговине оне ствари, кое е изъ Лондона са свѣтскогъ уграда покуповало, у Прагу на уградъ ставити, да бы се и тамошњимъ рукодѣлцима дала прилика да се одъ смотрая овы ствари пользую.

— Бечъ. Правителство Аустрійско и Сардинско преговараю о уговору за трговину и пловитбу. По постоећемъ уговору дужна е Сардинія, да све олакшице и користи Аустрій устуни, кое другимъ државама дозволива. У последње време учинило е Сардинско правителство француской простране олакшице, него Аустрій, и то у трговини съ кожама, виномъ и сѣномъ.

— Млѣтке. 15. Апр. п. р. њихова царска высочества великій кнѣзь Константинъ и велика кнегиня Александра одпутовали су у 4 сата после подне у Модену и Парму. Повратиће се преко Монце, где ће у се неколико дана задржавати.

— Римъ, 10. о. м. Француский военый судъ осудіо е више лица због злостављеня француских солдатій. Највећа е казнь петъ година у гвожђу.

— Атина. 8. Апр. опеть се некій комплотъ догодіо; чиновникъ жандармерије Панасъ и некій пређашній чиновникъ Маркие одкрыли су созаклетіе противъ краля грчкогъ. Панасъ су тавни гласови летили кроз варошъ. У камери депутираца было е пытань о томъ. Попечитель правосудія привилегіосъ одговоріо е сасвимъ мирно, да стварь иста нема оне важности, коју јој приписваю; али при свемъ томъ, будући е већъ разглашена, предаће е на судейскій испитъ.

— Паризъ. Сва лица, кое су ослобођева морала су слѣдующій састав подписати: „Ја се долеподписаный изјављавамъ, да самъ съ благодарности приміо помиловань принцъ президента одъ прогнанства, на кое ме е комисія ушћа Роне осудила, и обавезујемъ се, да небудемъ нигда више участникъ тайногъ друштва, да се немешамъ у политику и да будемъ верань правителству, кое е Француска гласомъ своимъ одъ 20. Децембра себи дала. У исто време обвезујемъ се, да ћу испуњавати налоге надлежателства у смотреню лица, кои подъ полицайнимъ присмотромъ стоѣ.

Огласи.

(18) (3—3)

Кућу братъ мога съ 4 собе, куйномъ, подрумомъ и баштомъ на Врачару спрема баште Г. Шафарика даемъ подъ кирію, коју е дакле квартиръ потребанъ нека се мени или Г. поручику I. роте II. баталіона Б. Прокићу ради цене и већеня квартира яви.

Ефремъ Павловићъ, калфа Г. М. Карастојановића
У здању подъ Бѣлявомъ.

(19) (3—3)

Једну кућу, са две собе, једномъ великомъ куйномъ — съ плацемъ 12 фати ширине на лицу; а у дужину више одъ 20 фатій, и која куна лежи у Цигапской мали, изподъ обштинске шупе, до чесме: ко жели купити нека се ниже подписаномъ изволи као тутору тогъ имања ради погодбе пріявити — цена ће бити умерена.

Петаръ Јовановићъ.

(20) (3—3)

Ко има волю дућане и квартире куће моје у Савамали, ниже Тоскине куће, близу мале пијце, на ћошку налазеће се подъ цимеромъ — „Краљевића Марка“ —, одъ Ђурђева дна тек. год. све заедно, или понаособъ, за 6. месеци или и на дуже време, подъ кирію узети; као и ко бы желіо купити кућу моју на врачару налазећу се до куће ГГ. браће Јокића са шупомъ и питаломъ у Авлія и са пространомъ баштомъ, у коју су три плаца заузета и коа е вођемъ и лозама засађена —, нека се изволи мени ради погодбе пріявити.

Сима Весовићъ,
Стол. Совѣта.

(21) (3—3)

„НОВА ЛИРА.“

51. песме скупљене и печатане слећемъ бројемъ Обр. Карапићемъ могу се добити по 2 гр. у књижари Г. М. Поповића, Возаровића; и код Г. Милутина Радовановића, и на Теразіама код Трићка бакалина.

(22) (2—3)

Једне нове, офарбане и добро оковане тарнице, за једнога коња, имаю код зеленогъ венца на продажу.

Владимира Ђ. Христића

№ 31. У Београду, у Петакъ 18. Априла. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Недадовићъ.

Овай листъ излази Петроникомъ и Петковъ. Цена му е годишня безъ заилата 1½ гр. а полгод. 7 гр. — са заилатомъ по' гр. на по' год. скупа. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на цела год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

У Алтдорфу видли смо оно место, где е она липа била на коіой е Геслеровъ шеширъ висіо, место те липе сада е лепа чесма начињена, коя у накрсть воду изъ једнога камена точи, а на томе камену стои мала штатуя Вилхелма Тела, са његовимъ синомъ и стреломъ и луком. Но одиећъ е далеко и невћроятно, као што су намъ ту казивали, где е онъ стао, кадъ е ябуку на глави свога сина устрелио. — Изъ Алтдорфа како смо изашли заустављено се на ћупрій једне мале реке, коя е изъ брега врло брзо текла, то е было место и река, где е се тай великій Швайцерацъ Вилхелмъ Телъ удавіо, кадъ е хтео едно дете да избави, кое е у воду пало было. — Мало подалъ гледали смо стреліште, где швайцерци гађаю нишанъ.

Изъ Алтдорфа кадъ смо пошли, почело е право ћачко путованъ. Врбо одвоимо се одъ свіо другій путника, и сами ми поћемо далъ. Было насъ е доста, близо 20 стары или нови познаника, а све ћаци, сви готово едны годишна — и сваки може себи представити како е се весело путовало, како е се певало и смејало. Што е годъ анекдота, и смешныі досетљивости было, то е се причало. Мы смо ишли све узъ реку Раисъ. — Но време насъ изда, и на едань путь киша почне плоскомъ падати, а села, или какве гостилнице нигди близу небеше. Смеи и шала престане, и не само песме, него и говоръ сасвимъ се утиша, само шлапањ по блату была е сва забава наша, и сваки е корачао, као да одъ смрти бежи. Неки су ишли брже, а неки лакше, и тако отегнемо се узъ путь као разбијена војска. Найпосле дођемо у едно мало селце, кое се зове Клусъ. Кадъ дођемо у то село, мокри, озебли, гладни и жедни, забунимо све људе у гостилници, и читаво е село имало посла, докъ насъ е сместило и задовољило. — Како е кои улазіо у гостилницу, іошть съ врата е викао, и тражіо што да еде или піе — едань ohe вина, други ohe пива, трећи тражи да му мокре кошуљи легаю, едни вичу: „дай што годь да едемо!“ А многи отишли у куйну, па сами прже на масти ня, и ваде изъ лонца полукувано месо па еду, и нашљ нему ябуковачу па безъ мере точе те пію, едномъ речи, као каква гладна војска, кадъ осиой какву варошь на плячки. Нитъ се звало ко піе ни ко плаћа — такву смо забуну начињали, да е газдарица хтела сама да заклоча куйну и подрумъ па да бежи у комшилукъ, но њене кћери и сынъ, съ највећомъ штриномъ и задовољностћу послуживали су госте, еръ е се лако могло видити, да се одъ такви текъ гостію, може коя крајцара напланити за свашто више него што вреди, и него што се обично плаћа.

Мы кадъ вечерамо сикрнио се, и разделимо по собама да спиавамо — іошть се ніе было сирило — сасвимъ, али ипакъ свисмо одма поспали. — Сутра данъ кадъ се пробудимо было е готово подне. Киша е ипакъ ипла премда не тако иако као прошлога дана. Остали бы ту у Клусу, да чекамо лепо време, но нисмо се могли сложити, едни каку кисело вино, други каку ненадя пиво, но найвећій е узроакъ што е гостилница тескобна была. — Поћемо даљ, путь е ипакъ водіо узъ брдо, то е путь Сент-Готхардскій, коя е врло вешто начињень, а може се слободно рећи зидань, тай е путь чини ми се Буонапарта градіо, и све е ишао узъ реку Раисъ, и часъ на едну, часъ на другу страну преводіо насъ. — И тако допрати насъ киша довде, (до Вазена,) где смо нашли простраиу гостилницу, коя насъ може све повољи сместити и угостити, и зарекли смо се да прекосимо киши, и да седимо овде дотле докле годь она наполо падала буде. Ово место ћеньтакво високо лежи, да према нама видимо на бреговима како снегъ пада. — Чекаюћи да киша престане ніе намъ одиећъ дуго време было, мысмо зато време и-сали свое дневнике, правили нове планове за путованъ, рачунали колико іошть имамо да се ћенъмо до врьа брега, но найбрже намъ е време пролазило кадъ смо спавали.

САДИ МУСЛАДИНЪ И ДЕРВИШИ.

„Я самъ сить ученогъ свађања моя Улема и Медервиша“ рекне Султанъ Солиманъ своме верномъ везиру Ибрахиму. „Једна е само истина, и зато нека буде и една само наука.“

„Али ко ће намъ известно казати, кое е одъ разны мићнія учены найправіе?“ усуди се везиръ казати му.

„Разумъ“, одговори Султанъ.

„Ты беседишъ мудро“, придода Ибрахимъ: „разумъ е спећа, съ коіомъ осветлавамо предмете нашегъ истраживања. Али како ће быти, ако едань овай драгоцћный предметъ гледа съ наличја, а другій съ лица? прьвій бы зайста казао: ова е ствар суровъ и неваляо одирань, а другій напротивъ: а видимъ чудноватый створь кичице пуне вештине.“

„Тако ни браће отца могъ!“ поиче Солиманъ: „сваки нека гледа ствари со праве стране.“

„То чине само мудраци“, рече везиръ.

„Дакле одсада нека важи мићніе само наймудрићихъ у нашимъ школама. Напиши едань ферманъ, кой ону мою волю обзнанюе.“

„Твој е робъ санъ уво“, одговори Ибраимъ“, али онъ незна коимъ ће начином пронаћи између толико миліона, кои се теби покораваю, наймудріегъ.“

„Сазови Улему предъ мой престолъ; нека ми они наймудріегъ у држави пронаћу.“

„Онда ћешъ ти толико Соломона познати, колико Улема имашъ“, одговори непоколебимый везиръ. „Да ћу мою седу главу, ако свакій одъ њи неуздржи свою вредну особу за найспособнію и наймудрію а свою науку за найистинитію.“

Султанъ наместя срдито ястукъ миндерлука, пушташи ће велике димове изъ његовогъ чибука.

„Ты се лютишъ на твога слугу“, рече везиръ: „али може л' онъ быти крив, што су човечія срца тако суетомъ обузета, да су и прости дервиши мићніе мудрога Садіи одбацити усудили се. Саслушай догађай, кой се благословеномъ Садію случіо, кадъ се једномъ у зору крозъ сокаке одъ Халепа шетао, у обичномъ мислима занешенъ ишао е полако напредъ. Наеданпутъ узнемири га неко ясно викање у његовимъ мислима. Погледа око себе и опази два дервиша, кои се свађаю и толико су се већъ ђаволъ на другогъ налютили, да су се хтели за браде почупати. „Браћо!“ рекне имъ онъ, „како е раздоръ ваше душе обузео, да вы суровимъ речма правоћърне изъ ютренъкъ ова будите.“

„Башъ добро си дошо, добрый Мусладине“ рекне за гушльиво ђаволъ: „твоя мудрость утераће овогъ незналицу у лажъ. Магараць, ође да докаже да е снегъ на Арарату угасито плаветанъ, а я сань га моимъ очима видіо, да е црвенъ као рука.“

„Онда си морао имати црвено ципарско вино у глави!“ повиче другій. „Я сань нашао, да е угасито плавъ; осуштіо ми се да богда језыкъ, ако истину неговоримъ.“

„У кое си преме угледао пр'ъ Арарата?“ запита Садіи првога.

„Рано у зору!“ одговори овай.

„А ты?“

„Кадъ е сунце запло.“

„Онда сте обойца добро видили, а такоћеръ и ћано!“ рече мудрацъ.

Дервиши се намрште и погледаю брзо у Садіа.

„Слушайте ме!“ рекне далѣ Сади: „ты си брате гледао пр'ъ Арарата, кадъ га е зора сноимъ сайнимъ руменилом обасула; а ты си га опетъ сматрао, надъ су плаве сенке вечера на његовомъ пр'у почивале. Я самъ съ моје стране тогъ мићніа, да снегъ на оной планини ніе ни плаветанъ ни црвенъ, него бео као и свуда.“

Онда викну дервиши на њега: „ко си ты, што оћешъ да си паметній, него други люди? недолазишъ ли ты са калави обала Триполице, где си ты као робъ једногъ наурина колица вуко?“ Затимъ се сагну и потражу каменъ, а мудрацъ мораде у бѣгству спасеніе тражити.

Соломанъ насмее се приповедни везира и одъ то доба ніе се више брињу за разпре учены людій.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животь.)

Втори Іосифъ царъ аустрійскій, био е онай редкій владатель, коме су слобода, право, срећа и напредакъ његовогъ народа, исто тако миле быле, као његова крупа. Онъ е у једно было царь, грађанинъ и философъ. Онъ е се често преоблачіо у различне аљине, и тако одаюћи свуда, слушао е своимъ ушима мићніа, свои поданика о себи и о своимъ управляюо. О њему има много анекдота, — Онъ кадъ е дошао у Прагъ, и обштина Еврейска изађе предъ њега, и кадъ види колико у самомъ Прагу Евреа има, рекне: „Мећеръ цареви аустрискій право имаю, што су метули у свое титуле, да се зову и краљемъ Брусалима!“ — Кадъ е царъ Іосифъ подъ именомъ Графа Фалкенштаина у Паризу быо, налазіо е врло велико задовольство, да преобученъ и безъ икаквогъ злата и пратиђ ода свуда, и тако једанъ путъ спрати се у једну кафану, да се одмори — једанъ почне съ њиме разговоръ, и повуди га да играю једну партію шаха, царъ пристане, и изгуби прву партію; и замоли онога да играю ићште да бы и онъ кою партію добыо. „Немамъ времена“, одговори онай „морамъ ићи у театръ, да видимъ цара Іосифа, кои ће за цело тамо доћи.“ „А, оставите се тога одговори царъ „немате шта видити, човекъ као и остали люди.“ „Никако немогу изостанити ову прилику, я га морамъ видити, то е великій човекъ.“ Царъ кои е радъ быо да ићште неиде рекне му: „Я васъ увѣравамъ, да докъ самъ я онде, царъ Іосифъ неће доћи у театръ, ер онай нога вы желите видити у театру, моли васъ онде да играте съ њиме, ићштъ једну партію шаха.“ — Царъ Іосифъ кадъ е путовао по Рватской, примѣти у гомили народа, једногъ врло високогъ човека, то му буде чудноватo, и радъ буде знати колико е стопа високъ, зато зовне га себи, и запита га: „колико имашъ ты стопа?“ „дне наше величество.“ Одговори високій Рват царъ се насмее, и ніе га далѣ ништа питао. — Царъ Іосифъ заповеди те се повиси данакъ, и да се плаћа увозъ за рану у Бечу — после краткогъ времена зовне управителя вароши, и запита га: „Шта говоре што самъ повисіо данакъ?“ „Вичу и роптаю наопако сви противу вашегъ величества.“ Одговори управитель. „Добро е то“ рекне царь, и заповеди те се опетъ на ново повисе сви данци — па потомъ запита опетъ Бечкогъ управителя: „Шта садъ говоре?“ „Ићштъ горе вичу и псую, нико ій неможе сносити.“ Одговори управитель. „Добро е то.“ Одговори царь, и заповеди те се опетъ повиси данакъ. После краткогъ времена зовне бечкогъ управителя, и опетъ га запита: „Шта садъ говоре, вичу ли на мене?“ управитель одговори весело: „Сада могу вашемъ величеству, весео гласъ явити, да нико неговори ништа, нико невиче, нико непротестира, сви су се смирили, и сви ћуте.“ „То е зло мой брайко!“ повиче царь, и заповеди да се свуда данакъ спусти, и све могуће олакшице да се учине. —

БОЙ СЪ МЕДВЕДИМА.

У години 1843. нашу два обитателя Сибиріе, кадъ су ловили по шуми Лабской, на два медведчета и узмуй ся собомъ куће. После три дана, чрезъ кое време већъ су се млади надо препитомиля, зачуе се коћу страшно урликанѣ. Обитателя истрче изъ њихови кућа, више любопитни него страшљиви, да виде шта е. Ко ће описати ужасъ њиховъ, кадъ опазе, да е една гомила великы медведа обколила колебу, у коюй су она два мала мечета затворена была, урлякаюћи страховито. Као мунѣ полете селяци у њихова обиталишта, зграбе брзо сикире и пушке, и тада почне се страшна борба између њи и медведа. Као бесни юрише медведи на селяке, кои су се у једной линіи склопили и на њи пошли. Прво пуцанѣ обори више медведа къ земльи. Али преко лешева свои другова преюре остали, а осимъ свію одликовала се една

медведица као бесна, коя є по свой прилици морала бити нати млади мечића. Већъ су више селяка грлећи угушили, а неке уеданѣмъ нагрдили, кадъ едномъ паде на паметъ да запали колебу. Текъ кадъ є пламеномъ почела колеба око себе палити, а може бити и због тога што су се мечићи ослободили или изгорели, разиђу се медведи. Осамъ найвећи медведа пали су мртви на бойномъ полю, али и петъ селяка изгинули су, а тридесетъ были су манѣ или више рањени.

СЛАВНОЙ СПИСАТЕЛЬКИ НЕМАЧКОЙ ГОСПОЂИ ТАЛФИ.

Коя є наше народне песме на немачки превела, и къ познаною Немаца и Енгелеза са именомъ и литературомъ Срба много принела, поднели су неки од млади Срба кои се у Берлину изображаваю, слѣдующу благодарность.

„Племенита Госпо!"

Србскій народъ, немогући по судбини своіой напредакъ образованогъ света делити, было є међу благословенимъ народима културе кроз векове само као гомила робова познатъ и често именомъ разбойника и пустаіа означаванъ. Непознате быле су носіоцима цивилизације Европске племените идее, кое народъ србскій ране и одушевляваю, као и драгоцене клице, кое є духъ његовъ одъ части обелоданіо, одъ части у себи скривао. Место наклоности образованогъ света зато пожињо є народъ нашъ ненаклоность, место сажаленя сретьи за твою несрећу, — презренъ.

Но и тай опорый судъ ніе га могао за вавекъ пратити. Човечный народъ немачки, кои є свію народа значай са одушевленѣмъ признавао, ніе ни овде изостао. Вама племенита Госпо! и вашемъ богатомъ духу припада честъ што є нашъ народъ закрилъ и прибѣжиште нашао. Вы сте се створовима духа његовогъ као вестница понудили, ви сте вредность његову западу огласили и надъ свимъ предрасудама поругу изрекли. И какво узвишующе чувство за васъ при помисли да сте тиме народу едномъ, кой на позоришту Европе не своіомъ матеріалномъ снагомъ већъ само своимъ тежняма и способностима светли, — тако драгоцено притяжанъ олакшали!

Примите зато, поредъ награде кою већъ имате — свести дѣла вашегъ и благодарность одъ насъ коима є наша племенита отачбина Прайска своя заведенія просвете гостолюбиво отворила: у име вашегъ одабраногъ народа, кое га изображени кругови име ваше іошть као съ чешћу и поштованѣмъ споминю, у име свію пріятеля душевногъ напредка, кои вы тако свазно негујете и подпомажете."

Г. Професорка Талфа одговорила є участницима писма овогъ слѣдующе:

„У вашемъ писму изражене мисли наше чествую, ме и трониваю и мило ми є да намъ радость мою о томе могу изявити.

Стараюћи се да име Србско са западомъ Европе помогућству упознамъ, нашла самъ у повереномъ занимаю са оними бисеромъ, ваши народньи пѣванія довольно награде. Дай боже! да младо стабло поднижуе се литературе Србске изъ овогъ драгоцѣногъ спода проникне, а не у соку туће културе, кой се лако осуши, да живота тражи! — и да народъ вашъ, као и изванъ домовине свое већъ едаиншть значай овай добіе, кои му нѣгове физичне и душевне моћи обећаваю неодлучни ову двоіку користь губиткомъ свое особености и свои многобройни патріотични врлина!" *)

НЕКЕ ЧЕРТЕ ИЗЪ ЖИВОТА ВЕЛИКИ ЉУДИ.

У непросвештенимъ временима трпили су много учени људій и поете одъ њиовы савременика. Бывали су гоненьи, єръ є светъ о њима мислио, да су у союзу съ ђаволима, па и сами учени попови пису се одъ овогъ опаданя изузимали.

Одъ Корнеліуса Грине избегавали су као одъ волшебника; црно посто, кое га є пратило, држано є безъ сваког размишлявая за ђавола, морао є свое званіе, напоследку и свое отечество напустити, и остављѣнъ тако умро є у едномъ шпиталю.

Књиге архимандрита Тритеніуса о тайномъ писаню спалѣне су као изобретеніе ђавольско на явнимъ местима Немачке.

Галилеи, Петрарка, при кога имену помишлявамо само на ватрену любовь, Декартесъ Цервантесъ, кой є Донъ Квиота списао, борили су се противъ найвећи гоненія њиовы савременика, у она времена бише ватра найбољ средство за очишћеніе людій а и животиня.

Јоффонтенъ є имао већъ 22. године, а ништа ніе научіо. Његовимъ родителима чинило се да ніе способанъ ни за какво рукодѣліе. Єданъ данъ дођу му до руке сти, хотворенія Малхербеса. Читао ій е, еднако и цѣлу ноћь, и слѣдующій данъ удуби се у шуму, да ова стихотворенія коя є скоро напаметъ знао птицама и горскимъ вилама съ ухићеньемъ изказе, кое му донде ніе познато было: и кое га одъ оногъ дана ніе никако ни оставляло.

Славный Русо утече одъ своге майстора сапіе у 18 година. У друштву бише сасвимъ неотесанъ; єръ ніе могао ни петъ речій као што треба єдну за другомъ изговорити, па и његова глупа слушняя морала се доста пута његовой глупости смеати. А у вештини писменогъ приповеданя био є тако совршенъ, као ни єданъ пре њега, а може быти и после њега. —

ЗАГОНЕТКА.

Погађайте домышляни, како ми є име,
Ко погоди, лепъ му даракъ, некъ се слади њиме.
Нит' самъ жена нити човекъ, ко што други људи,
Ко ми даде женско име, Богъ нека му суди!
Камо мое лепе среће, да ме нигди нема!
Срамъ и руга небы была я сестрама двема. —
Я самъ грдно чудовиште, и мозакъ ме створи —
„Јупитеровъ?" — Ахъ! Минерва одњѣ мудро збори.
Я и она — ей Господе, да разлике чудне!
Исто као између главе саньаве и будне. —
Глава съ трупомъ неслаже ми се, а іошть манѣ ноге,
Нит' у маньимъ частицама има какве слоге.
Глава ми є черупана, наказна и гадна —
Што ћу далѣ говорити я о себи једна! —
Гдигодь дођемъ, улюди се гнушаю и клоне,
А мой творацъ непрестано мысли да ій троне.
Касніе ме покрстіо, алъ остаде руга,
Нити могу другарицамъ быти само слуга.
Срећа моя, те одскора сажалише се људи,
Ил' одъ стида — ту некъ свакій како оне суди,

*) Оба ова писма преведена су с' немачкогъ изъ Берлинскія новине.

*Свет*ъ е єдань *свештеника* другій име коси,
Те чешљѣви съ лева съ десна све по моіой коси,
Зладиње ме, окатише цвећемъ одъ ружица,
Сладила се некадъ раемъ њіова душица!

Малетићъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— По достовѣрномъ чуењу можемо явити да су постављени: секретаръ суда крагуевачкогъ Ђорђе Брдаровићъ, и секр. суда рудничкогъ Божа Божовићъ за члеиове суда крагуевачкогъ. Іованъ Печеновићъ быв. членъ суда шабачкогъ; за секр. суда рудничкогъ Стоянъ Обрадовићъ быв. членъ суда шабачкогъ. — За прив. предсѣдателя суда шабачкогъ постављенъ е Стеванъ Радмиловићъ членъ суда крушев. а на његово место за члена Светозаръ Десимировићъ.

— Изъ свію краева являю да е было великій снегъ пао, о ускрсу у Брусници было е снегъ 5 педаља.

— Г. Вукъ Стеф. Караџићъ приспѣо е овы дана овде у Београдъ.

— Г. Ламперани конзулъ францускій полаза оны дана изъ Београда, а на његово место дођше Г. Монтиньи, до чега долазка одправља ће дужность секретаръ конзулата Г. П. Рендардъ.

— Г. Јковъ Живановићъ постављенъ е за првогъ секретара совѣта.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Парижъ. Вѣсть о смрти маршала Жерарда ускорена е, но опеть е овай старый войникъ близу гроба.

— Парижъ. Говоре, да артиљериска дирекција спрема васловъ у художественомъ огню за 10. Мај п. р. „жив ио императоръ.“ Потврђуе се као навѣстно, ако принцъ и узме титулу цара, задовољи ће се само са славомъ Наполеона мира. Републиканци учинили су едно за њи сасвимъ непопольно примѣчанѣ, да е 10 Мај управо онай данъ, кадъ е морао Луй Наполеонъ после сграиѣногъ устава његову власту оставити.

— Новане Конституціонелъ чине се као да су неку опозицію (противно владанѣ) строћу правителства узеле, али то нѣше, нити може дуго трајти.

— Много се говоря о путованю, кое ће президентъ наступаюћегъ лета предузети; но ако бы свуда ишао, где люди говоре да ће ићи, онда бы морао у єданъутъ на више места быти.

— Базелъ. Овде е осудіо апеланіоный судъ неке участнике у явномъ измеиваню Луй Наполеона.

— Берић. Предсѣдатель овдашњегъ конзервативногъ одбора обявіо е, да ће се спуштина држати у школи а-шеня. У његовомъ позиву говоря између осталогъ и ово: „долазће недѣль некъ реши берискій народъ у његовой политичкой спуштини да л' се већъ као, што е окончао владу Јака туђи бунтовника, кои су за четири године блаюстанѣ и важность старога Берна упропастили и съ тимъ довели станѣ неповерења, неволѣ и нужде, кои послѣдње ћошть се данасъ осећаю; нека каже, ће ли опеть поставити правителство, кое читаву войску страны бегунаца съ барјацима и спиркомъ у народъ уводи и државнимъ трошкомъ издржава, а противъ своіъ домаћегъ народа топове по сокацима намешта; ће ли натрагъ у оно станѣ, гди се нѣе знало, или надлежателство меана, или меана надлежателство; да л' чеше за управителььма, кои се свему, што Берверъ по старомъ своімъ обичаю почиње и обожава, ругаю, гдеће новине уважаваю и молитве при воспитаваню деце као непаметне проглашаю; — естъ или нѣе!

— Пешта. Три огромна пароброда граде се овде по американскомъ начину, кои ћеду пловити између Пеште и Беча. Єданъ ће се звати Францъ Іозефъ а другій Ерцхерцогъ Албрехтъ.

— Брнић. Овде е было излогъ разногъ цвећа овогъ пролећа; а биће као што говоре и на есень.

— Боцењ. У нашой варошн установлява се єдно заведеніе за сироте девойке, кое ћеду се за добре слушкиньи изображавати. 12 девоика нећъ е у то заведеніе примљено.

— Енглезка. Найстарія позориштькиня Енглезке, Ана Кели умрла е 5. Априла у Левизему. Имала е 103 год. и играла е скоро на свима театрима Енглезке, Шотландске и Ирландске. Двапутъ е была удата, безъ да е морала свое име променути, єръ оба њена мужа презивали су се Кели.

— У Лондону отвара се немачкій театоръ 1 Јюніи п. р.

— Парижъ. Єдна прослављена позориштькиня дугована е некомъ Фінкеру 200 франака; євр те суме изда она полицу, коя, по обичаю, ніе была на време изплаћена Повериталь дође у мало очаюћ, кадъ е разумео, да е плата ове вештакиньи узаћена, а покућство да принадлежи некомъ трећемъ лицу. Како дакле да дође до новаца? споразуме се съ єдниньи сакаціонъ и устуна му форме ради полицу. Овай отиде у своіъ прлявомъ и подераномъ одѣлу къ вештакиньи, съ луломъ напуњеномъ найрђавіемъ дувана, уће у салу њену и пушећи, моліше читавъ сатъ да му плати. Осамъ дана пркосила е она неповольности ове ноћше, али после доведе е димъ горећегъ дувана у очаюћ, те му набави новце. Правый е повериталь овой госпи новце изъ џепа изднміо“ Дакле у диму почива нашегъ века найвећа снага.

— Кардеруе. Великій Херцогъ лежи на смрти; сваній часъ очекую да умре

— Кагліари. Генералъ Дурандо отишао е на парной фрегати Гувернолo са дне кумпаније у Теманіо, да ову варошъ и предѣль у станѣ обсаде поставіи.

— Трапезунтъ. Као што гласе вѣсти изъ Персіе, тамо е енглезкій уплывъ сада великій. Новый великій везиръ Мираз Ага Хавъ при свакомъ важномъ случаю пыта енглезкогъ посланика Шила за советъ. Дворскій толмачъ Давидъ, любимацъ убіеногъ великогъ везира, Мирзе Тахи Хана, пао е сасвимъ у немилость.

— Смирна. Овде се осећа примѣтна оскудица у рани. Лайнски скакавци, кои су усеавма млого шкодили, останили су у земльи своя ня, и да бы се она колико е могуће ране утамавила, обявіо е паша, да ће за сваку оку ня одъ скакаваца платити 4 гроша. На овай гласъ млога се сиротиња одазла да забираньи ня, и досадъ е скупила 5000 ока.

— Парижъ. Полицайный министеръ издао е снима пређектима налогъ, да ни єдногъ изгнаника нешиљ у Белгію него да имъ да пасоше за енглезку.

№ 32. У Београду, у Вторникъ 22. Априла. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ завитка 10. гр. а полгод. 7 гр. — са завиткомъ по' гр. на по' год. скупа. Ко жели у Београду да му се носи куће и не у дућанъ или у канцеларіе по' гр. на поля год.

ПОЛИТИЧНИ ПОРТРЕТИ.

(Съ француского.)

1.) *Езуитъ.* Езуитъ е свештеникъ одъ чиста и непорочны нравій, то свакій признае; ученъ човекъ и у обште просвештенъ, то се неможе одрећи; њиштъ каузиста то е доказано; покорно орудіе у рукама свои предпоставьны, о томъ нико несумня, и башъ због тога се они хули. Сасвимъ подложанъ правилу, кое му забрањое да има собствену волю, езуитъ постане путникъ, акціе, мученикъ, не подъ управомъ своји побуђеня личны, но да се повинуе своме ђенералу. Онъ, као грађанинъ цђлогъ свћта, нема ни отечества, ни фамиліе, они принадлежи цђлома свћту. Грађанско бићне и бићне имања несуштествуе за њега; онъ ће живити овђе или овђе, нако што буде езуитскій редъ изисквао, кои стои добарь за све и за свакогъ, но свуда, куда годъ езуитъ проће, наћиће средство, да ради за славу божію и за распространьеньа езуитскогъ реда, безъ планова, и безъ личне гордости; онъ ће редко изказати свое мњење о свћтскимъ стварима, но само о законыма; његовъ е единый интересъ корисъ своґъ реда; онъ суди о стварима као и његовъ редъ, у кои онъ спада; онъ е унутрашня частица едногъ великогъ цђлогъ; онъ е вћранъ и одань до смрти, правый садаъ за Христа; онъ се неплаши гоненя; нако се онъ гдигодъ прими, то се онъ ту укорени, и разшируе се, што се више може; нако се протера, то онъ узме свой путничій штапъ, и удали се безъ да се противи; њгово е постоянство неутрудимо и онъ никадъ неизгуби духъ, еръ онъ вћруе у нћчну силу своґъ реда, као што вћруе у Бога.

Езуитъ е вћштъ и зна се улагивати, онъ говори свакомъ онако, како ће га разумети, и као правый пріятель простогъ народа, комъ е онъ свагда ласкао, чуди се онъ, како су људи почели на њга подозрћвати; а онъ немрави на когъ, ярзость и осћета неће га никадъ удалити одъ њгове намћре; њгово краљевство ніе на овомъ свћту, но онъ иманъ непревеброва свћтске догађае, и често онъ има великій уплывъ у истама, кои онъ што више може затаює. Езуитъ, као умна машина, пити разсуђуе, нити умствуе; онъ слуша, онъ ради, и надъ е усићо, онда цђлу славу приписуе своме реду, безъ да ништа за себе задржава.

Единство, ова проблема, кою е у политики тако тћшко рћшити, ніе више проблема за езуита; еданъ истый духъ одушевлава све ове, кои носе ово име, и кои познае едногъ езуита, познае, ньи све. Езуитъ; одважанъ или плашльивъ, по заповћстама, кое е добіо одъ своґъ ђенерала, може да прикои свима гоненіама, или ће имъ њшто избћћи. Онъ е, разумћваюћи едну особу, понизанъ ревностанъ, стрпљивъ, милостивъ и некористолюбивъ; но разумћваюћи количество, онъ е гордъ, неограничено силанъ, честолюбивъ, и премда онъ извћство зна, да е света корисъ закона побудително начело езуитскогъ реда, ипакъ може се предпоставити, да свакій езуитъ потайно тежи да влада надъ народима и краљевима. Но данасъ езуитима се приписуе много невћій тайный уплывъ, него што га они заиста имаю; они бы у свћту играли много маловажніе ролу, кадъ се људи не бы съ њима занимали. Али све найновіе философіе мораю противдћйствовати и заиста дћйствую противъ таковогъ држанногъ дружтва, кое њи непрестано біе, и кое никаква човеческа усиляваня нису ій могла уништожити, а мора се признати, да се нико тако неразумћва у воспитанію младежи, као езуити.

2.) *Дворянинъ.* „Моя е мысао као и вашегъ величества, како вы мыслите о томъ?“ „Мое мнћніе, г. министре управо да рећемъ и немамъ никакво мнћніе, и за мене бы исто тако срећно, као и ласнателно было, кадъ бы одъ васъ нако приміо?“ Тако обычно вели дворянинъ.

Дворянинъ нема никадъ никакву собствену мисао, никакво собствено мнћніе; онъ слуша, онъ ласка, онъ очекуе заповћсть, да ню изврши, онъ види и чуе само средствомъ своґъ господара. Савћсть бы му досађивала; онъ ню остани на вратима краљеве палате или у предсобію кодъ министра. Свако човћческо достоянство сиђи му се као дћтинство, и честь му е само една играчка. Онъ е безъ гордости безъ своелюбія; ништа му недосађуе, ништа га неузнемируе, све му е по вољи, само кадъ њіовъ господарь баци на њга блатъ и умиланъ погледъ. Очи господара, то е њгово сунце. Онъ ласка онъ се улагуе, онъ пара, онъ никадъ неизкаже истину, само онда, кадъ е повольна, и саме погрћшке њговогъ господара чине му се као нарећна качества. Дворянинъ е невћранъ и лажанъ пріятель, онъ е управо рећи, непріятель, кога се треба найвише бояти; онъ узима на себе све видове и форме, да се увуче у нашъ духъ, и да припара наше срце. То е право животно камелеонъ, кое, акo се и непрестано даје газити, ипакъ се свагда опеть узправи, дочена се насъ, заплете насъ у свою мрежу, и никадъ неочекиваа, пити губи надежду свое побћде.

Дворянинъ све преобраћа; онъ ніе никадъ истанутъ и одобрава наше погрћшке и наше пороке. Онъ обожава све што е себичность, фантазія, дћтинство, преступленћ, или издайство и невћрство. Онъ све одобрава и

вама се дини, безъ да васъ е разумѣо, и ваша дѣла, ма канва да су, у његовимъ су очима добра и добродѣтелна; ако га почнете слушати, ано му поклоните наше повѣрење, онда се одреците чести, савѣсти вѣрности према обвезанима, добродѣтељи. Онда ће своелюбіе съ вама завладати, на мѣсто свіо осталы чуства духа и срца; и наскоро нећете сами себе познати и само ће те гледати и видити съ очима они, кои вамъ ласкаю. Ово е врло опасно вештество, еданъ дворянинъ. И нека се свакій тога чува; и наймања европска сила има свое дворяне. Срећа или богатство, духъ или лѣпота свагда имаю свое дворяне.

3.) *Политична жена.* Лепъ е и величествень њенъ струкъ, озбильно е њено држанѣ, умилно е и драженство њено смѣянѣ, њена е мысао разсута за равнодушне ствари, и она е увѣкъ учтива съ умилности и съ достоинствомъ. Њено е обвезателство крайнѣ, и њена жеља види се изъ њеногъ обхођења, изъ њены рѣчій, изъ свію њ. ны дѣла, да задобіе привржение великы планова, кои ню непрестано занимаю. Врло е тешко читати у њенымъ мы. слима. Навикнута, да се претвара, да кріе своя чуствованія и упечатлѣнія, кріе она свое срце, свою душу, єръ ова душа садржава у себи тайне найфиніе дипломације. Полятична жена, као да е рођена за сплетке, морала е свагда быти такова, дипломація е њенъ елементъ, у комъ се она найрадіе и найвише бави, она води дипломацію у любавн, у државнымъ дѣлима, и у самомъ пріятельству; витка е, кадъ мысли да е то полезно за њене планове; она се зна претварати и зна прекрити свою владу, да бы га болѣ осигурала; она надкадъ дотле дође у разговору, да се тужи на судбину, коя е ню, слабомоћну жену, осудила, да се занима са судбама државна, и да она само тежи за миромъ и покоіомъ. Али подъ њенымъ сполашњомъ немарности сакривена е дѣлателна ревнивость, а и кадъ се она по видимомъ преда овой немарности, и онда она рачуна, разсуђава и размышлава, безъ да таква изгледа.

Политична жена, съ высокимъ и одличнымъ духомъ одарена, свагда е съ онымъ равна, кои съ њомъ говори, а кадкадъ га іошть и превазилази; она превелику важность томъ приписуе, да све задобіе за свою стварь. Тога ради она зна да прекріе своя качества, кои она у нужди и онымa дае, съ коима се разгонара, єръ она врло добро зна, да нико нећe быти тако съ њомъ задоволянъ као самъ са собомъ.

Њенъ е ходъ лакъ, али су њене мысли озбильне, и она њима слѣдуе съ таковомъ постоянсти, коюништа неможе потрести. Она сама себе добро познае, безъ да хоће свагда да призна, шта е она. Она зна да свакогъ убѣди о њеной честности и она е тако вѣшта, да зна на себе узети свакоякне черте лица, да бы само постигла свое цѣля. Ништа ню незадржава, ништа ню некоштa; она бы и свое наймилје наклоности жертвовала потребама њене политике; а ипакъ е њена одлость и привржность према пріятельима пренемѣрна и они могу се свагда служити съ њенымъ уплывомъ.

Вредно е слушати њенъ разговоръ, а іошть е милје, съ њомъ се разговарати; она лако дае мыслити, да се њеной ista особа допада, а то е велико средство њеногъ успѣха; она найвише избѣгава њеногъ непріятеля, безъ да га се зато бои; противность ню забуноне и подсмѣвањ ню убіи безъ да іой досади, явно мићући ніе њой равнодушно, но она очевидно томъ пркоси, кадъ мысли, да е то полезно за њене дипломатичне планове. Она зна сва-шта вѣшто представлятн, као найбольій представлячъ у театру, и мало има таковы провицателны людій, кои могу примѣтити многобройне конце, съ коима она сне управля. Савѣти, кое она дае, съ тымъ су искусни, што у-вѣкъ ма съ какне стране ласкаю самолюбію или користима оны, коима она штогодъ савѣтуе. Нико непритежава њену тайну и искрену мысао, и она е према онымa; коима по видиномъ сне искаже, свагда уздржателна и свагда задржава за себе: *у случаю ако.* Она тежи за великимъ стварима, безъ да мале презире, и нико и-зна, као она, сачувати сваку тайну.

Такове жене или госпое живе у великимъ европскимъ престолнымъ варошима, гди се налази столица европскогъ великогъ двора, гди она данле налази пространъ кругъ свое ине и тайне дѣлателности, дипломације; зато,

3.) *Дипломатъ.* Канавъ е то старацъ, когъ видимъ само средствомъ телескопа? Ово е дипломатъ, изнуренъ посломъ, увеселевіима и њенымъ заниманіама, кои гледи да подъ лѣпымъ и прекраснымъ одѣломъ сакріе свое мршаво, и суво и уморено тѣло. Боя његовогъ лица жућаста е, коса му е сѣда, и чело мало ћелаво.

Као свѣтскій човѣкъ, онъ е задуго добіо успѣхе; кое му његово доба старости садъ одриче; али пре свега као политичный човѣкъ хоће онъ да влада на еднимъ и другомъ позорію, свашта читаюћи, желећи све познати: и витанъ, и крут, умилянъ и деспотичанъ, како ги прилика иаискуе, и зна найослѣ и саму наклоность, коюдруги према њему имаю, на свою користъ употребити.

Његове су страсти више една ћудъ или прорачунањ изгледъ, него душевна потреба. Сва се његова чуства избрисала, кое е надвладала његова една страсть, любавь власти. Желећи на свакій начинъ власть з[illegible]жати, сва су му средства къ тому равнодушна, да бы само одржао у власти.

Што се њега тиче, конацъ ствари све оправда; гријка савѣсти у његовымъ очима само една лудость; поњеречъ е кодъ њега само едно измишлѣнъ; съ правомъ се онъ подсмѣва, а іошть више съ политичнымъ начелима. Никадъ му неговорите о убѣђеню, онъ незна ни за какво; о увѣрењу, онъ се мало съ тымъ занима, то бы му све досађивало, єръ бы му сталu на путу.

Ако канавъ поштенъ човѣкъ његовымъ намѣрама противставя своюсавѣсть, свою честь и поштенѣ, коя му забраноюу, да подпомаже његове намѣре, онъ на то одговори съ подсмѣвањемъ смѣхомъ, кои скоро вели: „Бѣдный лудо! ты нећешъ никадъ до чега доћи.“

Величина и слава земље, съ коіомъ онъ управля, њему су као канва лична стварь; али себичность, као његовъ найвышій законъ заповѣда му, да одржи по видимомъ барь сполашный миръ немарећи, ни да на користь свое власти прекине свезе кое сачињаваю сталну силу и сайность држава.

Као неограниченый деспотъ, цѣлу свою вештину онъ у томъ полаже, да остане силанъ; и задоволянъ, да живи одъ дана на данъ чини се као да онъ на то неде, да траје државногъ живота зависи одъ његовогъ собственогъ живота.

Гордъ безъ правогъ поноса, суетанъ безъ достоинства, умилатъ съ виткости, онъ удручава слабе, а пуаи предъ силнымa. Ништа ніе еднако њеномъ самоузданю, осимъ неповѣренѣ, кое му други уливаю.

Жива су његова упечатлѣня, и онъ бы се могао кадкадъ разлютити, кадъ не бы претварањ непрестано дражало маску на његовомъ лицу. Ако онъ и има каджадъ велике мысли, ипакъ ништа ніе высрено у његовымъ чу-

ствованьима. Обожатель дипломатичне школе кнеза Талѣрана, онъ мисли, умствује, ради, чувствује, као и овај, съ подобномъ постоянсти, но съ манѣ духа. Кнезъ Талѣранъ, министерь иностранихъ дѣла подъ Наполеономъ, имао е просвѣтленъ духъ, а дипломать обично има само једну вѣштину; онай е тежио, да цѣлу свою тежину метне на кантарь европски сила, а овай само тежи, да непрестано остане у позорію, и онъ то постизава помоћи лукаве политике, коя га одржава у власти, макаръ и на земальску и државну штету.

Онъ у разговору никадъ неиде правимъ путемъ, осимъ, ако е осигуранъ, да ће побѣдити свое противнике; онъ зна вѣшто обрћати питања и одговоре или полагано и вѣшто се извући.

Непридржаваюћи се своји обвезателства, но само у толико, у колико онъ суди, да су ова њему користна; онъ врло добро зна за своја одлагања навести изговоре и уроке, кои се сспиваю на државномъ интересу, или іошть болѣ на интересу онога, кои се позива на његова обећања и обвезателства.

Његов е говоръ сладакъ и умилять, кадъ ніе ни горди, ни поносанъ, и његовъ гласъ постане ласкателанъ, кадъ хоће да васъ превари.

Ако му вы поклоните ваше повѣренѣ, то ће онъ то на свою користь употребити, и остаће вамъ вѣранъ докле годъ онъ неви већу користь, да васъ се одрекне.

Сви конци његове силе тако су затегнути и помѣшани, да бы се одма прекинули, чимъ бы рука, коя ій држи, и коя съ њима управља, престала суштествовати. Његова политика нема у себи ништа выспреногъ, ни благороднога, но она се осниса на обстоятелствима. Нужда и потреба у његовимъ очима све оправдава.

Онъ е сасвимъ сродъ правый деспоть, све мора уступити његовой волји, еръ онъ неможе да поня, да се може покушати противљенъ.

Будући да онъ зна на себе узети сваковакве черте лица, да бы свое сакріо то онъ брижљиво испитује ваше черте, и ако се чини, да одобрава ваше мѣшіе, то онъ зато ради, да бы васъ сигурніе навео на свой путь. Све му е добро, за постигнути свою цѣль; његови су изврши и средства неизмѣрима, и онъ е дотле дотерао, да е уліо страхъ, а изгубіо почитанѣ.

Онъ се савіе и сагне, кадъ мисли, да му е то полезно, али се и опеть одма гордо усправи, кадъ може да заповѣда и онда га се треба найвећма бояти, кадъ вели, да е вашъ пріятель.

Ако му се и даваъ данасъ ништа непротиви, треба ли то приписати његовой вѣштини, страху, кои онъ задае, или навичаю? Одъ свега тога по мало налази се у свакомъ, кои онъ упражнява; али што се онъ одржава у власти, то треба найвише приписати срамномъ дипломатичномъ statu quo европски држава. Успаватель народа, и страхъ, кои онъ улива, употребіюе на свою користь! На овай данъ, кадъ се народи пробуде, начеваюће ованковый дипломатъ. Поредъ таковы людій политика поставе срамъ и стидъ а слобода народа само е едно привидѣніе.

О дипломату, комъ и сами догађаи придодаю важность, само се послѣ његове смрти може безпристрастно судити. Предвиђеи изреченя потомства, усуђуемъ се рећи, да ће се онъ поставити у редъ вѣшты интриганта, кои знаду обстоятелства на свою користь употребити, да постану силни и властни; и да неће га нико држати за правогъ државника.

ПОСРТАНЂ

(По Кастелу.)

Зашто се непотакне човекъ преко Авале или Медведника, него све преко малогъ камења?

Кажу, „кой се ніе у своме животу опіо тай ніе поштенъ човекъ!“ човека опія вино, любовь и слобода.

Кой човекъ ніе быо опіенъ слободомъ 1848. год. а како се садъ одъ нѣ свакій изтрезніо, само по кадкадъ уздане за њомъ као кадъ мачка замауче за мачетомъ.

Кадъ тугую мачке найвише? мачке и поете тугую найвише, кадъ су залюбљени и гладни, и кадъ миша немогу увятити! Али кодъ мачака ніе као кодъ людій. Кадъ види човекъ, да се нѣгонъ ближнъій смее, долази и пыта: „шта се смеешь? кажи ми да се и я смеемъ.“ Али кадъ види, да други плаче, не вели: „кажи ми зашто плачешь, да и я плачемъ. Кодъ мачака е пакъ са свимъ другчіе, чимъ почне каква мачка кукати, притеку іой све ближнѣ у помоћь, и кукаю съ њомъ; а зашто? мачке су паметне; ове знаду, да садъ у ово преме нетреба никогъ питатя: „зашто кукашь?“ него вала одма у помоћь кукати.

Ако немамо садъ узорка, имаћемо после. Тако е съ мачіимъ кукањемъ после піянства; кадъ се отрезнимо одъ вина, почне повчана мачка кукати, затимъ слѣдуе све остало, глава кука, стомакъ кука, гуша кука, сви удови кукаю и сви петъ чувства вичу: „міау!“ и праве глави мачію музику.

Кой се опіе одъ вина, тай посрће и пада са столице, кой се одъ любови опіе, посрће и пада изъ облака, а кой се опіе одъ слободе, тай пада изъ едне претераности у другу.

Чудна е стварь са овимъ посртањемъ и паданьмъ: — кадъ каквый супругъ посрне, падне у разположенѣ нѣжности; нигда ніе трговацъ спроћу нѣгове муштеріе, нити човекъ спроћу нѣгове жене учтивіи, него кадъ ій преваре; али кадъ жена посрне, онда, да бы се оправдала, ласка мужу, а кадъ то непомаже пада у несвесть, чини се болестна и т. д.

Одъ любави се човекъ опія као годъ одъ вина, стара вина и старе жене немогу човека опити, али младе!

Женско е срце ружа, любовь е ружа, любовь е сунце ове руже, и сунце любови, коя при излазењу руменомъ боіомъ срце бояднше, извлачи опеть бою, кадъ залази.

Шта е ружа? пролеће полюби землю, земля порумени, и та румень постае ружа.

Шта е полюбацъ? полюбацъ е ружа, коју любовь на две половине деля, и двома разнимъ срцама дае, говорећи: „тражите се, нађите се. Кадъ се те две половине руже едно друго траженћи, нађу и на устнама два створења саставе, онда се изъ ніи раћа полюбацъ.

Жене имаю више любови, а люди више љубезница: женско е срце оружница безъ войске, мужко е срце войска безъ оружнице.

Зато посрћу женска срца млого чешће него мушка: ербо ій са свію страна нападаю и гоне.

Али жене су анђели живота и гоне люде найрадіе, они посрћу често и клоњи се падаю предъ ніи на колена.

Люди пакъ треба да су предосторожни: кадъ се у женско срце усељаваю, мораю се найпре обезбѣдити; жен-

ска су срца као кућевне газде, како се мало човекъ у њима е домаћи, повисе му кирію, или га терају напољ.

Љубовь е женскогъ рода, а раздоръ мушкогъ; за жене е велика честь, што е добродѣтель у свима сталима женскогъ рода. За добродѣтелногъ човека потребне су три ствари: преситость, философія и подагра (ногоболя.)

Али и найдобродѣтелнія човекъ посрне, и онда каже се: и найпоштенія посрне, а поштенъ човекъ мора више посртати него другій, ври к путь поштени, путь мрачанъ и клизавъ; путь правде искварила су силна теретна кола скоро са свима. Адвокати, то су они тереткія кочіаши, кои терају паранцу сасвимъ полако, свакій данъ по єданъ сатъ, свакій сатъ по єдна мегана.

Ништа нешкоди човеку толико, као његови пріятељи: само пріятельи упропашћаваю човека; адвокати или правобранителы кваре право, пріятельи просвете, кваре просвету, а пріятельи кућевни кваре кућевни миръ.

Али не само на путу правде, него и на свима путовима живота наилази човекъ на каменѣ преко кога посрне а не преко читавогъ брда. Кадъ бы когодъ предъ насъ єдну планину баціо, небы преко нѣ посрнули. Свакій бы живый лепо преко нѣ прешао, али преко малогъ камења сатире се и пада, па разбіе нось, а често и главу.

Брда и висине есу за великій духъ велике препоне, а препоне су у свету, опетъ мало каменѣ на путъ бачено, кое превиђа око, што ніе наученo у праy пузити.

Има само єдно средство да се несатре човекъ. Кой дакле нежели сатрети се или посрнути, тай мора *пузити*. Ко е икадъ видіо црва да посрне? —

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Штафета изъ Цариграда одъ 12. Априла, кол е у Недељо увече овде пристѣла донела е слѣдующе: „— Отечество наше изгуби одъ найкрстній и найзаслуженія сина свога. Господинъ представникъ и попечитель иностраны дѣла и кавалѣръ разны ордена, Аврамъ Петровіевићъ, прекюче у 11. сатій ноћи преставіо се у вѣчность. Суђено е заръ, да млогозаслуженый покойникъ нашъ, у ономъ месту кости свое остави, где е животъ нѣговъ за срећу отечества найвећу дѣятелность разіо. Тѣло е нѣгово юче матери земльи, съ оныма торжествома и велелѣпіема предано; као што велике заслуге, и високо нѣгова званіе заслужую.

Покойникъ е одъ шлага умро. Спремаюћи се за полазакъ у Србію прекюче у ютру отишао е био самъ, кодъ ч. Али-паше, да му рекне сбогомъ. На басамацима сретне га єданъ одъ чиновника пашини, съ овима уће онъ у єдну собу, и почне се разговарати. Но ніе прошло ни 10 минутя, алъ покойникъ почне єзикомъ заплетати, и о другимъ некимъ стварма говорити. Овоме се зачуди онай што е съ њиме говоріо, и отрчи одма у собу ч. Али-паше, и яви му. Ч. Али-паша пошлѣ одма гавазе по Г. Ф. Христића, који извршуе дужность Канцѣлхаге, и по доктоpe. Докъ су ова дошли, Г. Аврамъ већъ ніе више за себе знао; то е было у 11. сатій ютру по евр. У овомъ стаціо буде одпешенъ кући; но поредъ све него докторске, покойникъ недошавши више никако себы изпустіо е душу тогъ истогъ дана т. е. у четвртакъ 10. Апр. у 11 сатій у вече по евр.

Погребъ е было врло торжественъ. Два Патріарха Вселенскій и Брусалимскій, са тридесетъ Митрополита и небровнимъ числомъ свештеника пратили су покойника одъ куће, до велике петріаршеске цркве, и тамо га опоили. Єданъ одъ свештеника говоріо е надгробно слово. На погребу присуствовали су шефови руске, грчке и шведске мисіе, са целимъ персоналомъ. Людство е было небровно. Кудъ е крозъ сокаце пошенъ было, сви су пенџери пуни људства были, и сипали су на покойника съ пенџера ружичну мирисаву воду. Порта е свое тавазе дала, те су поредакъ држали. Покойникъ сарањенъ е кодъ цркве у Аст-ћею, где е блаженопочи. Г. Лазаръ Теодоровићъ погребенъ. Богъ да имъ душу прости, лака имъ земля. — "

— У Земуну излазе србске новине подъ именомъ: „Србскій Народный Вѣстникъ" кое уређуе и издае Г. Милошъ Лазаревићъ.

— (Поправка.) У прошломъ брою Шумадинке на стр. 124. подъ Дом. нов. пропушћена е при корекгури єдна мала погрешка, кою овде поправлямо. Поменута два ГГ. секретари постављени су за чланове суда шабачкогъ а не крагуевачкогъ, а Г. І. Печ. за секретара крагуевачкогъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Бегнъ 6. Апр. кадъ бы какавый странацъ у Бернъ дошо, небы веровао, да се на овай данъ решава судба найвећегъ кантона швайцерске, тако е све тихо, мирно и свечано како у вароши унутра, тако и у околини. Служба се почела єдань сатъ раніе него обично, и света обитель биле данасъ много пувія, него другій путъ; млоги пропоћдници говорили су о важности овога дана. Око 10 сатій површе люди, кои су могли гласове давати, къ судбеномъ сосуду. Садъ бише участіе неће, него у Октовру прошле године при набору народныи совѣтника. 4600 грађана дали су свой гласъ. 3000 гласова дати су за обстанѣ правителства, а 1600 изразили се за промену. Ова послѣдња могла се предвидити, премда радикална партая ніе се надала толикой већини кодъ свои противника. —

— Паризъ. 10. Апр. правителство е огласило: да му у заблуђено подмећу желю промене у наступаюћимъ свечаностима майскимъ. Таково ће решеніе, вели текъ онда слѣдоваће, ако се зато нужда покаже, и то съ одобреніемъ народа и надлежне власти. Ако войска на марсовомъ полю и прогласи президента за цара, опетъ се неће царство ни єданъ сатъ пре установити.

— Лондонъ 7. Апр. єданъ професоръ на универзитету Оксфордскомъ прешао е изъ Лутеранске у римокатоличку веру; онъ се зове Херни Жамъ Колеридже.

— Тропау. Овде се установлява єдна благодѣтелна лутрія за сиромахе.

— Млѣтке. Гвозденый путъ одъ Верове до Пешчіере отвориће се у Маю месецу. Овде се установило єдно друштво за одвраћаньє града, кои много и скоро сруда шкоди у лето усевима.

У Књигопечатни Княжества Србіе.

№ 33. У Београду, у Петакъ 25. Априла. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Второкомъ и Петкомъ. Цена му о годишня безъ заштаке 15. цв. а полгод. 7 цв. — са заштакомъ по' цв. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а ше у дућанъ или у канцелярію по' цв. на пола год.

ХИМНА.

(Уписано у кубету цркве св. Петра у Риму 1851. год. одъ П. П. Његоше владике.)

Ради човѣкъ све што радитъ може,
Да угоди тебы вишњій Боже!
Съ облацима свете куле неже,
У кулама чистый тамянъ жеже,
Са напрегомъ тебя Химне пише,
Къ тебя робскомъ побожношћу дише —
Умомъ густе мраке просѣца,
А дѣтинскимъ нарѣчіемъ ѣца,
Буромъ смутномъ увѣяный атомъ
Таинственомъ запаљёный патромъ
Хоће име твое да изрече,
Што чуствуе то хоће да рече —
Са уздахомъ топле сузе рони,
Тога дужность — то га нужда гони —
Руководства онде хоће твога
А за гробомъ блаженства тихога —
Храмъ е овай чудо тебя слични,
Неки твой гордый олтаръ земљи дични!
Охъ! куда басамъ? што л' а сада кажемъ?
Съ вѣчнимъ пламомъ што прашину слажемъ!
Та онъ ніе до творца слабога,
Храмъ онъ ніе за Бога силнога —
Већъ рукотворъ на маломъ попришту,
Како нравн на њиномъ нравишту —
Ти си себи храмъ дигo надъ свима
Што савъ страшный просторъ обузима!
Тне мировахъ правилнїемъ ходомъ
Подъ кристалнимъ играю му сводомъ!
Време тече бистрїемъ потокомъ,
Подъ нѣговомъ куполомъ высокомъ —!
Вѣчность крїе смршене трагове,
У нѣгове широке углове —!
Сва свѣтова нѣчнимъ факелима,
Кружаю се твоимъ небесима!
Служе храму за свѣтила твоме,
Служе обштемъ оцу превѣчноме —
Димъ средине съ кога лучахъ пламови
Свудъ се сипаю како вихорови,
На средини стои твога храма,
Те прелива зраке у зракама,
Служи живогъ пламa источникомъ,
Служи твоимъ вѣчнимъ жертвеникомъ! —

ПУТНИЧКА ПИСМА

Првый данъ нашегъ чекања онде, нанесе путъ єдногъ швайцерца, кои е своимъ говоромъ доста приличіо ономе, што е путовао съ нама до Цириха. Младъ човекъ, и тимъ више било е одушевљењ за своје швайцерско отечество, онъ е се враћао изъ Италіе где е путовао, и тимъ е се више поносіо швайцерскимъ уређењимъ. Онъ е башъ пристіо на своимъ колима, кадъ смо за ручакъ сели. Његова дуга и за уво забачена коса, његовъ калабрезкій шеширъ, његовъ одъ црне кадифе капутъ, и све што е на њему было, преварило насъ е све, те смо съ почетка мыслили да е талиjанацъ; али да е молеръ, о томе се нисмо преварили. Мы се помакнемо єданъ до другога и направимо му место за нашимъ дугачкимъ асталомъ. Съ почетка ручка обично свуда и свагда мало се говори, и ако се што рекне а оно се говори преко залогаја, по єдикоя кратка мысао. Обично онда кашике говоре, връ сваки гладанъ ита да што пре свою гладъ утоли. Кадъ проће говеђина (ринделшпицъ), онда већъ могу се чачкати зуби, могу се лако друга ела чекати, онда текъ може се разговоръ почети, и тай разговоръ где е веће друштво, за сваким асталомъ, свуда на свету, све постепено расте. Кадъ се супа донесе, онда е обично главный разговоръ свіо: „добаръ апетитъ“ или где кои єдући каже, да е супа одличъ врућа или ладна, да е неслана или преслана — то е готово санъ разговоръ при супи. При говеђини већъ е мало више скончава речъ една за другу, по єдикое шалъиве анекдоте причаю се, по где кои путнички догађаи, приповедаю се, где обично редомъ говори се а остали прилѣжно слушаю, додаваюћи по кадъ кадъ по неку речъ и примѣтбу. Кадъ се донесе треће ело, онда се већъ више у сатьлишчина до два слегло, и онда сваки е нашао предметъ разговора са своимъ комшіомъ, или са онимъ што према њему седи, и све два и два имаю по неку препирку, и полако єданъ другомъ доказуе ово о чему су разговоръ повели. При четвртомъ слу или доцније при печеню, сваки за свой рачунъ говори, пише, доказуе, бесда се осиреће да ли кога своіомъ никомъ забуное. Тако се то догађа више или манъ, при сваконъ ручку, где е велико друштво; тако е и съ нама было целогъ пута, а особито кадъ се кои стравацъ у нашъ разговоръ уплете.

Кадъ супу свршимо, и кадъ се луча кашика утиша, єданъ одъ нашегъ друштва изъ дну астала рекне томъ непознатомъ младомъ молеру: „Вы зацело долазите изъ Италіе?“ „Изъ Италіе господине!“ одговори страванъ. „Бл' те да е то лепа земля?“ рекнемъ и я и напренемъ таньиръ

те іошть неколико капьи супе зантимъ кашикомъ. „Врло лепа! ниете путовали нигда по Италіи?“ одговори и уедно наново не запита — „есамъ, али само до Верое, но надамъ се да ћу и далъ путовати, радъ самъ да видимъ Римъ и Неапољъ.“ — „Можете, и ако моле радо путуете потреба да изостанете Италію, я самъ е у накрсть прешао. — Идите — у Неаплу наћићете єдну малу сбирку природны и людски чуда, у Риму наћићете Римъ, али римляне нећете наћи — Римляне тражите у књигама Корнеля, Расина, Волтера или Шекспира, и ако ниете поета и молерь, и ако немате охтику или чаму, онда Италія за васъ неће толико лепа быти као моя Швайцерска!“ одговори онъ, и те нѣгове речи, почесто е слезаћимъ рамена пратіо. Говеђина веће е была на асталу, и я самъ гледао у мой пунъ таньиръ — другій кои према нѣму сеђаше продужи разговоръ: „Давле вама слабо се допада Италія?“ „я то невелимъ, нити ћу нигда рећи, што се тиче нѣне природне красоте и климе но само оно што се меня допало и што самъ обожавао, могао бы на єдномъ великомъ колима изнети, а то говоримъ за мой рачунъ и по моіой ћуди.“ — „То ће вальда быти каква лепа Сибила“ рекне смешећи се єданъ малый ђаволанъ. „Нѣс одговори озбилно младый молерь; „я самъ мою Италію нашао и видіо у Ватикану и у неколико соба у Флоренціи. Кадъ бы извукао єдна кола, они лепи и надчовечни предмета одъ чувены молера, онда за мене Италія небы много вредила. И самъ се надао видити лепы молована у Италій, али писамъ се надао, да ћу ваћи на такву вештину, о коіой ћу морати сумнати: ели то човекъ правіо, или е съ неба тако начињено пало, ако одете кои у Римъ, па станете у Ватикану предъ „Христово преображеніе“ кое е Рафаелъ моловао, онда се опоменете моій садашый речій, и видећете да самъ одвећъ умеренъ быо. Изображеніе велико е за танка два дунара. Докъ самъ се годъ у Риму бавіо свакій самъ данъ ишао те гледао, и писамъ се могао нагледати, колико самъ годъ пута почињао да копирамъ, свагда самъ у очаніе падао — четири месеца како самъ Римъ оставіо, и садъ по реду могао бы вамъ казати, како коя фигура стои, какве су ањине на свакой особи, какве су черте на свакомъ лицу. 27 лица има представљено, и могао бы вамъ казати, како кои стои, како коя главу или руку држи, нит ніовы чертій могао бы вамъ казати шта кои мисли.“ Онъ е говоріо брзо и лепо, и у своме говору дизао е све више свой ораторскій гласъ, онъ е тако дуго говоріо, и мысмо га слушали.

Мало по мало са Италіе пређе разговоръ на Швайцерску, и у нѣму наћемо такође правоъ, али умереноъ и разборитоъ демократа. То е доста чудновато было єръ уобште вештаци а особито молери слабо кадъ имаю основаны политични мнѣнія, вештина мозована, то е за ньи цела вселена. — Мале се препирке о политики поведу — доће разговоръ и на ордене, на кое е онъ врло якo нападао: „нодь насъ у Швайцерской“ продужи онъ „презиру се ордени страны краљева и владателя, кодъ насъ у млогимъ кантонима, стои у закону: да онай Швайцерацъ, кои добіе орденъ изъ стране државе, неможе быти чиновникъ. Онъ може быти поштенъ човекъ, може добро мыслити, али чимъ онъ гледа да се удвори туђемъ владателю, у нѣму нема више нѣгово отечество повереник. За малу државу као што е наша, ордени туђи нису ништа друго, него намаџъ къ издайству, неслогы, раздору и пропасти.“ — — И тако водіо се разговоръ за време целогъ ручка, и што се већма ніно у олбама навике сделало, тымъ е већма говоръ подизао се. И тако мало по мало прешло се са Италіе на Швайцерску, са молованя на политику. — — —

Каша е наполю престала, и я престаемъ далъ писати. Сбогомъ мы полазимо опеть далъ певаюћи:

„Иљ облачно или ведро
Нама е све едно.
Кадъ е ведро, мы са Алпа,
Долине гледамо.
Кадъ е каша мы седимо,
И песме певамо:
Иљ облачно, или ведро,
Нама е све едно!“ и т. д.

САНЪ.

У очи ћурђевогъ дана лежао е єданъ човекъ на постельи и спавао е. Санъ ступи чело нѣгове главе, нагне се надъ ньимъ и стане слушати тихе дисае почиваюћегъ. Кадъ е видіо, да човекъ тврдо спава, узме га полако на руке, узвіе се съ ньимъ на връ єдногъ высокогъ брда и заповеди ноћи, да ньно тайно покрывало са земль скине. Она послуша, светлость се просне изъ удаљены висина, тако да е земля одоздо ружично цватала и лепо, као каква невеста, коя е покривало съ нѣногъ красногъ лица предъ своимъ заручникомъ скинула.

„Гди самъ я!“ — повиче удивљенъ човекъ — „небо ме окружава съ нѣговомъ узвишеномъ тишиномъ, и око моје ушіо зуе гласови, као анђелске песме!“ Сна нѣгова осећаня постану неисказана чувства блаженства, нѣгово срце беше чисто као душа новороћеногъ детета, мисліо е, да е умро, и да се преселіо у обиталишта блажены. Седъ баци погледъ на дубоко подъ ньимъ лежећу землю, гди е зрачиште нѣговогъ пређашњегъ живота съ забуђенимъ познао, као што у срцу добродѣтельногъ старца стои, кой е после млогогъ година одсутствія, опеть уледао полину, гдіе дане нѣговогъ детинства проживіо.

На єданпутъ укажу се на връ брега два реда чудновати створеня: она што су съ десне стране стаяла, была су умилатогъ лица, ньново одѣло беше бело съ красивима ружичнопрвенимъ, у руци су носили маслинову гранчицу и имали су етирска крила, коя су личила на облаке, кадъ ій зора позлати; предъ ньима е ишао анђео мира.

„Ко сте вы?“ запита удивљенъ човекъ. „Мы смо твои добри спомени“, — говорау они — „дошли смо са земль, да уђемо у обиталиште, гди смо се родили, т. е. у твое срце. Уселе се дакле у срце човека, коме су одъ радости сузе на очи потекле.

Садъ му се приближе створеня съ леве стране, коя су была умотана съ црнимъ алъинама. У руци су носили по єданъ штапъ, око кога су се живе гуе виле; изъ ньиово очіо севаше мрачна ватра, а лице имъ беше набрано одъ мрзости, издайства, суровости, зависти, лукавства себичности, властолюбія, и подлости. Предъ ньима е ишао анђео ужаса, тресући се огромнимъ црнимъ крилима као ястребъ у пустиньи, кой се устремлява на невино ягнѣ у тихой долини пастира.

„Ко сте вы?“ запита ужаснутъ човекъ.

„Мы смо твои зли спомени“, — говорау они — долазимо са земль и улазимо у твое срце, где смо се и родили.“ Уселе се дакле у срце човечіе, коме се коса на главы дигне.

„Я сам на земљу изврнуты!“ повиче онъ тужно, и у њговој внутрености почне се страшна борба, еръ наоружана войска зли спомена нападне на добре съ поругателиимъ церекањемъ, да бы ій изъ њиовогъ наслѣдства изтерали. Тако хуи изъ мрачны Алписки гора Фенъ и узнемируе тиху поврщину езера.

Садъ слетя њстникъ божій съ неба, и приближи се смученомъ човеку. Њгова су крила была прозрачна као чистика небесногъ плавна, њгова альина, бели одъ найбелѣгъ снега, беше опасана повсемъ любичасте бое, око њгове главе трептили су сунчани зраци.

„Ко си ты?“ запита усхићењ човекъ.

„Я сам анђео пере“, — одговори њстникъ — „и послатъ самъ, да ти помогнемъ у борби, коя у твомъ срцу бесни.“ Даклe уђе и онъ у срце човека, умири зле спомене и постанови миръ.

Затимъ доће санъ опетъ къ своме любимцу, и одне се га опетъ на постелю, одакле га е узео. Човекъ уздане дубоко, отвори очи и види како санъ крозъ воздухъ одлеће. „Стой, стой!“ викаше за њимъ тужно.

Утренѣ сунце осветли собу пробуђеногъ, а издалека чуо се побожнымъ гласъ звона, коя су првый свечаный данъ пролећа оглашавала. „Здравствуй пролетньій данче — ohешь поклонити моме срцу миръ? Ове ноћи нашао самъ єданъ штитъ, о кой ћеду се све сабље зли духова поломити.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Данъ по данъ доће и Ђурђевданъ, и съ њиме, наступило е пролеће време са целомъ своіомъ лепотомъ.

— Новине у Н.-Саду „Южна пчела“ забрањене су.

— У окр. Ђуприскомъ Цоя жена Мите Голубовића отровала се сбогъ тога, што ніе съ мужемъ добро живила.

Неготинъ 21. Априла. Ко е іоле познатъ са дружевнимъ животомъ окружны вароши отечества нашегъ, тай ће безпрекословно уступити прво место Неготину. Весеља поедины фамилія могу се назвати слободно веселя целе вароши, еръ гди су свадбе, славе, имендани, ту се стеку и звани и незвани, па певаю, пію играю и веселе се обично до поль ноћи а млого пута и до сванућа. Друзелюбіе Неготинаца, добро краинско вино и мложенна лаутара есу непересушный изворъ непрестаногъ веселя. Само напредни случаи пресецаю токъ овогъ веселогъ живота; догодили се у едной фамилія каква несрећа, онда е участіе обште, онда вико неизостае у сажалкаваню, тћушењу и т. д. Такій напредный случай догодіо се 19. о. м. Нашъ обштелюбльвый и одъ свіо почитованый Г. Гина преселіо се у вѣчность у Суботу 19. Априла у 12½ сатій по турски. Онъ е было єданъ одъ найотмѣнііи, найимућніи и найчеститіи овдашніи граћана и трговаца. Због њговогъ примѣрногъ безпристрастія и поштења изабрали су га єдногласно сви Неготинци за председателя примирителногъ суда, и докъ се ніе разболео, одправано е свою дужность на задовољство свои сограћана, никога тай ніе увредіо, єдакій е кодъ њга безъ разлике любезно примлѣнъ — онако примлѣнъ было, као годъ што су љубезна деца кодъ свои любезны и добры родителя примлѣна. Њга оплакуе њгова стара супруга, два добра послушна сина и цела варошъ дели съ њима тугу и жалость. Шестъ дана ніе више боловао и было е при свести до последнѣгъ часа. Свое добро ніе на писмено разположіо, него устмено, али чуйте како:

Предъ смрть на два дана опомињала га е њгова баба, да на писмено разположи свое имање, но онъ то ніе хотѣо имаюћи надежду да ће остати, и кадъ е у Суботу предвидіо, да мора скончати, а онъ онда узме перо и артію, да само свою последню волю напише, али последній часъ приближи се и недаде му писати. Кадъ увиди да су му силе за писање изнемогле, а онъ легне и заиште свой штапићъ, кой е посведневно носіо, и почемъ га е приміо, почне изумирућимъ гласомъ говорити: „Цело мое имање, іошть докъ самъ здравъ было, предао самъ у руке моме старіемъ сину Іоци, и онъ е на задовољство моє руковао съ њиме и зна шта коме имаюъ давати, шта ли одъ кога примати; нека съ братомъ и у напредакъ као и до данасъ у любови живи; а коме и овай штапићъ у руке предамъ онога да сматрате за господара моєгъ имања и почитуете као што сте мене почитовали.“ Онда преда штапићъ њговой баби и рекне: „После твое смрти постаю наши синови господари наше имовине; затимъ се изліоби са свима и испусти духъ! Съ великимъ торжествомъ и млогобройномъ пратьомъ испраћенъ е до гробла и положенъ у гробницу, кою су му њгови синови саздали дали. Богъ да му душу прости, вѣчна му памать. Онъ ће живити у спомену свію, кои га познаю, као веранъ супругъ, чадолюбивъ отацъ, добаръ граћанинъ и безпристрастный судіа. —

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Франкфурть. Столица президента Павлове цркне изъ времена народнѣ скупштине продата е за 8 фор. а друге две столице одъ два вицепрезидента продате су свака по 4 ф. — Далеко су дотерали Немци у чествованю њіови знаменитости.

— Као противъ срдобољ препоручую єдне новине єденъ пресногъ меса и кашу, проливъ одъ више месеци престане употребленѣмъ тогъ редкогъ лека за 24 сата.

— Кадъ е путникъ Пинто крозъ Татарску ишо, нашао е поредъ єдне пагоде, само єдномъ зидомъ заграђене 180 монастира, у коима е обитавало ное калуђерица 24.000 душа. У єдномъ одъ тіи монастира живи сестра Ханова съ маломъ пратьомъ одъ 6000 жена. Изъ скромности назвала е она себе: „метломъ у дому божіемъ.“

— Алтенбургъ. Више села у Херцогству Алтенбургу сложила су се съ кь подражаня предномъ страною за сиротe. Обштине су тіи села обзване, да one саме надгледаю свое сиромахе, а просиџима недаю ништа, и кой противъ овогъ установленя поступа, мора неку новчану казнь платити. Просјачество бы свуда престало, да се овако све обштине согласе.

— Америка. Одъ 1. Января о. г. прешло е досадъ изъ Европе само у Некъ Іоркъ 40.000 душа. У Америки населило се досадъ само Немаца око 4 милiона душа.

— Турнъ 9. Апр. єдно решеніе министра морепловства забрањое матрозима трговачки лађа бунтовничке песме у страномъ пристаништима певати, и зато стое подогворни лађарски капетани. Министерь финансіе предлаже повишенѣ данка.

— Парижъ 10. Апр. у союзу съ декретима одъ 10. о. м. секвестрирана е она сума новаца, кою су одъ продае

књига Луи Филипа добили, и далѣ продаванѣ забрањено е. Овай поступакъ учинио е врло непріятно упечатленѣ.

— Парижъ 11. Апр. Прашцъ президентъ вратіо се са своіх путованя у Солонію, гдѣ су га пратили више вештака у земледѣлію; међу осталима био е и заслуженый Беркелъ.

— Карлсруе. 11. Апр. због предстоѣе смрти великог Херцога сво е воиство у касарнама смештено, и театри су затворени. Муке су умируѣег неописане.

Верона 11. Апр. велика княгиня руски Николай и Михаилъ дошли су изъ Роверела онде; дочекао ій е фелдмаршалъ Радецкій; великій князъ Константинъ очекуе се сваій часъ изъ Монце.

— Парижъ 11. Апр. Парижци се може быти задала радую, што мисле, да ће 10. Маія република умрети; Луй Наполеонъ, кой ніе баш особитый почитатель начина сваданѣг дрзаноправленія, задовольи ће се владомъ безъ титуле. Іошт ће дакле остати при старомъ и Французи, кои су се толико крунисаню радовали, мораю се најпре стерпѣнію учити.

— Маршалъ Жерардъ преселіо се у вѣчность. Онъ е имао седамдесетъ година. Године 1830. постао е маршаломъ францускимъ. Садъ брои Француска само іошт петъ маршала.

— Парижъ. Гласа се, да ће быти промене у высокимъ администратівнимъ службама. Говоре, да ће брат военог министра добити префектуру Сене; Пітръ да ће постати полицаій министеръ; Бананъ или Карлѣ да ће примити полицаійну префектуру, а Монасъ да ће у совет доћи.

— Говоре, да европске силе нису противне намери президента Луи Наполеона, кой ове себе за цара француског да прогласи; само неће хтети дозволити, да му остане у фамилаи наслѣдство. На ово кажу да е примѣтіо Луи Наполеонъ, да е воля Француске доста ака.

— Пешта. Говори се да ће скоро царъ Пешту и Будимъ посѣтити

Копенхагенъ. 10. Апр. Овде се говори, да ће быти промена министерства. Военый попечитель искао е, да се сви официри одпусте, кои су у Холштайнскимъ военимъ одѣленіама заостали, или пређе у тако названой Шлезвигъ Холштайнской войсцы служили. Овоме затеваю военог попечителя противи се єдно високо лице, кое се врло близу краля наоди. Генералъ Ханзенъ (попечитель) учинио е овай вопросъ за вопросъ кабинетскій.

— Пешта. Паробродъ „Францъ Іозефъ," кой е по америкапскомъ начину сграђенъ, путона ће у Маю месецу до Галаца.

— Шемницъ. Пишу отуд, да младежи на тако нискомъ степену природны сила стои, да нису были у стању потребно число рекруга издати.

— Мађтке. Овде одъ неколико година баваћа се шпанска принцеза, живиће у напредакъ код Херцога одъ Модене. Њен е супругъ Донъ Жанъ, кои се у Лондону наоди.

— Русія. Новый царскій указъ уређуе насељнія за Чифуте подъ врло повољнимъ условіама. Сваній Чифутинъ, кой се жели земљедѣлію одати, добива одъ правителства поклонъ одъ 150 сребрны рубаля, више ютара необђѣлане земље и у овимъ обстоятелствама врло важно дозволенѣ, да могу христіянске слуге и слушкиње држати. Осимъ тога, ослобођенъ е таковый земледѣлацъ са своіомъ фамиліомъ за 20 година одъ воене службе. Овай указъ неће имачно промашити свое пробатачно практично дѣйство.

— Берлинъ 16. Апр. данасъ у засѣданію друге камере прочитао е предсѣдатель министерства єдно краљево писмо, кое е гласило: § I. чланови устава 65, 66, 67, и 68, остаю одъ 7. Августа безснажни: § II. одъ тогъ времена слѣдоваће устроѣне прве камере на основу краљевскогъ решенія.

— Бечъ. Попечитель правосудія Краузъ постао е барономъ.

— Карлсруе 15. Апр. после смрти великогъ баденскогъ Херцога, престолонаслѣдникъ Лудвикъ одрекао се своевольно владѣнія на ползу нѣговогъ брата Фридрика.

— Темишваръ. У Чакову уиро е єданъ селякъ одъ єдне чаше ракіе, у кою е бирташъ метнуо киселину сумпора, да е ячомъ учини.

— У Лондону има садъ 15.303 фіякера. —

Огласи.

(18) (1—3)

Кућу мою лежећу усокаку до Настаса Христодуловића и Николе Котуле продаемъ; дакле кои има волю некаква ми се погодбе ради пріави а цена ће быти умѣрена Кућа е са 2 собе єдна оџаклія и кућна.

Панта Михайловићъ.

---

(19) (3—3)

Продае се єдна кућа са єдномъ пространомъ собомъ, са рачаномъ и кућномъ с єдномъ подрумомъ плацемъ 4 фата и три стопе ширине на лицу; а у дужину 12 фати и кога кућа лежи до варош-каніе изподъ зданіа гимназіалногъ разреда, ко жели купити века се нижеподписаномъ изволи као тутору исте кућне, ради погодбе пріавити — цена ће быти умерена.

Ђорђе Данићъ,
терзіи.

---

(20) (1—3)

У колачарници код купалишта осимъ сваковрсни посластица, одъ данасъ може се увекъ добити найбољегъ сладоледа, (гефорнеса.)

---

(22) (2—3)

Плацъ почив. Алексе Анрамовића, имаюћи съ лица ширину 14½ фати и два шуха, съ долнѣ стране до правительственогъ плаца ширину 8 фати и 2 шуха, а у дужина 35½ фати и 18 цоли, притомъ са подрањнимъ воћемъ, благороднома лозомъ и скоро сав с засеян пролѣћнимъ и есенѣимъ усевомъ, продае се изъ слободне руке; ко бы имао волю купити га, века се обрати на подписаногъ. Цѣна ће умѣрена быти.

Кост. Х. Брзанъ.

№ 34. У Београду, у Вторникъ 29. Априла. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ завитка 1½. цз. а полгод. 7 цз. — са завитком по' цз. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' цз. на пола год.

ТВРДИЦА И АЙДУЦИ.

(Догађай у Шпанїи).

„Тако ми живога Бога“, говораше Тіо Кодина“, живога ми Бога! я самъ христіянинъ, и ако самъ меанџія, и нико на свету неможе казати, да е господарь ове меане ма каквой мушгерїи рђавъ совєтъ дао. Нендите преко Жаена... доста, я знамъ шта я знамъ! Истина путъ е врлїй, више се онуда путује, али опетъ ніе найбољій. Између Кампила де Аренаса и Кархеля догодила се више пута несрећа. И доста... я знамъ, шта я знамъ, зато дайте се усоветовати, идите боље преко Пиноса де ла Пуенте, Пуерто Лопе, Алкала ла Реаль и Алкодете. Оставите Жаенъ на страну и савите подъ Байлена ошетъ на велнкій путь, кой води у Мадритъ. Туда е найбезбѣдніе путовати, и я небы вась за цео светь у несрећу бацио; и доста, я знамъ, шта я знамъ!“

„Баци те кости другомъ псу, меанџіо,“ одговори му некій старацъ рђавогъ изгледа. Његово мршаво и шиљасто лице сваршавало се у єданъ навлакъ седе косе. Предня часть његове альине беше одъ чоє неизвѣстне боє, и тако излизана, да су се жице могле брояти; а на леђій у место чоє стало е дебело платно. Цело драпе овогъ човечулька изданало е тврдицу, и на првый погледъ мого се познати, да е сынъ Яковљевъ, коме бы у прећашня времена, безъ да питаю, Санъ Бенито напукли.

„Баци те кости другомъ псу Тіо Кодина“, говораше онъ“, и немой насъ тимъ забити. Ты намъ позаймљеешъ твоє коньи и кола и совєтуешъ насъ, да идемо заодвїмъ путемъ? Одавде до Пиноса има два сата; одъ Пиноса до Пуерто Лопе два; до Алкале три; до Алкодете три; до Гвардіе петъ, до Торекампо три; и до Байлена четири. Три и два чине петъ, и три осамъ, и три єданайстъ, и петъ и три и четири износи двадесетъ и три сата, а на другой страни има само осамнайстъ. То бы нашъ путъ за єданъ читавый данъ продужило, а свакидашній трошакъ износи два гроша, и на свакогъ бы пало у доброй кастилїанской монети шесть стотина двадесетъ три и єдна трећина мараведи, или осамнайсть Реала де Велонъ, шесть и трећина Мараведи.“

„Тако ми наши драги владичица“, придода меанџія „ако самъ я на то мислио, нека ми светый Якобъ одъ Компостела, светый Игнатъ и свети мученици одъ Гранаде у смртный грѣхъ запишу. Али верујте ми, ко иде найкраћимъ путемъ, ніе сигуранъ, да ће найбрже до места доћи. Послушайте вы мене, добаръ я совєтъ скупъ, као што самъ пре казао... я знамъ, шта я знамъ.“

„Шта вы мислите?“ запита старацъ оба своја сопутника.

„Што се мене тиче“, рече єданъ ударајући се по џеповима, „айдуци ће се преварити. И кадъ путъ овай свршимъ, непретичу ми више него два гроша, а я то ћу радо дати, само да доживимъ каквый чудноватый случай. У осталомъ мене е све едно;“ дода говорећи съ єдними скокомъ у воздухъ; връ онъ беше позоришникъ, „да л' ћу се тако ил' овако увѣчность торкати.“

Трећій путникъ радъ е био да се другимъ путемъ путује; али га нису слушали. „Баремъ, говораше онъ,“ баремъ бы требало, да у ово немирно време имамо три четири наоружана Ескопетера, кои бы насъ у случаю какваго нападанія бранити могли.“

„Боже сачувай!“ повиче старацъ“, никакву пратњу, то бы толико значило, као да силомъ покажено, да богзна какво благо са собомъ носимо. Тако што служило бы айдуцима за добаръ знакъ; а три Ескопетера коштаю свакій данъ найманъ четири Пецета; то чини за три дана тридесетъ шесть Пецета, или седамдесетъ два Реала де Велонъ; а на свакогъ одъ насъ пришало бы осамъ стотина шестнайсть Мараведи, безъ друга трошкова. Онда бы ми све єдно было, та узели моє новце айдуци, та пратня.“

Они се дакле крену на путъ и непослушаю меанџію. —

„Ако ти повичу да станешъ, дечко“, рекне меанџія кочијашу,“ а ты стани одма, пити чекай, да ти то другій путъ кажу, да небы на моє мазге пуцали. Ты се старай само за њи, а за остало се небрини, то се тебе ништа нетиче! и садъ съ Богомъ пошли моји господари. Нека вамъ владичица боена, света дѣва одъ Кова Дунга њену помоћь даде.“

Прво вече путованя прође имъ срећно; само су спазили изъ Јупріе одъ Кубиле коя води преко Рio Вeiро, где єданъ човекъ покрай пута трчи, часъ предъ кола а часъ иза кола. Видили су га іошть у Кампотелру, где су се одмарали. Овде престае краљевство Гранада и улази се у краљевство Жаенъ. Већъ се почео сумрачакъ ватати, и зато ніе се могло видити, да л' е онай човекъ самъ, или е іошть когодъ съ њиме.

Другій данъ, текъ што су оставили Кампилу де Аренасъ, тамо, где се путъ поредъ дудовы поли ніе дужъ Рio Кампила, виде путъ съ єдними конопцемъ затворенъ, кои е био везанъ за два противостоећа дрвета. Чимъ су путници то опазили, одма су чули некій громовитый гласъ

„Хо, хо! вы мазгови, не терайте тако брзо! Караю, чекай мало!“

Кочіашь стане одна, а єдањ човекъ, кое га є лице чоіомъ покривено было, на коіой су две рупе за гледањ прорезане стаяле, притрчи колима, а за њимъ слъдовали су њи двапајсть; толико исто пушака могло се видити изъ оближњегъ чбуна на кола управљени.

„Моя господо“, говораше умотаный човекъ, „нашъ кроткій краљ Доњ Карлосъ начиніо е свету дъво за своіъ военачалника и я се надамъ да нећете одрећи почитаніе прама њему, него да ћете съ нама заедно на землю пасти, и за славну побѣду његовоіъ оружія молити се.“

Два путника већъ су пала съ кочіашемъ заедно на землю, али стараць скупіо се санъ и завуко се у єдно ћоше одъ кола, па ћути.

„Фали ми іошть єданъ“, повиче Бандолеро, „хеј устај! Господаре Доњ Грегоріо Кукалоне изъ села Падула, немойсе стидити!“

На онда га увати за ноге и повуче га изъ кола доле, тако да е покрай његова другова колики е дугъ пасти морао.

„Безъ сумњѣ“, продужи „айдукъ, выћете као добаръ Шпањолацъ понтати, да свима средствама къ обдржаню войске свете дъве притечете.“

Кадъ ово изговори, стане претресати альине путника, а двојица одъ његова друштва предузму тай истый посао съ колима и пртлягомъ.

Кодъ прва два нису се дуго задржавали; чисто су знали, да су то два сиромашка. Одузму іѣмъ њіову малу суму грошева, и остане свакоме по нешто ситны новаца. Али съ Доњ Григоріомъ мислили су сасвимъ другчіе. Кадъ су га съ особитомъ пажњомъ претресли разговарали су се међу собомъ, као людіи, кои нису нашли, шта су тражили. Почну га ваново претресати; скуку га гола нага, истресу му све џепове. То су исто учинили съ колима.

„Де говоря, Грегоріо Кукалоне,“ повиче Арамбаша „гди си твое злато сакріо?“

„Я васъ уверавамъ, господо, да немамъ ни єдногъ дуката“, одговори стараць дрћући.

„Шта Грегоріо! зарь ты незнашъ, да е гріота лагати? мы те добро познаемо; ти си изъ Падула пошао са шестъ стотина дуката, и та сума, подъ твоимъ рукама могла се е пре увећати, него сманяти. Мы неможемо допустити, да ти те новце у Мадритъ носишъ, гди ће се у служби рђаве ствари, или на пропасть твое душе употребити.“

„Тако ми свете Маріе! Тако ми светогъ Якова! я вамъ се заклињемъ, да никаквогъ злата немамъ.“

„Закленьи се Яковомъ и Мойсеіомъ, проклетый Еврејне!“ повичу айдуци, „я кажи намъ, гди су новци, єръ ћемо ти трбу разпарити, да видимо, єси л’ ій прогутао.“

„Милостива Господо, я васъ іошть єданпутъ уверавамъ, да новаца немамъ. Узмите ми што имамъ... моју альину, мой огртачъ...?

„То бы лепо было! не, не, мы оћемо новце, єси разумео? они шестъ стотина дуката.“

Затимъ почну му њіовимъ штилетима ноге и руке голицати, докъ су остали єднако по колима пременяли.

„Айде да га обесимо!“ повиче єданъ.

„Не, не!“ рекну други, нетреба да га лишимо говора. Болъ да га разтргнемо на четири черека, тако ће намъ іошть моћи казати, гди е сакріо дукате.“

Затимъ испрегну мазге, вежу ій за Грегоріеве ноге и стану ій терати. Стараць почне ужасно јукати, айдуци му реку, да невиче, єръ се људій могу скупити.

Поредъ свіо тій мука єднако е Грегоріо ћутао. Крвь му потече изъ гана а цело му тѣло облѣ ладанъ зной.

„Дай да изгоремо све! викне єданъ одъ овы личинара, „кола пртлягъ и овогъ маторогъ тврдицу, шатъ се ће злато у пепелу.“

Како су рекли онако су и учинияли. За часъ скупе читаву гомилу суви дрва, привуку кола и пртлягъ, кадъ се на єданпутъ зачу вика, кои имъ е дала знакъ, да имъ ваља бежати. И зайста мого се чути топотъ коня у близости.

Айдуци се већъ были удалили, али єданъ се врати натрагъ, приближи се Грегорію, кой е полумртавъ на земльи леняо.

„Грегоріо“, говораше онъ, дигнувши єданъ гранный каменъ са землѣ; гди си део шестъ стотина дуката? кажуй брзо.“

„Господаре, вы добро знате, да самъ я сирома човекъ и немамъ жену и ситну децу.“

„Ниткове, гди си део дукате? кажуй таки!“

„Я немамъ дуката.“

„Е дакле прими награду за твое тврдоглавство!“ и кадъ то изрекне спусти каменъ, кой е донде съ тешкомъ мукомъ држао.

Позоришникъ међу тимъ окуража се чувши топотъ приближаваюћи се коня, дигне мало носъ са землѣ и опази, да е само іошть єданъ айдукъ ту. Скочи дакле на ноге и гурне га у ономъ истомъ тренутку кадъ е каменъ спустити хтео, тако яко, да ніе мого старчеву главу погодити. Само му одкине єдно уво и нажуди му раме.

Айдукъ побегне, па и њега, као и његове другове сакріе шума одъ очію. Више путника укажу се на коньима, и почну се съ ранћьима заниматн. Кочіашь упрегне његове мазге, и Кукалона доведу у Кархелію гди е сутрадањ дошао Алканде маіоръ одъ Гвардіе, да стварь на протоколъ узме.

Како стараць, тако и његови сапутници изпричаю све, што наши читатељи већъ знаду. Ранѣный дода іошть, да ни єдногъ айдука ніе познао, єръ су сви были умотани, и њихове гласове промениля. Али мислиле притомъ, да е морао међу њима быти некій Лопе Саенць, кой е до њега у Падулу седіо, єръ е само онъ мого знати брой дуката, кое покрай себе носи.

„Дакле вы сте за цело имали те новце, кое су айдуци одъ васъ искали?“

Стараць се уеде за єзыкъ и искриви уста, као човекъ, кой е што несмотрено рекао; и изъ стра, да се небы несмотреныъ одговорима іошть више одао, одрекне свакій одговоръ.

Правосудіе почне свои истраживања по испиту. Кодъ Лопе Саенца нађу више парчета чое, у коима су по две рупе прорезане быле, и она су очевидно за покриваньа лица служила исто тако могле се видити свѣже кврваве флеке на альинама, кое Лопе ніе обично носіо, и кое е морао имати скоро на себе. Путници искажу, да су те предмете на кривцима видили.

Лопа Саенца бацу у тавницу Гранадску, гди е скоро затимъ признао свою кривицу, и његове другове одао, за-

то даље буде осуђењ на вешала због намѣреног убиства.

Пре извршивања пресуде заиште Лопе, да се разговори са Грегоріомъ Кукалоновъ. Овога су морали носити, еръ іошть ніе одъ айдучкогъ мученя оздравіо.

„Комшія“, говораше Лопе; „молимъ те опрости ми за оно зло, кое самъ ти учиніо.“

„Почемъ опроштенъ ништа некошта“, одговори Кукалонъ, „то ти праштамъ.“

„Ово си учиніо као добаръ Христіянинъ; али то ніе све, што те имамъ молити; ти знашъ да ће ме скоро обесити; учини любовъ, и дай читати неколико парастоса за покой моє душе.

„Я ћу се самъ зэ тебе деветь дана молити.“

„Я несумнямъ о сваги твое молитве, али желіо бы да се съ њоме и сната прквенске молитве здружи. Ово добро дѣло олакшало бы твоіой совести, еръ због тебе смо мы осуђени на вешала Ты си поштене люде у искушенѣ довео, кадъ си се са шестъ стотина дуката безъ пратиѣ на путъ усудіо.“

„Боже благій! шестъ стотина дуката“, повиче Кукалонъ напрасно, одкудъ едномъ сиромашку као я шестъ стотина дуката? та то бы чинило 23.222 Реала или іошть точніе 788.555 Мараведи.“

„Али комшія, кадъ човекъ има шестъ стотина дуката, то ніе грѣхъ.“

„Кое тай натковъ, кой то може посведочити? дао бы Богъ да имамъ, я сирома човекъ. Али сиротиня ніе сramотна; свакій данъ довоси лебацъ. Морамо са свачимъ быти задовольни.“

„Али комшія...“

„Господине Алкалде, немойте га слушати, я немамъ ништа на свету; ништа осимъ могъ живота, кой самъ Богу дужанъ, и могъ старогъ огртача и мое друге альине.“

„Немойте му веровати, Г. Алкалде,“ повиче садъ осуђеный, „то е старый лупежъ. Я самъ быо њговъ комшія; любопитанъ да дознамъ, шта ради, кадъ се по под дана у собу затвори, пробушимъ едну рупу у зиду и видимъ све. Сутра данъ замолимъ га, да ми да неколико дуката, одъ оны шестъ стотина, кое самъ га видіо ове ги брои; на ове моє речій пожути као кукурузъ и одма затимъ остави Падулъ и узме све што е имао са собомъ.“

„Е Кукалове“, рекне на то Алкалде, признай, ги си сакріо новце, кое си при себи имао?“

„Тако ми огртача св. Петра, я немамъ ни едну Ардиту, (старый кастиліанскій новацъ) што вамъ каже, то е лажъ.“

Сви трудови, да се одъ њга какавъ одговоръ добіе, были су безуспѣшни, и нигди ніе се могло дознати ги е новце сакріо, кое е поредъ себе носіо. Остане при томъ да е сирома, я надъ су неанція, коју кога е болестанъ лежао и лекаръ, кой га е лечіо искали да имъ плати, одговоріо е:

„Я самъ несрећанъ сиромашакъ, кога су на путу изпребіяли, и зато треба држава на мене да троши.“ На кадъ су вешма на њга навалили, повудіо ій е да се съ њговимъ старимъ огртачемъ наплате.

МРВИЦЕ.

(Загонетке.)

Ко е быо првый апотекарь? (коза, ер' е она прва пронашла быль, и почела пилуле правити.)

Ко се пре свое майке родіо? (сынови Адамови.)

Кадъ е пушка планула а ніе саставила? (1848. год.)

Кое су животиньѣ найкрвожедніе? (буве.)

Како се може за 4 сата, єданъ странъ языкъ научити? (кадъ се свакогъ сата єдна четвртина тога языка научи.)

Съ чиме магарацъ надвишава учене люде? (съ ушима.)

Шта ради играчица, кадъ игра на єдной ноги? (диже ову другу.)

Колико буда иде у єдну пређу? (єдна пређа.)

Зашто неможе да пада киша два дана єдно за другимъ? (врбо е новѣ међу њима.)

Како се човекъ може уздржати, да незева у друштву? (кадъ зине.)

Гди е Добро найсигурніе одъ людске напасти? (у буквару.)

(Игра речій.)

У коіой кући найвише има людій? (у кући људій.)

Кое слово неможе да пређе преко србскогъ плота? (іота.)

Има ли међу людма пакости? (достн.)

Ко е учредніку Шумадинце у помоћи? (новћа.)

Кое су жене найвише сбогъ дугачкогъ языка повање (новине.)

(Ехо или одзивъ.)

Какавъ е светь? — (— ветъ.)

Чега се найвећма у Европи бои цензура? (— ура.)

Шта е сада Ламартинъ? (— мартинъ.)

Млоголюбезный, млогоуважаемый млогопочитаемый, и малоплаћаемый читателю, я ћу ти єдну молбу поздравъ и советъ дати (плати.)

Млоголюбезный, млогопочитаемый, млогоуважаемый млогоглаголаемый, и мало промышляемый читателю, іошть єданъ већій, и врло полезанъ за тебе совѣтъ казаћути (— ћути.)

(Типографичне погрешке.)

Место: „Наполеонъ и войводе после добіене бытке, были су великодушни.“ Печатано е: „Наполеонъ и войводе после добіене битке были су великоушны.“

Место: „Продаю се два тегленћа кона“ печатано е: „продаю се два телећа коня.“

Место: „У Београду отворено е овы дана велико. купалиште.“ Печатано е: „у Београду отворено е овы дана велико лупалиште.“

Место: „Слободанъ е у Европи робъ.“ Печатано е: „слобода е у Европи робъ.“

Место: „Њгова екселенція нашъ войвода (Херцогъ) іуче е после подне срећно съ друма сишао.“ Печатано е: Њгова екселенція нашъ войвода іуче е после подне срећно съ ума сишао! “

(Економичне послове.)

Ако буде коя воћка процватила, па да небы одъ мраза озебла, треба одсећи оне гране што су процватиле и у кућу унети.

Ладно пролећње пресе и снегъ доста су добра принели, ербо многе гусенице, кое су већъ биле се излегле попркале су одъ снега. А да небуде гусеница найпреча е помоћь лети новатати све лептирове.

Садъ се обично бедый лукъ сади, и многи люди различно гатаю, да имъ буде лукъ лютъ, но нема болћегъ средства зато, него пре нег што се посади да се добро у ступи утуче.

(Домаћи лѣкарь.)

Кога боли зубъ нека га узме на нека га мете подъ кућный прагъ на слеме, и неће га више нигда забодети

Кога боли глава, преки е лекъ нека е остави некъ боли, и тако она ће сама себи шкодити.

НАПОЛЕОНЪ КАО ДЕТЕ.

Графица Дорзай приповеда, да іой е госпоа Летиція, кадъ е едномъ кодъ нѣ была слѣдующе саобштила:

„Само, кадъ се мога сына опоменемъ, а се тѣшимъ. Непрестано ми стои предъ очима. Не као царь не као великій мужъ, него као мое дете, мой Наполеонъ, кадъ іошть ніе было ничій, него нѣгове майке. Онда га іошть нико ніе познавао. Лепа времена!... едно вече, я мислимъ было е онда одъ осамъ, или деветъ година... ишао е по башти горе доле, као човекъ, кои о вечему разсуђава; а было е дете као што сами намъ казала. Киша е падала яко; нѣгова браћа ушла су у дворану, да у суботи играю. Я самъ више пута лупала на пенџеръ и звала га да кь мени доће. Онъ е слегао раменима за знакъ нѣговогъ незадовольства и ишао даль. Киша е као потокомъ лила, во онъ чинише се, да слабо зато мари, него е продужавао сь непокривеномъ главомъ нѣгово шетање, и сь оборенимъ погледомъ къ земльи. Неколико е путій застало кодъ малога водоскока, кой се у нашой башти налазіо и са задовольствомъ гледао е како вода скаче а по некій путъ пресеца е пространъ зракъ воденый. При пуцаню громова стресао се, ал то ніе было слѣдство страха, него слабости живаца. Прекрсти руке и погледа на небо, као да очекуе мужественo іошть едань громъ. Пошлѣмъ слугу къ нѣму и заповеднмъ му, да га кући доведе. Онъ одговори ладно, али учтиво: „кажи моіой матери, да е врућина, и да свѣжъ воздухъ уживамъ.“ Кадъ сами іошть едапуть слугу послала, ніе хтео ни одговорити него му е окренуо леђа и пошо брже одати. Текъ кадъ е киша престала уђе до коже мокаръ къ мени у дворану.

— Ты ниси, имао право сыне мой, што ме ниси послушао.

— Было е противъ мое воље, я незнамъ, шта ме е у башти задржавало. Я ћу да будемъ войникъ и зато морамъ се зарана навикавати на кишу и рђаво време. Я нисамъ девойка, него човекъ.

— Ты си дете, реснемъ му я, и іошть непослушно дете. Кадъ онешъ войникъ да будешъ, то се морашъ — найпре учити послушности.

— Али я ћу заповедати, рекне ми онъ съ тако гордимъ изражаемъ, да ми е смей сузе на очи натерао.

— Пре него што ты почнешъ заповедати, морашъ се покоравати и то врло дуго. Кадъ у службу ступишъ, неће те одма за генерала поставити.

— Онъ доће къ мени, узме мою руку и претисне е за знакъ, да я имамъ право, еръ то ніе никако хтео съ речима признати; тако е было поносить іошть у томъ возрасту!

— На шта си мислію, кадъ си тамо горе доле тумарао? запитамъ га полюбивши нѣгову мокру косу.

— Садъ незнамъ ништа више, мислію самъ на многе ствари... опоменуо самъ се сна изъ прошле ноћи. Тай ми се санъ допао; сніо самъ, да самъ постао владика. Ніе л истина, лепо е быти владика? иду л у владике у рать?

— Не иду сине мой, то имъ е забрањено.

— Онда оћу да будемъ войникъ, кадъ небудемъ више дете. Кадъ ми буде петнайсть година, нећу быти више дете, ал те матя?

Али опетъ мало нешто.

Садъ се замисли мало, погледа горе и рекне:

— Кадъ ми буде петнайсть година, я ћу быти човекъ!

— И съ тимъ ноће и отиде опетъ у башту.“

„Велика ова жена — тако приповеђаше даль графица Дорзай — после овогъ преповеданя ћути, но нѣне су се устне іошть мицале; лако ми е было понати, да се она са овимъ пріятнимъ опоменама рада забавляла, и да е, осимъ свію путова, кое е нѣнъ сынъ прошао, нѣгово детинство материнъмъ срцу наимиље. Я іой полюбивъ руку и оставивъ е узбуђенимъ срцемъ, радујући се свр свега, што самъ кодъ ове особите жене видила и чула.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *У* прошлу суботу држанъ е у овдашньой великой цркви парастосъ за упокоеногъ Г. Аврама Петровића, где е присуствовала и Нѣгова Свѣтлость, и чиновници изъ свію надлежателства, са великимъ броемъ грађана. Г. Митрополитъ е священодѣйствовао, и при свршетку говориo е слово о заслугама упокоеногъ.

— *У* окр. чачанскомъ, неки непознати лопови, између 25. и 28. пр. м. дошавши съ колима на подрумъ Милована Лазовића, обіо овай, и оточе изъ бурета 350 ока шљивове ракіе, 100 комове препеченице, и много іошть натоваре на конѣ и побегну.

— *У* окр. шабачкомъ изгорела е кућа Срећка Пантелића изъ Месараца заедно са свима у њой стварма, до 300 гр. вредности.

— *У* окр. ужичкомъ у срезу рачанскомъ, нека Елена жена Саве Симића изъ Сирча, ишавши 12. пр. м. увече изъ Рогачице кући своіой, исто вече напрасно е на путу умрла.

— Чуе се да е Омер-паша изъ Босне на позивъ отишао у Цариградъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Немца.* Нови закони за Мађарску изићиће скоро изъ печатнѣ.

— *Малакъ.* Гвоздены путъ одавде до Комо предатъ е државномъ управляню.

— *Баденъ.* 11. Априла умро е овде царско-рускій совѣтникъ Жуковскій. Истый е своимъ списанiямa задобіо важно име у руской литературi, особито нѣговомъ преводу грчкогъ поете Омира.

№ 35. У Београду, у Петакъ 2. Маи. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ халатца 15. гр. а полгод. 7 гр. — са халатцомъ по' гр. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куи и не у дућанъ или у канцелярію по' гр. на пола год.

ЕДНА СЦЕНА НА РЪКИ НИЛУ.

(Изъ Monthly Mag.)

Мы смо имали више путника на лађи. Међу овима налазіо се єданъ отмѣнын яничаръ, кой е у Каиръ путовао, где е кућу имао; беше малогъ узраста, добро наоружанъ и обученъ, и проводіо е свое време посвећенъ Араше; кадъ е свой леный нилимъ на кровъ прострео, посадіо се на њега съ дугачкимъ запаљѣнимъ чибукомъ и гледао е око себе озбилно као какавъ великій господинъ; имао е са собомъ три до четири жене. На кровъ сѣћаше подъ штитомъ єдна Египетска дама, кой е више црны робиня око себе имала. По кадкадъ дала е свое лице угледати и пресда е покриваломъ умотана была, опетъ е знала тако вешто уредити, да е све видла, што се на кровъ догађало. Ясно смемъ, кое се кадъ и кадъ исподъ њене завѣсе чудо, давало е довольно доказателство о томъ; неколико пута шиљала намъ е шећерлемета на поклонъ. У єдной малой собици, покрай наше, была су два Француза, кои су се тако ясно разговарали и смеяли као да бы были у Паризу, и у пркосъ обичаима востока доручковали су они у єданайсть сатый, а ручавали су у шесть. Наше путованѣ слабо е напредовало, єръ лађари нису вештину пловеня разумевали; али ништа ніе лешше, него ноћу кадъ е месечина по Нилу пловити; да, околина беше одвећъ драженства, да бы се могло спавати. Дѣйство месеца у овимъ предѣлима сасвимъ е шкодљиво за очи и како онде, тако после и у Аравіи одираћали су ме уроженици увекъ одъ спаванја подъ ведримъ небомъ безъ покривени очію. Зато вальда и гласи єдно место у псалтиру: „Сунце некъ те се некосне даню а месецъ ноћу!“ Онде е месецъ убиточнія за очи, него сунце, о чему самъ я самъ єдномъ жалосно искуство учиніо; сасвимъ е известно, да ће оном, кой при месечини напољ спава, видъ скоро ослабити или се сасвимъ изгубити.

Другій данъ нашегъ путованя догодіо се єданъ жалостанъ случай. Нашъ Реизъ, честанъ, и побожанъ старацъ, кадъ е было подне сиђе у єданъ чунъ, кой е быо острагъ за лађу привезанъ, да се Богу помоли, єръ велика гунгула, кое е на кровъ лађе владала, ніе му допуштала, да тамо ову свою дужность изврши. У чуну клекне и окрене лице къ Меки, сасвимъ у молитви удубљенъ, надъ се при кланяню єданпуть яко пригне изгуби равновѣсіе и съ главомъ напредъ падне у воду. Одма се учини лярма: „Реизъ е пао уводу“, викало се са свію страна. Лађа е пловила врло брзо, и мы смо га угледали, где се съ таласима бори и за помоћъ вике. Три Арапина, кои су были добри пливачи, скоче у реку, али га нису могли стигнути. Старчевъ животъ несмотрено е жертвованъ быо; да су лађу одма натрагъ пустили, быо бы избављенъ; али забуна на лађи беше тако велика, да су на то заборавили. Његовъ синъ, єданъ младый писокій Египћанинъ, пшао е горе и доле кодъ оногъ места, где му е отацъ у воду пао, викаюћи га непрестано по имену: „Алія! Алія!“

РЕДКЕ ЈАБУКЕ И РУЖЕ.

Вы висте мога деда познавали? то е штета; єръ онда бы морали познавата и мою бабу, кой, премда е већъ имала шесетъ и осамъ година, опетъ зато была е свагда весела и шалива. Мой е дедъ быо смирень, и суевѣранъ; моя баба немирна, понекадъ безбожна, пуна духа и подсмеи.

Іошть докъ самъ быо малый, дивіо самъ се трима јабукама и толикимъ ружама, кое су свагда свѣже стајале у орману, где е моя баба обично колаче и посластице држала. Опоминаю самъ се, да самъ іошть изъ могъ давнашнѣгъ детинства те руже и јабуке запамтіо, и чудіо самъ се како руже за толико време нису увеле, а јабуке иструлиле.

Было ми е 10 година, кадъ самъ се решіо, да овимъ ружама и јабукама єдну посѣту учинимъ. Метнемъ на єдну столицу другу, и трећу на другу, и овимъ начиномъ изиђемъ прилично за рукомъ, да те жельне ствари у моју власть добіемъ.

Не мало чудіо самъ се и радовао самъ се, кадъ ме мирисъ ружа и вкусъ јабука увери, да су ове чудноватe руже праве природне руже, а ове чудноватe јабуке праве природне јабуке.

Понтамъ, да остатакъ мога блага сакріемъ; остатакъ великъ, єръ самъ єдну јабуку већъ смріо. После єдногъ сата отишле су и оне друге две за њимъ, а руже су лежале разкидане на земльи. Затимъ скупимъ разкидано цвеће и бацимъ кроз пенцеръ, на отидемъ къ деди, да ме учи писати.

„Дете мое“, говораше онъ, „данасъ те немогу учити; єръ самъ слабъ, айд' одзади.“

Увекъ е тако говоріо дедъ, кадъ е имао главоболю, и придода: „ећу да употребимъ мой обичный лекъ.“

„Деда“, усудимъ се упитати га“, на какавъ е то лекъ?“

— „То неможешъ ти знати“, одговори ми онъ.

— „Деда, кажи ми ти само, па ћу и знати.“

— „Што му драго. Твоја е баба една туђинка. Њени предци живили су у вароши Ћесарији кападокиској. Ћесарија е царство Азијатске Турске у Карамањи, али немој ту варошћ променути са оном у Сирији, која дежи 20 сатїй далеко одъ Ерусалима.“

„Немай бриге деда.“

— Дакле Ћесарија твоје бабе есть царство у Карамањи. Ова варошћ, коју е Мозахъ, синъ Иафетовъ основао и коя се као главна варошћ Кападокіе Мазаца звала, на зове се за честь Тибериуса Ћесарія. Разумешъ ли?“

„Не башъ много, деда.“

„Волћ Ћешъ разумети, кадъ ти кажемъ, да се великій Василіе у той вароши родіо и епископъ био.“

„А твой лекъ деда?“

„Твоя е баба имала пре 1500 година єдногъ сродника у Ћесарији, стрица, или другогъ кога, кой е био невернивъ и адвокатъ. У истой вароши, буде осуђена една побожна девойка на смрть, надъ су е хтели погубити, повиче она: (— мой дедъ скине капу съ главе —) „Слава господу Богу! я одлазимъ, да утолимъ мою жеђъ на потоку баште мога небесногъ заручника! Мое жене рођаке рекне іой на то: „Лепа дево, кадъ будешъ у башти твога заручника, укажи ми любовь, пошљи ми одувудъ јабука и ружа.“

Я погледамъ мога деду са ужасомъ.

„Текъ што е та побожна девойка пригнула главу целату, а ањео у виду малогъ човека укаже се и пружи сроднику моє жене три лепе јабуке и руже.“

Овде у нал што писамъ одъ стра пао.

„Теофилъ се покрсти, остави после смрти те три руже и јабуке његовой фамилји, и тако су изъ руке у руку ишле, докъ ій твоя баба ніе добила. Две године после венчања преда ми ій и рече, само кадъ ій човекъ мирнши, одма изгуби главобољо. Онда самъ много страдао одъ главобоље, и при сваком новой болји, мого самъ се уверити, да су љековите. Садъ ти е позната исторія любезно дете, я ћу мой лекъ у твомъ присуствіу употребити; али ти морашъ клечати.“

Я падненъ поплашенъ и полумртавъ на колена.

„Деда, деда! смилуй се на мене! деда уби ме: я самъ изгубљьнъ. Я самъ ањелске јабуке поео, а руже покидао.“

Незнамъ, шта е даљ было, но єдва се опоминьемъ речи мога деде!

„Несрећно дете! да ти прождерешъ јабуке и руже, кое одъ 1500 година главобољо лече! никадъ ти нећу опростити, нанъ да какво чудо буде.“

На срећу догоди се чудо; јабуке, кое самъ поео, и руже, кое самъ почупао нађу се опетъ у орману моє бабе.

Она е играюћи съ јаковљіемъ њеного мужа, замењивала јабуке и руже съ другима, како су почеле венути.

ВЕШТИНА ЂУТАЊА.

или

ШТА ТРЕБА ГОВОРИТИ КАДЪ ВАЉА ЂУТАТИ.

Моя любезни читатељи и читатељке, я молимъ, — читайте!

Питагорасъ, грчкій философъ обучавао е свое ученике у ћутању, и текъ онда дозвољавао имъ е говорити, кадъ су могли ћутати; то е вальда узрокъ, што никакви ученица ніе имао.

Говоръ е даръ божій. Новорођено дете поздравля светь съ плачемъ а очи старца затвараю се у вечаю кадъ испушта духъ. — У оба она случаи ніе говоръ опасанъ. Али кадъ разумъ језыкъ одрћши, кадъ срце душевный тереть претискуе, онда е говоръ опасанъ и зато ваља ћутати.

Кадъ люди ћуте, онда се мисли да су сви паметни.

Ћутањ помаже млого и здравлю, єръ млого говорењ проузрокуе грудне болести, мишленъ доводи завареньъ мозга.

Жалостно е, кадъ помисли човекъ, да има владателя, кои народомъ управлю, безъ да га познаю, кои гласъ свое околине више слушаю, него гласъ народа и кои мисле да имъ е околина преча него народъ.

Поштенъ говоръ, кой изъ честитогъ срца просто и отворено противъ лажи иде, есть благословъ неба. Непоштенъ језыкъ баца проклетство пакла на оне, кои слушаю.

Млоги кадъ помисли на 1848. и 1849. годину, вели ей да самъ говоріо, а садъ опетъ млоги кажу, ей камо срећа да самъ ћутао.

Женскомъ полу гледа се млого кроз прсте. Женама ніе нигда забрањено говорити, истина такова забрана небы млого помогла. Найопасніе оружіе женски, есу њихове драженсти, съ овима ране и срце и главу. Оне најшане свагда у срце, али кадъ е срце рањено, онда обично и глава пати. Само у часовима љубови мало говоре женске, а кадъ љубовь прође, онда језыкъ отме ма?

Ако пажљиво слушамо, шта женске говоре, онда морамо признати, да имъ се неправо чини, кадъ се каже да оне млого говоре. Оне неговоре млого, него дуго.

Люди говоре да буду чувени, жене бегаю у комшилукъ, да бы могле говорити. — Люди имаю гласа у устанной држави, ако и несму, да га даду. Женске истина немаю гласа, али имаю уста, кои жене не само одъ леба него и одъ сваке речи.

Люди говоре о свачемъ. Люди често незнаю, шта не говорити; у ту непријязну недолазе никадъ женске, али оне често незнаю, шта су казале.

Ћутањ е найвећа жертва, коју може лепый полъ учинити; само дражесть тайне може ій на то приволети. Кадъ се женскима каква тайна повери, то быва обично само зато, да се тайна што пре разпрсте.

Свака е тайна у женскинъ прсима као планина, коя донде притискуе, докъ се зао духъ неослободи.

Предъ олтаремъ каже млада „оћу“, и то е може быти последиј оћу, кое мужъ одъ свое жене чуе.

Млада може лако казати оћу, єръ кадъ бы казала „нећу“, изгубила бы мужа, а таковый губитакъ у данашня времена ніе мала маленкость, почемъ е данасъ велика оскудица у младоженама. У супружеству неможе се ни свашта казати оћу, противность треба да буде.

Противность е нагонъ домаћегъ и грађанскогъ живота.

О овоме нијао бы вамъ іошть коешта казивати, али морамъ ћутати.

Паметь и срце противослове често едно другомъ; срце насъ млого пута натера да говоримо, а паметь каже ћути.

МРВИЦЕ.

Садашња слобода, єдинакость и братство у Француској.

1.) Свакій човекъ има право да буде човекъ.

2.) Свакій човекъ има слободну волю, може *хтети* шта *ће*.

3.) Слобода мишлења несме се ни на кой начинъ ограничити; свакій може мислити шта ће.

4.) Равноправность свію народности. Сви народи мораю плаћати државне дугове, за кое неподотговоре министри одговараю.

5.) Слобода верозакона. Верозаконъ ствара блаженство. Вера не прави никаку разлику, сви мораю порезъ плаћати.

6.) Печатња є слобода, само се списатељи апсе.

Француска є слобода као исподинъ Голіатъ. Њојзи є стао малый човекъ на супротъ, и она є пала.

Редко средство.

Ако ћешь, да ти жена уђути, а ти є натерай да говори.

Слободна печатња.

Слободна є печатња дрво познања. Текъ што су списатељи одъ ињеговогъ плода окусили, морали су оставити рай и повратити се у старо ђиће.

Проза єдне страже.

Єдна стража у Бечу, коя є чувала државну касу, предала є надлежной власти прошеніе, да є одъ дужности разрешіи, єръ вели да нема шта чувати.

Лабрана.

Пре некогъ времена хтеле су уђи две американске лађе у єдно пристаниште француско, а власть имъ ніе дозволила, наводећи да у слободной Француској нема више слободни пристаништа.

Доказано юнаштво.

Разговарали се у єдной кафани о мађарскомъ рату и похваљивали су храброств єдногъ и другогъ; єданъ одъ присутствующи пресече говоръ и рекне: „То є све ништа, я кадъ самъ био на Перлезу, ударило ме є єдно ђуле одъ топа у леђа, па се на комаде разбило, ако ми неверуете, ево вамъ сведочанство“, и сотимъ извади изъ џепа єдно парче ђулета и покаже присутствующима. —

Поозріс у Полиціи

(Полиціай є єдавъ дерзаъ.)

Пол. Колико си година старъ?

Дер. Я нисамъ старъ, него самъ іошть младъ.

Пол. Дечко, я ништемъ одговорь.

Дер. Мени є казано, да старіима несмемъ одговарати.

Пол. Ођу да знамъ кое си се годиње родіо.

Дер. То бы морао вайпре мою матеръ питати, єръ я немогу да се опоменемъ.

Пол. У коіой си се земльи родіо.

Дер. (Смее се).

Пол. Шта се смеешъ бре!

Дер. Господине, ко се іошть у земльи родіо, те да се я родимъ.

Пол. Шта си научіо?

Дер. Шта самъ научіо то самъ давно заборавіо, али у моимъ свидѣтелствима можете све читати, шта самъ научіо.

Пол. Я те питамъ шта си ти.

Дер. Нисамъ ништа.

Пол. Съ чимъ се ранишъ.

Дер. Я се нераним, него ме други ране.

Пол. Дакле тиси скитница, кога ћу я у апсъ затворити.

Дер. Слобода и онако невреди садъ ништа.

Пол. Ћу тебе научити памети.

Дер. Немојте се господине трудити, мене неможе ништа научити памети.

Пол. Онай се угурасъ веда поправити.

Дер. Зато ушћедите вашу лютину за оне, кой се іошть даю поправити; и ны ћете имати доста посла, ако станете све поправляти, кои заслужую поправке.

ЄДНА СТАРА БАСНА.

Некій старый мачакъ буде незадоволянъ са своіомъ мачкомъ; зато се обрати найчой тварі, и сунцу преда прошеніе, да му се даде нова друга одъ ињега бића. Сунце рече: „Я нисамъ найча тварь, магла є найча.“ Мачакъ увиди, да снага силны сунчаны зракова ніе кадра маглу пробити, я зато отиде съ прозбомъ къ магли; ова му рече: „Нисамъ я, него є ветаръ найчій.“ Истина, мисляше мачакъ, ветаръ разтера маглу и упути се ветру съ молбомъ; овай му опетъ каза: „ајдъ заустављи и разбіи мою снагу, онъ є ячій.“ Кадъ є мачакъ до зида дошао, покаже му овай миша, кой му є темељ подкопао. Срдито дође мачакъ къ мишу, као найячему. Мишъ пакъ упути мачка срдитогъ мачки, одъ кое му є живота зависіо, и тако ядный мачакъ после млогогъ и трудногъ тумараня састане се опеть съ мачкомъ, одъ кое се више ніе раздвало.

НЕШТО ОДЪ СВАЧЕГА.

Философъ Лајбницъ говораше, да лица народа ліче млого на њихове домаће животиње као: Лапонци на медведе, Негри на Мајмуне, Малајци на Тигре, Перуівіяне на Ламе, Арапи на камиле, Хиндуси на краве. — И тако баръ основно є то, да што више човекъ на степену човечества стои, то є више налик на животињу.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Пензіонираный членъ суда ок. београдскогъ и єданъ одъ заслужены и одъ найстарій Карађорђеви војника Г. Петаръ Јокићъ преставіо се у вѣчность, кодъ свое куће у Тополи.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Турин 15. Апр. Запаленъ барута у барутной фабрики велику є штету учинило. 20.000 килограма барута отишло є у воздухъ, а 40.500 спасено є. Остало є 14 мртви и 21 рањени. Близустоећа часть варошы лежи у развалинама. Сокаци су пуни камења, цигала и греда. Краљ, како є чуо, дошо є одма изъ Монкаліере на коню. У камери депутирана было є пытањ како се догодила несрећа. Каварь гледао є да убјажи камеру, изкасиваюћи се

да є опасность прошла, а несрећа да се случайно догодила, и да ће се магацини са барутомъ даль одъ вароши изместити.

— *Трієстъ.* Одавде являю, по нѣстима изъ Каира да є учињено поравненіе са вице-краљемъ Египетскимъ Абасъ пашомъ, у слѣдству чега продужава му се власть надъ животомъ Египћана іошть за седамъ година.

— *Лондонъ.* Списатель и бывшій францускій министеръ Тьеръ ради на єдной свеобштой исторіи вештине, за коју већъ одъ 20 година матеріялъ купи. Поради тога посла предузеће седмо путованѣ по Италіи. —

— *Минхенъ.* Єдне банареске новине доносе штатистику пива, изъ кое се дознае, да є у тридесетъ пивара ове 1852. год. изчечено летњегъ пива 341.092 ановa.

— У Европи троши се на годину 417 милона фунтій дувана. Незнамо, да л' су ту рачунали и што Ибиш троши.

— У Јапанскомъ мору одкривени су неки острови, кой досадъ нису познати были.

— У Невъ Іорку почели су сокаке калдрмисати съ гвожђемъ, кое є врло добро испало за рукомъ. Съ овимъ се постигла велика штедња и вапредно трајнѣ.

Минхенъ 18. Апр. Закдетинъ судовима одузимаю се пресуђивана печатани дѣла и уводе се ємства за издаванѣ новина.

— *Калишъ 26. Апр.* — 15. о. м. учинили су подворенѣ кневу Пасквевићу сва воена и грађанска надлежателства, кой се 11. увече изъ Петербура повратіо. — Варшавскій военый судъ осудіо є на лишење добара Іована Воруни.

Магдебургъ 17. Апр. Овуда в прошо великій брой девојака на удаю. Већа є часть изъ горњѣ Баварске. Оне иду у Америку, где кажу да є велика оскудица у женама, и тамо мисле свою срећу наћи.

— *Темишваръ.* Опетъ є дошло изъ Русіе за пострадавше цркве и народъ србскій 2205 фор. 23 кр. ср.

Шпанія. Двѣ опере, кое є Шпанска краљица у Арапуецу представити дала, коштале су єданъ и пол' милреала (єданъ реалъ има 2 гроша и 12 пара.) Ађлине само за єдну оперу, кое су у Паризу грађене коштаю 150.000 франака.

— Єдне новине пишу, да є зорајча звезда садъ необично сјајна, и да се у средъ подне годимъ очима видити може.

— *Америка.* Новый видъ еспана позвію се скоро. Изъ єдногъ предѣла Америке послао є єданъ трговацъ у Калифорніо за 5000 талира оаса, кои су врло добро продани.

— *Атина 14. Апр.* Краљ є однустіо свога ађутанта Каратасу, кой є было у сношенію са разгласительима созакленa.

Лондонъ 18. Апр. Решењемъ дольнѣгъ дома почела се кварити стаклена палата изложа светски 1. Маја н. р.

Бечъ. За вапредногъ посланика при царско-рускомъ двору наименованъ є генералъ маіоръ Александеръ графъ Менсдорѣ Пуиј.

— *Минхенъ 19. Апр.* Овде се боило правительство буне због подигнуте таксе на пиво, и зато є преправило єдно одѣленіе войске съ два топа; али никакво буитовно покушенѣ одъ стране народа ніе се показало.

Копенхагенъ 17. Апр. Єдну вечерню забаву овдашньи грађана почествовао є своіомъ високомъ посѣтомъ самъ краљ. Грађани су га съ великимъ усхићеномъ примили, за кое имъ є краљ благодарио.

— У Лондону раћа се свакогъ седмогъ минута по єдно дете, а умире свакогъ деветогъ минута по єданъ обитатель исте вароши. Ако раћања и умирања последњи петъ година непремѣна и даль остану, то ће за 31 годину только люди у Лондону умрети, колико садъ тамо живе, то есть 2,362.000 душа, а за 39 година има ће она исповиевса вароши двапутъ только обитателя, колико садъ има.

— *Бечъ.* Његово величество царъ рускій очекуе се 6. Апр. у Франкфурту, где ће у исто време доћи царица, великій князь Константинъ и његова супруга, као и оба велика княза Николае и Михаилъ. Његовомъ величеству цару иде на сусретъ, у Одербергъ баронъ Мандорфъ, кой ће га до Бечa пратити.

Бечъ. Решењемъ царскимъ одъ 23. Априла, чиновници у Мађарской, кои припадаже министерствима, унутрашњи послова, правосудіа, финансіе, просвете и рачуноводногъ управителства, имаће за уніформу атилу одъ угаситозелене чое, а яке одъ кадифе съ бојма дотични министерства.

Прагъ 28. Апр. У повратку изъ Енглезке стигла є овде Кошутова мати съ више његовы сродника — свега 16 или 17 лица.

Єрусалимъ. Брой ація ове године о ускрсу было є врло великій.

Бечъ 26. Апр. Његово Вел. Рускій царъ Николае дошао є после єдногъ сата овде.

Огласи.

(18) (1—3)

Кућу мою лежећу усокану до Пастаса Христодуловића и Николе Котуле продаемъ; дакле кои има волю некa ми се погодбе ради пріяви а цена ће быти умѣрена. Кућа є са 2 собе єдна оџаклія и кујна.

Панта Михайловићъ.

---

(19) (1—3)

Ниже подписаный обявлюе да има єдне лепе амове за два коня, съ паковскимъ оковомъ на продаю. Ко жели купити нека се пріяви у дућану, на Сави.

Іов. Мостићъ.

---

(20) (1—3)

Ко жели купити, како сирови тако и нарађени кожа, рибљ масти у већемъ и мањемъ количеству, или промену какву учинити. А притомъ ако ко одавде или изъ оближнуе места, има сирчеве коре, или ако бы могао набавити до 15. Маја, нека се пріяви у ледерници.

Милана Данилоића,
У шнирерскомъ сокаку.

У Књигопечатни Княжества Србіе.

№ 36. У Београду, у Вторникъ 6. Маја. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Уредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ данитка 15. гр. а полгод. 7 гр. — са данитком по' гр. на по' год. скупља. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на пола год.

ОСУЂЕНЫЙ.

Путовао сам у лађи Сузави изъ Гластова у Барбадосъ. Осимъ мене и једне женске господичне Б— није было више путника. Господична Б. — беше разговорна и њена весела нарав, много ме је забављала. Капетанъ Гиљксонъ (заповедникъ лађе) беше нутлинъ и недружевањ човекъ, съ изражаемъ туге на лицу, кое није свойственно морепловцима. Онъ се виђаше, да је много путовао; имао је више знања и искуства одъ свію капетана, кое сам я довде познавао. Господична Б — певала је лепо и свирала у гитарь, капетанъ је свирао у флауту, и тако између певања, свирања и разговора пролазило намъ је време врло пріятно.

Пловили смо већъ осамнайсть дана, кадъ једно послеподне почне ветаръ јако дувати. Око поноћи пробуди ме велика ларма, кой је долазила съ крова и гласъ позорника, кой је цело людство горе позивао. Я се брже обучемъ и поитамъ такође горе. Ветарь је ужасно ривао, и све около беше тако мутно и мрачно, да су се грдни пенушећи се таласи само при севању муња могли видити. Капетанъ је стао блазу компаса и давао је заповести кроз трубу. Я одемъ њему и опазимъ великій немиръ на његовомъ лицу. Знао сам, да је морнарима врло непокодно, кадъ ће путници у опасно време пытањемъ узнемирују, и зато га оставимъ, нехотећи ништа питати. Више одъ по сата стао је све на једномъ месту, пошао је неколико пута горе доле, издавао је корманошу заповести, и погледао је често на море. Све је међутимъ предсказивало приближеніе новога ветра. — Капетанъ оде брзо къ светилнику и погледа на сатъ. Јако трзањ његова устића издавало је унутрашный немиръ, и я га чуемъ, кадъ је сатъ затворіо, где рече: „часъ је дакле већъ кућнуо!“. Ове речи падну ми као камень на срце — мислио сам да је последній часъ за нас кућнуо, и да настъ је капетанъ, видећи да лађа неће моћи бурю издржати. Богу препоручіо. Стра ме је држао као укочена на месту језикъ ми се прилепи за небце. Садъ је бура найвећій степень достигла и терала часъ је са неописаномъ силомъ напредъ, кадъ једна муња, или боље рећи читава војска муњъ, као пламена рѣка осветли целу површину мора. Капетанъ је у исто време стало неколико корака предамномъ, наслоњенъ на преграду лађе, и гледао је страшљиво на море, докъ на једанпутъ није се рукама и са пріталнамъ осланнмъ гласомъ повиче: „О Боже, ево га и последній путъ!“ Неколико тренутака стало је у чинію се као да гледа у нешто, што га је ужасомъ испунава; затимъ заклопи једномъ рукомъ очи и поита брзо доле. Бадава сам я управљао мой погледъ тамо где је онъ нешто видіо; ништа нисамъ могао видити, осимъ великій редъ бели таласа, кои су једномъ загушавањемъ шумомъ спавій часъ претали, да нас прогутаю. Кадъ сам одъ стра мало дошао къ себи, очекивао сам, да се врати капетанъ, и кадъ сам видіо, да га нигдје нема, започалмъ једанъ фењеръ и сађемъ за њимъ, да бы ми дао изъясненіе о његовомъ чудноватомъ владању. Нађемъ га на краю лађе и видимъ, да је рукама очи затворіо. Кадъ сам увутра ступіо, беше му лице блеђе; онъ устане и чињаше се да дрхће. „За ime Божіе, господине капетане“, повичемъ я, „шта нам фали?“ Бете л' болестиа?“ — „Я нам благодаримъ на участію“, одговори онъ, „здравъ сам, али овде (показиваћи рукомъ на срце) лежи таково чувство, о комъ вы неможете имати понятія, и вы бы се томе смели, кадъ бы вамъ я казао.“ — „Како то може быти“, одговорнмъ я, „та ово није време за смешћеръ кадъ је лађа у опасности, то намъ обоима пропасть преги, а у томъ я ништа смешно не видимъ.“ „Не“, рекне онъ, „вы ме нисте разумели, опасность прети само мени. Бура је почела слабити, и наша лађа издржала бы још неки ветарь. Ніе то мой господине, што ме узнемируе. Я осећамъ, да сам осуђенъ на смрть; ное је време протекло — и та е мисао, што ми тежко као ленгеръ срце притискује, и живот ми као проклетство чини. Я видимъ, вы мислите, да сам се дао овладати болестнимъ уображеніемъ. Было је време, када и я исто тако као и вы нисамъ оваке ствари веровао, ал' жалостно искуство научило ме је другчіе. После ћу вамъ и даљ приповедати; али садъ морамъ ићи горе, да люде моимъ присутствіемъ охрабримъ; такођеръ морамъ одъ њи сакрити, да сам осуђенъ, еръ иначе небы ни једанъ хтео више на лађи остати.“ Съ тимъ речма остави ме, и будући да нисамъ могао спавати то сам сео доле и разсуђавао самъ о особеностима човечіимъ, коме није доста правогъ зла у животу, него се још и та уображеніемъ зломъ мучи.

После кратког времена сиђе капетанъ опетъ доле; бура се слегла, и његово присутствіе није было више нужно. „И садъ“ рекне онъ, „ако обете, да ме слушате, приповедићу вамъ моју исторію, изъ кое ћете се уверати, да нису предрасуђења морскогъ човека, што ме муче. — У раној младости пошао ме на море, служіо сам као ученикъ у једной лађи, кой је у Аргилу имала своју господара. У исто време налазіо се самномъ једанъ другій ученикъ на лађи, кой се звао Џорће Кутберсонъ, и онъ је био мой найбољій пріятель за цело време његовогъ живота. Наша родитеља били су комшіе, и ми смо већъ

ишли у школу и радовали смо се, што ћемо и наше научно време на лађи заедно провести. Кадъ се наше научно време свршило, путовали смо заедно у Америку и источну Индију. И сам было унтерофициръ лађе: ми смо пловили у Смирну, кадъ насъ ухвати една Француска лађа у Порт-Лунзу. На несрећу, случило се то башъ у оно време, кадъ Бунапарта ніе хтео меняти робље. Одведу насъ дакле далеко унутра и затворе насъ у тврдиню Брелъ. И насъ нећу са приповеданьемъ свирѣпости забавлятн, кою смо за време нашегъ петогодишньегъ робства искусили, и одъ кое су млоге стотине Енглеза на онай светь отишли; доста и и Кубертсонъ издржасмо. Два путь смо бегали, али свагда су насъ ухватили, строгость надъ нама увећали и претили намъ, да ће насъ одма у убити, ако іошть едавшуть покушамо бежати; при свемъ томъ мы смо се іошть едавшуть усудили. После едномесечногъ тайногъ и непрестаногъ посла, изађе намъ за руком, да каменьый патосъ нашегъ затвора провалимо, и путь къ бѣгству кроз зидъ отворимо. Срећа насъ послужи, те могосмо непрамѣћени кроз страже провући се, али путъ наш доведе до едне стрмените стѣне, кое е више одъ двадесетъ стопа висока была. Было насъ е затвору едавайсть душа, све готово изъ наше лађе. Мы разценимо наше креветне чаршаве и начинимо као уже по ком смо се хтели спустити. Ски смо се непредимо спустили доле, осимъ нашегъ капетана, кой е самъ заквтевао да буде последнъй. Ніе іошть ни на половину пута дошао, а слабо се уже прекине и онъ се згрува на землю. Садъ ніе было време за стаяћ; шумъ падания могао насъ е лако стражара издати. Мы се сви разстанемо, да бы тако лакше нашимъ гонительима измаћи могли, а кадъ смо по едань, лакше ћемо моћи и бегати. Текъ што смо и и Јорће нагли да бежимо, задржи насъ слабый гласъ капетана: „Іоване и ти Кутберсоне, заръ вы обоица оћете као земальски лопови да побегнете, и ваш шегъ старогъ господара да оставите, а нећете да му помогнете до обале отићи!“ Мы немогосмо далѣ ићи, кадъ смо ове речи чули; и премда смо скоро као изићетно звали, да се тимъ законсияваньемъ непріятельма у руке бацамо, опетъ нисмо могли срцу одолети, да старца нѣговой судби оставимо. Ніе могао ни стаяти, єръ е леву ногу подъ коленомъ сломіо. И га данле узмемъ на леђа и станемъ съ њимъ тако брзо бѣжати, као што ми е теретъ, кой самъ носіо, дозволявао. По кадкадъ изменявао ме е мой пріятель и тако е єднако ишло, докле насъ свануће дана непрануди, да се сакріемо. Мы се сакріемо у средини едне велике шуме. Кадъ се почело сумрачити, кренули смо се опетъ на путъ, и зора друготь дана затече насъ у єдной малой, усамльной долини, коју су кадри, шаваюћа дрва сврпвала, и кроз коју е єдавъ бистръ потокъ жуборіо. Садъ опазимъ я, да се нішъ капетанъ неће іошть дуго патити — нѣгова е нога страшно отекла, и кость е стала више палаца напољу; запаленъ по. чело е већъ радити. „Богъ насъ обоицу благословіо, моя добра децо!“ говорше онъ, кадъ смо га на едно угнуто место край потока посадили. „Богъ васъ благословіо вы сте самномъ као синови поступили, онако исто, као што бы я у подобномъ случаю съ нама чинію. И осећамъ мой е последнъй часъ куцнуо. Мяліе бы ми было, да починамъ близу мои рођени, аля шта ћу, кадъ ми е овако суђено. Поздравите кодъ мое куће и приповедите имъ, како ми се догодило, а Вилхелму кажите, да надгледа нѣгову сироту майку и децу. Садъ ми дайте неколико напьяи одъ ове чисте воде, да угасимъ мою горећу жеђъ. Съ Богомъ остайте іошть єдавшуть и Богъ нека вамъ е у помоћи!“ Онъ умре истогъ дана после подне, ми га сарањмо, и упече продужимо наше бежанѣ.

„На тай начинъ путовали смо осамъ ноћи, избегаваюћи свако обиталиште и живећи само одъ воћа, кое смо у путу налазили. Девету ноћь стигнѣмо у Св. Мало, башъ кадъ е свануло. Одемо одма у пристаниште, дочепамо єданъ рибарскій чунъ и подкрадемо се покрай францускій батерія, пекаюћи неку француску морварску нечему. Затимъ окренемо чунъ на ветаръ и уђемо у широко море. Судбина беше намъ наклоньна, ветаръ е дувао по нашой волји, и другій данъ нађемо на єдну лађу, кою е за западну Индію была опредѣлена, а онда е пловила у Савану Ламеръ. Капетанъ одкупи нашъ чунъ и прими насъ радостно на лађу.

Кадъ уђемо у пристаниште, разумемо, да е єрдоболя тамо найчеће бесниła; и ми за кратко време изгубимо нашегъ нижегъ официра съ две трећине људства. Капетанъ ме понуди са управљањемъ местомъ нижегъ официра, кое я съ радошћу примимъ. Добіемъ заповесть, да лађу у Мондего Бай управимъ, где смо имали примити нашъ товаръ. Кутберть приміо е такођеръ управлањ єдне друге лађе, кое е у Шотландію пловила. Єдавшуть, кадъ е целò людство наше лађе на обали было, поћети ме онъ. „Я бы желіо Іоване, да те могу наговорити, да ону лађу оставишъ и самномъ пођешъ“, говораше ми Кутберть. „Єданъ одъ ваши матроза казао ми е, да ова лађа неће никда стару Енглезку видити, єръ су е сви пацови остали; и теби е као и свакомъ другомъ добро познато, да погибељ єдне лађе ніе далеко, кадъ е та животиня остави.“ — „Е, остаяи ій некъ одлазе, срећанъ имъ путъ“, одговорнмъ му я; „мило ће ми быти, кадъ невидимъ ни ногата више у лађи, баръ нећемо месо и лебацъ съ њима делити. Я знамъ, да е то обште суеверіе кодъ морепловаца, но заръ ме ти држишъ за такоготь будаду да ћу я веровати, да ова поганія може пропасть какве лађе предвидити? Не, я самъ дао мою речь, и . . .“ — Али слушай іошть нешто, уђе ми онъ у речь. „Пре млого година пловила е ова лађа съ єдникъ товаромъ злата за лондонске трговце. Лађари убію капетана, присвое злато и постану морски разбойници. Дуго су они тай занатъ радили, докле ніе єдна воєна лађа ухватила и заплавдала. Већа часть буде повешана. Одъ то доба појавлюе се духъ капетана на лађи, али недаће се видити, пре него што предстои људству каква несрећа. Матрозъ, съ коимъ самъ говорію, видіо га е ону ноћь, кадъ смо ишли у Савану, и смрть наши матроза слѣдовала е затимъ.“ Слушаюћи я, съ каквомъ ми озбиљношу онъ то приповеда, висамъ се мого одъ смеја уздржати, кое га налюти. Бадава самъ се трудіо, да му доказиваньемъ избіемъ изъ главе веровань на такове ствари. Напоследку досади ми се разговоръ, и дамъ доћи вечеру, и кадъ вечерамо, легнемо спавати. Незнамъ управо колико самъ спавао, кадъ ме Кутберть яко гураюћи пробуди и повиче: „устани Іоване! за ме Божіе устани! Я самъ га видіо!“ — „Шта си ти видіо?“ запитамъ га я. Али сирома Кутберть ніе ми могао одговорити. Пао е у несвесть на землю. Я га дигнемъ и одведемъ на кровъ лађе, где е къ себи дошао, — „кадъ самъ легао спавати,“ говораше онъ, „было ми е тако врућина, тако несносно, да самъ морао устати и на кровъ изићи. Месецъ е тавно светліо кроз разкидане брзо пролазеће облаке, беше тако тіо, да се могло шуштань лишћа чути, и чисто ми се чинило, да самъ чуо шумъ тетећи облака. Почевъ самъ неколико пута горе и до-

ле прошао, стао самъ и насловіо самъ се на ограду лађе. Случайно окренемъ се, и мени се учини, да неко заминомъ стои. Я се тргнемъ и протремъ очи, да болѣ видимъ, ер самъ текъ пре неколико минута онуда вишао, и знао самъ, да се наши люди іошть нису повратили. Одма самъ помислио на убіеногъ капетана, и мислио, да предъ падженнимъ створенѣмъ стоимъ, прође крозъ нене съ неким неописаним чувствомъ. Срце ми е хтело груди разбити одъ силногъ куцања, коса ми се на главн дигла, — и крозъ цело тѣло пролазила ми е како грозничава ѕва.

(Крај сльдує.)

ПОМОДАРКА У ВРЕМЕ РИМЉАНА.

Силіа ступи у дворану парногъ купалишта и да бы сєіошть нѣчма и огла озпоити, узме у сваку руку по єданъ малый будоваиъ и стане ій окретати око себе као крила петрепаче Кадъ е ово яко движење нѣно тѣло у звоо окупало, узму младе робинѣ мале граблѣ одъ слопове кости, сребра и бисерне школьке и почну е чешати по тѣлу; а други су међутимъ трели пальима кожу око зглавака, да е снѣжніо начине, затимъ одведу Силію у другу куналиште съ млакомъ водомъ, где е само мало времена остала, да бы се на манѣ узишену топлоту научила. После тога устане и скочи у єдно пространо мермерно корито, кое е съ ладномъ мирисавомъ водомъ напуньно было; изъ нѣга се више пута дигне и опеть унутра скочи, да бы дѣйство увеђала. Кадъ то сврши остани Силіа на обали и оде у собу китена съ меканомъ и затегнутомъ кожомъ као девойка одъ шестнайсть година. Силіа имађаше онда тридесеть три године.

Садъ буде питанѣ, кое ће се ствари употребити, да руке побеле а образи порумене. Неке робинѣ предложе кувано жито са зетиномъ помешано Ова смеса треба да се на кожу метне и донде стои, докъ се неосуши, па после да се скине и кожа съ млекомъ да се опере. Друге су советовале коре одъ леба у магареће млеко натопльене. Ово средство надима малко лице и уништожава боре, кое су се почеле по нѣ. му правити. Силіа одбаци то средство, кое е по нѣномъ нѣнѣно само за жене одъ четрдесеть година сходно. Ова е хтела белило изъ корена неки растѣнія, а она руменило изъ неке пурпурногъ пужа, кое се ніе могло избрисати.

Силіа слушаше ова учена советованя, жвакаюћи нирисава дрвцета, кое су іой дисанѣ пріятнимъ чинила. Затимъ изберс одъ свію познати средства єдно, на кое ни єдна робиня ніе мислила; она заповеди, да се неколико глава одъ мака са єдннмъ граномъ тамана у чистой води разтру, и съ овомъ простомъ смесомъ опере она руке и осуши ій на коси єдне робинѣ, кој іой е зато главу прагнула. И лице опере съ тимъ; белило и руменило баци на страну, навуче лако обрше и после се по главн некимъ загаситимъ прашкомъ, у комъ су быле и одъ злата прашке, кое су по где где у коси висиле и лако светлиде.

О ЗВЕЗДАМА И ЉУБОВИ.

Астрономія или звездарство занима се съ положеньмъ и окретаньмъ разни звезда, кое свой путь по своду небесномъ на непостижимый начинъ продужаваю.

Љубовь се занима съ положеньмъ љубезногъ предмета, т. е. да л се у срећномъ или очаятелномъ положеню наоди.

Зато просторъ звездарвогъ поля ніе тако великій, ер е позориште звездарства само небо, а позориште љубови, не само небо него и пако — човечіе срце.

Звезде се сматраю са звездарни кула и дурбини су оруђа звездара.

И љубовъ има свое куле, али ове нису тако узишене, нао врше; наоде се обично близу земље, предъ каквомъ кућомъ, где љубезнимъ нѣгову звезду очекуе; али на жалость такве висине недаю се безпогрешно прорачунити, ер бравна куцања срца ніе свагда єднака.

Дурбине потреба љубовь, ер е слепа.

Звездарство е іошть кодъ с т а р ы было познато. Љубовь е старія одъ звездарства, и опеть ніе пређе кодъ с т а р ы позната была. Текъ однако се м л а ди манѣ са звездарствомъ занимаю, одъ оно доба забављаю се с т а р и више съ љубови.

У звездарству има двапайсть небесни знакова: овань бикъ, близнаци, ракъ, лаф., дѣва, теразіе, скорпіонъ, стрелац, ярац, водолей и рибе.

У љубови се узимаю одъ бика и овна само рогови, кои се у тайной преписки као наслонъ мењу. Близнаци су у љубови редка появлена и ако се надъ и покажу, то се труде, да ій затаје. Одъ рака пати љубовь нећт млого година, и зато єдиное свадбе иду натрашке место напредъ. Лаф. нестои у грбу љубовномъ, ер и найвећи јунаци падаю одъ љубови у слабость.

Найважніа е дѣва у љубови. Теразіе нису тако нужднје у љубови, ер љубезници имаю єдно другомъ толико казивати, да се неможе свака речь на теразіе мерити. Скорпіонъ е у љубови сарешливость. Стрелац е Аморъ съ нѣговимъ непресушнимъ тулоиъ. Ярчеве су љубови тайне. Водолей е нужданъ, да гаси натру љубовь; а рибе фале своимъ гласомъ срећно супружество после љубови.

Месецъ е пратіоцъ земље и главный пратіоцъ љубови. Залюбљени имаю несрећу, те постаю несечари. Кадъ се при несечини до царства уображења узисе и по раю се шетаю, нетреба родитељи ни тутори нѣнову децу по имену да зову, ер не пасти съ неба.

Љубовь царствуе у срцу, срце притажава човекъ, човекъ живи на земљи, земља се окреће око сунца; и то е велика срећа за наше звездаре, ер ако бы се сунце око љубови окретало, онда бы они често бадава сунце тражили, ер е све, што се око љубови окреће, мало занешено.

Политика неслаже се ни са звездарствомъ ни са љубовію.

Политици говоре, звездари љуте, залюбљени уздишу. —

Политичный човекъ ніе способанъ ни за звездарство ни за љубовь. Политика иште само мужке а у љубови нуждне су и женске. Звездарь сматра светъ на дурбинѣ, а политикъ види ясно собственимъ очима.

Одъ кадъ е политика човечіе срце заузела, одъ оно е доба љубовь узгредна ствари. — Политика е за сваѣ светъ, а љубовь само за два срца; политика е узрокъ, због кога е млого срце престало куцати, кадъ у љубови срца текъ починю куцати; чрезъ политику пробуђую се народи, а чрезъ љубовь се успављое; политикомъ рукуе глава, а срце е љубови господарь.

Љубавници быди су пређе и толкователи звезда; умилятый погледъ быо е за ньи звезда надежде, лепа девойка звезда любови, богата девойка звезда среће, узнемиреный договоръ звезда несреће. Довде и не даль.

МРВИЦЕ.

Восточни народи познаю кое е време по сенки; зато тамошньи радници говоре, кадъ бы се одморити желили: „Ахъ! моя сенка іошть ніе дошла, т. е. ніе іошть толико дугачка, да могу одъ посла престати.

За граћевћ еднe енглезке лађе одъ 100 топова нужни су 1000 растова, дакле читава шума, 2000 цветни гвожћа, 6500 рифій платна за ветрила. Конопци и друга оправа тежи 2000 центїй. Празна лађа има 50.000 центїй. 480 людїй мораю 1. годину дана на ньой радити; дакле само еданъ човекъ имао бы 480 година посла, докъ бы е свршѝо, па опетъ ветрае дуже одъ 50 година.

Рачуваю, да човекъ одъ 40 година, кой више одаюће свой животъ проводи, только великій просторъ пређе, као да е 2', шуга земло обишао.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Сруши се опетъ еданъ живый споменикъ наше историје, угаси се една звезда на србской земли, кое ће на србскомъ небу докъ годъ Србство трае сиати. Найславнїй войвода у ратовима за србску срећу ЛУКА ЛАЗАРЕВИЋЪ, преселио се у вћчность 29. Априла после подне у Шабцу, тћло е ньегово со найвећимъ торжествомъ сарањено 1. Маи кодъ соборне цркве. То е онай коме међ' мртвымъ войводама ошога вћка, можемо у ионаштеву само Айдук-Вељка упоредити, а међ' живима бадава бемо му равна тражити. Ионачна ньегова дћда као и другїй войвода нису описана, али докле годъ трае Мишара, Тичара, Лозанице, Шабца, Љубнице, Белкине и другїй места, дотле ће трагити и споменъ Луке. Онъе 14 рана сь коима се до своє смрти борїо, у гробъ однео. Онъ е быо обрана Србіе у край Дрине, и илавїй нараштай нашъ, више зна о биткама Радецкогъ или генерала Врангела него о своимъ войводама, а то е све зато што еданъ но еданъ одъ стари умиру без' да су ньихова казивања описана и тако по времену преводићемо сь нћмачкогъ нашу вону историю, као што е преведено и житіе Карађорђа кое е у средь Лайпцига писано, и осимъ тога описанія Карађорђевогъ живота другогъ немамо. — (И ми се обећавамо саобштити нашимъ читательима животописаніе Господара Луке, нако изађе у каквимъ нћмачкимъ повинама.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Бечъ 27. Апр.* Ньегово величество Руский царъ Николае дошо е овде ноче у пола два сата, где га е царъ Аустрійскій Франць Іосифъ доченао и у дворъ одпратіо. Велика гомила народа таласала се по сокацима, изявлююћи свою радость при погледу оба владателя. Ньегово Вел. Руский царь имао е на себи униформу хусарскогъ аустрискогъ генерала, а аустрійскій царь носіо е униформу рускогъ генерала.

— Решеніемъ царскимъ одвоила се управителство полиције одъ попечительства унутрашньи послова. Време када ће врховно полицайно надлежателство само за себе почети дћйствовати, опредћлиће се доцніе. За начальника врховногъ полицайногъ надлежателства именовао е царъ жандарскогъ инспектора, фелдмаршалъ лайтнанта Іована Кемпена.

— *Рамъ 21. Апр.* Овде е убіенъ надзиратель новосазиданї таванице. Убица іошть ніе уваћенъ, и тешко ће се моћи провађи.

— *Туринъ 25. Апр.* Варошкій совећ подаріо е грађанско право и годишню пензію одъ 1,200 лира (една лира има 19½ крајцара) фелдшебелу Сакини, кой е већу часть барута при догодившемъ се запаленю спасао. Сданъ совакъ у варошки назваће се по ньговомъ имену.

— *Америка.* Изъ Хаване пишу, да се крвавый бой догодіо између енглезкій и американски матроза и морали су войску употребити, да ій умире. На островима мирногъ Океана почеле се повлачити републиканске тежић. Краљица Помара у Таитеу (еданъ одъ пріателски острова) лишена е престола и избрань е президентъ за 2 године. Ошел' и тай ноћи трагомъ Луи Наполеона?

— *Паризъ 12. Апр.* Велико е превћ у политичномъ свету због украдени 1500 билета за балъ, кой ће се држати 10. Мая п. р.

— Курсови су данасъ почели падати због положења, кое ће заузети войска 10. Мая, и због послћдица, кое бы се изъ проглашеня царства породити могле. Берза се яко нара; истина одушевлћй войске 10. Мая быће велико, али и намера президентова остаће непремћна, кой неће проглсити царство само по жели войске него и по жели неће части Француза.

— Юче е быо великій балъ кодъ министра финансіе. У сайности не само што ніе было оскудице, него е утомъ и више друге балове превазишао. Министеръ е на горньой части басамака дао начинити високе баште.

— Принць президентъ наместіо е сайно ньегову кућу; одъ некогъ коньскогъ трговца кућіо е у еданпут 56 коня. Говоре, да е такође кућіо едно добро у Польской за 1,000.000 франака.

— *Нев Іоркъ 9. Апр.* Конгрес е опетъ у нашой близости, у Ерсаю, где га нису найболћ дочекали. Потврђую, да е ньегова важность сасвимъ изчезла.

Огласи.

(21) (1—3)

Доле подписаный изтоварио е лађу врло добра неготинска црна и бела вина у дому Петра Бећаровића до Г. Пере Белопольца више барянъ цаміе, и дае га по врло умереной цени.

Іованъ М. Петровићъ,

Изъ Неготине.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 37. У Београду, у Петакъ 9. Маја. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишнии безъ заштпна 10. цв. и полгод. 7 цв. — са заштпномъ по' цв. на по' год. скупља. Ко жели у Београду да му се носи куhи а не у дуhанъ или у канцеларіе по' цв. на пола год.

ОСУЂЕНЫЙ.

(Крај.)

Хтео самъ да затворимъ очи, али неко волшебство, противъ кога писанъ ништа могао, држало ій е отворено. Гледаюhи тако, беше ми све јасніе, докъ самъ напоследку мртвобледо лице разпознао, очи су биле преображене као у каквогъ мртваца, а на челу сташе една врлава рана. Колена почну подаимомъ клецати, и хтео самъ одъ стра пасти, ал' се усленhемъ очаяна опорапимъ и пружимъ руку да га уватимъ — но ное руке уваге воздухъ. Ладанъ зной пробіе не свогъ, чинило ми се, као да ми се кожа на глави у једну лопту скупила; тако самъ стало и гледао у ту авету, коя е очи недвижимо на мене управила. Стра ме забуни; писанъ знао више, шта чинимъ; іошть єданпутъ устремимъ се напредъ — она се повуче натрагъ, и будући е башъ онда єдан облакъ преко месеца прелазіо, то е изпредъ очію изгубинъ. Осеhао самъ, да ме несвестица обузима, лаhа ми се око главе окретала и како самъ доле спшао, незнамъ.“ И самъ се трудіо, да му избіемъ изъ главе, да е то привидhіе за цело видіо. Напоследку рече онъ: „Добро Іоване, мы нећемо се више о томъ кватити. Я немогу да знамъ, шта е тай духъ овамо довело, то неможе бити маленность — али нико на свету неможе ме убіdити, да самъ погрешно видіо. Мы се морамо садъ растати, и може бити нећемо се нигда више видити, ако дакле тако буде, то ти обећавамъ, да hу ти се трипуть пре твое смрти явити, ако ме случайно преживишъ.“ Я се насмеемъ и закунемъ се да he ми мило бити, ако га видимъ, и да hу до последнh нћгове посhете за безопасна себе сматрати. Наши люди доhу, мы помогнемо, те изнуче нћгову лаhу изъ богаза, опростимо се съ њимъ и пратимо се нашой лаhи.

После неколико неделя оставимо и мы пристаниште. Али то е было несрећно путованh. Онда е започео ратъ између Енгледже и Америке, и чега смо се боали, ніе насъ мимошло; мы падемо у руке американскиних морскимъ разбойницима. Због рhање управе нашегъ капетана у-вате намъ лаhу и стераю доле наше људство. Я самъ одма съ почетка одъ єдногъ танета, кое ме е близу очію очешало, видъ изгубіо. Разбойници су мислили, да капетанъ има злата у лаhи сакривена, и како се овай ед-нако заклињао да нема, баце га у море. И ясамъ хтео нћгову судбу делити ал' у решителномъ трепутку стража на катарки викне: „Види се една катарка одъ стране ветра.“ Брзо ие одведу унутра и скоро по движенію лаhе примhтимъ, да съ пуним вћтрилама беже. Уздаюhи се, да he гонећа лаhа бити Енгледка, чекао самъ више сатій између стра и надежде. Вика се на крову утиша, изъ чега заключимъ, да су матрози на њиовимъ опредhленіима, и ништа писамъ чуо, осимъ кораке капетана, кой е по кадкадъ кормапошу одлазіо. Напоследку чуемъ гласъ топа, коме е скоро другій слhдовао, на то су они съ тривратнимъ узвикомъ и свима топовима одговорили. Како ми е радостно куцало срце, кадъ самъ слушао пуцњаву топова. Све е садъ было у послу, єдни топови одговарали су другима и могло се примhтити да су разбойници слабіи одъ своій противника. Међутимъ борили су се єднако са храброhу очаяна, докъ неколико топова у єданпутъ избачени скоро лаhу непревриште. Страшанъ ударъ зачу се на крову, изъ радосте вике непріятеля заключимъ, да е катарка пала. Наша ватра стане малакшавати, а на последку престане сасвимъ. При свемъ томъ трајала е лупа єднако на крову, докъ се напоследку сасвимъ hутало, и я чуемъ пљсанъ весала. Одма самъ помислio, да се разбойници предали, и да е друга страна надвладала. Чекао самъ неко време и чудіо самъ се, што нико доле неслази, кадъ наедапутъ примhтимъ, да се внутреность лаhе димомъ напунила. Паде ми напаметъ, да су угурсали лаhу запаляи и на чамцима утекли. Мозакъ ми се поче вртити при помислу, да hу изгорети. Понтамъ на кровъ брзо, колико ми е слепило дозволявало; запитамъ ясно, има л кога на лаhи — уздисанh єдногъ умираюhегъ баше ми савъ одговоръ, кой самъ добіо. Хтео самъ на горњій кровъ попети се, ал' падша катарка препречи ми путъ. Попучемъ се дакле натрагъ, поннемъ се на самый край предњh части, и почемъ вити надъ главомъ парче платна, викаюhи притомъ колико самъ већма могао. Све е было мирно, осимъ ясногъ куцаня мога срца, приштана ватре и циканя пламтеће смоле. Лаhа се садъ окренула съ клюномъ къ петру, и ужасна прелима дима опонене ме, да се ватра све више и више мени праближава. Нисамъ мого дуже остати, где самъ было: ништа ми друго ніе остало, него да се таласима поверимъ, пре него што бы ватра баруть запалила. Безда проминливамъ, да самъ другомъ начину смрти на сусретъ хитамъ, скочамъ на кровъ лаhе, напнпамъ уже, вежемъ га за єдну котарицу, коюбацимъ у воду, скочимъ и я заньомъ, одрешимъ е и отписемъ се съ ногама одъ лаhе, наслонивши горњи часть мога тћла на котарицу. На овай пола пливаюhій начинъ нисамъ за нако време напредъ, докъ у єданпутъ видимъ, да лаhа у воздухъ одлети. Застао самъ мало, да болh данемъ. Више самъ пута губіо котарицу, коюсамъ

опетъ пливаюћи ствзао, да е опетъ съ найближимъ таласомъ изгубимъ. Ова повторавана успиавања изпрне ми и оно мало моћи, што самъ имао; све е слабіе бивало мое држанѣ: наговъ, кой ме е за одржанѣ живота еднако снажио, остави ме садъ; моя ми е судбина была равнодушна, заглушаваюћа леньость овлада моіомъ душомъ и тѣломъ, неко успављююће чувство обузме ме свога, писамъ никаквый болъ осећао, само ми се спавало и већъ самъ се хтео сву предати, кадъ на еданпутъ людски гласови дозру до мои ушіо. Као мунѣвный ударъ уліе то нову снагу у мое живце. Іошъ еданпутъ дочепамъ се котарице и повратимъ гласъ изъ све снаге; али то е текъ само за еданъ тренутакъ букнуло, природа е была уморена, писамъ више мого противстати, престанемъ борити се, іошъ еданпутъ уће ми вода у уста, почне ме задављивати и преліе ми главу; осећао самъ, да самъ постепено тонуо, кадъ ме изненада неко за косу увати и на површину извуче. Кадъ къ себи дођемъ, видимъ да су ме више лица обколавала; ту ми кажу, да се налазимъ на краљвой лађи Свардеру, одъ кое чамци уватили су ме и избавили. Надгледанѣмъ лађарскогъ доктора добіемъ и опетъ мой видъ, и кадъ смо у Калифаксъ дошли, оздравіо самъ сасвимъ. При повратку момъ было е већъ одпутовао Кутберсонъ и премда смо имали лађе одъ еднѣ кумпаніе, опетъ нигда писмо се у пристаништу састаляли, нити смо се игда више видили.

„Бьће садъ осамъ година, како самъ приміо управленѣ ове лађе „Северна“. У Корку ставимъ се подъ заштиту воены лађій и кревемъ се съ єдномъ великомъ флотомъ у друштву на путъ у Сѣверну Америку. У путу смо имали све противне ветрове, а у околини предгорія Бретона окупи насъ страшна буря. Цела се флота разштрка и свака лађа беше сама себи остављена. Никадъ писамъ онаку бурю доживіо, и околине дутачке и свегле мунѣ видіо; громови су ужасно рикали и небъ беше мрачна као тесто. Предъ нама угледамо неку светлость и познамо да е лађа. Гледали смо да е минонѣемо, но она се у еданпутъ прекрене и нестане е. Текъ што смо се мы настрану окренули, да небы преко нѣны развалина прешли ал' засѣнявающе мунѣ покажу намъ другу лађу, кой е баш поредъ насъ насела. Све е воода съ крова одшела, осимъ єдногъ човека, кой се за наслонъ яко држао. Онъ погледа горе у нашъ фенѣръ, кадъ смо поврай нѣга свесмъ близу проуляли. Светлость падне ясно на нѣгово лице и я познамъ мога пріятеля Кутберсона. Као некимъ природнимъ наговомъ пригнемъ се преко наслона, да га изъ опасногъ положеня избавимъ и викнемъ га ясно по имену. Несувиѣмъ, да е гласъ свога старогъ пріятеля чуо и познао, єръ е дао некій слабый одговоръ, но я ништа писамъ могао разумети; али ясно самъ видити могао, како е руке къ мени пружіо, као да бы ме желіо на срце притиснути и показивао е рукомъ на страну домовине наше. Хтео самъ, да нѣговимъ знацима одговоримъ, али ветаръ отера лађу и мы га о. ставимо нѣговой судбини. Єданъ нивуть доцніе покаже ми друга муна, како е чакъ врх катарке єданъ страховитый таласъ покріо. Садъ самъ помислію на нѣгово последньй обећанѣ у богазу одъ Мондега; сравнивъ обстолетства и нека ме страва попадне. Усилявао самъ се, да чувство стра одъ себе удалимъ; али само повріно изнѣе ми за рукомъ — оно ми остаде на дну срца могъ. Цела флота после ове бурѣ дође срећно у пристаниште, само о старомъ Лафу Портъ Гласкова ништа више ніе се чуло.

„Єдна година проће, па самъ опетъ у подобной бури и у исто време видіо лађу старогъ Лафа, где е насела. Али то се показало само моимъ очима. На истомъ путу изгубіо самъ мою лађу. Провали се и текъ што уђено у чаше а она се потопи предъ нашимъ очима. После три године видіо самъ то исто появленѣ, и наседнемъ съ лађомъ кодъ приморя Холандскогъ. Ону ноћь показало ми се последньй путъ. Дуго самъ осећао прождирућій дотицай пста судбине; садъ пакъ лежи цела снага нѣне руке надамномъ. Мой се животъ свршава, єръ я о томъ появленю несумнямъ. Болѣ е у еданпутъ умрети, него овако непрестано у смртномъ страху живита. О господине, молите се Богу, да намъ неда нигда осетити проклетство осуђеника, предъ коимъ е судба нѣну кнъигу отворила. Какву е промену то самномъ учинило; ясамъ было пре тога отворенъ, весео и свагда добро разположенъ мореплованъ. При свемъ томъ трудіо самъ се по некадъ да се развеселимъ, и да отресемъ одъ себе та чувства, и као онай богатый човекъ у прячи себи самъ говоріо: душо моя буди задовольна, еди и пи и буди весела; одговоръ е съ гласомъ грома у моіой внутрености ечао: будало, іошъ ове ноћи умрећешъ!“

Овде насъ прекине свирка пилота. Капетанъ скочи, да измене стражу а я легнемъ да спавамъ. Кадъ самъ сутрадан'ъ на кровъ изашо, была е тишина, и свакій е трагъ ючерашньй бурѣ изчезнуо. Ютро е было ведро, и постави насъ у пређашній разположенъ; и самъкапетанъ чиняше се весео. У неконъ удаљењю одъ насъ стаише другга нека лађа, кою е такоћер тишина заустављала, и доклемо мы наша мнѣнія давали о нѣномъ имену и опредѣленю, видимо, да се одъ нѣ єданъ чамацъ отискује, кой за кратко време къ нама доплови. У чамцу су были познаници капетанови и господине Б. — кои су се нрављали куѣи, и позову насъ, да ји на нѣнову лађу (Іонъ Кампелу) пратимо, са нѣновимъ женскимъ путницима ручамо и предъ вече се натрагъ вратимо. Я заФалимъ на позиву, и сѣемъ доле да писма пишемъ. Али капетанъ се бадава трудіо, да одврати деновку одъ посѣте на мору, єръ она ніе могла познати, каква опасность при тако леномъ времену прети, и будући нією могао саму пустити, почемъ му е особито препоручена была, то се напоследку склони, да съ нѣомъ иде. Єданъ чамацъ спусти доле и уђу у нѣга. Лађе су биле една одъ друге доста удаљене, предъ вече диже се якій ветаръ; међутимъ мы смо видили како е нашъ чамацъ ону лађу, Іонъ Камбенъ, оставіо и къ нама пошао, у кое време опале и єданъ топъ съ лађе као за срећанъ путъ. И мы разапнемо ветрила и пођемо чамцу на сусретъ. Али єданъ сатъ пролазаше за другимъ, а мы неугледамо чамацъ; ноћь наступи а съ нѣомъ и густа магла, мы будемо све више неспокойни и станемо крстити съ лађомъ на све стране, запалимо више фенѣра, опалимо неколико топова, али све бадава. Данъ осване, а одъ чамца небеше ни трага ни гласа. Пловили смо тамо амо до увече, али све бадава. Наша лађа стаіе на време у Барбадосъ — али о чамцу и людству на нѣму ништа се више ніе чуло.

МУШКИ СТЕПЕНИ ЖИВОТА.

У 15. години своіъ живота човекъ е миранъ и стидљивъ у свакомъ, а особито у женскомъ друштву.

У 18. години слободніе гледа девойке али врло кратке разговоре води съ њима.

У 19. години већъ є залюбљѣнъ у ону коју неће узети, ербо пре љубови редко се скопчаю венчанѣмъ.

У 20. години разговоръ њѣговъ прелази са ружногъ и ладногъ времена, на лепе девойке и на вруће срце.

У 24. години мисли да є іошть одневъ младъ за женидбу, и одбія сваку понуду. Девойке се обзиру, за њимъ.

Найрадіе шета где има девоика, и хтео бы, и мисли да су све у њѣга залюбљене.

Гордъ є, и чини му се да ништа на свету лакше ніе него оженити се.

У 28. години мисли на свою прошлость, али на свою будућность іошть немисли.

Докъ годъ непрекорачи тридесету годину, држи самъ себе за младића.

У 32. години озбилній є, више се брине, мирній є млого, и тражи где ће се озбильски залюбити.

У 36. години ако наће коју белу длаку у коси, а онъ каже да є то срећа, али кадъ се та срећа умножи, онъ се люти, и прилѣжно према огледалу чупа изъ главе среће, т. є беле длаке. Радъ є да се каква му драго у њѣга залюби, и каде се што се ніе у 24. години оженіо.

У 40. години стане предъ огледало, и самъ себе тѣши, да є лепъ, и да изгледа сасвимъ младъ, и често свое пріятелѣ пыта: „Ѣл' те вико не бы рекао да я имамъ 35 година.“ Мушки обично крію по 5. година до 40. година а после по десеть; женске до 40. године крію по 8 а после по 16. год.

У 42. години іоште мисли да има времена за женидбу, и уплаши се кадъ помисли колико є година провео у самоћи, животь му є одневъ дутъ и несносанъ, наново ожили му жеља да се ожени. Оно што му є време одузело, надокнађава са алъванама, люти се на берберина кадъ му каже да му є и брада почела седити. Често се огледа; прилѣжно подсеца бркове. Шета опетъ где има девоика, али оне теражу подсмеѣ и шалу съ њиме, ни една негледа за њимъ нити се разбіяю певцери при отварању кадъ онъ прође.

У 45. години критизира и куди девойке, виедна му се недопада, удворава се удовицама, и тѣши се съ ономъ пословицомъ: „Болѣ злато и поиздерато, него сребро изъ нова ковато.“ Каже обично да ни една женска, ни девойка, ни удовица ни пунћеница, немаю чуство, єръ се у њѣга неће ни една да залюби. И онда обично говори да онъ неможе да наће предну своіх срца. У тима десеть последњимъ годинама зове га народъ „пробиračемъ“ или „грчкемъ маверетомъ.“ Онъ тѣшећи се што нема њѣга достойне девойке пева:

„Седамъ кадъ бы стопіо у єдну,
Текъ онда бы нашо за ме предну:
Одъ єдне бы узео лепоту,
А одъ друге скромность и доброту.
Одъ треће бы узео драженсти,
Одъ четврте шалу и љубкости;
Одъ пете бы узео богатство,
А одъ шесте родбину и сродство.
На одъ седме учености и знанѣ,
И девично лепо уздисанѣ,
Али срце — небы ни одъ єдне,
Кромъ одъ оне коя замномъ чезне.

Та лепота онде ніе ништа
Гди се душа и срце неблиста.
Скромность, то є девојчка фала,
Ал' безъ срца утѣха є мала.
Дражесть, говорь, богатство и сродство,
Безъ љубови то є тежко робство,
А ученость? єдна више беда,
Єдно друго кадъ попреко гледа.
Зато женске чуйте ове речи,
Лютите се, ал' я ћу ій рећи:
„Само срце нуждно є за срећу,
Тогъ немате, я васъ љубитъ нећу.

У 50. години неѣ му се смею кадъ почне о женидби говорити.

У 55. години небы было съ разкиде да се ожени, само зато да га жена у старости негуе и да га чува да неозебе.

У 60. години, погуренъ старацъ мисли на свою младость, сва му є прошлость празна и ладна. Найволи самоћу. Найрадіе ћути, найслаће уздише. По њѣговомъ огледалу попала прашина.

У 65. години пева са сузама самъ себи ову песму:

О ждане старче самъ ћешь скапати,
Нико за тобомъ нема плакати.
Одъ крви твое нико ти неће,
Уженѣи свеће,
Расто си као дрво у полю,
Ниси мыслію на радость болю,
У лудо ты си провео младость,
У туги старость.
Ништа се ніе скончало съ тобомъ,
Ты немашь коме ни рећи с' богомъ —
Твоіомъ кривицомъ читавъ овай светь
Тебы є отеть.
Кадъ умрешь ждане, туђин' ће доћи,
Смеюћи с' да ти затвори очи.
На' шале рећи ће: „Богъ да те прости
Живіо с' доста.“
Усамљѣнъ животъ беше ти слаћій
Съ природомъ целомъ было с' у свађи.
Роћенъ за човека, было с' стена
Безъ своіх имена.
Нико ти ахъ неће око врата
Савити руке и рећи: тата.

НА ЗДРАВЉЕ.

Глава прва.

Петко и Петкана любили су се сладко. Бледый месецъ светліо є полако међу њи и нѣжный зефиръ шуштіо є кроз лишће као нека лакћана новость. Была є лепа божествена ноћь. — Петко осета, да се њѣгово срце отворило, а њѣговъ носъ да се запушіо. — Добіо є дакле кіявицу.

Глава друга.

Оба горе наведена лица любилаcу се непрестано, као што се ниже може читати: „Петко! полюби ме іошть єданпуть.“ Петко! нажъ повиче: Љубезна Петкано, окани се добићењъ мою кіявицу. Петкана му одговори: „Одъ мене є драгій“, и падне му у наручіа.

Глава трећа.

Любовь њихова ніе знала мере ни границе. Петко изгуби кіявицу и гле Петкана поче кіати: драгій ты ћешь

опетъ мою кіявицу добити, ако те полюбимъ. Петко е притисне на прси и рекне: „Глай се посла, немари ништа; поделѣна жалость половина е жалости — поделѣна е кіявица двострука кіявица!“

Глава четврта.

Петко и Петкана любили су се еднако. Петкана е могла већъ добро на носъ дувати. Али Петковъ носъ успали се опетъ! кіяно ніе было ни края, ни конца; и ніе смео полюбити Петкану, да му е ко дао грошъ. Петкана повиче: „шта? Ако ти се носъ запалио, зарь мое срце да оладни? Ова мала неволя твогъ носа неће мою любовь умалити? зарь у нашимъ чуствама да буде промена? Нипошто! Оди Балабану, я те се небоимъ.“ Затимъ га полюби натрено, и Петко се растане съ њоме. Очи су му биле пуне суза одъ любови и кіявице.

Глава пета.

Петко оздрави, а Петкана поче опетъ кіяти. Тако су се еднако любили кіяћи паизменце и ако се време ніе промењало, трае и данъ данашњій ова њихова нѣжна и натрена кіявична любовь.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *Изъ Беча одъ 30. Апр.* Добыли смо писмо, у комъ ималя намъ се да е Црна гора добила политично значенѣ у Европи, и да е царь русскій разделіо духовну власть одъ мирске; Данило постављенъ е за владаюћегъ кнеза, а Црногорци послаће другогъ да се завладѣчи, али опетъ изъ породице Његуша.

— Италія ако се ніе са своіомъ тошомъ климомъ къ нама доселяла, а оно съ њекимъ поћинимъ производомъ сасвимъ готово кодъ насъ удомаћила се. Єръ одъ неколико месеци поморанце и лимунови евтиніе се у Београду продаю него у горњой Италій. Нико незна да се у Београду могло за єданъ цванцикъ узети 20 лимунова или 6 поморанци као сада; а млоги су плаћали єданъ лимунъ по 1. цван. или ішће више.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Број ђака на немачкимъ универзитетима износи свега 19.334. Одъ кои учевя ради баве се у Бечу 2178 у Минхену 1906 у Берлину 1574 у Прагу 1314 у Бону 955 у Лайпцигу 848 у Бреслау 841 у Тибингену 770 у Вирцбургу 727 у Ветингену 697 у Хайделбергу 677 у Хали 594 у Ерлангену и Јени 385 у Гисену 379 у Грацу 360 у Кенигсбергу 347 у Фрайбургу 346 у Минстеру 323 у Олмицу 264 у Марбургу 263 у Инсбруку 217 у Грайфсвалду и Берну по 185 у Цириху 169 у Килу 145 у Ростоку 92 и у Базелу 65 (у овомъ маломъ допису употребљено е писме *У* 58. пута.)

— Свечаность, коју ће официри првогъ поеногъ оделења за честь президента 11. Мая дати, безъ сравнења е найвеличественія у своме виду. 10.000 гостіо већъ су позвани и 100 официра одређени су као конесари, да одрже миръ на балу. На челу балске комисіе стое генерадъ Манзъ и Кареле Сала, где ће се играти, изгледа ће као каквый грдный шаторъ украшенъ са трофеима, конянцима, пешацима, старимъ и новимъ оружіемъ, и осветлѣнъ са 24.000 свећа. Око краева сале постављеђу се више реди скамія за играчице, и како коя у салу ступи, добиће киту цвећа.

— *Цариградъ 19. Апр* Оба Египетска принца Мехмедъ Али паша и Мустафа Бей, (прьый е синъ умршегъ вице-крали Мехмедъ Аліе, а другій е синъ Ибрахимъ паше) полазе одавде у Александрію. — Великій везиръ пресліо се у свое летнѣ обиталиште, кое лежи у Балта Лиману.

— *Франкфуртъ 21. Апр.* Овде се разноси гласъ, да е Ландграфъ Хесенъ Хомбурга яко болеставъ. У случаю смрти садашњегъ Ландграфа, пало бы Ландграфство Хесенъ Дармштату, одъ кое се државе ово 1622. године одцепило.

— *Бракъ 12. Апр.* Данасъ е одпуштено људство њемачке флоте — свега 600 людій — садъ неостае ништдруго, него да се разпродаду лађе. Чиновници исте флоте остаю у служби — докъ имъ се рачуни прегледе.

— Изъ Калифорніе являю, да непрестано трае изобиліе у злату, али се многе краће, убиства и незаконости догађаю.

— *Паризъ 23, Апр.* Луи Наполеонъ разуме врло добро, да одврати пажню Француза съ политике на предстоеће свечаности. Одъ осамъ дана неговори се друго него о великой воєной парады.

— *Бечъ 29. Апр.* Њгово вел. царь Николае одпутовао е данасъ одавде преко златногъ Прага у Берлинъ.

— Князъ Демидовъ дошо е съ њговомъ пратьомъ изъ Петербурга у Бечъ.

— Изъ Египта дошли су овде 18 младића. Њи шестъ одлазе у Берлинъ а остали остаю овде.

ЯВНА БЛАГОДАРНОСТЬ.

Я доленодписаный лежао самъ опасно одъ парализа, употребляваюћи нено време разне лекове више лекара и никако се немого спомоћи. Дошавши овдашњій докторъ Францъ къ мени полумртвомъ, поче ме лечити и я за кратко време њговимъ трудомъ и испустомъ, будемъ поправљенъ у животъ и совршено здравъ, за кое му овде явно мою найтоплію блогодарность изявлюемъ.

Ристо Дучићъ,
дуђанџія кодъ касарне.

Огласи.

(18) (1—3)

Я обытавамъ одъ данасъ у сокаку до Варош-капіе у кући Г. Армени Арменула преко пута одъ Г. Попа Панте.

Б. Калманъ
Докторъ медецине и хирургъ.

(19) (2—3)

У колачарници кодъ купалишта осимъ снакояки посластица, одъ данасъ може се упекъ добити найболѣгъ сладоледа, (гефроршеса.)

(19) (2—3)

Ниже подписаный обявлюе да има єдне лепе амове за два коня, съ пакованскимъ оковомъ на продаю. Ко жели купити нека се пріяви у дућану, на Сави.

Іов. Мостићъ.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 38. У Београду, у Вторникъ 13. Мая. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Нешадовићъ.

Овай листъ излази Вторницкомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ пошитка 1½. цр. а полгод. 7 цр. — са пошиткомъ по' цр. на по' год. свуда. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' цр. на полу год.

СТЕПЕНИ ЖЕНСКОГЪ ЖИВОТА.

У 10. години девойка е іоште дете; женско детиньство одъ 10. година сматра се жао мушко одъ 18. — Мушко дете одъ 10. година игра се, и ваша на штапу место на коню, сече другимъ штапомъ коровъ, место сабльомъ; а женско одъ 10. година, већъ прави лутке и забіа у пелене, прави мале пите, рећа иверъ место судова, люли чанакъ место колевке; и кадъ ій има више у друштву праве мале свадове.

У своіой 11-ой години девойка е найсрећнія, нема ни какве бриге, нема ніта е мразость а нема ніта е любовь-нико е неправи са очима, нико се неосрће за ньом.

У 12. години, майка іой већъ санћује како ће се у свету владати. Почнаћ више на себе пазити. Лепше се воси. Кити се цвећемъ само зато што іой е цвеће мило. И рада е о малого кое чему знати, и о свачему у разговору другій жена, пита: „зашто?“

У 13. години чува се да е невиди когодъ неочешљану. Њене лутке стое на буфрету или на тавану. Почнаћ дарове спремати. Ништа іой ніе смешніе него кадъ іой когодъ у шали рекне да ће се за неколико година удати. У свакомъ е друштву разговорна, немари никоме да се допадне. Лепше се облачи, кити се, без да зна зашто. Кадъ оде у цркву моли се Богу за здравль отца и майке.

У 14. години, стидљива е, манъ говори, брже везе дарове. Чешће гледа крозъ пенцеръ, чешће стои предъ огледаломъ. О луткама и играма и несани, радіе у колу игра съ другимъ луткама. Весела е свагда. Кадъ кадъ се замисли без да зна зашто. Пена љубовне песне и зна обично више него кадъ іой буде 11. година.

У 15. години девойка постае правомъ девойкомъ До петнаесте године једнако е у детињству. Свака зна да у той години по законику грађанскомъ може се удати. Дукате, бисеръ, брилјанте и што годъ има трпа на себе-ако нема, она за празникъ узаими одъ друге. Рада е да е дена и да се свакомъ допадне, кити се цвећемъ, али не зато што она воли лепо пролећнй цвеће, него сбогъ другогъ некогъ цвећа, које нерасте нъ земль него аде по земльи. По где кое уздисай накраде іой се изъ прсіо, и кадъ е мати запита што уздише — каже, да е боли глава, а кріе да е боли срце. У 15. години лепа девойка има право на све момке, она іошть нема ніта е права любавъ, али нѣна наклоность лети одъ једногъ до другогъ, као лептирь съ цвета на цветъ. Често се румени, т. е. у друштву одъ невиности зарумени. Радо слуша да іой доженъ. Девойке одъ 20. година найрадіе другую са деногодъ о сватовима говори, али свагда каже да се она неће нигда да удаје. Ако има какву старію неудату сестру, една чека да се уда. Радо пева ону песму где има: „Докъ срце на срце, ясно некуцне.“ Радіе гледа крозъ пенцеръ него што ніе дарове. Кадъ оде у цркву немоли се више Богу за отца и майку, него за некогъ другогъ.

У 16. години девойка ако е залюбљена она е невесела, ако ніе залюбљена она е опетъ невесела. Уздисанъ то е женско притежание! то е ньовъ найлепшій накитъ, и ньова срећа. До шестнаесте године девойка е сасвимъ подчињена и послушна отцу и майки, слабо што има скривено одъ ньи, али у той години, већъ учи се лукавству, често едно говори а друго мысли, стади се у друштву, али нестиди се зато што е стидљива него што зна да тако треба и да е обичай. У разговору врло пази ніта ће рећи. Момакъ кои се лепо носи, кои е лепъ допада іой се; девойке до 16. године засленљује сполнюность. Свуда девойке обично се найпре залюбе у официре, т. е. у ньове златне эальине, у ньовъ ходъ, и у ньове сабљ кое соваком по калдрми чине тресъ трасъ, и томъ јарномъ маме девойке на пенцере. За младо девојчко срце, ништа се на свету лепше нечини одъ официра. Свакой се чини, кадъ су му рамена златна, да му е све златно срце — Како у Европи тако и у Америци, девойке и официри у свему су равни; и едно и друго радо се цифра и кити, и едно и друго едпаке су суете и храбрости, и едно и друго закомислени су, и едно сь другимъ найрадіе се друже.

У 17. година девойка осимъ официра гледа и друге; до 17. године отацъ и мати бираю іой младоженю, и она бы до те године пошла за кога іой годъ рекну; али одъ 17. године она сама себи бира момка, до 17. године млоге су девойке тако срећне да одбію 7. просіоца, и што е више просе, тимъ се она већма поноси; свакоме наће ма-ну. У той години пева:

„Седамъ кадъ бы стопила у едногъ,
Текъ онда бы нашла заме предмогъ и т. д.

У 18. години, постае озбиљна, ніе іой се лако залюбити. Више на оне кое е полела. — И чуди се сама што се іошть ніе удала. Ако ніе или везе према пенцеру, она све срце изводе.

У 19. години мати іой већъ каже у друштву да неможе добро да зна колико има година, и рачуна у друштву, колико е одъ лучинадне до белы поклада, и одъ белы поклада до бурѣница, и тако една нађу да има 15. год. или да е у 16. години.

У 20. години дарови су готови, али нема нигди младожењъ. Девойке одъ 20. година найрадіе другую са де-

пойкама одъ 16. година, да бы порединъ њи уловиле срце кога младогъ момка.

У 21. години несносанъ іой е животъ, често плаче проклиње своју срећу, али опетъ вели: „ніе суђењ доцнао.“ Уздише врло често, ништа неможе да радн. Неспокойна е. На једномъ месту неможе седити по сата. Како ко у кућу дође све мисли да су просіоци. Умива се врло често, да е бела, маже се различнимъ мирисавимъ водицама, свако іутро нагоре на свећи загру одъ ора и съ тиме наклачи прилћжно обрасъ. Люти се кадъ іой ко годъ рекне да е бледа.

У 22. години, незна ни сама шта да мысли, али неспокојна, претвара се да незна ништа. Жалостиво говорименя гласъ у говору, силомъ преда се гледа, у друштву е весела, кадъ е сама она е врло жалостна.

У 23. години престае већъ дружити се са девойкама кое су одъ 16. година, свакой налази ману, и оговара іи и обично каже да су безобразне, и да се она неће съ дечурліомъ да друзи. Већ се упрећена ако е кои удовацъ запроси, и нева по кадъ што: „съ официра спадо на фурира.“

У 24. години каже да врло нерадо игра, зато што слабо ко игра съ њоме, више и оговара момке што нетаеде зреле и разумне девойке, него се заносе са дечурліомъ одъ 15. година.

У 25. години очаява о своіой срећи. Размеће карте, и у њима іошть помало валази надежде, шта врачаре, и мало се разнесели, кадъ іой врачара каже: да ће бити срећна и да ћданъ момакъ носи е на срцу, и мысли једнако о њой.

У 26. години обично каже да има око 20. година; а у друштву каже: да она неброи оно за животъ, кое се девойка млада уда и зароби, а нимало непроведе свое девованъ. Несме да рачуна свое године. Плаши се одъ свогъ дана рођења. Фарба косу, румени се (т. е. зарумени се одъ нешности и стида.) Свакій човекъ кои е спрамъ њ учтивъ допада іой се. Мрзи на младе момке, и радіе се дружи са зрелимъ людма. Пошла бы за свакога.

У 27. години ноћне презирати сусту женску, чита романе, ноћне о политики говорити, и врло е родољубива. Воли самоћу. Говори једнако да ће умрети, и нће даровне да ће носити ћаци на чираци. Пева жалостне песме.

У 30. години никадъ се пре подне неочешља. Рани тице у кавезу, и мачке, и съ њима проводи време. Хули на све људе, и найволіла бы да оде у калуђерице. — Люти се кадъ когодъ фали младе девойке.

У 33. години изъ дугогъ времена чита Шумадинку и у комъ годъ брою нађе што о женама, она га изцепа и каже да е учредивъ неучтивъ човекъ, и да бы Шумадинка другчіе писала, кадъ бы девойке биле учредиц , а жене цензори.

У 36. години сматра за увреду кадъ іой ко годъ рекне да е девойка. Позна е да нико немари за њомъ. Чита *усамљеног Јоноту* и *царицу Касіо*.

У 39. години каже да се решила да се неће нигда удавати, и много сожалуе свое другарице како се муче са свои децу.

У 40. години само се у недељу чешља. Редко кадъ стане предъ огледало. Нигда ніе добре ћуди. Радо свакога савћтуе.

У 50. години иде сваке недељ у цркву, чита црквене књиге и моли се Богу за свою душу.

ВЕЛИЧИНА ДУШЕ У КАРАКТЕРУ НЂНОГЪ ОШТРОУМІА.

Многи одъ найвећи догађаја у свету зависили су често одъ малогъ случаја, кой е њиновъ единый узрокъ био, и безъ кога небы се породило оно велико слђдство, кое се зайста догодило; (да ли на добро или на зло човечества, онде ніе питанъ.) Ово не само да е необорима истина, него е и сасвимъ чудновато. Найвеће призренје и удивленъ заслужуе она сила, коя е маюшномъ обстоятелству срећный обртай умела дати за произведенъ велики догађаи. Я мислимъ, удивленъ побуђуе у нама онай човекъ, кой има даръ, да на стази нђговогъ душевногъ дђйства у право време найманъ обстоятелство на свою и човечества полэу тако употреби и такій му праваць даде, да е оно, што е онъ намеріо, известно морало слђдовати.

Люди, кои таково што учине, што е скоро неповятно, у скупу многа препона, кое имъ на путу стое, окружени одъ свиу опасности, на прагу неизбђжиме пропасти, храбрости и присуствіемъ духа узналіи, даю ясно найсайніе сведочанство њиновогъ проницателногъ оштроумія и дивне величине душевне.

Неки примери изъ историје некъ намъ покажу величину душе многи великіи люди, као што се у карактеру њиновогъ найдубљегъ оштроумія појавлюе.

У средини Римлана, догоди се страшна бука. Юліусъ Цезаръ покаже се пунъ смђле храбрости гомилама бунтовника и само съ једнимъ узвикомъ пуними ватре: „Войници“, утиша буну, кои му е смрћу и пропасћу претнла.— У једномъ сасвимъ опасномъ положеню нашао се једанпутъ, кадъ е было на челу нђгови войника. Они му одреку покорность и стану жедніти за нђговомъ крвлю. Цезаръ с слушао са непримђраномъ надокривеношу пребацивана изъ уста незадовольника; на последку ступи съ раздражђнимъ прсима предъ њи и повиче: „Овде самъ, кой е одъ васъ найдрзновенін, тай некъ ме прободе! На ове речи, утиша се као некимъ волшебствомъ пламењ буне; ни једанъ одъ войника ніе се противіо, они се покоре и пођу за њимъ на првый нђговъ мигъ.

Скоро на истый начинъ умирію е Ханибалъ свое побуњене войске, кадъ су се нђговимъ заповестима постојано противили, нехотећи да прећу алписке горе; шта више, претили су му да ће га убити. Небоћни се смрти, изговори имъ неколико речи пуни снаге, и то учини свое дђйство. Войници продуже путећи путъ, и прећу алписке горе, претрпивши истина найвеће неволђ и опасности.

У Риму скупи се гомила народа на піаци. Свакій е имао на штогодъ да вике, и брой незадовольника умножавао се свако мгновенђ. Већъ е было дошло до плачкања, кадъ Сципіо Насика међу побуњіима ступи и повиче: „Нутите Римлана! я знамъ болђ него вы, шта служи на благо републике.“ Брзо као муња утиша се незадовольство народа; миръ се поврати и свакій отиде спокоянъ куи.

Владателю сиракускомъ Гелону донесу нђсть о једномъ ужасномъ созавлењу противъ нђговогъ живота. Тайни созаклетници скупе се на піаци. Гелонъ се ни найманъ неуплаши. Познаваюћи моћъ, кою е надъ своимъ подайницима имао, отиде и онъ на піацу; неустрашимо/ уђуче се у средину побуњеника, баци свое оружіе и рекне: „Вы обете живот да ми узмете“; онде самъ међу вама као што видите безоружанъ; чините самномъ, шта

годъ онете." Сви ономе ка ове неочекиване речи краля. Народна оданост крално удвои се одъ тогъ часа, и они нададу коловоће буне. За честь подигну му споменикъ, како неоружанъ у средини побуњеног народа стоя. — После овогъ случая имао е обичай Гелонъ говорити „Надъ илидомъ имућни люди лакше е владати, него надъ единимъ, кой нема шта изгубити."

Цезаръ е био на путу у Африку. Доће срећно до обала и изиће изъ лађе; али некако посрне и падне на земљо. Войници, кои су то видили уплаше се и стану предсказивати изъ тогъ надаља саму несрећу, кою ће у туђој земљи очекује. Цезаръ опази то, али се одма знао наћи. Пуне одушевљења повиче: „О Африко! садъ си моя." Онай узвикъ умири и освежа целу войску.

Такође у једномъ походу противъ непријателя, кадъ е у лађу хтео ући, падне Сципіо посрнувши у море. Войници опазе, да е пао, и постану немирни и незадовољни; предчувствоваће несрећу нису хтели даље ићи. Сципіо доведе ій брже болћ на друге мисли, рекавши: „О како сам срећанъ я, видите браћо, цело сам море у моюе власти узео!" Уплашени войници осваже се и поћу даље, надајући се извћстной побћди.

Тебанскій војсковоћа Епаминондасъ, стало е съ његовомъ войском поћу подћи небомъ у полю. Више пута приможавало се, да (што но кажу) падаю звезде съ неба и онай случай узнемири яко войнике. Кадъ опази Епаминондасъ, зашто су се уплашили, рекне имъ: „Негубите мужество браћо, падаюће и свећеће звезде су свеће кога нам небо шиље." Једномъ на столици седећи издавао е заповести своимъ войницима како имъ се ваља у предстоећой битки владати; на једанпутъ сломіе се под њимъ столица. Уплашени войници погледе једанъ у другога и стану слутити на несрећанъ излазакъ предстоеће битке. Кадъ Епаминондасъ то чуе, повиче: „Видите браћо, како нам богови даю знакъ да почемо боћ; нетреба да седимъ, него да ударимъ на непријателя." После ови речи уреди войску, нападне на непријателя и одржи побћду.

Кадъ е Перикле́съ было једномъ међу своимъ войницима, наоблачи се и громъ близу њи удари. Ударь е было страшанъ, сви су стајали као окамењени, и нису могли одъ страха къ себи доћи. У томъ магновеню зграби Перикле́съ две каменице, и удари яко једну о другу, тако да су варнице излетиле: „видите другови моя", рекне имъ, „тако бива кадъ громъ пукне; ударе се два облака једно о друго; чега се даклe имате плашати?" Уплашени войници охрабре се. Подобный случай догодіо се да е громъ ударіо, кадъ е Хавріасъ войском управліо: „Чуйте браћо" рекне имъ, „како намъ се богови као наши савезници съ громовима јављо, и у помоћь намъ долазе?" — Оне речи уклоне свакій страхъ изъ редова његови войника.

Једанъ одъ найкрајни боћна између Александра великогъ и Дарія догодіо се кодъ Арбеле. Мало ире битке помрачи се мјесецъ. Войници Александрови уплаше се тако, да су сву храброст изгубили, нити су хтели више потезати мачеве противъ Персіанаца. Они реку, помраченый месецъ, съ дрћућимъ срцемъ сматраюћи: „Ето богови се явно противе нашемъ воеванію; они неће више ратъ и зато намъ укидаю свећлость месеца." — Александеръ забрзне се яко; безъ законснега обрати се онъ къ једномъ египетскомъ астроному, именомъ Аристандеру, кога е познао, да његове люде умири. Аристандеръ уће у њихове редове и рекне: „Непобћдими ратници! вы немате узрока да се плашите; судбу обе войске давно су решили богови и као што тамо горе написано стои, месецъ се истина изасніо за Дарія, али сунце стои на страни Александра." Речи астронома подпале опетъ храброст у македонске войнике, и они се реше, да нападну на Дарія дано кадъ сунце сія. Слћдућћій данъ осване и битка се започне. Као бесомучни борили су се персіски солдати; умореви и изнемогнути повуку се натрагъ македонски коњаници. Ово примћти Аристандеръ, и повиче изъ свегрла на устуиаюће: „Неочајавайте јунаци! повратите се; я видимъ, где лебди орао надъ главомъ Александровомъ а то е найсигурнитій знакъ побћде, кою ћете вы садъ задобити." — Овай позивъ уліе нову снагу у жиле изнемогнути војника; они се поврате и одрже надъ Персіанцима сапрљену побћду.

Великій ратникъ петогъ столећа, Атила, вралъ Хуна, небы зајста тако често и спуда побћђавао, да ніе као онтроумань човекъ познавао вештину да се временомъ и обстоятелствама користе. Найманый случай знао е нудро у очима његови војника на своју полъу употребити. Да бы Римляне казніо, продре далеко къ западу и доће предъ Аквилею. Али ніе могао тако брзо, као што е желіо, варошь освоити. Наседанутъ види Атила, кой нагда ніе присутствіе духа губіо, да роде носе свое младе тићне изъ вароши напољ. „Јунаци! повиче онъ нуић одушевљена, „видите како роде сћ њиховимъ младима беже; они предчуствуе несрећу, кое вароши предстоя. Богови намъ даю са овимъ известный знакъ, да ћемо мы побћдити, Аквилея е наша, кориић данде!" Изъ ова речій Атилова поцрне Хуни нову храброст; удвое њихову снагу при юришеню на варошь и освое.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Парижъ 10. Маія н. р.* Величественость данашнѣ свечаности превазишла е свако очекиваћ. Неброена мложина зрителя, сайкость унифорлій, положеній войске и сапршеный редъ, у комъ се половина милиона народа двизала, произвело е неко волшебно и неизгладимо упечатлѣнѣ.

У пола деветь сатій марширала е войска одъ касарна на марсово поље. У једанайсть сатій упарадила се сва по начину военогъ поредка. У једанайсть и три фрітала дошло е свештенство, 600 свештеника, братіяи су митрополита. У овомъ тренућу показивало се марсово поље съ величественимъ изгледомъ. 60.000 войника съ пушкама у недвижимомъ положеню, пол милиона зрителя у наоколо по брежульцима и крововима одъ кућа, у средини свега овога гомила молећегъ се свештенства. У 12 сатій огласи једанъ топъ долазакъ президента; у 12½ загрме добоши и затрубе свирке; войска е поздравляла президента, кой е у марсово поље улазіо. Луи Наполеонъ јашіо е на једномъ лепомъ арапскомъ коню и имао е на себе униформу дивизіоногъ генерала. За њимъ е слћдовала његова сајна братія, а мало подаље више су арапске аге на њиховимъ брзимъ коњима у цвећемъ, са златомъ извезенимъ кафтанима. Войска е узвикивала: „живіо Наполеонъ", и ніе се никако могло чути „живіо царь." Президентъ е прошіо поредъ оба реда войске горе и доле, па се онда попео на место њему определѣно. Затимъ е разделіо ордове међу полковницима и почео постојнимъ гласомъ слћдуюће говорити:

Войници! исторія народа познайваше е и исторія войске. Одъ њихогъ успћха или ньене несреће зависи судба

цивилизације и отечества. Ако е побѣђена, онда за њомъ упадаю непријатељи у земљю или слѣдуе безвласшіе, ако е побѣдителна, онда јој слѣдуе слава и поредакъ. Такође показаюу народи, као и войске, онимъ знацима воене чести неко верозаконо почитаньу, коя читаву прошлость борбій и тріумфа у себи содржаваю. Римскій орао, кога е царъ Наполеонъ у почетку овога столѣћа приміо, было е найсайнін знакъ препорођења и величине Француске. У нашой несрећи нестало га е. Но онъ се мора повратити, ако небы Француска, одъ нѣни неволи опорављена, сама свой господаръ, свою славу презрети хтела — Войници! примите давле ове орлове опеть, не као претню спроћу страни сила, него као знакъ наше независности, као спомень на юначко преме, као грбъ благородства спакога полка.

Примите опеть ове орлове, кои су наше отчеве често къ побѣди водили и закуните се, да ћете ій, ако е нужда, до смрти бранити."

Полковници при овимъ последньимъ речма президента претиснy свое заставе на прси и положе заклетву са одушевленѣмъ, подъ узликомъ войске и народа. После тога држана е воена служба.

Кадъ е митрополитъ благословіо орлове, врате се полковници къ своимъ полковима. Президентъ узяши на коня, и на єданъ знакъ генерала Маніна почне се кретати войска за одлазакъ съ непрестанимъ узвикомъ са свію страна „живіо Наполеонъ."

— Познатый списатель и фељтонистъ І. Булгаринъ обнародовао е єданъ историчный чланакъ о Славенима, у комъ доказуе пьково существованѣ іошть пре 1500 год и да брой пьков износи 80 милиона. Између осталогъ засведочава, да су Славени у трима великимъ стварма учествовали: при одкровенію Америке, изобретенію књиго-печатнѣ и опредѣленію течая звезда. 16 година пре Колумба у години 1476. посѣтіо е єданъ Полякъ, по имену Іованъ Колна, американске обале, бивши тада у служби кодъ Денемарскогъ краля Христіана другогъ. Изобретатель књиго-печатнѣ Іованъ Кутногорски (одъ Немаца названъ Гутенбергъ) было е Чехъ, а Коперникъ, родомъ полякъ доказао е нрвый да се земля око сунца окреће.

— *Цариградъ.* Енгледкій посланикъ при Отоманской порти Сиръ Стратфордъ Канингъ спрема се за путъ. — Говори се, да су на острову Крети неки немири букнули.

— *Атина 20. Апр.* Камера е одобрила буџетъ министерства унутрашньи послова.

— *Берлинъ 23. Апр.* Проекатъ закона за печатню изишао е вечъ. О уложима и подписима поединя чланака ніе разгозоръ; лична средства, кол се одъ пододговорны учредника изискую, праведна су; стране и мѣстне новине могу се забранити. Казни, кое су постављене за покостна нападања на честь каконогъ грађанина, налазе одобреніе. Точка, коя ће на велику противность наићи есть та, да се тужителю оставла слободанъ изборъ заклетогъ суда.

— *Зара 29. Апр.* Стара непріятелства између Црногораца и Турака поновилаcy се опеть. Мира Љива Ибраимъ паша приміо е заповѣдничество надъ войскомъ у Ерцеговини. У Мостару очекуе помоћь па ће после на Грахово и Црну-гору ударити.

— *Вечъ 3. Мая.* Рускій царъ подарію е ордене неким виішим чиновницима сѣвернога звозденога пута и дао е 400 ## да се поделе међу нижимъ чиновницима.

Огласи.

(25) (1—3)

Овы дана изашла е изъ печатнѣ нова књига подъ именомъ:

„ШУМАДИНЧЕ"

Л. П. Ненадовића,

прва свеска.

Печатано у Земуну.

Књига е дебимъ повимъ словима печатана, има 115. стр. — садржава у себи: Књижеў поглед. (Найлепша новела Чокеа.) Песме: 1. Првый коракъ у светь. 2. Утѣха. 3. Молитва. 4. Єдина надежда. 5. Господаръ душе и 6. Богъ боговъ. — Потомъ иде єдна народна дела іоште непечатана песма: како котарски сердари праћаю роблѣ; и на последку єданъ историчанъ састанъ, о постанку и траяню првогъ правителства у Србіи. Она књига може се за садъ само у Учредничеству Шумадинке за готовъ цванцикъ добити. Ко жели у окружіма имати, нека пошлѣ новце по пошти, и одма ће но пошти књиге примити. Ко за 10. комада пошаљ новце єданаесту примиће бадава.

(26) (2—3)

Плацъ почив. Алексе Аврамовића, имаюћи съ лица ширину 11½, фати и два шуха, съ дољѣ стране до врховногъ суда ширину има 8 фати и 2 шуха, а у дужини 35½, фати 18 цоли, притомъ са подрашћимъ воћемъ, благородномъ лозомъ и скоро сань е заселимъ продећимъ и есенѣмъ усеномъ, продае се изъ слободне руке; ко бы имао волю купити га, нека се обрати на подписаногъ. Цѣна ће умѣрена быти.

Кост. Х. Брзакъ.

(27) (2—3)

Ко жели купити, како сирови тако и израђены кожа, рибљ. масти у већемъ и манѣмъ количеству, или промену какву учинити. А притомъ ако ко одиде или изъ окружны места, има сирчеве коре, или ако бы могао набавити до 15. Мая, нека се пріяви у ледерници.

Милана Даниловића.

У пиперскомъ сокаку.

(28) (2—3)

Доле подписаный изтоваріо е лађу врло добра неготинска црна и бела вина у дому Петра Бећаровића до Г. Пере Белопољца ниже барјакъ џаміе, и дае га по врло умереной цени.

Іованъ М. Петровићъ,

Изъ Неготине.

(29) (2—3

Кућу мою лежећу усонаку до Настаса Христодуловића и Николе Котуле продаемъ; даде кои има волю нека ми се погодбе ради пріяви а цена ће быти умѣрена. Кућа е са 2 собе єдна оџаклія и кућна.

Панта Михаиловићъ.

У Књигопечатни Княжества Србіе.

№ 39. У Београду, у Петак 16. Маја. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Втораницомъ и Петкомъ. Цена му е годишња безъ заштаке 12. гр. а полгод. 7 гр. — са заштаком по' гр. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на поле год.

ЖЕРТВА.

Пушіо самъ мирно у дружевной соби єдне малегостіонице, коя на путу у Нортхамптонъ лежи, безъ да самъ пазіо на разговоре моя петъ или шесть сопутника, кадъ се єданъ међу њима, лепъ ал' не тако младъ човекъ, дигне и съ озбиљнимъ, скоро њутнъ заповедаюћимъ гласомъ говорити поче. „Моя господо.“

„Мы слушамо“, одговоре му ови, кои су га окружавали.

„Моя господо“, продужи даљ, „вы сте сви манъ или више вавредне догађае приповедали, нов самъ и съ великимъ задовольствомъ слушао, єръ самъ дрхао, да су истинити, и ако су по неке чудноватe ствари где где уплетене. Што се могъ догађаи тиче, кой њу намъ садъ приповедити, моя господо, тай се не догађа свакій данъ, и само изъ тогъ узрока, што се меня нећу случіо.“

Весело смешенъ одговарало е сасвіо страна овой досетки и приповедачъ настави даљ:

„На концу прогъ дана мога путована изъ Девонзире у Лондонъ, дођемъ нечега Декемира у єдну малу гостіоницу, кои е у околини десетъ миля єдина была. Ноћь е была мрачна и ладна и велике кишне капље предсказивале су іошть ўрђавіе време: осећао самъ да самъ врло срећанъ, што самъ ово прибѣжиште нашао, премда ми се чинило, да е сасвимъ злочесто. Кадъ се моя коньи у штаду, а моя кола у шупу спрате, уђемъ у путничку собу, задимљеный бурдељ. Лепа ватра горела е у орлалію и важнаћавала е недостатакъ покућанства, али њена весела светлость сравњена са намргођенимъ лицама у край собе чинила е непріятну разлику.

Я управъ писамъ куражніи, него други, али могу казати, да ми некій видъ храбрости ніе осуђивао; признаћемъ, да су ме намргођена лица овы людій мало узнемиравала и я се почнемъ каятн, што нисамъ у пркосъ кишн до прогъ села терао. Зазвонимъ и заиштемъ єдну чашу трока и єданъ чибукъ.

„Такѣ“, одговори ми єданъ прлявъ дерань изкеженогъ лица, кой е было у исто време и сенъзъ и слуга у гостилници.

„Несрећникъ“, рече єданъ одъ она три човека, тихимъ гласомъ, кой е было доста исанъ, да га я разумемъ; нема другогъ лека, него пенцеръ. И сва тройца погледе управо на мене.

Ладанъ знойобліе ми чело; дрктао самъ санъ као пруть, моя колена стану клецати и морао бы у несвесть пасти, да нисамъ брзо мою чашу трока изпедіо.

„Шта знамъ чинити — неможе другче бытя. Я њу пропасти, ако дозвадуе“ — рекне єданъ међу њима; затимъ устадоше сва тройца и изиђу изъ собе.

„Лаку ноћь господине“, рекну ми сва тройца суроимъ гласомъ прошавши покрай мене. — „Мы немарамо далеко ићи“, рекоше они затворивши врата. Где е мое пєсто? Бесъ, есте л' видали мое пєсто?“ запитаю єднога, кой е у ходнику морао быти. Затимъ буде све мирно.

Кадъ се видимъ самъ, запалимъ опеть чибукъ, дамъ донети іошть єдну чашу трока и посадимъ се близу ватре. Речи: пєсто — далеко неће ићи — пенцеръ, одзивали су се у моемъ срцу. Я самъ изгубљивъ, рекнемъ самъ себи, ићу быти убіенъ, то се види зацело. Мой жалост, ный трокъ піо самъ полако. Шта да чинимъ? оружія немамъ никаквогъ, нити самъ икадъ носіо. Но моя кола и мои коньи, ко ће се на нами возати, я знамъ сигурно да нећу; ова ће се браћа зато побринути; несрећнимъ самъ ти у Бога.

Дигнемъ се, да мало прислушкуемъ, кадъ ал' єданъ умилятый гласъ зазвони ми у ушима.“ Желите ли, да вамъ се угрее креветъ ?“

Я се окренемъ; предамномъ е стаяла єдна млада девойка, лепа као пролетный данъ; њена црна коса падала е густо на њена бела рамена; њене велике прне очи блистале су се у тихой ватри, њено ружично лице, њенъ дивань струкъ обчараю ме.

Я немогу утрепнъ креветъ да тршимъ, зашто, незнамъ, али то е тако; одговоріо самъ учтиво, колико самъ болъ могао: благодарямъ вамъ моя драга, вы сте врло добра; кадъ путуемъ, немамъ обичай — дакле.

Она хтеде отићи Іошть єдну речь, рекнемъ я, моя драга.

Я се зовемъ Марица“, одговори ми она поруменивши, нов е іошть млађу пута лепш омъ учини.

„Дакле, моя љубезна Марице, я вамъ морамъ казати, да сте вы здраво лепи. — Опомените се господо, да самъ две чаше якогъ трока попіо.

„Желите ли іошть штогодъ?“ запита ме она као баяги да ме ніе разумела.

Желимъ, моя лепа Марице, и зато те молимъ да ме єданпутъ полюбишъ съ твоимъ мерданя устима.

„Шта?“ позиче неній крупанъ гласъ; врата се отворе и увутра уђе єданъ горопадань угурсузъ, кога нисамъ имао срећу дон да видити.

„Шта радишъ ты овде Марице? Заръ Лука неможе на звонце пазити? Айд' одлази спавати. Што се васъ тиче, мой господине“, прядода онъ, сматраюћи ме као ти

гарь, кой на свой грабежъ гледа", ако се невладате онако, као што у улюдной кући пристои, то ћете наћи једнога, кой ће насъ научити памети — и то одма."

Чинило ми се као да се светли већъ ножъ предъ моимъ очима. Речи страшитогъ предсказивања падну ми опетъ на паметъ. Люди съ намргођеним лицемъ и подозрителнимъ владањемъ, усамљено положенъ куће — све е мою сумню потврђавало. И сирота девойчица, и она е морала бити украдена изъ Лондона. Опоминао самъ се изъ стари књига, кое самъ у моіой младости читао, да су айдуци принцезе крали, и оне су іи морале служити. Ахъ? да ли е и лепа Марица друга оногъ несрећника, кой е мало пре самвомъ говорио? ужасавао самъ се при томъ помислу и показао самъ се, што самъ се онако неучтиво спрећу ње показао. Да самъ се другчіе владао, можда бы њено житіе чуо, одъ ове несреће и срама отргнуо и съ њоме побегао.

Лука уђе унутра; могло е бити једанаість сатій поћи. „Ево вамъ свећа господине," рекне ми. У колико сатій желите, да васъ пробудимъ? Овде е у куће сасвимъ мирно и путници, кои овде застаіу, стаіаю обично дуго." Чинило ми се, као да самъ при овимъ речма неко смешенъ на његовомъ лицу опазіо.

У шестъ сатій, одговорихъ ја: — „Опростите, у мал што нисамъ заборавіо; сынъ господара ове куће, кой горе у кревету лежи, заповедіо ми е. — Ја овай човекъ, кога самъ мало пре видіо, сынъ гостіонича? — „Бете господине, господарь Ђорђе заповедіо ми е, да вамъ кажемъ, да му е жао, што се спрећу васъ мало напрасить показао; были су кодъ њега неколицина пріятеля, съ коима е неколико часа више него обично попіо. — Вы ме разумете?" Добро, реккемъ ја, узмемъ свећу и изађемъ изъ собе. Прођемъ покрай Марице, коіой би радо неколико речи за мое извиненъ казао, али покрай мене строгійй Ђорђе погледа ме оштро и ја се задовољнымъ само съ мимогреднимъ поклономъ. — „Лаку ноћь!" рекне ми она такимъ гласомъ, и погледи ме тако умилято, да нећу целогъ века заборавити.

„Овамо, ако вамъ е повољи", рекне еданъ гласъ. Было е Ђорђе, кой е замномъ ишао; онъ ме одведе у малу собу, коју су за мене спремили.

Кадъ самъ тамо дошо, запитамъ самъ себе, шта да радимъ? ништа нисамъ имао, съ чимъ бы се мого одбранити; обазремъ се у соби и не нађемъ баш ништа. Опоменемъ се речи: *крозъ пенцеръ!* приближимъ се пенцеру, кой е было слабо затворенъ и на некимъ местима артіомъ улепљенъ. Близу пенцера была су еднa врата, коа су Богъ зна гди водила; покушамъ да іи отворимъ, али бадава. Спучемъ альину, легнемъ на столицу, и погледамъ подъ кревет. Већъ самъ хтео покривачъ дићи, кадъ ал' чуемъ полузадављьный уздисай. Гласъ е изъ кревета долазіо; погледамъ тамо, благій Боже, ниче се нешто. Пропадо, помислимъ у себи; стао самъ као окаменьнъ, и чекао самъ сваній часъ, да се сподъ провали и креветь пропадне као у старимъ причама. Наново се чу уздисай, и наново стане шкрипити креветь; почнемъ цокоћати зубима, очи ми се помраче, већъ самъ хтео викати айдуци! кадъ исподъ покривача извуче се —" еданъ човекъ?" почнуъ слушатељи. — Не моя господо, продужи приповедачъ, едно велико попозеландско псето. Сви се насмею; сваній даде своју чашу наново напунити, и кадъ су опетъ ућутали, продужи ваша сапутницъ његову исторію на слећуюћій начинъ:

Я отворимъ врата и насъ изађе наполъ. Было е онай истый, кога е еданъ одъ она три човека тражіо, што самъ іій при моимъ улазку у гостіоницу застао. Као што самъ доцніе разумео волію е тай насъ якo ону собу и креветь, кой самъ я заузео.

Смешный изласазкъ овогъ догађая раздера ми сну бригу; кадъ самъ іошть једанпутъ све бупаке у соби промотріо, легнемъ и препоручимъ се покровительству промисла.

Спавао самъ одъ прилике два сата, кадъ ал' ме пробуди неко лупатањ на вратима близу пенцера. Месецъ е по некадъ светліо кроз облаке и при његовой бледой светлости, мого самъ разпознати више људски сенки на дувару. Ова лица дивзала су се врло живостно и давала су неме неке знаке, као да за њима пођемъ. Я затворимъ очи, и будући, да задуго ништа ніе слећовало, то самъ хтео већъ наново заспати, ал' неко лупањ на пенцеру уплаши ме опетъ. Каквый ме е стра обузео; моя господо, кадъ самъ ясно еднога човека подъ пенцера опазіо. Стао е управо спрамъ месеца и я самъ безъ муке познао у њему еднога одъ она три човека, за кое већъ знате; онъ даде своимъ друговима знакъ. У томъ тренућу отвори се пенцеръ и мало затимъ уђу друга двојица: носили су нешто, што самъ држао за мртвогъ човека. При овомъ позорію изгубимъ свагу; едва самъ мого дисати.

Сва тройца, кадъ су у моіой соби были, упуте се къ малимъ вратима, коя самъ я бадава покушавао да отворимъ. Садъ самъ познао опредѣленъ њиновo: она су безъ сумнѣ водила у каквы подрумъ, гди су айдуци лешеве њиновы жертвій сакривали; ахъ, помислимъ у себи, и я ћу може бити скоро тако отићи.

Онай, кой е напредъ ишао, носіо е ченћеръ у руцы. „Полако, полако", говораше онъ", садъ спава заиста тврдо.

Извади еданъ ключъ изъ џепа, отвори врата и сва тройца изчезну. Садъ е време избављења помислимъ у себи, и већъ самъ хтео кревета ћипити и врата затворити. Али ћошть нисамъ ногомъ на земљо стао, а свећа се опетъ укаже; они су њиновъ трет оставили и опетъ натрагъ дошли.

Боже мой! смилуйте се на мене, промрмлямъ я са склопљѣнимъ рукама. Видимъ, гди се къ момъ кревету приближую, и неотвице затворимъ очи; садъ нити самъ шта видіо, нити чуо. Изгубимъ свѣстъ. Не знамъ колико самъ времена у овомъ стано было, доста кадъ самъ се пробудіо и очи отворіо, беше све другчіе. Време е было красота лепо и сунце е сіяло на небу. За часъ се обучемъ и отиђемъ у гостіоничку собу, гди ми Лука доручакъ донесе.

„Господине", говораше онъ исто онако смешећи се као прећашњећъ дана, „господарь Ђорђе моли, да му укажете честь и неколико магновена съ њиме на само говорите.

Съ драге волѣ, одговорихъ я, и Ђорђе уђе одма унутра. — „Опростите господине", говораше онъ, „што васъ узнемираванъ", поздравивши ме свесвимъ учтиво; и кадъ е видіо, да смо само насъ двое у соби, придода: „Я се надамъ, да вы нисте ове ноћи ако узнемирени были."

Нисамъ баш тако яко, одговорихъ я, држећи себе за срећна, што самъ тако ефтино прошао. Морало се што чудноватo догодити, ков —

„Я вамъ исповедамъ", прекине ми речь Ђорђе „мы смо ради, да путнике добро дочекамо, кои кодъ насъ

сврaћаю; мы смо спрoћу њьи врло услужни, вадамъ се, да вамъ е ово пријло, што сте синоћь кодъ насъ пили.

Я му одговоримъ одобраваюћи. — „Видите господине, мы морамо овде понекадъ тайну трговину водити; она никомъ ніе на штету, него само крaлю.

Садъ му представимъ, како бы млого болъ учинiо да ми е то синоћь саобштiо; єръ да самъ имao пиштолъ, то бы вичнo пуцao и можe бити кога убiо.

„Вы имате право господине," одговори ми овъ"; али слушайте како се то догодило! Блансонъ и њгова два друга добили су iюче єдно буре ракіе одъ найболъгъ качества; мысмо се погодили, и као што знате, за безбѣдность купца одневiъ е нуждно, да стварь што пре у руке добiе. Да самъ наймaнъ закосниo, то бы се ракія изъ моя руку измакла, и богзна кадъ бы е опетъ овако добру добiо. Мала комора, коя близу ваше собе лежи есть єдно место, гди я могу такве ствари сакрити; Лука самъ незна ништа о томъ, єръ е опасно ако е ньи млого у ту тайну посвећено. Покушаваo самъ, да iй наговоримъ, да ракію за єданъ данъ на друго место склове, али морали су пре свањуба отићи, и шта бы я онда безъ ньиове помоћи чинити могъ? надамъ се господине, да ћете ми опростити за ово мало узнемирењ, и да ћете на све заборавити.

Съ тимъ речма поклони ми се ђорђе и изиђе изъ собе. Премда самъ имao узрока љутити се, али опетъ радовao самъ се, што самъ читаву кожу изшао, и зато самъ было наклоњенъ, да ньи млого веће претрпљење опасности опростимъ; осимъ свега искреность ђорђева млого ме е придобила. Само єдно ме е мучило, то есть питанъ шта се съ Марицомъ догодило? нисамъ е видiо, а нисамъ смeо питати гди е.

„Ваши су коньи упрегнути у кола", рекне Лука съ млогимъ сугребима. Све е у найболъмъ реду; точкови су были здраво каливи, али я самъ ньи као и све остало найбрижльивiе очистiо.

Одма самъ разумео, шта е хтео съ тимъ казати и дамъ му добарь бакшишъ.

„Ево вамъ єдна чутура", рекне ми ђорђе на уво, башъ кадъ самъ хтео у кола ући, познати вамъ люди наложили су ми, да вамъ е предамъ и одъ ньи насъ поздравимъ; ракія е врло добра по ньиновомъ увереню.

„Я му благодаримъ и уверимъ га, да овай даръ вiе нуждань био, да ме на ћутавъ опомене; опростимъ се съ ньимъ и ођемъ. Господо! мол е исторіа свршена и одъ то доба млоге су године протекле. Старый гостіоньикъ скоро затимъ умре, а наслѣдство подели ђорђе съ њговомъ нећакомъ Марицомъ. ђорђе, имаюћи довольно одъ чега живити, остави свой дондашньій посао и насели се у Грaфство Кентъ. „А Марица?" запитаю сви. Она се удала. — „За кога?" — приповедачъ ућути неко магновенъ, па онда рекне скромнымъ и задовольнымъ погледомъ: за мене моя господо! — „Живiо, живiо!" заори се свеньо страна, и сва изпразне чаше у здравлъ њгово и њгове Марице.

ИНДИСКИ ВОЛШЕБНИЦЫ

Єданъ путникъ приповеда слѣдующе:

Неки Индіанацъ страсватогъ изгледа изиђе предъ собранiемъ и реке, да ће прогутати єдну змію. Затимъ извади изъ єдногъ затвореногъ сандука змію, коя е имала у дужини петъ стопа и была е дебела као детиња рука. Метне њен репъ найпре у уста и почне е мало по мало гутати, докъ дотера до главе, па онда съ єдномъ усилъньимъ гутаћемъ прогута е сву. Мало после отвори опетъ уста, почне полако изплачити змію наполъ, и кадъ е свесвимъ извуко учини єданъ селамъ предъ Раіомъ и метне е опетъ у сандукъ. Рад се насмее и бацы єдну шаку рубія волшебнику.

Другій волшебникъ узме єданъ чаршавъ и простре га на земљо: после краткогъ времена почне се чаршавъ надимати; кадъ га е подиго укажу се три растења Ананаса подъ њимъ, кое одсече и раздели зрительима. Ошшъ млоге друге напредне ствари представлао е, кое су ми свше с ума; свршетакъ е было одневiъ чрезвичаянъ, да бы га мого заборавити.

Єданъ дугачакъ, якъ човекъ ступи напредъ, учини селамъ Раи и свали се на землю, правећи чрезъ неко време ковкавка необична движења, после тога стане на главу, пружи ноге у висъ и прекрсти руке наметнутоћи се єднако на глави. Донесу му єданъ пеаръ са шестнайстъ ђулета одъ туча; ђулета узме у руке и стане iй у висъ бацати, придржаваюћи сви шестнайстъ у непрестаномъ движењо и недопуштаюћи ни єдномъ да падне на землю. ђулета су летила у накрстъ кровъ воздухъ, правећи разне слике. Почемъ е чрезъ неколико минута савршенство свои руку показао, приближи му се другій волшебникъ, кой е было одъ њега мало таньій и сувльій, почне се съ великомъ вештиномъ узъ њега певати и стане на стопале првогъ волшебника, кой се недвижимъ на глави држао. Овомъ другомъ донесу такође єданъ пеаръ са шестнайстъ ђулета, кое стане у висъ бацати и дочекивати. Тридесетъ и два ђулета летила су непрестанце кровъ воздухъ у руке ова два волшебника и опетъ натрагъ, и будући су сущани зраци на ньи падали, то су изгледала ова два волшебника као златномъ кишомъ обасута. Дѣйство е было единствено и развіено савршенство вештине ова два човека было е са свимъ чудесно. Они су стаяли тако постояно и непоколебимо као да су окаменѣли, никакво движење ньиовогъ тѣла ніе се могло примѣтити, изузимаюћи само руке. Напоследку скочи онай одозго, почемъ е поватао сва ђулета и у пеарь нетдуо, на землю, а скоро тако исто брзо было е и њгонъ другъ на ногама.

Неко време затимъ стане онай човекъ, кой е пре на главя дубio, на єдно место, и скупи ноге у єдно, тако, да е изгледао као какавъ стубъ; по ньму поше се онай другій и метне своро главу на главу свога друга. Држали су се неко време за руке, докъ се ніе люљавъ у равноћесіе поставило. Онда се пусте и онай горньій правіо е разна движења съ рукама, да бы непоколебимость равноћесія показао. Ноге е ширіо, єдну е спуштао долe, другу е држао управо, а тѣло ніе се мѣњутимъ нимало мицало. Почемъ су єданъ минуть у томъ положењо провели, предаду имъ се опетъ она тридесетъ два ђулета коя стаяу бацати као и пре. Чудновато е было, да ни єдно одъ тій тридесетъ два ђулета ніе друго у летењо кровъ воздухъ додирнуло — сведочанство ньиове дивне вештине.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Сима Ивановићъ, изъ Ябучя окр. валѣвскогъ пр. м. спаваюћи поредъ ватре, запали му се ноћу кошуля кон да бы угасіо изтрчи одна наполъ, али кошуля неугаси се, и горню часть тѣла њговогъ тако изпече, да е одъ тога после 24. сата умро.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Париз 4. Мая.* Луи Наполеонъ примио е заклетву верности одъ найважније части воены и грађански надлежателства, али начинъ, коимъ су му многе важне личности одрекле, заклетву, учинио е велико упечатленъ на народъ. Савъ светь говори данасъ о писмама генерала Шангарніера и Ламорсіера, коя су неке новине са особитимъ дозволнћемъ правителства обнародовале. Писмо генерала Ламорсіера између осталогъ говори слћдуюће: Генерале! Насилно изъ мога обиталишта отргнуть, бачень самъ безчестно и противъ свію закона у тавницу и нисамъ се могао надати, да ћете вы захтевати, да заклетву верности ономъ човеку положимъ, кой силомъ присвојну власть само силомъ одбржати може.

Једно писмо нашегъ министерства садржи у себи једанъ параграфъ, кой се на протеране генерале односи, и комма за дужность предпсује да се нама закуну. Двомесечный рокъ дозволћенъ е оними, кои у Белгіи живе, да ово заклеванћ испуне. Я чуемъ, да савъ светь говори да заклетва ономъ човеку положена, кой е свою заклетву погазіо, ніе обвезателна.

— *Минхенъ 4. Мая.* Кнезъ Едуардъ одъ Саксен-Алтенбургъ, кой е неколико месеци боловао, преселіо се у вечность. Онъ е умро данасъ у 7 сатій пре подне у 48. годині.

— *Париз 1. Мая* Прекючерашнћій балъ у военой школи было е сјанъ. Почеть у 10 сатій увече трало е до 5 сатій уютру. Президентъ е отворіо балъ са женомъ нћговогъ военогъ министра, коіой при овой свечаности прво мјесто припада. У првой четворки играли су сами генерали. Президентъ ніе остао дуже одъ два сата.

— Г. Хекеренъ, једанъ одъ найодданіи сенатора президентовы, одма после разделења орлова кажу да е са особитимъ посланствомъ у Бечъ отишао.

— *Америка.* Американскій паробродъ Аркција стигао е 30. Апр. изъ Нев-Іорка у Ливерполь за 12 дана и донео е вћсть, да се земља тресла у Вашингтону, Балтимору и у целомъ Мариланду. — Кошуту су дали часть у Бостону 19. Апр. — Последня извћстія изъ Нев-Фундландіе гласе, да е на тамошњемъ приморју ужасна бура бесниła, одъ кое су 60 велики дађій, нерачунаюћи многе мале, конечно пропале.

— *Пешта.* Овде купую пештански и бечки трговцы многу рану за Бечъ. Све велике пароброде, кои одавде у Бечъ плове погодили су напредъ за четири недељ да вуку рану. Овде се појављую многи бесни пси. Многе су тукли солдати по сокацима, кои се нису никакве опасности бојали.

— *Бечъ 6 Мая.* Президентъ државногъ савћта баронъ Кибекъ и царскій оберст-хофмајсторъ кнезъ Лихтенштайнъ, добили су одъ цара Рускогъ ленту ордена св. Андрее, кои е досадъ само крунисанимъ главама давано. —

— *Съ Тисе.* Опасность суше и водъ насъ е срећно прошла. Тиса е у слћдъ вишедневногъ падања кише изъ свои обала изишла, и зато дћйствује штодно на близустовћу земљу.

— *Папа.* Овде се скоро нечиао надежде пунъ народи. Младожења е преживио 80 зимій, а млада ступа садъ у 75 лето.

— *Оломуцъ.* Одъ неколико дана устроенъ е овде четвороседмичный карантинъ за псе. Поводъ тому дали су многи бесни пси, кои су се појавили.

— *Лемберг.* Ноћу између 29. и 30. пр. м. покушали су њи 12 руски Чифута, да преко пограничне реке Збруца у Галицію побегну. Више чифута помагали су свое єдноверике у њиховомъ намеревању; они слепе неколико дасака, да бы се могли преко реке превести. Бегунцы заключе да ноћу сви у једанпутъ, него но 6 њи. Прво одељенћ пређе срећно и дочена се граница аустриски; ал кадъ е друго одељенћ на половину реке дошло, раставе се даске и сви 6 путника паду у воду и удаве се, изузимаюћи једногъ младогъ чифутина, кой е до обале на руской страни допливао.

— *У* Пешти е купила скоро една госпа птицу канарінку, па е донела кући и метла у кавезъ, дашиа јој коде и семена. Кадъ се иста госпа съ неке посћете кући врати, наће у кавезу место канарінке — *врабца*; ал вода у калову была е жута! Друго одговорећ ове заговетке ніе нуждно.

— *Загреб 2. Мая.* Два турска баталіона дошла су изъ Ливна у Мостаръ; као што се говори ићће противъ Црне Горе, али текъ онда, кадъ изъ Цариграда за то дозволћенъ добіо.

— *Берлинъ 5. Мая.* Присутствіе Његово вел. рускогъ цара Николая у Берлину сматрао овде као поновлћну свезу старогъ савоза сћверны сила противъ свакогъ умишлења запада.

Огласи.

(30) (2—3)

Я обытавамъ одъ данасъ у сокану до Варош-капіе у кући Г. Армени Арменула преко пута одъ Г. Поца Панте.

Б. Калманъ

Докторъ медецине и хирургъ.

(31) (3—3)

У колачарници кодъ купалишта осимъ свакояки посластица, одъ данасъ може се увекъ добити найболћгъ сладоледа, (гефорвеса.)

(32) (3—3)

Ниже подписаный обявлюе да има једне лепе амове за два коня, съ паковскимъ оковомъ на продаю. Ко жели купити нека се прійви у дућану, на Сави.

Іов. Мостићъ.

(33) (1—3)

У Абаиской чаршіи *№* 288. има 4 врло лепа нова квадрона по найновіемъ вкусу на продаю.

Драгутинъ Драмлъ,
тешлеръ.

(34) (3—3

Кућу мою лежећу усокаку до Настаса Христодуловића и Николе Котуле продаемъ; данке кои има волю нека ми се погодбе ради прійви а цена ће быти умћрена. Кућа е са 2 собе една опаклія и кућна.

Панта Михайловићъ.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 40. У Београду, у Вторникъ 20. Маја. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Недићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ пошиљке 15. гр. а полгод. 7 гр. — са пошиљком по' гр. на по' год скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларије по' гр. на пола год.

ЛАНУЦІЕ.

Одкуда долази, да мрзость раздвая понайвише она срца, коя су иначе по своимъ отношенама опредљена, да се узаимно любе? Ништа ніе страшніе ни ужасніе одъ братске мрзости. Колико е пута пролиена братска крвь у оно време, кадъ су обе партае Велфа и Гибелина съ променљивомъ срећомъ една спроћу друге непріятельски стале! У Италіи ніе была редкость видити у овомъ столећу партайска непріятельства међу найближнимъ сродницама.

У време, кадъ су се ове партае съ единакомъ сарепљивомъ смћлости и неуморимомъ мрзости гониле, быле су Пиза и Флоренцъ, найзнатніе републике тошканске, страшилом грађанскогъ рата опустошаване, и често позориште найнесрећніе фамилијне мрзости, чега слћдующа исторія жалостанъ примеръ показуе.

Две сестре, одликоване роћењемъ и лепотомъ, разудале су се; една е ишла за некогъ Бандинелу изъ Флоренца, одъ партае Велфа, а друга се удала за Лануција изъ Пизе, одъ партае Гибелина. Ове сестре, кое е ишть изъ равногъ детинства найнѣжніе пріятельство и права сестранска љубовь свазнавала, роде два сына, Антонія Бандинелу и Фридриха Лануцію.

Немарна ћуди Флорентинца показивала е ишть у младости при детињской игри найнећу мрзость спроћу његовогъ брата. Текъ што е напрніо осамнайсту годину, текъ што е могао на коню држати се и оружіемъ владати, а онъ, са срцемъ пуним мржњ и борбе заключи одањ давъ у Пизу отићи. Већъ е было угледао задове варошке, кадъ ал опази покрай усамљене обале реке Арна, његовогъ непріятеля, кой е на коню ишао. Безъ да га е онай што увредіо, ноче га онъ псовати и грдити, изуче сабљу, скочи съ коня и нападне на њга. Онай другій, да бы се одбраніо, учини то исто, не изъ воље него нуждомъ нагонћенъ. Међутимъ знао е Лануције болъ съ оружіемъ владати, а помагао му е и покой чисте совести. Онъ ніе хтео његовогъ непріятеля ранити, само га е умарао, гоњећи га одъ себе кораћъ по кораћъ. Напоследку овлада га сасимъ и кога га е на земљу оборити. Непріятељъ е животъ у њговимъ рукама было, али благородно срце надало се, да ће га съ љубови побћдити. Наслони му мачъ на прси и рекне: „Ты видишь, да е твой животъ у моіой власти; али я ти га радо поклањамъ. Помисли и ты на наше матере, я те заклањамъ, и окани се одъ овогъ часа свега непріятельства између насъ, да небы наше матере ожалостіо.“ Бандинели обећа у овомъ положењу све, што е њгозъ благородномислећій противникъ одъ њга искао; али текъ што га е пустіо слободна, а овай га съ обновљењемъ бесномъ нападне и ћаше га острагъ пробости, да ніе као некимъ нагономъ на страну врдиуо.

Лануције, увређенъ оваквимъ непопятнимъ и срамнимъ издајствомъ, ніе знао више њговъ праведный гнћвъ уздржати: „Несрећниче“, повиче му, „дакле ты нећеш мира, прими награду твогъ издајства!“ После овы речи обори га съ единимъ ударомъ на земљу и остави га у крви пливаюћа.

Кадъ се врати у Пизу, сакріе се Лануције у кућу једногъ њговогъ пріятеля, нехотећи вратити се матери оканъ крви њговогъ брата. Пошљ верно описаніе целогъ случая у Флоренцъ, да бы се оправдао. Смрть Бандинела лежала му е съ теретомъ очаяња на прси, премда га е нужда собственог обране натерала, да га убіе.

Али оно страшило Бандинели живіо е ишть, и было му е суђено ишть дуго живити, да Лануцію главни дође! — Селяци најоше га у крви пливаюћа и донесоше га у Флоренцъ, гди су му рану завили, коя е истина была опасна, али не смртна.

Издајникъ, у комъ оздравленъ стару мрзость повратн, было е пунъ срама и бесніла, једно, што е побћђенъ, а друго, што е њгово непоштено нападање безъ успћха было; издајникъ нелимъ, правіо е у себи планъ найприћзъ опадначества, само да свою осветy задовольи. Никаквый свећокъ ніе му мого противословити. Изасли се дакле, да га е брать изненада и айдучки напао. Будући е было одъ партае Велфа, тога ради пристану Велфи на њгову страну и ноћу ићи противъ Лануција. Овай е было у очима свію Велфа и безъ тога криваць, и ноћемъ е ова партая онда ача была, буде онъ осуђенъ на пропаство изъ Пизе и на лишење свію њговы добара, при свой њговой протестацији и свећаномъ уверењу о њговой невиности.

Лануције имао е једно редко добро, найвеће благо, кое само човекъ пријажавати може; Лануције имао е једногъ пріятеля, кой се редко дае у среће стећи и задржати. Белфіоръ было е њгова једина подпора; кадъ е и сама њгова мати, найвећомъ тугомъ обузета, почела често о добродћтељи њеногъ сына сумњати.

Почемъ е Белфіоръ свако могуће средство безъ успћха употребіо, само да бы свогъ пріятеля оправдао, поћуди га, да се на једно одъ њговы добара пресели и ту съ њимъ заедно живи. Тамо су се надали, да ће, удаљени одъ гунгуле светске, у узаимной наклоности и прія-

тельству, срећне дане моћи провести. Али чаша патњ није била још пуна, коју је судба Лануцијо одредила да испије.

У његовом уједињењу и у забрани, да се несме у Пизу вратити, дође му жалостан глас, да му се мати разболела: скоро затим, да бы се њено несрећно стање увећало, добије вѣсть, да се преставила. Међу тавним жалостним мислима, проводио је сада живот, и само врло редко разведравала је његово тужно разположење, каква опомена изъ детинскога доба. Соба, у којој је обитавао, была је раздвоена одъ собе његовог пријателя само једном дворакомъ съ којимъ су обе њихове собе у саюзу стајале.

Једне ноћи, текъ што је заспао, пробуди га нека лупа, кое му се чинила, да изъ дворане долази. Подигне се съ кревета, стане прислушкивати, и ништа више нје могу чути. У мисли, да га је каковый жалостанъ сањ попашио, кой несрећне и у спаванью узнемирује, смири се и легне опетъ спавати; али бадава. После краткогъ времена учини му се да неко уздише, глас као да је изъ собе његовог пријателя долазио. Удвои његову пажню и чуе, да се уздисай још тужње повторіо; садъ скочи съ постељ и неколико корачи доведу га до постељ његовог пријателя Белфіора. Зове га по имену, али, овай неодговори ништа. У тавнини ноћној нје се него о њ. гозомъ стано другчије увѣрити, него пипаћи рукама; узме га и притисне га на прси, али Белфіоръ се још тъ пробуди. Са срцемъ пуним жалостне слутњ полети у свою собу и врати се съ једнимъ светиљникомъ къ његовомъ пријателю. Но о ужасномъ погледа, паде га крвлю обливена; съ ножемъ у верно срце забоденимъ, а и себе самогъ одъ пређашњег гнѣва за крви пријателя укаљана, кой је садъ съ последњимъ уздисаемъ душу испустио. При овомъ срце пзраженъ погледу изгуби свѣсть, и падне съ тужнимъ пиштањемъ и јуканѣмъ на тѣло погибшегъ пријателя. Светиљникъ падне изъ окаменѣне руке Лануција и угасне; тама ноћна простре опетъ црно покривало преко свое самртне грабежи.

Међутимъ пробуде се домаћи и дођу; служителъи потрче њиховомъ господару у помоћи, ал га нађу убијена, у крви окупана, Лануција на њему лежећа, съ бледимъ, ужаснимъ лицемъ гледао је на њи, а покрай његовы ногу још тъ се пушио угашенай светиљникъ. — Ужасный узвикъ зачу се сасвиј страна. — Лануције дође ко себи, и као у бесњаю скочи и повиче: „Гди је тай? гди је тай подлый убица? Зашто да немогу съ овимъ ножемъ његове прси пробости? О Белфіоре! О мой сладкій Белфіоре!“ — Потокъ суза полети му изъ очію и онъ падне наново изнаћи себе на ладно тѣло. Стра и ужасъ онеми околостоеће, нити су могли говорити, нити њиховой слутњи веровати. — Дању осване, и вѣсть о овомъ страшнотомъ догађаю разпростре се на све стране. Съ брзиномъ муњ дође и у Пизу. Човечески надзиратель божіе правде пошао њихове пандуре, кои повратао и отераю све обитатељ кућевне, и самогъ Лануцију доведу предъ врховногъ судію, кой е было одъ партае Белфа Овде види себе у скупу свію оны, на кое се сумњало, да су Белфіора убили, и сва изказивања издавала су само њега за кривца. Место, где су га служителъи нашли, крвь, съ којомъ су његове руке и прси обливене быле, његово бледило, његовъ ужасъ, угашени светиљникъ, кой су край његовы ногу нашли, његово пређашње дѣло и тога узроке, и још тъ више него све то, његово име на ножу, кои су изъ Белфіорови прсію извукли, ножъ, кой е спанй познавао да е Лануцієвъ, све, све е једно показивало, да е онъ кривацъ. Само његово очајнѣ чињело се, да га обтужује. „Зарь я“, говораше онъ, „зарь я да убіемъ единогъ пријателя, кога самъ на овой земли нашао! Онога коме имамъ благодарити за обдржанѣ могъ живота, и кой садъ проклињемъ! зарь онога, кога самъ више одъ себе любіо! за кога бы радо моюо последню капъ крви пролію. Я! я да му животъ узмемъ, зарь мою руку съ тако срамномъ кривицомъ да укаламъ! И у кое време и на кое место? Зарь у тишини ноћној да покой његовогъ сна са убиствомъ узнемиримъ, я, његовъ пријатель, кога е онъ гостолюбно приміо и заштитіо? Зарь ина човека на снету, кой ме за тако поздоръ држи? О боже, на какве си ме муке и јаде осудіо! Великій благій боже, зарь искушења још нису доста строга? О душе моје майке, моли се творцу за твоге сына, за твое несрећно дете, кой мою невиность познае!“

(Крај слѣдує.)

ЖИВЫЙ МРТВАЦЪ.

Знаменитый професоръ Халскогъ университета Ювкеръ, приповедао е многимъ пріятельима своимъ слѣдующу историю.

Бданутъ добио е онъ два обешена човека, порадн резана њиховогъ; но тадь, кадъ су му донешени были, нје могао наћи кључъ одъ оне анатомическе собе, где се мртваци, предъ учешћима секу, зато нареди, да се оба труна оставе у собу, кои е до његове спаваће собе лежала. —

Увече сео е Ювкеръ по обичаю своме за астаљ и радіо. Пола е ноћи прошло было, и сви су у његовой кући спавали. Наеданутъ чуе е неку лупу у оной соби, где су мртваци лежали. Мыслећи, да е тамо нехотице мачка затворена, узме свећу и оде у собу да дозна узрокъ луне. Но какво га е чудо, или болѣ да реземо стра, нашао, кадъ е видіо разцепљну кесу, у којой су мртваци были! Стра се умножіо, кадъ е видіо да једногъ мртваца нема.

Врата и прозори собе были су добро затворени, и украћенй мртвогъ тела, чињило му е се немогуће. Плашљиво разгледаюћи по соби, усмотріо е у ћошку седећегъ мртвацa.... Професоръ окаменіо се. Мртвацъ управо гледао е у њега, и нје престао пратити га очима и у томъ часу, кадъ е Ювкеръ, дошавши мало къ себи, најпре на десну а после на леву страну пошао. Силомъ држећи се на ногама, професоръ, корачао е по мадона трагъ држећи у једной руцы свећу, а другомъ тражећи врата свое собе, међутимъ нје никако скидао очи са страшногъ призрака. Но трудъ тако исто кренуо се и нишао заньимъ. Модро лице, савршено голо тело мртвацa.... дубока ноћ мртва тишина, све то, тако е поразило доктора, да е испустіо свећу изъ руке и кое како допукао се до свое постель. Мртвацъ га е и тамо допратіо, сео е на креветь, пореди докторови ногу, и почео му грлити колена.

— Макаръ тко да си пусти ме! дрекне Професоръ. Трудъ га пусти, потомъ почне стенати, и съ великимъ усиљењъ проговори врло слабимъ гласомъ: „Добри пелату, добри пелату, сажали се надамномъ.“

Ювкеръ наскоро се сети, шта е у ствари, каже преступнику, избављењомъ одъ смрти, свое званіе и хтеде звати кога одъ свое фамиліе.

Немойте ме погубити! викне преступникъ: ако дознаду да писамъ на вешалама умрео, казниће ме по други путъ. Тако вамъ Бога, избавите ме одъ извесне смрти.

Юнкеръ уживе свећу, покріе своју воскреснувшегъ мртваца, старомъ хальиномъ, напои га укрепителнымъ балсамомъ и после тогъ дозна да е преступникъ за бѣгство изъ воене службе био обешенъ.

Докторъ ніе дуго могао измислити начина, коимъ бы спасао несретьника. Кодъ себе ніе га могао задржати, отерати га изъ куће значило бы известно га убити. Само едно остало е средство, извести га изъ вароши, одакле ће лако дочепати се границе. И тако ноћу рано, обуче мнимогъ покойника у своје одело и поће съ њимъ изванъ вароши, казавши стражи да иде съ своимъ помоћникомъ у посћу едномъ болестнику. Професора су у граду познавали, и пуштили га безъ далѣгъ испитавања.

Кадъ е несрећникъ већъ било слободанъ, пао е на колена предъ избавителћемъ своимъ и заклео се нечно му благодарањ и признателњ быти. Юнкеръ му да новаца на путь, посоветуе га, и онда се съ њимъ опрости.

После двадесеть година, оде знаменитый професоръ у Амстердамъ. На берзи приближи му се добро одевенъ човекъ, као што е после дознао, єданъ измећу найбогатіи трговаца, и учтиво га запыта: єли онъ Юнкеръ, професоръ Халскогъ университета ? и добивши одговоръ да есте, позове га на ручакъ. Докторъ му обећа. Уласећи у кућу трговца види у врло богато убраной соби, жену и двое деце, кои га съ искреномъ радошћу и любовію дочекаю. Такавъ дочекъ, у непознатой породици, зачудіо е Юнкера.

— После ручка одведе трговацъ доктора у свою кабінетарію, и пріательски му рекне.

— Вы непознаете мене?

„Непознаемъ“ одговори Юнкеръ.

— А я самъ васъ одма познао, єръ ваше черте неће се никда изгладити изъ мое памети: я самъ обвезанъ вама за живот мой! Сећателя се Халскогъ бегунца? Онъ е предъ вама. Кадъ смо се изъ Халле растали, лсамъ пресао у Холандію. Знао самъ лепо писати и разумевао самъ рачуне, зато самъ одма добіо службу, кодъ єдногъ богатогъ трговца. Добрымъ владаћемъ и усрдным служенћемъ, на скоро добіемъ повереньє, могъ господара и любовь његове кћери. Онъ ми сва своя добра преда, и учини ме затомъ и наслѣдникомъ великогъ имана своге. Безъ васъ, безъ ваше бриге, безъ ваше великодушне помоћи, я се небы садъ наслаћавао животомъ ни срећомъ. Благородный човече! заповедай одъ данасъ самномъ и съ иманћемъ моимъ, као са своіомъ собственоћу.

Юнкеръ е было яко узбућенъ, дак заедно съ трговцемъ суше умиленя проливао. Чувства ньи двоице, ванша су природни одзивъ у милой фамилія трговца.

Посрбіо
І. Ђ. Ёвтиміевићъ.

МРВИЦЕ.

Добре уши.

„Миръ децо“, говораше єданъ учитель у школи, „бутите вы тамо натраг, заръ мислите, да мое уши недопиру до крайнѣ скамије.“

Жалостный растанакъ.

Єданъ Србинъ, кой е полазіо на Мацаре, опраштао се са своіомъ женомъ, па му е зачудо было што неплаче. „Море жено“, рекне іой, други людій кадъ иду на войску, жене плачу за њима, а ты башъ ни абера.“ — Плакаћу и я жалостной мени“ одговори му жена, „али кадъ се ты растишъ.“ Мужъ прогута ову горку шалу, нехотећи рћавъ спомень са собомъ повети. „Жено, толико година има, кроз ме ниси полюбила, дела баръ садъ при растанку оди ме полюби.“ — Њкина жена на то му рече: „Немогу да те полюбимъ, али бы те радо целивала.“

Разговоръ између два шегрта.

Први. Море чита ли твой майсторъ єднако Шумадинку?

Другій. Да шта ты мислишъ; вторникомъ и петкомъ се сасвимъ задуби у ню и заборави да мене и майсторицу изтуче.

Први. Камо срећа да и мой майсторъ чита Шумадинку; те бы ми баръ вторникъ и петакъ прошо безъ батина.

Комунизамъ.

Шта е Комунизамъ? равно поделенъ просячкогъ штапа.

Титуле.

Єднако се говори *благородный*, а неће нико да каже *благоумрлый*.

Слобода.

Слобода срца и слобода духа ису окови, кое намъ обстоятелства кую. Слободу виче *срце* и дае се окованти у окове *любови*, — слободу виче *духъ* и дае се оковати у окове *времена*.

Лекови за републиканце.

1. Знанѣ садашњегъ језика францускогъ.
2. Надежда у Бога и добаръ стомахъ.
3. Богатство у стрпленю.
4. Любовь къ слогы и миру.

Истина у предсобію краљевомъ.

Дворянинъ. Вы желите приступъ госпо?

Истина. Вы се чудите?

Дворянинъ. И іошть нешто више.

Истина. За чисту врлину биствује име, и налази приступа и кодъ самогъ Бога.

Дворянинъ. Съ врлиномъ може се народъ красити, круна има собственю сайность.

Истина. Благій боже, опрости оному црву; онъ у њговомъ лудилу мисли да е нешто велико. Хтео бы да светь у себе сакупи и почиће одъ њговогъ пра. Кадъ горди ласкатели престолъ окруже, онда самъ скипторъ копа себи гробъ; покрай њега славнія е просячкій штапъ. Заслепљиваюћа е сайность круне, ал Истина светли съ престола као камень драгій.

Дворянинъ. Доста! ову твою мудру науку казуй простацима; тако као ты говоре у двору само будале.

Истина. Шта, ел могуће? заръ истина допире само до ушію дворяна? Бѣдный краљу! твоя слобода непознае њене окове. Истина се неда обманути, нити одъ миљія дворяна поплашити. Краљ мора истину чути, єръ само она води къ срећи народа. Бадава се вы трудите, да престодъ са суетиномъ сайностћу китите. Истина ће разгонити обману као маглу, єръ она е светиня човечества.

Дворянинъ. Немойте се бадава жестити. Истина ніе достойна да уће у дворъ.

Истина. Истина є светило живота а краль є онай, кой истину говори.

Изговоръ.

„Секо, како се зове твой драгій?“ — „Идите съ Богомъ, шта вы говорите, я немамъ никаквогъ драгогъ.“ — „Бя' ти драгій занаціа?“ — „Ніе, него писаръ.“

Капларъ Мата.

„Єси л' и ты био на Мацаре?“

„Био самъ да како.“

„Єси познавао капларъ Мату?“

„Ал, нисамъ га познавао.“

„Где садъ, айд' одатле лажо, каже да є био на Мацаре, а ніе мене познавао.

Одговоръ.

„Ты си лепо и красно дете“, говораше некій господинъ једной девойки, а она му одговори: „Али молимъ господине, немойте ми се ругати, я нисамъ лепа, него самъ млада и здрава.“

Касапинъ и Полицай.

Полицай. „Марко, люди се туже, да є рђаво месо, зашто некољшъ добро?“

Касапинъ. Бога ми господине, месо є добро, я незнамъ гди ћу наћи боље; какво є било пре четрнайсть дана?

Полицай. „Кажу добро.“

Касапинъ. „А пре осамъ дана?“

Полицай. „Нису се тужили.“

Касапинъ. „Ето видите господине, а данасъ самъ башъ секо єдань бутъ, што ми є пре осамъ дана остао.“

Неправда.

Жена. „Човече, я немогу више трпити, да има Драгиня минђуше одъ дїямата, а я да немамъ. Ты имашъ сто талира више на годину, него нђнъ мужъ.“

Човекъ. „Е жено, немой се лютити, нђойзи се восе.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Чачакъ 4. Мая. У п. м. овамо ноћь насъ до половине истогъ єдвако є снегъ падао и попшо, а креме ладно траяло; одъ половине пак наступило є пріятно време но с' кишомъ до изліштства.

— 16. пр. м. у вече кућа Милана Чворовића изъ села Турище окр. чачанскогъ запалила се и са стварима у њой десившимъ се у вредности до 20 # цес. изгорела.

— Некій Митаръ Шкапић изъ села Лисица чачан. окр. идућій изъ Арила окр. ужич. 19. пр. м кући своіой утопіо се є у Мораву и после єдногъ дана нађенъ є и сарањенъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Парижъ 4. Мая.* Поврай писма графа Шамборда и генерала Шангарніера дошло є и писмо Ламорсіера, съ коимъ одриче заклетву. За писмо овогъ последићъ говоре, да є млого озбиљніе начињено, него пра два. Ламорсіеръ у заключењо своіъ писма каже, да ће, ако буду границе Француске узнемирене, опетъ у руке узети њговъ мачъ, кога ни могу сада при одрицању заклетве и одузети, єръ ніе обичай, да се заклетва више одъ оны храбры людій кой долазе, да бране отечество свое. Изјавіо се и Шангарніе да ће у случаю европскогъ рата, у Француской као сужањ остати, само да небы морао у непріятельской земљи живити. Говоре, да ће се тай генералъ свободьно подъ воіный судъ ставити, ако бы га због њговогъ писма хтели судити.

И нелолико генералны советника одрекли су президенту присегу верности.

Кавеняк є купіо неко добро у окружію Пи-де-Домъ и већъ се съ њговомъ младомъ госпомъ на њму одселіо.

У Алгиру спрема се єдно одељенъ войске, кое є одређено, да Кабилію сапрпено покори.

— *Парижъ 6. Мая.* Монитеръ явля, да се неможе обнародовати писмо графа Шамборда, єръ оно одиряча одъ положења заклетве, коју є уставъ прописао, и осима се на єдань принцинъ, кой є суверенству народа противанъ.

Огласи.

(35) (3—3)

Плащъ почив. Алексе Аврамовића, имаюћи съ лица ширину 14½ фати и два шуха, съ доліъ стране до врховногъ суда ширину има 8 фати и 2 шуха, а у дужину 35½ фати 18 цоли, притомъ са подрављнимъ воћемъ, благороднимъ дозомъ и скоро сань є заселнъ проленћнимъ и всењнимъ усевомъ, продае се изъ слободне руке; ко бы имао волю купити га, нека се обрати на подписаногъ. Цћна ће умћрена быти.

Кост. Х. Брзакъ.

(36) (3—3)

Ко жели купити, како сирови тако и израђены кожа, рибльѣ масти у већемъ и маљемъ количеству, или промену какву учинити. А притомъ ако ко одаде или изъ окружны места, има сирчеве коре, или ако бы могао набавити до 15. Мая, нека се пріява у ледерници.

Милана Даниловића,

У ваварскомъ сокаку.

(37) (3—3)

Доле подписаный изговаріо є лађу врло добра неготинска црна и бела вина у дому Петра Бећаровића до Г. Пере Белопольца наже барињ паміе, и дае га по врло умереной цени.

Іованъ М. Петровићъ,

Изъ Неготине.

(38) (1—3

Долуподписаный кои є обявленіе за Словаръ просто и политично Турско-Србскій издао, умољава ГГ. скупителѣ пренумеранта, да бы до сада већъ уписане пренумеранте найдалѣ до конца овогъ месеца Мая прислати му изволили.

У Београду 13. Мая 1852. год.

Ђорђе Ћирићъ,

пароћавецъ.

(39) (1—3)

Подписаный има єдногъ доброгъ хата одъ 5 година старогъ на продаю. Ко жели таковогъ купити, нека се у кући Ђорђа Призренца ноћь два єлена близу школе на терасій изволи пріявити.

Ар. Лукићъ.

У Кньигопечатни Княжества Србие.

№ 11. У Београду, у Петакъ 24. Мая. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишня бетъ завитза 15. гр. а полгод. 7 гр. — са завитком по' гр. на по' год скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на пола год.

ЧУВСТВО РАДОСТИ. *)

Небеса се отворише,
Надъ Цетињ горе више
Богъ Анђела посла с' неба
Тадъ му рече: садъ е треба,
„Моя свѣтлость коя каза,
Онога кога створихъ Краља,
На они престолъ Црногорски,
Некъ шњимъ брани крам' приморски;
„Одъ многіе невѣрнина,
Моегъ слова противника.
Да у воздухъ свесеш лѣкъ,
Некъ ішлтъ живи цѣлъ вѣкъ.
„Црногорски (мой) Владика,
Стрица ПЕТРА права слика
Да здравъ влада више света,
Све државе Иван-Бега.
„Често шалѣмъ моегъ духа,
Ради слоге и послуха,
С' кимъ Владика народъ влада
Видіо е свѣтъ када.
„Владичино красно лице,
Страви Турске Подгорице.
То біяше ішлтъ онаде,
Младъ Владика голе браде.
„Сва приправа на Граово,
Люти ати, и олово,
Много праха и коњника,
Турска сила превелика!
„Све Владика то разметну,
Каде с' Турцимъ бой заметну
(С' малимъ четомъ) Турке врата,
Ішлтъ му Паша трошке плати.
„И Граово одъ онада,
Брезъ Турака да се влада,
А Владику да познава,
Нека му е више слава.
„А градъ Торинъ, и Напула,
Његове е пріетнѣ чула,
Бистримъ умомъ, итримъ окомъ
Сметну њима владать Бокомъ.
„Некъ свакъ позна какъ онъ више,
Стихотворацъ, ішлтъ е више,
Подаріо самъ њега с' тіемъ
Радъ изгледа моимъ свіемъ.
„Мисле неки свакојако
С' Црнимъ-горомъ ратить лако,
Зашто лако забораве?
Невѣрницы тврде главе!
„Како Турке изгнваше,
Црногорцы кадъ усташе,
Црна-гора наста силомъ
Подъ Владикомъ башъ Даніломъ.
„Мамудъ паша дас' освети,
Кадъ Владика ПЕТАРЪ свети,
Црнимъ-горомъ онъ владаше,
Тада оста глава паше.
„Лавъ жестоки, и тичине;
Дигоше се зло да чине,
Черногорскомъ орлу яку
Звѣръ, и тицу удри сваку!
„Свак' ме знаде да све владамъ,
Предъ и после негъ е Адамъ
Свакогъ кой е Србске крови
Моя рука благослови.
„Ал сатана много мути,
Звѣръ проклети садъ некъ шути;
Славни народъ некъ ме слави,
Већъ Владика кадъ оздрави.“

*) Ова пѣсна чини ми се спѣвана е од' Црногорацахъ, за честъ повољнога Владике, кадъ е прѣе неколико година, после дугога болованя оздравѣо. У.

ЛАЊУЦІЋ.

(Крај.)

Кадъ е те речи изговоріо, овлада њимъ конечна немоћь, али ништа ніе слѣдовало, што бы доказателство противъ њега обезснажило, или сумню умањило. Међу његовимъ судіима біо е єданъ човекъ, кой се, особито у време грађанскя немира тешко мого наћи. Онъ се звао Кардега. Премда е біо одъ партае Велфа, опетъ ніе хтео веровати, да Лањуће мора само зато бити предъ судомъ осуђенъ, што е одъ партае Гибелина; премда е біо судіи, опетъ е зато біо добаръ и правичанъ, и показао е партаистама његовы савременика примеръ совестногъ и честногъ судіе; шта више, Кардега се усуди, не само човечно мислити, него и човечно дѣлати. Узбуђенъ тугомъ Лањуцієвомъ, његовомъ честномъ отвореностя, коя му е изъ свіо черта његовогъ лица говорила, ноћне га явно бранити. Остале судіе држале су очанић обтуженогъ за дѣйство гриже совести, или за обично притворство криваца. Они рекну, да су сведочанства његове кривице врховна

ло ясна; његова рука на убиство напикнута, засведочила е његову кривицу при покушењу на његовоѓ брата, младоѓ Флорентинца; треба да се остави слободанъ токъ благотворной строгости закона, почемъ и овай необичанъ родъ кривице заслужује примѣрну и велику каштигу; осимъ тога више народъ на освету, ише явно његову смртну пресуду, и зато потреба дуже оклевати... Скоро едногласно осуде Лануција на смрть. —Бадава се у силавао Кардега више пута да га брани, бадава е опоминао на проклетство неба неправедне суде, зли ништа ніе приміо него ту жалостну утѣху, да грозну пресуду самъ саобшти Лануцію.

Кадъ зашкрипе тежки затвори тавнице и затутњѣ окови, стегне се срце овогъ честитогъ човека, неотице полету му две сузе низъ образе, но онъ ій утре, еръ е хтео да буде мирант и спокоянъ и да тѣши несрећногъ Лануција.

Садъ се отворе врата подземногъ свода, и при тавномъ светлиняну усмотри Лануција, несрећногъ Лануција на земльи лежеѣа, у дубокой туги, обтерећеногъ тежкимъ оковима. Изнова пробуди се састрадань у Кардеги и іошть ече ноче му сриче куцати, потокъ суза полети му изъ очію, кой ніе мого више уздржати.

„Мене“, говоране окованый, „кривите, да самъ убица! мене сматрате као издайника!“ — Сине мой, одговори му човеколюбивый судія, стварь, коју мы човекомъ на зивамо, ніе ништа друго, него сплетъ заблуѣења и превара; я те држимъ за невина, и я те зато манѣ жалимъ, него судіе, кои су ти смртну пресуду изрекли — „Мени смртну пресуду! — заключено е дакле! Зарь подъ сраномъ, да у гробъ сиѣмъ!...“ При несрећнимъ редовима мислій, кое су горњѣ рече у њему произвеле, дошао е у велико внутрењѣ бесніло, кое е у савршену несвестицу прешло. Дуга страховита ноћь почивала е на његовой души. Люди, кои су се њему приближавали, ронили су сузе, и покушавали су бадава, да га умире. Помисао на смрть ніе му была страшна, после смрти његове майке и пріятеля сматрао е смрть као кончину свію његовы страданія. Али, да живи у спомену његови сограђана као убица, да буде погубљѣнъ на піаци оне вароши, у коіой се родіо, гди га е сваій предметъ на игре детинства опоминао, то е само његову мужествену душу потресало.

Кардега е опетъ къ њему дошао, ползујући се єдним магновенѣмъ сполашњѣгъ спокойства, кое е на чертама лица несрећногъ страдалника читао, увати га за руку съ пріятельскимъ участіемъ а другомъ рукомъ покаже му разпятіе Христово, кое е спроћу њега на дувару висило.

„Зарь мислишъ“, тако му е говоріо, „да е овай кривъ? Погледай његове ране, диви се његовой преданости у волю Божію, и помисли шта е овай морао претрпити, кой е за тебе на крсту умро.“ — Дуго е гледао Лануције ћутећи и съ тужнимъ погледомъ у распятіе; онда га неко чувство обузме, као да е съ неба сишло: „О Боже мой!“ викаше онъ“, Твоя е сва моћь! опростя срчаномъ страху, я се неплашимъ смрти, и срамъ ћу са собомъ повети! Моя е смрть праведна, чимъ си е ты у мудрости твога вечногъ промисла нареко. Шта ме е стало за људско мнѣніе, божественый спасителю! Твой найверніи апостолъ трипутъ се тебе одрекo, а мени, недостойной твари, шиљѣгъ анѣела утѣхе у мрачной тавницы. О Кардега, я ти имамъ благодарити више него за животъ, я умиремъ пунъ вере на Бога и његовогъ божественогъ сына; скоро ћу душевный поздравъ мое матере чути, скоро ћу мога пріятеля загрлити, кога нисамъ мого отргнути одъ замаа убице!“

Сви, кои су были сведоци печалне побѣде надъ собомъ овогъ младогъ, невиногъ човека, уверили су се савршено о његовой невиности, и сви су живо желили, да га избављења виде. Већъ се разнео гласъ о његовой скромной преданости Богу. Овомъ гласу слѣдовало е обште уверење о његовой невиности, и већъ се са свію страна дали примѣтити знаци незадовольства. Искали су, да се извршењ пресуде одложи. Зактевали су, да се наново стварь изслѣди, и у разсуђењ уме. Време ће, тако су свудъ говорили, одкрити кривца, еръ ніе могуће, да е Лануције кривъ.

Єдна не мала партая умерени решила се, да се зато свечано судіема обрати, и явно мнѣніе већъ е было добивено. Али Кардега, благородный Кардега ніе ниедно тренуће губіо. Одна чињ се дѣло разласило, пре него што се правый испитъ започео, послао е онъ єдногъ скоротечу у Флоренцъ; овай се скороteча вратіо, и брзо се мораде стварь преокренути.

Белфіорово убица было е некій лоповъ, кога е Бандинели подкупіо и послао, да Лануција убіе. Ніе было задоволянъ, што е његовогъ брата найсрамнінъ опадањѣмъ и лажама, добара лишіо и изъ његовогъ места рођења прогнао, тежіо е онай витковъ и за животомъ Лануцієвимъ, кой е было єдиный свѣдокъ срамногъ опадничества његовогъ.

Онай данъ, кадъ су се први путъ борили, изнадне Лануцію новъ изъ појса, кога нађу селяци и однесу га заедно съ Бандинелонъ његовой кући. Бандинели наоружа подкупљѣногъ убицу съ тимъ ножемъ и обећа му велику награду, ако то грозно дѣло срећно сврши.

Пріятельи Кардеге у Флоренцу, одъ њега найусрдніе умоляни, пазили су на све ове, кои су у палату Бандинела улазили и излазили. Тымъ начиномъ пронађу убицу. Изъ његовы признаня дозна се, да се тайно у Белфіорову кућу увуко, и тамо да се до поноћи сакривенъ држао, и да се у набору спаваћи соба збуніо, и тако у место Белфіора Лануція убіо. Да бы светь помислію, да се е Лануція самъ убіо, было му е заповеђено да га съ предатимъ му ножемъ прободе и у рани га остави. Кадъ се е после учињеногъ дѣла у Флоренцъ враћао, морао се на капіи исте вароши са єдникъ другомъ његове чете борити, кога е Бандинели изаслао, да га изъ засаде убіе, Да бы свой животъ искупіо, одрѣо му е његовъ другъ сне.

У ходнику Бандинелове палате уватили су га пандури, еръ се тамо съ томъ намером увуко, да Бандинела за његово издаиство съ убиством награди. Судъ у Флоренцу, кой е съ Кардегомъ было одъ єдне партае, то есть Велфа, издао е своєвольно убицу, почемъ су осимъ тога обе републике у ово доба у миру живиле, а Белфіорь е принадлежао єдной великой пизанской фамилій, съ друге стране за Бандинела ніе се имао шта бояти, кой е такође одъ велике фамилје было, и зато по варварскомъ обичаю овога времена ніе се имао чега другогъ за његово крвно дѣло бояти, него његове совесте.

Чимъ су се ова гласови у Пизи разнели, предао се народъ найвећой радости, еръ е у судби Лануција найвећа участвовао. Само за Лануција, овай прелазъ са жалости на радость мого е имати опасне послѣдице, и мого е место да му животъ продужи пре да га скрати. Кадъ е видіо, да се његова невиность тако свечано обелоданила,

тако му се внутреность потресла, да е безъ свести и скоро безъ живота на землю пао.

Кардега ніе га оставлио, и доносіо му сваке могуће помоћи, и кадъ су се Лануцію чувства повратила, падну обойца предъ распятіе Христово на колена.

„О вероˮ, говораше Лануције, „снага кою ты дашь научила ме е, да помисао на страшну смрть поднесемъ; данасъ чинишъ ты іошть више, ты ме учишь дужности, да опетъ живимъ. О моя майко! О Белфіоре! твой синъ, твой пріятель, было е свагда достоянъ наше любови. Милостивый творче, окрени срце Бандинела на добро; опрости му, *и века судіи сію времена и народа изъ мое мѣсторіе наиуче, како често варљива сполиность обманюе!* И ты драгій Кардега, ты, кой си ми честь и животъ спасао, кажи ми, како ћу ти ово добро вратити?ˮ — Њгонъ одговоръ: „Кадъ ты учинишъ за друге око, што е мени воля божія допустила, да за тебе учиним!

МРВИЦЕ.

Деца су слаба, старцы су слаби, како дакле можемо мислити, да смо што више, него деца.

Читательи, узвисите вашъ духъ къ небу, еръ на оной земльи и нетреба вамъ духъ. Будите добри и кротки, као жгањьы и као овце, кое нигда непитаю зашто се стрижу.

Човекъ се може научити добродѣтельи и одъ животиња, и. п. одъ пса верности одъ гусака слободномъ говору, одъ пчеле прилѣжанію, кои нѣнимъ непріятельима дае жаоку осетити, и недъ само изъ недара природе сяса; одъ голуба чистоће, и одъ магарца стрпленю.

Животинѣ су средніе одъ људи, еръ неосећаю потребу слободе, нити ишту равноправность, ни слободну печатню. Животинѣ су невине, ако се надгодъ и у грбу мећу, често су домаће животинѣ много болѣ, него домаћи пріятели.

Многи люди имаю само ту погрешку, што су одвећ добри. Ніе питанѣ, ялъ су одвећ добри за светь, или противъ света.

Шта е криво време, што е нешто безпремено родило? Шта е криво време, што се непоправа, него тече непрестанимъ токомъ у вечность. Шта е криво време што се у садашньости на будућность гледа. Време е невино, кривица пада на современике, кои нису знали временомъ ползовати се.

Човекъ неможе довольно быти предосторожанъ; раве, кое се духу задаю, немогу се тако лако залечити.

Читательи ишту, да е учредникъ свагда добре волѣ. Шала нетреби зашто ни заповеств. Одкудъ се може шала наћи, кадъ се човекъ несме шалити.

Треба прилѣжно ићи у школу живота и прошлость заборавити и болью се будућности надати. Прошлое е дошло, и плодови почеће скоро зрети; само да небуде рђава година. Треба се бояти сувогъ времена. Човеку се плюска одъ сладки надежда, али испуњенѣ быће водено.

Треба дане живота терпѣливо сносити и онда ћемо лагано мирно живити. Миръ е нуждань и онъ е прва грађанска дужность.

Човекъ треба да живи у миру и покою, да бы іошть млого година на собствену радость са своимъ быћемъ природу красіо.

У ЄДНЫМЪ ФРАНЦУСКИМЪ НОВИНАМА ЧИТАЛИСМО ЄДАНЪ СМЕШАНЪ ПОЗЫВЪ.

После дужепременогъ брижльивогъ испитиванія, изишло е подписатомъ за рукомъ, изнаћи хемическій прашакъ, посредствомъ когъ могу се извести Пастрияке (фореле) у сваком рибняку. Єданъ овакови прашанъ кошта єдань дукать; и два прашка кадъ се ма у какавъ велики рибнякъ просну, учиниће чудно дѣйство, и привлачитель рибняка, съ великимъ задовольствомъ сматраће богатство свое у благородныхъ рибама. Ово общетполезно изобретенѣ, узимамъ честь обявити нашемъ почитаемомъ публикуму и обећавамъ се свакоме, кои се на мене подъ адресомъ моимъ, преко Учредничества овы новина съ готовимъ новцыма у злату обрати, послати заштедано количество тайне пуногъ прашка.

На нєколико дана после овогъ обява, печатаое обявитель у истимъ новинама одговоръ Банкеру И*** кои му е новце послао и прашка нєкао. „Многоуважаємый Господине. Са чувствомъ сажаленя, на писмо ваше одговорити морамъ, да оно обявленѣ мое о прашку, кои настрике у рибницыма заводи, ніе ништа друго но шала и слѣдство препирке мое са пріятелѣмъ моимъ, о новинама. Онъ ми е єдне новине фалio и говорio, да су то текъ єдинственне новине, и да ньима можешъ веровати као и самой библій. Йсамъ то опровргавао и казао му, да е то обичай кодъ неки, цело повереньѣ ономе што се у новинама печата, покланя; и за уверити га о томе, напечатао самъ измишльный позивъ о прашку, и казао самъ му: Его видишъ и самъ да е онай позивъ лудъ, и веруй да ће се опетъ наћи магараца, кои ће га веровати. Вы сте Господине уважаемый, трећи, кои сте се съ искањемъ прашка мени обратили. Я вамъ съ пристойномъ учтивошћу, враћамъ ваше новце, и молимъ да не извините за ону књижевну шалу, кою е као што самъ вамъ имао честъ явити, слѣдство мое съ пріятелѣмъ препирке, а никакве друге злобе камере. Препоручујюи се даљимъ услугама вашимъ.

У Парижу Н. Н.

Н.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *Чачакъ 8. Мая.* Данасъ празникъ вознесенія Христова, прославльенъ е овде велелѣпно; Г. Епископъ чинодѣйствовао е при бож. литургіи, и поставльанъ е томъ приликомъ Севастіянъ Арсоньевић за игумана монастира Студенице; и єданъ за ђакона монастира Благовѣштенія.

— Ника Суботићъ изъ села Трнове окр. чачанскогъ бышни 24. пр. м. на слави кодъ селака своєъ Милорада, Ружића поће куће око три сата ноћи и у путу на єдно мочило гди су се конопљ топиле, паће, и у исто падне, па почемъ е пїянъ было, ніе се могао избавити, него се удави.

— 21. о. м. имали смо на калимегдану єдну лепу вечерю забаву. Г. Инџинирь Зурхаленъ имао е доброту давати єданъ малы али врло лепъ фаерверкъ, и сань калимегданъ было е притиснуть гледательима. Тымъ нећу благодарность и похвалу заслужне помепутый Господинъ, што е то све нѣговымъ трошкомъ и трудомъ безъ икакве собствене користи, чинio. По моженни скупльаногъ света могло е се видити, како е Београдъ желянъ забана, конхъ се лишава, и по томе може се видити како ће тадоръ кадъ се начини быти свагда пунъ.

— У Сарајеву догодио се такавъ пожаръ, какавъ нигда ніе было сва Србска нала изгорела е, штета е толика да се неможе прорачунвити. Чаршія у коіой су найгласній трговци были, незна се сада. Найвише су Срби страдали. И здание аустрискогъ конзулата сасвимъ е изгорело. И Еврейски дућани много су страдали. Изъ̀ѣстно незнамо, али говоре да е кое кућа, кое дућана изгорело 8000.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Принцеза Матилда кадъ е дошла на балъ у войничкой школи, хтела се попети на басамаке, кое су къ седишту президента водиле, али єданъ якъ бркатъ солдатъ онде на страни стоећи, забрани іой. „Стража ме нальда непознае, я самъ сыновица Луи Наполеона“ — „Макаръ да сте сыновица Саваотова, опетъ васъ непуштамъ горе.“ — На срећу прашћати єданъ комесаръ бала принцезу, и приволи строгогъ стражара, да е къ президенту пропусти.

— *Темишваръ*. Одъ неко доба непрестано скаче цена рави у Банату.

— *Лондонъ*. Некій Др. Голдштикеръ, Немацъ, постаялећъ е на лондонскомъ университету за професора санскритскогъ єзыка.

— У неједной држави ніе станъ учителькій тако рђаво, као у Енгленской. Єдне енгленске новине обнародовале су писмо неке учитељке, коя е морала учити домаћу децу одъ 8 сатій уютру, до 5 сатій увече и коіой нису више давали, него єдну четвртъ часть куваричине плате.

— *Мадритъ 5. Мая*. У єдной борби съ биковима, имао е неки Бандерилеро несрећу, да посрне. Бесный бикъ узме га на рогове и окончя му животъ за часъ. Погибшегъ изнесу, а Матадоръ дође и освести се за своіъ друга. Поредъ свега ова опасна забава, непрестане и после тогъ свладали су и убили четири бика.

— *Хина*. Людима, коя имаю дугове плаћати, друга помоћи нетреба, него єдно путованіе у Хину, почемъ тамо постои законъ, да се кодъ суда, не дужницы него повериоци апсе и батинаю, єръ Хинези неле, да я кривъ онай што е дао, а не онай што е примio.

— *Прагъ*. Графъ Неселрода за време његовогъ бављења онде посћіо е двапутъ папиногъ Нунціуса, и онай му е толико посћіа врагіо. Кажу, да се при овимъ посћітама говорило о ставю прилій у Польской и Литванији, и да е Римскій дипломатъ повољна одобрења усмотрено томъ добіо. Скоро ће истый Нунціусъ путовати по Мађарской и Рватской.

— У србскомъ войводству и таманшкомъ Банату уписано е новы войника 22.235, а одъ те суме отишло е у службу 3.410—603 лица одкупила су се одъ войничке службе за 301.500 фор. ср.

— У Бечу 10 и 14. о. м. изгорево е банкнота за єданъ милионъ форинтій. Вальда се и тамо појавили ћванцыгери. У Аустрији нема више банкнота у течаю, него за 28. милиона фор.

— *Калифорнія*. Вѣсти о копању злата гласе врло повољно. Одъ 1. Января до 5. Априла извезено е златногъ прашка за 14,000.000 талира. Обитателя се свакій данъ невѣроватно умножаваю. Али личность и имањ ніе обезбеђено; пре неколико дана обесіо е управитель нашои єдногъ Мексиканца због убиства, а противъ найдучки Индіянаца почели су Европейцы уништожаваюћій ратъ. —

— *Клагенфуртъ*. Єданъ докторъ прана, честитъ човекъ, закгевао е ово дана самъ, да га упасе. Онъ е имао неку мазу за располагаћъ, па рачуни нису се слагали, и показивао му се дефицитъ. Два искуснa рачуноводителя претресу и прегледе рачунъ и нађу погрешку, съ коіомъ спасу честь бѣдногъ човека.

— *Неаполь 29. Апр.* Данасъ су онде дошли руски велики княжеви.

— У Келну договараю се да зидаю єдну велику Ђупрію преко Рајне, друштво райнскомъ гвозденогъ пута да ће на ту цѣль 200.000 а Келн-Минденскогъ пута 300.000 а варошъ Келнъ 100.000 талира, а оно друго што недостае платиће држава. Какво ће чудо та Ђупрія быти свакій себы може представити, кадъ помысли да е предрачунъ учињенъ на 2 милиона талира. Рајна е велика река и кодъ Келна шира е него Сава кодъ Београда.

— Блису Кечкенета (у Мађарской) на Пустари Полгату нашла су се два жандарма (полиц. пандура) убієна, а ніе се могло наћи ко ій е убіо.

— Фаброберъ фабрикантъ гумиеластике у Берлину, начиніо е една кола, у коима су сва четири точка обвіена гумиеластикомъ место гвоздены шина. И кадъ се човекъ воза на њима ништа нештруца, тако да се може у њима носити пука чаша вина да се неросне. (Кадъ е чаша поклопљена) шине одъ гумиеластике за 4 точка коштаю 100 талира.

Оглас.

(35) (2—3)

Овы дана изашла е изъ̀ печатиѣ нова књига подъ именомъ:

„ШУМАДИНЧЕ“

Л. П. Ненадовића,

прва свеска.

Печатано у Земуну.

Књига е депимъ новимъ словима печатана, има 115. стр. — садржава у себи: Княжевъ погледъ. (Найлепша новела Чокеа.) Песме: 1. Првый коракъ у светъ. 2. Утѣха. 3. Молитва. 4. Єдина надезда. 5. Господаръ душе и 6. Богъ боговъ. — Потомъ иде една народна лепа ићште непечатана песма: како котарски сердари праћаю робль; и на последку єданъ историчанъ састанъ, о постанку и трагању првогъ правителства у Србіи. Ова књига може се *у Кнежаревића* Милоша Поповића и у Учредничеству Шумадинке за готовъ цванцикъ добити. Ко жели у окружіима имати, нека пошаљ новце по пошти, и одма ће по пошти књиге примити. Ко за 10. комада пошаљ новце еданъ нассту примиће бадава.

(36) (2—3)

У Абаџиской чаршіи № 288. има 4 врло лепа нова кваџрона по найновіемъ вкусу на продаю.

Драгутинъ Драмлъ,
тапетеръ.

У Књижопечатни Княжества Србіе.

№ 12. У Београду, у Вторникъ 27. Мая. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницкомъ и Петкомъ. Цена му е годишня бегъ заветка 14. гр. а полгод. 7 гр. — са заветкомъ по' гр. на по' год скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а ке у дубасе или у канцелярію по' гр. на пола год.

УТѢШИТЕЛЬ ИЗЪ ГРОБА.

У средини прошлогъ века живила е една удовица некогъ честногъ и имућногъ племића на границы Аргилезире. Она е имала само єдногъ сына, кога е безграничноо любила и све надежде ићне старости на ићга полагала. Младићъ тай давао іой е утѣшителне изгледе, єръ е имао природный даръ и добре нравы, само ићгова решителна наклоность къ войничкомъ животу узнемиравала е често. Много с пута она покушавала, да га одъ тога одврати; напоследку догоди се єданъ случай, кой е са ићговимъ наклоностима помирн.

Єданъ одъ ићны сродника, кога приповедачъ ніе хтео изъ ближе описати, Г. Кампель, назименованъ е онда за капетана єдне слободнячке кумпаніе, да би у Хохландy миръ одржао, и земљю одъ упадани дивљи Клана браніо. Оне кумпаніе називали су ћним войницыма, да би ій одъ првены войника, кои су краљеви были, разликовати могли. Зато су и после, кадъ су ій редовнимъ полковима причисляли, задржали име црне страже. У време слѣдуюћегъ случая, была е она независнома войска, кои се само у своме окружію употребяти могла. Свака кумпаніа имала е триста момака, носила е народнѣ одѣло и оружіе, и добивала е по єдногъ човека за капетана, коме е ново правителство могло вероватн.

Тако ограничена служба, у простору собственогъ окружія, чинила се поменутой удовицы да ніе опасна, као други воени походи: осимъ тога обећа іой ићнъ уякъ, капетанъ Кампель, да ће младића одъ свазе опасности чувати, докле се самъ предосторожности ненавикне, и да ће се у сваком призренію отечески за ићга старати. Ова добра жена подъ тако утѣшителнимъ изгледима, дозволи своме сыну, да на стазу войничкогъ живота ступи.

Кадъ е она, у Единбургу живећи, опрему за младогъ войника сершила, добила е прво вече жалостну вѣсть. Єдна чета пљачкаша упала е у Лохиљ, да єдно велико стадо марве отера. Капетанъ скупи толико ићгови людій, колико е у итости мого, и стиже айдуке после трудногъ и многогъ ода. Стадо буде осовено, али честитый капетанъ добіе неколико бодова одъ непріятеля, тако, да су га полумртва натрагъ довели. Истый вѣстникъ, кой е донео гласъ о бою, казао е удовицы, да е ићнъ уякъ одъ добивены рана премину. Садъ се она увери, да она войничка служба ніе тако безопасна, као што е она изъ почетка мислила, а у исто време отргла е смрть у капетану Кампелу ићговогъ сыну тутора и заштитника, коме га е она поверяла. Съ друге стране были су сви корацы учињени, да се младићъ пошаље, ићгова честь ніе трпила уступанѣ, и она е была одвећ честолюбива мати, да бы могла допустити, да се и найманя сенка сумнѣ на мужество ићнога сына бацы. Ићне бриге жертвовала е она материнѣмъ честолюбію.

Сама са спуженимъ срцемъ, размишляваюћи о невољи, кои е ненабљюдимо жребіе удовице, седила е она єдне ноћи у своіой собя. Она се тако замислила, да ніе ни опазила кое е доба ноћи. Дигне се напоследку и отвори врата ићне мале собе, надъ ал на ићно велико чудо усмотри капетана сасвимъ у войничкомъ одѣлу, сабљомъ, пиштољима, и т. д. Уплашена овимъ появленѣмъ, затвори врата, посрне на столицу и трудила се да себе увери, да е то само уображено привидѣніе было. Будући да е она паметна жена была, то изговори себе, да е то само игра ићногъ уображенія, и зато мирнымъ срцемъ усуди се опеть врата отворити — али опеть стало е уякъ на путу. Неколико корачи био е удаљенъ одъ ић и дрзао е руку пружену, не претећи, него као да е хтео задржати у пролазку. При овомъ другомъ появленю овлада ићномъ стра и она падне безчувствена на землю. Ићни домаћи служителіи чую падањ и понтаю, да виде шта е, безъ да су штогодъ видили, уђу у удовичину собу и нађу е на земљи лежећу. Съ великимъ трудомъ доведу е къ себи; она прећути поводъ ићногъ падања, а ићни домаћи приписиу одъ случай жалостнимъ вѣстима изъ Аргилесире. Они остану подуже кодъ ић и напоследку разићу се спавати. Текъ што е она свећу на асталъ метнула и у намери была, да се Богу помоли, ал кадъ главу надо на страну окрене, угледа она исто привидѣніе, кое іой е двапут пресекло путь. Садъ се она мало ослободи, зове га именомъ и презименомъ и запита га у име живога Бога, зашто іой се указује? Духъ одговори природнимъ гласомъ, кой е было свойственъ за живота капетану Кампелу: „Добра жено, зашто ме виси пе питала? — Моя посћта служи само на добро твое; твоя печалъ узнемирава мой покой у гробу, и отацъ сирочадій, старатель удовица допустіо ми е, да ћу теби доћемъ и опомењемъ те, да неоплакуешъ мою судбину, и да послушашъ мой советь у смотрењу твогъ сына. Онъ ће наћи такогъ истогъ заштитника и покровителя, као што самъ му я био, попеће се высоко у военой чести, и теби задовольной затвори ће очи.“ После овы речи ићнење появленѣ.

Удовица е свагда говорила, да е при овомъ позорію была савршено будна и при свести. Она е праповедала єдной жени, да е исто появленѣ у свему личило ићномъ

покойномъ уљку, и да е ова при последњемъ появљењу на њгово присуство мало навикнута усудила се премда са страомъ, болѣ у њга погледати, и овда е опазила на њговимъ прсима крвь, па кадъ е истый примѣтіо, да су њ. не очи на њгове прси управљене биле, трудіо се, да рукомъ сакріе крваве флеке. Кадъ е говоріо, више е пута махао рукама и главомъ, а свое положенѣ ніе никако меняо.

Слѣдовавша судбина тогъ младогъ човека оправдала е предсказиванѣ капетана Кампела. Онъ е дотерао у Енглеской войсцы до высокогъ степенѣ, и умро е у дубокой старости, почемъ е њговой матери найпре очи затворіо.

СОЗАКЛЕТІЕ ГОВРІЕНА

Противъ Енглескогъ крала Якова I.

Слабый Яковъ I. сынъ несрећне Маріе Штуартове, кои се и одъ саме голе сабљ страшіо, было е при свемъ томъ некима созаклетима изложенъ, кои чудноватый сплетъ довео е све историописце у немалу забуну.

Прво созаклеће, т. е. созаклеће Говріена подобно е свима комплотима средњега века. *У* њему се налазя осветолюбіе, честолюбива тежня, аристократво бесњило, али никаквый фанатизамъ. Краль, кой се одъ Якова VI. (пре него што е крунu Енглеске наслѣдіо) поће єдномъ у ловъ. *У* његовой пратњи бешe некій младый благородникъ по имену Александеръ Рутенъ кой га одмами у кућу Говріена, казавши му, да су ухватили некогъ шотскогъ попа, кой носи сасобомъ єданъ златанъ судъ са страннмъ новцима.

Якомљево сребролюбіе пробуди се. Доста несмотрено, премда е у овомъ случаю требао да буде предострожанъ, сгуши у ову удалѣну кућу. Цљь созаклетника беше та, да се њгове особе дочепаю, па да е у утврђеномъ замку Фарикастру затворе или убію. Нигда нису были у стању, да овай случай довольно обясне.

Свагда потребитый краль, кога су жељ увекъ њгова средства преназнлазила, да се лако препарита; али опетъ уме сасобомъ неколико свои найверни пріятеля. Приме га съ великимъ страхопочитанѣмъ; али кадъ е искао вина, дуго е дао на себе чекатя служитель, докъ му е донео.

Казали су му, да е попъ съ дукатима у џуки затворенъ. Понуде краля, да самъ тамо отиде и обећано му благо прими. Али у кули се налазіо єданъ сопрштено наоружаный човекъ, именомъ Хендерсонъ, кой, као што се доцніе дознало, ніе никако знао, за какву су га цљь тамо поставили. —

После ручка дигне се краль; нестрпљивъ, да види судъ съ дукатима напуњенъ, позове Александра Рутена, да га у кулу одведе. Обойца пробу кроз дугачкій ходникъ готическогъ замка. Рутенъ затвори иза себе сва врата, и уће напоследку са своимъ пратіоцемъ у кулу, гди наоружаногъ Хендерсона опазя. Зграби одъ њга мачъ и управи га на прси краљеве.

„Вы сте мой заробљеникъ!“ рекне Рутенъ. „Опомните се краваногъ скончања мога отца, кога сте дали погубити: скано е противленѣ немогуће. Предайте се, или ћете погинути.

„Шта ћете вы одъ мене?“ запита га Яковъ, кой е было обично яко страшљивъ, а садъ се чињаше, да се надо ослободіо!

„Мы неиштемо ни вашу крвь, ни вашъ животъ.“

„Зашто нескинете шеширъ кадъ съ нашимъ краљемъ говорите?“

Рутенъ скине шеширъ съ главе.

„Шта иштете вы сада?“ продужи Яковъ.

„Ваше обећанѣ.“

„О чему?“

„Мой ће намъ братъ казати.“

„Дакле, некъ дође вашъ братъ.“

Рутенъ се удали. Кадъ се наће краль самъ съ Хендерсономъ, упита га, шта то све значи. „Я богме незнамъ, одговори служитель.“ Али Богомъ се закленѣмъ, да вамъ се ништа зло неће случити, докъ будемъ я живъ.“

Да бы пратіоце крали удаляли, одъ кои е сала іошће єднако пуна была, посдуже се созаклетницы єдними средствомъ, кое е само некимъ непредвидимимъ случаемъ своју цљь промашило. Єданъ одъ њи уће брзо унутра и рекне, да е краль кроз єдна мала стражня врата изъ замка изишао и у соколову шуму одишао. Сви се одма подигну и поитаю къ њиовимъ коњима, кои су оседлани и зауздани на њи у авлїи чекали. Глава созаклеће Говріенъ стане найзивљ викати. „На коњ!“ пратіоцы краля стану подозревати, и кадъ вратара сретну, упита га Херцогъ Лепокса: „Краль е данле отишао?“

— Ніе, господине! одговори вратарь.

„Говори истину, Били, ел' краль іошће овде?“

— Тако ни мое душе господине, онъ е іошће овде.

„Ты лажешь“, викне громовитимъ гласомъ Говріенъ. „Краль е изишо изъ замка кроз мала врата.

— Ніе могућe, господине. Ключь одъ тій вратій у момъ е џепу.“

„Ово обстоателство уможи сумю благородника, но они остане опетъ замакъ. Ал текъ што су неколико корака учинили, чуо наеданпутъ неко викање. Они познаду гласъ краљевъ, погледаю на кулу, на коіой е пењерь отворенъ стало и усмотре Якова, гди се бори съ єднимъ човекомъ, кой га е за гушу уватіо.

„Помагайте, помагайте“, викаше онъ. Ohe да ме убіо.“

Њгова пратня устреми се къ вратима, ал наће ій затворена. Свако покушаће, да ій разбіо, беше осуећено, чега ради почну се найлакшн узъ зидъ къ пењеру горе пењати.

„Издайниче“, викаше єданъ дигнувши мачъ на Говріена, ты си хтео краля убити. Брани сада самъ свой животъ.“

„Я знамъ на прагу мога замка умрети“, одговори онъ, и извуче у исто време и мачъ и ножићъ.

Кадъ пратіоцы краљеви у кулу продру, виде гди Рутенъ краля іошће єдвако за гушу држи и мучи се, да га на земљо обори.

„Прободите га у трбу“, викаше Яковъ. Онъ виси на прсима панцыръ.“

Хендерсонъ сташе недвижимъ у некомъ удаљењю. Єданъ служитель, кой е сокола на рукама држао, пусти га да лети и прободе Рутена двапутъ у трбу. Яковъ счепа обема рукама смртно рањеногъ и бацы га преко басамака. Одма затимъ упаже се Говріенъ, са шлемомъ на глави и са двема сабљама у рукама. Рамсай, єданъ благородникъ изъ краљеве пратње скупи и снали га на землю. —

Нека, не мањ драматическа позорја случила су се у куи прење, кадъ е Рутенъ краля самогъ са Хендерсономъ оставіо.

„Ако оћешъ, да ме ослободишъ“, говораше Яковъ, онда отвори пенцеръ и викни мою пратњу.“ Хердерсонъ послуша. Али онъ е погрешіо у пенцеру и зато нису могли чути њгову вику. Кадъ се о томъ уверіо, уће Александеръ Рутенъ опетъ унутра, потруди се да веће краљу руке и ренне му: „Нема другогъ спасенја, вы морате умрети.“

„Я самъ слободанъ и владатель“, говораше Яковъ. Мене нетреба везивати.“ — Яко се боріо съ Рутеномъ, кой е хтео, да му запуши уста. Хендерсонъ тргне копнацъ Александру изъ руку, отвори пенцеръ и повиче за помоћъ.

„Ћаво да те носи“, викне созаклетникъ.“ Дакле ты ниси одъ наши? То ће намъ скрати врать.“

Яковъ се трудіо, да натргне мать изъ руку Рутена, а у ходнику могао се чути шумъ њгове пратње, коя е долазила, да га ослободи.

МРВИЦЕ.

За све живо на свету природа е створила неку цљу и неко теженћ, и свакій своіой намћри иде, трчи, гмиже, вала се, пузи, и обично у свету догађа се да овай коя полако и у з и пре своіой цљи доће одъ оногъ коя трчи.

У вароши Н** првостепеный судъ осудіо е једногъ на вечну робію и да му се удари съ почетка робіе 100 батина, ту пресуду Херцогъ одобри съ томъ оштроумномъ, промеромъ да му се 50 батина одма съ почетка а другій 50 при свршетку в ћ ч н е робіе удари.

Пандуръ. Господине, онай што смо му ударили 35 штапа, незна ништа за себе, ће да умре.

Пургермайстеръ (управитель.) На пек умре. Я неброимъ онога да е човекъ кои неможе отрпити баремъ 80 батина, па кадъ устане а онъ да се смее.

Пандуръ. Али овай сирома ніе было кадаръ.

Пургермайстеръ. Я му нисамъ крівъ, што се родіо и жіви међу людма, а ніе човекъ, почемъ неможе да издржи све оно што се одъ човека тражи.

Пандуръ. Али овай несрећникъ ніе се навикао на батине, ербо ово му е прьвый путъ сада.

Пургермайстеръ. Ко му е крівъ што га њгови родитељи нису у школу слали. Да е у младости ишао у школу, онъ небы ни одъ 50 батина пао у несвесть, ербо у школи човекъ изобрази не само главу него и душицу.

Кадъ е была опасность да Француска непропадне, изда правительство строгъ наметъ, да свакій грађанинъ за спасеніе отечества даде у помоћи половину свога имања; ћданъ пошаљ свою злу жену, и каже да е то њгова половина, ерь е познато да човекъ безъ жене само е пола човека.

У Хини има ћданъ обичай са сиимъ противанъ европском обичаю. Хинези плаћаю свакій своме лекару опредљеву суму, дотле, донъ се неразболе, а како се разболе, онъ престане плаћати лекару, и донде му ништа неплаћа докъ е годъ болестанъ, и тако лекарь гледа што пре да му болестникъ оздрави.

Полицај. Хеј ты путниче, камо ти пасошъ, неможешъ без пасоша овуда проћи.

Путникъ (без да има пасошъ.) Я имамъ пасошъ, али на њму стои записано да га никомъ непоказуемъ.

Полицај. То е што друго. — проћи слободно.

Вера.

Човекъ е створенъ одъ пра и пепела и постае опетъ пра и пепео, яко га њговъ духъ вековечи.

Свакій човекъ има свою веру. И найневернія вере е онъ вере, да неће никадъ болій быти.

Само једно неверује нико, т. е. кадъ нажу жене и девојке колико имъ е година. У осталомъ женске нису никакпа божества, човекъ ій може обожавати, безъ да имъ верује.

Човекъ верује найрадіе оно што жели. Особито се одликују люди у вери; они немогу никадъ доста зрели быти да постигну женско лукавство, ерь верују све.

Рибе су веме одъ створења света; оне имаю дакле найвећу заслугу.

Истиву може свакій чути, ал е весне свакій изговорити. Човекъ мора по нешто и за себе задржати, што бы другима врло полезно было

Време е озбиљно, яко намъ се и смешно види. Люди бы желили напредъ, и яко једна на ногама стое. Како немо ту искати, да једанъ за другога добарь стои?

Людима садъ неоскудћва ништа, него новцы и поверењ. Једни немаю новаца, дакле немаю ни поверења, други немаю повереня, дакле немаю ни новаца. Човекъ може далеко отићи яко и натрашке корача.

Само кадъ се човекъ исповеда, онда му ніе забрањено говорити.

Богъ рече: „Нека буде свћтъ!“ и свћтъ бы, оно нас и надъ нами, само не у нами; за творца душевногъ свћта поставіо е Богъ човека и дао му е чуства за оруђіе.

Велика сајность кварн очи, а кадъ е помрчина, онда ништо намъ очи. А што е човекъ безъ очію? Путникъ кой се на стази њговогъ живота у непрестаномъ страху и туги нуче. Непостојанъ е њговъ корак и красота природе за њга е затворена. Онъ неможе видити њгове пріятељ, нити се уклонити одъ њговы непріятеля.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Подпоручицы Іов. Конпуловићъ начальникъ среза Рађевачкогъ окр. подриа. — Несторъ Авраиовићъ нач. среза црногорскогъ окр. ужичкогъ. — Павле Мутавџићъ нач. среза крупск. и Вас. Цукићъ нач. среза ковачкогъ — произведени су у чинъ поручика.

— Секретаръ начал. окр. београдскогъ подпоручикъ Милошъ Станковићъ постављенъ е за начальн. среза параћинскогъ окр. ћуприскогъ.

— Премештени су у истомъ качеству. Начальникъ среза драгачевскогъ окр. чачанскогъ маіоръ Миловань Недељковићъ, у срезъ туриски окр. беог. а начальн. тога среза Пантелія Грујићъ за начальн. ср. драгачевскогъ. Нач. среза посавско-тамнавскогъ окр. шабач. ш.-капетанъ Радованъ ћурићъ у срезъ Подгерски, а начали. ср. подгер. подпоруч. Лука Стојићевићъ у срезъ темнићски окр. ягодинскогъ. — Начальн. среза темнићскогъ ш.-кап. Дим. Миленковићъ у срезъ ядрански окр. подринскогъ, а начали. овогъ ср. ш.-капетанъ Антоніе Нешићъ у срезъ посавскетамнавски окр. шабач.

— Началникъ окр. пожаревачкогъ маіоръ и каваљеръ Добросавъ Ресавацъ; началникъ окр. крушевач. маіоръ и каваљеръ Радованъ Петровићъ; и началн. окр. чачан. маіоръ, каваљеръ и почестни аћутантъ Њгове Свѣтлости Ставойдо Петровићъ, произведени су у чинъ подполковника.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Парижъ 6. Мая.* Президентъ путоваће у Јужну Француску и задржава ће се у Лиону и у Марселю. Много се говори да ће Бунапарта томъ приликомъ и острову Корзику посѣтити; а нека сумњаю да ће ићи и у Алгиръ.

— Генералъ Бедо у писму своме одказао е да положи заклетву президенту Бунапарти.

— Француски генералъ Грамонъ приспѣо е у Шпанію краљицы, и многи држе, да ће просити за Бунапарту једну одъ кћери краљице Христе.

— *Калишъ.* Најенъ е у једной њини једанъ њупъ пунъ сребрны новаца одъ године 1598. — Исто тако нашао е једанъ селякъ у Мадриту једну оку и по стары Чески новаца.

— Изъ Ерделя пишу да се надаю да ће царъ аустр. Францъ путовати по Ерделю, и свуда куда се надаю да ће проћи спремаю се за дочекъ, и уклањаю све знаке прошлогъ крвавогъ рата.

— Чуе се да ће царъ аустриски путоваћи по Мађарской доћи да види и воену границу.

— Кошутъ у Америки у Цинцинати био е врло лепо примљенъ, и тако е свет врвио да су фабриканти и мајстори были принуђени заключати куће, да бы тако остали при послу.

— Свештеникъ у Костхайму кодъ Мајнца, добыо е одъ Луи-Бунапарте орденъ почестногъ легіона, зато што е истый свештеникъ године 1821. кадъ е гласъ дошао о смрти цара Наполеона, наредіо те се чиніо парастосъ за покойника. То напоминѣ графъ Лаз-Казъ у њговимъ списанїма, са острова св. Елене. Орденъ предао му е француски конзулъ изъ Мајнца, онога дана у кои е царъ Наполеонъ умро. Орденъ е спроведенъ са једнимъ пріятнымъ писмомъ попечителя внутрены дѣла.

— *Берлинъ 19. Мая.* Данасъ у 1. сата после подне дао е Краљ часть Њг. Вел. цару Николаю у белой дворани престоне палате, где су њи 400 лица присутство-вали. За време ручка позове Краљ све госте, да напуне чаше до врћка, на онда устане и почне съ узвише-нымъ гласомъ говорити: „У мое и у мое войске име, и у име свію вѣрны прайски срца нашимъ и овучашу у здрављ Њг. вел. цара Рускогъ. Богъ да га пожили оной части света, коју му е Богъ за наслѣдство дао, и да га сачува овомъ времену, коме е преко нуждан. Царь Рускій одговорію му е на францускомъ језику: „Богъ да поживи ваше величество.“ Мало затимъ устане и рекне: „Ја пиемъ у здрављ краля прайскогъ и њгове честите войске.“ Съ великанъ одушевленїемъ примљене су обе ове здравице одъ свію осталы гостію, само штета, што нису ова умеля њиховомъ усхићеню съ једно млога љта олакшати.

— *Мадритъ 3. Мая.* Данасъ су уапшени неколико Палака; тако називаю привржение генерала Нарваеца. То су пређашнія велики чиновницы, кои іошъ једнако стоѣ у пріятељскомъ сношенію са Нарваецомъ. Узрокъ њиховогъ уапшења важу, да су нека похвалителна слова, коя су му у једной кафани говорили.

— *Пешта.* Овде се очекује царъ Аустрійскій 24. Мая. Управительство гвоздене ћупріе одредило е 10.000 фор. ср. за осветленѣ исте. У Пешти бавиће се царъ само кратко време, па ће после и по другимъ разнимъ предѣлима Мађарске путовати.

Пожунъ. Овде е изъ очаяня скочио у Дунавъ сынъ једногъ трговца и удавио се. Онъ е добіо на лутрію 20.000 талира, па е све на карте проиграо.

— *Берлинъ 8. Мая.* Совѣтована о закону печатнѣ свршена су. Вишество гласова изразило се за проекть, тако, да су и слободанъ изборъ заклетогъ суда примили.

— *Парижъ 11. Мая.* Кретонъ, познатый членъ народнѣ скупштине, кой е више пута предлагао да се позову прогнани принчеви, издао е у Брислу једну броширу, у коіой доказуе, да е обстанѣ републике у Француской немогуће стварь.

— *Парижъ 12. Мая.* Данасъ е почело совѣтованѣ о закону предавања. Пренда е самъ Луи-Наполеонъ предсѣдавао, опетъ су њи више говорили противъ проекта истогъ закона. Неће быти чудо, ако се овай проекть са свимъ одбацы.

Огласи.

(37) (1—1)

Нижеподписаный извиняе се кодъ свію своій пріятеля и пріятелица, кои се зову Коста и Елена, што ій нія посѣтіо, єрбо тога празника нія быо у Београду.

І. Б-ићъ.

(38) (3—3)

Я обытавамъ одъ данасъ у сокаку до Варош-капіе у кући Г. Армени Арменула преко пута одъ Г. Попа Паште.

Б. Калманъ

Докторъ медецине и хирургъ.

(39) (3—3)

Долуподписаный кои е обявленіе за Словарь просто и политично Турско-Србскій издао, умолява ГГ. скупителѣ пренумеранта, да бы до сада нећъ уписане пренумеранте найдалѣ до конца овогъ месеца Мая приносляти му изволили.

У Београду 13. Мая 1852. год.

Ђорђе Ћирићъ,
пиротвацъ.

(40) (3—3)

Подписаный има једногъ доброгъ хата одъ 5 година старогъ на продаю. Ко жели таковогъ купити, нека се у кући Ђорђа Призренца кодъ два елена близу школе на терезій изволи пріявити.

Ар. Лукићъ.

(41) (8—3)

У Абаиской чаршіи № 288. има 4 врло лепа нова квадрона по найновіемъ вкусу на продаю.

Драгутинъ Драмлъ,
типографъ.

№ 43. У Београду, у Петак 30. Маја. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ пошиља 18. гр. а полгод. 7 гр. — се заплаћа по' гр. на по' год. напредъ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ нек у канцеларію по' гр. на пола год.

БРИЛИЈАНТНЫЙ КРСТЬ.

У 1770. година доселi се у Римъ, изъ Неапла, едан кавалѣръ по имену Луиджи. Његово фамилярно благородство, разумъ, пріятно обхођење и особита красота лица, наскоро му отворе врата, свію отмѣни кућа римскій. Кућа Маркиза Караліо, богатога, раскошногъ и наслађеніо одатогъ, была е една између прві кућа, гди су Напољца примили съ найвећомъ искреношћу.

Маркизъ бію е човекъ одъ 35 година и пре 15 годоженіо се съ Юлiомъ де Старари, коя е была изъ едне одъ найзнатнiи Равенскій фамилія. Тай саюзъ бію е срећанъ, несматраюћи на грдну разлику нарави ова два супруга.

Маркизъ бію е заиста преданъ наслађењо, весељу и дружтву, а Юлія напротивъ, любила е уседненъ, миръ и простоту. Изображенѣ и лепота Маркизе де Караліо, могла бы іой добавити почестно место међу найразумнiимъ, найотмѣнiимъ и найлепшимъ женама у Риму; но она е предпочитовала љубность усамлена, миръ и тишину польскогъ живота, суетной светской слави и сяйности, какъ е зато удалила се у Албано, градићъ не далеко одъ Рима, съ децомъ и слугама. „Синьоръ“, рекла е она мужу своме: „Ты се у Риму весели и за мене; а я ћу газдовати и теће за тебе. Кадъ ти се светъ досади, онда дођи у Албано, и тамо ћешъ наћи срце пуно љубови и уважења, према тебы.“

Маркизъ се мало противіо намери жене свое, ербо не е доста љубіо. Но строгостъ нарави њене, набегаванѣ и одвраћенъ одъ балова, театра и концерта, принуділо га е да то добровольно удовлѣ. његове жене, сматра као уложенѣ свое слободе.

„Я ћу те често походити“, говорію е онъ: „не зато да бы набегаваю светъ, нао што ты мислишъ, но да бы кодъ тебе научіо коју благородну мысао, коя оживлява душу, и неосетно е враћа къ добродѣтели.“

И тако, Юлія се одселя на добра своя у Албани, а Маркизъ остане у своме богатоме Римскоме двору, гди се више него икада предаваю вірну своіи страсти.

Єдно вече дође Маркизъ у Албано.

— Жено, рекне Юлiи; ты си сварда была према мени добрá и послушна. Моя заблуђења и погрешке нису ослабиле за она 16. година дана при своіи њежности твоіои. Я ти сада долазимъ са исповешћу, коју немогу тако лако учинити, єръ се тиче и твои интереса.

„Говори, говори, рекне Маркиза.“

— Ты си безъ сумњ чула о лепоти и дару господичне Броџије?

„Оне певачице, коя е се славила на театру Сан-Карло и де ла Скала?

— Те исте. Ево већъ 6 недеља како она живи у Риму, и я самъ одма похито съ њекимъ пріятельима моимъ, упознати се съ њоме.... Безъ фале казаћу, да ме она не прима тако ладно, нао друге....

„Маркизъ, рекне му Юлія озбильнимъ гласомъ: „поштедите ме одъ те исповести, коя прикуњава матерь деце наше, да одъ стида порумени.“

— Опрости, опрости ми, одговори Маркизъ: я писамъ у намери да те пређамъ, и безъ предговора казаћу ти праву ствари.... Синоћъ я самъ се прло зачудіо, кадъ самъ на врату Броџије видіо брилијантный крстъ, кои самъ ти, пре 16. година, на дањ просидбе поклонію.

Притомъ назади изъ пепа прекрасный крстъ одъ драгогъ камена, кои е према свећи ослепителне зраке светлости разсипо.

Маркиза е побледила; очи су іой се неотпће заклопиле она е сва дрхтала. При свемъ томъ, та страшна смутня ніе дуго трајла. Юлія отвори очи, дрикућномъ руком узме крстъ и рекне, стараюћи се показати на бледымъ уставама, осмейку радости и удовольства:

„Да! то е онъ, управо онъ, мой свадбеный крстъ. Опћешъ ли ми опростити, што самъ одъ тебе затаила, губитакъ тай. Овай драгоцѣный залогъ, нашегъ саюза, украли су одъ мене, на неколико времена, пре могъ дозаћа у Албано. Лоповъ се нешто сакріо, не мотреће на сва моя истраживања.

— Єли подозренѣ твое пало на кога одъ слугу?

„Ни на кога, ни на кога. Но садъ ће ми быти лако да крива провађемъ: я ћу поћи съ тобомъ у Римъ; тамо наше узаимно старанѣ, одкриће може быти крадљивца и предати у руке правосудія.“

— Болѣ да избегнемо криминалный процесъ рекне Маркизъ, садъ е крстъ у твоимъ рукама и све е свршено.. Я самъ обећао Броџији таки исти начинити. Ніе ли болѣ потрошити неколико хиляда талира, него се уплећати у безкрайный процесъ? Я се радуемъ, што ти и подруги путъ могу предати тай знакъ чисте супружеске верности.

Лице Юліе ніе више било бледо. очи су њене оживиле и сіале некимъ преестественымъ блескомъ.

„Ниси ли дознао одъ Броџије, рекне она, име тогъ човека, кои іой е дао тай крстъ.“

— Нисамъ, но надамъ се да ће ми она казати.

„Дакле казаће ти", рекне Юлія патрено.

— Казаће одговори Маркизъ съ радостнымъ погледомъ.

„Маркизъ, я ћу ићи съ тобомъ у Римъ. То е већъ рѣшено. Я нећу паркицу; не, во само любопытство... ты знашъ да се любопытство жене неможе противити подозбомъ искушенію. Дозволи ми дакле да пођемъ съ тобомъ; тымъ ћешъ ме двапутъ учинити срећномъ."

Маркизъ ніе никада одбацао молбу жене свое. Отиду дакле обое у Римъ.

Други данъ после нѣиного долазка у Римъ, на брегу реке Тибра не далеко одъ замка Караліо, нађу трупъ Кавалера Луиджи. То убіство учини велику јарму. Римска полиція почела е испытивати, и по сведочби једнога рибара, увате у замку Караліо младу Арапку, коя е была у служби кодъ Маркизе, одъ самога нѣиогъ детињства.

Мика (име младе арапке) призна преступленѣ, коимъ су е бедиля, и каже сва обстоятелства:

— „Я самъ любила Кавалера Луиджи; рекне она судіи, и мыслила самъ да и онъ мене люби. Због нѣга я самъ украла одъ мое госпоће брилліянтный крсть. А надъ самъ дознала, да га е онъ поклонію Броджіи, ту драгоцѣность, коя мене толико каина коштала; и кадъ самъ се уверила, да ми е кавалеръ невераиъ, почела самъ мислити о осветн. Други данъ после моіъ долазка съ Маркизомъ у Римъ, назначимъ му састанакъ, у пол нови у једномъ павиљону баште наше, и тамо после жестоки прекора због неверства, заклала самъ га. Потомъ самъ бацыла трупъ нѣговъ у Тибаръ, надајући се да ћу га тамо сарапити за свагда; но Богъ ніе хтео оставити и ово друго преступленѣ мое безъ казни... Ясамъ садъ готова умрети!

Сва обстоятелства давала су овой исторіи, цео карактеръ истине.

У оделу Луиджи нашли су цедулю, коіомъ е познаватъ на несретный састанакъ. Она е была написана рукомъ Мике, и на њой е было нѣиъ подписъ.

Рибарь такођеръ познао е у Мики, ону жену, коя е бацыла Луиджія у Тибаръ.

Судъ осуди преступницу на смрть; и ова съ найвећимъ спокойствомъ саслуша пресуду.

Пану су молили да помилує несрећницу.

„Я бы то радо учиніо, одговори првосвештеникъ, коіъ никадъ ніе варала прозорљивость; но немогу. Надамъ се да ће Богъ смекшати срце правогъ преступника, и арапка ће избављена. Ту е тайна, коју неможе обяснити правосуће людско. Да оставимо провидѣнію: оно неће заборавити праведне.

Нѣгова се надежда заиста испунила.

У тай сами данъ, кадъ су Мавритинку водили на губилиште у ономъ тренућу, кадъ е она пењала се на стубове нѣгове, дигне се изъ далека вика: опроштай, опроштай. Тай узвикъ повторевый народомъ, задржи изпуће нѣ казни.

Шта се свршило у замку Караліо:

Маркиза видећи, да ніе никако могла избавити врапку ніе хтела допустати, да великодушна девойка, жертвоваће себе, за избављенѣ нѣно, буде казњена сраномъ смрћу. —

Съ юначествомъ и надкокрвіемъ, Римлине достойнимъ, спреми сне шта е нуждно за смрть, и кодъ постеља свое дозове два апостолическа протонотарія, своіъ духовника и мужа.

„Маркизъ, рекне она мужу: после неколико минута: я ћу предстати суду Божіемъ. Онъ ће ми опростити, безъ сумнѣ, кръ умирем съ покајнѣемъ. Хоћешъ ли ты неумолѣнъ остати, да ми не опростишъ, као што е црква опроштай даровала, сузама моимъ, молбама, момъ чистосрдечномъ покајнію."

Маркизъ у место одговора, крепко е стегао руку, изнемогавше жене.

„Маркизъ", продужи Юлія: „Я самъ ты была верна пуни 15. година. Петнаестъ година! Тай данъ, кадъ си довео у кућу нашу кавалера Луиджія, я самъ те изневерила. Тай човекъ очарао е мой умъ, срце, очи — и я самъ се нѣму предала. Онъ е было сирома, ніе ништа више имао, осимъ знатногъ имена; я самъ хтела усладити му животъ и постала самъ љоповомъ... да, крадљивицомъ због нѣга! Брилліянтный крсть, коя си ми тако благородно повратіо, састављао само малу часть онога, што самъ му поклонила. Та безумна и срамна страсть, изкоја ће ти бавленѣ мое у Албано. Я самъ хтела окупати удовольство порока, изгубећи сполашность добродѣтељи; хтела самъ показивати се и у напредакъ честномъ строгомъ, брижљивомъ а была самъ мањ чиста, и строга одъ тебе, више самъ трошила, него ты у свима разноврсима твоимъ. Тай човекъ начиніо е ме варалицомъ. Мое ослепленѣ было е велико. Последніи твой у Албано долазакъ отворіо ми е очи. Я самъ дознала, да ніамъ сопернику, заклела самъ се на освету, и осветила самъ се; Маркизъ.... Луиджій погинуо е одъ мое руке. Да! ова рука, коя е садъ тако олађена и отежала, сюрила е гвожће освете, у нечисто нѣгово срце!

— Кћери моя, рекне духовникъ, подајући надъ главомъ Юліе распятіе, шта то говоришъ?

Непрессецајте светый отацъ мой говорѣ: то е мое последніи признанѣ.

„Мико, моя мила Мика, коя е изъ преданости къ мени, казала да е она то убиство учинила, ніе ништа знала о томе", продужи Маркиза", „Я самъ іой дозволила да узме на себе тай страшни одговоръ. Мислила самъ избавити ню, и избавити себе. Моя усилена остала су безъ успѣха. Она е осуђена... но потреба да буде погубљена, зато што я мое преступленѣ одкривамъ! Спасите е Маркизъ избавите; ова исповестъ довољна е да се кукавицы скину окови кое незаслужує. Што се тиче мене.... Мачъ закона неможе ме казнити: я самъ већъ изванъ людске власти. Опрости ми благородный муже... благослови ме светый отче....

Маркизъ е хтео на челу Юліе полюбцемъ запечатити опроштенѣ, но свештеникъ му рекне.

— Предъ вама е трупъ, Маркизъ. Молите се Богу за душу ваше жене, и помислите о своимъ спасенію.

— Шта!... моя Юлія... древне Маркизъ.

— Мртва: одговори свештеникъ: Она е себе отровала.

Маркизъ Караліо, било е тако пораженъ овымъ догађаемъ да е одма отишао у Манастиръ, где е у калуђерскомъ оделу оплакивао судбу жене своѣ, и молію се Богу за свою и нѣну душу.

ТЕСТАМЕНТЪ.

Чисто небы човекъ вѣровао, шта много коштă наука рачунања покушава, да може учинити. Ово у Штрасбургу једанъ учитель рачуна оставіо е слѣдующій теста-

нешть: „Мой многопочитованый дѣдъ, Просперусъ, наставляло ме е у писанію и рачунању. Єдва самъ стигао осму годину, кадъ ми е єдномъ показао, да бы се каква главница за 100 година 131 путь умножила, кадъ ioй се небы дирало у лихву одъ 5 на 100, него бы ioй се та сваке године додавало. Моя пазливость чинише се нао да се додала момъ дѣду; онъ извади 24 лиире изъ пепа, па ми съ некимъ одушевльењемъ, кога се и садъ живо сѣћамъ, проговори: Мое дѣте, мисли о томе докъ си годъ живъ, да си читедњомъ и вѣштимъ рачунавњемъ ништа на свету нiе немогуће човеку. Ево та покланимъ 24 лиире, однеси ій къ момъ пријателю, трговцу Н. Н. кои ће ти ій изъ любави према мени примити у свою трговину. Сваке ћемъ іймъ године додавати лихву одъ нiи, па єдномъ пријатноій смрти женитъ одъ нiи какво смирено заведење основати. — Я самъ послушао нѣгову заповѣсть. Одъ 24 лиире постале су одъ ово доба одъ єдно 62 године 500 лиирій, кое я, сходъ опоръ тестамента, дѣлимъ на 5 єднаки частій и нарећуемъ, да се неузимаю натрагъ, него да іймъ расте лихва на лихву подобно оныма првыма, кое е мой дѣдъ оставіо, али тако, да се та употреба: Прва ће петина за 100 година только извести, да ће се нъоме моћи насыти и обдѣлати она бара, што е покрай мѣста, гдѣ самъ се я родіо. Одъ друге петине, 100 година доцніе, нека се установе осамъ награда за подизанѣ земледѣлства, науке и т. д. Одъ треће петине, сто година доцніе, нека се по цѣлой Француской подигну 100 патріотичны займодавница, у коима ће се давати новцы у заимъ безъ лихве сваком пријатномъ и поштеномъ грађанину. Далѣ да се у найзначенитіимъ варошима подигну 12 домова за збиране умѣтнички стварій и 12 вины кньижница, свака одъ оны да има 100.000 лиирій годишньегъ прихода, да бы се 40 заслужны и учены людій могли издржавати. Одъ четврте петине, 100 година доцніе, да се 1000 новы варошій сазида, одъ кои ће у свакой живити 150.000 людій. Ако се у цѣлой Европи небы нашло только новаца, онда вала накуповати непокретны добара. Найпослѣ одъ послѣдньѣ петине, послѣ 500 година, нека се исплате найпре наши француски држанни дугови, па ако достигне и енглески, изъ благодарности за невтоново найбодѣ дѣло, свеобшту науку о рачунању. Извршители тестамента, ньи шесторица, нека се изаберу одъ найпоштенііи людій, и свакій одъ ньи нека при своіой смрти ванменуе свога послѣдователя. За свой трудъ нека они одъ четврте петине одвину неку малу часть одъ 32 милиона и међу собомъ подѣле.“ Тако гласи тестаментъ. — Нека садъ ко рече, да човекъ немисли!

МРВИЦЕ.

Надежда.

Любезный читатели и читателке! Нешто самъ мало промукоћ и зато несмемъ много говорити, али при свемъ томъ усилићу се, да мой гласъ колико више могу подигнемъ, надаюћи се да нећу глуснма говорити.

Надежда любезни читателіи представіа намъ се у виду ленгера. Надежда е ленгеръ живота; али шта помаже ленгеръ, кадъ надежда нена дна? Срби се одавна надаю, и зато нiе чудо, што су стерпѣніе изгубили.

Надежда е мати стрпѣніе; стрпѣніе народа есть ленгеръ владателя.

Истина! судба нисли съ нама врло добро? Она намъ валеда зато недае ништа, да бы свагда имали нечемъ надати се; єръ човекъ е безъ надежде найздніе створенъ, єдно ништа у пространомъ свету, онъ е човеколюбацъ пре створења света, цветъ безъ росе, риба безъ костіо, телалъ безъ беле цигерице.

Надежда е стубъ државногъ живота. Стрпленѣ и нестрпленѣ стварају вечность.

Читательи! немоћте о вечности сумнити. Ако намъ е обећано, чекаћте, вальда ће се испунити, нiе дуго до века. —

Вечность нора быти, кадъ стерпленѣ изгубимо, єръ у нестрпленю єдно трепуће постас вечность.

Кадъ небы вечности было, како бы *заљубљени* могли задавати єдно другомъ *вечну верность*? кадъ небы вечности было, како бы човекъ *до века* у невзвестности живіо.

Надежда е обично сладка обмана, кой лакомисленогъ човека успављое. Надежда окружава колевку, прати човека прозъ цео земный живостъ и бори се са самомъ смрћу. Нетреба само мислити, да надежда и очекиванѣ єдно исто значи. Люди се надаю у некога, од кога се нема шта очекивати, и надаю се многомъ, што немогу дочекати.

Добромисленѣи, кои све верую, они се и надаю изнинше. *У* добромисленима нiе оскудица, него, излишество

Излишество и оскудица есу два противположена краја у ономъ земномъ животу. Єданъ плика у излишеству а други умре одъ глада.

Вера и надежда есу божественне добродѣтели, кое ћаволи много пута на зло окрећу. Аминъ!

О ШУМАДИНКИ.

О Петрову-дне свршава се прво теченіе Шумадинке Шумадинка за ово пола године имала е довольно пренумеранта, и многи ће се зачудити кадъ кажемо да поредъ света тога Шумадинка нестои добро. — Да бы предметъ о коме говоримо ошће, ясніе было, то да почемо историю Шумадинке одъ првогъ нѣногъ постанка па до данасъ.

Прва Шумадинка (одъ 1850.) кой е излазила єданпутъ на неделю, имала е 730 пренумеранта, одъ коіи 260 нiесу платили, они кои су за годину платили, добіяли су далѣ Шумадинку а потомъ и самъ уговорііо и платіо за нѣ, те имъ се са *Войводанкомъ* за оне претекше новце надокнадило; и тако могу рећи да због оне прве Шумадинке, осимъ мене нiе нико други имао штету. Рачунъ е оне старе Шумадинке свршенъ, они кои нiесу платили, нека имъ е богомъ просто, я имъ нећу нигда тражити, а ако е коме пропао кои цванцикъ због старе Шумадинке, нека ме увѣри о томе, я ћу му надокнадити.

Съ почеткомъ ове године почела е Шумадинка опетъ излазити. *У* познну молію самъ да се новци напредъ пошлю. До нове године послало е нѣи 42 пренумеранта новце, 230 послало е само своя имена, съ тымъ обећаћмъ да ће одма како изађе првый брой, платити. Садъ съ только пренумеранта, и одъ кои ни пола нiесу платили, почети издавати єданъ листъ, кои е съ онако неизнѣмъ трошкомъ скончанъ, только значи, колико метути у предрачунъ, сваке по године 100 ‡ ц. за артію и у Типографію изъ своіъ пепа платити. Я се нiесамъ дуго промышлявао, помыслію самъ: „твои читатели невѣрую тебы, да ти пошлю новце напредъ, е добро, нѣруй ты њима.“ И тако одма у првомъ брою огласіо самъ, да ће се Шумадинка давати на вересію. Одма 5. Января было

с 320 пренумеранта; 8. Јануарја было с: 465. до 12. Јануар. порастао е број пренумеранта на 627. 17. Јануара было е 850 пренумеранта. 19. Ян. подигао се број на 960. — До 22. Ян. толико е предбројника было да сам у 7. брою Шумадинке било принуђень обавити, да се немогу више добити они бројеви кои су до тога времена изашли, и сбогь тога престало се даль пренумерирати. Пренумеранта како што свак види, было е доста, а сам био сь њима задовољань, и употребио сам сво мое пріеме да и они буду са Шумадинкомъ задовољни; зато нисамь ни трошка, ни труда, ни самогь здравља штедіо. Првогь и другогь месеца редко е ко нашаліо се да плати, и то найвише изъ окружны места. Чешће сам, опоминао и молио да пошлю новце, но то е свакій примао за шалу, и после сва ке те опомене платило е њи по 20—30. а остали чекали су, и сада чекаю. У месецу Фебруарію огласивъ, да ко неплати до конца месеца Марта, преста ће му Шумадинка долазити — онда су многи платили, а едно 30 њи писали су да имъ се новине даль нешаљу, а за прошла 3 месеца да ће платити, одь кои само су 12 до сада платили; са свію страна пакь писано е да се свима шаљ и после Марта, а за наплату да немаль бриге, многи су тако учтиви были, да су писали, ано имъ се даль одь Марта месеца Шумадинка нешаљ, да неће ни за она три месеца платити; шта сам друго знао радити него печатати за све, и пустити да се свима експедира. Свакь себи века представи колики е то трошакь, артію набављати, хиљаду комада печатати, и колико ту треба руку да се за два сата, а кадь кадь и за краће пріемо, све то савіе, адресира, и да се стигне пре него што поштa поће, а свакій читатель изъ окружія зна да се іошть ни єдань брой ніе одь поште одошао, као што и у Београду знаду да се о момь трошку свима разнесе уредно. — Садь Шумадинка има 930 пренумеранта, па да е половина њи платило, онда неби учредникъ мѣсто Мирођія, морао писати обліганіе. Ево равно три месеца, како два разносителя купе вересію по Београду, па и опеть ніесу половину скупили. Кодь неки е за она три месеца, трипутьискано, па опеть ніе наплаћено. Неки кажу доћи другипутъ, неки кажу: ніе ми се трефило, неки кажу: платићу о Петрову-дне, а некій одлазу чакъ за нову годину. Млоги кажу: Ясамъ платіо, връ я нећу ни десеть пара сирћета узети докъ неплатишъ. Неки опеть чекаю докъ се сасвимъ сврши Шумадинка, па онда да плате и кажу: готово за готово, тракъ чаша, тракъ пара. Гди кои были су тако учтиви, да іошть изгреде онога што имъ подносе квиту да плате, говорећи: Нећу я утећи изъ Београда, и шта ми ти пишешъ, кадь я учредника виђамъ свакій данъ па ми онъ нигда ніе споменуо. И тако стотине другій извиненія кое самъ позаборавьо. Међу тимъ фала онима кои су одма плаћали. Изъ окружны места шаљена е предплата такође. — Млоги су плаћали пао одь беде. У Београду по већой части плаћали су у рубљяма, на коима свакъ зна да се губи, изъ окружны места опеть ће гоћи као калић ирмилуић беше, тай е донао за предплату Шумадинке кое немогу ни у 18, а камоли у 22 гроша потрошити и одь кояхъ по ће кое неће ништа наиштo да прими, и тако морамъ ій чувати чакъ до светогь Саве, да ій у пуной предности дадемъ на фондъ школскій. Писанъ и подписанъ квита, писанъ писама и одговорь свакоме кои плати, да е њгови 7 гроша срећно и благополучно у Београдъ приспѣло, рачунанъ и бележенъ ко е платіо, а ко ніе, и друге овакве ситнице, по кадь кадь више су ме посла и труда стале, него писанъ Шумадинке.

Зато овде последньи путь опоминьемо и молимо све оне кои ніесу платили, нека засецаюћу предплату што пріе пошаљо. Изъ окружны места по поштi. А изъ Београда кои зна да ніе платіо, нека буде тако добарь, и нека пошаљ управо у Учредничество Шумадинке, врбо мене е већь срамота шиљати и искати.

Одь неко доба млоги примѣчаваю, да е Шумадинка мршава, и да ніе како што е была, томе е само узрокъ рђаво плаћањ. Одь Петрова-дне почеће новъ свой животъ. Сви лепши предмети остали су за идуће полгодіе. Мирођія и Мрвице бы ће продужене, путничка писма ићи ће даль кроз Швайцерску, а по томъ кроз Француску у Парићъ, одкле ће сваній читатель видити Паризъ у найзнаменитіемъ данима, т. е. 1848. год. кадь е почела буна, доћиће пређи ће се у лепу Италію и устарьй Римъ, путничка писма бы ће безъ сварнетка, а надамо се да ће кое путничко писмо быти и изъ путовања по Србіи. — Све што знамо да наши читатели радо читаю, бы ће стављено у Шумадинке. Овимъ познаемо све досадашнѣ и будуће пренумеранте, нека изволе за наступаюће полгодіе новце послати. И да не бы было толико главобоље, и неће ли трошка него приход, авліямо, да никоне одь петровадне нећемо шиљати кои до то доба небуде новце за идуће пола године послао. Изъ окружны места могу одма новце по поштi послати, изъ Београда пакь, ко жели имати даль одь Петрова-дне, нека изволи послати предплату у Учредничество Шумадинке. Нико неће се у протоколь пренумеранта пре уписати, докъ неплати и потоме никакве квите и преписке ніесу потребне, докле кои плати дотле ће и добіяти. И да бы се болѣ о томе увѣрили, кажемъ, и пакн словомъ велимъ: Свакомъ без' разлике, кои одъ Петрова-дне почне добіяти Шумадинку беза да е напредъ платіо, даемъ свршено право предъ свима читательима да е никако и неплатіо.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— По чувеню можемо явити, да е досадашньи физикусъ окр. пожаревачкогъ Аћинъ Медовићъ, постављенъ за столоначалника пов. внутр. дѣла при одѣленію санитета.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Парићъ 16. Мая.* Законъ о обучаванію узима се натрагъ и подлеће ће новомъ прегледаню. Онъ ће быти за министра Форстула првый важанъ посао. Рђавъ пріемъ истогъ закона шкодіо бы свакомъ другомъ али нѣму, кои кодъ двора добро стои и у правомъ смислу ніе ништа друго, него одлинъ президентове идее, неће ни найманѣ квара учинити.

— Ламартинъ предузеће путованѣ на њгова источна добра, и кажу да ће сада тако подуже остати, а може быти, да се отуд неће више ни вратити.

Давасъ ће се венчати Г. Персиньи са Принцезомъ де ла Москова. Осимъ Принца, домаћи официра и неколико сродника младе и младожењ неће више нико быти.

Іоакиму Мирату подићи ће се споменикъ у њговомъ мѣсту рођена Кахорсу.

— Изъ Алгира авліямо, да се на границы марокан-ской између Француза и Бенисласа крвавый бой догодіо. Арапи брое 150 а Француза 50 войника изгубљено.

№ 11. У Београду, у Вторникъ 3. Юнія. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ заметка 13. цв. а полгод. 7 цв. — са заметкомъ по' цв. на по' год скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куи а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

УДВОЙ.

Кадъ се изъ Турина у Шамбери путуе, зауставлаю се поштанска кола у Сузи; путнице преноћиваю обично тамо, и сутрадањ рано прелазе преко брега Цениса. (Мон сни.)

Кола, на коима сам ја у Француску возіо се била су сасвимъ пуна, и ничила су на вавилонскій торонь, у комъ су се разни народи добро или рђаво представлћни, налазили.

Ніе се было іошть сирмло, кадъ су се кола предъ поштанскомъ гостилницомъ у Сузи заустављла. Я предложимъ єдномъ момъ земляку, некомъ младомъ парижліи, да прегледамо іошть остатке древности, кое се у Италіи налазе. Овде е было тріумфалнай сводъ, за честъ Августа одъ Римлана подигнутъ, одъ мермера и лепотъ зидарскогъ вкуса, кои се осимъ надписа сасвимъ читакъ сачуваю.

За преме нашегъ одсутства дошла су и друга кола у поштанску гостилницу; и ова су была путницима напуњена, и наши сопутницы полазіући се нашимъ одсутствомъ, заузели су наравно найлепше собе у гостилници. Остала е само іошть єдна соба съ два кревета, коју су за насъ задрикали. Мы нађемо у оданли наложену ватру и нашу вечеру готову.

Я нисамъ нимало познаваю мога собногъ друга, кога ми е воля угостителъове жене наметнула; но мы смо и у Турину у єдной гостилници обитавали; мы смо заедно путовали, и мы смо се заедно съ тріумфалногъ свода нратили; на путу ніе нуждно више да се познанство учини, у осталомъ морали смо се волћи биргашице покоравати, ако небы ради были, да съ коньима заедно у кошари спаваио, соба съ два кревета отеть е боля, него спаванћ у штали, или подъ ведримъ небомъ.

Изъ нужде добродћтель праведи, посадимо се за асталь, почемъ смо неколико учтини речій променули. Вечера е была, сходна земальскомъ обичаю, т. е. одвећ рђава. Дамо донети єдну флашу якогъ Астискогъ вина; нћгова жаркость оживи нашъ изженоглый разговоръ, и на свршетку вечере, разговарали смо се тако поверително, као да смо найкадашњи пріятеля.

Садъ смо єдань другомъ приповедали, шта смо видли, и шта намъ се у путованю нашемъ по Италіи случило. Француза у свима стварима иду брзо къ цћли; не треба млогогъ времена, да човекъ кодъ ньи повереньдобіе, и ово повереньпрешло е у одкривањ тућіи тайни. еръ мы имамо, као што се говори, погрешке добры свойства. Немарећи, да ни самъ своје тайне одкріе, у коима е нћгова суета себи найлепше роле одредила, господинъ Н** коме е може бити пјемонтескій Бахусъ мало више одушевлена улію, почне на несрећу приповедати једанъ случай, кой се прошле зиме у Фдоренцу догодіо.— Єдна млада Енгледкиња, и єданъ младъ Енгледъ, коега е име несмислено спомену (я ћу се чувати, да нћговой несмотрености неслћдујемъ.) Была су главна лица ове смешне исторіе, кое му е самъ Херой догађаја саобштіо, подъ условіемъ да никомъ на свету некаже, и овай при свемъ томъ ніе ни найманъ маленкости прећутао.

Таквій зидъ одъ дасака раздваио е нашу собу одъ єдне друге собе, у коіой су путнице за асталомъ седћли, проводећи ноћь као и мы. Зидъ е было тако танакъ, да се съ маломъ пажњомъ могло чути, шта се у другой соби догађа; али у нашимъ разговорима удубљени, нисмо слушали, шта наше комшіе диване; само смо познали да су Енгледи и да ли двојица има.

Примћтіо самъ, да су се у њиховой соби ућутали, однако се ночело приповедањ о Фдоренцу. Међутимъ мой другъ продужаваю е своју приповедку у већъ започетомъ тону, зачинаваюћи е повекадъ съ веселомъ шаломъ, кадъ ал' наеданпутъ зачу се ларма у оближњой соби и то по Енгледки. Нисамъ ништа другого чуо, него некласове незадовољства, кои узрокъ ніе ми познатъ было, аля мога друга видимъ, где наеданпутъ савъ побледи; речи му заужру на устнама.

— Шта намъ е? нама ніе добро? запитамъ га я.

— Благій боже! одговори онъ; шта самъ я учиніо? Онай гласъ... я се неварамъ, то е онай истый гласъ.

— Кои гласъ?

— Та гласъ оногъ Енгледа, о комъ самъ намъ приповедао.

— Ніе могуће! то бы морао быти особитый случай.

— И есте, безъ сумнћ. Шта да се ради?

— Я незнамъ овде никаквогъ лека, тако изненада.

— Безъ сумнћ, онъ ће овамо доћи.

— То може лако быт. Мы ћемо га очекивати, а вы се међутимъ повратите.

— Шта ли морамъ искусити овде!

Н** ніе се преваріо и єданъ одъ она два Енгледза, было е зайста оно лице изъ приповедне. Скоро затимъ чуемо лупу на нашимъ вратима, и опазимо оба наша комшіе, где къ нама улазе. Поменутый Херой, єданъ младъ човекъ, одъ прилике 22 године, личіо е на оне кавалћре, кое њиове фамиліе по свршетку наука на свеучилиштама Оксфора и Камбриџа, у светъ шилю, да се больма изо-

бразе (а они се често избезобразе) и шта е најважније и најпомодније, да се са својствима развраћеног путника у Енглеску поврате. Онај другій мого е имати око 45 година; његове тихе и флегматичне черте, давале су му изгледъ Ментора, и я самъ се надао, да ће се стварь моћи на лако исправнати.

Ова два млада човека, одма се познаду, єданъ здраво лютитъ, а другій због сумнительногъ положења мало збуњењ, осећаюћи се, да е кривъ.

„Господине", проговори Енглезъ гласомъ заповедаюћимъ и гордимъ, „вы сте учинили гадно злоупотребленъ мога повереня; я самъ дошо, да одъ васъ удовлетворена иштемъ. Ваше владане ніередно єдногъ честногъ човека, я зактевамъ да вы съ места. . ."

— Пріятелю мой, мой драгій пріятелю", уће му њговъ другъ у речь, „ваша е стварь праведна, немойте е вашимъ бесниломъ покварити. Будите спокойни, као што свакомъ правомъ Енглезу пристоп. Ово е доста ясно да е овай господинъ кривъ, што е поперену му тайну одкріо, и онъ самъ неће то одрећи. Ако е толико поштенъ да његову кривицу призна, онда васъ таково удовлетворенъ може задовольити. Заръ треба. . .?

— „Не, не", повиче младый Енглезъ: „овогъ господичића треба научити памети, онъ да му читамъ буквицу каквy я знамъ.

— Узмите се у пameть, рекнемъ му я, єръ васъ буквица може скупо стати.

Н** доће къ себи одъ прве забуне, и онъ привати речь.

— „Ако ћете бити тако добри", рекне онъ увређеноме, „да престанете викати, и ако ме саслушате, онда ћу вамъ дати нуждно изасненъ; али будите уверени, я самъ готовъ да вамъ се изаснимъ, али не само съ єднымъ гласомъ.

„Онда нека вамъ мое изасненъ за управленъ служи" одговори Енглезъ, кога природна живость была е увећана великимъ чашама якога пунча; изасненъ, кое я овде нуждно, може се само съ пиштољима дати.

— Я вамъ га и нежелимъ на другій начинъ дати, одговори му мой другъ, єръ е таково изасненъ найкраће.

Бадава самъ се трудіо да ій помиримъ; бадава е покушававо Енглезовъ Ментораъ, да ову ладнокрвность уліе, напослеку заключе, да сутра рано изађу на удвой. Сведоци препирке морали су бити варавно и сведоци удвоя, Енглези оду у њихову собу.

— Свако изасняваньо овогъ непріятногъ догађаня было бы сада излишно" рекнемъ я Г. Н** „зло е учињено я му незнамъ лека. Међутимъ лезите вы и спавайте, а мени се неспава зато ћу іошть мало кодъ ватре седити, докъ ме санъ неовлада.

— Вы имате право, єръ самъ и онако уморанъ; али зако се на време непробудимъ?

— Умирите се, я ћу се зато побринути.

(Край сльдує.)

МРВИЦЕ.

(Любовь.)

Има єданъ начинъ любови, кои ни єдномъ одъ насъ ніе странъ, а то е самолюбіе. Свакій е човекъ суетанъ, то му лежи у природи. Потребе, кое суета ипште, есу найвеће, што му вала намирити. Паюстный светъ говори, да су и женске суетне; я вероваћу, та све су радости на свету суетне.

Горећe е срце символъ любови, и сами залюбљени стое као на угљењю.

Срце е безъ любови, или деспотична држава, или република. Срце съ любови есть уставна држава съ две камере. Изборъ ніе тежанъ, єръ за обе камере само се єданъ депутираць бира, и таковый може имати и манѣ одъ тридесеть година. Све се титуле укидаю, єдно другомъ каже Ты.

Безъ саревньивости нема любови. Али има нека любовь къ старимъ обичаима, у коіой немамо узрока быти саревньиви.

Любите се узаймно, да бы се о задатку вашегъ живота сложили! Любите се као браћа, али не као сестре, єръ се ове често свађаю; и пружите єдань другоме руку помирења, кадъ вера на найнеройатніе стане граничити, и кадъ надежда клоне.

Отачастволюбіе прьвый е стубъ државногъ живота. Отачастволюбіе раћа мужеве, кои се за отачаство жертвую.

При свемъ томъ любовь е исто тако различна, као што су и люди различни. Човекъ люби изъ дугогъ времена, изъ користолюбія, изъ честолюбія; човекъ люби понекадъ, а и самъ незна зашто; — али шта е нуждно ово толковати, слабости людске свима су познате. Говори се да и любовь ништа друго ніе, него слабость и да е онай кои люби слабъ. Но ово я немогу веровати, єръ у любови има трепутака, кое исполинску наравь имаскую.

Постепености брачногъ живота.

Човекъ е половина човека безъ жене. За свакогъ е створена друга половина. Те половине иду по свету, и єдна другу жељно траже; наравна стварь да се многе половине, по 50 година траже док се нађу; па онда после тако дугогъ траженя виде да се нису нашле, и да онда обе половине єдва састављаю єдну четвртину. Младе половине лако се нађу и споје. Младъ момакъ проће сокакомъ и види девойку, осврне се и помисли: „приличка девойчица." она погледа за њимъ и помисли: „приличанъ момакъ" — другій путь кадъ проће осврне се двапутъ, и помисли: „лиепа девойка" она погледа за њимъ два путъ и помисли: „лиепъ момакъ" трећи путъ кадъ проће поредъ ње, иду крозъ њега мрави, и помисли: „башъ врло лепа девойка", и оде даљ њихаюћи: и умреће другу любитъ нећу; она уздане, и помисли: Боже сћини насъ. После недељо дана говори комшилукъ, и прія прія на прагу прапоседа да ће узети Петарь Петрію. После кратког времена говори читавъ сокакъ. Мало после зна цела варошь. Момакъ мисли само на єданъ сокакъ, на єдну авлію, на єдну кућу, на єдну собу, на єдну девойку, на єдно срце. Девойка исто тако. После кратког времена, бабе єдна другой праповедаю: знашъ шта е ново? „Шта?" изпросіо Петарь Петрію. И онда момакъ и девойка изложени су оговараню целе варошн. Ни єдна баба неће остати да неизмисли какву ману на момка или на девойку. Єдни иду честитати момку а други девойцы. И то све се люби у уста. Свадба дође. Ако е хиляду сватова, обичай е кодъ насъ, да се младожења са свакимъ у уста воли. А тай обичай баръ о свадби не бы требао, єръ девойка и момакъ треба да штеде полюбце за себе. Другій немо путь далъ све редомъ говорити, садъ да прескочимо све то, и да дођемо на године живота, момка и девойке после свадбе.

1-ве године неможемо рећи целе, али прве године баръ прва дана и момакъ и невеста срећни су, т. е. ако су срећни. Задовољни су и весели. Онъ ню везове именомъ, него е зове: „Анђеломъ и душомъ“ а она њега зове: „златомъ, животомъ, сунцемъ“ и тако за єданъ данъ хиляду имена єдно другомъ промену, све име лепше одъ лепшега. Онъ непрестано седи кодъ куће, она нигда не гледа кроз пенцеръ осимъ кадъ њега очекуе. Непрестано су заедно. Или ћутали, или говорили, њима врлемо брзо пролази. Она мисли: Боже ала самъ срећна — а онъ опетъ мисли: Боже, я самъ найсрећній на свету. Прве године ако се по ги што сваде, то бива само сбогъ препирања кое кога већма воли. Прва година проће као у сну.

2-га година ніе ништа друго него копія оне прве године, али у свему лађи. Цвела друга година, непреди само онога првога дана прве године брачногъ живота. Онъ ню зове: „звездомъ, виломъ“, и т. д.; а она њега зове: „утћхомъ, срећомъ, дикомъ, срцемъ“ и прочимъ именима, кое може любовь измислити. Кадъ дуго изостане изванъ куће, њойзи се чини, да е ово време што безъ њега проведе читава година. Како доће изъ шале мора датя рачунъ, ће е се задоцнио.

3-ће године не зову се іошть по имените, но ипакъ кадъ оне да се смеко, а они се опомене прве године своєгъ брачногъ живота, єдно другомъ изъ прве године има много да приповеда, и обично свршс о томе разговоръ са тиме: „али смо были као деца.“ — У трећой години, може човекъ већъ доста осетити горчине брачногъ живота, али у трећой години, горчина е тако мала, да се у пространомъ мору сладости и любови готово са свимъ губи. Већъ су пали сь неба на землю. Она њега зове: „соколомъ, сребромъ, драгимъ камешћемъ.“ А онъ ню зове: „Цвећемъ, голубицомъ, и т. д.

4-те године текъ момакъ и невћста, постаю прави и озбиљни мужъ и жена. Дотле срећанъ паръ добіе децо, на коіе преће очина и материна любавь. Они међу собомъ зову се по имените, али свое дитє зову свима онимъ лепшимъ именима. И мужъ и жена зову га анђеломъ, сунцемъ, златомъ, голубомъ, душомъ, цвећемъ и тако даљ. То е она природна свеза кол спои две половине, мужа и жену.

5-те године, већъ мужъ едва чека да утече одъ куће — жена бежи съ пенцера само кадъ мужа види. По често се свађаю. Онъ се кае што се оженіо, она се кае што се удала, али та свађа, у 5-той години неможе ни 5 сатій трајти, а кадъ кадъ изъ средъ свађе прећу у найвећу шалу и смеј.

6-те 7-ме 8-ме 9-те и 10-те године мужъ и жена осећаю найвеће бриге и терете брачногъ живота. Много мутни часова протече у тымъ годинама. Брига, тронкови, умираньи, крштаньи, лечењи. Мужъ обично до повоћи сђди у кафани, чека докъ му сва деца заспе, и сутра бежи одъ куће прие зоре, онъ ню зове: вћштицомъ, аспидомъ“, а она њега зове: ђаволомъ, отровомъ, и т. д.

11-те године жена почне мотрити куда иде њенъ мужъ, и разпитуе гди седи кадъ се одоцни да доће на вечеру. Онъ ню већъ зове пола у шали, а пола озбиљ: „бабомъ, остроконћомъ“ а она њега зове: „полугомъ, Бундевомъ.“ — — —

30-те године брачногъ живота онай момакъ и девойка, младожења и невћста, мужъ и жена, постаю старацъ и баба. У 30-той брачногъ живота, мужъ и жена подмладе се, у волењу и пазењу. Онда текъ виде да су єдно другомъ потребни. Деца њихова до то доба већъ су дорастла, и разлетила се као птице кадъ остане гнездо. Онда чува єдно друго, пазе се, и ова њега зове старцемъ, а онъ ню: бабомъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Произведена су: помоћникъ начала. окр. београ. поручникъ Алек. Николаевићъ у чинъ ш.-капетана; а помоћникъ начала. окр. смедеревскогъ ш.-капетанъ Таса Кузмановићъ у чинъ капетана.

— Експедиторъ попеч. правосудія Іов. Ђетміевићъ, постављенъ е за прикр. секр. суда окр. алекс.

Ягодина 15. Мая. Као лепъ и побожанъ примѣръ, неизоставамо саобштити читательима, да е Г. Атанасіе Ивановићъ, циганскій врачлія, поклонію овдашньой цркви єданъ скупоцѣнъ златомъ извезенъ барякъ, подъ именомъ польскій барякъ.“ Истый барякъ 18. о. м. о сошествіе св. Духа, као на данъ заветне обштинске, вошенъ е у лѣтія у полъ. Съ єдне стране тога барика икона е свтронце, као патронъ овдашнѣ обштински, а съ друге стране храмъ цркве овдашнѣ Архистр. Гаврила. Барякъ е у вредности преко 100 ♯ ц.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

У Релю, гди се гробъ царице Іозефине налази, читаће се данасъ годишньій парастосъ. Принцъ збогъ поклона ніе могао опомъ жалостномъ богослуженію присуствовати, али скоро сви чланови његове фамилије были су тамо.

Основанѣ шпитала чифутскогъ у Пешіпу коштао ће Ротшилда 4 до 5. милиона франака. Као што говоре, постаће овай благодѣтельный Шмила великій официрь почестне легіе; за командира тогъ ордена паименованъ е већъ давно.

— *17. Мая.* Монитеръ саобштава данасъ єдну достављену му ноту и о проврагна разнешене гласове о проглашеню царства, изјсняваюћи се, да ништа нечини промену садашньи установленя нуждномъ.

Краково. По нѣстима изъ Беча решенъ е вопросъ у смотрено граѣена гвозденогъ пута на десной обали реке Вистуле, кои ће быти противуположенъ краковскомъ путу.

— Некій графъ Емануелъ Андраси издао описаніе свога путована по Азіи и Африки, у коме ће изчислити многе любопштне догађае, кое е тамо доживіо. Многи важни прилози учиниће ово дѣло скупо, т. е. 25 фор. ср.

— Парна кола, на коима се возіо Њг. вел. Руский царь Николае изъ Берлина у Варшаву идућа, претрпила су несрећу на варшавскомъ гвозденомъ путу, єръ су изъ вагана свога изшала. Њг. вел. царь Никола и Принцъ Фридрихъ Карлъ, кой се у спроводу Монарха налазіо, нису срећномъ нимало повређени. Убите сва су на колима налазећа се лица са страномъ прошла; само двоя кола быда су яко повређена.

— *Фрайбургъ 17. Мая.* Данасъ се могло дивно полѣвећ природе гледати, седамъ дута быле су єдна преко друге, кое су цело восточно небо съ читавимъ моремъ сайности фарбе обасуле.

— У Америки између Бифала и Нев-Іорка на рѣки Генесу свршиће се скоро єдна одъ найзнатнія ђупрія све-

та. Изъ реке подижу се камени стубови у висини одъ 30 стопа, на њима почива 200 стопа висока ћупрія; ова ће ћупрія у висини 230 стопа, а у дужини 500 стопа реку покрити. Преко 600 центій гвожђа употребило е се само за ексере, а дрва одъ 210 јутара земљ.

— Съ једнимъ чудноватимъ планомъ занима се сада неки Савиз у Паризу. Онъ каже, съ обичнимъ картама непостизава ни једанъ човекъ достаточна географична знања; као што се ботаническе баште, звериницы и т. д. устроиваю, тако треба и живе карте да се начине. Тако е прече у једномъ полю Француску представіо; садъ предлаже, да се Бульонска шума у карту европейску преобрази, са свима планинама, долинама, морама, рекама, и т. д. у одговарајућемъ сораз мѣрію. Све планине треба да се подигну, и то у форми, као што е у природи имаю, у свима рекама треба вода да тече, нуме треба да се означаваю съ правимъ дрвима, кое на месту расте. Сва рудокопна да имаю свое руде, свака варошь свое право положенъ; а гвоздени путови опредѣли ће се съ математичномъ точности. И главне ћупріе, канали и т. д. неће оскудѣвати. Ово цело назваће се геопласть, (земльостворъ) и колико е испланисній и чудноватъ овай планъ, опетъ е вѣроятно, да ће се моћи удѣйствовати, єръ се многи о томъ интересираю.

— *Дармштатъ*. Ондашнѣ новине обнародовале су законъ о грађанскомъ праву и о женидби, по комъ нитъ се може грађанско право получити, нити се човекъ ожени, докъ не напрши 25. годину.

— *Паризъ 17. Маја*. Найнажніа нота, кое е данасъ обнародована у Монитеру, овако гласи: „Неке страше новине труде се, да увере свету о истинитости онога разношења, као да су съверне силе готове, предпоставляюћи неке могућности, обновати савозъ одъ 1815. год. и да су напредъ опредѣлили границе, кое Француска при промени своги начина правленя неће смета преступити. Ово е разношенѣ давно; могућности, кое ово за изговоръ узима, немаю никакове вероятности. Ништа непоказуе, да е нуждна промена у нашимъ установленямa. Француска уважа сопственый миръ; све силе стое у пріятельскомъ сношенію съ њомъ, никадъ нису имали мањ приліке, да се у наше унутрашнѣ послове мешаю, него садъ, и ове знаю, да бы Француска у ставію была кадъ бы се нужда показала, њеним правама почитанѣ избавити, исто тако, као што уме она почитовати права и други народа; али нѣма права нити се одричу, нити имъ што годъ прети. Падшимъ партама остае као и прече, да могу на страно посредственаћ рачунати, да бы њиховимъ желима противъ народнѣ волѣ побѣду стекли; ова стара хитрость неће имати друге посљедице, него да ій ићутъ нећма, земля омрзне.

По овой ноти, могла бы се промена државоуправленя за отдожену сматрати, кадъ, да су и ефектима налози отпали, да империялистичне ревантедѣ мало обуздаю.

— *Ирландска*. У Килкенаю падала е црна киша као мастило, кое е 20 минути трала, и целу варошь и сву околину у црно обукла. Люди, кои су се напољ десили, кадъ е киша падала дошли су црни као Арапи своимъ кућама. Стра како одъ кише, тако и одъ Арапа био е великій.

— *Мајнцъ*. У палати Іоханнисбергу спрема се дочекъ за високогъ госта кнеза Метерниха; онъ ће доћи тамо први дана месеца Јунія.

— *Буръ*. Градъ, кой е кодъ насъ ово дана падао, школіо е много усевима. Вести изъ Комората гласе, да и тамо ніе болѣ. Кажу да су зрна одъ једне фунте тешка падала, и многе јагањце и овце потукла.

— *Шлангенбадъ*. За асталъ руске царице набавља се свакій данъ: 150 петлова, 6 шункій, 4 печењице по 40 фунтій, 60 фунтій рибе, 1000 ја и т. д. Фини сосови долазе изъ Енглеске и Француске. За дворскимъ асталомъ ручаю свакій данъ 18 лица, а за камерскимъ асталомъ њих 36.

— *Паризъ 19. Маја*. Противу новина Пресе намерава власть строжіе мере предузети. Сѣклъ е ићутъ једный органъ якаче мртвы републиканаца. Новине Журналъ де Турнинъ забрањене су у Француской.

— *Берлинъ*. Руский државный канцлеръ графъ Неселроде, отишо е 18. о. м. одавде у Ваймаръ, а одавде ће къ руской царици у Кисингенъ. Овде се издаю једне полицайне новине, кое нико други осимъ полиција неможе ни држати, ни читати.

— *Америка*. Кошута очекую у Албанй. Невачица Жени Линдъ почеће опетъ јавно певати. Садъ е удата за некогъ Хамбуржца по имену Голдшмита.

Оглас.

(51) (1—3)

Долеподписаги продаемъ мою у Смедереву постоећу кућу са доста пространимъ плацомъ, и на врло лепомъ месту на разкршћу близу пијаце и новозадаћене се цркве, као и једанъ поредъ дунава виноградъ одъ 4,000. лоза ливаду одъ 2½ косе са доста различитимъ воћкама празанъ плацъ 2. дана ораће земљ за садење винограда и то све у једной огради; кой бы исту кућу съ виноградомъ или саму купити желіо, нека се мени у Крагујевцу, или брату моемъ Маринку Стодиновићу у Смедереву ради погодбе пріяви.

У Крагујевцу 28. Маа 1852.

Д. Стодиновићъ,
Подворучникъ II. роте I. батал.

(52) (1—3)

Мой плацъ 5 и по фати съ лица ширине и 40 фатій дужине, на коме е једанъ велики подрумъ одъ камена озиданъ, и кои плацъ лежи према Пивари у сокаку што иде касарни, продаемъ своевольно, ко жели купити нека се управо на мене обрати у абаџійской улицы, у дућану.

Іована Павловића.

(53) (3—3)

Долуподписаный кои е објавленіе за Словарь просто и политично Турско-Србскій издао, умољава ГГ. скупителѣ превумерантa, да бы до сада неће уписане превумеранте найдаљ до конца овогъ месеца Маа припослати му изволили.

У Београду 13. Маа 1852. год.

Ђорђе Ђирићъ,
преписачъ.

обали једнога езера, у коме се пастирке наоде, кои сладость имали смо привилну похвалити при једномъ доручку. Довече утврди се іошть већма помирењ у гостиливицы при чаши пунча. Оба противника постали су пріятельи, кадъ смо се у Шамбери разстали.

МИРОЉА.

(Речница за жалость.)

Вино — вино е найлъпша вода на свету. *У* вину лежи истина" и „люди піяни и луди говоре истину" кажу пословице свію народа. Єрбо човекъ ако ніе лудъ, онъ неће толико лудъ быти да говори истину — а тако исто и ако ніе піянъ віномъ, онъ неће се толико одушевлевіемъ за истинитостъ опити да истину говори. И паметни люди чуваю се да се неопію, и мешаю вино у воду, само за то, да не бы кадъ се опію рекли пођеково ричъ кои е истина и искрена. Пріе потопа зато ніе валяо свіетъ што ніе было вина, и по томе онда ніе међ' людма никако истине и искрености было. Све е єданъ другогъ варао. Зато Богъ науми поновити свіетъ. Пушти великій потопъ. Киша е ишла 40. дана, и отудъ сада аковъ има 40. ока. Потопъ е подавіо све люде, само е остао Ное, са своіомъ фамиліомъ; и пошто су сви они люди кои ніесу любили истину подавили се, престане киша: земля се осуши, и Ное чимъ изъ ковчега изађе, заплете се преко єдне вінове лозе, ађео истине покаже му како треба то свето дрвце обдѣлавати, и библія намъ после сведочи да се Ное при опію, и онда су текъ његови сынови познавали, кога е волію, а кога ли мраію, єрбо онда е искрено єдне благосиліло а єдне проклиніло. Од како е вино на свету млого манѣ грехова има, него пріе потопа, єрбо човѣкъ кадъ піе, а онъ спана, кадъ спана онъ ништа неради, а кадъ ништа неради, онъ ништа и нетрепи. — Вино и воду нетреба мешати, то е бирташки посао. Има една пословица кои каже: ако мешаніъ воду у вино, кварніъ вино, а ако немешаніъ онда кварніъ себе. — Быти піянъ, то толико значи: колико быти совршено задовољанъ са овимъ светомъ. Єрбо човекъ кадъ е піянъ нѣму е онда што но веле равно све до Косова — Господа и богати люди немогу се нигда опити. Єрбо ма колико они были піяни, светь о њима не каже: были су піяни, него были су весели; мали люди и сиромаси, како се нало разпеселе и певаю, оно нико некаже: ала су весели; него сваки каже: ала су піяни као земља. — Грци кажу да вино треба пити у свима онимъ месецима, у коима имену има писне *рџ*, то е лѣпъ совѣтъ, єрбо таки месеци падаю обично зими; Срби држе ту пословицу и управляю се по той грчкой мудрости, али управляю се и по своіой пословицы, кои вели: „Маи, Юніа Юлія и Августа; но некваси віномъ уста, остаће му капа пуста." И тако вино може се цивле године пити. Вино е свуда умешано у друштво човечіе; кадъ се човекъ съ киме побратими ту мора быти чаша вина, у цркви вино представля крв Христову; кадъ човекъ умре и ту га жртва мало вина поспу, да га мине жеља; при венчаню мораю момакъ и девойка єрпити мало піна.

ИСТОРИЧНЕ ОНОМЕНЕ

(Изъ прайске историје.)

1701. год. Фридрикъ I. назове се кралѣмъ Прайскимъ, и буде признатъ подъ томъ титуломъ одъ осталы Европски држава, на утрехтскомъ миру. Око то доба, єдну годину раніе, основана е академія учености у Берлину.

1713. год. Вилхемъ II. сынъ његовъ дође на престолъ. Онъ е снажно подпомагао науке и све вештине у своме кралѣству. У рату са Шведима, добіе Войводство Штетинско, кое одъ Шведске Поморанће одцепи, и са Прайскомъ саедини. Онъ се у битки одликовао. Войску е у болѣ станѣ довео. Онъ е се држао Цирусовогъ основа: да само добра и јака войска чини државу срећномъ. Онъ е ограничіо криминалне процесе само на три месеца. Сазидао е у Посдаму здање за душевно и тѣлесно неговањ солдачке ћеце. Умре е у своіой 52. год.

1740. год. Његонъ сынъ Фридрикъ II. ступи на престолъ, то е онай когъ су доцніе прозвали великимъ.

1741. год. Добіе битку кодъ Молвица.

1742. год. Добіе бытну кодъ Часлау, и по томъ исте године покори Шлезію.

1744. год. Фридрихъ II. започне наново ратъ, после трактата савоза у Франкфурту.

1745. год. Добіе бытке кодъ Хохенфридберга, и кодъ Сора. — Заключи миръ са краљицомъ Маћарскомъ, и са Саксоніомъ потврђујући уговоре Братиславске и Берлинске.

1756. год. Фридрикъ II. уће съ войскомъ у Саксонію. —

1757. год. Француска, Шведска, Русіа и Аустрія савозе се противъ Фридриха II. — И онъ ій побѣди кодъ Прага, Росбаха и Лиса.

1758 — 1760. одржи побѣде у Цорндорфу, у Лигницу и у Торгау.

1762. год. у Петрсбургу измеђ Русіе и Прайске; а у Хамбургу између Шведске и Прайске буде миръ учињенъ. Битку кодъ Фрайберга добіе прайски принцъ Хенрикъ.

1763. год. Миръ буде учињенъ у Хубертсбургу између Прайске, Аустріе, и Саксоніе (онда е у Аустріи владала Марія - Терезія.)

1772. год. Фридрикъ II. присаедини своимъ земляма, и нову Прайску, кои се састояла изъ одгрызутогъ комада Польске.

1778. год. Ратъ се поведе између Прайске и Аустріе сбогъ наслѣђія у Баварской.

1779. год. Буде учињенъ миръ.

1786. год. Умре Фридрикъ II. названый: *„Велики Фридрикъ"* и слѣдовао му е на престолъ Фридрикъ Вилхелмъ II.

1790. год. Савози се Прайска и Турска, противу Русіе и Аустріе. — И потомъ савози се са Польскимъ кралѣмъ и републикомъ.

1791. год. Савози се Прайска и Аустрія да се бране противъ Француске. — Краљ Прайски уће са силномъ войскомъ у Француску, пође Шампању, но одма буде узбіенъ и изтеранъ.

1795. год. Миръ и уговори буду учињени у Базелу, између Француске и Прайске.

1797. год. Умре Фридрик-Вилхемъ II. и ступи Фридрик-Вилхемъ III.

МРВИЦЕ.

На чему стои Небо? — (на Небу.)

Коме е човекъ на штетни надъ пусти браду? (берберима.)

Ко е умро а ніе се родіо? (Адамъ и Ева.)

ца, што га е случай тако срећњим учинио, ерь при избору супруге, ніе дозволљао видити е пре свршетка венчања. Ибраимъ Ага, кой се съ єдномъ старомь женомъ разпустіо, осети, да е натра младости на ново у њму букнула, кадь е прьвый путь угледао лице Амине, њгове младе супруге; онь се у ню смртно залюби. Свадба се сврши съ великимъ торжествомъ; свако вече были су позивани найбольи свирачи варошки, да му свирао и певаю љубовне аріе; свакій данъ позивао е све сродніке, да ова весела съ њима дели, кои су се до дубоке ноћи продуживала. Амину е обасипао свакимъ могућимъ поклоніма и она е у очима своєъ љубезника све драженствія постаяла, њни последньи полюбци были су му свагда найслађи и найобчарателніи.

Кадь су весела већъ неколико дана у вароши траяла, хтео е Ибраимъ Ага, да свою младу жену на єдно њгово польско добро одведе, кое е у предњу Бурнабе притажавао. Даде спремити неколико чамаца, на коима веслари начине шаторе, разнообойними барачићима украшене. Да имъ небы дневна врућина досађивала, и да бы се польскимъ ветромъ могли ползовати, крену се после завода сунца. Море е было тихо, небо е свое милионе звезда у таласе посеяло, и чамаць е оставяло за собомъ єдну светлећу брязду. У средини овогъ дивногъ воћногъ покоя певали су грчки лађари љубезне мелодіе свои острова. Єданъ међу њима чињше се да излазе съ тугомъ ватрену неодговараюћу љобовь. Найпре е описивао са страстнимъ изражаима лепоту њгове љубезнице, затимъ постане њговъ гласъ на єдашнуть тужанъ, и поче сиртъ у помоћь дозивати. Али хорь одговори му утѣшително и зажели му, да се надежда скоро, бела као месець у њговомъ срцу увиси. Гласъ певача био е тако пунъ изражаја, њгова песма тако нѣжна, да лепа Амина ніе већъ више разумевала речи, кое е њнъ супругъ говоріо и на њгове умилятости одговарала е ова само равнодушно. Грчка песма пробудила е у њномъ срцу тавне сањ о срећи, али сањ поставе скоро затимъ заактеванъ, и кадь е изишла изъ чамца, бацы єданъ хитрый погледъ на младогъ лађара, кой е певао, захтеваю беше већъ љобовь, љобовь восточна, нестрпљива, снѣжа, за уживањемъ жедньа любовь.

Польске пріятности нису могле Амини избити изъ главе младогъ Грка съ љобови дишућимъ гласомъ, и она ніе показивала да е задовольна съ веселима, съ коима е њнъ супругъ окруживао. Често се тужила да е удаљена одъ свое фамиліе, да ioй се чини време далеко, кадь ће своєга супруга драженства, умилянимъ предусретанъмъ моћи одговарати. Ибраимъ Ага, неимаюћи прече жељ, него да се своіой невести услужавъ покаже, заключи, да се у варошь повратн, где су на њга и други послови изчекивали. Текъ што е Амина у свой харемъ дошла, даде къ себи дозвати єдну одъ ове жена, кое господина матеріе или предмете за њново украшеніе довосе. Да бы е на свою страну придобила, даде ioй неколико дуката. Стара бака разуме одма, шта Амина одъ њ зактева, ерь ioй то ніе было прьвина, да као зброноша у тайнимъ љобовнима харема служи. То су оне тете, кое подъ видомъ фамилярны привржениха у кућу се у влаче, довошењемъ новкавы гласова добиваю велику наклоность госпоя и господара кућевны, умиляваю се око деце разнимъ приповедкама, разнећу карте, гасе углењъ носе љубовне глагове и нема дѣла, кое небы за интересъ учиниле. Љубовь е на востоку великій посао жена: млади се љубе, а стари су младима у помоћи да њюне страсти задоволъ. — Ова се извести точно о свима обстоятелствама при путованю на мору и пошанши увери Амину, да ће ioй скоро ићсти о њномъ љубезнику довети.

Посредствомъ свога пространогъ искуства наће баба скоро младогъ Грка. После надлежны предохранителны мера, кое паметь узети заповеда, поверя му она, да се єдна млада лепа госпа смртно у њга залюбила, и да она горе у нестерпљењу, да се съ њимъ на само разговори. Овай младый човекъ прими ову вѣсть съ усхићењемъ, и што е више весравньена лепота ова стара мамица о његовой непознатой љубезници набројавала, то е онъ све више осећао живо нестерпљењ у срцу да е ioй сваку љубовь укаже, коју такова страсть и такове драженства заслужую. Али кадь е бака съ њиду представленя о срећи уображенѣ Грка подпалила, преокрене на єдашнуть свой тонъ и стане описивати тиранство и сапернљивость Ибраимъ Аге. Препоне узиламе младога Грка іошть више, и кадь е стара продужавала описаніе о небровнимъ сметняма, кое га одъ њ̀ове љубезнице удаљена држе, падне онъ предъ њюномъ на колена, стисне ioй у руку неколико дуката и замоли е, да сва могућства употреби, како бы се съ Аминомъ састати могао. Кадь е тета пріятельски њговъ природный разумъ похвалила, отиде она съ тимъ обећањемъ, да ће скоро све њгове жељ испунити.

(Край слѣдує.)

ИСТОРИЧНЕ ОПОМЕНЕ

(Заимствати дана Парижа.)

14. Јюніа по новомъ календару 1789. год. букнула е прва француска революція у Парижу. И заузме народъ Бастиљу.

5 и 6. Окт. 1789. Народъ изъ Париза оде у Версаль да краља у Париз доведе, кои е одъ то доба у Парижу седіо.

14. Јюлія 1790. год. Учињењ е савозъ између свіо, и часть и свѣтковина на марсовомъ полю.

20. Јюніа. 1891. год. Утече краль Людникъ XVI. изъ Париза, и буде у Варенсу уваћенъ, и 25. Јюніа опетъ у Паризъ повраћенъ.

13. Септ. 1791. год. Краль прими прьвый уставъ и закуне се на њга.

1. Окт. 1791. Прво засѣданіе законодавнога скупштине.

20. Јюніа 1792. Побуне се предградіа Париза. Народъ продре у краљеву палату Тиљеріе, и приволи краля да цркеву републиканску капу мете на главу.

10. Авг. 1792. Народъ нападне на краљеву палату, и освои е. Краль утече у народну скупштину. Краль буде сбачень и ушшенъ.

2 и 3. Септ. 1792. Млоги ушшени побіени су у тавницама.

20. Септ. 1792. Заключеніе законодатне скупштине. Народный конвентъ (саборъ) држи прво засѣданіе.

21. Септ. 1792. год. Република буде проглашена.

6. Нов. 1792. год. Почетакъ процеса краля Людвика XVI.

21. Јан. 1793. год. Краль Людвикъ XVI. буде на піяци явно посѣченъ.

6. Апр. 1793. год. Постављено буде ново правительство: „одборъ среће обште“ као найвећа власть.

№ 45. У Београду, у Петак 6. Јунія. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Второгакох и Петкох. Цена му е годишне безъ заштаа 12. гр. а полгод. 7 гр. — са заштаом 4. по' цр. а по' год. 8 гр. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ нли у канцелярію по' гр. на пола год.

ТУГА.

Бледа месецъ кроз облаке сіа
Тіо море зраке му одбія;
А край мора тућинъ еданъ седи
Суле роша и на месецъ гледи
Гледи месецъ па му збори вако:
„Ой месече куда хитишъ тако?
Я те истомъ сада текъ угледа
Али в то сво ми се неда.
Судба крша, све ми иде ближе,
Два, три, дана, па ме нестъ и стиже,
Стан' месече іошт' мало о! стани
После хитай ка овойзи страни,
Гди но Дунавъ, Сану ладну піе
Гди с' надъ њима Београде віе;
Тамо хитай, на тамо застани
Гди я мое мило све остави,
Изліоби ій редомъ место мене
И кажи имъ, да имъ братацъ вене,
У младости текъ развитомъ цвету,
Утућенъ у далекомъ свету;
Тражи ово, што неможе наћи
Бръ ће њему скоро сунце заћи
И докъ звона тужанъ гласъ зазвони
Тадъ ће престатъ судба да га гони.

И. *)

УДВОЙ.

(Крај.)

Затимъ легне онъ; и я га скоро чуемъ, гди рче. То ми усели добро мнѣніе о њему, и њговъ санъ помири ме съ њговомъ лакомисленошћу.

Имао санъ еданъ часъ Штерва са собомъ, и читао самъ га то есть гледао самъ само, еръ моє мисли быле су са свимъ разселне; помислимъ на овай чудноватый случай, и на опасне послѣдніе брбљина; бадава самъ се трудіо, да провађемъ средство и удвой уклонимъ. На еданутъ чуемъ, гди неко на врата тупа; и се тргнемъ, быо е онай ладнокрвный Енглезъ.

„Могу л' съ вама на само говорити?" рекне ми онъ.

„Зашто не, одговоримъ му я, но одите да дођемо, да небы мога друга пробудіо.

— Спава ли?

— Ето видите."

— Мой младый пріятель спава такође. Да, срећно е преме младости, кадъ се може на прагу опасности животъ спавати! Мени наймања брига, наймања неповольность одузима санъ. Она два млада човека имаю мужественo срце. Заръ небы была штета, да еданъ одъ њи погине?

— Зайста, то бы была велика несрећа. —

Садъ смо ишли съ великимъ корацима по аліи гостилнице и разговарали смо се. Было е еданъ сатъ после поноћи, и найлепше майско време. Истый Енглезъ беше честитъ човекъ, ком ме е овако говоріо:

„Вы сте се као и я трудили да ій помирите; и у надежди, да ћу се съ нама у некомъ намереномъ плану согласити, дошао самъ къ вама да вамъ се поверимъ. Имайте доброту да ме послушате.

„Вилиямъ Д** онъ е найстарій сынъ еднога енглезкога великаша. За време путована повереанъ е момъ надзиранію. Више пута изишло ми е за рукомъ, и то не безъ труда, да га заштитимъ одъ велики опасности, у кое е падао због натрености свогъ карактера. Сада се враћа у Лондонъ, и на граници Италіе, коју бы морао сутра остатити, заплео се у еданъ удвой; онъ е тако ревнъ у опасности, да се близу пристаништа удвои. Судите господине сами, у какву самъ неволю дошао. Треба признати, да е Вилиямъ јако увређенъ, да е њговъ противникъ учинio еду погрешку, коя се неможе извинити, да е овде честь повређена. Мени се чини, да се удвой неможе избећи. Но заръ неможемо мы осуетити баръ рђаве послѣдице удвоя? Та то само одъ насъ зависи.

— На кои начинъ?

— Пристаните на еду странпутицу, коя ће све изравнати. Дай да учинимо, да се пиштоли ова два противника само съ барутомъ безъ олова напуне; онакій ће избећи свой пиштолъ безъ икакве несреће; а мы ћемо онда безъ опасности старати се, да ій помиримо.

— Ово е съ некомъ вештиномъ и тайности доволно могуће. Я самъ готовъ, да вамъ у томъ помогнемъ. Я нећу никда перовати, да сурово предразсуђенъ, коя увређеноме заповеда, да увредителя казни, може кда свеђоцима увреде забранити, да се нѣкими правнимъ слѣдствима противе. Свако предузеће, кое осуећава проливанъ крви, вредно е похвале.

*) Ова и песма писана у Италіи у Ливорни, одъ еднога младога Србина, коя и у Бечу учіо, а сада слабогъ здравља ради у Италіи се бави.

Енглезъ ми притисне срдачно руку, и мы се полако одвучемо опеть у наше собе.

Истина, Енглезъ ми ніе казао, како е скоро овай варљивии удвој, али онъ се чинише тако известанъ одбромъ излазку нѣговогъ плана, да се я далѣ за то нисамъ бринуо. Умирекъ овимъ разговоромъ о послѣдицы удвоя, чекао самъ спокойно зору, и читао самъ међутимъ доста расеяно неколико глава изъ мога Штерна.

Мой собный другъ спавао е іошть, кадъ е кондуктеръ поштанскій кола ушао, да намъ яви, да су коньи упрегнути. Онъ се обуче за десеть минутій.

— „Између осталогъ," рекне онъ при облачењу, „я имамъ само пеште пиштолѣ, немате ви какве друге боље?"

— Немамъ, одговоримъ му я, него имамъ само еданъ римскій ножъ, а я тай самъ узео са собомъ, више због редкости, него због потребе. Али Енглези имаће извѣстно бойне пиштолѣ, и у найгоремъ случаю, шта бы было, кадъ бы ту стварь одложили, кадъ у Шамбери дођемо?

Мы одемо къ Енглезима у ономъ тревутку, кадъ су они намеравали къ нами дойи.

„Моя господо", рекнемъ я, „преко ноћи промисли се човекъ, и кадъ се човекъ после лютњи наспава, постане обично мирань. Разумѣ предузме опеть своя права, и што се изъ почетка врло озбиљно чинило, показало се после са свимъ маловажно. Само валяо да обе стране мало попусте, па се я надамъ. — — —

Г. Н** и Виліямъ пресеку едновремено мой говоръ. Овай последньій ніе показивао више огорченѣ као прошлогъ дана, али на решителномъ гласу оба противника познамъ, да нема изгледа за поправленѣ.

— Шта вамъ драго! продужимъ я. „А вы се борите, кадъ нећете башъ никако да се помирите. У осталомъ морамъ вамъ примѣтити, како е неправедно, да се због ваше препирке у Сузи одъ пута задржимъ. После тако дугогъ одсуствія изъ могъ отачества, жељно чекамъ, да ступимъ на границу Француске.

— То може безъ сваке препреке пређи, рекне Виліямъ; мы ћемо заедно ноћи, и кадъ се станемо пењати на брегъ Ценисъ, кое више сатій трае, и где коньи полако ногорачаю, имаћемо іошть доста времена.

— „Али мы немамо пиштола", покушамъ я іошть сданшуть, не бы л' се помирили.

— Я ћу вамъ мое дати, уће намъ овде Менторъ у речъ; срамота бы была да ій неузмете.

— Я ій примамъ, рекне Н**

— „Дакле айде да ноћемо." одговори Виліямъ.

Г. Н** и я пошемо се на поштанска кола; а Енглези ноћу на свомъ собственомъ нитову, кой е за нама полако ишао.

Путъ на брегу Ценису права млога кривудања; на комъ се, као заплетена пантљика тамо амо ніе али више стрмении стаза за пешаке превраћаю путь. Кадъ су кола на врху брега попела се была, сађемо мы сви заедно съ кола, и ноћемо еднома пешачкомъ стазомъ, затимъ десно свртувши, спустимо се у еду узану долину, кой ограничена стѣнама и клама, створила е неку усамлѣность кой е одъ свію човечій погледа сакривена была.

То е, помислимъ у себи, са свимъ усамлѣнъ предѣлъ, где зима и дивльи звероња живе. Редко ступа човечія нога овде, осимъ каквы залутавы пастира, или ловаца, кои медведе гоне. Данасъ доводи овде случай человека, кой издалека долазе, туће языке говоре, и коима е овай предѣлъ такође непознатъ. Нья двойца изићи ће едакъ другомъ на сусретъ, да крвь пролію, а друга двойца прате ій, да буду сведоцы убиства, каково е маюшно и сурово ово позорје, кое ћемо на онако величественомъ позорищту представити! Кадъ бы насъ какавый сиромашный обитатель ове самоће видіо, како бы наша предразсуђења оплакивао! шта! мого бы повикати, ови странци долазе, да наше обичае и нравы виде, и то е позорје, кое намъ они о своимъ обичаима и нравима представляю! Одъ дальне двеста или триста миля хите овамо помоћу нѣковогъ богатства, да учине путь задоволства, као што они веле, къ нама, и еданъ другогъ убіяю. Они бы намъ се смели и сажалѣвали бы насъ, ови добри планинци, и имали бы пуно право. И зайста, канва будалаштина! овде влада скоро вечный миръ, и овай миръ да се убиствомъ наруши. Да, ова дивля природа ніе тако ужасна као што су люди!

Они се зауставе, и то прекине моя разсуђавања. Сведокъ Виліяма извади два пиштола; пружи мени еданъ, а другій поче пунити. Я самъ видіо ясно, и два борца видили су тако исто; где се четири куршума међу нѣговимъ простима саю, одъ кои еданъ буде у цењ спуштенъ. Я самъ га гледао съ немимъ удивленѣмъ, и почнемъ на превару слутити. Кадъ е было готовъ, даде ми барута и еданъ куршумъ. Необична лакоћа истоть куршума промени одма природу мога удивленя, и упозна ме съ хитримъ лукавствомъ. Ништа друго ніе было, него одъ запушача вештo парезанъ и съ нечимъ намазанъ куршумъ, кои е изгледао, као да е одъ олова. Овай добрый Енглезъ провео е еду часть ноћи са граћењемъ тій куршума. Я напуњамъ другій пиштолъ и предамъ га Г. И** кой е деліо заблуђенѣ съ нѣговимъ противникомъ. После измереногъ удаленя, поставе се ова два млада човека еданъ према другомъ, и како я, тако исто и старый Енглезъ были смо совршено уверени, да се крвь неће пролити. Менторъ викне іошть еданшуть.

— Станите моя господо! истина чудновато е, што ми текъ садъ пада на паметь, али іошть е време, да се предупреди. Место, где се мы налазимо, са свимъ е пусто, и удаљено одъ сваког обиталишта; овде ніе се падати помоћи за онога, кой ће моћи тешко ранѣнъ, пасти; мы сведоцы несмемо допустити, да се вы овде борите.

— Та ваша примѣтба долази доцканъ, одговори нестрпѣливо Г. И** мы смо дошли. Съ тимъ горе за онога кой се неће више пратити; коцка е бачена.

— Соглашавамъ се! одговори Виліямъ, и онали свой пиштолъ, кой е наравно само пуњанъ одъ себе дао. Еданъ орао полети са стѣне пиштећи гласко, и изиду разны гласова грабљивы птица одговоре нѣговомъ пиштанко.

Садъ опали Г. И** и непогоди исто тако.

Ова господа хтела су ваково почети, али нама изиће за рукомъ, да ньково тврдоглавіе побіђимо. Мы ій обавестимо, да е честъ я одногъ и другогъ сачувано о-рана. Г. И** призна своевольно свою погрешку, а Виліямъ ясноведи, да е было мало напрасить. Они се приближе еданъ другомъ, и рукую се за знакъ помирења, а мы поштамо, да изведемо изъ оногъ места оба борца, кои су были уверени, да су оловни куршуми покрай њиовы ушію прозуяли; и кои то и данъ данашньій верую.

Мы стигнемо пешке до Хосница, кой се на врху прелаза наоди. На той висини одъ 6000 стопа было е разчишћенъ снегъ, тако, да намъ се чинило, као да смо на еданшуть изъ лета у зиму прешли. Хосницъ лежи на

А ко се родіо а ніе умро (свакій ков живи)
Коя кућа найдуже траје, а найманѣ новаца стане? (гробъ.)
Ко нѣма кадъ сви плачу? (попови.)
Колико има смртнехъ гријехова? (само єданъ, а то є онай кои се смрћу казни.)

Дашто ми та да што? у свима окружнымъ нарошима осимъ Београда, Смедерева и Ягодине, нема добра?

Читавъ є светь єдна погача, крижке, то су части света; залогаи, то су државе; краљеви и владателји и сви људи кое држимо да су велики, ништа друго нѣсу него мрвице.

Єданъ баталіонъ солдатій путујући требао є да проће кроз єдну шуму, у коіой є было айдука; заповедникъ тога баталіона Генералъ Хазъ, моліо є управителя облишћ нароши да му даде четири пандура, да га съ нѣговимъ баталіономъ кроз шуму пропрате.

„Свадбу чине Дунаво и Сава.
Окумили ваљевску Дрину;
Старогъ свата скадарско езеро,
А девера кишу изъ облака.
Сви се свати были напунили,
Али нема кише изъ облака.
Поручуе киша изъ облака:
„Ой бога ми Саво и Дунаве,
Немогу вамъ у сватове доћи,
Бръ се спремамъ Ваљеву на ватръ."

У башти учредничества Шумадинке, оне ће є Мирођія была, посљане су љубенице и крастанцы, кадъ на есенъ сви оберу бостанъ, да и онѣ има шта брати.

Єданъ судъ осуди єдногъ криваца на вѣчну робію; измеђ осталогъ, заключеніе пресуде гласило є овако: — „после истеченія вѣчне робіе, да се криванъ слободанъ одпусти кући."

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Јавили смо прије неколико дана, како є овдашнія публикумъ было забавлявъ и увеселявъ фаерверкомъ и пуштаћи ракетла, ков є Инџинирь Г. Цурхавеъ баћени се овде у гостима, правіо. Истый Г. спремао є опеть єданъ малый фаерверкъ, и у понеделникъ, неку смесу, тралю є у мермерномъ чанку, но повсереће одъ трања то се унали, пукне, и повређутогъ господина тако израни, да є истый после неколико сатій и преставіо се. Тѣло є нѣгово 3. Јунія сарањено, при погребу было є доста света изъ свакє класе. Свакій кои га є изъ ближе познавао жали га.

— Досадашнія капуџанъ у Цариграду Апостоловићъ постављенъ є за драгомана, при Агенціи Србской.

— Г. Епископъ шабачкій Јоанићије приспео є у Београдъ, где ће се неколико дана бавити.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Говоря се да ће баронъ Ротшилдъ кои нема деце, учинити наслѣдникомъ свога приватногъ имања, сына нѣговогъ млађегъ брата Соломона; исто имаћ цѣни се на 10 до 12 милиона форинтій, а кажу да и остале свое сродніке ніе заборавіо.

— Електротелеграфичны савозъ између Енглезке и Ирландске совршено є приведенъ у дѣйство. Прва вѣсть послата є изъ Дублина у 8 сатій и стигла є у Енглезке новине око 10 сатій. Намераваю іошть друга три телеграфа преко Георгіевогъ канала повући.

— У Енглескимъ новинама Таймсу пише єданъ дописатель изъ Новогъ Іорка, да Америка стои на прагу велике трговачке кризе, бесилно шпекулације прелази сваку границу, гвоздени путови, кои єданъ милионъ коштаю почињу се градіти съ єдномъ четврти истогъ капитала, найвеће гостолюбије зидаю се на вересію, и у свима гранама послова тераю се до у лудило нова изобретенія. Свемогућій Доларъ, вели онъ, има свой храмъ у свакой њиној. Њгово обожаваћ постало є обште. Златна земља, златанъ векъ, ни очемъ се другомъ нити чуе нити говори, нити свима, него о злату. Кой зна какавъ ће іошть уплывъ имати Калифорнія на Американце.

— *Парижъ 24. Маи.* Нема пріятнієгъ положенія, него што има законодателно тѣло, єръ є нѣгово опредѣленѣ све принати, што му државный Совѣтъ предлаже. У препираню о последнѣмъ предлаганю закона, поради кривица, кое Французи у странныхъ земљама учине, одликовао се Бутѣ де Леклизъ говоромъ противъ истогъ закона, али на свршетку буде опеть примљенъ са 105 противъ 5 гласова, што є и право, почемъ є овай законъ за сплетке француски бегунаца постао прека нужда.

ЯВНА БЛАГОДАРНОСТЬ.

При полазку моме назареће у дућану Господара Николе С. Шоповића, заборавимъ несу съ новцима у нѣговомъ дућану подъ 7 звезда, кои кадъ є нашао писао и ставіао ме у путу и повратіо, на чему, незнамъ другогъ пута, него овде явно му благодарити.

Коста А. Стефановићъ,
трговацъ ваљевскій.

Огласи.

(59) (2—3)

Долеподписати продавћу моју у Смедереву постоћу кућу са доста пространим плацомъ, и на врло лепомъ месту на разкршћу близу пијаце и новозаиданће се цркве, као и єданъ порећъ Дунава виноградъ одъ 4,000 лоза ливаду одъ 2½ косе са доста различитимъ воћкама праћанъ плацъ 2 дана оране земљ за садење винограда и то све у єдной огради; кой бы исту кућу съ виноградомъ или саму купити желіо, нека се мени у Крагуевцу, или брату моемъ Марінку Стојановићу у Смедереву ради погодбе пріяви.

У Крагуевцу 28. Маа 1852.

Д. Стојановићъ,
Подпоручикъ II. роте I. батал.

9) (1—3)

Кодъ Іована Божића, касира комарапіе Београдске има на продаю 1000 комада рубія лепи, свирпріе за панизъ женски, кой има волю купити, нека се нѣму пріяви.

ТЕЧАЈ НОВАЦА У ВЕЧУ.

Дукати	20
Сребро	19

У Књижопечатни Княжества Србіе.

№ 46. У Београду, у Вторникъ 10. Юнія. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ пошта 15. гр. а полгод. 7 гр. — са пошталомъ по' гр. на по' год скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцелярію по' гр. на пола год.

КАРАВАНСКИЙ МОСТЪ.

Намећу красны предѣла, кои се у околини Смирне видити могу, валаши се єданъ, кой найвише они посѣћуйу, што желе одати се пріятномъ сматрању или тужномъ спокойству: а то е караванскій мостъ. Подъ широкимъ лишћемъ велики платана и на обали смирен, покрай градски капія текуће реке, начињена е єдна лепа ћошка, одъ кое су решетке лозомъ обрашћене; кроз ню налази путъ и цветакъ яко мирисаюћегъ камина. Тамо долазе Смирнейцы, да попію по єданъ фиџанъ праве арапске кафе. Ладовина, и тихо шуштанѣ воде приманлюе онде мирне дуванџіе, кои окушаваюћи сладость чибука или наргила, уживаю у исто време красоту богатогъ предѣла, или слушаю певанѣ, кои о любови какогъ юнака пева, или саваюћи прате очима веселе игре млады, подъ платанима скупљены девоякa. Сюда у банти могу се кроз лишће дрва, угледати беле дѣлине жена и њиовъ гласный смѣй чутя. Онде разпростире лепъ гласъ, у средини цвећа, харманію любовне песме; тамо повторава єданъ човоръ млады веселы девоякa крайнѣ стахове песама; мало подалѣ играю се на зеленой мекапой трави трчке игре. При заоду сунца довоси свѣжъ ветрићъ, почемъ кроз поля и банћине пређе, сѣдињене мирисе, нераџа, мирта, ружа и язмина у варошъ. Цела природа чини се као да се спрема за нѣжну свечаность ноћи; лишће шушти тихо, цвеће разсипа свое мирисе, а птице славе своимъ певанѣмъ дражести ноћне.

Было е 1833. године у месецу Мају. Данъ е было врло красанъ; воздухъ е было чистъ и свѣжъ. Велики чопори народа сваког узраста ирвили су у полѣ. За све е было онай данъ, данъ весела радости и свечаности. Неможе човекъ да незавиди овой срећној клими, где свако лепо сунце обитељима исто весељѣ доноси, где се веће преко цвѣтны банћета простире, где читави чопори млады жена съ єднакимъ осмеваньмъ на устама, у дубльини срца съ истимъ надеждама любови пролазе! Седѣ е Ибраимъ паша съ његовимъ Египћанима само єданъ данъ ода удалѣвъ одъ вароши. Сутра, пре него што ружe овогъ вечера узабране, увезу, може непріятељска войска доћи, ону варошъ безъ обране напасти, и съ њоме као съ какиомъ робьномъ поступити. Сви тій люди, кои се сада смею, знаю врло добро, шта ій чека! Но има ли такo велике и брзе несреће, кои любовь у срцу загушити и разневу осмѣху на толикимъ ружичнимъ лицама избрисати може? Опасность се приближуе, али овде е весељѣ свуда, оно ій окружава, оно се явля изъ гласова илядy птица, кроз око плаво небо, кроз ова зелена поля. Смирна ніе воена варошъ; шта се има одъ Арапа плашити? она ће ій разваратити. И тако њиовомъ нагону къ веселю неће ништа моћи сметати, нити њиову несмисленy безбрижность прекинути.

На овомъ лепомъ найскомъ дану седили смо мы при заоду сунца съ неколицинома Смирнейца подъ ћошкомъ кафане караванскогъ моста. Мы смо сматрали красно позоріе, кое се нашимъ очима указивало, и наши пратіоцы чинили су се као да су хтели извинити некость и лакоуміе карактера онданшни обитеља, наброяваюћи намъ сайна богатства, кое е небо њиовомъ срећномъ отечеству подарило. У исто магновеньe уђе єданъ богатъ Турчинъ у кафану, па се посади на єдно празно место, окрене се къ нама и поздрави насъ учтиво, затимъ лупи єданъ о єданъ да му кафеџія доће. Овай доће одма; поводошавши поручи єдну кафу и наргиле. На чертама овогъ човека была е тако дубока жалость изражена, да е нашу пажню на себе навуко. Његове црне очи чиниле су се као да су утонеле, и његови очњаци падали су уморно преко њи. Само туга могла е у стању быт , да му лице борама обасне, єръ његова брада беше ћошть сасвимъ црна. Кафеџія му донесе наргиле и онъ почне полако пушити, премешћаюћи арна свое велике бровнице. Неки пута подизао е главу горе, да гледа лаке наџи свои уста извираюће облаке димова, други пута чинило се, као да е обратіо, свою пажню на трешњ у стаклу наргилета, кое е повлачай дима яко у дежењѣ постављо.

„Ко одъ насъ познае овогъ човека?“ Запита єданъ одъ насъ Смирнейце.

„То е некій богатъ трговацъ изъ вароши.“ Одговори єданъ одъ наши пріятеля, „узрокъ е његове туге єданъ скоро случивши се догађай. Пре неколико месецы оженіо се съ єдномъ врло лепомъ девойкомъ, кою е страстно любіо; овы дана утекла е његова Одалиска съ єднимъ грчкимъ лађаромъ; она се налази сада на єдномъ острову Архипелага, где се нема шта болти одъ гнѣва њенога супруга.“

„Поседина обстоятелства ове исторіе прилично су любопытна“ придода други; „мени е приповедіо єданъ трговацъ на великомъ пазару; обете да е чуете?“

„Врло радо; мы почните, мы ћемо слушати:“

„Ибраимъ Ага, тако се зове овай човекъ, ожени се пре неколико месецы съ єдномъ младомъ девойкомъ неописане лепоте, да бы се и сама поетична повѣя бадава трудила, њены илядy личны дражести и чаръ њиогъ духа описати. Трговацъ благодари Богу изъ дубльине ср-

31. Маја 1793. год. Партаја Монтанијара одржи побједу надъ Жирондистама.

27. Јунія 1793. год. Проглашенъ буде вторый уставъ.

16. Окт. 1793. Краљица буде погубљена.

10. Нов. 1793. год. У цркви Нотр-дамъ, буде слављенъ празникъ названый „*Свечаность разума.*“

8. Јунія 1794. год. Свечаность за „*честъ найвышега существа*“ одређена одъ Робеспіера.

27. Јулія 1794. год. Робеспіеръ буде сбаченъ и погубљенъ.

1. Апр. 1795. год. Побуни се паризки народъ. Хљѣбъ и уставъ одъ 1793. год. буде захтеванъ. Пишегру надјача и умири буну.

5. Апр. 1795. год. Оглашено буде да е миръ съ Прајскомъ у Базелу заключенъ.

22 и 23. Маја 1795. год. Нова буна противу управљајућегъ сабора (конвента). Депутирацъ Феро буде у конвенту убіенъ.

22. Авг. 1795. год. Трећи уставъ буде примљенъ.

5. Окт. 1795. год. Догађаи буне противу конвента. Бунапарта свлада буну.

1. Нов. 1795. год. Постављено ново правительство подъ именомъ: „*Директорать*“ трећи уставъ буде уведенъ. Совете одъ „петстотина“ буде скупљенъ.

22. Окт. 1796. год. Мелмесбура бадава седи у Паризу и ради да се миръ одржи и уговори.

4. Септ. 1797. год. — Буна — директоріумъ одржи побједу надъ умѣреномъ партаіомъ: Корилтъ, Бартелеми, Пишегру и прочи. “

19. Маја 1798. год. Бунапарта остави Паризъ и оде съ војскомъ у Египетъ.

16. Окт. 1799. год. Доће Бунапарта изъ Египта у Паризъ.

9. Нов. 1799. год. Буна — Наполеонъ постане првый конзулъ.

2. Јунія 1800. Наполеонъ поврати се у Паризъ после добіене биткe на Мареngу (14. Јунія 1799.)

24. Дек. 1800. год. Буде пуцано на Бунапарту изъ паклене машине.

9. Нов. 1801. год. Свечаность *обштегъ мира* у Паризу.

2. Нов. 1802. год. Наполеонъ буде постављенъ за пожогъ конзула, докъ е год живъ.

18. Маја 1804. год. Наполеонъ постане царемъ.

2. Дек. 1804. Папа крунише цара Наполеона и царицу Іозефину. “

29. Јулія 1807. год. Наполеонъ поврати се у Паризъ после Тилзитскогъ мира.

19. Авг. 1807. год. Трибунатъ буде укинутъ.

15. Апр. 1808. Наполеонъ оде у Баіонъ. — Почетакъ шпанскогъ рата.

27. Септ. 1808. год. Наполеонъ оде на конгресъ у Ерфуртъ.

9. Апр. 1809. Наполеонъ оде противъ Аустріе.

11. Јулія 1809. год. Папа мете проклетиню на Наполеона, и изкључи га изъ крила цркве.

16. Дек. 1809. год. Наполеонъ разпусти се са Іозефіномъ сбогъ тога што е она была неродкиня.

2. Апр. 1810. год. Наполеонъ вѣнча се са Маріомъ Луизомъ Ћеркомъ цара аустрискогъ.

9. Маја 1812. год. Одлазакъ Наполеона къ војсци, коя е противъ Русіе была опредѣлена. (25. Јун. 1812. прелазакъ преко ријеке Њмна, 14. Септ. 1812. улазакъ у Москву. 28. Нов. 1812. повратакъ преко Березине.)

20. Дек. 1812. год. Наполеонъ доће у Паризъ.

15. Апр. 1813. год. Наполеонъ оде на војску у Њмачку.

9. Нов. 1813. Наполеонъ се врати у Паризъ.

31. Марта 1814. год. Паризъ обседну саюзне силе са своіомъ војсковъ.

11. Апр. 1814. год. Наполеонъ одрече се престола.

3. Маја 1814. Свечани дочекъ и улазакъ краља Лудвика XVIII. у Паризъ.

1. Марта 1815. Наполеонъ извезе се са острова Елбе у Француску.

20. Маја 1815. год. Краљ утече изъ Париза. Наполеонъ доће у Паризъ. (16. Јун. 1815. битка кодъ Линьи, 18. Јун. 1815. битка, и коначна пропасть Наполеона кодъ Батерлоа.)

22. Јун. 1815. год. Друга оставка Наполеона.

8. Јулія 1815. год. Другій свечаный улазакъ Лудвика XVIII. у Паризъ.

МРВИЦЕ.

Каша постае кад се пара са земљ подигне и у воздуху згусне. Уздисаи то е такође пара, коя се око срца згусне, и онда сузе на очи ударе.

Народный обичаи при свадби.

У различнимъ краевыма, различни су обичаи при свадби. У шумадіи, кадъ иду сватови и доће ђевойку, коло игра предъ кућомъ младожењ. Најпре дотрче два муштулукџіе, и онда ђевойке пѣваю у колу:

„Дођоше доходише муштулукџіе,
И донеше добаръ гласакъ одъ све дружине.
Сви су здраво и весело, и младожења,
И здраво е коњ зеленко под' младожењомъ.

Кадъ сватови съ ђевойкомъ буду пећъ близу, онда певаю:

„Зарани куне, зарани старый свате,
Зарано вам' сиву доведите,
Да донесе сунца у њедрима,
Да огріе свекра и свекрву.

Кадъ сватови доћу, онда изнесу рало (плугъ), и свекрва изађе са решетомъ у комъ е жито. Невеста догна коња до рала, кои се мете близу кућe, јако ће моћи съ њега у кућу корачити.

Невѣста баца съ коња јабуку, у колу пѣваю:

„Сиши доле мила свао,
С' коња на рало
С' коња на рало.
С' рала у кућу
С' рала у кућу. и т. д.

Мдоги пале омаџ и мекинѣ, само да комарце изтераю, но то није пробитачно за здрављ, а да бы се одъ комараца човекъ предохранио, безда напуни собу димомъ, треба пре нег што легне, да се свако вече по образу и по рукама намаже катравомъ, и онда неће ни еданъ комарацъ уести га.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Една жена изъ Башина ср. лесничкогъ именомъ Рада, некога Нике Стругаревића, родила е трое ђеце, двое мушки а едно женско. И како мати, тако и ђеца остали су живи и здрави.

— Изъ Пожаревца јављају намъ слѣдующе: Намѣстникъ витовички, идући изъ Пожаревца у монастиръ, између Каменова и Свиња буде нечовечно убијенъ и са свимъ оплачканъ. Нѣгове зљиве најсве су исцечене, а нѣгово тѣло најсено е сакривено у некомъ шанцу.

— Полгодишњи испыти у Гамназији држаће се одъ 11. до 28. т. м. сваки данъ пре подне одъ 7. после подне одъ 3. сата, осимъ недѣл.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Лондонъ.* Новине Таймсъ обављују, да су умодљене, да у име Генерала Шангарнјера формално противорече потврђењу, кое су француске новине дануту обнародовале, т. е. као да е генералъ Шангарнјеръ совѣтовао привременомъ правителству 1848. год. да предузме нападанъ на Енглеску.

— *Мадридъ 16. Маја.* Расписъ министра правосудија дозволява зидати нове дѣвичке монастире, за одржаванъ 285 калуђерица. — Бивши шефъ овданшѣ полиције Чико осуђенъ е на петогодишњый затворъ; кажу, да су му позната была нека учинѣна преступленя за време нѣгове службе, па ій ніе хтео одкрити, него ій е затаіо.

— У Риму коштa скупо онога, кои стране новине оће да чита. Єданъ брой Таймса коштa 6 до 8 франака, еръ се на поштu плаћа тежина као за писмо. Француске новине несмеду быти тако скупе, еръ ій француски официри радо читаю. За предупредити да небы новине изъ руку официрски у публикумъ отишле, устроіли су єдно прекрасно читалиште за официре, где новине нораю остатн, нити се смеду напољ износити.

— *Паризъ 24. Маја.* Да бы неке сиромашніе депутирце за сврщетку ньіовогъ опредѣлителногъ посла, постаранти ій префектима; съ тимъ после одвратити ій одъ оставке, коју су се неки преправляли да на долкошнѣ званіе дадy.

— *Франкфуртъ.* Разкошенѣ, да ће графъ Шамбордъ овы дана съ млогобройнонъ пратньомъ у Визбаденъ доћи, види се као да ніе потврђено. Напротивъ говори се да графъ Шамбордъ овогъ лета неће Фрсодорѣ оставити.

— Єдне бечке новине пишу, да ће неки брой вишіи Србски официра у Темишваръ отићи, да цара Аустрійскогъ поздраве. Такође и изъ Босне и Влашке очекују се официри да поздраве младогъ монарха.

— *Паризъ 27. Маја.* Саидъ-паша, будући наслѣдникъ пашалука Египетскогъ дошо е у Ліонъ. Кажу да е врло дебео и да носи млого новаца. 31. о. м. предузеће се у решавандъ посао орлеански добара. Надежде на правичность судія ёсу врло малe, али у случаю, ако државный совѣтъ и изрече пресуду на ползу Орлеана, остае президенту право, да е уништожи.

— *Лима.* Цела е Хина подкопана и комунизмомъ овладана. Чудноватo появленъ указује се тамо. Одъ искона влада у Хини сынъ неба, и то свагда у слѣдсвеномъ реду царева; садъ веле да е у последнѣмъ цару Тао-Квангу свршіо кругъ нѣгове владе одъ 10.000 година Одъ садъ даље нетреба више да царствује; треба да се установи ново царство, безъ привилегія и безъ собственогъ притязанія. У почетку овогъ столећа основано е једно братство подъ именомъ, „фамилія краљице неба," кое е до 1820. год. траяло, но будући да га е правителство яко гонило, то е морало престати.

— *Паризъ 27. Маја.* Бартлемъ Сент-Хилеръ, професоръ философије на колегіуму француском, управіо е једно писмо на министра просвете, у коме му обзнанює, да онъ заветованy заклетву подожити неможе, и зато полѣ сніи са свое катедре, на коіой 27. годиня предаваю. Философія, вели онъ, учи га, да материялну пропасть моралной предпостави.

У цркви версальской подигнуть е опеть споменикъ Херцога Бери, кой е у Февруарской революцію скинуть.

— *Лондона 27. Маја.* У ючерашнѣмъ засѣданію дольнѣгъ дома уязвіо е Лордъ Станлей, државный подсекретаръ, да е и Француска подписала протоколъ, по комъ е заключено разделенѣ Европе у 1815. годиня, остае неповредимо.

— *Пешта.* Изъ достовѣрногъ извора дознаюи являмо, да трошакъ за осветленѣ Ђурпіе ніесу учинили акціонери друштва, него да га е самъ Баронъ Сина изъ свое собствености подмириo.

Огласи.

(60) (3—3)

Доленодписати продаемъ мою у Смедереву постоећу кућу са доста пространимъ плацомъ, и на врло лепомъ месту на разкршћу близу піаце и новоздањое се крваве, као и єданъ поредъ дунава виноградъ одъ 4,000. лоза ливаду одъ 2½ косе са доста различитимъ воћкама прасанъ плацъ 2. дана ораће земљѣ за саденѣ винограда и то све у єдной огради; кой бы исту кућу съ виноградомъ или саму купити желіо, нека се мени у Крагуевцу, или брату моемъ Марияку Стоядиновићу у Смедереву ради погодбе пріяви.

У Крагуевцу 28. Маја 1852.

Д. Стоядиновићъ,
Поднорученикъ II. реге I. батал.

(61) (2—3)

Кодъ Іована Божића, касира камарашніе Београдске има на продаю 1000 комада рубія лепи, синирліе за напиазъ женски, кой ъма волю купити, некъ се њему пріяви.

(62) (2—3)

Мой плацъ 5 и по фати съ лица ширине и 40 фатій дужине, на коме е єданъ велики подрумъ одъ камена озиданъ, и кои плацъ лежи према Пивари у сокаку што иде касарни, продаемъ споевольно, ко жели купити нека се управо на мене обрати у абаџійской улицы, у дубану.

Іована Павловића.

У Кньигопечатни Кньижества Србіе.

№ 47. У Београду, у Петакъ 13. Юнія. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ завитка 1½ цъ. а полгод. 7 це. — са завиткомъ по' цъ. на по' год скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а ие у дућанъ или у канцелярію по' цъ. на пола год.

БРАНКОВЕ ПЪСМЕ

Девојка на студенцу.

Кадъ самъ синоћ овде била
И водице захтела,
Доће момче црна ока
На конћицу лака скока,
Поздрави ме, зборит' оде:
„Дајде селе мало воде!“
Ове речи — слатке стреле —
Минуше ми груди беле,
Скочи млада, њему стиго,
Диго крчагъ, руку диго,
Рука дрита — крчагъ доле —
Оде на две на три поле.
Іошт' одъ њега леже преци,
Али де е онай лепи?
Кадъ би сада опетъ дошо,
Ма и овай други прошо!

Цицъ!

Ал' се небо осмеива,
Ал' се река плави,
А рибарче у чуњ сиша
Исно ко' на јави.

Онъ ихнуо удичицу,
Рибицу е стек'о,
Метнуо на жеравицу,
Па е тако пек'о.

„Жеравицо де се труди,
Немой тако споро.“
Рибица му ње руди,
Готова е скоро.

Руди риба — іоште мало —
Садъ му е печена,
Срце му се заиграло:
„Ано садъ милена!

Доле ћемо яко сести,
Ал' ће да се слади,
Мор'о би те рибо ести
И да ніе гладни.“

Па е узе, па њомъ брже
Да принакне к' усти,
Чуњ се љуљу, онъ се трже,
Оде санак пусти.

КАРАВАНСКИЙ МОСТЪ.

(Крај.)

Ибраимъ Ага ніе никада оставлао саму Амину, да изванъ куће иде, и будући да се ніе уверавао у слуге домаће, то ю е сватда самъ пратіо. Кадъ е у купалиште одлазила, подіо ю е до врата, одъ кои прагъ могле су само жене прећи, и сраћао се бћиау у једну кафану. Амина ніе смела своє пріятельице посћћавати, такође ніе њенъ мужъ дозволявао да прима друге посћте, осимъ њени найближи сродница, изъ стра, да се небы ко у женскимъ альинама у кућу увуко и њговъ домаћій миръ нарушіо. Ніе дакле было лако оволику предосторожность превариги, и самъ Ибраимъ Ага, у цуномъ повереню къ њгономъ непрекидномъ стражарењу, ніе се плашіо, да ће странцы любопитно око на ону жену бацыти, коя е была за њга изворъ невероятны сладостій. Да видимо далъ шта се догодило.

Једногъ дана, кадъ е Амина праћена своимъ мужемъ у купалиште ишла, види једну робиню, коя е изъ једне куће изишла, посећи „на глави великій судъ. Амина стане на страну да робиня прође, али невешта робиня гурне е, и испусти съ главе судъ, кой се на иляду комада разбіе и альине Аминине съ некомъ цномъ боіомъ попреска. Робиня доведена у очаяньє овомъ несрећомъ, стане плакати и прси лупати; затимъ падне предъ Амину на колена, замоли иляду пута за опроштењ, и позове е да за једно магновеньє къ њоой дође, увераваюћи е, да ће флеке моћи съ мало воде изпрати. Амина се окрене къ своме мужу и рекне: я ћу да идемъ къ овой жени, да мою альину оперемъ, и то може за часъ готово быти; но почемъ ты неможешъ у кућу уће, то те молимъ, да бы сваку сумню избегао, узми край моє яке и држи га дотле, докле флеке невзаћу.

„Иди“, одговори іой Ибраимъ Ага,“ я ћу прай твое яке узети, вр ты тако оћешъ, а Богъ зна, да и неиселимъ, да ћешъ ме ты преварити.“

Амина отиде унутра и повуче врата тако къ себи да су само мало одшкринута была; скине са себе свою яку и баци е на главу робиње, па поята у собу, где е младый Грк очекивао.

„Амино, моя сладка душо“, рекне Ибраимъ Ага, „ты си ме у неповольно положеньє поставила. Мисліше когодъ, кадъ ме види, где те за яку држимъ, да самъ я суровъ люборевниваць, али ты знашъ, да я на тебе неподозревамъ, и да те као моє очи любимъ.“

Његова млада жена ніе му имала кадъ одговарати; єръ су є ватрени полюбцы њеногъ младогъ любезника блаженствомъ испуњивали.

„Та немой се толико мучити, моя лепа Амино; шта марниш я, што ти є альина упрљана? Садъ нема никогъ на сокаку, а сутра њу ти нову альину купити.“

Љубезницы договарали су се међутимъ о начину ка, ко ће моћи побећи. Њюбе заклетве запечаћавали су ватрени загрљаи, и Амина, отргнувши се изъ наручія младога Грка, узме свою аљу и изиђе исповаоћи изъ куће: „Я незнамъ, шта є могла имати робиня у њекомъ сосуду, флеке у моіой альини неће никако да изиђу. Ты несмотрена дртино, могла си намъ ову неповољность уштетити.“

„Боже мой, лепа госпо, вы видите, да самъ я са свимъ тужна. Кадъ мой газда кући дође, избиће ме на мртво име, што самъ судъ разбила. Ахъ! я самъ здраво несрећна!“

„Умири се љубезна Амино“, рекне іой Ибраимъ Ага, „сутра ћешъ добити нову альину. Ты пакъ жено, пази другій путъ болъ шта радишъ. Ево ти нешто, да купишъ другій судъ наместо онога, кой си тако несмотрено разбила; сотимъ ћешъ набећи казнь, кою те одъ твоіх газде очекуе. Овой госпи имашъ благодарити, што ти я оне новце дамъ.“ Онъ іой даде неколико гроша.

Кадъ є Ибраимъ Ага своимъ обећаћемъ његову жену умиріо и досадну робиню съ врата скинуо, продужа свой путъ съ Аминомъ у купалиште. Његову жену пусти да уђе унутра, а онъ сврата у оближню кафану по своимъ дондашњимъ обичаю. Съ оногъ места, где є Ибраимъ Ага седіо, могли су се многи предмети прегледати: піаца, прекрасне баште, каравани у дугачкимъ редовима камила, кои су съ богатимъ еспанима у варошъ долазили, накратко, едно одъ оны љубопитни позорія на востоку. „Како самъ срећанъ я,“ говоріо є трговацъ у себи, „я имамъ примерну жену, коя ме, о томъ самъ уверенъ, више люби, него я ню, како право има Коранъ, што говори, да люди мораю на жене мислити, и да оне насъ побожнима чине. О великій Боже, господи вселене, никадъ ти се свесрдніе нисамъ молію, него одъ како самъ оженићенъ! И у своимъ мислима о срећи удубљенъ, пуштао є Ибраимъ Ага изъ његовогъ чибука димове, кои су се часъ дугуласто, а часъ округло као обланы вила, и у њима є уобрачавао себи љубезне строеве тела његове супруге.

„Шта видишъ я,“ рекне онъ, „ніе то Амининъ ходъ?“ Онъ дуне подалеко димъ одъ себе, да бы болъ видити могао. „А ніе! то є нека проста жена!... Заиста“, продужи онъ, наместивши се опетъ на свое место, „жена никадъ ніе лепша, него кадъ изъ купалишта изиђе, кадо є цело тело онда свіже и мекано као кадифа, а њена є кожа гладчія, него найуглађенія мермеръ; њена душа мириши и њена дуга коса расцина благовоніо. Я бы желіо, да се Амина свакій данъ у купалишту купа; я њу дати сградити едно у моіой кући, то ће быти нлого болъ. О услађо райска!“

У томъ магновеню види трговацъ да се завіса купалишта подигла. Наполъ изиђе његова жена, познао є по бои њене альине; одма устане, плати кафеџіи и пође къ њоій.

„Боже мой! шта ти є анђелу мой? Твой є ходъ садъ сасвимъ другчіи. Да ниси болестна? говори, я те молимъ ако нећешъ да умремъ.“

„Горній се твоимъ путемъ сраmный варалицо!“ загрми му еданъ страшій гласъ.“ У комъ времену живимо мы о Боже Бабе? Да насъ ни старость неможе сачувати одъ пакладоза.“

„Шта чуемъ я?... то ніе она!.. Опрости ми добра мати, я самъ се преварію, ево я њу се удалити... У осталомъ мора мой духъ да є мало замаглѣнъ, те не є могла боя оне альине обманути; єръ Амина ніе нигда тако ронъаво ишла. Я бы, мислимъ у стаію быо, да разграната орасво дрво за высокій кипресъ држимъ... Ал' мени се опетъ чини, да ми є жена данасъ дуже у Купалишту задржала се, нег што иначе има обичай; сунце оће да зађе, а нико више неизлази изъ купалишта. Амино, Амино! Ты се мало сувише кањиперишъ. Ты оћешъ, да я одъ любави ове ноћи умремъ!...

Сунце є већъ зашло, а жена му іошъ неизађе, зато отиде Ибраимъ Ага у купалиште, да занита, есу л' све, ёсу, одговоре му, нема више никогъ у купалишту — „Ето“, рекне трговацъ у себи, „то є плодъ мой будалести бувцана: Амина є морала проћи, кадъ самъ я пушіо; она є ямачно кодъ куће и чека ме съ иладу брига. Дай да се одма кући иде!“

Ибраимъ Ага пође кући. Што є далѣ ишао, то су га све ваше нене слутнѣ спопадале, и зато є удвоіо своје кораке да бы пре кући стигао. — „Шта є Ибраимъ Ага,“ говорили су люди, кои су га срећали? „мы га нисмо никда овако брза видили.“ — Но онъ є хитіо далѣ, безъ да є одговараo. Напослеку стиже кући.

„Амино!“ повиче онъ, текъ што є преко прага прешао; „Амино! гди є Амина?“ Протрчи кроз собе, виче; нико неодговара! Слуге су му дрћући слѣдовали, и слушали на велику несрећу. „Гди є Амина?“ виканье онъ. Они су еданъ у другогъ погледали, безъ да су му одговарали.

У томъ магновеню дође една стара сродница и каже: „Шта чиниге вы? я самъ срела вашу Амину гди иде съ еднимъ робомъ; она ми є казала, да иде за неколико дана на едно наше посльско добро, и да ћете и вы скоро за њомъ доћи.“

Садъ сазна Ибраимъ Ага целу свою несрећу. Падне изнемогнувъ на диванъ. Одъ оногъ дана такій є, као што га садъ видите да изгледа.

МРВИЦЕ.

Условіе сазда, кои куће подъ кирію даю.

§. 1. Поштени укућани несму више одъ двое деце имати, наће я' се треће — кирія є скупла съ 3 талира.

§. 2. Пушити є слободно само цыгаре.

§. 3. Да небы постале собе влажне, забрањює се кити; ніе слободно ни тлаено узданути, изъ узрока што су дувари тавко одешљени. И яко 'рђавъ у спаваню забрањено и с' тога да се небы комше пробудиле.

§. 4. Да бы се избегао досадань прa, забрањює се четкати альине усоби.

§. 5. Кадъ є време кишовито, укућани морају изути обућу предъ кућомъ, и амрлаъ на сокаку оставити.

§. 6. Забрањю є се држати псе, мачке и кокоши. Одъ други домаћи животиня могу се трпити само оне, кое се у природной исторіи зову: мольци, пацови, мишеви, буве и стенице.

§. 7. У замрзнуте олуке зими, мора кирација дотле дувати, докъ се неодкраве.

§. 8. Да се небы кварили басанацы честомъ посѣтомъ кредитора, несме кирација ни на кой начинъ дугове правити.

§. 9. За време колере неће сметн кирација коће есть нит у летньимъ альцинама излазити.

§. 10. Кой бы се зими потужіо, да се дими соба и куйна, сме изићи напољ, докъ се димъ неразиће.

§. 11. Кирія се плаћа три године напредъ, и то тако, да по истеченію едне године опетъ пренумерација на три године починѣ. Ко измеђ тогъ времена умре, некъ слѣдства самъ себи припише.

— Човекъ и жена, говоре учени люди, да су едно тѣло; я велимъ тѣло и душа; човекъ е тѣло, жена е душа, зато се и бои єдиком човекъ безсмртія душе.

— Жене живе обично у вечитомъ рату. Одъ 18 до 25. година то е седмогодишньій ратъ срца съ разумомъ, а одъ 25. до 35 трае тридесетогодишньій ратъ варава са Терзіомъ.

— Човечія е живот као учредничество новина. Са обявленіемъ сваке нове године, обећава нам оно све за будућность, а люди су лакомислени, кои то верую. У учредничеству живота и непитаю човека ойе л се пренумерирати. Обявленіе пошлю му куйа; чимъ се роди већъ е пренумерантъ, зато се и почне одма дерати, да му се листъ недопада. Изъ учредничества живота излазе на светъ издавія одъ две струке: сялнъ живот на белой финой артій за богаташе, а сиромашанъ на простомъ дебеломъ папиру.

— Чингулези на острову Цеилону одаю кралію свомъ таково безграничио почитаньу, да кадъ о себи самима съ њимъ говоре, обично уместо своґъ собственогъ лица спомињу найпрезирителнія створења. Тако н. п. уместо: *Я сель то и то учиніо.*" — Загуди Чингулезацъ: Вашегъ величества найпокорніа пасъ учиніо є то и то." — Исто тако чине они, и кадъ е о децы њиновой речь. Запита ли краль, колико кои деце има, одговоръ слѣдуе: „Петь паса и четири кучке.

— Єданъ стихотворацъ оставіо е по себи овай тестаментъ: „Я немамъ нигди ништа, илого самъ дужанъ, а остало завештавамъ сиротама.

— Єданъ спаія, кой е кодъ цркве дао сазидати фамиліярну коштурницу, (гробницу) наше своимъ сыновима:" Єдва ефала Богу свршена наша фамиліярна вечна куйа; и я се надамъ, да ћемо сви у њой почивати, *яко будемо живи и здрави.*

— Єдне новине пишу: Будући су зла времена настала, и руке ни, што се радиѣ нов тиче *сведене*; то я настоећимъ обявленемъ, да *изъ слободне руке* мою куйу продати желимъ.

— На свету неима ленъивіећъ човека, него што е био Лордъ неки у Лондону. Онъ е држао у куйи арапина, кой е за њега кінта морао, а надъ се Лордъ опіе, арапинъ е морао посртати.

Слѣдуюће ствари изгубльене су, ко ій наће некъ ій изволи учредничеству Шумадинке довети, и добиће награду.

Єдна двострука детиња кашика за близняке.

Єданъ сунчаный сатъ, кой репетира.

Єданъ сунчаный сатъ, кой се може за путничка кола приковати.

Єданъ креветъ на точковима, у комъ се може возати ноћу.

Єдна кутія малы фино израђены фишека барутомъ напуњени, съ кояма се могу шупльи зуби разбити.

Єданъ барометеръ, кой увекъ лепо време показуе, и єданъ термометеръ, кои показуе свагда унѣрену топлину.

Єданъ скупъ алъина за єдно дете одъ две главе, четири ноге, и четири руке, одъ колевке до двадесете године. Правый ремекъ шнайдерскогъ заната. Могу се пробати на два човека.

Више наличія за наслѣднике богаты сродника, кои немогу или неће да плачу. Она су одъ найбольи майстора израђена, истина мало бледа, али одвећъ драженства особито за женска лица. Сузе су на њима као природне живо израђене, и на некима наличіима има ій за ближе сроднике у величини єдногъ гракца.

Єданъ лепъ питовъ врло майсторски израђенъ. Предъ седиштомъ почињеномъ налази се єдно огледало, средствомъ коега може се видити свакій, кой бы се усудіо острагъ попети. Чимъ дакле опази кочіашъ, да се когодъ острагъ попео, претисне ногомъ єдну машину, а онай стражаый гость, добіе острагъ позамашанъ ударацъ, одъ чега се наће у чуду и одма се скине.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *Царичградъ 22. Маа.* У прошли понедельникъ као на четрдесетый данъ смрти блаженопоч. Г. Аврама Петровіевића, држаны е овде великій Парастосъ, у цркви у Ачіоју, где е покойникъ сарањенъ. При Богослуженію на комъ е великы брой народа присуствовао, служіо е Гос. Епископ. Ачіойскій са надлежнымъ свештенствомъ и архимандритомъ хиландарскимъ Х. Онуфріемъ Поповићемъ. Свирења овай е ревностны духовникъ наше славне задужбине у Светой Горы, у нарочіима кога е нашъ незаборавльньій покойникъ изданую, говорію е при концу парастоса лепо слово, на Србскомъ, Турскомъ и Грчкомъ језыку.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Парижъ 1. Юлія. Овы дана држана су совѣтованя у државномъ совету о данку на кола, коње, псе, и папиръ; и што е годъ предложено, све е примљено. По овима плаћаће се одсадъ данакъ у Парижу на каруце съ четири точка 120. а на оне съ два точка 60. франака, у варошима одъ 50.000 душа 90 и 45 фр. одъ 4.000 до 5.000 душа 60 и 30 фр. напослеткуу у варошима одъ мањ, него 4.000 душа 20 и 15. фр. Осимъ тога плаћаю кола съ грбомъ особито по 50 фр. За цсето платиће се годишнѣ 5. франака.

Г. Персиньи свршіо е свадбу и приміо се опетъ послова.

— Посао орлеански добара одложенъ е на ново, єръ се известитель Коринђетъ разболео.

— 2. Юнія. Законодателно тѣло ніе радо примило порезъ на кола и пр. но што е зато стало државномъ совету, кадъ мора быти оно што онъ ойе. Камера е хте-

ла умалити войску съ 30.000 а президентъ се изјасніо, ако недозволе ово число, кое садъ постои, то ће онъ умољенъ искати.

— *Јапан*. Ја молю, да ће се у слѣдству министеріялногъ заключења одузети помоћь Полицима, кол имъ е досадъ у новцу чинѣна.

— *Каталанъ*, професоръ у лицеуму Сен-Луи, дао е оставку на званіе, нехтевши положити заклетву.

— *Књигопродавци* спремаю се да даду президенту жалбу противъ установљеногъ пореза на папиръ, наводећи да ће ій то упропастити.

— *Америка*. Скоротеча саюзна америкапска држава ялта, да се далеко чувена играчица Лола Монтецъ сада у Америки налази.

— *Бечъ 1 Јюнія*. Говори се, да ће за грађевъ гвозденогъ пута у Рватской поредъ опредѣлене зато суме одъ министерства трговине, и самъ царъ притећи у помоћь са 400.000 фр. ср. Истый путь простираће се одъ Штајнбрика до Рихенбурга — четири миль дужине и почеће се градити што скорје.

— *Паризъ*. Једно надлежателство, кое води бригу о здравлю публикума, обнародовало е, како се могу уклонити опасне послѣдице они кое пси уједу, т. е. треба рану одма ако претиснути, и крв, и балс отровне изећети затимъ цећомъ, сапунавомъ или соломъ напоследку и чистомъ водомъ или мокраћомъ рану добро испрати и съ усіяшимъ гвожћемъ изгорети.

— *Мадридъ 26. Маја*. Генералъ Еседелта постао е министромъ бродарства. — Военый министеръ ніе іошть наименованъ. — Двораство, кое се досада бавило у Аранјуецу, одлази у Мадридъ и бавиће се тамо до 8. Јюнія, па ће онда у Гранду отићи.

— *Текасъ*. Овде су недавно уваћена два Мексиканца, кои су као айдуцы были проглашени. Она су имали панцире, кое ніе могао куршумъ никако пробити; панцирь се состоао изъ двоструке кравлѣ коже, у средини кое была е вуна. Никакый куршумъ ніе ій могао пробити.

— *Алгиръ*. Овде се чине покушења, да се употребе и камиле у войсцы, и зато ће се устроити камилске кумпаніе, као у време египетскогъ похода.

— *Калишъ 1. Јюнія*. Сиђна воена позорія у Варшави и изванъ Варшаве свршена су, войска се повраћа опетъ на своя станишта, а царъ ће ићи овы дана остати Варшаву и у Петербургъ вратити се, гди ће се такође велики маневри држати. У сѣверной части Польске стоећій првый пешачкій корпусъ, коега се командантн: генерали, Сѣверскі и Бѣловски у страшмъ землама налазе, изнићне при повратку царa у Сувалки само почаство на угледъ. Скоропрошавши дана поодіо е царъ више благотворны заведенія, именно и велико и славно заведеніе за наћену децу.

— *Паризъ*. Славный шећерџіа Булеварда у Паризу остаріо е свой занатъ и ступіо е у ставъ покоя. Онъ е стекао са сладкишима таково имање, кое му доноси годишньгъ прихода 100.000. франака. Свое право заедно са алатима продао за 600.000 франака. Овай з човекъ сладіо живот людма, зато дакле заслужуе, да и онъ сада сладкій животъ проводи.

— *Цариградъ*. Опетъ се овде догодіо пожаръ. У Маймапу изгорели су опетъ двадесетъ кућа съ богатимъ дућанима.

— *Турипъ*. Зайста е редакъ онай начинъ смрти кой е една млада, отмѣна госпа измислила, и надъ собомъ извршила. Она се загушила съ једномъ китомъ белы ружа.

— *Енглеска*. Великій восточно-индискій діамантъ, Кохиноръ, кой е при излогу светскомъ у Лондону на уледъ ставлѣнъ было, резаће се опетъ наново. Ювелиръ Костеръ изъ Амстердама обтереѣенъ е съ тимъ, и већъ е са свои два найвештія раденика отишао у Лондонъ, да тай посао сврши.

— Друштво Худсон-байско замлючило е, да изашлѣ једну експедицію у сѣверне предѣле Америке. На челу овогъ посланства биће некій Іовъ Рае, коега е главна цѣль да пронаће Іова Франклина, кой како е пре неколико година отишао никако се ніе вратіо. Више су пута изашилали Енглези да га траже, ал' га до данаси никако нису могли наћи.

— *Паризъ*. У једномъ предграђіо родила е нека жена једно дете, кое е имало само једно око и то на средъ чела, а место носа, висила му е њушкица на подобіе слефанта. Живило е само неколико сатій и одма е умрло.

Огласи.

(60) (1—3)

Ђдань чибукъ у штану заборављенъ е у Топчидеру, Коме припада нека се пріави у заведеніе економично у Топчидеру, гди ће га примити.

(61) (3—3)

Кодъ Іована Божића, касира канаранше Београдске има на продаю 1000 комада рубія лепи, синцирлія за наниз женски, кой ьма волю купити, нека се њему пріави.

(62) (3—3)

Мой плаць 5 и по фати съ лица ширине и 40 фатій дужине, на коме е једанъ велики подрумъ одъ камена озиданъ, и кои плацъ лежи према Пивари у сокаку што иде насарин, продаемъ споменовано, ко жели купити нека се управо на мене обрати у абашйской улицы, у дућану.

Іована Павловића.

Одъ Петрова-дне починѣ друго теченіе

ШУМАДИНКЕ.

Ко жели примати и далѣ, нека изволи до тогъ доба послати полгодишню предплату одъ 7, цв. а са завиткомъ или пошиљаћемъ у кућу $7\frac{1}{2}$. — Ко добіе Шумадинку одъ Петрова-дне на вересію, нека слободно нигда неплати. Изъ окружны мѣста нека се шалю новцы одма по пошти, а изъ Београда може се само у Учредничеству Шумадинке пренумерирати и платити.

У Књигопечатни Књажества Сербіе.

№ 48. У Београду, у Вторник 17. Јунія. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Недадовићъ.

Овай листъ излази Вторницкомъ и Петкомъ. Цена му је годишня безъ доставе 15. гр. а полгод 7 гр. — са доставкомъ по' гр. на по' год скупља. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на поле год.

ПУТУ КРАЙ.

Где сунашце нако красно седа,
Іоште једномъ нако самъ га гледа.
Кадъ самъ овогъ латіо се пута,
Нешитаћи камо, шити куда?
Текъ за сунцемъ отимаше с' око;
Умъ се диза у небо високо,
Сањаћи о вечной истини.
Какви бѣданъ животъ ми с' чиніо,
Спрамъ блаженства, што самъ само сніо.
Тумар'о самъ по дану и мраку,
Подносіо муку свакоіаку;
Прешао поља прешао и горе,
Прешао реке, и пространо море;
Непланећи се грома и невољѣ.
Даљ, даљ мора бити болѣ;
Духъ ме тако све напредъ гоніо,
У жеља сладнимъ се топіо.
Сада стоимъ, где ће сваки дођи,
Мимо чега неможе се проћи.
Прошлость замномъ, вѣчность предамномъ,
Н-бо горе, а гробъ подамномъ;
Све застирком тавномъ покривено.
А иза ньи шта е сакривено? —
Мислимъ, питамъ, али е залуду,
Сво ми знаћи: мртваци с' небуду.
Даљ немоћ, гробъ текъ да ме сватн,
А што с' прошло, више се неврати.
Збогомъ санче, збогомъ сунце мило,
До данаске ти си ме водило,
Ти се рађаш свагда у свое доба,
А истина текаръ иза гроба.

Н.

НАДГРОБНО СЛОВО.

Кое е изговорію једанъ говорникъ животиня, приликомъ смрти куряка, кой е знатно судейско званіе међу животиньма славно одржавло.

„Нигда іошть съ толикомъ жалости нисамъ на ово место љубезна животиньо корачіо као данасъ, када ми званіе, и дужность моя налаже, да васъ на губитакъ једнога судіе опомснемъ, коне мы за найсрећніе дане нашегъ живота благодарити имамо, једнога судіе, кога ће спомевъ и будућнмъ столѣтіяма у царству животиня светъ быти

Вы знате, да е судбина тако хтела, да курякъ њгово добро око затвори, ово око, кое е храмъ разума, пребывалиште доброте, и сбиръ свію благородны осећаня было. Онъ е умро и њга нема више, и за насъ га вечито нема. Нама е немогућно њга изъ варучія смрти дозвати; њговъ се языкъ не наслађава више онимъ благороднымъ задовольствомъ вкуса агнећтиће; њгови нокти немаю више ту невину радость, да се овде или овде съ нашомъ утробомъ забавляю. Бадава подносимо мы њму найпонизніе наша срца, онъ ій презире; њговъ се зубъ више не миче; њушка е њгова ладна, а нокти су му се укочили. — — Вѣчна е штета, да оно чудо природе, грабежъ трулежа быти мора; но не чудите се, такова е судбина была и сваког великогъ човека — судбина и Александра, тога единственогъ јунака, кои се съ нашимъ недаборављивымъ умрлымъ куряконъ сравнити може, ври е онъ земль прогутати и у своіой утроби сварити моге. Но я нећу о животињу! да нашу тугу живимъ изображеніемъ њговы красны свойства понављамъ, я ћу милости оне пређутати, кое намъ е великодушный зубъ њгов указываво, а почесть ону нећу спомињати, коіомъ су насъ высоки њгови нокти отликовали; само ћу васъ ту заустављати, где ће насъ онъ найниже званмати, ту велимъ где га е судбина на высоко знаніе великога судіе попела, кое е онъ до свога конца славно одржало.

И данасъ ћете се вы опомснути, онога дана, о животињо! у кои се онъ првый путъ на ово славедостойно званіе пошео; іошть ћете се вы опомснути оногъ радостногъ усклика свію куряка онда, кадъ е радостна вѣсть кроз сво царство животиня проношена, да е курякъ великимъ судіомъ постао; вы се можете опомснути, я свію оны посћта, кое су му учињене, као и свію похвалны стихова, кои су се због славногъ њговогъ набора на све стране разлегале. Чини ми се и садъ гледамъ честну гомилу говеда, како се она скромно корачаюћи, њговой доброти препоручую; тамо опеть чињиј се чуемъ гласъ магараца, овде радостно рыканћ бынова и волова; блеянћ јагањца и меканћ коза; и саме ярце съ њюшымъ дугимъ брадама гледамъ долазеће како се њговой сыли и њговомъ покровитељству препоручую. Гуске су му у спомень стихоне предавале, ћуркови су радостна слова говорили, а маймуне су явне балове држале; и сами свећњаци и друге светлеће бубиће, найлепша су осветленя чињале. Ко е онда мыслію о животињу! да ће се ваша радость на жалость, и весель у невесель, а задовольство у тугу обрнути! да ћемо после кратког времена наше главе оборити, и смрть овогъ прехваленогъ живот-

ногъ оплакивати! али штаћемо тако се времена меняю. И одъ величества гиняћеръ курика не ужасава се часъ смрти, и њега, кой е рођенъ да дани и ждере, садъ пре зрителни црви гиняе и прождиру. Жалостна судбо прошлости! Заръ и высока црева мораю быти рана низки црева презрителногъ црва и мольца. Ніе ли могуће было вечна судбино, свепрождирућу животиню овековечити? Заръ сила и снага може пасти, и заръ и они, кои хиладама убіяю, могу такоћеръ грабежъ смрти быти? — Неблагодарна судбино! гадна смрти! Заръ си ты све ово заборавила, што е ова велика грабљива животиня за тебе урадила! Нису ли они милионе животиня у наручіи твоя предали! Колико си само хиляда стрела замћнила: еръ су они своіомъ высокомъ личности тай трудъ на себе узели, све ово собственымъ зубима раздирати, што бы ты твоимъ стрелама убіяти морала. Погледай унаоколо — погледай бћду свете! Онде е гладъ — тамо е борба — и опетъ онде кугa — свећърни сопутницы њіовы предузећа, и ты ій тако награђаваш?! — — То е страшна неблагодарность. Предстани смрти, и правдай се за неправду, кою си учинила тыме, што си се усудила на личность онога курика напасти. Ху шта я реко! — Ето растварa се земля животињо; и гадне кости подиму се отудъ изъ смртне таме. Чуй, смртна животињо! говору оне, чуй мое правданъ! Погле тамо люде, они су ми вернће слуге, него куpаци и тигрови; њіховой жеђи за ратомъ, имамъ више за толике жертве благодарити, него свой грабљивой животињи целогъ света. Због њіоногъ честолюбія њіове неправде, мрзости и њіове осветe, више створена нада, него због целе прождрљивости пантера, крокодила и давова, пакъ и њи не штедимъ, а да зашто бы курика штедила? тако е смрть говорила, и я у гласу њіномъ налазимъ основа, за мое утћшеће. Садъ текъ видимъ животињо! како е великій како добарь было нашъ куракъ.

Истина, да га за то веко грозно дћло осуђую; али има ій кои се за такова дћла оправлюю, за кои е курикъ сасвимъ невинъ? — — Говори се да е они многе невине жганьце безъ узрока растргао: могућно е. Онъ е може быти узроктъ зато имао, не лютите се на њега, нити га осуђуйте, докъ праведнћ њіговo не чуете. Где е то животно, кое свое погрешке одъ природе нема? Заръ мы нисмо грабљива животиня? — Куракъ ако е и отимао, онъ е то благородно чињо, онъ докъ не огладни, ніе заиста отимао. Погледайте люде, они отимаю што имъ е то воля, а гиње и даве, што имаю задовольство сытымъ; но то поштеный куракъ не чини. Ако е хтео убити, онъ е то одма свршіо, а ніе пустіо, да се животиня задуго мучи. Али погледайте люде, они убіяю полако, гурну существа себи равна у крайнћ у божество, одузму имъ сва средства за обджанћ, и пусте ій да полако одъ глади умиру; ово ніе поштеный куракъ чињо. Ако е жганьце прождирао, то е было умћрено, а ако е убіяо, то е онъ єдва двоє или троє убіо; но погледайте тамо люде, они убіяю хиляде — хиляде топовима а хиляде правицомъ, и опетъ хиляде због добролюбія и због велике жеђи за новцемъ; то ніе честитый куракъ чињо. Ако е башъ и имао погрешке, то су оне погрешке животињ быле, и опетъ е онъ съ његовымъ погрешкама почитанія достоанъ. Но дай да и његове добродћтели измеримо.

Вы се неможете опомену, да вамъ е игда неправду какву учињо? Или кодъ њега тегленћй во или парадный конь изъ штопа више важіо, него магарацъ или ованъ. Кадъ е разтрао, ніе ли то безъ разлике чињо, несматраюћи да ли е конь изъ штопа или изъ плуга? или чињећи разлику између елена и магарца? — Но идите међу люде и погледайте, да ли се тамо тако праведно поступа; послушайте ніове тужбе, како богатый сиромаха гиња, и како ячій слабіегъ подирмлюе; погледайте какову несрећу, сустанъ стра и низка подлость предъ великашомъ; човечеству причињава, послушайте, на онда ако можете обтужуйте његова честный пешео; но не, ваше намъ срце ясно каже; тако непреведанъ нашъ добрый курикъ ніе быо. Кажите, ели онъ игда одъ васъ захтевао, да се ны съ тигровима біете, кадъ е се онъ съ њима борити имао? Заръ се ніе онъ самъ борio? Погледайте горду Атину, и поносный Римъ съ његовымъ юнацыма; шта су садъ? Сенка суетне чести. Они су се често за ништа борили, и милионе су жертвовали; не, то храбрый курикъ ніе чињо; и опетъ су овымъ юнацыма подизали споменике, зидали олтаре, и у исторіи овћковћчавали; и мы заръ да се затежемо нашему курику споменикъ дићи и овћковћчити га! — Не, нисмо мы животиня тако неблагодарни. Чуй насъ сенко умершегъ, кои може быти невидимъ кадъ нама трептишъ, мы ти са свегъ срца благодаримо; нареди, да духъ твой свакогъ онога курика оживотвори, кои ће можда на твое место ступити. Ићди ри докле волю ждерати имашъ, мы се съ драгомъ вољомъ жертвуемо; брзо насъ разтрзаћ, но само обичай людій међу нама не уводи. Болћ е у ноктима курика умрети, него међу ноктима безчувствены судія стенята: болћ е и курачкимъ зубомъ уседнћ быти, него устима Двориника и подлеца окрваваћнъ быти. Вечито се тога о животињо! опоминьте. — —

Ућрењ самъ, да бы се мы уверћели нашли, кадъ бы я посумњао о вашой благодарности према пешелу његовомъ. Знамъ да ће га по цећй, кои на њега мрзи, имећомъ свирћнога курика жигосати: но браћо! Кога называ свирћнымъ? човекъ, кои е одъ курика свирћнји, човекъ, коме ніе довольно што своимъ рукама убіа но іошть узаима туће руке да убія, а туће зубе да раздире; човекъ, кои землю раскопава и гвожће сакива, да бы болћ гиявити могъ: Човекъ, кои све елементе сазыва, да существа себи равна уништожава: — Тай човекъ называ доброга курика свирћнымъ; и тай човекъ, кои е међу своимъ царевима Нероне брояо, Домиціане и Калигуле имао: кои е борбу животиня у Риму држао, люде за честь богова сагоревао, тай се усуђуе курика свирћнимъ називати. Не люди, ваше грдић неће гробъ овога юнака обезсветити. Кажа е разлика између васъ и њега? Небо и земля, данъ и ноћь, светлость и помрчина, ніесу тако различни као курикъ одъ човека. Но не животињо! моимъ речима неверуйте; сами се осведочите. Идите у варошы, и познайте тамо сами люде, па ћете онда назати; зашто тако наши курицы не раде. Тамо ћете видети дебеле и угоене люде, кои о трошку слабіегъ живе; преживаћу то е цео ніовъ посао. Они не еду одъ глади као што е куракъ ео, него одъ весела. Заръ вы мыслите, да се они задовољяваю съ єдимъ жгаћомъ? не, сва животиня и на земльи и у води и у воздуху не достаће да бы ніову прождрљивость задовольни могла. Гадни пужеви, корначе, рацы, жабе, све то, на што се мы гадимо, есть предметъ ніове части и ніовы остала. Мы едемо да живимо, но они се чине, да живе, да могу ждерати. Тако као што су увекъ у єду, тако су и у шћу неумћрени. Вы мыслите добра животињо они се задовољяваю као нашъ покойный курикъ напиткомъ изъ чистогъ извора? О не! Све што циперъ, Француска и Индія дае све што се за ніне исцедити и испећи може, све е то за ніовы ненаситимый грклянъ. По више даша седе они заедно и ніе,

докъ не полуде као наше сиње, и докъ не почну мирити, као наше ртиње, ељ чинїо тако нашъ добрый курякъ? Но то ніе доста! Као што е безгранична њіова жеља вкусъ гнилна задовольити, тако су они и у свымъ осталымъ желана ненаситими. Они и у страсти благе љубови претерую. Имате ли примера, да е надгодъ курякъ свою курячицу оставіо? да е онъ свое штенце одбаціо? О не! зависта не! Али идите међу люде, тамо ћете много примера видити. Нашъ се курякъ нигда ніе стидіо тога, што е курякъ; онъ нигда ніе одъ себе свою браћу одгуривао; али се люди стиде, што су люди, одтурую оне, кои су створени као и они.

(Крај слѣдує.)

ИСТОРИЧНЕ ОНОМЕНЕ

(Изъ Турске Историје.)

1298. год. Отманъ или Отоманъ бїо е погланаръ само єдногъ окружія у малой Азіи. Савзи се са неколико погланара другій племена. Нападне на земљ, Цариградски Императора, и своимъ напраснимъ освоіванїмъ осну царство Отоманско, кое се по њговомъ имену и данасъ зове.

1326. год. Њговъ сынъ Орханъ освои Лидію, и єдну часть Кападокіе, и Никее. Тукао се и побїдіо Императора Андроника.

1360. год. Мурать I. њговъ наслѣдникъ, учинїо е много више за турску историю. Онъ е обратіо свой позоръ на Европу. Онъ намери свое царство у овой другой части свіета основати. Са силномъ войскомъ пређе у Европу. Предъ њимъ и њговомъ войскомъ свудъ се разпострео страх и трепетъ. Онъ принуди грчкогъ цара да му данакъ плаћа. Освои многе земљ у Европи. Постави свою столицу у Адріанополю. — *Установи Јничаре.* — Побѣди Србе на Косову, но и онъ самъ ту погине одъ Милоша Обилића.

1389. год. Баязитъ I. млађи сынъ Муратовъ, удаи своїх старіеїх брата, и поче се на престолъ. Онъ продужи дѣло своїх отца. Освои у Европе Бугарску, Македонію и Тесалію; а у Азіи освои за себе земљ свію мањи муселмански владателя. На битки кодъ Никополиса сатре и побѣди Сигисмунда краља Мађарскогъ, али буде побѣђенъ одъ Татамерлана кнеза Татарскогъ, кои га и зароби, гди е у робству и умро. — Онъ е сбогъ свои млоги освоіавао и побѣда проваћао *мунъомъ* и *громомъ*.

1403. год. По смрти цара Баязита, њгова ђеца свађе се и побіо се међу собомъ сбогъ престола. Солиманъ I. одъ Турака проглашенъ и врунисанъ, буде убіенъ тукући се у битки противъ своїх буразера Моиса; но кои такође буде сбаченъ одъ своїх другогъ кардиналa Махомеда I. кои се одржи срећно као императоръ турски.

1421. год. Њговъ сынъ Мурать II. одузме Тесалоникъ одъ Млѣчана, принуди Босну да му данакъ плаћа. Обсѣдне Бїоградъ, но Хуняди узбіе га тако да е морао и обсаду Бїограда уклонити, и искати мирь. Но то плате скупо Мађари, и Султанъ осветі се кодъ Варне, гди е Мађаре и Пољаке тако потукао да се ни њіовъ краль Владиславъ ніе могао живъ спасти, него мртавъ.

1451. год. Махомедъ II. освои Цариградъ, Трепископдъ и іошть преко 200. вароши, и сасвимъ разори грчко царство. Овай султанъ имао е радо науке и вѣштине.

1481. год. Баязитъ II. одузме више области одъ Млѣчана, бїо е двапута побѣђенъ одъ султана Мамелукскогъ у Египту. Њга сбаци Селимъ I. њговъ трећи сынъ кои е умориo своја два брата.

1517. год. Освои онъ савъ Мисиръ (Египетъ) гди су Мамелуци владали, гди е бїо овай чувени и славни Саладинъ. Онъ претвори Египетъ у провинцію царства Отоманскогъ.

И тако свршила се влада Мамелука у Египту, кои е 267. година трала.

1520. год. Солиманъ II. добіо е више славни побѣда, а особито знамениta му е битка кодъ Мохача, ће е побѣдіо Мађаре. Онъ е освоио Бѣоградъ и островъ Родосъ и одъ ђенове (Генуа) освои островъ Хіо. Њговъ сынъ и наслѣдникъ Селимъ II. освои острова Цинеръ.

1574 год. Дође на престолъ Мурать III. Онъ подави свою браћу, броемъ петорицу. Онъ ніе бїо срећанъ у ратовима, бїо е побѣђенъ у Перзіи и у Мађарской. Войводе Ердељске дигну се на њга, а у исто вріеме, и Јничари побуне се на њга, и онъ одъ бриге и муке умре. Онъ е бїо разкошанъ, суровъ и тиранъ.

1595. год. Мамутъ III. бїо е такође суровъ али и стрпљивъ. За вріеме своїх владања умори сву свою браћу. Ердељ, Молдавія и Влашка отргне се изъ ярма турскогъ.

1603. год. Аметъ I. сынъ и наслѣдникъ Мамута III. Сазида ону лѣпу џамію, што е у Цариграду.

Подъ Мустафомъ I. Отманомъ II. Муратомъ IV. ніе се ништа знаменитогъ догодило, само овай последнїи што е узео Багдадъ одъ Перзіанца. Ибраимъ, трећи сынъ Аметовъ, заузме неку малу область одъ Млѣчана. Њгова суровость и разкошность узрокъ су биле, те су га његове войводе удавиле.

1640. год. Мурадъ IV. сынъ Ибраимовъ, буде побѣђенъ на мору одъ Млѣчана, а на суву одъ Француза, кое е командирао Монтекукули; али онъ освои Кандію, премда изгуби млого войника. — Овай султанъ бїо е побѣђенъ кодъ Мохача.

Сулеманъ III. њговъ братъ дође на султански престолъ 1687. год. Онъ е владао четири године. Бїо е непрестано у биткама. Срећа е њгова промењлива бїла. Часъ е побѣђивао, а часъ побѣђенъ бївао.

1691. год. Аметъ II. њговъ наслѣдникъ владао е у миру. После њга Мустафа II. подигне наново оружѣ, но побѣђенъ одъ принца Евгенія, буде приморанъ учинити примирје за себе шкодљиво. Њга сбаце Турци, и предаду султанску круну Амету III.

1703. год. Аметъ III. *освои* Мореу одъ Млѣчана. Царь Карлъ VI. одузме му Београдъ и Темишварски пређѣлъ. Султанъ Аметъ ово што е у Европи губіо надокађивао е у Азіи. Онъ учини славанъ и пробитачанъ мирь са Перзіомъ.

1730. год. Мамутъ V. сынъ Мустафе II. буде проглашенъ за султана; кои освои и заузме землю Ђурђиванску, и многе друге области у Азіи кое су были њгови предци изгубили. Исто тако напредовало е њгово оружѣ и у Европи. Мамутъ принуди Императора Карла VI. те му поврати опетъ Београдъ и сву Србію и Влашку. Онъ е владао 24. године, и остави наслѣдника свога брата Отмана III. кои одма у трећой години своїх владања умре.

1757. год. Мустафа III. поче се на султански престолъ, и владао е доста мирно, до 1774. год. Наузевши рать између Турске и Русіе сбогъ немира у Пољской (1768. год.)

1774. год. IV. Аметъ буде султанъ. Те исте године учини се мирь између Турске и Русіе у Кучук-Кайнарџи.

1789. год. Селимъ III. постане Султаномъ.

1790. год. Савоја се Турска и Прајска противъ Русіе и Аустріе 1791. год. учини се миръ у Свиштову између Порте и Аустріе. Буде повраћенъ Београдъ и све освоене области одъ Аустріе.

1792. год. Буду учињени трактати мира у Ишу између блистателны врата (Порте) и Русіе.

1798. год. Турска објави рать Француской.

1799 год. Јеверадъ Бунапарта побѣди и смлати турке кодъ Абукира. 1800. год. Генералъ Клеберъ побѣди Великогъ везира кодъ Ел-ханса у Мисиру.

1801. год. Трактати и миръ буду учињени између Турске и Француске.

1802. год. Было е велики землѣтресь у Цариграду.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Парижъ.* Поредъ све ограничености слободногъ писања, печатанѣ књига у овой години ніе се умалило, еръ само за овы петъ месеци изашло е у Француской печатаны дѣла: 3196. у различнымъ языцима, дакле у 539 књига више него у прошлой години.

— *Парижъ.* За прошли месецъ Априли, Јмрлукъ за увешенъ еспап. у Француску изнео е 14,250.000 франака; а прошле 1851. год. ніе была већа сума одъ 9,600.000. а 1850. на пуни 9. мил. ніе было.

— У Паризу при свршетку прошле године было е 229 шећерни фабрика, (што праве шећеръ одъ ротки) и те фабрике за прошли 12 месеци израдиле су 10 мил. фунти шећера.

— *Римъ.* Трговачки лађи има папина држава: 863 на коима служе 9100 душа.

— У Лондону садъ скоро изашла е една књига, коя говори о нападаню француске војске на Енглезку. Списатель те књиге, сасвимъ озбиљно предлаже Енглезима, да француску војску ако дође, сасвимъ безъ оружја и пріятельски приме, да ій часте и по своимъ кућама разреде, и онда француски војници, вели, кадъ виде Енглезку домаћу срећу, слободу и задовољство, и кадъ виде да се немаю сь киме тући, и да се нико неће да туче, повратиће се сви 250 хиљада непобѣђени али посрамљени у свое отечество. (Такви ратова іошть ніе было.)

— *Парижъ 3. Јюнія.* Најважніе данашнѣ дѣланѣ у државномъ совету беше преговоръ о судейской надлежности у смотрењу узаћења орлеански добара. Разуме се посеби, да се необична мложина слушателя при овомъ преговору стекла, и адвокатъ Фабръ, кои е орлеанце заступао, рачунао е іошть у почетку свога говора на ово велико участіе публикума. Међу слушателима мого се видити Дипенъ, Одилонъ Бароть, Моаталиветъ и Педѣтъ. Закљученѣ іошть ніе познато, али несумњиво може се казати, да веће на штету државногъ совета изпасти, премда се по сдешто и у крилу овогъ државногъ тела опозиція појавлюе. Тако се приповеда, да е за време советовања о новомъ порезу Г. Боавиљеръ казао, да су велики намети средства помоћи само за слабе државе. Исти порези ніесу добро примљени ни кодъ законодателногъ тела, али све су то саме празне речи, кое предъ вольомъ правителства само ишчезаваю.

У петакъ е дошла на овданшнѣ судове една парница, о коіой новине никако беспомињу. Г. Віера, начальникъ народнѣ гарде, было е обтуженъ због неке трговачке преваре, истиза да е ослобођенъ, али при свемъ томъ у пресуди судейской оштро е укореновъ. За планъ једногъ програма поради свечаности, коя ће се држати 3. Авг. кадо на данъ рођења цара, именована е една комисіа. Као што се чуе намераваю исту свечаность сайміонъ учинити, него што е нгда была за време самога царства.

— *Колинъ 3. Јюнія.* Рускій царъ, кой е последнѣгъ п. м. у 9 сатій уютру заедно са своіомъ пратньомъ глашу варошь Пољске оставіо, држаће у Петербургу и кодъ Гашина велико прегледанѣ војске, при комъ случаю присуствоваће прајски и дански официри. После овы прегледаня отпуће царъ у Москву, где ће бити сайна свечаность 1000 годишњегъ постанка рускогъ царства. На ову свечаность позвати су гости изъ Аустріе и Прајске.

— *Лондонъ.* У горњемъ дому изнио е државный секретаръ сполашніе послова, да е правителство одъ намереногъ заключења једногъ трактата са Францускомъ свр издананя привиліа у слѣдству новогъ, у последньоименованой држави одпародованогъ закона, одустало. У долньемъ дому држао е Лордъ Іонъ Руселъ свой обавѣшньій говоръ одпражаня, кой е два сата траю. Посао Матерша угрио е найглавніо родъ. Лордъ Палмерстонъ и Г. Озборнъ участвовали су одъ стране опозиціе при овомъ нападаню на правителство. Лордъ Станлаи и Г. Дизраели бранили су министерство.

— Енглеске новине Атласъ јављаю, да е енглеска банка издала само четири банкноте, одъ кои свака поседня гласила е за 250.000 фунтій штерлинга. Каменъ е уништожењ, кадъ су речене билете готове быле. Кућа Ротшилдова има једну такову банку, умршій банкеръ Кутъ имао е једну, а поета и банкеръ Самуелъ Рожеръ имао е једну одъ тій банкнота обешену у већовой сали у златномъ раму.

— *Парижъ.* После пре кратког времена свршеногъ бројења народа францускогъ, кое е 1. Февр. 1851. было паређено, изнаси брой жителства францускогъ 35,871.628 и то 17,033.016 мушкогъ, а 18,367.470 женскогъ пола. Брой обитателя парискы безъ војске, и безъ урачуњаваня долазећи и одлазећи износи 1,053.262. Четири окружја имаю више одъ 600.000 душа; 9 окружја преко 500.000; 18 окружја преко 400.000; 31 окружја преко 300.000 и 4 мањ одъ 100.000 Ова су: високи и ниски Алпи, окружје Лоџере и окружје источны Пиринеи.

Огласъ.

(60) (2—3)

Једанъ чабукъ у штаиу заборављенъ е у Топчидеру. Коме припада нека се пріави у заведеніе економичко у Топчидеру, где ће га примити.

ТЕЧАЈ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	25
Сребро	16

У Књигопечатни Књижества Српске.

ванѣ у высъ пенѣ, вароши и люде до облака баца, и хиљаде пепеломъ закопава; то е подземный лагумъ, кои е запаљѣнъ. Бданъ единый човекъ уме съ маломъ искрномъ хиљаде людій убити. Наравно то е велика вештина! Мы сирота свирѣпа животиня неразумемо то, мы то право уступамо разумномъ човеку. Заръ вы небы тели таковогъ вештака за судію имати?

Я видимъ сузе у вашымъ очима, вы плачете, наравно! Самъ човекъ има то право, сузе на очи людима и животиньи натеривати. Курякъ е єдногa єленa разтргo. Свирѣпый курякъ! али е добрый човекъ опетъ єднога сиртно гоніо, и текъ онда, надъ се онъ безъ душе на єдно дрво наслоніо последню сиртну сузу на оку имаюћи, безъ икакна сажаленя убіо га е, но не за себе нити одъ глади, него изъ веселя и за ягарь свога кера. То ніе курякъ чиніо, єръ ніе човекъ. Курякъ е растрѣо єдну мачку свирѣный курякъ! али е добрый човекъ єдну живу пекао, а требу на дасцы пресоваo. То курякъ ніе чиніо. Къ томе курякъ ніе човекъ; човекъ е разуманъ, а курякъ е єдно свирѣпо животно; како се дакле онъ може съ єднымъ човекомъ сравнивати? — Курякъ, кои е сасвимъ дикљ природе, кои нигда у вароши ніе было, да тамо при творство и лажь учи; кои ніе у универзитетима было, да научи вештину, неправду одъ правице, а праницу одъ неправде правити; кои нигда у дворокима ніе было, да тамо ласканѣ и опадничество науči; курякъ, кои никакву чувственую књигу ніе читао, нити нечувствителанъ у жи воту човечіемъ было; кои ніе у театру сузе проливао, а убогу сиротиню, у колеби изсмевао — курякъ, кои ніе све своє сузе читаюћи романе пролію, да му башъ ни єдна єдина за свога собрата остала ніе — — тай курякъ неможе се съ човекомъ сравнити. Заиста не и то е сре ћа за васъ о курицы! но онъ ніе одъ васъ курицы захтевао, да вы одбране за његове раздирубе зубе сиксуете; нити е захтевао, да му вы његове кокте полазћуете о трошку ваша кожа, или румењомъ ваше крви, да његове образе обоите.

Онъ се не налази увреѣенъ, кадъ му се каже: курякъ е курякъ, растргнути е, растргнути, а ждерати е ждерати, а убіяти ништа друго ніе, него убіяти; но кодъ людій е то увреда; тай захтева, да свирѣпе кокте добрымъ рукама, а страшанъ зубъ нилостивымъ зубомъ називаю; онъ онѣ да разтрати, државвомъ вештикомъ ждерати, обдржавати се, убіяти, ратовати, а кога успавати да одъ глади умире, мудрочћу казываю. Човекъ нигда неће да е свирѣпъ; надъ онъ раздире, онда онѣ да се то зове милостиво раздирати, а оно што ће разтргнуто да буде, нора покорњѣніе разтргнуто быти. Ово курякъ незахтева; но курякъ ніе човекъ.

О! како е велико твое уваженѣ међу нама, безсмертна сѣни умрлога! и како ће се сва животиня тебе вечито опоминати тебе нема, ако ты ћошть живишъ у сръцама животиня, вечно живишъ, нити е икаквань говорникъ у ставю твоя свойства тако узвысити, како она заслужую. Само бутати може языкъ говорника, а уздисаи слушателя есу сведоцы твога овѣковѣченя у нѣовымъ сръцама.

превео
І. М. Д. Ч. С.

ПОЛИТИЧНИ ПОРТРЕТИ.

(Съ француского.)

Ламартинъ. (Француский списатель и говорникъ.) Онъ е човѣкъ, кои у будномъ станю сања, онъ мысли вышe меланхолично, него высоко; онъ е высприевый стихотворацъ али онъ баца своє мысли свѣту предъ очи, безъ да дае себи труда, да ій поправи.

Као прьвый стихотворацъ садашњѣгъ времена, Ламартинъ замѣнио е стихотворство съ политикомъ, и нѣгови говори имаю ту красноръчивость, да очараю оне, кои га слушаю, безъ да ій може за собомъ повући. Ламартинъ, као свагда и пре свега стихотворацъ, има высприене и благородне мысли, али онъ се незна поставити на сталакъ основь, и енергично иде напредъ, безъ да е предвидіо слѣдства своґъ говора, зато е често био приморанъ стати, оставивши оне, кои с у му хтѣли слѣдовати, безъ начела и безъ поглавара.

Ништа ніе стално у движимой сьми уображена Ламартина. Нѣгова прибитна, душа тежи за славомъ, хотећи да на свакій начинъ са своїомъ особомъ цѣло свѣтъ зауме; у нѣму непостояно владаю найблагороднія одушевлѣня, али у нѣговомъ духу нема ни сталне системе, ни опредѣлене цѣли и надаль се изгуби у средъ одушевлѣня своґъ благородногъ и доброгъ срца. Нѣговъ высприен духъ блуди по празномъ простору, вѣтрови га носе тамо амо, али онъ се управо никанто неосиина, єръ нѣгове мысли нису сталне. Онъ хоће да се другима допадне, да друге за собомъ повуче да ій убѣди, али онъ нема стрпѣливости, єръ она мора имати какву цѣль, за коіомъ се тежи, а Ламартинъ живи само у идеама. Онъ е сасвимъ особитый човѣкъ, онъ неће да се прилеже ни за какву систему, нѣгове мысли и нѣгова чуства немаю ништа сталногъ. Подобно овымъ сѣйчныя воздушнымъ появленіома, кои се губе у тами, почемъ су за нѣко кратко време бацала свѣтлость; у нѣговымъ говорима види се нѣговъ свѣтлый духъ, али нѣгово красноръчіе рѣдко производи каквы резултать.

Онъ самъ себе слуша, кадъ говори, безъ да мари за ваше одговоры, кои е онъ єдва чуо; ако васъ ніе убѣдіо, онда ће васъ васмеяти, прелазећи на другу ствар.

Као славанъ и отличанъ списатель, какво красноръчіе безъ науке, какавъ природный даръ безъ икаквогъ производа! Као државникъ онъ иде безъ плана; као човѣкъ у своіой увутрашньости, онъ премного свѣту приписує; као свѣтскій човекъ, онъ непази доста на свѣтъ, да га може познати и съ њимъ управляти; као површанъ духъ, онъ се губи у празнымъ и суетнымъ теоріама онъ говори о сначемъ безъ да дае себи труда, да учи познавати људе и ствари.

Гробъ Неселроде (рускій министеръ иностраны дѣла.) Онъ е узрастомъ маленъ, сувонянъ, али черте лица изгледаю пуне духа; види се да су државни послови изнурили нѣгово здравьѣ и нѣгово высоко чело, скоро ћелаво показуе постоянство карактера, кое са собомъ доноси непобѣдямо постоянство у сначемъ, што предузима; онъ е неограничено одань своиъ господару и нѣгова воля сие допунява.

Као одань и вѣрный поданикъ, премда наравно има независимость у своимъ идеама, има онъ высприена чуства, онъ люби власть, али при свега люби онъ славу и величину свое земль и своґъ господара, съ коимъ се онъ сведнію. Нѣговъ е уплывъ на владателя неприѣтанъ; єръ онъ зна да владателю мало по мало уліе свой начинъ мышленя, да владатель за тымъ тежи, на што се онъ самъ рѣшіо, по обштемъ плану, кои е онъ за себе сачиніо, а одъ когъ онъ никадь неодустае. Весео е у прятношть животу, а озбилянъ е кадь се ради о државнымъ пословима, и башъ онда, надъ се чиня, као да онъ пре-

— *Енглеска.* У Бостону једна девојка Антоанеть Броунъ у презбитеріанской цркви држи проповиди, и одправља божественне службе у цркви. Она је млада, и нема више од 21. године, а пригоми је лепа. — У сѣверной Америки одавно има жена и девоака кое су свршени доктори, и кое лѣкарскій занать явно одправляю.

— У Лондону 1851. године было је свега 307.722. куће, и ако овако умножавало се буде као до сада за 50 година биће у Лондону 615.000 кућа, у коима живи ће 4 милиона душа, кое ће сачињавати један малый светь за себе.

— Царь Аустрискій приспѣо је у Пешту где ће присуствовати великой маневри на полю Ракоција; а потомъ ће низъ Дунаво кренути се да посети ове дољне предѣле царства. 4. Јулія биће у Земуну. Свуда је сѣйно дочекань и изпраћень, свуда дае велике ручкове, сребрно посуће за астављ што се носи уз њега износи на петдесетъ центи.

— При концу 1851. год. број жителства у целой Аустрији износио је на 38. миліона и 380. хиляда душа.

— Петербурски университеть има 48 професора и 400 ђака.

— *Парижъ 5. Јулія.* Преговори о орлеанскимъ добрама чињени су у државномъ совету са великомъ живости. Осамъ гласова биле су на једной а толико исто на другой страни, и да није Барошъ сасвоимъ гласомъ притекао, нѣби се овай предметъ у полъзу правителства рѣшіо, као што се то догодило. Али ова побѣда сматра се као морална пропасть, зато и говоре пріательи правителства, да је велика погрешка учињена, што за пресуђиваньѣ овогъ предмета нису изабрали люде њиховой системи ковачно привржене. Ово решеніе државногъ совета учинило је велико упечатлѣв на публикумъ а и на законодателно тело, у комъ се опозиціе вагалъ духъ показуе. Од 14 членова у одбору састављеномъ поради испитивања новога данка, изасланди су се њих шестъ за обстанѣ, а њих осамъ противъ тога.

— *Сорау 1. Јунія.* Обште участіе побуђуе велика у околини овогъ места догодивша се несрећа. 9. Јунія п. р. пао је великій градъ; од чега су преку 30.000 дамова на пенцерима полупани. Баште и поља остала су пуста. Несрећа је ова редка и штета, кое је она причинила, скоро је невероятна.

— Г. Москвѣ, једанъ ималанъ у Арденама (у Француской) идући једномъ у лов нашле на једну четири стопе дугачку змію, кою кадъ убіе, приметн на глави њеной испод коже неку необичну сѣйность и стане ближе испитивати узроке ове сѣйности, но немало удиви се, кадъ опази найлепшій діамантъ приличне величине, кои је једанъ Ювелиръ на 1200 фран. оценіо.

— *Парижъ 3. Јунія.* Осимъ означеногъ пореза на ствари неке, кое смо већъ напоменули, говоре, да ће наметути данакъ іошъ и на: свадоледъ, шећерлеме сваколико, штапиће и бичеве, обявленія, птице у кафезима. Особито велики порезъ мораће плаћати: старе младожењ, позоришнаци и списатељи, они, кои од прихода живе, безпосличари, деньштине, такође и они, кои обећаю девойки или удовици да ће је узети, па после слажу, и странци, кои долазе у Француску да живе. Нека опетъ предлажу да се установе таксе за пасоше чрезъ цео животъ од 200 франака.

— *Лондонъ 3. Јунія.* Изъ Енглеске отишло је у Аустралію 3. Мая 820 лица, међу њима было је 640 женски, одъ кои је у оной земльи велика оскудица. Сиака женска може се известно надати да ће добити мужа. 4. Јунія отишло је опетъ велико число любительица удадбе. Међу онима было је и удовица од 50—60 година. Девойке су навалъивале да удовице заостану, еръ кажу, прво да су старе и богзна обеђу л се моћи протурити, друго удовице су, па нећеду млого бирати, него ће поћи ма за когъ му драго.

— У Ватланду обичай је тай, да кадъ умре когодъ у кући просипаю сву воду изъ куће крозъ пенцерь, да се небы душа умршегъ удавила.

— За време Февруарске револуціе у Парижу шетао се је једанъ Енглезъ преко Булеварда, у средъ кише одъ куршума, имаюћи руке у џепонима и ходаюћи замишљено; кадъ су му борци казали да се уклони, еръ је онда найжешћа револуція была, одговоріо је онъ: „Шта је мени до наше револуціе?“ и продужавао је свою шетню. Исто тако другій једанъ Енглезъ, као да је братъ оногъ горићеъ, иде већъ тринайстый путъ на пароброду изъ Ливерпола у Халифаксъ, не да види Америку, него да види“, оће ли паробродъ, на комъ онъ путуе, у путу изгорети, кое мора быти врло лепо позоріе, и кое му единствено оскудѣва у његовомъ спомену любопитны природны појавленя.“ Шеширъ му стои на криво, вальда као и паметъ, руке држи у џеповы, и звиждаюћи пита свакогъ путника: оће ли и онъ преко? Не другче, него као да тай путъ одъ 3000 и више миля као преко једне речице. И на немалый стра сувећины спутника додае.“ „Садъ се надамъ, да ће быти.“ „Шта господине.“ „Тай паробродъ да изгоре на отвореномъ мору. Лепо позорје? вате?“

— Број жителя у Венеціи износи на 104.362, нерачунаюћи 10 хиляда солдатій и 12 хил. странаца.

— Сынъ краля Луи-Филипа принцъ Жоанвилъ коме је Бунапарта у Парижу сна добра узапитао да прода, кадъ га је упитао: „данъ познаникъ у Лондону: Вьсте здрави, добро нагледате“, одговоріо му је: „То ми је једино добро кое ни Бунапарта неможе отети, и на добошу продати.“

— Сбогъ велике суше свуда почињ цена жита скакати. —

— У Француской партая противъ Бунапарте све се већма умножава. Мразость на његово поступанъ све већма расте. Њиовъ ликъ кои на новцима излази; и већой части исцевећ је око врата.

Огласъ.

(60) (3—3)

Једанъ чибукъ у штапу заборављенъ је у Топчидеру, Коме припада нексъ се пріави у заведеніе економично у Топчидеру, где ће га примити.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	26
Сребро	18

№ 49. У Београду, у Петакъ 20. Юнія. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Уредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницомъ и Петкомъ. Цена му о годишта безъ пакетка 14. гр. а полгод. 7 гр. — са пакетком по' цр. на по' год скупље. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцелорію по' гр. на пола год.

ЗОРА ЉУБОВИ.

Я се с' нечимъ боримъ, али незнамъ с' чиме,
То ништ немогу — или знамъ му име —
Противъ тога борца — срце ме неже,
Побѣђенъ в њиме, Херкулесъ и Марко,
О сладке пропасти, ту побѣђеви бити,
То живота дане, райскимъ цвѣћемъ китити.
О Адаме ако — ты у раю нисе,
Осећао ако — имо какве мысли,
Онда фала богу што те изагнао
И каквоме чуству, у наручи дао —
Ил' то намъ е можда, утѣха единя
Што намъ е остала, одъ райскя милина.
Шта му друго то е, сласть што насъ невари
Вѣчъ нова намъ земло, у правя рай е ствара.
О љубови слико, божіега света,
Безъ тебе бы была, сва земля проклета.
А са тобомъ само мы смо сви блажени,
У тебы наѣмо рай нашъ изгубљени.

НАДГРОБНО СЛОВО КУРЯКУ.

(Браћ.)

Шта бы вы рекли, љубезна животиньо кадъ бы нашъ курякъ изъ овчіе коже себи бароку начиніо? Кадъ бы се лавовомъ кожомъ огрнуо, или у медвеђу кожу ушіо. Вы бы му се подсмевали. Есть; присада бы оно коже благородне животиньѣ биле. Люди се не огрћу у кожу тако благородне животиньѣ; изъ плюваче једнога црва (свилене бубе) праве себи аљине, и горде се сотьмъ, што важность свое браће по аљинама определюю; то курякъ ніе чиніо, и опеть люди кажу да курякъ нема разума. Човекъ има разумъ; есть, ето његови доказателства. Онъ има знањ правде и неправде; онъ зна и уме кратко да продужи, и гласъ природе њиномъ православногъ празнословія да угуши; онъ зна и уне правду подъ испытъ ставити, докъ међутимъ парничне стране за време изелѣђенія умру. Онъ уме изъ речій смисао, а изъ смисла печате проповѣди начинити. Ово знанѣ ніе курякъ имао; но курякъ ніе ни разумъ имао Напротивъ никакви подмићени писари, нису у његовой предньой соби чекали, нити су несе пуне злата мећане на мѣрило праничности; никакве препоруке нису рѣшавале, на место свету закона, нити • стра животињѣ осуђивао једногъ одъ ваше браће; али е нашъ судія био само єданъ курякъ. — — Заръ ны небы водели човека за судію? — Занста животињо! онъ бы се редко съ нама клао; онъ небы никоме црева изъ утробе изтрзао, нити бы намъ онъ своимъ поктима кожу садирао, и преко главе свлачіо, све ово небы намъ човекъ чиніо, за цело не! съ поктима курака, него съ поктима човечіемъ, еръ и люди раздиру, раздиру срца много свирѣпіе, него куряцы; одъ курика се на єданпутъ умре, а човекъ, онъ уме начинити, да његова браћа десетоструко смрть осете; курякъ е разкренъ кадъ раздире; човекъ се сиче; онъ те дяже, любя и у бятве: и зато ніе човекъ курякъ. — Заръ ны небы ради были, да намъ човекъ судія буде? —

Слушайте здиконанѣ бѣдни; изъ куће и са огньишта своіъ пандурина протерани, моле се они; сне е њиово иманѣ у рунама правосудія. Деца плачу, дрктаюћій старацъ бадава дяже руке къ небу; безъ ране, безъ помоћи, участь е његова смрть и пропасть; судія тако ође и люди умиру. Бли нгда курякъ курячицу изъ свое руне истерао; или онъ нелке штенце жертвомъ његове грабљивости учиніо? Я васъ пытамъ животињо! Ніе! Есть, али е вашъ судія био курякъ; онъ ніе имао разума, и био е свирѣпо животиньо. Заръ ны небы марили, да намъ разумный човекъ судія буде?

Кадъ у строгой зими предъ његовомъ пећиномъ зарлате, ніе ли васъ онъ унутра приміо; надъ васъ е гладъ морила, ніе ли онъ моро коња, кога е удавіо, съ нама делити? Кажите што ћутите? или бы вы може биля човека за судію тели имати? Добро, ено видите како сирома, го голиџтъ, кои предъ вратима богаташа дрхће; презиранъ и измеванъ биваа, не пуштаю га унутра, а човекъ е. Слушайте звеку чанца у палатама, они пію у здравъ владателя, а на њиовымъ праговима люди, одъ глади умиру, кои су єдногъ владателя, владателѣмъ учинили, и безъ коій владатель небы могъ владателѣмъ быти. То наравно не чини курякъ; али курякъ нема барь разума. — Бли нгда младо куряче изъ наручіа курячице отргнуто? и или нашъ курякъ примораћо нгда другога когъ, да се подложи пантера прождираню онда, кадъ се онъ съ истымъ пантеромъ боріо? Кажите кадъ се курякъ бори. борили се онъ съ лукавствомъ? Бли онъ нгда замке праніо, и на то пантера моліо, да тамо врать сломіе? Не, онъ се бори са собственымъ поктима, и снага и одважность рѣшаваю њиово неравенство. Къ томе курицы у њиовимъ исторіима, немогу показати нити се пофалити, да су изашли гвозђе ковати и барутъ правити. Начинъ е њиове борбе природна самоодбрана; али кодъ людій то е нештина; есть нештина — красна нештина, люде убіати. Погледайте тамо добра животињо! како се ватрено блю-

небрегава поедине маленкости, и онда иде онъ полегано къ своіой цѣли, али сигурно, съ умѣрености и съ постоянствомъ. Подобно едномъ броду, кои се чини недвижимъ усредъ рѣке, кол бурно тече, гроѣ Неселроде у њекимъ случаевима по видимомъ стои, но онъ инакъ непрестано напредъ иде, и кадъ време приспе мора се човекъ зачудити, докле е онъ дошао за време свое споляшње недвижности. Препоке и опасности неногу га заплашити; онъ гледи да ій побѣди, ако неможе да ій обрне. Добро познаваюћи люде, и њи по већой части презирући, онъ ій зна на свою страну привести, кадкадъ посредственомъ њіове користи, а кадкадъ посредствомъ споляшњегъ повѣрења, кое онъ њима уліе, али онъ се само на самогъ себе уда, и никомъ невоерава свою прану мысао, еръ е увѣренъ, да е прво условіе дипломатичногъ успѣха: знати ћутати.

Његове полезне заслуге за државу свіствую за благополући, кое му царъ указуе. Сматраюћи женске, као снажно спомагателна средства, у чему има и право, и њи радо инаюћи за државну користъ, онъ се у згодно време служи съ њіовымъ уплівомъ, и узнишава њіову лѣпоту, њіову заслугу или њіовъ духъ. За њега се може рећи, да онъ съ высине види, и да изъ далека предвиђа. Осимъ своіъ дипломатичногъ удржавања сама онъ у своімъ разговору њекій родъ искрености, али е другчіи у дѣлима. Онъ може заборавити канешену му увреду, а опасно бы было, њега на то опоменути, еръ се може осветати и послѣ толико година. Онъ притежава онай духъ слѣдствености, и ону вештину, кои предуготовлява политичне догађае, и кои съ њима управля, и онъ е єданъ одъ найфинія државника и дипломата нашегъ времена.

(Продужеће.)

МРВИЦЕ.

„Јао самъ єдномъ на некой лађи“, говори Талмудъ, и видѣо самъ єдну рибу съ прекраснымъ роговима, на кои ба е стало написано: „И самъ текъ малый део оны чудовишта, кое у дубљини морской живе.“ Она е риба имала 300 миля у дужину, и по е Левіятанъ у єданпутъ прогутао.

— Има єдна птица по имену Барюкне, кол кадъ годъ разшири своя крила, свагда бива помраченіе сунца. Єданпутъ падне єдно не исте птице изъ гнѣзда, и у пада, но разбіе 315 великн кедрова, и оплани 69 великн села.

— Была е єдна велика жаба, тако велика као 60 кућа, и по е єдна змія прогутала, ону змію уватила е єдна сврака и одлетила съ њоме на дрво, кое е до месеца дорирало.

— Єдно парче гвожђа пало е у море; и докъ е стигло на дно, протекло е седамъ година.

— Єдногъ малогъ чизмара тукла га е његова жена скоро свакій данъ. У таквимъ случаевима завлачіо се куванамъ мужъ обично подъ астаљъ. При овомъ жалостномъ позорію дошао е єданпутъ комшія и зачуди се кадъ види бѣдногъ чизмара подъ асталомъ. „Шта камъ е стало, повиче чизмарь испоідъ астала, „я самъ господарь у кући, и могу чинити шта ону.“

— „Шта е скрівіо овай несрећњикъ, те оне да га обесе?“ Запита єданъ некога покрай себе. „Тай е крао снегъ, сушіо га и продавао уместо брашна.“ — „Прави дакле имаю, што га вешаю, угурсуза,“ рече онай, што е питао.

— Єдной жени украду прстенъ. Она е была сумњиви па и зато е отишла къ єдной картари. „Куда ћешъ майко?“ запита е њена шестогодишња ћерка. „Идемъ кодъ пametне жене.“ „О мати, поведи и мене, я іотшъ никамъ видла ни єдну пametну жену“, рече дете.

— Єдна е жена фалила неку свою пріятельицу у дружину на овай начинъ: „Она мисли врло лепо, и држи као царъ Титусъ онай данъ за изгубљівый, у кой ніе никогъ усрећила.“

— Єданъ грчкій младожења залюби се смртно у єдну девойку, и њена ладнокрвность спремъ њега чинила му се да ніе ништа друго, него девојачка стидљивость. У єдной такоюй пријлци рече девойка: „Противъ васъ немамъ башъ ништа рећи, али вашъ наймлађій братъ осећа е већъ, и знате я њесамъ рада да имамъ седе девере.“

— „Тешко ономе, рече єданъ докторъ, „кой ногу сломіе, еръ бы за њега болѣ было, да ю ніе сломіо, а за мене бы болѣ было, да е обадве сломіо.“

— Єданъ разпуштеный ђакъ потрошіяши све новце, кое е одъ куће добіо, почне продавати своје књиге и напише своме тутору єдно писмо: „Радуите се, еръ мене су већъ почеле књиге рапити.

— Єданъ младъ човекъ залюбіо се страстно у єдну лепу младу девойку и ніе мого ону любовь никако да побѣди, ма колико да се трудіо. И зато рекне єданпутъ своме искреномъ пріятелю: „Я е морамъ узети само да е оиржемъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Сбогъ велике врућине появлюю се бесни пси. Єдно такво псето пре неколико дана, нашло е на дорћолу три човека. Съ тога добро е да свакій пази на себе, а особито на свою децу кол по сокаку тумарао.

— Єдна крава у Пазарули отелила четворо телади, одъ конхъ єдно остало е живо.

— У Недељу у вече видило се на небу єдно лепо появленіе природе. Єдна звезда на подобіе найлепше ракете полетила е и у дна ма запалила се. Она е летила одъ Сѣвера Югу.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Атина.* Немири у Майни почињо све опасніи и озбильніи постаяти.

— *Турска.* Онде е ударенъ порезъ на псе, свакій онай кои држи псето мора платити на њега пореза 15 фр. одъ тога данка изузети су они пси кои су нуждни за кућу, кои услужность какву чине, и они кои слепе поде.

— У Галиціи у мѣсту Каџъ, єданъ овчарь распростре глась, да е онъ на єдномъ извору, у води видіо образъ мајке Божіе, кои е было пламеномъ осветљивъ. Глась се свуда разчуе, и суседни народъ трчао е одъ четири дана ода на тай изворъ. Кодъ извора покріо главу мараномъ, и по ваздан гледаю у воду бездо се што може видити.

— У Бечкимъ заведењима за сиротињу, налазе се сада 2000 сиротиа душа, на кое се годишнѣ троши 200 хил. фор. ср.

№ 50. У Београду, у Вторникъ 24. Юнія. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницкога и Петкомъ. Цена му а годишна безъ заватка 14. гр. а полгод. 7 гр. — са заватком по' гр. на по' год скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће и не у дућанъ нли у канцеларію по' гр. на поля год.

ИСТОРІЯ МЛАДОГЪ ЛАФА ВЛАДАТЕЛЯ ЖИВОТИНЯ.

У шумама Хирканіе было е найнудрія владатель животиня, а найдобродѣтелніи међу лавовима. Онъ е у исторія названъ найнудрімъ владателѣмъ животиня. Цео његовъ посао, было е животиню срећномъ учинити. Нечиста ће штета быти, што онъ мудре његове планове кварштити ніе мог'о, єръ е умр'о у найбольимъ годинама. Сва е животиня жалила смрть тако благородне душе, и нечіи споменицы буду му подигнути. За обезсмрћенѣ његовo. Онъ е оставіо єдиога сына, надежду Хирканіе: али е благородный владатель прерано умр'о за свога наслѣдника. Младый лавъ было е добарь; но мало е искуства имао и себи самомъ оставалъ быо. Истина да га е отацъ повѣрio по смрти, брижльивости єдиогъ мудрогъ слова; али о! како се слабо наредбе умрлы испуњивају, кадъ они нећу єдампути престану быти?

Текъ што су дани жалости прошли, одма се све око младогъ лава искуши, да му честитаю ступањ на владу. Све се то утркивало, да му удовольства учиня, и буду найотмѣнія празноваша нареѣена. Пантеръ, тигарь и курнѣъ, све што е силно и снажно међу животињомъ, скупило се око младогъ лава, обасипали су га ласканѣмъ, и тако су га разнымъ забавама одъ озбильны дѣла одводили. Они су установили празноваша њему за честъ, и дражли су борбу животиня, ліне игре кокошію и њурака, и тако га сасвимъ удале одъ дѣла његовогъ важногъ позыва. Старый слоиъ, вѣрный слуга преминувшегъ лава, гледо е заблуђенѣ младога лава са сузама у очима; онъ е видіо, да е младый лавъ врло мало познавао злу животињу, коя га е обколавала, и да онъ ніе кадаръ злонамѣрне планове ніоне проводити.

Єдиогъ дана кадъ е сва животиня изъ двора на єдномъ празнованю скупљена была, приступи слоиъ къ младомъ лаву, и као што слѣдуе говорити одпочне: „Младый владателю животиня! допусти да єдань одъ найверніи твоіи поданика къ теби проговори, и у име све животиньа као ніиномъ владателю свое страхопоштаніе изкаже. Неочекуй одъ мене изъ облагороѣеню дана твога крунисања, никаква суетна празноваша, никаква претерана честитаня, коя само на єзыку ласкателя леже, него чуй изъ моіи уста говорь єдиога пріателя, кои истину люби — истину, коя е єдина подпора твога престола; єръ те е досадъ лажь обколавала. Све што су ти пантеръ и тигарь говорили, быо е праазнь глас; то њима ніе на срцу лежало; они су тражили да твою душу ласканѣмъ нараю а твое женскусно срце чрезъ чувственость на странуputuце да изведу; они су саме суете и понятіе лажне величине у душу твою усадили — не да тебе, него твоіомъ слабости да себе узвысе. Они су се старали, да тебе суетнымъ задовольствама одъ озбильны дѣла удале, и њиове е планъ, да твой младый духъ обезснаже, како онъ временомъ терет важны послова небы могао сносити. Ты єдиный и достойный наслѣдниче царства животиня! кои си створенъ да цѣле предѣле срећнима чинишъ; достойна грано изъ великогъ рода лавовскогъ! познай твое достоинство, на кое те роѣенѣ позыва, и учи се владателъ быти. Теретна е дужность, кою ты одправлятъ, зато е нуждна лавовска снага, а ту свагу природа е дала твоимъ жилама, своси тереть, кои ти е провидѣніе наложило, славно, и немой да пешео твога оца, кои е найнудрій лавъ быо, обезчестишъ. Духомъ и снагомъ неоснудѣвашъ, нити искуствомъ младый владателю! држи се онога, коя поштено съ тобомъ мисли, и на њеовыхъ устнама оно нешъ наћи, што ти текъ дужевремено искуство дати може. Задуго самъ я служіо твога оца вѣрно и поштено, и тебе, найблагороднѣе свое сокровиште, тебе свое дете, повѣрio е онъ моме старанію; то е найвећа [награда, коіомъ ме е обдарити мог'о. Я писамъ за чешћу гиную, єръ е моя честъ добарь поданикъ быти; я се писамъ отимао за богатство, єръ свѣдомость добродѣтели, то е мое благо; нигда я писамъ отца твога молію, да ми велико достоинство даде; єрце ни е казывало, да самъ я пріятель његовъ быо; а то е єдно достойство, на кое насъ само єрце, а не владатель подићи може. Безъ пантљике и ордена, стоіо самъ я често покрай твогъ оца, и смело самъ се дворанину, коя осимъ пантљике и ордена, никакве друге собственне заслуге нема, кое пукій сирома безъ внутренъи добродѣтели. Истина мене нису нигда дворяни много отликовали; али дворанинъ и мудрацъ нигда се сложити не могу, а добарь и озбиљанъ међу чауніма увекъ рђаву ролу игра.

Будући самъ твога оца любіо, младый владателю! то наравно слѣдуе, да и тебе морамъ любити, єръ љубавь, коју самъ я према твомъ оцу осећао, оснивала се на његовымъ унутрашньимъ заслугама, а не на његовой држави. Безъ престола, безъ земљѣ и животиня, у песковитымъ пустињама Арапскимъ я бы његовъ пріятель было такo, као и у величественымъ шумама Хирканіе; я самъ было лавовъ пріятель, а не владателя животиня, а они кои тебе окружаваю, то су пріятели твога весела и свога задовольства, и пріятеля младогъ владателя животиня, а не младога лава. Брзо ћешъ видити, како се они твоіомъ добротомъ на свою ползу служе, да бы се на степень

уважена пошели. Они ће ласкавњмъ дотле дотерати, да ты гласъ истине своситя нећешъ моћи. Уживавњмъ чуствены задовольства, гледаће да те ослабе, и сотымъ да тя твою лавовску снагу одузму, а пантеръ и тигарь подъ твоимъ ће именомъ лавови быти. Ты си младъ; ніе могуће да ты лукавство и досетльивость овы животиня, коя те окружава, познаешъ; но учи се одъ мене познати ій, єръ мое око прозире у ніьову унутрашньость. Досадъ су се занимали съ уређиванњмъ празнованя то е найвећа вештина политике, младе владателю у вечной несвестицы разны радости и веселя придржавати, како да ніьову душу истина и свага непозна. Но дай да испытано: каково су то празнованя коя су овы чиняли? — Ты си присуствовао играню кокошію, и са задовольствомъ смело си се како оне скачу, ты си мысліо, да е то слѣдствио радости; я самъ стало кодъ тебе, и лютіо самъ се за ту превару, єръ знай, оно место гди су играле было е съ врућимъ гвозденымъ таблама поставльно, и онай болъ, кои е врућина могама кокошимъ причињавала, было е узроктъ смешногъ ніьовогъ скакања. Оне ніесу играле одъ радости; оне су абогъ бола скакале, а трумпете и музика превазлазила е якакоћій гласъ страдалница, само да до твоій ушіо не допре. Тако младый лаве ты си было превареный. Но я ћу те и даль пратати. Твоя е сала найлепшымъ ястуцыма найрећегъ птичіегъ пера искићена, ты си се радовао томе, и осмеиванњмъ твоимъ показао си одобренъ ономъ, кои е то измыслію; али айде самномъ, я ћу ти едно ређо повлећи показати. Погледай тамо хиладе голы створеня, како по прашини пузе, како се бадава труде у высъ подићи се да рану траже; погле како падаю и умиру. Ко су они? то е бѣдна животиня, кожа и лисица перъ качупала, да се твоя палата украси. Гадно е то! велишъ; ты се грозишъ добрый лаве! Бсть, то ніе была твоя воля, али е то плавъ лисице, кое е задовольна, што е такву прилику нашла. Иди у шуму, гди е твой отацъ често подъ дрвима, при певаню славуя спавао, ты никакве птице выше нећешъ чути. Погруженъ у жалость провлачи се славуй безъ пера кроз чбунове тамо и амо, и уздише за сирћу или избавленіемъ. Я знамъ, ты се лютишъ у срцу, ты ћешъ лисицу проклињати, коя е на ту мысао дошла: и ты бы помого, да е ма една птица кодъ тебе помоћи потражила; но заиста то ніе было? — расуди! како е могао удручены къ теби доћи, кадъ своій пера ніе имао, да бы къ прозорима твое палате долетіо. Колико ій се може быти усуђивало къ теби моћи, али су у путу одъ творова прождерани? Кажи ми, бы ли ласкателне мачке, кое су улазакъ на твои врата заузеле, голицаше птице и пріваљивале? —

Его благородный лаве! тако те снажна животиня вара, тако се стараю оне одъ тебе удалятя, кои су найблагородніи у царству животиня, и кожа владатель животиня собственно свое одржанъ благодарити има. Радный конь, кои у плугу вуче, куриномъ е закланъ а первый синова, кои неуморимо ради, пантеромъ е раздиранъ. Душекъ, на коме спавашъ, кои ти га е дао? — Єли онъ одъ длаке пантера, или одъ коже курячіе начињенъ? — О не! добра и мирна овца, дали ти е свою вуну; познаешъ ли е? — — Во, конь и овца, то су теби непознате животиньи; грабљива е животиня учинила, да ій презирешъ; али само они заслужую твое уваженѣ. Неуморима пчела, прилѣжный мрашъ, падничећа кртица, чупарь ежъ, верно псето и искрены голубъ, то е животиня, съ коіомъ се ты обходити морашъ; само чрезъ ове постаћешъ ты великій и удивлена достоянъ: — Ни леньивый медведъ, кои печито безъ дѣйства на његовой медвеђой кожи недвижимъ лежи, и никако се съ места не крене, кромѣ кадъ ове да дава; ни курякъ, кои свой трбу жганьцыма кои ти съ вернобчу и покорнобчу свою вуну даю, пуни, и кои доброга вода, кои плуть вуче раздире; ни пантерь ни тигарь пити страовита хіена: немогу твои пріятельи быти: не, ово е грабљива животиня, ово су завидльивцы твое величине; они траже само, да се подъ оньмъ дрветомъ стане, кое тебе надкриле, како бы они остаялой животиньи показали, да су они пріятельи лава, а ово у дубльини срца свога, мрзе на тебе. Сво ніьово занимань на то иде, да твое будно око ослепи, како ты танку пређу ніьови планова, отворени се на удручены, видити не бы могао. Они се труде, да те у чувственой несвестицы одбржаваю, како се твой духъ нигда разбудити небы могао, да уређена одкрие, кои су они управителя. Ларма музике чуе се у твоіой палати, како ты смртну ніку нерећене животиньи, кою они даве, небы чуо; они твой грклињъ са сладкимъ пићемъ голицаю, докъ нећутлимъ люлымъ сирћетомъ твое поданике напаюю. Чувай се ове животиньи, кои те обколива, єръ они не познаю благо државе животиня, него само свой собственый интересъ, само свой грклињъ и свой трбу. Недћателни стое они ту, и жджеру и спаваю, и мысле да су изъ болъ матеріе, него друга животиня створени.

Къ грабљивой животиньи твое државе, кои никакве собствене заслуге — него оне снога роћена нема, као што су курицы, кои нокте имаю и могу раздирати; може се причисляти и класа овы невалялы и рћаны као: ласкаюћа мачка, подсмеваюћа се маймунъ, пузећа змія, дремљивый рчакъ, кои све одобрава; они утврђую тиранство оны неваљлаца, а што и може добромыслены израдити? Чувай се лаве рћавы малы, кои су неваљли. Како опазе да си се валюіо, одма ће мачку послати, да те умри; ако опазе, да си радъ да се занимашъ важнымъ и озбильнымъ стварима, то ће онда маймунъ гледати, да ти своимъ скаканѣмъ разагна озбилне мысли; ако станешъ пазити на кораке, оны, кои су зли, то ће змія подъ видомъ ласкања, тебе одъ тога уздржати; ако узхтешъ у суминтельнымъ стварима истину потражити, то ће ти одна послати рчка, кои ће махањемъ глане на сва пытања одговорати: тако е, и одма ће опетъ задремати. Его то су опасности, кое та грозе, младый лаве, учи се свойства животиня познавати, и избирай достойне за твое друженство. Ты се послуши снагомъ пантера, остротомъ вида риса, и снагомъ курякa: али опетъ буди имъ Господарь, и недопуштай да они своевольно тобомъ управляю. Ты морашъ душа машине быти; скакій точакъ, кои у ползу цѣлогъ не дѣйствуе, одвише е, и постае за терећ общемъ дѣлу. Я говоримъ искрено младый лаве! Я самъ то песелу твога оца дукань. Я видимъ да курицы кесе на мене зубе; да пантерь оштри свое нокте, а медведъ да противу могъ слободногъ говора мумла, но нека онъ мумла, я говоримъ за благо државе животиня, а не за благо медведа и курякa; они нека очекую похвале одъ своій ласкателя, коіи имъ похлѣбствуе. Мольцы и прави нека бране грабљиву животиню, єръ њима е затымъ стало, єръ они добіюю раву изъ пропасти целогъ; слонъ презире ніьову лютню, и остае слонъ. Ако имашъ какво животно у твомъ двору, кое се тако меня; да е у утору маймунъ, у подне мачка, а у вече мољцъ, то протерай таково животно; єръ нигда повереня у њему имати не мо-

женъ. Као маймунъ съ тобомъ ће играти, као мачка забушаваће те и уздржати, а као мољацъ утробу ће ти изести. Отерай таково животно навеки одъ тебе.

Благородный лане! велико е твоє опредѣленѣ, кое те очекуе, да државу животиня срећномъ учиниш. Каква е то красота! Каква ли сладость! себи моћи казати, Ове лепе паше, где се толика стада играю, моє е дѣло а оне ливаде, где ягањцы весело скакућу, есу сѣдство моє брижљивости. Во е миранъ у плугу, и као раденикъ сахранѣнъ; тегленћи коньуважава се; а верно псето нагрђава се; трудолюбива е пчела подъзашитомъ, а брижљивій мранъ почитованъ е. Овако не облагорођава роѣенѣ, него собствена заслуга; разумни закони ограничаваю куряка, и надићеће добродѣтельи обезоружава тигра. Њгови нокти нису выше страшни: мудрость е лавовађе гове оштре нокте затупила. Лань е у кругу добре животинѣ, и све показуе њгову величину, т. е. њгову любовь према оныма, надъ коима га е провиђење за владателя поставило." — Тако е говоріо слонъ, а младый лавъ с ѣдовао њговымъ основоположеньима, и нигда никаканъ лавъ ніе владао животиньомъ, кои е ономе лаву у величини њговы добродѣтельи равань было.

превео
І. М. Д. Ч. С.

ПОЛИТИЧНИ ПОРТРЕТИ.

(Съ францускогъ.)

Роберъ Пилъ, (бывшій англійскій министеръ.) Тешко е быти нећій државникъ и дипломатъ, него што е было Роберъ Пилъ. Онъ е узрастомъ высокъ, и погледъ му е величествень. Обдаренъ съ найћеномъ виткости духа, онъ радіе обрће препоне и тешкоће, него да управо на њи удара, онъ радіе свакій чворъ у државнымъ послоима одрешује, него да га прекине, и зна стрпљиво очекивати ово време, кадъ мысли да ће му быти побѣда сигурна. Онъ тежи за чешћу, и тражи власть само подъ честнымъ и сигурнымъ условіяма.

Онъ се чини, као да никомъ непопушта, али онъ зна да се у нужда нѣшто савія: њгово е краснорѣчіе убѣдително и стално, и ако е намѣра, кою онъ хоће да постигне, стална у мысли, ипакъ незна онъ унапредъ средства, кои ће за постигнуће ове цѣли употребити.

Онъ се изъ користолюбія придружіо аристократіи, тражени кадкадъ привржености и на штету свои пріятеля. Онъ нема правы пріятеля, али се многи привезали њгове среће, съ великимъ поуздањемъ у њгову звѣзду, коя ако за време и потами ипакъ тьмъ ће њма сли. Лажна неузмемирава га, опасность га неплаши, и онъ ніе никадъ ће ћеть духа, мирніе, а особито краснорѣчивіе, него кадъ буря и опасность прети.

Њгова убѣђена нису увѣкъ стална, коя онъ зна вѣшто промѣнути, и безъ да се осећа, а то све, како прилика изискуе. Ако е онъ кога и преваріо, онъ се ипакъ ніе дао одъ никоге преварити, и текъ што е кою рѣчь съ вама проговоріо, а онъ е ћеть проникнуо вашу мысао. У разговору зна се онъ савіяти и уластити, у парламенту е рѣшителанъ, одважанъ и зна, да народне депутиране за собомъ повуче, знаоћи нѣшто да одбіе одъ себе удареромъћивши питанѣ. Свагда се слагао съ аристократіономъ Торіа, а кадкадъ е по своме убѣђенію было съ Вигима, и почень га се при немогу лишати, рачуна онъ на њи, и мысли, да ће у њиовомъ друштву сигурніе ићи. Цѣль све оправдана у њговымъ очима, и онъ е искренъ, по начину свію оны, кои у Англіи дођу до власти, то есть, да му се државна користь или нужда свиде найвышій законъ, и да е цѣо свѣтъ као една рудокопня, коюАнглія свагда по праву за свою државну изключителну користь употребляе.

Роберта Пила треба убѣдити, да га човѣкъ може на свою страну привести; и ако вамъ онъ у чему попусти, то онъ зато чини, што мысли, да е то полезно њговомъ положеню.

Политичный човѣкъ у Англіи ніе ни вайнанѣ подобанъ приватномъ човѣку, и Пилъ е сасвимъ другчіи у пріятельскомъ друштву и саобраштеню, него у пословима. Чини се, као да е у овой земльи власть краљевско ипуще, кое све покрива, и да е све измишљено, одъ краљевске власти, до искрености, коюсу дужни народи наблюдавати у своимъ саобраштеніяма. У Англіи свакій политичный човѣкъ, было онъ вигъ или торн, има само едну едину цѣль кадъ задобіе власть: да подкуплюе свѣтъ на државну користь; Англію обогатити, и трудити се, да она процвѣтава на штету свію осталы државa. Кои бы другчіе мысліо и радіо тай бы морао найпре престати быти Инглезъ, а Роберть Пилъ е пре свега у томъ смыслу правый Инглезъ.

НЕУЗБРАНОЙ РУЖИ.

Руже руженa, румяне лепа,
Волимъ те едну нег' пола света.

Кадъ е небо плаво, а земля зеленa, кадъ дрва цветаю и шуштанѣ лака ветрa кадъ прохлањеће свѣже ладовине, онда осећамъ у сриу тяху любовь. У прсима стои ми твой сладкій лякъ, а изъ очію изваре по єдикол бисерна капля. У ћдрима легу се мале песме, а у свакой песми споминѣ се сладко име твое; овако представлямъ себи небо, овако рай.

Човекъ и њгове мысли любезна моя, есу као деца: обое певю се радо на планину, и мысле да су ближе Богу, кадъ су више люди.

Ах човекъ на планини ближій небу? Ніе, само е облацима ближій, и облацы, кои су одоздо црни изгледали, изгледаю горе бели и разливаю се у кишу, тако е исто и са облацима живота и судбине: увишенѣмъ губе они страховитость и црнило.

Планине су обиталишта слободе.

Есть любезна моя пріятельице, после потопа, кой е искости варошке и човечіе колебе водомъ покрио, почива радо спашена душа на Арарату усамљености.

Подаштомъ деки животъ, земля, светь, люди, варошіи! *варошіи*, ове камените колебе, у коима свакій порокъ свое собственo обиталиште има; ови улепћени мравињаци за сайну бѣду и бѣдну сайность; овай скупоцени звериняк, у комъ найдинѣ животиня страстій, изъ златны и гвоздены решетка стрељюћимъ очима одаю.

Варошіи, где се надтичу пороцы, честолюбія, зависти славолюбія, сребролюбія, сладострастія, мрзости, освете; суете, где свакій порокъ награду добіе, кой найбрже къ своіой цѣли долази.

Варошіи! Смеса разваланa и поредна, рода и трулежи, стерпленa и очаена, величине и нискости, увишена и понижена, духа и тупоумія, вере и фармасонства, углавенности и суровости.

Варошн! Ова топіоница, у коіой све, што се као злато баца, постае згура и нечистоћа.

Варошн! Башта, у коіой сва растћнія богални постаю. Рай, у комъ змія съ узвишеномъ главомъ ходи, и где дрво познанія отровање плодове раћа; где се више суза роне у свакленномъ, него у памучнимъ марамана; где више уздиса излеће изъ срца, кадифомъ него сункомъ умотана; где руменило производи вештина, а бледоћу природа; где се мисли по земльи пуку, а зверскій нагонъ по кроворима шеће; где похвале диктира себачна цьль, где се доброчинство награћује са неблагодарношћу и где пріятелство само узаймни интересъ обдржава.

О, кадъ бы ты, моя мила, само едно едито ведро ютро овде видила, како данъ очи отвара, како се природа буди, како целый створъ свою ютрену песму пева, како нлядама разны цветаћа своє пріятне мирисе просипаю, како брда као побожни свештеници стое и на молитву побуђую, како пернати обитатели шуме многогласный хоръ удешаваю и све, све около вичe: „Има єданъ Богъ, онъ ће те утћшити и оснажити, онъ ће твой отацъ, и налази се близу тебе у мирису цвећа, у шушутаню лишћа, у пирењу зефира, у песми шумске птице, у жуборењу планинскогъ потока и у зуэиу бубаца.

У такимъ тренутцима, найдражія душо! раћа се у човеку анћео, кой му мека прила за душу прилепліое, и умотана е у зрачну тополоту, у сенку покоя и у мило свитанћ сладке слутнћ.

У такимъ тренутцима, моя лена, расту прила моіой чезньи за тобомъ, я бацамъ къ теби цвеће и мисли, зелено лишће, на конма се іошть, росне капаћ као діяманти блистаю. У такимъ часовима препораћа се срце и душа моя; онда любовно срце тежь осећа, да права любовь ніе обожатель ватре, нити идолопоклонивкъ, она необожана ватру страсти, него светило ванлености, бистрину чуствованя, весело сливанћ два сестрянска зрака.

Овде седимъ свако ютро, и мислимъ на тебе, єръ си ми и ты сама найминлія и найлепше ютро, и мислимъ іошть на єдно ютро, на єдно ютро, коме ніе друго ютро слћдовати! Смрть е, само вечерня сутонь дана живота, а изъ овогъ вечера лези вечна зора вечногъ дана.

Ohe ли ме твой спомень пратити у нову зору живота, прекo снежногъ брежулька времена?

Опрости ми што самъ овай жалостный гласъ удесіо! Я бы те радо само са радостима и веселама обгрлію, єръ су радости и весела одело лене душе.

Я немислимъ радо ни на будућность, на ту безконачну мисао! Я мислимъ найрадіе на тебе; и небоимъ се будућности!

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— У окр. смедеревскомъ некій Милутинъ Радивоевићъ, изъ старогъ Аџеговца, кои е пре 6 месеци сбогъ краће свиня мртвомъ шибомъ казнћенъ, изишавши изъ Паланке и на пладиште 40 комада говеда нашанши, отерао е исте у Београдъ, и продао за 63 дуката, готовы новаца, и іошть уэме одъ истогъ купца 20 дуката капаре да купуе іошть говеда. Те новце узенши повзалћуе, све своє дугове, и брже болћ испроси ћеовйку и вћнча се, во ніе прошао ни єданъ сатъ послћ вћнчања, а стиглe заповћсть одъ старешине срезногъ те га ухате и суду предаду.

— Димитріе Іовановићъ Антићъ, експедиторъ княжеске канцеларіе, єдинаць у несрећне майке, купаюћи се у воковачнићкомъ купадишту на Сави удавіо се у недељу 22. о. м. — Свакій дубоко тронутъ овомъ жалошћу, тымъ га више жали, што е бьло изпросіо деовйку съ коіомъ бы се по Петрову-дне и вћнчао.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Француска.* Кадъ е графъ Морнай на сиртн лежао и нећъ при последнћмъ издисаню бьло, седила е край постелћ ньгове єдна милостива сестра, (калуђерица) коя е умирућегъ съ евангелскимъ стрпљењемъ неговала. То е бьла девойка божественне лепоте, и едва 22. године стара. Са сузнимъ очима сматрала е она издишућегъ; садъ куцне пола деветь сатій, и калуђерица се дигне, нагне се надъ бледимъ человмъ графа и стане се спремати да пође. — „Сестро", рекне іой молећи се пошъ, „шта намеравашъ ты?" — „Я морамъ ићи", одговори му плачућа девойка. — „Али чекай, ты ћешъ *твомъ оцу* очи затворити!" — Ова млада калуђерица бьла е Луйза Морнай, унука войводе Далматинскогъ, коя се пре четири године зарекло, да ће ступити у болницу Евгіе, основану одъ войводе Омала. Она бы добила мираз одъ 10.000 франака годишнћгъ прихода и право да може нћнъ гробъ са гробомъ єдногъ одъ прьи имена у Француской сонозити, но све е то одбила; нћка е жели бьли, да постане „сестра Луиза" и да посвети свою лену младость побожномъ неговању оны непознаты страдалника, кои у болницу долазе, да тамо здравлћ получе, или да умру. — Архимандрить св. Станислава хтео ю е задрнати. — „Не", говораше она, „правило заповеда, да се до 9 сатій у манастирь повратимъ. Я се морамъ повиновати и туга, коюћу сасобомъ одвести, учиниће моє пожертвованћ и мою покорность тымъ више заслужнію." — Іошть єданпутъ загрли она свогъ отца, кой ово последнћ съ богомъ ніе више осећао и удали се єцаюћи и богу се молећи. — Графъ Морнай умро е истогъ вечера.

— *Царнградъ 7. Іюнія.* Спремаю се две флоте, да о дилове одаде у Отоманскій Архипелагъ; єдна има определенћ, да чува европейска приморя државе одъ Елеспонта до Дулцина у Албаніи, и стаяла се подъ управомъ нцеадмирала Мустафа паше; друга пакъ чуваће восточна приморя до Вирита, съ коіомъ ће управляти нцеадмиралъ и совегникъ марине Ахметъ паша. Прва се састои изъ 14 военыхъ бродова, и 274 топова, а друга изъ три фрегате, єдне корвете, єдне скупе и єдногъ параброда. Къ овимъ придружиће се и други, у разныхъ пристанишгама наодећи се царски бродови. Єдномъ речи, обе флоте состое се изъ 32 брода и 584 топова, на конма се налазе преко 6000 войника. Поћиће одаде скоро у подъ прилике 6000 войника, да бы обезбћдили пловећ трговачки бродова и упражнявали своє морско войство.

Іошть єданпутъ позиваемо читателћ Шумадинке на нову предплату одъ Петрова-дне до поне године, да пошлю новце, како имъ одъ Петрова-дне небы броєви изостали. Само до ньи стои да се овай листъ оджи. Они кои су за ово про течение изъ окружны места платили, а нису квите примили, нека се небрину, двапутъ се неће одъ ньи искати.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 51. У Београду, у Петак 27. Јунія. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Неnадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишња безъ пошта 15. гр. а полгод. 7 гр. — са поштомъ по' гр. на цо' год скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' гр. на пола год.

ОРАО И СВИЊА

ИЛИ НАША БРАЋА ПОДМИЊЕНА ОДЪ ТУРАКА

(Одъ П. П. Његоша Владике.)

Једномъ свиња изъ пуна корита
Предъ братима имућнога дома
Ка' уміе по свињски локаше;
Орай гордо на крутой литицы
Величава крила одмараше
И оштраше смртоносне канџе,
Бацајући пламење погледе
На све стране, у пролћне јутро,
Къ побједи се новой готовећи —
Него свиња као се налока
Повиднже турињ обрлави
И угледа на литицу орла,
Грокну крупно... па говори орлу:
„Шта ту чучиш на голой литицы
Несретниче и гладный айдуче,
Изгнаниче... подъ обштимъ проклетствомъ?
Што е твоя жалостна судбина!
Празна слава, и грабежь кравый —
Па и съ крвлю, ручакъ безъ вечере —
Помири се и предай людима,
Виђи ка' се живи обилато,
Мени ва данъ три корита даю.
Све нуніе едно одъ другога —
Па цію данъ, у глибъ до ушію —
Превраћамъ се, на сніегъ уживамъ —
Ни што мислимъ, ни главу разбіямъ,
Но иза сна на пуно корито. —"
Орай тресну, па прикупи крила,
Съ презреніемъ одговара свињи;
„Моје се хвалить ка' поштено живиште,
Предъ свињама, али не предъ нама,
Ербо наше племе поносито,
Тако га се гнушава живота —
Него ти се чудимъ и ніе,
Свињски мислишъ, а свињски говоришъ,
То ти сада даю и госте те.
Аль не зато рапта ты помишлаіъ,
Но доћъ мало прикупишъ славяне,
Па ће одмахъ налогомъ по цику—
То погађашъ, мысмо грабительи;
Подъ вселенскимъ живимо процесомъ —
Опасности и кровопролића
То су наше игре и пирови —
Но ликови наши поносити
Єсу символъ земногъ величества —
На крунама царскіемъ блистаю,
Іошть се круне даче и поносе
Што су лика нашега достойне" —
То изрече, па хитро полети
Ка' прилата изъ лука стріела,
У своєму надъ облакомъ царству —
Оста свиња у гадномъ блоту
Чекајући у чело сћкиру. —

ЛУКА ЛАЗАРЕВИЋЪ,

ВОЙВОДА СРБСКЙ.

Son ombre à jamais chérie
Triomphe avec les vainqueurs;
On n'a pas perdu la vie
Quand on vit dans tous les coeurs.

Човекъ, кои своју младость проведе у непрестаной жељи да ради и дћла за обште благо, кои у зрелости и мужеству непостане себичанъ; човекъ, кои дћломъ своимъ покаже и докаже више него што пѣвци узгуле могу изпѣвати, оволико колико само очевидци могу вѣровати; човекъ, кои у ратно време несаше съ коня, докле га годъ раше несладаю; кой у мирно време зна ценити и уважавати миръ, и зна се задовољити обштомъ срећомъ; човекъ, кои у срећи народа налази своју єдину срећу, кои у опасности отечества, незна шта є то опасность живота, кои тражећи и бранећи слободу и срећу своєгъ отечества, потроши сву своју снагу: то є човекъ историје. Такови люди Србія у свако опасно време имала є доста. —

То су она срећна имена, кои се одъ племена племену причаю. То є она драгоћность народна, кои се потомству на аманетъ предае. — То є драго каменѣ у оныимъ крунама, кое неносе поједини люди него читавъ народъ. Такова имена, такве люде, такова дћла, прибира свака исторія и међе у свое прве редове. — Наша є исторія створена, али ніе написана. Наша нова исторія почела є съ почеткомъ овога вћка, свакій старъ човекъ међу є современикъ, и у сваком стои єдна частица наше нове исторіе, и са сваким старцемъ кои изђиде' пропада и єдна часть наше нове лепе али неваписане исторіе. То є нескупљена грађа, оны поједины частица,

изъ конхъ бы, кадъ бы се све у едно скупило, изашао лепъ споменъ нашемъ отечеству.

Нашъ народъ благодаранъ е спрамъ свои браниятеля, ни едно име, кое спомена заслужье, одъ косова на до данасъ ніе заборавльено. Име и дѣло ни едногъ юнака ніе остало неопѣвано. Ни едно лепо дѣло ніе остало неопхвалѣно. То су гусле биле, кое су до данасъ замѣнывале перо историка.

Сваки прость селянъ, кои е прешао 50. година, зна о Карађорђу и Милошу, о њиовимъ ратовима и войводама, више приповедати, него што имамо написано. Мы знамо само њиова имена, али народъ зна њиове ратове и њиова дѣла. Шта више, не само да до сада нисмо се трудили да опишемо ратове ослобођења Србіе, да напоменемо и похвалимо дѣла и имена стары войвода; него на нашу злу срећу, едни су гледали едне, а други друге да већма оцрне, и кои е што о томе радіо тай е по већой части онако радіо и писао, како е њему и његовомъ интересу ишло у рачунъ, или како су му околности и време заповедали. Прость народъ далеко е правичній, онъ спомињући уз гусле свое войводе, нигда ніе мртве юнаке осуђивао и дѣло по живимъ партіама.

Найлепша и найбогатіа крупа за едань народъ, то е лепо написана исторіа његова. Юваци, то су найлепше драгоцѣности такве крупе. И у томъ лепомъ народномъ венцу, може се име *Луке Лазаревића* уплести у зачелю међу найсланіи имена. Мишарь, то е онай великій листъ народне исторіе, на коме е Генія народа, уписао име његово.

Лука Лазаревићъ рођенъ е 1774. год. у селу Свилеуви округія шабачкогъ, његовъ отацъ звао се Тодоръ, његова мати звала се Евросима, као што се звала и мати Краљевића Марка, она е была родомъ изъ Мишара. Онъ е одъ самогъ детињства было склоньъ за ратове. У младости своіой прешао е у Аустрію, где е три године и по књигу учіо. Кадъ се врати ожени се, и узме кћерь Максима Пеаћа изъ Забрдице окр. Валѣвскогъ. Онъ е было Кнез-Ранку братучедъ, кои немаюћи с' почетка деце држао га е место сына. Луку запоси 1796. год. митрополить Данило, и даде му парохію Лютице и Коцелъву, онъ се за свою парохію Богу молію, али и браніо ю е често одъ душманске напасти. Нигда њега ніе мрзило саблю извадити, онде где види да сиротна рая немирно страда. После седамъ година умре му жена, и остави му два сына Михаила и Кузмана, одъ кои првый погинуо е у рату 1828. год. бивши у руской войсцы официрь, при юришу залетіо се безъ обзира на турске топове викнувши: „вли полковникъ или покойникъ“ ту е погинуо опако славно, као што заслужуе име његовогъ отца. Другіи му е сынъ умро.

Лука се одметуо воевати 1804. године, кадъ су Турцы изашли да мире буну кои се противъ дана дигла. Одъ то доба, па до пропасти Србіе подъ Карађорђемъ, Лука ніе одпасивао оружіе одъ појаса. Кадъ е на Ужицу было носіо е іоште чинъ свештенички. На пркой скупштини у Борку 1805. године, изберу га и узме народъ његове кнежине за свога войводу, кое име непрестано тукући се за време рата, заслужіо е хиладама пута. До то доба было е његовъ животъ само црква, а одъ то доба само отечеству посвећенъ. Онъ е знао да се треба богу молити, али и у исто доба треба и радити. Разлазећи се са скупштине изъ Борка, допушти онъ те му войводе Молеръ, своіомъ рукомъ браду обріе. Пототъ доцніе оженіо се изъ Ядра, и владика валѣвски Антимъ было му е кумъ. Лука е постао войвода надъ онымъ краевима, где су детле заповедали Јурчић, Андрія Витомировићъ и Спужанъ Остоя. — Одъ то доба почињу найзаменитіи дани Луке Лазаревића, о коима изъ недостатка историчны дата, недознамо ништа приповедати. Онъ се тукао свуда нештедећи нигди свой животъ. На Мишару добіо е много рана. После пропасти Карађорђеве, остави и Лука Србію своіомъ крвлю залівену. Оде у Бесарабію где е до 1835 год. провео, неучествуюћи нимало у ирваніимъ ратовима подъ Милошемъ за ново ослобођеньъ Србіе. — Кадъ се повратіо у ослобођено отечество, имао е пензію сходну тадашньмъ сиротнымъ стању народне касе, а доцніе было е членъ суда шабачкогъ. После буне 1842. год. постане онъ членомъ земальскогъ совѣта. Кадъ е доцніе сбогъ слабости здравља пензіонираньъ, седіо е онъ у Шабцу кодъ свое куће. Онъ е побѣдіо 11. свої рана, ербо ніе одъ ньи умро него е умро одъ чисте старости. Његове мишарске ране нучиле су га до последньгъ часа, и оне су му узроке были, што ніе могао у доцніемъ ратованю, свою стару срећу пробати. Онъ е умро седећи 29. Апр. 1852. год. Оставіо е три сына. Његова е породица старіномъ изъ Бирча, и едногъ е племена са Бирчанимомъ Ніломъ, само што се пре у Србіи населяла.

Тѣло е његово у Шабцу торжественно сарањено. Родолюбивый епископъ шабачки Г. Іоаникіе, кои га е знао поштовати и уважавати за живота, умео е и по смрти његово тѣло свечано и као што такавъ юнакъ заслужуе, сарањти. При погребу говоріо е господинъ Епископъ слово, кое смо добили приватнымъ путемъ и кое онде саобштавамо.

Держитъ человѣкъ единою умрети, потомъ же сѫдъ евр. гл. 9. ст. 27.

Кадъ намъ, любезни слушателіи овакова прилика дође, да се споминѣ име едногъ човека, кои е овомъ бого-упокоженомъ србскомъ юнаку подобанъ; онда смо мы обычно навикли се, слушати само слова похвале људске, а не чути уедно и слово суда божіега. Имамо заиста и мы овдѣ множину предмета о похвалама, кадъ бы то намѣравали, да покойнику нашемъ њеваць надгробный сплетемо. — Мало е заиста любезни слушателіи на овомъ свѣту людій, а мало е и живота таковы, кои бы се животу покойника успоредити могли; едно због разнообразіа наметодостойни догађаја и приключенія његовы; друго због знаменитости подвига и трудова његовый; а треће и нарочито због велеважности отечења његова на судбину отечества нашегъ. Онъ е правый и современый споборникъ и сподвижникъ великогъ и неумрлогъ нашегъ Карађорђа; онъ е вѣрный и нераздучимый ратный другаръ славногъ увѣчанаго витезова србскіи: Чарапића, Катића, Чупића, Айдукъ Велька и осталы іошть многій сее онаковы имена, кои србіну нигда заборавльена быти неће. И садъ л. слуш. ако наймањ само у мыслима нашимъ кроз путаню живота покойникова прођемо: стућимъ морамо и неприњетно одма у храмъ наше народне повѣстнице одъ найновіи и найзнатіи за насъ времена. Ту ће но мы наши покойника нашегъ на прьвымъ обкопима Свилеуспимъ; наши ћемо га при задобіеню Шабца; при освоюню Београда; на крваныимъ пољима: Мишарскомъ, Ичарскомъ, Љешачкомъ — и толикимъ іошть другима; свудъ е онъ туда међъ прьвима быо; и у числу

оны свагда явлао се; кои су за спасење отечества, православне вѣре, и части имена србскогъ, противу свакогъ нецастія насупротъ стали; и у свако доба готови были последню капљю крви свое на олтаръ рода своѓъ принети; да се сѣмо єданпутъ судба србства, много дотле пострадавшегъ, рѣши и на болѣ окрене. О свему томе найсвѣе сведоче и говоре ране нѣгове, кое су покойника чешће у животу складале и освоиле.

Али нашто люб. слуш. служит. нѣму може оваконый нѣкаць надгробный? Та мы видимо, да онъ садъ и оне нѣнце, коимъ га е признателно отечество за заслуге нѣгове украшавало — оставля и презире; ніе ономе, драгіи Христ. до похвале човеческе, кадъ онъ єданпутъ предъ лице нѣчиогъ судіе изађе. — Гледаюћи дакле очима нашимъ гробъ овай, савъ е нашъ дугъ, люб. слуш. тай: да се свагда сѣћамо и добро опоминѣмо тога, шта значи, и вреди живоѓъ нашъ на земльи? — и шта смо мы у животу овомъ чинити дужни? — Ево! погледайте! шта намъ заостае изъ величія земкогъ! Чимъ се скончава и запршуе сва слава; сво одличіе; и толики знакови почести?! — Овай нѣму умилный звукъ оружія, и трепетъ громова бойный, іошть ће кой путь срце ове земль затрести; и ове горе и планине опетъ ће одъ нѣи засчати — — али срце и слухъ славомъ увѣичаногъ, многозаслуженогъ покойника нашегъ, неће се више на тай гласъ успренути — нѣга ће текъ єдна архангелска труба моћи пробудити ??

Нама дакле на конацъ люб. слуш. ово єдно знати треба, да се не старамо толико о земнымъ и временымъ благама; него да настоимо — нѣчву награду себи заслужити. — Земля е за насъ мѣсто труда и подвига; а тамо е горе успокоеніе, правый живоѓъ и блажество!

Боже духова и свake плоти, кои си одъ насъ душу раб. твога къ себи позвао, у покой нѣга на лону твогъ милосердія! — Прими му узь награду ову крвь нѣгову, кою е онъ пролиао за свету твою цркву, и за благо своій соотечественика; — или болѣ, празри на све недостатке нѣгове — ради пролиене крви єдинороднога сына твогъ, по примѣру кога, онъ е свагда готовъ био положити душу свою за браћу свою — Аминъ.

МРВИЦЕ.

У Франкфурту живи «два жена, коя е тако дебела, да окай кой е види, мора сместа попити чашу раніе да неповрати.

„Анѣелу мой, немой говорити о свадби“, рекне єданъ любезникъ своіой драгой „супружество е смрть любови.“

„Али я волемъ“, одговори му она“, да ме вы узмете, па макаръ ме после и нелюбили.“

Некій примиръ: судъ послао е своіой старіой власти слѣдуюће извѣстіе:

„У поніавости шалѣ судъ овай известіе свое усмотрению єрдитогъ говора Петра ковача, коіомъ приликомъ одлетило е єдно ћоше одъ астала и т. д.

„Шта си се тако намрштіо, момче?“

„Како нећу боже мой, умро ми е уйка Іова, па бы требало да плачемъ, а немогу.“

Болесникъ. „Господине докторе, я патимъ непрестано одъ главоболѣ, кажите ми одъ куда долази то?“

Лекаръ. „Будите безъ бриге, кадъ вамъ станемъ главу растављати, казаћу вамъ.“

„Господине докторе, куда сте вы, я васъ давно нисамъ видіо.“

„Я самъ было неколико неделя у полю.“

„Право! садъ се опоминѣмъ да самъ читао у новинама.“

„У новинама? за цело?

„Да, новине гласе да су овогъ месеца 10 людій манъ умрлы него пређашнѣгъ.

Просіоцъ. „Я любимъ вашу найстарію господичну кћерь! И полажемъ срећу мога живота у нѣне руке. Учините ме найсрећнімъ човекомъ на свету и поклоните ми руку ваше Юлке.“

Отацъ. „Моя старія кћи Юлка? Жао ми е, што вашу честиу новуду морамъ одбацити. Моя Юлка, нека меѣу вама остане, нећу е другомъ обречена, и зато ми е жао, што вамъ немогу желю испунити.“

Просіоцъ. „Боже! шта чуемъ я? обречена! за мене изгубљена! Али ясамъ срећу могъ живота већъ єданпутъ у ваше руке положіо! Дакле учините ме найсрећнімъ човекомъ и дайте ми вашу млађу кћерь Катвцу. Я осећамъ, да е башъ она права господична, коју мое срце люби.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *У окр. њуп.* Нека Станка удовица изъ Шавца враћаюћи се одъ кћери своіе изъ Чепура, где е на слави была, и онако піана поредъ Мораве идући падне у Мораву и удави се.

— Некій Павле Николићъ изъ села Дубоке окружіи пожар. заденаюћи пиштоль за појасъ, одаше истый неотично, кои га у кукъ тако рани, да е после 24. сата умро.

— *Княжевна Елисавета А. Карађорђевића*, наймлађа кћи Нѣгове Свѣтлости, у 10-мъ месецу свога живота преставила се 24. т. м. Тѣло е нѣно са наймогућніомъ сайносћу у ондашню цркву спроведено, и опѣвано, а по томъ испраћено е у Тополу, где е и Нѣгова Свѣтлость одпутовала.

— Место „Јужне Пчеле“ почео е излазити у Новомъ Саду: „Србски Дневникъ“ подъ учредничествомъ Данила Медаковића.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Филипополь 31. Мая.* Овдашньи Евреи хотећи да упражняваю своя вероисповедна безаконія, подплате једногъ циганина, да имъ украде изъ Карши Ићіа єдно туре; везанши очи увађеномъ детету и запушивши му уста стрпали су га у єдну врећу, и понели га на леђима као какво обично бреме сасимъ равнодушно, али кадъ су прелазили преко велике ћупріе Евра, стражари мислећи да носе украдено агнѣ, приђе ій да врећу отворе, и кадъ виде полумртво дете яве власти, коя испитавши

ствар, уверила се о истинитости гадне намере поменути сувеверны сынова Яковљеви.

— *Салоникъ 28. Маја.* Расписомъ одъ 19. Шабана 1268. год. 26. Маја 1852. главный управитель ове вароши позвао е овданшнѣ конзуле, да закажу своимъ поданицима, какo одъ више власти установљенный трговачкій интересъ, кой е са 20% на 12% спуштенъ неће ступити у дѣйство изъ узрока, кое су трговци надлежной власти предложили, слѣдователно овай е ушнуть, и у напредакъ поступаће се по старомъ обичаю у трговачкимъ предузећима Само се забрановa онима узимати више одъ 12% интереса, кои просто новце подъ интересъ даю.

— *Цариградъ 7. Юнія.* У присуствію султановомъ и нѣгове майке, попечителя и остали великаша државны изгорено е у царской ковници прошлогъ четвртка за 13 миліона гроша банака.

— Изъ Таврида подъ 14. Мая явлюю да е Брать саюженъ съ Персіомъ; спомнио такође о едномъ банкротлуку, кой е уплашio сву трговину персиску. Банкротарала е велика трговачка кућа Хаџи Мирзе, сыновца Х. Хусеина, Х. Миръ Абдула Кашима, са 6 мил. гроша. Говоре, да овай трговацъ има млого добара, кoя панъ недостижу да намире све кредиторе. Овай банкротлукъ сматрасе као предтеча многи други. Санъ трговачкій светь востока уплашio се одъ онога случая.

— *Лидинъ 27. Маја.* По малой Азіи тумараю сада некія Англоамериканци, и одвраћаю источне христіане одъ њиовогъ православія, раздаваюћи имъ неке књижице на грчкомъ језику, у духу њихове вероисповеди написане Али надлежне црковне власти чимъ су дознале за овай поступакъ тій незвани старателя душевни, одма су поодузимали књиге одъ народа, и показали имъ путь.

— *Нев-Іоркъ 2. Юнія.* Найважнія случай, кои се овы дана у области союзны држава Америке догодіо, есть изборъ генерала Піерцеа за президента републике. Говоре, да е то човекъ савршеногъ академическогъ изображенія, великогъ политичногъ искуства, безпорочногъ приватногъ карактера и непоколебимогъ постоянства.

— *Паризъ 14. Юнія.* Монталемберть скончао е на врло нешто начинъ у данашнѣмъ засѣданію законодательногъ тела орлеанскій предметъ са преговорима о буџету. То есть примѣтio е да се радуе, што ништа одъ продае добара орлеанске куће у буџету заведено невалази, кoя поводомъ сажаленя достойны декрета изгубила е одъ столећа притежавано имань. Онъ вели, да е учинио ову примѣтбу само у интересу „правиле, иначе едне жалостне, незаслужене, неоправдане и непредвидиме несреће.“ Сажалѣва, што се остае при изгршеню овогъ безнѣлногъ и безосновногъ самовластія и жели себи срећу, да садашнъи депутарци немаю шта себи пребацити у смотрењу овы предузетыи мера. Упечатленъ, кое е овай говоръ на камеру учинio было е чрезвичайно, Монталембертъ нѣ имао камеру, да нѣгово слово прошлогъ вторника говори, али кадъ е президента на трибини опазio, промислio се е и говорio е. Министерство нѣ наклоњено да се тай говоръ по дозволеню камере обнародуе. По забрана ова дошла е касно, єръ опай говоръ разпрострт е већъ по читавомъ Паризу.

— Овы дана умро е у Паризу єданъ шпекулантъ на Берзи, кой е 13 до 14 миліона франака после себе остaвio. То е было єданъ старацъ, тврдости прекомерне, кой свое огромно имане нигда нѣ трошio на общенеполезна заведенія. Цело нѣгово имане прнпало е удаљнимъ сродницима, кои су сироти седели у пирнейскимъ горама.

— У Француской има 2 до 3. мил. пасa, за кое се троши годишнѣ 45—46. мил. франака, а у Белгіи на под мил. паса троши се годишнѣ 7—8. мил. франака.

— *Пешта 19. Юнія.* Приликомъ установленя мађарскогъ међусобногъ обезбеђаваня земаљ одъ града (туче) добіо е одборъ обезбѣдительный до 8. Юнія ове године 645.980. форинтій, а одъ 9. до 14. Юнія обезбѣдили су њи 26. лица свое польске усеве и платили су 54.260 свега платило е 131. лице за обезбеђенѣ 701.240 фор. ср. У ведeный прекій судъ у Мађарской за убійце и попутне пустаће ужиње се и замениће се обичнимъ поступкомъ судейскимъ, єръ се примѣтило соотвѣтственo умаленѣ овы преступленія.

— *Франкфуртъ 13. Юнія.* Овде се налазе више особа у затвору, кои су обтужени, да су убили кнеза Лихновскогъ и пруског генерала Ауерсналда. Надлежна овогъ предмета тичућа се акта послао е овданшный криминалный судъ на едно свеучилиште да изрече пресуду, єрбо е апеланіонный судъ одреко се свога права да изрече надъ њима пресуду.

— У Калишу се опетъ появила колера и поискала е више жертвій.

— Руско правительство наручило е шине за гвоздены путъ кодъ рудокопня аустрійски у краинской и у Штаермарку.

— *Паризъ 3. Юнія.* Говоре, да е президентъ републике зато ослободіо славногъ ученогъ Арага одъ заклетве, што се боло да бы га истый са звездомъ нѣгове среће у непріятельство довео.

— Телеграфичне нѣсти изъ Париза одъ 17. Юнія явлюю, да су се млога племена увосточномъ Алгиру подигла на буну; а одъ 18. Юнія довосе гласъ да правительство француско у смотрењу буне у Алгиру іошть ништа вишимъ путемъ нѣе публикуму до звања доставило.

— Приходъ свію театра, концетра, и балова у Паризу за месецъ Май изнео е на єданъ миліонъ и 20. франака. —

— Царъ Аустрискн на своме путованю више е затворени изъ таванице помиловао.

Огласъ.

(60) (3—3)

Књига: ШУМАДИНЧЕ I. свеска, може се іоште у учредничеству за 1. цванц. добити. Ко за 10. комада пошаљ новце єданъ ком. добіе бадава.

Данасъ шаљемо последньи путъ Шумадинку онима, што нису за унапредакъ одъ Петровадне платили и праштаюћи се съ њима молимо оне што нису за прошло теченіе платили, да намъ новце што пре пошљю.

№ 52. У Београду, у Вторникъ 1. Юлій. 1852

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Уредникъ и издатель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницомъ и Петкомъ. Цена му о годишни безъ додатка 4½ цр. а полгод. 7 цр. — са додатком по' цр. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' цр. на пола год.

ПОЛАЗАКЪ ИЗЪ НЕАПОЛА

Одломакъ изъ путовања по Италіи.

Зелене горе,
И плаво море,
На путъ ме зову,
У радость нову.
Везуњъ се пуши,
Море пенуши,
Сунце се рађа
Крешће се лађа.
Наполь се буди,
Свудъ прве люди.
Путници стоје
Трепутне брое;
Сва ствари готови,
Већъ лађа плови:
О сбогомъ лепото
Светска дивото,
Прошо самъ доста
Али ми оста,
У моіой души,
Ты найлучши.
Я видо градове,
И многе садове,
Ливаде, долине,
Швајца милине.
И Верзаль и Тунъ,
Потсдамъ и Шенбрунъ
Ал' све то ни пола,
Поредъ Неапола.
Неапле сбогомъ
Праштамъ се съ тобомъ.

ПУТНИЧКА ПИСМА

Майринген — Авг. 1847.

Путованъ изъ Вазена довде ніе найпріятніе, али могу рећи да є найчудноватіе. Одъ Вазена довде немамъ ти готово ни очемъ другомъ говорити, него о великимъ бреговима, о пењању и падању, о снегу и сметовима, о страху и ужасу, о зими и леду; али свуда у те незгоде умешало се весељ, шала и карактерь безбрижне ћачке младости. — И садъ пошто самъ прешао брегове: Фурку и Гримзељ, пошто самъ у колебама аписки пастира одмарао се и піо млеко, пошто самъ у овомъ топломъ месецу газіо снегъ до колена, садъ могу ти казати да самъ видіо Швајцерску, у свима њеним различностима.

Изъ Вазена првый данъ непрестано ишли смо готхарскимъ путемъ, и одма кодъ Вазена платіо є свакій пола бацена (2 крајцаре) за путъ. Све смо ишли узбрдо али путъ є тако пешто начињенъ да се слабо могло примѣтити да узбрдо води. Съ обе стране пута склопила су се велика камена брда. Рівна Рајсъ была є све маня, али све са већомъ хукомъ и шуштањемъ юрила в поредъ насъ, нигди ніе текла као што друге ријеке теку, него се у самой пени разбіяла одъ камена на каменъ. Лієно є было путовати. Магла кол се была уватила подигла се беше на више, вријеме є было тихо, али ніе сунца ніесмо могли видѣти. И съ једне и съ друге стране виђали су се лиепи водопади као обешена платна, кои као што кажу само траю после кише, — они су врло чести были, тако да много пута ніесмо се могли одъ њіови шуштања разговарати. — Често смо стајали и гледали, а често смо и отискивали велике стіене съ брега, и онда смо гледали како се силно низъ брдо ваљаю, како хиљаде другій стіена за собомъ обарају, и слушали смо съ некомъ дивљомъ милиномъ, како котрљаюћи се низъ брдо хуче, и како напоследку у паловиту ріеку Рајсъ свалаю се, и воду на све стране прску. На једномъ мѣсту тако смо велику стіену отисли, да умало ніесмо њиме једну ћуприю обалили. —

Близу є подне было, и мы стигнемо на оно мѣсто што се зове „*Баволи ћуприя*“ издалека іошъ чула се хука, и скакањ воде, издалена іошъ могло се примѣтити то чудноватo дивљ мѣсто. Што смо се више приближавали, све су више мрави некоі неотвичноі страха и ужаса крозъ насъ ишли.

Дођемо већъ и на ту ћуприю, путъ насъ є водіо съ десне стране реке, и преко те назване ћаволь ћуприе морамо прећи на другу страну. — Кадъ смо ишли преко те ћуприе, пода є изподъ насъ тако скакала и у пену се разбіяла, да є свани мислію да се сва ћуприя изъ темеля тресе. Ћуприя преко кое смо прешли, была є нова и яка на два свода, друга стара ћуприя кое є съ ниже ове нове, и кое є зидана іошъ 1118. год. іоште трае, али нико неиде преко ње, она є само на једномъ своду кои є преко 70 стопа високъ. У ратованю 1799. год. Французи потераю аустријанце, кои су ону ћуприю оштро бранили. Французи отераю и побію много аустријанце међу коима исторія спомиње много Србскіи имена. — Суворовъ дође

у помоћи са 5. хил. коњника и 18 хил. пешака и потисне Француске.

Мы кадъ пређемо преко те страшне пучине, седнемо съ друге стране, не толико да се одморимо колико да се тога чуда нагледамо. Брегови више насъ были су склопљени, на коима ништа друго ніе се могло видити, него погдикон пламенъ облака како пролази, и само голо каменъ, по коме неће ни дивља трава да расте; исподъ насъ шуштала е река Рајсъ, ньио падањ изъ висине причињавало е такву буку, да е одва могао єданъ чути шта друга говори, изнашли леђа затворенъ намъ путъ високимъ стенама беше. Мы смо ћутећи на ладнимъ стенама лежали, и само су очи наше блудиле, и тражиле себи какавъ умилатъ предметъ, тражиде да одъ жељ виде где годъ питоми какавъ пољски цвѣтакъ; радо смо гледали на све стране, но ништа предъ наше очи ніе излазило, што бы насъ могло опоменути, да нисмо у пустињи; сама дивљичность забављала е и наше очи и наше мысли. И люта гуя, и парии орао, далеко одавде беже, еръ е и ньи страота овде ноћь провести. Никакве сенъке нема одъ живота, никакве тице нисмо могли видити да съ камена на каменъ полети. — Той дивљичности оскудѣвали су іошть айдуци, па да буде сапршена. Но зато преме мы смо надокнадили, ербо насъ 20 были смо поседали едни по ћуприји, едни поредъ ћуприје а едни према ћуприји, ћутали смо, и издалека ко бы гледао видіо бы да смо были наликъ на айдуке кои у засѣди чекаю путнике, мы нашимъ изгледомъ нисмо изгледали на то уподобленіе, али ово дивље место, она стодна засѣда, оно наше ћутење положенъ замишљени а притомъ опетъ опрезни погледи, и све што насъ е окруживало, давало намъ е изгледъ усамљены горски обитателя. У томъ тропца одъ нашегъ друштва, кои су више насъ на єдной стени седили; почну пѣвати ону песму изъ Шилерови айдука: „Ein freies Leben führen wir. Ein Leben voller Wonne. Der Wald ist unser Nachtquartier, der Mond ist unser Sonne. — Никда нисамъ могао живљъ себы представити Шилерове айдуке, него ту. Цела околина, хука воде, стѣне, пећине, ћуприје, наше разштркано лежанъ, и само ехо засвимъ тима одговарало намъ е на ту айдучку песму.

(Продужиће.)

БЕЗПЛАТЕЖНЫЙ ПРАКТИКАНТЪ.

Недеља беше, и свакій зна каква е живость по улицама Београда тога дана, кадъ е лето и кадъ е поле лепо време. Свет врви на све стране. Свакій е оставіо свой посао, и тога дана иде самъ или у друштву да се провесели, или као што но кажу да се мало проведе. Сиротиња неделя е найслађій данъ, она тога дана найвећма ужива свое радоста. Велика господа и богати трговци, у тай данъ као и свакій данъ спаваю после подне до шест сатій, па онда остало време проведу пушећи и разговараюћи се. За ньи природа ніе створила красоту. Средня трговачка и чиновничка класа, проведе то после подне у Топчидеру, ливари или у башти купалишта; но една чаша вина, по єданъ сатьникъ пива, по єдно цігаре и по хиљаду празни разговора, то е ньіова забава. Шетрти, кафе и куварице, найвеселіе проведу недељю. — По Терезіяма и по господской улици шетаю се само богати трговци и чиновници, и они кои немаю на крайцаре у џепу, и у та два сокака нигди нема где бы се човекъ сврашіо да попіе коју чашу вина или пива, и съ тимъ да се разлади, и да опере гушу одъ прашине, за ньи има само три штације забаве: да слушаю банду предъ конакомъ, и после предъ касарномъ, и да се наслађаваю гледаньмъ на лепе предѣле уза Саву и къ Авали, то су забаве душевне, єдна се ужина ушима а друга очима, те забаве у правомъ земномъ животу мало вреде, за човека кои е за землю са своимъ мыслима, као што е и са своимъ тѣломъ прикованъ, много више паже забаве кое се прозъ уста уживаю. Такови шетаю се биварскимъ сокаком за ньи има две штације: Пивара и Купалиште, где поредъ музике, чуе се прло често и звека чаша. То све што смо досадъ казали, єданъ е предговоръ безъ кога бы могли быти. Главно е то, да е недеља была, као што е съ почетка казано. Люди и жене шетали су се на све стране. Сви астали у башти купалишта были су заузети. Варошка музика свирала е, келнери тамо амо летили су, разговори были су измешани, вико ни ништа ніе мотрио до само на свое чаше, и на свое друштво. Свакъ е было весео, и уживао време свога одмора. да сутра съ новомъ живошћу започне дѣла. У томъ сврати се у башту єданъ доста окретанъ и лепъ младићъ. По ньіовой каши съ плавомъ чоом около, свакъ е могао рећи да е чиновникъ; єданъ народни природни штапићъ одъ десковине, носіо е у руци и ньиме лупкао е каменьице мало предъ собомъ. Ньіово измешано пошиво пола турско пола европско, издавало та е да е скоро изъ некогъ окружкогъ места дошао, ньіово држаньѣ и небрежльиви ходъ, указравали су свакогъ да му Београдъ и ньіови обичаи нису ништа необичне ствари. Крозъ више редова астала прошао е, на свакогъ е погледао, никога ніе поздравіо, нити е ко ньга поздравіо, сви су му были непознати. На десной страни баште, наће онъ єданъ засвимъ празанъ астальъ за кои седне. Изнади мараму изъ џепа, обрише зной по челу, и небрежльиво као какавъ енглески лордъ баци свою капу на астальъ. Наслони се на десну руку, и тако е сматрао ћутећи весео београдски публикумъ. Келнеръ, кои никога нетрпе да бадава у башти време проводи, ніесу га ни пет минута оставили на миру, да се самимъ гледаньмъ наслађава. Како га єданъ усиотри дотрчи му близу, и бришући салветомъ астальъ предъ ньимъ упита га найучтиніе: „Восъ шофен зи мајнъ херъ?“ Онай се осврне, погледа га озбильно у очи, и сладко се насмее. Келнеръ примѣти да тай гостъ незна, или неће да зна немачки, и повтори му питаньѣ србски: шта заповедате? Оне те пива или віна, или очете што есте, поженесъ, швайцеркеза, лунгебратенъ.“ „Донеси ми литру віна па иди безъ трага“ одговори му онай гостъ и на слони се опетъ на руку; и чудећи се слушао е како на све стране чуе се где єдни вичу: Іохань сантъ ванъ! или: Іохань аннъ бротъ, и тако далѣ. Онъ ніе дуго самъ за астальомъ остао, єданъ дође у башту, онъ е одъ прилике было єдна година съ ньимъ. На ньму беше чисто и по найновіой моди европско или што но кодъ насъ по рѣаномъ обичаю зову немачко одѣло. Изъ подъ ѓиня белы пантаолона вириле су глазиране бечке ціпеле, прањ капутъ, напоздъ свилене пруге мараме подигао се високо готово до ушію, бео чистъ, и укрућенъ колиръ (крогнъ), на глави имаше округао сивгавый шеширъ, кои му мало на криво стаіше, жакмарске рукавице, о свиленомъ пруслуку висаше му златанъ лапацъ, у десной руци носаше єданъ малый бичъ. Све што е на ньму было издавало га е за єдногъ одабранога младића. На природа ніе га заборавила, ньіово премда

доста суво и бледо лице, са брадомъ украй ушію, было е пріятно за очи, њговъ струкъ и сва движенія была су гибка, у свему могло се примѣтити по мало лакоћивслевости. И онъ проће кроз све редове астала, свуда е подигао свој шеширъ, и млогима е рекао: слуга покорањ; са сваке стране био е одпоздрављењ. Преће и онъ на десну страну баште, заустави се мало код музике, потомъ продужи свој путъ, и кадъе ва асталъ, за коимъ е седіо онай усамљњый о коме іошть ништа незнамо, прије му ближе загледаю се у очи єдањ другомъ и кадъ се познаду, рашире обоица руке, и вичући єдањ другомъ: „О добро дошао голотрби Иво!“ „О бодљте нашао будалина Тале“ загрле се и полубе више пута онако, као што се могу два пріятела полобити, кои су заедно одрасли, и кои су были дуго време разстављени. Тако е и было, то су два познаника, кои су заедно гимназію и лицеумъ овде свршили, кои су се за то дуго време ученя пазили, и кои су у школи єдањ другогъ звали именима съ коима су се поздравили.

(Продуженіе сльдуе.)

МРВИЦЕ.

У Берлину забрањено е пушити сокаком, нога жандармъ (шандурь) види да пуши мора платити 3. талира. Єдањ пшао е преко њприје пушећи цигару, и извади другомъ рукомъ златањ сатъ изъ џепа, да види колико е сатій, но у истый ма види да пандурь иде, и онъ у хитроћи, место да баци цигаре у воду, баци свој златањ сатъ, а запаљено цигаре стрпа у џепъ место сата. Жандарь кои е примѣтіо да е пушіо, прије му и позове га да плати казнь, онъ се правдао да ніе пушіо, врло е іошть єднако мысліо да е цигаре у воду баціо, у томе почне му пруслукъ горети. И тако морао е іошть платити казнь. И то се зове итрина преварити самогъ себе.

— Єдногъ, што се пета путъ оженіо, упита комшіа: „Ама како то бына, да твое жене тако често умиру, а съ моіомъ првомъ женомъ, ево већъ како 20 година живимъ, на іошть немогу никако да е се избавимъ.“ „То е врло лако“ одговори му онай „кадъ се налюте и вичу, а имъ ништа неодговарамъ, и тако мало по мало одъ муке умру.“ —

— Запитаю єдногъ залюбљењогъ: зашто неизпроси и невѣћа се онъ са ономъ у коју е залюбљењъ. „Па съ киме бы онда любовь проводіо?“ одговоря онъ.

— Єдањ досетљивацъ дође Діогену и рекне му: „Діогене, што самъ и то ты ниси; но я самъ човекъ, дакле ты човекъ ниси.“ „То е тако“ одговори Діогенъ „само морашъ ты одъ мене почети.“

— Єдањ искусанъ отацъ давао е своме сыну совѣтъ: „Како те ко годъ одъ познаты и пріятеля, познаніе и ласканіе поздрави, него обично, одма питай га има ли новаца да ти узайми, докъ онъ ніе одъ тебе поискао.

— Єдањ господинъ дозове Молера да га молуе. „Како желите да васъ представимъ у портрету?“ Упита га молеръ — „съ єдномъ књигомъ уруцы гласно читаюћегъ.“ Одговори му онъ.

— У єдной варошіи поави се пожарь, многи потрче тамо, међу конма беше єдањ зидарь и єдањ лекарь: „Где господине како мое жито расте!“ рекне зидарь лекару показуюћи му гди куће гору — „тамо ћу я лепи новаца заградити, докъ опетъ онакве куће начиним.“ Текъ што е то зидарь рекао а єдна греда падне, те му пребіе ногу. „Ха!“ викне му лекарь „мое е жито већъ зрело.“

— Єдањ селякъ преповеданіе у друштву варошкомъ како се єдањ своеволно изъ пушке убіо. „Да ніе изъ очаяніа?“ упита га єдањ одъ слушаюћи, „ніе него изъ Сопота!“ одговори му селякъ.

ИСТОРИЧНЕ ОПОМЕНЕ

(Изъ Млѣтачке исторіе.)

(Око 452. год.) Почетакъ млѣтачке (венеціанске) републике, на основу слободны народны права, найстарій и одъ република у Европи.

981. год. основе млѣчани Далмацію. и после 200 год. падну острова: Корфу и Кандіа подъ њіову власть.

1398. република демократична претвори се у републику аристократичну.

1473. год. Млѣчани завладаю Циперскомъ кралѣвиномъ.

1508. год. Савези се Папа, царь Аустрійски, краль Француски и шпански, да оборе и униште републику млѣтачку.

1651. год. Млѣчани изгубе краљевство циперско, и іошть млого области, кое имъ Турцы одузму.

1618. год. Сузаклетіе противъ Млѣтака, одкривено одъ Жафіа, єногъ сузаклетника.

1669. год. Островъ Кандіо одузму млѣтчанима Турцы.

1797. год. Буде революція у Млѣтакама.

1798. год. Узму Аустрійцы Млѣтке по уговорима одъ Кампо-Форміо. — Доцніе заузму Французи подъ Наполеономъ, после кога дође опетъ Аустрій, подъ коіомъ се и сада налази.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Годишньи испити свіо овданшња школа свршени су, и сва учећа се младежь разлаза се своимъ кућама.

— Владимиръ Богдановићъ столовачалникъ попеч. правосудія после дугогъ и предугогъ болованя скративши самъ себи смртне муке, преставіо се 28. Юніа, њега оплакуе његова родбина и млогобройни његови пріятели и познаници.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У Гаиленаду двоица нежу петъ коня близу єногъ места гди е было кошнаца, пчеле после кратког времена тако се раздражне, и коњ нападну и изуедаю, да су сви петъ коня морали црћи, она двоица надъ доју хтели су коньма помоћи, али пчеле и на њи тако нападну да су обоица морали у єдну бару утећи и завући се. Пренеколико дана исте пчеле напале су на єдно ато гусака и све помориле, и то сматраю природоиспитатели као неко бесньо пчела. (Ову њихъ явлю бечке новине, за коњ могло бы се вѣровати, али гди може пчела гуску увести; іошть я требало да е явљено да су и неколико ежева уеле.)

Парижъ 15. Юнія. Засѣдавія депутираца свршена су и они одлазе своимъ кућама, у мислима да су великій посао свршили. „Личный опроштаї президента съ депутрцима, съ познатомъ вештиномъ израђенъ, утврдиће ову господу іошть већма у њиновомъ высокомъ о себи мнѣнію; но принцъ ніе могао иначе, него пріятельски да се спрохy њи покаже. Прво што треба да смо учтивн спрохy свакогъ, кой одлази, друго морао се чувати Лук Наполеонъ, да на себи примѣтити даде, као да су га мала опозиціонална покушавана могла налютити. Принцъ є изговоріо той господи сваке могуће ласкавости; благодаріо имъ є за њиново содѣйствованѣ къ утврђенію новы установленя, за њиново отечествољюбіе. Фаліо є даљ Парижлів, да су се сасвимъ одъ побуне одвратили, и рекo є напослѣдку, да депутирци могу своимъ властодавцима казати, да у Француской постои правителство, кое є одъ любови къ добру одушевлѣно, правителство, кое се на народъ, изворъ свію сила, на войску, изворъ све снаге, на верозаконъ, изворъ сваке правице, ослава. Опроштай є примлѣнъ съ ясникъ узвикомъ: „Живіо Наполеонъ, живіо президентъ.

— Свима књигопродавцима забрањено є, да великій говоръ Монталемберта продаю, и свима разносительима, да га разносе.

— Камера є хтела да укине плату генералу и полковнику народнѣ гарде. Президентъ у слѣдству тога рекo є Вієри: „Полковниче, камера ће да укине плату (20.000 франака) вашу; но вы будите безъ бриге, ако камера неусхте одъ те намере одступити, него вамъ за цело плату укине, онда њу васъ я іошть онай данъ за сенатора са 30.000 франака поставити.“ У осталомъ говоре, да є Вієра дао оставку.

Петта 19. Юнія. Овы дана очекиванъ є военый министеръ Чорнѣъ, да доће у Будимъ. — Три глуповена човека, кои се одъ дужегъ времена у овдашньой полицайной кући баве — проговорила су. Они су се као такови само претварали, у надежди, да ће лакше моћи живити. — Кадъ є дошо наробродъ Зрињи, догодила се єдна несрећа, да є некій путникъ, кой є хтео испитати узроке изненадногъ пуцања машине, у Дунавъ пао и више напол невзишао.

— *Съ горнѣ Тисе.* Варошица Тиса Уйлакъ, коя нема више одъ 2 до 3000 обитателя, дошла є до тогъ убѣђења, да варошь, коя се цивилизирана звати жели, мора имати театоръ. За постиженѣ ове цѣли установлѣнъ є єданъ одборъ, у коме се енергично ради, тако да се надаю скоро видити представленя на домаћемъ театру.

— *Минхенъ.* Предрачунъ трошкова за овдашнѣ касино или за читаліште за децу, износи до 100.000 фор. ср. Само здање, кое ће са изображеніома и штатуама у лепшаво быти, на комъ ће вештаци по могућству сами радити, быће украшенѣ новогъ, одъ краля Максима проектираногъ сокака.

— *Парижъ.* Месечнякъ Алексисъ яко се онде као врачаръ прогласіо. Пре краткогъ времена изгубила є єдна госпа свой сатъ у Нилю, и добила га є опетъ по Алексисономъ казиваню одъ єдногъ солдата полка № 57, кой у Курбеону станує. И єдномъ позаномъ касіеру казао є истый, где ће његове новце моћи наћи, и за цело ій є напао.

— *Виртембергъ.* Обштина Декенфронъ заключила є да неће часть свои сиромашны жители о обштемъ трошку у Америку пошалъ. 11. Юнія одпутовало є њи 12 фамилія са 43 деце, свега 69 глава. Трошакъ, кой є обштина на њи учинила, износи 5000 фор. Сима исељеницима, кадъ на обалу американску ступе, изплатиће се по 15. фор. па после шта имъ Богъ да.

— У союзнимъ државама Америке свршени су гвоздени путови у Маю 1852. у пространству одъ 10.810 енг миля, а 10.808. граде се еднако и до петъ година служиће се и овима. До год. 1860. бы ће гвоздень путъ у Америки 30.000 миля дугачакъ.

— *Мадридъ 9. Юнія.* „Еспанія“ явля, да є кральица на молбу обитателя Каталаюда свима у овой варошы затворенымъ особама сиртну казнь опростила, пре него што бы ій судъ на такову осудіо.

— *Прагъ.* Исељенѣ у Америку разпростро се по свимъ кругловима Ческе, као да є Америка обѣтована земля за све, кои су сити Европе.

— *Енглеска.* Єданъ убогій посленикъ изъ Глозестра добіо є одъ свогъ брата изъ Аустраліе єдну груду злата на поклонъ, кою є продао за 10.000 фран. Чимъ є те новце приміо, одма се и онъ навезао за Аустралію, да злато копа.

— *Америка.* Ботаникъ Варчевићъ путуе сада по средини Америке съ томъ намером, да тамо пронаће ново, досадъ непознате родове питателны была и полезногъ дрвећа. Ово путованѣ, кое ће се простирати до Перу. Шиля и Потогоније, постало є већъ богато слѣдственъ. Поменутый естественоиспитатель већъ є послао семена овакови полезны растѣнія ради даљнѣ разпростирана.

— *Бечъ.* Министерство унутрашнѣи послова у согласію са министерствомъ просвете дозволило є обнародованѣ важны, у архиви мѣтачкой налазећи се историчны документа, съ тимъ условіемъ, да подъ управомъ директора архиве Минутоли сваке године по една свезка одъ приліке 9. печатаны табака излази.

— Банъ Блачићъ отишао є у Будимъ да присуствуе, кадъ се подигне споменикъ Хенцію.

— Лондону има самы књигопродаваца око 1000 а у читавой Немачкой (Германіи) при свршетку прошле године ніе више одъ 2651. было.

— Царъ Аустрійски одобріо є и наредіо да се 2. хи. фор. погорелимъ Христіянима у Сарајеву у помоћи преко тамошнѣгъ аустрискогъ конзулата изда.

Огласъ.

(60) (2—3)

Књига: **ШУМАДИНЧЕ I.** свеска, може се іоште у учредничеству за 1. цванц. добити. Ко за 10. комада пошлѣ новце єданъ ком. добіе бадава.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	26
Сребро	18¾

У Књигопечатни Княжества Србіе.

№ 53. У Београду, у Петакъ 4. Юлій. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницкомъ и Петкомъ. Цена му е годишна безъ заванитка 12. цв. а полугод. 7 цв. — са заванткомъ по' цв. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцелярію по' цв. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продужено.)

Мы смо дуго седили у той дивљачности, пека помрчина покривала е савъ склопљивый предљъ око насъ, а пека оза ишла е кроз наша чуства — Мы смо седили на ладномъ каменю, и гледали ћутећи ладно каменѣ, и вѣчно бы остали тако седећи и гледећи, а можда бы се и мы сами у ладно каменѣ претворили, да ніе трбуа, онъ неда се никомъ живомъ у каменъ претворити, у њему ніе душа, али у њему стои овай огань кои душу непрестано подгрева; и за любовь трбуа не бы никога стра было да преко десетъ оваквы ћаволи стуба пређе. Одъ како путуемо повећой части трбу командуе, разуму доста е што е съ нама на универзитетима заповћдао. Текъ кадъ огледнимо пренесено се изъ нашегъ удубљћногъ сватрана. Сваки маши се рукомъ у џепъ да види колико е сати — Свакій се зачуди и упропасти, кадъ види да е подне. Заборавимо пушитанѣ и хуку падаюће реке, оканемо се пріятногъ и занимљивогъ гледана дивљѣ природе, пременимо наше далеко разсћане мисли, а место свега тога отворимо сваки свою пушу књижу и земљѣвидъ Швайцерске, наћемо готхарски путъ и ћаволю ћупрію, и онда дањ гледали смо жељко, има ли где да стои близу написано какво село или меана. — Сви смо нестрпљиво тражили. „Ево“ попиче еданъ, кои е према нама на едной страновито високой стени седіо, и найбрже претурао листове одъ књиге — „Ево“ повиче опако весело, као да е изнашао нову Америку. „Ево нашао самъ, будите весели, едно село лежи близу — ево књига каже: одъ ћаволѣ ћупріе кадъ се ноће дањ, одма иде путъ кроз едну стену, и тай прокопъ дугачакъ е 180. висок 13. а широкъ 16. стопа, и тай прокопъ зовесе Урнска руша. Путъ кроз ту стену просћенъ е 1707. године, пре тога ишло се преко те стене, и было е врло тешко прелазити. — Андерматъ село са 660 жителя има четири добре меане, добра ела, и врло добра піна“ — Мы смо были оставили наше књиге и слушали смо опогъ да нам прочита, кадъ прочита дотле, а онъ затвори књигу устане и са оне стћне изгледао е као неки ханибалъ, узме положенѣ Наполеоново и повиче: „Ювацы! мы смо гладни и жедни, у овой пустињи нигди нашта нема, предъ нама стои камена и врлича пећина, Андерматъ са његовимъ разкошнымъ гостопримама лежи са оне стране тавне пећине; сада само намъ имамъ две речи рећи: постављамъ ручакъ, са талијанскимъ виномъ, лежи само по сата одавде. Напредъ.“ Докъ е онъ тако говорію, као што е Наполеонъ солдатима говорію кадъ е у Италію слазіо, мы смо већъ были спремљени, слабо га по слушао, али надъ е рекао да варошица Андерматъ ніе далъ одъ по сата, сви смо га радо чули. — И завста одма одъ ћупріе уведе насъ путъ у едну мрачну и влажну камену пећину, кроз коју ишли смо са некимъ страомъ, мислили смо, где ће мо изаћи. Пећина кроз коју тай путъ иде ніе дужа него као што смо горе казали, и доста е пространа за кола. — Но да видишъ и божіе диворе, кадъ изађосмо изъ пећине. Нигди лепше ни питоміе долине виси видіо — сунце топло грее, на небу нигди ни едногъ облака, долина дугачка на десно пружила се покривена питомомъ зеленомъ травомъ, кроз коју она дивља река, коя одъ ћаволѣ ћупріе чакъ до езера луцерискогъ у самой пени съ камена на каменъ скаче, и спореди ове смо толико пре пе путовали и гледали и чудили се њиномъ теченію, та иста река Рајсъ вертала се кроз ову долину тихо, и едва где где примћтила се матица по средини, она е наликъ была на лађа у кавезу, на Айдука везана, на змію у процепу — та лела и пріятна равница зове се урска долина. Съ лепе стране одма поредъ пута, стои еданъ брегъ по коме люди косе сено; предъ нама далѣ пружіо се дећ путъ, преко кога видиле се куће и прква пріятногъ селца или варошице Андерната — како е кои изъ мрачне пећине изашао, онъ е стао као очаменѣнъ и гледао и дивіо се и чудіо овой чудной променѣ — и мыслили смо да смо сне висине и облаке прошли, и да смо већъ у само ведро небо дошли, где господъ Богъ царуе; и мыслили смо ако то буде башъ за цело другій светь, а оно да одъ нашій мртвы познаника узаймимо што годъ новаца, па онда опетъ преко ћаволѣчъ моста да се у нашъ леный Хайделбергъ повратимо, где ако и нема млого богомоля опетъ има доста пивара.

Предъ томъ пећиномъ неостанемо дуго, да овай рай, овай путничій едемъ гледамо, и да наша чуства наслађаваио, еръ смо были гладни, а свакій зна да трбу има само едно чустно, и ако неможе быти безъ зуба, безъочію зацело може быти, и тако ми пойтамо далѣ, и место по сата стигнемо за 20 минутъ у Андерматъ, где смо текъ иза пуногъ астала гледали кроз пећиперъ, и уживали као што треба, деић изгледъ на урску долину. Гостіо наћемо ошћ, кои после ручка опетъ оставимо на истомъ месту за истимъ пунимъ асталомъ, где смо ручали. Богати Хавајдзи и Немци имаю обичай, еданъ сатъ ручати, а два сата седити за асталомъ на прежнвати. Мы смо изъ Ан-

дермата одма после ручка дальѣ пошли, нисмо се имали съ чиме дальѣ у томъ месту задржавати; а ніе намъ нужно было да се одмарамо, одмаралисмо се читаво пре подне, еръ смо више стаяли, седили, и гледали оне водопаде и високе стене одъ Вазена до Ђаволѣ Кућріе; а друго, кодъ Ђана е чудноватъ обичай, како е трбу пунъ и ноге су одморне.

Мы смо продужили нашъ путъ съ леве стране те ле, пе долине, коя е бреговима као какво корито ограђена, она е дугачка 6. сати а широка само пола сате, и пряча се да е ту негда было езеро, докъ вода ніе провалила те одтекла, сада на той долини има 4. села, у коима живи преко 1500 душа, и све се по већой части са белимъ смокомъ забавляю. На той лепой долини коя преко 4. хиљстопа у висину надъ коритомъ мора лежи, у прошлимъ ратнимъ годинама деляле су три войске мегданъ — гди е Суваровъ предводіо руску войску.

(Продужиће.)

БЕЗЗАЛАТЕЖНЫЙ ПРАКТИКАНТЪ.

(Продужено.)

Читателя века се задоволѣ са онымъ именима, съ коима су они свой разговоръ почели. Имена непринесе ништа приповедки. Они су дуго были разтављени. Седамъ година однако се нису видли. За тій седамъ година нису се заборавили, али готово никако нису єданъ другомъ писали. Млади люди брзо се упознаду, и брзо разставляю, млади люди брзо налазе себи пріятелѣ, или болѣ да кажемъ, младъ човекъ нема пріятеля, онъ има само познаника у свету; младъ човекъ види са своимъ мыслима у воздуху и неосећа іоште да му треба какавъ пріятель; али поредъ свега тога што су ова двоица млади, и што нису єданъ другомъ писали, опетъ были су пріятеля, у правомъ смислу те речи. Доста да су єданъ на другогъ често мыслили, и да су се канили да нишу. Поредъ свега тога што су се одавно растали, опетъ при састанку нису се питали, по сербскомъ обичаю, прво за здравлѣ. Млади люди сматраю да в тай обичай створенъ само за старе люде и жене.

„Би се оженіо?“ упыта Годотрби Иво Будалину Тала, кои е већъ было сео за астадъ према нѣму.

„Іокъ!“ одговори Тале крозъ зубе, ербо по моди морао е зубима скидати рукавице. — „Писамъ, али ниселимъ скоро, а то скоро бы ће кадъ ми буде 40. година. Штета е младъ момакъ кадъ се ожени, и бриге натовари себи на главу; кадъ се млада девойка уда, онда обично жене кажу: успећила се; а кадъ се младъ момакъ ожени, онда опетъ кажу: штета што се тако младъ зароби. Човекъ младъ безъ жене слободанъ е, човекъ безъ жене, птица е безъ гране, лађа безъ ленгера и пристаништа, ништа нема што га гди веже. Лети кудъ ће, чиня шта ће, гди му се задрема ту и спава. Што бы я безъ неволѣ узео себи оргака, съ киме бы морао делити гдѣ годъ што имамъ, па іоште после неполико година присиделъ и мали ортачићи, коима законикъ граћанскій, и пре нег' што су се родили дае сво моє имање — кадъ бы га имао“ све последнѣ речи придода смеюћи се тако сладко, као да му у сваконъ цепу лежи по єдна вексла Ротшилдова.

„Ни я се нисамъ оженіо“ одговори Иво — „али, я о томъ сасвимъ другчіе мислимъ. Човекъ безъ жене ништа друго ніе него суво дрво; родіо се на светь да нежива; кадъ умре, умро е а ніе знао што се родіо. А можда бы и я срећніи био, да ме та єдина мысао ніе мучила.“ „Ха!“ повиче Тале, „нећъ знамъ каква е то мысао. Ты си морао бити залюбљенъ, па ниси тако срећанъ био да небудешъ суво дрво. Крозъ ту самъ школу и я прошао. На десеть места био самъ залюбљенъ, и искао девойку, али свуда ми кажу: да е одвећа млада — па после неколико неделя свака се испроси, и я играмъ на туђой свадби, и све мыслимъ: ніе ми суђена. Судбина е чудноватa судбина — ето гди насъ судбина после седамъ година овде при чаша віна опетъ састави.“

„Пійни смо се и разставили“ одговори голотрби Иво.

„Келнеръ!“ повиче Тале, и лупи бичемъ по астаду „Келнеръ! донеси намъ два пряжена пилета, єданъ паприкашъ, две порције швайцеркеза, два лунгенбратна, две бутелѣ віна, єдну флашу киселе воде, и за мене две бутелѣ баерскогъ пива“ и у одазиву келнера придода іоште немачки: „или доброгъ пива“ „Гланхъ“ (таки) одговори му келнеръ и оде крозъ башту као смушенъ повтораваюћи гласно: два пряжена пилета, єданъ паприкашъ, две порције швайцеркеза и т. д. „Ха мой любезный голотрбый Иво, овако треба живити на свету. Безъ любови и веселя светь е овай ништа. Кадъ смо се састали да се почастимо. Я самъ ти іошть сасвимъ онай старый. Піяница нисамъ, боже сахрани, али самъ веселякъ, у друштву, и гди е найвећа опасность, попіо бы две бутелѣ на искапъ. Нигда нисамъ оно име, конмъ сте ме пре седамъ година звали осрамотіо. — Кадъ се неніе а оно пременіе бромъ да е изгубљено. У пићу се све састои. Све што се піе осимъ воде, у обште сво пиће, то е онай петый елементъ, безъ кога овай светь небы може быти пропао, али дружевность людска отишла бы безъ трага. Одма како се човекъ роди, ето ти комшилукъ иде да честитa, а доћи те нити. Кадъ се човекъ крсти, опетъ се піе. Кадъ изпросишъ девойку, удри пій, кадъ буде пристешъ опетъ дай віно. На свадби нетреба ни споминати. — Ако се съ киме познашъ, за срећна познанства мора се попити коя чаша віна. Ако е имендань или ако славишъ свогъ светца онда треба начети буре одъ петъ акова. Ако се съ киме побратимишъ безъ віна невреди ништа, ако се съ ниме растанешъ, чаша віна то е последнѣ сбогомъ остай и срећанъ путъ; ако си се съ киме састао, съ киме се дуго нисн видіо, опетъ треба чашама да се пріятельство повнови — искреногъ познанства ни пріятельства неможешъ имати са онимъ съ коимъ нисн нигда піо. Ако кога до гроба допратишъ, опетъ више гроба люди кукаю се чашама, за богда прости, и за здравлѣ остатку. Ако си ванцирао піешъ одъ радости, ако си изгубіо службу піешъ изъ очаяніа. Ако имашъ новаца піеши одъ беса, ако немашъ и ако си дужанъ а ти піешъ да ти се брига разгала, изъ тога последнія урока піемъ я найвише — ето видишъ да пиће даје читавъ светь. Ил' се родіо ил' умро, ил' се крстіо ил' венчао, свуда мора быти по гди коя капля, ока, аковъ, или четврка віна. Віно е умешано и међу сузе и међу песме —“

„Доста молимъ те немой ни више говорити, о ономе о чему и я знамъ. Ту смо школу заедно учили“ Пресече му говоръ голотрбый Иво: „Ты за онымъ седамъ година штосн седіо у Београду, нисн ништа научіо постао, остао си онай исты, много говоришъ, мало мыслишъ, и у свему си лакомыслень.“

„Лекомыслень!“ прнвати речь опетъ благоглаголивый Тале; „лакомыслень! знаюъ што значи быти лакомыслень, кадъ е човекъ младъ; то значи у просвећеномъ

свету, ако ниси знао: знати уживати све оно што е за уживање човека створено. Младъ човекъ има право бити лакомисленъ. Човекъ кои у младости мудрује као стараоцъ, тай ће морати у старости лудовати као младићъ."

Вечера буде довершена. Поедна фланца изпразни се и разговоръ окрене се на политику. Голотрбый Иво, кои е изъ окружія дошао, питао е по где што своєъ другара полако. — „Шта ми ту шапћешъ" викне Тале пуне ћи чашу вина — „шта намъ е стало за политику? — кодъ насъ е добро. Можемо ићшть по једну флашу напити. Све е добро кодъ насъ, само ићшть једно да е" — ове последнѣ речи тако е Тале полако и уздишући изрекао, да га е едва ћеговъ другаръ чуо.

„А шта е то?" упита га любопитљиво голотрбый Иво.

„Хе, то е велика тайна" продужи Тале.

„Али ћешъ е мени ипакъ одкрити, а я ти се заклињемъ да ћећу никомъ казати." рекне Иво.

„Та се тайна састои у томъ", при овимъ речма погледа празнично око себе, да га небы ко чуо: „да ми е баремъ 00 дуката." одговори Тале.

„А шта ће ти?"

„Имамъ єданъ великій планъ да изпрнимъ."

„Канавъ то планъ?"

„Да платимъ моє дугове! ахъ, кадъ на ньи помыслимъ я одма овде дођемъ да удавимъ сву бригу у пиву." Подвикне Тале, мешајући писеду воду у вино: „Пи, ето како се пенуши, а я ћу писа, — да богъ поживи све оно што живи." И обоица празне чаше тресну о астал: „о! ала добро пиво!" „о! ала е добро в'но."

(Продужиће.)

КЛАРА.

Долина е сервоцка прво место, кое се указује очима, кадъ се изиће изъ шамунске долине. Почемъ изчезне снегъ са врѣова оближнѣи планина, и поля озелене, кадъ вечерњи сунце околостоће стѣне позлати, показује ова долина веселый, али нешто и дивльй изгледъ. Нека долебе деже по ньой разсеяне а међу ньима една гостионица, где самъ я 12. Юнія у вече дошао.

Изъ ове долине може се на разныи начинъ изићи. Чека известна класа путника иде великимъ путемъ, то е сасвимъ просто; али я као младъ човекъ и желянъ путовања, одбацио самъ овай начинъ, да изъ долина излазимъ. Ко е желянъ путовања, тай тражи висине, оће пландине, оће чудноватe догађае, опасности, чуда. Зашто? єдномъ речи, то е ићговъ начинъ. Као годъ што магарцу не пада на паметь, кадъ изъ суваче на пашу иде, да удари другимъ путемъ, него найкраћимъ, найранијимъ и найбољимъ, тако и свакій младъ човекъ желянъ путовања, нетражи другій путъ одъ Сервоца до Женфа, него найдужій, найстрменитія, наймучнін. Трговачки путници, сиропродавци, старя люди, раде као онай магарацъ изъ суваче; учени люди, вештаци, Енглези и я чине као младъ човекъ желянъ путовања.

Зато е было прво питање моє кадъ самъ у малу сервоцку гостиљницу ступіо, о путу прено планина. Казали су ми за Колъ Дантерић. То е єданъ узанъ теснацъ, који између планиньски врѣова Фица и подножја брда Биста као углављенъ лежи. Тако е стаза рћава, нѣрь го и равнъ и одна самъ познао, да е то путъ за мене, и зато закључимъ да одма сутра данъ съ єднимъ ћоћомъ пођемъ. Ал' на жалость никаквогъ ћоће ніе было у томъ месту, нити су ми за тай посао могли коћу другогъ показати, него єдногъ ловца, кой дивлъ козе лови, и кой бы ме могао провести, а я тогъ єдногъ погодіо е некій Енглескій путникъ, кои е хтео онимъ истимъ путемъ, конмъ и я, да у Сикстъ иде.

Кадъ самъ дошо у гостиљницу, видіо самъ тога путника у авліи. То е было єданъ отмѣнъ човекъ, пріятногъ изгледа, чисто и одабрано одевенъ, имао е фине начине у обхођењу, еръ ми ништа ніе одговоріо, кадъ самъ га у проласку было поздравіо. То е кодъ изображены Енглеза знакъ доброгъ тона. Кадъ самъ међутимъ разумео, да е оногъ єдногъ човека, кой бы ме могао прено Кол-Дантерна провести, ћенъ истый Енглезъ найніо, одемъ къ ньему съ намеромъ, да га умолимъ, да ми прекo тогъ опасногъ пролазка Кол-Дантерна заедно съ ньиме ићи допусти, и да ћу и я половину трошка ћоћиногъ теглића.

Енглезъ е окренуо свое лице къ брегу Монблану, али га ніе видіо. Онъ зене, и я зенемъ: знакъ, да се наша чувства слажу. Затимъ учини ми се да ће добро быти, да ће колико тренутака проћу, за кое бы се време мого Енглезъ съ ноіомъ особомъ болѣ упознати, и сматрати ме, као да самъ му већъ представљенъ. Кадъ ми се учинило, да е удесно магновенъ наступило, почнемъ я тихимъ гласомъ, безъ да се къ ньему окренемъ.

— Ала е прекрасанъ изгледъ!

Неодговори ми ни речице. Я ступимъ ближе.

— Господине! рекнемъ му я сасвимъ учтиво, вы дозазите безъ сумнѣ изъ Шамуни?

— Да.

— И я самъ ютросъ одтуда дошао.

Енглезъ зене по другій путъ.

— Нисамъ имао срећу, да васъ у путу видимъ. Вы сте ямачно морали ићи прекo Колъ де Бама?

— Не.

— Или прекo Праріона?

— Не.

— Я самъ дошао онде прекo Тет-Ноара, а сутра ћу прекo Кол-Дантерна, т. е. ако наћемъ ноћу. Вы сте єдногъ нашли, тако ми кажу.

— Да.

Да! Не! Шта е ово до врага, помислимъ у себи и едва самъ се мого одъ смеа уздржати. Зато одма безъ околиша изићемъ съ фарбомъ на мейдану.

— Бы л' вамъ было неповольно, ако небы я мого ноћу наћи, да васъ за дозволенъ замолимъ, да съ вама заедно идемъ, и половину трошка платимъ?

— Да, было бы ми неповольно.

— Дакле ћеће вамъ далѣ досађивати, одговоримъ му я и удалимъ се пунъ усхићења, што самъ се овако лепо забавліо.

(Продужиће.)

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за живоутъ.)

Восакъ се пчелія тамо амо, и неможе да се преломи кадъ е угрілянъ. Човекъ по кадъ кадъ треба да учи памети одъ воска. Нека му топлина буде: искуство света, и познаванѣ людій. Восакъ е одъ сваке вере, онъ гори у сваной богомольи, и предъ сваким светцемъ. — Шта прилѣжность пчелина! пчеле, колико су мале, нит' имаю руку ни ногу, па извабане свима людма толико воска, да сваній своме светцу т. е. своіой жељи може служити. — Восакъ се пчелія само кадъ е угрілянъ; у онымъ државама где се чуства лепозвиномъ подгревају, многи люди свагда

су тако угрівни, да се увѣкъ привілю као восакъ, и нигда се немогу преломити, ербо нигда се незаде.

Во. Во има рогове, али кадъ га неку люди, онъ незна да има рогове. Во нигда немисли да има снагу. Чудновато е то да себичный човекъ, мисли, да е во створенъ само за нѣгову потребу. Свакій зна да во има многе природне дарове, кое и човекъ има. У многоме во превазилази далеко човека. Вола кадъ оће прьвый путъ у прамъ да упрегну, онъ се много више брани, него по ги кои човекъ, а кадъ кадъ и погди кои народъ, кадъ имъ се оће слобода да одузме. Човекъ у ярму съ почетка манѣ се пређана и бацана одъ пола, али дуже памти, и во кадъ се навикне у ярму, нигда се несети да се отме одъ човека; но човекъ памти, и кадъ годъ му прилика дође, ломи, или проба да сломи ярамъ. Човекъ човеку, народъ народу одузима слободу, во волу нигда то нечини. — Ко бы могао веровати да во има чуство сажалења неће одъ човека! — кадъ волови гди годъ ваћу ва оно место, гди е њиовъ єдань братъ заклань, и кадъ осете ону крвъ; онда нико неможе да сноси њиову рику, кое ништа друго ніе него плачъ и јукъ, нико неможе ій съ тога места да отера; а човекъ сасвимъ своимъ фалшимъ чуствама, способанъ е да ніе крвь свога ближнѣгъ, да туче буздованима и сикирама, и да се подсмева смртнымъ мукама своій ближньи. — О! кадъ ће сурови люди, толико се изобразити, да се смеду достойно у томе воловима назвати.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Њгова Свѣтлость нашъ князъ повратіо се изъ Тополе и пресѣо с у Београдъ 1. Юлія, и као што се чуе данасъ ће 4. Юлія са своіомъ одабраномъ пратьомъ прећи у Земунъ на састанакъ и дочекъ цара аусрійскогъ Франца, кои ће данасъ после подне у Земунъ стаћи.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Парижъ.* Овде се разнео гласъ о некомъ созаклећу противъ правителства. Млоги нису хтели веровати, єръ нико ніе држанъ за таву будалу, да усћѣхъ оваковаго дѣла за могућанъ држи; но при свемъ томъ извѣстно е, да су више одъ двадесетъ лица поватани и позатворани. Начальникъ овогъ созаклећа говоре да е некій бившій членъ „дружтва освете.“ Наганяли су на сузаклетнике башъ у ово време, кадъ су ливали топонска булета за єдну наклену машину. По изъ држана „Монитера“ и „Конштитуціонела“ дае се заключити, да е разпростръ гласъ о овомъ созаклећу мало претеранъ.

Часть депутираца ніе ништа значенаго показала, бданъ бесный приврженикъ Наполеонове републике зактевао е, да се свира Марселѣзъ и да се ніе за здравль обштетъ права избора, но бію е одбіенъ.

Изашао е „Монитерь“ у нѣговой новой политично-књижевно-критической одећи, и разликує се одъ другіи новина найглавніе у томе, што нѣгове саставке нико неподписує, ни самъ Г. „Комбинъ.“

— *Лондонъ.* У Штокпорту, кой до четири миль одъ Манчестра одстои, дотодіе се у слѣдству краљевске проклямаціе, коа явно ношенъ литіе католицима забранове, страшанъ немиръ. Католици, одъ кои се у овомъ предѣлу приличанъ брой наоди (тамо живе неколико хиляда Ирацa) носили су литію у єдну недељу пре ове забране; новимъ поводомъ посваћа се єдань Ирацъ съ єдномъ Енглезомъ, єръ е прькый потврћавао, да католицима ніе сталo, што имъ се забраное явно ношенъ литіе. Дође до песничања. Ноћь проће на миру, али ватра е тињала подъ пепеломъ. У Вторникъ у вече разпали се яростъ кодъ обе стране. Дође до страховитогъ боя и кадъ е полиціа ушла у Ирско одељенъ вароши, бацали су се на ню съ каменѣмъ; жене и деца свальивали су съ кућа греде, каменѣ и циглѣ. Войска изиће наоружана, и народъ се разбегне, али само зато, да свой гнѣвъ на друга места изліе. Ирци јурише у кућу єдногъ лекара, на кога су мрзили, а Енглези продру у две католичне капеле, баце ирквене ствари на сокакъ, разбіо єдну оргулю, изнесу сво покућанство изъ куће єдногъ попа католика и запале исто. Осимъ тога десетъ кућа, кое енглезки, кое ирски, разваљене су и оплячкане. Да ови бесни люди съ вилама, ноткама и циглама нису ни єданъ другогъ штедили, разуме се само по себи. Єданъ сирома човекъ буде убіенъ и међу 144. лица, коє су око повоћи повatали и позатварали, напшо се 60 ранѣвника. — У среду 18. Юнія владао е іошть найопасніи немиръ; сокаци су были народомъ препуњени, каваљериста и пешаци стаяли су подъ оружіемъ. Єдна телеграфична вѣсть, кой е последнѣ поноћи отишла, явя, да се ове буне бое. Чопори рите, кои су на куће бѣдны Ирацa јурившли, едва се полиціомъ одъ новогъ нападаня обуздаваю. Неки Ирци, кои су због врока остали, преноћяли су у Бримингстоиу.

— У Сутону (у Енглезкой) снила е прошле недељ єдна жена, да се е нѣнъ сиячићъ одъ две године у бунарь комшинске баште удавіо. Онай е санъ тако узнемірію да е нѣнъ мужъ морао съ єдномъ колицама бунарь затворити, тако да небы дете унутра пасти могло. Случайно єдногъ четвртка уклоне колица. У вече истогъ дана нестане детета; потрче тамо и нађу га мртва у бунару.

— *Ердель.* У єдномъ селу поднео е єданъ отацъ надлежной власти прошеніе, съ коимъ е питао, колико е дужанъ платити, да нѣговъ сынъ немора школу посѣћавати! —

— Кадъ е Француска лађа „Пауланъ“ съ єдномъ товаромъ шећера изъ Порторике у Француску пловила, удари на ню 5. Юнія єданъ китъ и прарне е. За двадесетъ минута потонула е лађа сасвимъ. Капетанъ, морари и путници света 11 душа спасу се на єдномъ чамцу, кой су таласи три дана тамо амо гонили, докле ій ніе енглезка лађа „Крисадеръ“ спазила и у Сутампстонъ одвела.

— *Турска.* Правительство турско намерава наново учинити єдно покушенѣ, да реку Ефратъ до Алепа за пловитбу разчисти. Енглезкій инцинирь Томсонъ опредѣлѣнъ е за управителя овога посла.

— *Петербургъ 4. Юнія.* Поставлѣнъ е осковъ за граћенѣ єдне нове бране, коя ће по предрачуну 2,500.000 рубаля коштовати.

— *Цариградъ.* Правительство е обнародовало, да одсадъ нећеду смети апотекари продавати лекове, кои не положе испитъ у школи лекарской, накарь да имаю на то одъ европски школа свидѣтелства, єръ поводомъ незнања млоги апотекара случаіе су се довольне несрећне.

№ 54. У Београду, у Вторникъ 8. Юлій. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницкомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ заиптка 15. цв. а полгод. 7 цв. — са дапетком по' ца. на по' год. скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продужено.)

Хоспиталъ или Хоспенталъ није далеко одъ Андерната; кадъ дођемо у то село оставимо готхардскій друмъ, и окренемо на десно путањомъ кое е водила преко снѣжны брегова Фурке и Гримзла. У Хоспиталу више одъ 10 пештій людій нудило намъ се за вођу, да насъ преко овы опасня брегова прате, да се ги годъ у снегу и у степама невигубимо. Но мы смо изъ нашій книга звали у прсте швайцерску, и смелли смо се вођама, кадъ су намъ приповедали да се толико несрећны догађаја стрефлялло, оними, кои су ишли безъ вође. Мы нисмо могли себы преставити, да се у средини Европе може 20 одрасны людій изгубити.

Мы оставамо готхардскій путъ на лево. Недалеко одатле на готхарскомъ путу, има на одној високой стени крај пута неизгладимимъ писменима написано: „побѣдитель Суваровъ“ кое означава срећный успѣхъ руске войске у 1799. год. — Ту е близу оно место, ги е Суваровъ био одъ Француза врло стесњенъ. Требало е имати духъ Ханибала или Наполеова да се изъ такве опасности избави. Суваровъ, кога су съ једне стране брегови а съ друге непріятелска войска обколили, падне у очаяніе, и то очаяніе спасе и њега и његову войску. Руски гранадири почну уливцати, стараць Суваровъ, коме е то прьый путъ у животу догодило се, да войска подъ његовомъ управомъ бежи, легне у једанъ јаракъ, и каже: да онъ жели да га онде закопаю, ги његови солдати, његова деца, починю бежати. То раздражи войваше, па ново ударе на француске, и срећно ій натрагъ потисну.

Путањомъ, коіомъ смо далѣ ишли нису могла кола ићи. Она се једва и познавала, еръ по већой части цела околина била е каменѣмъ покривена. Весело смо путовали о томъ петрећа нико да сумња. Ишли смо брзо да се небы одоцнили. Ишли смо у Реалитъ, то е было последнѣ селце са оне стране брегова одъ готхардске стране. Права пустиња била е, никога нисмо путемъ срели, али нисмо се ништа плашили. Како смо изашли изъ Хоспитала, ваљали смо опетъ на реку Раисъ, коя е млого мања него у долини и съ више ћаволъ ћупріе. Што смо даљ уз' ню ишли, све е бржа была. — Мракъ се почне ватати, а предъ нама ни око насъ ништа осимъ пусты брегобыты и каменяты предѣла невидимо. Међу оними високимъ брегобима, одма се смркне; и у подне кадъ кадъ невиди се одъ облака и магле. Време кое се почело менати, донесе намъ једанъ ліій и ладанъ ветаръ кои насъ е у прси грувао. Снѣжни облаци једанъ за другимъ спуштали су се съ брегова, и натали око насъ по маньимъ брежћима своя положева, као какве войничке чете, кое оне да обколе своіъ непріятеля. Мракъ се уватя са снимъ, ни претъ предъ окомъ ніе се могао видати. Станемо сви, „Мы смо изгубили нашъ путъ“ рекне једанъ изъ друштва — „ако е тако на једанъ живъ неће изъ ове вртлога изаћи“ придода други. — Чудновато е было. За четири пуна сата нашегъ ода, никога живога нисмо видили. Ни коза, ни крава, ни птица ни дима нигди ништа нисмо могли смотрити око насъ кудъ смо прошли. Мы се забринемо, кое ништа друго незначи него ми се уплашимо. Млади люди немаю бриге, они имаю само стра. И реку Раисъ были смо међу оними нећинама изгубили. У разговору и у брзомъ ходу, ни на што нисмо пазили. Између остали незгода и то е една была, да смо гладни были. Уморни смо были то се разуме, еръ ни једногъ дана по рушевіемъ путу, и више простора нисмо прешли. Седнемо сви — и договарали смо се што ће мо радити, нисмо се разговарали безъ да смо се у врраку могли видити. Једни су викали да се кратимо натрагъ у Хоспиталъ, на сутра даћъ да узмемо вођу па да идемо даљ. Једни су предлагали да идемо даљ. Други опетъ говорили су да наложимо ватру па да ту ноћимо, немислећи на зиму, и на то да нигди нема ни дрвцета. Дуго смо се договарали, и натили, безда смо могли на што годъ решити се. Колико е насъ было, толико е и мнѣнія было. Найпосле сагласимо се, да станемо сви у редъ, једанъ да брои, па на кога падне 33 онай како годъ каже онако да буде. То одма буде учињено, и брой 33. дође на једногъ Прайза изъ Померанїе. — „Чуй те “ поиче онъ несео, као дасмо га за крали изабрали. Сложили сте се да ме послушате, мене е случай изабрао и самъ землякъ Блихера, я незнамъ другчіе него да идемо напредъ, па макаръ ніта было.“ „браво!“ повичемо са свію страна — „или пре нег' што се кренемо“ продужи онай нека иду тровца на десну страну къ Сѣверу, а тровца къ Западо Сѣверу, да нађу ги е остала река Раисъ, па кадъ е нађу, онда ћемо све уз' реку, Реалитъ мени се чиня лепа близу оне реке.“ Одма шесторица место оружја запале поедну цигару, и пођу да траже реку. Да се небы у мраку и магли изгубили, они су се тамо довикивали, а мы смо се опетъ изъ гомиле одзивали. Они су по шуштаню реку брзо нашли. Мы обучемо зимске капуте, притегнемо наше телећиње на леђа, и пођемо да-

лѣ. Помрчина є была као тесто. И свани десеть корака, морао се по гдикои заплести грањемъ или травомъ, или посрнути преко камена. Ишли смо ћутећи, ніе намъ више было до певања и шале. Шуштанѣ реке Райса, было намъ є єдиный воѣа. Мы смо чули шуштанѣ реке али воду нисмо могли видити; съ тога често до колена газили смо по блату или по водя. Ако смо по гди коју реч рекли, то смо се само іошть више плашили. Ѣрбо єданъ приповеданше, како има дивљи грабљивци зверова по тымъ брдима, други придода како талијански айдуци долазе те плачкаю путнике, а стотину други страова причало се — кадъ на єданпуть, они што су ишли напредъ повичу уплашено: „стой, ко си ты?“ „неиди ближе“ придода други — „дрѣте га за гушу“ повичу они што су остратру были; сви помислимо на талијанске бандите; кои су имали у штапу штилете попаде, а други почну тражити по торбама такисште мале пиштолѣ — „мене пуштите напредъ!“ повиче нашъ Блихеръ, и протрчи поредъ насъ. У тоне и мы сви скупимо се, спремна за битку. Кадъ тамо, а оно єданъ пастиръ, тера предъ собомъ магаре, на коме су быле натоварене две путуньѣ пуне млека; кое тай пастиръ носи у Хоспиталъ да прода. Они обично читавогъ лета живе са стокомъ по брдима, збогъ паше, само слазе те млеко и сиръ снесу куѣама, и одиесу брашна, па тако по колебама живе. — Мы се мало повратимо, т. е. повратимо се одъ лютине, єръ намъ є жао быдошт.о нису были айдуци да се тучемо.

Тай пастиръ каже намъ да нисмо далеко одъ Реалпа — запитамо га можемо ли ноћити? и онъ намъ каже: могу ноћити петорица или найвише шесторица, а за више нема нигди места, ербо тамо є само єданъ малый манастирь, и єданъ капуцинеръ (калуѣеръ) кои прима путнике. Око монастира има неколико пастирски колебица, то є све. — Ми млоги станемо те се напіемо сити оногъ млека, чобанинъ каже намъ да се држимо све реке, па да ћемо одма доћи до єдногъ малогъ моста, преко когъ како пређемо видићемо Реалпъ.

(Продужеће.)

БЕЗПЛАТЕЖНЫЙ ПРАКТИКАНТЪ.

(Продужено.)

„Лепо є овде у Београду живити“ почне голотрбый Ивo брашуѣи бркове одъ віна. „Само ми се недопада што млого почињѣ се туѣимъ єзицима говорити. И самъ ioчe дошао изъ окружія. Кадъ самъ видіо Београдъ срце ми є заиграло. За овы седамъ година по сполашњимъ изгледу млого се промењо, а по унутрашњости іошть више. Одемъ одма у здање у кафану, да бы кога познавника старогъ нашао, єръ и знамъ ако буду моіи стары познаници, они се немогу нигди изванъ кафане наћи, кадъ тамо на оба биліара брои се немачки. Одемъ горе да погерамъ, изнесу ми неку цедулю, на коіой немачки стое пописана єла келнеръ шита ме немачки; шта ћу да едемъ. Я се наћемъ у чуду, нуменъ да му одговоримъ, и сви што су око мене седили, сгледаю се смешећи, гди я у средъ Београда безъ немачкогъ єзыка ћу да останемъ гладанъ. Мало пре идући овуда сокакомъ, сратимъ се да едемъ мало сладки колача, опетъ у дућану она жена што продае незва ни речи србски; видимъ светь овде, сратимъ се, и одма опетъ будемъ поздрављенъ немачки, и поброи ми она єла, кои нигда нисамъ чуо. Я видимъ да самъ изванъ дію пасошъ за Београдъ, а да самъ дошао у Белградъ.

„Ала си будала!“ прихвати му речъ Тале: „па то мора быти. Мы се просвећавамо. То се зове нестояти на єдномъ месту. Ты знашъ како самъ я тежко учіо у школи немачки. Свагда кадъ смо имали немачку грамятику, я самъ донео кріюћи у школу сямита и бурека, єръ самъ знао да ћу быта затворенъ. А одъ како самъ изашао изъ школе научіо самъ немачки колико ми треба да се могу унтерхалтовати у нобл-друштву. Што се брояни тиче незнамъ далъ брояти одъ 48. и онда обычно маргеръ у кафани викне „парти.“

„Дакле вы онде неучите немачки сбогъ Шилера и Гетеа и другій списателя, него сбогъ келнера и кафана.“ ушта Ивo подсмеваюћимъ се гласомъ.

„Да како“ одговори му одма Тале — „то є почетакъ. Београдъ є на таквой точки, око кое се млого народа тре; мы морамо млого коешта примяти. Найпре су дошле различне стране аљане, па онда различна страна ела, па онда различни обичаи, затимъ я различни єзицы, па ће но томъ доћи различне цркве, и тако ће различне стнари доодити у различна времена. А то све зато што ми нећемо да будемо, ни тишлерн ни шнайдерн, ни шљосерн, ни шустерн, а камо ли келнерн, свакій Србіянацъ воліо бы ићи у айдуке него да буде келнеръ.“

Мало помало почне се мракъ патати. Варошка музяка после дугогъ свирања устане и оде. На свакомъ былa є другчія алынна, они су представляли собомъ спа ношћива у Београду. Ньіово є свираћ свагда лепо, и свагда є публикумъ у башти веселяо, и одушевляло къ пиву. Београдъ є срећанъ, да оне лепе аріе за кое су сада у Европи умуле све музике, слуша. Марселѣазъ, Ракоци, Кошутовъ маршъ, „устай устай србине“ све се мешя єдно за другимъ, за забаву свагда добро и весело разположеногъ друштва у башти или пивари. Музяка оде, али друштво у башти ништа се неумали. Єдни су одлазили єдни долазили, и тако непрестано астали су были пуни, непрестано се пиво и віно точило, непрестано се разговоръ такавъ водіо, кои є налинъ на врену. Свако друштво за свакимъ асталомъ имало є свой собственый разговоръ, или препирку, и свакій разговоръ быо є живъ и водіо се гласніе него на другямъ местима. — Єчамъ има чудновата свойства за коњ и люде; коньи кадъ га єду, добро трче, а люди кадъ га пуваю на њгову воду ніе добро вичу. И она пословица кол вели: „єчамъ трче а ракія вичe“ може се сада казати: єчамъ и трче и вичe.

Пріятно и топло вече задржавало є све госте у башти, сунце є было зашло, али одъ западне светлости видило се лепо, и ніе требало іоште ни месеца ни свећe; а іошть манъ онде гди по гди кои бутеля кадра є осветлити читавъ асталъ.

„Види колико є сатій“ рекне голотрбый Ивo — „да и мы кудъ годъ идемо, да одамо или да спавамо!“

„Немамъ я сата“ одговори Тале, глоцнаюћи єдно пиће крило.

„Како немашъ сата, кадъ ето ланацъ виси ти о прслуку?“

„Ха, ха, ха,“ насмее се Тале: „А заръ ты мислишъ, да єданій онай кои има златанъ ланацъ, да мора имати и сатъ. И истина имамъ я сатъ и ланацъ; али сматрамъ за луксусъ да обадвое у єданпуть носимъ. Кадъ носимъ сатъ, онда ми стои ланацъ у залоги, кадъ носимъ ланацъ онда опетъ заложимъ сатъ, а друго, шта ће ми сатъ.

кадъ годъ носимъ уза се сатъ, я онда раніе куће дођемъ. А я мислимъ сада нема ни пола деветъ сатій. За насъ є іошть рано да идемо одавде, сада иду куће само жене што имаю дену да сиси. У ово доба у Недељо найлепше є овде седити — сада долазе они што знаду да уживаю. и што немаю куће бриге.

„Реџи болѣ, они што немаю прага на куће.“ рекне голотрби Иво.

Купалиште и пивара у вече, а особито кадъ є недеља, нигда нису безъ музике и песме, а кадъ кадъ обадвое заедно. Варошка банда има првенство, кадъ она одеђеваю се остали музиканти, по єданъ или по два. По гди коя таліянъ са своіомъ необичномъ музикомъ, и чакъ по гдикои Сановрдъ са своимъ вештимъ ударанѣмъ у свой народный инштрументъ, кое обично прати са различнымъ звиждањемъ на подобіе сваке птице, или по гди кои остарелый саксонацъ са своимъ верклюмъ, путуюћи по свету забаве се по гди што и у Београду, и за готове новце покажу свою вештину и развеселе друштво. Тога вечера, пошто оде грађанска банда, наће се друга музика, єданъ є свирао у ћимане, другій кои слепъ беше свирао є у єдну другу справу, и ко бы знао, како се тай инштрументъ зове — Гди коя песма буде уз музику лепо одпевана. И нико незна како се голотрбый Иво зачудіо, кадъ на єданпутъ чуе, гди уз музику онай єданъ пева:

„Кажи мени драга,
Wer hat denn das gemacht.
„Да немогу спати.
Bald die ganze Nacht.
„Кадъ я легнемъ спаваћ,
So redumt es mir von hir.
„Онда пакъ я мислимъ,
Du bist ja bei mir.

„А где и тога чуда, гди сте почели пеиати пола србски пола немачки.“ Повиче голотрбый Иво зачуђенъ — „та іошть мало, па ће Срби изъ оне стране, кое на праиди бога зовемо швабама, долазити овде да уче немачки.“ —

„Да какo!“ повиче будалине Тале, „ не само немачки, него и француски, и чески, а може быти и енглезки — Слушай даль, — о, да знашъ како є то лепа песма іошть неколико година, па ће и она доћи у Збирку нашій народны песама“ — Млоги разговори у банти утишани су, и слушали су пазльиво, а онай є певао:

„Ты неверуй людма,
Sie betrügen dich.
„Што они говоре,
Gar über mich. и т .д.

Съ леве стране за єдномъ асталомъ седило є єдно друштво, међу коима беше єданъ офицыръ и єданъ младъ попа, кои су непрестано нешто єданъ другомъ тако доказивали, да бы онай кои непознае Србе, могао рећи да се свађаю.

„Шта они онде оволико се препиру нешто?“ упита Иво Тала, кои ништа друго ніе слушао осимъ песме. Тале огледа, на онай асталь, дуги га песницумъ у раме и рекне му весело: „А знашъ кое оно у официрскимъ алыянама ?“

„Незнамъ“ одговори Иванъ. „Та и онъ є съ нама до друге философіе у школу ишао. Онъ є сбогъ немачкогъ єзыка и сбогъ математике школу оставіо. То є знашъ онай што смо га звали Реля. Онъ є изъ школе у солдате отишао. Реля!“ викне Тале ономъ офицыру: „Реля! оди овамо, имамо єдногъ гоета.“ Офицыръ се окрене, кадъ позна Тала, и види іошть оногъ другогъ, кои є єдва чекао да се съ њиме састане, устане иза свогъ астала, и рекне келнеру кои є мимо њега прошао: „мое пиво и чашу преиеси на асталь што є подъ нумеромъ 22.“ Узме свой чибукъ и дуван-кесу, и преће къ оной двоици. За њимъ заедно преће и младый онай попа, и іошть єданъ младъ момакъ у европскимъ алыянама чисто и лепо обучень. Офицыръ загрли се са голотрбимъ Иаомъ братски. — Попа кои є такође скоро изъ окружногъ єдногъ места дошао, гди є намештенъ, загледа се у очи голотрбогъ Иве, и подвикне ширећи руке: „Та мы смо сва познати“ — сви су были познаници, кои кадъ се небы сто година видили, опетъ бы се єданъ другогъ опоменули; и кадъ бы кои одъ њи краљимъ постао, опетъ међу собомъ не бы са бы говорили. Онай петый кога смо само по алыянама означили, было є трговацъ — али сви петораца провели су по неколико година заедно по школама.

(Продуженіе.)

МРВИЦЕ.

— У єдномъ друштву, гди се налазіо и єданъ лекаръ, поведе се разговоръ о медецини; на кое лекаръ рекне: „И самъ млого хиляда рецепта предписао, и могу рећи, да ни єданъ единый ніе было безполезанъ.“ „Како то?“ повичу сви — „То є лако погодити“ одговори єданъ — „єрбо, ако нису рецепти полезна за болестника, они су свагда полезни за апотекара.

— Два селяка пређу пореду куће своіх спаше, и иде га предъ кућомъ гди седи. „Како то може быти, да нашъ спаня, нема рукавица на рукама?“ упита єданъ селякъ овогъ другогъ: „Онъ неноси нигда рукавице, нити ій треба, єрбо непрестано држи руке у нашимъ џеповима“ одговори онай други.

— Єданъ кнезъ доће кодъ єдногa трговца кои є шешире правіо, и избрао є єданъ шеширъ — и будући му се ніе десило новаца, хтео є на вѣру одпети — но газда одъ шеширa узме шеширъ и остави. „Како то рекне кнезъ „зарь вы мени до неколико часова невѣруете.“ О я вѣрчемъ вама“ рекне газда“ „али я другу намѣру имамъ.“ „какову упита кнезъ „я небы хтео предъ моимъ собственымъ шеширомъ мой да скидамъ.“

— „И се боимъ да не умремъ као просякъ“ рекне єданъ своме пріятелю — „а я се боимъ живити као просякъ одговори други.

— У Парискомъ єдномъ узкомъ сокаку сусретну се двоя, кола на єднима є сѣдіо, єданъ одъ доброгъ става младићъ а на другима єданъ купацъ. Зауставе обоица конѣ и окласно є єданъ на другога да се уклони — сбогъ дугогъ времена, — тай младићъ да бы показао ономе, да се онъ неће уклонити и да му се неста, извади новине изъ џепа и почне читати. — но онай други мало потомъ рекне му: Молимъ васъ господине кадъ прочитате, послужите ме да и я прочитамъ — єрбо и онако немамъ хитнога пута.

— Єдна се Госпоя потужи Капетаку на његове солдате да су іой они покрали кућу. „Єсу ли лопови све однели

запыта капетанъ — „Не Госп. Капетане“ одговори жена „оставили су по нешто“ „Е то нису моји људи были они све покупе и однесу“ одговори Капетанъ.“

Сданъ солдатъ кадъ є хтео у бой юришати; очита ону кратку молитвицу: „Боже! — ако те има — буди милостивъ моіой души — ако є а имамъ.“

— Єдиога питао є попъ коя є прва заповѣдь Божія: „*Немой єсти*“ буде одговоръ, попъ небуде задовољанъ. Али му овай покаже да є то права прва заповѣдь коју є Богъ пружилъ човеку Адаму рекао — а они 10 зап. да су доцніе дошле.

— К** буде кодъ свогъ двора обтуженъ, — гди се појави єданпутъ у време неке обште жалости; и сви су были врло обучени само К** ніе. — Онъ се поклони кнезу своме и рекне: „Я непотребуемъ врло облачити єръ самъ я доста кодъ ваше милости оцрнѣнъ.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Његова Свѣтлость нашъ Князъ 4. о. м. у подне прешао є са своіомъ пратьюмъ у Земунъ, гди є царъ Аустрійски Францъ после подне око 4. сата приспѣо. Дочекъ одъ стране Земунача за оба ова велика гоета было є сјајанъ и весео. 5. рано кренула се Његова Свѣтлость и допратіо є цара на параброду до Панчева, и после ручка, ратіо се у Београдъ а царь є тога дана у Белу Цркву пао на конакъ. — Томъ приликомъ као што чуемо добыли су ордене изъ княжеске пратѣ: чл. совѣта Г. Ресавацъ и помоћникъ представника Г. Јанковићъ.

— Премештени су по потреби службе: Началникъ среза моравскогъ окр. ужичкогъ Перица Марковићъ у истомъ качеству за началника среза јеленичкогъ округ. крагуевачкогъ; а на његово место началникъ овогъ среза Конст. Павловићъ за начала. среза моравскогъ.

— Премештени су: Членъ суда окр. алек. Димитріе Сосићъ по молби његовой у истомъ качеству за члена у судъ окр. смедеревскогъ, а члена овогъ суда Іована Томића по потреби службе за члена у судъ округа Алексиначкогъ.

— Поставлѣнъ є Радивой Момировићъ III. рачуновоспи. за рачуноспитателя II. класе при главной контроли.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Парижъ 4. Јюля.* Говоре да ће президентъ предузети неко путованіе по внутрености Француске и да нигди неће примити части, коя многе варошы за њега спремаю. Изъ овога дае се заключити, да неће нигде ни путовати.

Генералъ Лавестанъ приміо є заклетву одъ официра два батаіона народнѣ гарде.

По чувеню занима се министерство правосудія съ израђеніемъ єдногъ проекта поради єдне простране амнестіе, коју ће президентъ 3. Августа прогласити. У главномъ тицаће се иста понайвише оны людій, одъ коій су имена скончана са славомъ Француског народа. Особито Тѣръ и Лефло бићe овомъ приликомъ споменути; но Шангарнѣ и Ламорсіеръ изостаће по свой приляци.

О великомъ комплоту неговори нико више ни речице, а међутимъ затварана непрестано.

— *Лондонъ 22. Јюнія.* Одъ како се догодіо немиръ у Штокпорту, налазе се окружія око манжестера, у коима преко 80.000 Ирацa живе у великомъ узбуђеню, и зато є морало правителство найстроже мере предузети, да далѣмъ, простираню немира на путъ стане. Епископъ католичны у Салфорду, Г. Турнеръ, издао є єдну проклампацію, съ коіомъ опомиње католике на поредакъ и миръ и позива ій, да се уздржаваю одъ свакогъ немира, особито у предстоећимъ изборима.

— *Лайпцигъ.* Др. Штамъ издао є на светъ речникъ любови, јамачно за оне, кои не любе єръ кои любе, они разумеваю тай речникъ на пameтъ и то одъ азъ до ижице, или іошть болѣ.

— *Берлинъ.* Одъ дужегъ времена отворіо є некій шпекулантъ овде єдно заведеніе за женидбу и удатбу. Сваки, кой є желіо имати жену, и свака, кой се хтела удати, морали су дати уписати своја имена и свое станѣ, као и колико новаца имаю, и колико траже да имъ жена или нужъ има. При уписиваню морала є свака особа безъ разлике рода, платити поседанъ талиръ у име уписне таксе. Было є ту прилика и одъ 30.000 талира. Обично є добивао питачъ после неколико дана одговоръ, да се та прилика за другогъ удала. Полиція є обратила позоръ свой на то поступанѣ, и кадъ є протоколе єданъ данъ претресла, нашла є, да су те богате женске само измишљена створења, на зато затворн то заведеніе и уапсн његове руководителѣ као варалице.

— *Енглеска.* Умрлый аустрійски генералъ графъ Менсдорфъ Пуля было є оженѣнъ са тетком кралице Енглеске.

— *Печуй.* Кадъ є царъ овде было, запитао є єдногъ селскогъ судію, одъ како є простн сеоскъ цатовори му: „четири штаціе одавде.“ — „И још таке дальне дошли сте амо?“ — „Е, я бы и далѣ ишао, да цара видимъ.“ — „Нема сена ваше величество,“ — „Бићe вина,“ одговори му царъ.

— *Беранинъ.* Предсѣдатель министерства баронъ Мантайфелъ добіо є одъ краля Денемаркскогъ орденъ слефанта. Кави ордена неће быти іошть на свету!

— *Бракова.* У Міскову ушао є ћаво у єдну жену. Она има природно свойство да изъ трбуха говори, и зато є вальда дошла на ту мисао, да прими у госте будибогсна-ма. По читавъ сатъ забавлa се ова сама са собомъ и то се онда чини, као да два лица говоре.

— *Москва.* Царь Никола дозволіо є, да се установи излогъ свеtски у Москви године 1852.

Огласъ.

(60) (2—2)

Књига: **ШУМАДИНЧЕ I.** свеска, може се іоште у учредничеству за 1. цванц. добити. Ко за 10. комада пошаљ новце єданъ ком. добіе бадава.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	25
Сребро	18¾

У Књигопечатньи Княжества Србіе.

№ 55. У Београду, у Петакъ 11. Юлій. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторником и Петком. Цена му с годишњи безъ занятки 15. цв. а полугод. 7 цв. — са завитком по' цв. на по' год скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а не у дућанъ или у канцелярію по' цв. на цела год.

РАНЕ.

(Изъ Бранковы пѣсама.)

I.

Майка преде танку жицу,
А сиричић предъ њоме
Седи мали држи тицу
Па се игра њоме.

„Гледай крило, майко мила,
Где шареви репъ!
Како га е раширила!
О како е лепъ!“

Рече дете, па упусти,
Утече му тица лена,
А мачка се за њомъ спусти
Па е за врат ядну шчепа.

„Но мамо удави е,
Однесе ми тицу, но!
Не дай мамо да поне,
Не дай мамо, но но!“

Ето лежи несретница,
Башъ ни трага одъ живота:
„Моя тица, моя тица!
О сирота, о сирота!“

Дете тужно закопава
Тицу свою подъ земльицу,
Па са њоме затрпава
И сву свою болѣтицу.

II.

Данъ све данка, светацъ свеца,
А недеља недељицу,
Месецъ гони све месеца,
А година годинцу.

Године су нагариле
Мркомъ дете наусницомъ,
И слабачко осилиле
Снажнимъ плећемъ и мишицомъ.

Ал' е дивно нарастао
К'о да ниче у борику,
И девойче ићшће нашао
Белу вилу у облику.

Онъ е грли млађањ жарко,
Онъ е стиска уза себе:
„Мила моя, сунце ярко,
Благо мени поредъ тебе!“

Ал' му ево боно паде
У еданпутъ чедо красно,
Боно паде не устаде —
Заће њиму сунце ясно.

Ала ядань чупа косе,
Грува своє младе груди,
Ветри напай његовъ носе,
Оће скоро да полуди.

Тужанъ иде онъ на гроба
Де почива њему мила,
Сваки данакъ дуго доба
Суза онде ліе сила.

Али ніе све до гроба
Око суза пролевало,
Већ и њи е благо доба
Еданпута убрисало.

III.

Опетъ гове данци дане
И године годинице,
Беле њему косе ране,
Бразде њему глатко лице.

Ал' опетъ е превесело
Вавекъ њиму чарно око,
Опетъ носи ведро чело
Као младићъ онъ високо:

Та онъ има красна сина,
Па га гледа пунъ радости
Па се себи сви милина
Што имаде у младости.

Ал' еданпутъ данакъ свану
А онъ сина нађе ладна:
„Па заръ и ту грдну рану,
Мога ядa смрти гладна!“

Вели ядъ е њега стиск'о,
Замути се њему око,
Главу носи одъ сада ниско
Ранћенъ отацъ предубоко.

Тешку ову болѣтицу
Ніе ядань преболео,
У ладну е ню гробницу
Са собоме онъ однео.

КЛАРА.

(Продужено.)

Вече има на путу особиту дражесть, кадъ се иде крозъ какавъ усамљењъ, дивљій предѣлъ, безъ друге цѣли, него да се види, шта се види, съ ким се срета да се разговара, и одъ одања добијеу гладъ, коју ће добра вечера утолити іошть больма да поошири. Я се пустимъ тако одати, и унутимъ се къ єдной стѣни, коју су развалине покривале, она се зове брегъ светогъ Михаила. Некодико коза пасли су тамо и побегли кадъ су ме видили; станемъ дакле самъ на томъ месту, и посадимъ се исподъ млади дрва, коя се тамо налазе.

Читателю, овде те неуводимъ на у каковый чудноватый случай, немой дакле то ни очекивати. Я самъ тамо сѣо, и то є све. Али и то є много, можешъ ми веровити, у онай часъ на онаковомъ месту. Долину є већъ закрилила сенка, златна сяйность увила є вр'ове планина, кои су у угаситомъ плаветилу облака величествено изгледали. Са заводомъ сунца изчезала све више и сяйность плавинскн вр'ова, и прозрачны провала, и кадъ се последный зракъ са найвишегъ вр'а угаси, онда се чини да є савъ животъ у природи престао, онда текъ опонимо се чуства, коя су до тогъ тренутка усхићена, напрегнута, може се казати, прикована на вр'ове была, опеть долине; образъ осећа свѣже дисаньа ветра, кои на њега пири, уво примѣчава жуборенѣ потока опеть, и духъ силази съ висине разсматрања, и мисли само на вечеру.

Єдань пастиръ дође, да козе отера. И я се братимъ съ њимъ. Овай познавао є прилично Кол-Дантерна, и я бы му ямачно учинио предложеньѣ, да ми сутрадань б уде воња, да писамъ на њему примѣтио велико малодушіе. —

„Люди као што смо мы могу прећи преко Кол-Дантерна“ говораше онъ, „али господа никако. Снегъ є горе сасвимъ високъ; неиз іошть ни осамъ дана, однако є єдногъ могъ комшіе жену и два свињчета снегъ затрпао и уморіо, кадъ су на вашарь у Самоваръ ишли. Два дебела свињчета! Да ій є продао новцы бы се іошть могли наћи. Я вамъ кажемъ, у Јунію месецу сасвимъ є 'рђавъ путъ.“

Я му одговоримъ пунъ повереня на мою књигу путована, да се Кол-Дантернъ лако може прећи, єръ надъ површиномъ морскомъ само седамъ илада и осамдесетъ и шестъ стопа узвишенъ стои, а снежна линія почињетекъ одъ седме хиладе, осме стотине и двапаисте стопе. Мое знање слабо є што дѣйствовало на пастира. Узмемъ дакле мой плайваз, начинимъ на єдномъ празномъ листу мое књиге точанъ рачунъ, и покажемъ му, да имамо одъ вр'а брега іошть седамъ стотина и двадесетъ шестъ стопа горе стѣне, слѣдователно на снега на леда.

— „Немойте се ви осланати“, рекне ми онъ просто, „на ваше рачуне, я то боль разумемъ, пре две године овога месеца остао є я єданъ Енглезъ тамо. Онъ є имао отца; я самъ га видіо плачна и у црнимъ алињама. У Реноу чинили су му сваку могућу почесть, изведи су предъ њега суве орае, меса и друге поиуде: али ништа ніе хтео окусити. Онъ є тражіо и искао своју сына а ништа друго. После тридесетъ и шестъ сатій нађу га али мртва.“

Было є очевидно, да є овай човекъ имена променуо, єръ путничка књига говорила є о томъ сасвимъ опредѣлително, а мой рачунъ ніе ми остављао никакву сумню. Осимъ тога желіо самъ видити мало опасности, ако є пастиръ истину говоріо, кою є њговъ боязльивый духъ претеривао; и тако за мене є было Кол-Дантернъ осимъ свію брегова найпоузданіи. Я останемъ дакле при моіой намери, да га прећемъ; безъ воће, єръ писамъ мого никаквогъ наћи, но помоћу мое точне путничке књиге, и за већу сигурность, да одна за Енглезомъ поћемъ, како бы се мого њговимъ трагомъ ползовати.

Кадъ се у гостилницу братимъ наћемъ већеру готову. Было є малый асталъ за мене постављењъ; мало подалѣ седіо є милордъ за другимъ асталомъ, и вечерао є у друштву съ єдномъ младомъ женскомъ, њговомъ ћеркомъ, коју я донде писамъ видіо. Она є была лепа, са светлимъ образима; у њеномъ обхођењу нашао самъ оно сливање милине и крутости, као што се може наћи подъ илада енглезкиня, кое припадлеже аристократичнимъ класама. Како самъ енглезки разумевао, то ме є много пьіовъ разговоръ забављати, ако самъ и я њутао; али тай пьіовъ разговоръ ограничавао се на поедине речи, кое су изражавале презреньѣ, чуствомъ пьіовогъ достоинства уливено, према послуги, слу и чистоћи судова. Бла су была чудновато изабрана и іошть чудноватіе поделѣна. Господична дала є себи доћети єданъ гадный бифтекъ, и њне лепе устне нису се затекле, да натегну неколико пута подобро чашу съ виномъ, кое є Милордъ по свой прилици са собомъ носіо. Међутимъ правіо є Милордъ чай, кой є њгову целу вечеру сочињавао. При пуваню чая употребіо є онаку брижльивость, онаку велику озбиљность као да се сь найважнима дипломатичнимъ актама занима; премда су были сви унућани на ногама, да му при пуваню чая на руцы буду, и ако бы нуждно было, да се сви на ватри пеку, само да чай добарь буде, опеть є Милордъ предусретао сву купећну челадь онако ладно и презрено, као робове свое. Овако обхођењѣ означава карактеръ Енглеза аристократа на путу, у гостилници и сруд на тврдой земльи.

На свршетку вечере уће воћа унутра.

— Е газда, шта велите, мы се морамо рано на путъ кренути. Я самъ гледао какво ће време быти: око подне можемо рћано време добити. Буря є рћань другъ горе ги є снегъ. И такій малый сунцобранъ као што га господична има непомаже противъ ветра башъ намало.

Овай слободный говоръ воћинъ увреди Милорда. Пре него што му є одговоріо, окренуо се њговой ћерки и рекао іой енглезки.

— Овай воћа има суровъ начинъ говора.

— Мени се чини да є то некій звекань. Кажите му вы, да се я нећу пре кренути него докле се небо сасвимъ одъ облака не очисти.

— Я се нећу пре кренути, него докъ се небо са свимъ одъ облака неочисти.

— А таманъ погоди! одговори воћа; изъ іутра има свагда облака, то вамъ могу напредъ казати, и опеть треба рано да поћемо; у томъ се осдоните вы на мене, я познаемъ и време и путь.

Милордъ окрене се њговой ћерки: — „ово є нека проклета сумлата!“ Къ воћи: „Я кажемъ да неће ноћи, докле годъ єданъ облачанъ на небу буде.“

— Како вы обћете, нако є ваша воля. Я се смемъ обкладити, да ће быти сутра до деветь сатій облачно. Узмимо дакле да ћете у деветь сатій ноћи, а я вамъ кажемъ да ће у подне бура быти, а у подне наћићемо се

ны башъ у средъ свежны поля. Но ако рано поћемо, бићемо на подне у сикету, и онде немамо се буре бояти."

Милордъ къ своіой кћери: — „Ово е правый магарацъ! еси л' разумела, шта е казао, Клаpo? Онъ зна, да ће сутра быти рђаво време, и ойе да насъ наговори, да сутра раво поћемо, кръ ће после быти каше и онъ ће ако ми непоћемо штетовати."

— И я тако мислимъ.

— Онде су люда сви безъ разлике угурсузи.

— Ви кажите њму да му ићгова лажь непоможе. —

Милордъ къ воћи: — Я самъ проникао у твой шеретлукъ! Я нећу пре поћи докле небуде чисто небо као овай таньиръ"..... Кларо. — Бсамъ ли му добро казао Кларо?

Клара: — Бсте, као на таньиру.

—... Бси л' разумео, чисто као онай таньиръ?

— Разумео самъ, разумео! Али то бы была права будулаштина. Да чуете вы само како е Петаръ прошао. Онъ е изгубіо своя два свиичета.

— Я нећу да знамъ ни за какве свиньи....

— Али само да видите....

— Али я нећу!

— Добро, како ойете.

— Али я нећу, кажемъ іошть еданпуть!

Воћа отиде.

На тай начинъ противъ могъ обичай писамъ знао време, кадъ ћу сутра поћи. Я самъ было сваколико наклоненъ, да доказиваню воћиномъ верукъ, али како писамъ имао у пречерки овой неканоног гласа, то самъ се морао решити, да мою судбину съ Милордономъ скончамъ, и съ тимъ решенјемъ легнемъ спавати.

Воћу имаю своя особени новедения. У пркосъ прилъзы започести начини онъ іошть пре зоре ларму, да Милорда пробуди и на путованћ га принуди. Милордъ е было яко уверенъ збогъ ларме, кою е воћа начинію, да ићгове луде пробуди. Скочи изъ кревета, промоли носъ крозъ пенджеръ и кадъ опази да е небо облацина напученно, ніе могао свою лютину да задржи.

— Онъ е єданъ нитковъ! викао е на воћу крозъ затворена врата; я познаемъ твое шеретлуке! познаемъ ій врло добро!... Я ти кажемъ іошть еданпуть да нећу пре поћи, докле се и найманьій облачакъ на целомъ небу видіо буде!... Торнајсе дакле с' места! маршъ!

Воћа отиде гунђаюћи, безъ да познае узроке овогъ рђавогъ пріема. У осталомъ ићгова прорицања о времену догоде се скоро. После осамъ сатій пробіо сунчани зраци завћсу облачну, кои е чакъ до доline допирала магла е постала лакша и почела ишезавати, и скоро у. ваше се небо сасвимъ одъ облака очишћено.

Седъ се текъ решіо Милордъ и ићгова кћи да поћу; Они се пошну на своя возе, кое су ићли два сата заедно съ воћомъ предъ гостилницомъ оседанне чекале. Трећа кола отишла е съ ићловимъ партальомъ крайнимъ и уседнімъ путемъ у Сикстъ. Одъ прилике двадесетъ минута после ићловогъ одлазка у ртимъ и я мою торбицу на леђа и поћемъ пешке за ићима.

(Продужеће.)

БЕЗПЛАТЕЖНЫЙ ПРАКТИКАНТЪ.

(Продужено.)

Асталъ подъ № 22. за конић е съ почетка само Ино забрикнуть, и подигнућ забрикнуто и невесео седіо, было е неће пунъ и окруженъ одъ искрены и веселы пріятеля и стары школски другова и познаника. Место оне усамљене тишине, владало е веселе, и нека неописана радость. Разговоръ свію повратя се у лепу прошлость ћачкогъ живота, спомени одъ 10 — 12, година буду обновљени. Свакій е нешто знао причати, о догађаима у школи или на испитима; свакій е приповедао анекдоте о професорима или ћацима. Ту се неће ніе могло добыти реда за разговоръ. Свакій е поченио свой разговоръ са: „*сећаш ли се*" — Сви су уздисали за прошлимъ ћачкимъ животомъ. Ништа ніе слаће у дружевномъ животу, него после дугогъ растанка, састанакъ оны пріятеля, кои су се као іошть деца познавали.

„Како брзо време пролази" рекне официръ куцкаюћи лулому о асталъ да истресе дунанъ — „мени се чини да е то све іоче было. Али колико се одъ то доба све промењало. Одъ оне несташне деце постали смо люди."

„Опроста" пресече му Тале: „*Я* іошть писанъ човекъ." —

„И имамо свакій свое кућевне бриге" продужи официръ. „Те велике іоште бриге" прихвати попа. „Осимъ мене" придода Тале.

Свакій одъ то доба претрпіо е по где кою несрећу или жалость" продужи официръ — „те іошть какву жалость" прихвати попа уздишући; — „незнамъ или когаали мене е свудъ несрећа пратила" рекне Ино. „И мене обелаше бриге, брићемъ се и данію и ноћу" настави трговацъ." „Е па онда треба кадъ смо се овде скупили, да седнемо на да плачемо" рекне Тале притворенимъ попа плачнимъ пола смешећнимъ се гласомъ: „Келнеръ, дай свима овде шта кои ойе да піе. на немо после плакати, я трезанъ писамъ нигда у момъ животу плакао."

Келнеръ донесе нове пуне бутељ и чисте чаше. — „Ове судове одъ вечере и све ове празне бутељ узми те носи одавде, све што е празно я зрамъ" рекне Тале келнеру: „Па избриши томъ салветомъ добро овай асталъ на онда мети те пуне бутељ. Мы правимо овде вечерасъ театръ. Сада почнић друго дћство." Све то буде тако уређено. Мрак се было већъ уватіо, башта се сва осветли. Фенћри сруда се запале. Свеће са стаклетима наоколо запале се на сваконъ асталу; видило се свуда као у подне. Човекъ са своіомъ вештиномъ прокси правилама природе.

(Продужеће.)

МРВИЦЕ.

— Бдањ солдатъ по имену Ришардъ Милдесонъ, кои е кодъ Гласкова у Шкоција укварпиреъ было, дође у цркву и изиуче изъ пепа. мћсто библіе или друге какве молитвене књиге, једне карте. Онъ ій разређа и гледао е у њи съ толикомъ побожношћу, као да бы то богъ зна каква књига и молитва была. То даде повода да су у читавой цркви стали гледати и чудити се — и црквенићъ заповеди му да карте остани — солдатъ е пакъ чуо, али ніе ништа маріо. После цркване службе одведе га црквенићъ къ Маіору и тужи га — Маіоръ га е питао, зашто е то чиніо и съ чимъ ће се правдати — — „Милостивый Господине" рекне солдатъ „я самъ сирома човекъ кои на данъ немамъ више него 5 шгибри плаће, съ тымъ пакъ једна да закрпимъ друге нужде, — а на њиове ніе ни мыслити, али се я понажемъ продужи солдатъ и изиуче изъ

цена свое карте съ овымъ, где налазимъ што е найнуж. дніе — кадъ я видимъ само ову единицу (лепа) онда я мыслимъ на једну свемогућу силу. Ова двойка опоминѣ на два завѣта на стари и нови. Тройка на она 3 ученика што су за Христа у пећи постояно изгорели. Ова четворка, на 9. света евангелиста. Петица на они 5. Дѣвица кое су њиове горѐле лампе кодъ долазка женика добиле, нажу да ій е 10 было, али ови други 5 ко што ће то и нама познато быти быле су будале. Кодъ 6-це мыслимъ на 6. дана створења овога света кодъ седмице мисаимъ на седмый данъ недељу. Кодъ осмице на ови осамъ побожны душа у Новомъ ковчегу. — — — Кодъ 10 пакъ шта бы могао овѣе болѣта помислята него 10. Божи запонѣди. Ова овде Госпа (дама фигура) мени е єданъ поучителный образъ краљице одъ *Саве*, кои съ края света да бы истину донела, дође къ Соломону а овай краљ (фиг.) каже ми да и моме краљу Георгу III. као єданъ добаръ солдатъ, треба да служимъ. „Добро“ рече маіоръ, али зашто си дечака заборавіо“ — „кодъ бубова такође я мыслимъ нѣшто, аль се боимъ нѣе вамъ се допасти“ „Слободно — шта мыслишъ?“ кытао е маіоръ „Я мыслимъ то да никаквогъ горегъ дечака на свету нема одъ овогъ црквенака, кои ме е овѣе предъ васъ довео.“ „И то добро, само далѣ?“ рече маіоръ — и солдатъ продужи: „Ове карте меня су такође календаръ, србо кадъ я све ове белѣге (она) сберемъ, то наћемъ 365 управъ толико колик у години дана, ови пакъ листови т. е. карте, у скупу су 52 управо толико, колико у години нѣѐла има — у нужди давле господине я имамъ и библію, и календаръ, књижице за молитву а притомъ и карте за играњ и я писамъ врлъ ако тай мазговъ црквењак, кои читавогъ дана надъ њима сѣди и игра єданъ магарацъ есть, да у читавомъ своме животу ни половину невиди у тымъ картама шта я видимъ.

— Єданъ Ера даде своме комшіи лонацъ млека, да однесе његовомъ сыну, кои е у полю радіо. Али комшія доцадне се млеко и зато га на искапъ попіе. Кадіа, предъ комъ е тужба дошла, віе хтео уважити извиненіе обтуженога, да су муве млеко попиле и рекне: „Зашто виси муве побіо?“ „А ел' то слободно?“ Запита Ера. „Како віе слободно, уби ій, где ій годъ видишъ“, одговори кадіа. У исто магновенъ пришіе Ера кадіи єданъ шамаръ, одъ кога умаљ' што віе у несвесть пао. „Кадіа!“ рекне Ера, „на твомъ образу стаила е една велика мува, башъ онака иста, као што су быле ове, што су млеко поеле.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Поставлѣна су: Столованачалникъ попеч. правосудіа Ђорђе Ценићъ за столовач. княж. канцеларіе при иностр. одѣленію; а досадашнѣ канцелиста княж. канц. Миланъ Стойченићъ, за експедитора.

— Ове недељ у двапутъ быо е извенада якъ и страшитъ ветарь помешанъ са буяномъ кишомъ. По околнимъ местима было е и града, а особито у Остружницы где е ударіо и громъ у єдну кућу коя изгори.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Бразилія*. У Бахіи нашао е неній прнацъ єданъ діамантъ, кой е 57. карата тежіо и продао га е за 3.000 франака. Купацъ га прода за 27.000 фран. єдномъ Ювелиру, кой га уступи другомъ за 56.000. фр.а. Садашныій притяжатель тога діаманта ште 75.000 фр. за њега, а толико и вреди.

— *Берлъ 23. Юніа*. Юче у три сата уютру одваліо се комадъ брда у Нидериду на десной обали брієшскогъ озера; и у паданю срушіо е више кућа и велику штету починіо. Одъ людій срећомъ нико віе погинуо.

Паризъ. Прнцъ Луи Наполеонъ издао е год. єдну књигу 1844. у коіой е изнлагао свое мисли, како бы сиротиња могла престати. За удѣйствованѣ ове идеѣ устроено е єдно друштво, кое ће настати, да безпослене руке са обрадованѣмъ пусте землѣ одъ 600.000 дана орања занимати.

Америка. Єданъ одъ найважніи вопроса; у коиъ е лежао коренъ свѣтскій ратова, сретно е решенъ. Енгледка и саюзне државе американске споразумеле су се, да признаду и независность и самостальность државе Никаруге, коя е као што е познато єданъ одъ найглавніи ключева пута Исмуса Панаме. Єданъ енглезки воени парабродъ донео е ову вѣсть у Сент-Жанъ де Ника руги, где е она съ великомъ свечаности проглашена.

— *Лондонъ*. Нова планета, кою е Г. Хиндъ у Лондону 12. Юніа 1852. год. одкріо, добила е име Мелпомена. Одкровитель ове планете, кои е на єдной приватной звездаранци Г. Бисопа изнешенъ, буде награђенъ за његову вештину одъ стране Енглезке, съ годишньомъ пензіомъ одъ 200 фунти штерл.

Лађа Постумутъ донела е изъ пристаништа Филипа найвећу грудву злата, кое е досадъ нађена. Она тежи 28. фунти.

Бечъ. Царъ аустр. наредіо е, да одсада плаћаю поштанске таксе, и сви членови царске фамаліе кои су досада одъ тога были ослобођени. Сва поштанска надлежателства, добила су о царской наредби достаточна упутствія.

Парнзъ. Прнцъ президентъ бы ће прaћанъ у н'говомъ путованю у Штрасбугъ министромъ спољашніи послова, дрнавнимъ и финансіялнимъ министромъ. Прсвални, Мона, и Фортулъ мораю због послова у Паризу остати. —

Много се одъ овогъ путована очекуе. Полузавични листови бунцаю већъ о великимъ гомилама седла са віоћимъ се барјацима, музикомъ, шареннмъ и стародревнимъ алънама. Но као найвећроятніе држи се, да ће присуство државногъ поглавара у овой пароши, где је неколико година као созаклетникъ уваженъ, дати историјину науку коіомъ е прошао одъ 20 год. у нашой земљи тако изазваногъ, већъ се любопитна наговоръ, кои ће тамо Л. Наполеонъ држати.

— Єданъ шећерџія у Паризу, неимаюћи довољно леда за сладоледе учиніо е погодбу съ єдиимъ трговцемъ да му у три велика напора донесе леда изъ Шведске, кои ће се вратити до 3. Августа.

У Књигопечатньи Књажества Србіе.

№ 56. У Београду, у Вторникъ 15. Юлій. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишња безъ разлике 16. гр. а полгод. 7 гр. — са пакетомъ по' гр. на по' год скупљ. Ко жели у Београду да му се носи кућа а не у дућанъ или у канцеларіе по' гр. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продужено.)

Мы дамо чобанину добру напойницу и пођемо даљ весело. Разговоръ, песме и врева опетъ почну. — Сваки е онда говоріо: „И се писамъ нисало плашіо.“ — Чобанинъ ніе нас преваріо, мы одма доћемо на Ђупріо, али то е била само брдина, т. е. една узана греда, преко кое смо морали ићи. Ишли смо полако и пипајући, брдина се подъ нама увијала. И ту насъ е прилично страх прошло, тымъ више што е ираклъ био, и незнамо каква е провала изподъ насъ, само чули смо ги хучи вода изподъ насъ, да е једанъ пао сви бы за ньимъ као ждралови попадали. Прешли смо срећно. Землякъ Ближеровић више е предъ нама. — Кадъ пређемо реку, угледамо према нама недалеко једну малу светлость, као живакъ. Нама се једнако ягтило по глави оно, што намъ онай пастирь рече, да неможе више одъ шесторице преноћити. Зато заустависмо се и почнемо се на ново савћетовати, шта ћемо радити — једни су предлагали да ћеришомъ основимо ове пастирске колибе, да чобане истеramo на полъ а ми да спаваемо у њиховимъ постеляма — као свуда тако е и ту было; различне наклоности, давале су различна мнћења. Напослетку обштимъ сагласіемъ утворимо: да напредъ иду четворица на да лупаю на вратима калуђерскимъ, и да кажу да их нейма више одъ четворице, на кадъ отворе кућу онда да ћеришимо сви, на кадъ једанпутъ ногъ уђемо унутра, онда и да ове неможе насъ истерати напољъ.

Тако, буде. Четворица изнакну неколико корака предъ нама, а ми смо ћутећи мрозъ мракъ полако за њима ишли. Они почну лупати на вратима, два пса почну лаяти, и како имъ е глась страшанъ было, срећа е велика те су затворени были. Одма на прву лупу ави се съ пенџера онай еремитъ, и запита: ко е? „Мы смо“ одговори једанъ одъ оне четворице — „и ради смо да преноћимо“ „и немамо добро платити“ придода другій одъ наше депутације, съ којомъ смо ногъ предъ вратима и мы се саедњавали. „А колико васъ има?“ Упита калуђеръ даљ. — Но како е смешно было кадъ на једанпутъ ми сви као једнымъ гласомъ одговоримо: „насъ петорица“ и такъва се врева одъ тогъ одговора дигне, да бы рекао да насъ е читава войска. Но дао богъ ніе онай ни чуо, еръ е ногъ было отпшао да отвара врата. Кадъ отвори врата, а мы сви навалимо, и почнемо се гурати ко ће пре уђи, и тымъ се осигурати, да ће подъ кровомъ ноћити. Добрый калуђеръ стало е пореди врата узъ дуваръ, и светлећи намъ улазакъ са свећомъ, смело се и радовао, скоимъ млогимъ веселимъ и младимъ гостима. И одма насъ е познао да смо са немачки универзитета. Пустя насъ све у једну велику собу, где се једанъ дугачакъ асталъ надазіо, са столицама и клупама около. Мы смо были съ почетка задовољни што смо само подъ кровъ ушли, на макаръ на тврдимъ клупама спавали. Калуђеръ пошлъ те доће једна жена, и докъ смо се мы мало одморили, асталъ почне се спремати. Онъ е самъ собомъ настављао, и за кратко време донесе се лепа вечера. Пржена пилића, неке друге присмоке, печења, и осимъ тога было е неколико чанака найлепшегъ што на свету може бити меда, бељо се као млеко, а тврдъ да се једна ножемъ сече, а мирише као да е изъ Мачве. Бутера, сира и млека са скорупомъ было е више нег што треба — мы се зачудимо обилатости те вечере, и онъ намъ каже ; да е манастиръ Божія кућа, и да Богъ ніе сирома, зато у његовой кући треба да има свашта изобилно.

Како се врућа чорба на асталъ доносе, мы узмемо места око астала, и онако гладни и умориа почнемо сипати и кусати чорбу — кадъ на једанпутъ погледимо, а отацъ калуђеръ у дну софре стао на чита молитву. Мы видимо да смо се осрамотили што смо пре његове молитве почели ести, и кадъ не бы ту срамоту међу собомъ на насъ све поделили, могли бы се застидити. Како видимо где онъ чита молитву, гурнемо једанъ другогъ лактомъ, и устанемо на ноге — али ко да се удржи одъ смеа, чорба се пуши, неки држе пуне кашике, једни да бы сней сакрили отваряю длане, тако докъ на једанпутъ пресмемо се сви у глась смеати и тымъ молитву свршимо, но разборитый онай човекъ ніе намъ ништа замерio, само што е у шали рекао: сутра ће те за цело имати више, кадъ сте се смели на молитви. — Тай калуђеръ было е срећовечанъ, весела и пріятна нагледа, онъ е было одъ ове божій людій, кои посвећени цркви, ниесу се одрекли света Онъ седне съ нама за вечеру, добро талијанско вино отвори разговоръ, и онъ намъ се чудіо како смо безъ ноће смели поћи да пређемо снежне брегове Фурку и Гримзль, и сиесћи се нашимъ путничкимъ књигама, наже намъ да ћемо мы сутрадањ доћи на онаква места где ће насъ снегъ и ветаръ тако завеяти, да нећемо знати ни съ ког стране сунце се рађа ни на коју страну залази. — Медъ е было лепъ, и када устане су му сладке одъ нћга, и только смо му повели, да бог' зна ели му што и остало, еръ како нестане у чашу, други се пуни одма донесе. Млоги, кои ниесу навикнути на медъ да еду, ниесу те но-

ћи, никако ни лезали да спаваю. — Мы смо при вечери были врло весели, съ тымъ добрымъ калуђеромъ упустимо се у шалу и смеј, њму се омили друштво, и онъ се сета свега, и посвети неколико часова своѣ усамљеноѣ пустињскоѣ покоја, нашемъ ђачкомъ немирномъ животу. Кадъ нестане таљанскоѣ віна предъ нама, устане тай добрый пустињакъ, и пошто е у цену напипао кључеве и свећу запалио, изађе изъ собе.

Нама е спимa мило было, єръ смо се лако могли сетити да неће нигди на друго место, него управо у подрумъ. — Тако е и было — єр за неколико минута, сто га ги иде, и носи смешећи се неколико великій бутеља коња непите *„свеѣ свеѣ“* него *„маловаја“* — „Ха повичемо мы сви и почемо спремати чаше, и онъ раздреди бутељ по асталу — „ето“ рекне намъ онъ весео „съ тиме васъ частимъ; сваке године готово, пролазе овуда ђаци изъ Минхена, Тибингена Хайделберга и другій места, и то су мои гости кое я найволимъ. Они ме мало развеселе, съ њима се мало насмеемъ. Ладни и озбиљни Енглези, бежећи одъ свое ђуди, и одъ дугогъ времена, кадъ доћу овде, іошть нећема наоблаче, ово дивљ небо. — Ето пијте; и уживајте вашу младость, и я самъ био вашій година, и я самъ ги као ову годину могъ живота тако провео, и я самъ живіо по великимъ варошима, па сада ево случай или судбина довели су ме међъ ове планине, подъ ове стѣне, да чувамъ да се неугаси ватра у овомъ божіемъ храму.“ Бутељ буду отворене, чаше буду напливне, мы гурнемо лактомъ еданъ другогъ и нашъ младый померацъ, у име насъ свіо устане. „Да богъ дуго подржи слободу Швайцерске“ почне онъ „и да синови ови слободны брда и стена, неузнаду нигда више, шта е то врлъ туђегъ господарства; да непознаду нигда ни одъ туђина ни одъ свога, шта е то неограничена воля поедины людій, законъ да буде пр'ховни господарь, слобода да буде вѣчна краљица; напредакъ и поредакъ и општа срећа да буде цѣлъ житель, любавь, весељ и слога да буде дружевна свеза. Да остане Швайцерска довека звезда преодница, Европске слободе, као што е и досадъ была.“ Дальи њговъ говоръ ніе се могао чути одъ кукања чаша — на такву здравицу требало е само іошть едно србско: *млогая лѣта*. У србству да нема те кратке песме, сваке године попило бы се манѣ віна баремъ 5. хиљада акова. Што е кодъ Француза ньова песма Марселѣзъ при битки, за коју се фале да заступа у ратныхъ временима 50. хиљада войника; то е међъ Србима *млогая лѣта* при пићу, певаћи млогая лѣта, млоги дожива врло кратка лѣта. Друге здравице биле су измешане. Домаћину биле су многе здравице повтораване, и онъ е на сваку опеть пуномъ чашомъ одговарао у здрављ гостію, и за слогу Швайцераца. У неко доба ноћи свршимо мы нашу вечеру, и одемо да спаваемо. Смештимо се сви у три собе, и имали смо постељ далеко бољ него што смо се надали. После те веселе вечере, заспимо сладко, у оныхъ собама, и на оному месту, где е Гете путујући овуда, кадъ е у Новембрію месецу (чини ми се 1779. год.) преко Фурке прешао, преноћио.

(Продуженіе.)

КЛАРА.

(Продужено.)

Брда, на кол смо се мы пенали, врло су красна. До половине висине ове се непрестано крозъ шуме: найпре се показую ораси, после букве съ елама помешане, затимъ наскоро брезъ, одъ кои сребрнюшарна стабла дрхуће лишће увенчана; напоследку стѣне Фица. То су стѣне, кое се до облака узвишаваю, и што се ближе къ њима долази, то се све више и страшніе чине, и ляи лапаць брда сочињаваю, кои се до Салаиња простире, где се у величественомъ пр'у одъ Варенса свршаваю. Ове су стѣне голе, и водомъ опране; оне су повторењемъ падањемъ, одъ кои се случило едно прошлогъ столећа, она планинска леђа начиниле, кои су шумомъ и лепимъ пашама обрашћена, но коя нису друго ништа, него гробови човечіи телеса, села и читавы предѣла; они кажу, да се на стрменитомъ пр'у едно мутно језеро наоди, о коме се у околини оной разне гатке причаю.

Последнѣ село, крозъ кое се при пењању Сервоца пролази, зове се Монѣ. Меня е нала у очи опасность, кои е у томъ маломъ месту владала; нисамъ видіо ни обитателя, ни марве. Кодъ едногъ извора заустависмъ се. Али недоће ни едань, кога бы за узрокъ ове велике пустоши мого запитати. Кадъ бы мого запитати, то бы мое љубопитство невесело одкровенѣ учинило; єръ кадъ самъ се првый данъ у Боневилъ возіо, показао ми е кочіашъ таваницу, у кою су сви обитатели оногъ несрећногъ села затворени были.

То е една жалостна исторія. Ово е село имало, ако и сва остала у овой долини свою добру и рђаву страну. Као и у осталимъ производіо е посао и простота нравы поредакъ и неко умерено благостанѣ. Толико колена живили су у тихой усамљености, али у слоги и љубави. Но на концу рата при повратку у отечество доносили су сасобомъ поедине пороке женљивости и пићства. Они су причали остала, како се по другимъ местима у цркву неиде и како се попови изсмеваю; говорили су и то да Савоярде радо ваћаю у Паризу, да они у мало година за лаке послове много новаца заслужую; и тако даду се њи више натентати, да оставе отечество и текъ после неколико година да се поврате. Они су донели са собомъ новаца, али покрай тога и непознате пороке, сравньи безобразлукъ, познаванѣ и потребе невољаштва. Іошть изъ найпре подкопали су темель презиранѣмъ стары обичаа. Развратность ньине и завати коренъ, она се разпростре и обиѣе се око свію кућа у селу. Неумереность, болесть, бѣда разоравале су као куга донданшѣ здраве и имућне фамиље и по истеченію неколико година пропадне цела ова обштина пренебрегаванѣмъ поредка и посла и само іошть свезомъ порока скопчана. Они су сочињавали гадни союзъ противъ имања у комшилуку наодећи по обштина. Они су присвојавали марву, показивали сваконако право на туће добро, потражнвали њиве и земљ, и дотле су терали, да е стварь дошла до суда, на комъ су свагда чрезъ фалшиво сведочанство добивали єръ су се сва на тай конацъ сравньи заклетвомъ заверили. Али часъ наказанія за њихова злочинства неће е сданшуть куцаво: отчеви и матере буду бачени у таваницу а њихова деца, расељена, бѣдна створења, ела су предъ вратима на сокаку просячкій леб.

(Продуженіе.)

НЕШТО ИЗЪ АХУКАМУКХАМЕ БОГОСЛОВІЕ МУАМЕДОВЕ.

Разговоръ Еременка Абдіе, са Муамедомъ како е ова земля и светь створенъ.

Абдія. О Мухамеде истиви пророче Божіи, ты си мене са истиномъ Божіомъ упознао, и о млогимъ стварима обавестіо, молимъ те покажи ма како е ова земля створена; коимъ су начиномъ брда и долине постале одъ кадъ е њихъ почетакъ и како се ное брдо зове?

Муамедъ. Богъ е створіо Адама одъ кловаче то есть одъ земногъ блата. Земля ова произлази одъ пене, пена одъ бурѣ, буря одъ мора, море одъ таме а тама одъ светлости, светлость одъ слова, слово одъ мишліе одъ Якинта. Якинтъ одъ заповести да буде! и све постаде. —

Абд. Све е истина што си казао но кажи намъ іошть колико е опредѣлено анѣела да люде чувају?

Муам. Сваки човекъ има при себи два анѣела єдногъ на десной а другогъ на левой страни, онай кои е на десной страни пише добра дѣла коя човекъ чини у своме животу, а онай на левой пише сва зла коя учини.

Абд. А гди они стое, како и на чему пишу?

Муам. Они седе на плећима. Језикъ имъ служи у место пера а пловачка за мастало, срце, пакъ служи имъ за хартію на коіой зла и добра дѣла пишу.

Абд. Доста су речи твое са истиномъ сходне, али ми и то кажи уедно какву е стварь сатворіо Богъ после тога?

Муам. Артію и перо.

Абд. Какву артію и какво перо?

Муам. Артію на коіой све написано стои што е было и што ће бити на небу и на земльи; а перо изъ найсайніе светлоће.

Абд. Колико е дугачко то перо?

Муам. Њгова е дужина равна путованю за 500 год. а ширина равна осамдесетгодишњимъ путованю, оно има 80 краіева кои све непрестано пишу што се годь до страшногъ суда догађало буде.

Абд. А артія одъ чега е створена?

Муам. Одъ оногъ зеленогъ и богатогъ Изумудри. Написана каньой слова одъ жељуга, а преплетъ е створенъ одъ благочестія.

Абд. Ты ништа противу истине не говоришъ но продужи твоју беседу и кажи ми: зашто е небо назначено небомъ.

Муам. Зато што е ово сатворено изъ дима а димъ е пара коя се подиже изъ мора.

Абд. А одъ чега е небо тако зелено?

Муам. Одъ горе кафе коя е састављена и сатворена изъ изумрудова райскій, а она круглоћомъ своіомъ обузима сваъ круг земни и подупире своіомъ высиномъ сводове небесне.

Абд. Ималя небо врата?

Муам. Има да како и то врата висеће,

Абд. А имаду ли та врата ключеве?

Муам. Имаду, и ти ключеви леже у ризници Божіой. —

Абд. Одъ чега су начињена та врата?

Муам. Врата су створена одъ чистогъ злата, шарке одъ свѣта, а ключеви изъ благочестія.

Абд. Право кажешъ. Али ово небо кое служи за предметъ нашегъ гледања кадъ подигнемо очи блистаюћима се њговима сводовима, изъ чега е сатворено?

Муам. Прво е створено одъ воде зелене, друго одъ воде светле, хреће одъ изумрудра, четврто одъ чистогъ злата, пето изъ зеленогъ якинта, шесто изъ облака светлогъ, седмо изъ огньене сгћоће.

Абд. То е истина. Али шта има више ови седморо небеса?

Муам. Море оживотворавајуће.

Абд. А после њега?

Муам. Море облачно и мрачно.

Абд. Продужи пореду до последњегъ.

Муам. Више овогъ има море воздушно. Надъ овимъ море каменито, после тогъ море тавно, далѣ море утѣшења; више овогъ налази се луна, а іошть више сунце. За овимъ светиломъ име Божіе; више њега прошеніе и молитва; надъ њима анѣелъ Гавріяль; више њега высокоблистаюћи и украшенъ пергаментъ напуњенъ писањемъ; надъ њимъ 70 светли пространства; далѣ іошть 70.000 свла пространства; више ови 70.000 гора; надъ њима 1000 пространства и у сваком 70.000 полкова, а у сваком полку 100.000 анѣела кои никако непрестаю славити и хвалити Бога овогъ света. Више овогъ су: *Адетъ хамунеихе* т. е. предѣли анѣелскій достоинства. За њима е застава славе, далѣ разстоініе благодати; разстоніе могућства; а іошть више растоніе божества; надъ њима разстоніа опредѣленія, више ови скамія; надъ овомъ престолъ; а іошть више домъ целогъ света у комъ владина целовъ света обитава.

Абд. Ти си намъ све зачудо истолковао, паметно. Кажи ми молимъ те далѣ су сунце и месецъ вѣрни или невѣрни?

Муам. Они су вѣрни и послушни заповестима божіимъ.

Абд. Па зашто ови нестаіу?

Муам. Богъ е њи у равной сили и сайности створіо и зато е онда промена дана неизвѣстна была, докле ніе анѣео Гавріяль блаву ову красни светила ударіо єдниимъ своимъ крилом у лице луне и тако е исту затамніо. Писано е и у алкорану: *Исамъ дао светила дану и ноћи но затаміо светило ноћно а просветліо дана.*

Абд. Кажи ми іошть молимъ те колико чинова има међу звездама?

Муам. Три: у првомъ чину наоде се звезде кое су привезане златнима гайтанима; оне висе съ престола. У другомъ су чину оне кое украшаваю небо и терезіо ђаволе кои су ради подкрасти се у небесне висине и вникнути у совѣте небесне по алкорану: Мысмо украсили небо блистаюћимъ звездама и противу полозима или злоумишленяма ђаволскимъ. У трећи редъ спадаю планете кое време означаваю и служе за предсказаніе. М. Ж.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— По найновіемъ попису у Француской има света 35,781.821. душа. — У Енгелезкой одъ 1841. до 1851. год. житељство е одъ 18½ миліона на 21. миліонъ порастао. — У Енгелезкой брой жителя дуплира се за манѣ одъ сто година, а у Француской треба 150 год.

— Новый владика црногорски, врѣћаюћи се изъ Русіе, стићиће овы дана у Бечъ, одкле ће после краткогъ задрживања преко Трієста прећути се за Црну-гору.

— Велике су разлике између населевія Енгелезки и Француски. Аустралія коя 3. хиљаде миля далекоодъ Енгелезке лежи, цвета у свему одъ 20. година. 1830. год. послала е Аустралію у Енгелезку 8. хиљада бала вуне у вредности одъ 2. мил. фор. ср. а 1850. год. послала с 200. хил. бала, у вредности одъ 50. мил. Алгиръ Колонія Француска, и са истомъ добромъ земльомъ и само 36. сатій удаљена одъ Француске, дала е те године, само 5. хил. бала у вредности одъ 500 хил. фор.

— У Техерану изашла е на светъ преведена на персиенскій езыкъ исторія Волтерова о Петру великомъ.

— А. — У 51. брою Шумадинке было е стављено у чланку изъ Филипополя одъ 31. Мая, да тамошньи Евреи, были су украли једно туре, за свое религіозне суевѣрне обичае, но кое е баяти власть одкрила. — На ту лажь мы поуздано, можемо одговорити, да у ствари, тога ніе ништа было, и да люди кои су после означеногъ дана изъ тога места дошли, ништа о томе незнаду, и да е то само измышљена ствар, коюе не само по турской, него у обште по целой Европи износе, да бы тымъ нечовечнымъ начиномъ, свакога огорчавали противу Еврея. То е далеке чиста наопокть а не еврейски обичай, што такве гадне лажи на светъ излазе. Ни једна вера на свету непредписује да се зла чине. Снака вера вели да се добро чини; па ко бы могао таково што о Евреима помислити, кои верую ону веру, коя е основана на верованю у једногъ Бога и на десеть њговы заповедій. Но изъ мрзости спрамъ Евреа, то ніе прилика да се такве и тыма подобне лажи износе, кое могу само суевѣрни люди веровати. — (Чланакъ у 51. брою Шум. о томе, извађенъ е изъ грчки царыградски новина, кога истинитость обара се оными краткимъ допискомъ, кои дописъ тымъ радіе ставлямо, што су и поменуте грчке новине, ту вѣсть доцніе опровргле.)

На знанѣ.

Съ овымъ месецомъ престае Шумадинка далѣ излазити. Нека се нико томе нечуди. Свакій књижевный листъ или новине, како овде, тако и на оной страни, и свуда гди Срба има, претрпили су овакву судбину; осимъ Србски новина, кое бы такође досада често престале и ваиово подъ другимъ именомъ васкрсавала, да ій правителство неподпомаже. — Магазинъ, Скоротеча, Србски листъ, Вѣстникъ, Просветне новине, Чича срећковъ листъ, Напредакъ, Войводанка, и многи други листови, па ево сада и Шумадинка, сви тіи листови были су съ одушевленіемъ почети, и одъ публикума съ почетка са одушевленіемъ примаљени, али чимъ неколико месеци проће све то оладни. Доброта листа и одушевленіе свакогъ учредника, зависи само одъ броя пренумеранта, што е више пренумеранта, тымъ болы листъ излази. Једно велико зло за наше новинарство то е, што се код насъ люди на вересію навикли, па ако му се пресечу новине слати, онъ неће ни ово прошло да плати. У целой Европи осимъ Србіе свуда се новине напредъ плаћаю. Код насъ како какве новине почну излазити, одма једанъ другогъ питаю люди кадъ ће престати? — Публикумъ нема поверења спрамъ новинара. — Сбогъ рђавогъ плаћања Шумадинка бы престала ићшть о Петрову-дне излазити, али досада уздржала е само та надежда, да ће се моћи у Земуну печатати, где би манья трошакъ био, и где бы се могло пренумеранта умложити, но и та последня надежда сасвимъ е ослабила, и тако ни једанъ листъ само на Србію ограниченъ, немоюе безъ велике штете учредника обстати. — Многима е можда криво што имъ нису новине одъ Петрова-дне безъ напредъ послане новаца шиляше, я самъ се само зато узтезао то чинити, што многи сматраю да имъ се то силомъ намеће, и што су многи кои су се сами пренумерирали, при плаћаню правили та прнмѣчанія, а одъ куда бы я могао знати ко ће, а ко неће. Онима што су платили за ово идуће теченіе неће ни пребсина крайцара пропасти. Свима ће се вратити, одбивши по једанъ цванцикъ за овай месецъ. Съ данашньимъ делижансомъ шало се натрагъ новци господи пренумерантима свима у окружіе: Ягодинско, Неготинско, Ћуприсko, Алексиначко, Чачанско, Пожаревачко, Лозничко и Ужичко, съ другимъ делижансомъ послаће се свима осталимъ окружіема, у Београду такође попратиће се свима до 20. Августа. — У последньемъ броюговорићемо више. Шумадинка престала бы одма излазити; али само ради смо да започето путничко писмо довршимо. „Безплатежный практикантъ" сбогъ свогъ пространогъ предмета немоюе се довршити, него бы ће печатавъ у Шумадинчету, али у коіой свезки неможемо извѣстно назначити, почемъ предмети за другу свеску, већъ се у печатньи раде. Я найучтивіе и найскреніе молимъ свакогъ, да неокриве мене за ово престанѣ Шумадинке, я самъ чиніо све што е могуће, ово време извану канцеларіске дужности, было е посвећено овомъ листу, и забављаюћи се са овимъ листомъ, неоткиде пресвбрегао самъ по где што одъ чега може быти моя будућность зависи, я самъ гледао само читательяна да угодимъ. — Я самъ тога мнѣнія: *Кои листъ сахъ одъ себе збогъ малоег броя пренумеранта престае, тай листъ нехвали, и тай листъ треба да престане, обште мнѣніе нѣгово е судія, оно му смрть шариче.* — И садъ после овакогъ нышленя, са садшомъ Провіоюмъ подсмевамъ се свима овымъ моимъ непреспаванимъ новыма, у коима самъ съ одушевленѣмъ за ови шестъ месеци радіо; ербо видимъ сада, да све што самъ писао, и мислію да нешто вреди, неваля ништа, непреди ни две паре, еръ да е Шумадинка досадъ валяла, но небы њени читатели остављали да пропадне. Међу тымъ, я самъ ипакъ тако сустанъ, да радо остаемъ у той обмани, да е у Шумадинки было лѣпшихъ стварій. — Шумадинка зато пресстае што нема до сада више одъ 184. пренумеранта, а нуждно е равніехъ 500. да заклопе само савъ трошакъ што се око ње учиня.

Броева Шумадинке одъ овогъ месеца могу се сви за 1. цванцикъ добити.

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 37.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницомъ и Петкомъ. Цена му о годишни безъ завитка 15. цс. а полгод. 7 цс. — са завиткомъ по' цс. на по' год скупљ. Ко жели у Београду да му се носи куће а ње у дућанъ или у канцеларію по' цс. на пола год.

ДРАГИ.

(Изъ Бранковы песама.)

Петли поју, ето зоре,
Због'мъ драга, я одлазимъ,
Туђе доле туђе горе
Валя мени да полазимъ,
Та за лето за читаво
Одо злато, остай здраво!

„О мани се туђа света,
Кодъ куће е веруй болѣ,
Ман' се драги пута клета,
Ман' се зноя и невољѣ,
Ох' кадъ сунце летно плане
Ође юнакъ да сустане."

Горомъ ладни ветри пире,
На знояво ладе чело,
Изъ камена вода вире,
Ладна вода крепи тело;
А кадъ легнемъ густе граве
Одъ сунчане яре браве.

„Но кадъ наръ страшно дуне,
Небомъ тресну плани громи,
Кадъ изъ неба киша груне,
Врело надме, мостъ поломи,
Нигде стана, вода свуда,
Кудъ ћешъ онда драги куда?"

Нека плюска, нека воде,
Нека грома и ветрине,
Гора има красне згоде,
Има стене и пећине,
Ту ћу, мила, да се скріємъ,
Па олуи да се смиемъ.

„Ал' текъ што ти нога крочи
Да уиђе у пећину,
Ал' на сусретъ зверъ ти скочи,
Гладна зверка на те зину,
Немой драги немой иђи,
Лоша коб те може стиђи."

Проћи ме се тако т' Бога,
Сунце мое, душо мила,
Докъ е мене мача мога,
Младе крвце докъ по жила,
У пак'о би юнакъ сиш'о
Па несео вањ изиш'о.

„Но кадъ проће летни пламенъ,
Мразъ кадъ землю стегне люти,
Пуца дрво, пуца каменъ,
Кадъ западну пусти пути,
Када страшни нагну смети,
Чимъ ћешъ кћима одолети?"

Докъ е срца веселога,
Докъ е зеке виловита,
Докъ е Бога силенога
Што се громомъ амо ита,
Залуду се смете сили,
Кадъ ће Боже да закрили.

„Дакле иде сунце мое,
Ође дакле да се скрије,
Гледни драги злато свое
Гледни срце нако бије,
О моме могу ми т' отети,
Я ћу дане свое клети."

Красни нома има доста,
Ко ти нигде и никада,
Кодъ тебе ми срце оста,
За то с' проћи свега ада,
Због'мъ драга, руку на,
Верна буди ка'но я.

Оде лето и омара,
Лишће жути, пада магла,
Северъ душе, листъ обара,
Већъ и зима силно нагла.

Ал' и зима оде люта,
Смеюс' доли и планине,
А нашъ путникъ іоште лута
Тамо амо по туђине.

„Ой стазице кадъ ћешъ витка
Да се дома мени винешъ,
Ой сунашце мога житка
Кадъ ћешъ опетъ да ми синешъ!"

Тако путникъ тужи, пое,
На горицомъ далѣ ити,
Ал' край пута двори стое
Двори едни пиносити.

Ити путникъ, нуто среће!
Већъ да прође поредъ двора,
Кадъ ал' озго красно цвеће
Сани с' њега са прозора.

Диже главу онъ високо
Па девојче спази тамо,
Дивно чедо милооко
Проговара: „„Одя амо.““

“Секо, селе, дивна ли си,
Око твое красно ли е,
Ал' за мене душо виси,
Кадъ за другомъ срце біе.

Ево сада годинице
Одъ како му не гламъ лица,
И нойца се веће спрема,
Њега іоште овде нема,

Низа лице ронимъ сузе, —
Да л' га Боже себи узе?
Да ли њега жеца люта
Средъ вредлога згуби пута?

Еда ли га валовита
Бурна вода де занела?
Еда ли е громовита
Ударила га дегодь стрела?

Да ли су ми де сметови
Драго мое завеяли?
Да ли су му де зверови
Младо тело покидали?

Бело грло што по грли,
Бело лице штоно люби,
Све су можда све потрли
А са своји страшни зуби.

Али можда здравъ онъ ода,
Можда другу сада вода,
Сузе мое тешке сузе
Драги другу можда узе!

Сузе мое, вели яде,
Другу грли драги саде,
Другу стиска онъ на груди,
А я сама сама туди!

У средъ мора гле врлетакъ,
Онде самцитъ єданъ цветакъ,
Наокодо морске пене,
Нема друга, па онъ вене.

Тако и я друга свога
Немамъ овде миленога,
Тако и я тужимъ, венемъ,
Па да за векъ скоро тренемъ.

Ал' каки се пра то диже,
Каки коњинъ предъ дворъ стиже?
С' коња сва — ширине врата —
Помоз' Боже, ето злата!

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продужено.)

Сутра данъ како се пробудимо, трчали смо одма на пенџерь, да видимо какво е време на полю. Но како е кои погледао кроз пенџерь онъ се лупао у прси, па бежао опетъ у врућу постелю, ербо наполю ладна киша плюскомъ е падала. — Кадъ буде готовъ доручакъ, єданъ по єданъ сађемо у ову велику собу где смо прошлогъ дана вечерали. Кадъ тамо онай дутачакъ асталъ опетъ беше постављенъ и спремљенъ. Све што е нуждно за швайцерски доручакъ, было е на асталу. Свакій седне да прву столицу коју е празну нашао. Опетъ съ нама седне калуђеръ, само што ніе никакву молитву читао. Онъ е радо говорію, и мисмо га радо слушали, онъ е фалію Швайцерску, нъне по здравомъ разуму основане уредбе, нъне природне обичае, мы смо му преко залогая у кратко све одобравали.

Напосле каже намъ да се мы несмемо пренути у брегове даље, по таковомъ рђавомъ времену, ако нежелимо у снегу погушити се. По томъ приповедіо намъ е многе несрећне случаеве, кои су се путницыма догодили. — Докъ е онъ то приповедао мы смо мазали велике кришке леба медомъ и бутеромъ, делили изпржену кайгану одъ яя, и мало по мало доливали у чаше піна. Ми при доручку заборавимо какво е време наполю, и звека чаша и лупа вилюшака и ножева о тањире, одговарали су и прокопя нъномъ плюску наполю. „Е на добро“ одговоримо му — „а мы ћемо овде седити докъ се годъ неизведри, и докъ небуде лепо време„ — и остали бы заиста ербо намъ се допадало ести па спавати — „а шта ћу я радити“ придусретне насъ човеколюбивый калуђеръ — „ако данасъ или ноћасъ доће іошть єдна гомила путника, кои су озебли и умориви — где ће они ноћити, а у овомъ месецу нема дава кадъ по неколико ньи недође.“ Мы слегнемо раменима, и продужимо нашъ доручакъ. Ербо за насъ бриге, іоште нису важне ствари. Штуденти обично на путу, знаду да ће сладко ручати, вечерати и спавати, али где, и како, то имъ ніе стало; о томе путникъ у Европи, само онда пека се брине када нема новаца у џепу.

Текъ што мы почнемо око астала зевати и дремати, а на врата лупише неколико путника, кои су по среће знали три воће, међ' комима биле су и две жене, и они яшли су истымъ путемъ преко брда; водили су уза се іоште два магарета, на комима су оне две даме яшиле, где е путъ сгодань. — Нама буде мило, а тако исто и њима, еръ сваке незгоде и опасности манъ су, кадъ се у друштву подносе, и што се на више друштва подели, тымъ се већма губе; исто тако и жалость какна кадъ се разпростире на много душа лакша е, и отудъ долазя, те люди неплачу и нежале кадъ имъ умре издатель, ербо та жалость подъљева е на све миліоне поданика, и тако колико е велика, опетъ нико одъ поданика и неуздане. Радость и весељ другчіе е. Веседъ што е на више особа разпростръто тимъ е веће.

Они седну и почну ести, а ми уговоримо съ воћама, и обнежемо ій добромъ платомъ, да и нама сюда уз' путь буду на руци. — Како они буду готови, мы се опростимо съ нашимъ добрымъ домаћиномъ, и можемо се поћалити да за такавъ лепъ дочекъ, ербо намъ е малый рачунъ начиніо. Онъ насъ изпрати — и пењући се на брдо, мы смо му хиляду пута сбогомъ остай рекли. — На брегу Бери-

харду има такође један монастирь, и три калуђера, који дочекују путнике, али приповедају да су одвећ чудноватим, питају путнике ису ли добри католици, и тимъ подобна, а овај добрый човекъ безъ икакве изповѣсти, примио насъ је лепо, и прва му је ријеч била: „Из' ће те талијанскогъ или француског віна?“ а њему нішта стало, што међу насъ близу 20. ни један единый ніе католикъ био.

Одъ Реална ишли смо опетъ узъ реку Раисъ; кои је опетъ низбрдо као сниже Андермата скакала, само што је туда была мала, и ніе онакво шуштањ правила. Кадъ смо пошли узъ брдо, време је лепо было, и видли смо да су брегови само завили магломъ свое врове. — Но нисмо ни по сата ишли узъ брдо, и дођемо на лапавицу т. е. где је ишла киша и снегъ, мало далъ узъ брдо дођемо на само великицу т. е. где је самъ јогов снегъ падао. Што смо далъ узъ брдо ишли, све смо већій снегъ налазили. Съ почетка кадъ смо први путъ на снегъ у ово летњ доба стали, подигнемо сва веселу вику, и почнёмо се грудати, и отискивали смо низ' брдо груде, кое котрљајући се правиле су се велике, и тако свальивале су се у корито Раиса. Но то неуштрае дуго, ер' дођемо на велике снегове и сметове, где је где где пртина до појаса была — корито реке Раиса ніе се могло више видити, снегови су га сасвимъ затрпали. Мы скончамо чврсто наше ајкање на прсима, уредимо се све један за другимъ као ждралови, ћутали смо; један воћа ишао је на предъ, други у среди а трећи острагу, кои су се често довикивали, и тиме онај кривудајући се редъ по снегу на брже корачанѣ опоминали. Снегъ је тако нагло у очи намъ ишао, да ніесмо ништа друго могли видити, него онога кои је предъ нама ишао.

(Продужеће.)

КЛАРА.

(Продужено.)

Монблавъ изгледао је модрикасто, са западне стране пиріо је ладанъ ветаръ. Мена подоше на паметь предсказивања воћњна, али да бы се Класикеру енглезу смеяти могло, кои је хтео изъ једногъ уображеногъ зла утећи, на је пао у друго веће. Милордъ и њгова ћерка путовали су енглезки т. е. ћутећи. Воћа је држао магзу Клариу за узду. На једанпутъ заставе онъ да іой нешто каже, а она се поплаши.

Я морамъ овде примѣтити, да воће на овомъ месту показую путницима један каменъ жућкасте боје, кой се у пријачној висини на зиду Фица видити може. Ово место називаю они „човековомъ Фица“, ер' потврђаваю, да има собственый крой тела и жуте чакшире.

Ову паметодостойность показао је воћа младой господични съ прстомъ; но да бы ю на човека пажљивымъ учинію, показао іой је жуте чакшире. Она речь была је за енглеске уши тугальива и непристойна; зато се показао на њеномъ лицу изражай девојачкогъ стида и на лицу Милорда пайсмешнія лютина.

— Ево горе, тамо лево! повторавао је воћа; видите жуте чакшире.

— Воћо! я ти забрањујемъ да ову речь изговарашъ.

— Али зарь невидите? Пазите добро на край мога штапа. . . . жуте чакшире.

Овде се удвои стиђъ младе енглезкиње а Милордъ доће извањ себе одъ лютине.

— Ты си непристојанъ човекъ; я самъ ти казао, да ову речь неизговарашъ! я ти плаћамъ и зато треба да си ми покоранъ. Къ његовой ћерки: Кларо, потерай мало болѣ магзу!

Каравањ продужи опетъ свой путъ. Воћа, као простъ ловацъ, кой ніе познать было са правила и обичаима тако звањогъ помодарскогъ света, нашао се у чуду и ніе могао доста паметанъ быти, да разтолкује, шта значе речи овы Енглеза. Њему је найглавнія ствар была, да прими свою плату, зато остави свое заповедање при њиовой памети, па извади изъ џепа свое чибуче, мете га у уста и почне ватру кресати.

Клара Милорду: — О! како смрди. Та вальда онай неће пушити.

Милордъ Клари: — Я нисамъ іошть видіо овако суровогъ човека. Къ воћи: — Воћо! ты несмешъ пушити, ер се моя ћи плаши тогъ мириса.

— То ніе никакый мирисъ, него добаръ дуванъ, са свимъ добаръ.

— Ты несмешъ пушити.

— Е добро, я ћу ићи острагъ, маага иде добро можете се слободно на ню ослонити.

— Клара. — О!... немой оставлати магзу.

Милордъ: — Неостављај!... Ехе! я ти забрањујемъ пушити, ер ако пушишъ, недобіешъ ништа.

— Добро, кадъ тако мора быти... Болѣ је дакле, да тера човекъ говеда на вашарь, рекне воћа и завуче свое чибуче опетъ у џепъ. Дакле напредъ, продужи онъ; време се мути, мы се морамо побринути, да пређемо што скоріе преко снежны пола.

Заиста се было изнова покрыло небо са облацима. Све висине около быле су магломъ умотане и ячій ветаръ почео је већъ бацати снежны пра изъ зачкольица у висину. Было је већъ три сата одъ како смо пошли, али Кол-дантерњ іошть се чиніо да је подалеко. Чимъ смо на подножје Фиске стѣна наступили и последній знакъ природногъ живота изъ насъ оставили, изгуби се испредъ наша очіо принмъ обртаемъ сервоцка долина. Позорје се сасвимъ променуло: лево стрмените стѣне, десно ледене горе и голе планине.

Милордъ Клари: — Мене је стра, да онай звекањ непознат праный путъ.

— И мени, одговори му Клара уплашено.

Милордъ. Воћо, ты насъ водишъ рђавимъ путемъ.

— Овде! я мислимъ іошть ніе време да се тужите, топрвъ ћете видити. Напредъ дакле, напредъ.

— Клара Милорду: — Я се боимъ отацъ.

— Напредъ, напредъ, ниште хтели іоче да не слушате; садъ вали гледати, како ћемо одъ овогъ сіјасета утећи. —

(Продужеће.)

ВЕЛИКА ПУСТАРА У СѢВЕРНОЈ АМЕРИЦИ.

У предѣлима западне Америке (међу коима брои се; источно место реке Мисисипи са свои 18.000 квадратны миля, земля Мисури до каменіты гора и право западно приморіе американско) простире се съ оне стране Мисисипи една грдна дужь и необдѣлане земль, где се никако неналазе людске колебе докле годъ може око човечіе до-

гледати. Ова огромна земля састои се изъ широки, травномъ обрашћены равница, поседна на некимъ местима шумама, луговима и поединимъ дрвећемъ, и наводњава се талосима црвене реке, канадски и аркасански вода, и млозиномъ други мањи речица. На овимъ плодоноснимъ и зеленимъ пустарама живе дивљи коньи, и биволи у гомилама, кои много пута превазилазе брой одъ 20 и 30.000. Тамо е неизмеримый просторъ лова разны западноамерикански колена. Тамо путую Осаги, Креки и Делеварски индијанци, кои се међу собомъ союзаваю и раздаваю и о удаљенимъ насељенима европеца ни понятія немаю. Ближе наменити планина обитаваю Павни и Команхи, дивља незанисима колена, средња у њиовой необуздавой слободи, Номади овы западны краева. Ова предђла, где се међу небомъ и земльомъ милиони убіятя могу, биваю често позориште борбе тій дивљи народа. Но у овомъ неизмеримомъ пространству ни едно колено нема постояногъ пребивалишта. Само лаке колебе праве у пролазку, одъ зверски кожа и дрвећа, изъ кои нападаю на чопоре бивола, кои су имъ найприятніе и найслађе ело. Ове лако направљене колебе нападаю друга дивља колена, кои у пролазку случайно на њи наиђу. Онда се започне страшна сурова борба, кои се текъ онда свршује, кадъ една партая буде сасвимъ потучена. Побеђене кости, пола иструнути лешеви, у мрачне зачкольне стѣна бачени, крвлю напоена земля, кои се дуго време црвени, показуе усамльно место битке, где тако лако човечія нога неступа.

Найвеће колено, кое у овой пустоши живи, есу Осаги. Люди овогъ индіанскогъ поколења одевени су просто, но изгледаю сасвимъ войнички. Они немаре за лепе альине и украшенія, еръ то држе да ніе мужевима свойствено. Цело њиово одело састои се изъ широки оргтача, кожни ройта, кое чакъ преко колена виси, а обуће кожне. Иду гологлави, косу шишаю сасвимъ, само оставляю перчинъ, кои имъ чакъ преко леђа виси. Тела су здрава и яка, широки прсіи, и држана мушкогъ, скоро се може рећи благороднога, кое њиова ношња при голимъ прсима и рукама іошть больма увеличаваю. Ова по накићеньу Осагъ опоминъ насъ неотище на стародревне кипове. Начинъ њиовогъ живота сасвимъ е простъ, еръ сва њихова тежня иде на то, да остала колена у понаштву надмане, колено Крека иде мало разкошніе одевено, ту се могу видити альине одъ найразличитіе боя, и имаю широке сайне појасе, зелене или црвене ройте и шарене подвезе. Колебе овога колена украшене су изнутра са сваченъ, што разкошъ у овимъ предђлима производи.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Бечъ. Царъ аустрійски поклонію е 3000 да се поделе међу бегунцима, кои су изъ Босве утекли а 3000 погорелцима у Сараеву.

— Неки доктора препоручую єденъ киселогъ воћа, као: храставаца, вишања и т. д. као найбољъ средство противъ болести, кое су одъ врућине проистекле. Мало намъ е врућине, него оће іошть и живота да намъ закиселе.

Лондонъ. Вѣсти изъ Дублина являю, да су католици у Корку протестантске цркве нападали. Одма е одређенъ єденъ полкъ солдатій, да маршира къ Западу.

Трапезунтъ. Као у Тесалоники, было е и онде надтицай између разны паробродарски дружтва у смотреню путне линіе између Цариграда и Трапезунта, и до тога су напослеку дошли, да су путнике найпре по 20 гроша возили, па после бадава; но посредствованьемъ єдногъ безпристрастногъ мужа довели су цену у равновѣсіе, и довле ће опетъ ово трајти, то самъ Богъ зна. —

Цариградъ. Султанъ е поклонію бурмутицу съ діямантима украшену начальнику самскогъ гарнизона Г. Темистоклеу Вурвелу, кои е побіо чету морски разбойника подъ управомъ чувеногъ Негрома.

Француска. Француско правителство настои съ великомъ ревности, да са странимъ силама заключи трактате противъ кньижење краће. Таковый єданъ трактатъ већъ е заключила са шпаніомъ, а єданъ ће спетъ и са Аустріомъ подписати. Договори и заключена таковы уговора чине се и са разнимъ државама Германіе, съ Холандіомъ, Цариградомъ и Васинятономъ.

Парижъ. Генералъ Водрай наименованъ е одъ президента за настойника свію палата, кое су овомъ последньимъ на уживаню уступльене. Плате годишнъ имаће 60.000 франака.

Лондонъ. По рачуну новина „Таймса“ избрани су досада: 53. либералноконсервативны, 237 либералны и 168 министеріялны членова парламента.

Варшава. Колера се и онде појавила, али ніе тако яка као што су се надали. У шпиталю налазе се 9. болестника одъ колере, а 3. у чивутскомъ шпиталю. Ове болестнике посѣтіо е Князь Губернаторъ, кои томъ приликомъ благоволіо промотрити, есули све поправне за болестнике одъ колере спремльене.

Парижъ. Г. Персиньи, садашньій министеръ у Француской, приповедао е скоро, кадъ е 1836. год. было само простый учредникъ новина, ніе могао противстати искушеню, да отвори єданъ златанъ ора, кой се на Булевараду за 2 суа продае. Листъ артіе, кой е у њему напао учиніо му се врло чудноватъ. Наравно ніе читао, да ће постати краль, него само слѣдующе: „Ко овай ора отвори, биће пре или после министеръ. Овако се изражавало то тайнепуво пророчиште пре шестнайсть година, и пре шестъ месеци постао е Персиньи министеръ.

— Француско правителство намерава да одреди награду овоме, кой ће изнаћи лекъ противъ уеда бесногъ пса, еръ су многи люди, бесномъ псомъ уедени, грозну смрть претрпили.

— У Енгеской оће да наместе неке мале судове съ водомъ за жедне псе, кои сокаконъ иду, као што тай обичай постои већъ у Италію и на другимъ местима.

— Појавила се нека болесть грожња у западной Француской.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	25
Сребро	18¼

У Кньигопечатньи Кньижества Србіе.

№ 58. Последня Шумадинка. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторницкомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скупаћ. Ко жели у Београду да му се носи кући и не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПОСЛЕДНЯ ПЕСМА.

Поноћъ проће мени се недрема,
Душа моя у сну мира нема;
Све е за ме было на већъ прошло,
Све у пропасть очло.
Мысао людска кадъ е узвишена,
Найвећма е онда уништена,
Єрбо види ништавило свое,
Одъ различне боѣ.
Животъ онде, то е само сенька,
Коя далѣ и далѣ све бега,
Съ другогъ света кою свећа краси,
Докъ се неутаси.
Радость, то е образъ оногъ светца,
Съ коимъ само задоволѣ с' деца;
По над' нада она само доће,
Тек' да преме проће.
Слава, и то млого траже люди,
За њомъ млоги безъ неволѣ блуди,
А она е измишлѣна шара
Што найвећма вара.
Новацъ — то е робство пожелѣно,
Само людма судбомъ наменѣно —
То е само єданъ металъ жутый
Кога цене люди.
Та и любавь, ништа друго ніе,
Нег' трепутакъ гди намъ сунце гріе.
Све е ништа, све е магла пуста,
Па и женска уста.
Жели овогъ чудногъ нашегъ света,
Коя животъ уживати смета,
То е што насъ прозъ савъ животъ води
Да себы угоди.
Жалость, бѣде, несрећи и туге,
Болесть, бриге, колере и куге,
То су гостя што се кадъ кадъ сврате,
Да намъ животъ скрате.

— — — — —

О човече, я ти судбу видимъ,
Њути само, негорди се ни с' чимъ.
Нерадуй се животу ни новцу
Ни пуномe лонцу.
У веселю и при віна чаши,
Будъ умеренъ и ништа с' небаши.
Мысли свагда да си гость на земльи,
Па с' онда весели.
Ако любишъ, и ако си неранъ,
Немой рећи с' тиме да си срећанъ,
Два минута више ти нетреба,
Па да паднешъ с' неба.
Нятъ што фали нити што годъ куди,
Одушевлѣнъ ни зашто небуди —
У свему е ништа сакривено,
И њимъ разорено.
Цриъ у праy, и царь на престолу,
За єднаку створени су ролу:
„Да постану, траю и престаy" —
Ништа да остану.

— — — — —

Ил' живіо несрећный човече,
Сто година или єдво вече;
Кадъ погледашъ твое стањ бедно
Башъ ти е све єдно.
Зато сбогомъ я ћу да почивамъ,
И безпослењ само да уживамъ,
Да причекамъ іошъ до кои данакъ
Тай превѣчный санакъ.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продужено.)

Тако смо брзо ишли, да смо се єданій поредъ све зиме и снега, морали озноити; зато смо брзо морали ићи, што су се наше ноће бояле, да се сметови снега, кои су више насъ, съ брега неотисну, и да нас са собомъ неодвуку у безданъ. Морали смо узправо уз'брдо ићи, єрбо ноће знаду, кадъ се попречке брдомъ иде, да се често отисне сва она притина, и ко се на њой стрефи, за тога нема спасенія, єрбо доле нема се гди зауставити. После два сата таквогъ хода, ноћа предъ нама узвикне веселимъ гласомъ, мы погледамо и видимо предъ нама на брегу єданъ великій дрвенъ крстъ, кои е означавао връ брега Фурке, и границу између Кантона Ури и Валиса, и гди е висина брега прешла 7800 стопа, и гди као што намъ ноће кажу редко кадъ копни снегъ. Ту станемо мало да се одморимо, али онай лепый изгледъ коме смо се надали, было е облакомъ и снегомъ осуећенъ, єръ писмо ни десетъ корака могли предъ собомъ видити. — — —

Ни смо се могли дуго одмарати, єръ бояли смо се да онако угрелыи неозебемо. — Одатле ишли смо далѣ низъ брдо, и као што е са пењањемъ на брдо было све

већій снегъ и зима, тако примѣчавала се са силазевѣмъ готово при сваком кораку блажја и сносніа зима, и послѣ краткогъ хода, дошли смо већъ были, гди се земља одъ снега прошарала. — Заустанемо се и поседамо на влажну рудину, према едномъ врло високомъ водопаду, коя е съ едногъ ледногъ брега опетъ доле у ледъ и снегъ падао, то е оно чувено место штово зову Роне-глѐчеръ, и сбогъ чега гомиле путника усуде се преко ови снежни Алпа. Ту може човекъ видити снегъ одъ више фарби. Ту самъ видіо вѣчный снегъ и ледъ, ту е као неко брдо, склазао се снегъ у долину и притискао коріто реке Роне, коя изподъ тога снега тече, и коя управо одатле могло бы се рећи да извире. — — —

Као што васъ е съ оне стране река Раисъ узъ брдо водила, тако са ове друг се стране река Рона низъ брдо показивала намъ е путъ. — На дву едне мале долине беше една гостилница, гди се ми сви заустависмо, и у врућой собѣ почнемо се одгревати и сушити, докъ намъ се међу тимъ ручакъ спремао. Было васъ е много, читава кућа была е пуна. Свакій е найпре наручіо шта е желіо ести. Бла много ніе на изборъ было, єръ е сиромашна гостилница; но впакъ было е едно чудновато ело. Ко е годъ одъ насъ заштао пелівера: шта има за ело — свакомъ између іошть два три ела спомињу е да има и говеђій очіо (Ochsenaugen), и свакогъ кои е наручіо то ело, питао га е колико воловски очіо жели? едни каже: мени шестъ, други десетъ, трећи іошть више, єрбо сваки е мыслію колико очіо толико е залогаи, и кадъ оде да намъ готова те говеђе очи, почнемо мы рачунати колико е кои наручіо и найемо да бы му требало више одъ 60 волова заклати да подмири свое госте са очима. На сно дали ни едномъ да пита како ће то быти, него чекали смо да видимо, найпосле мислили смо да смо дошли у неку волшебну гостилницу, или да у овомъ ладвомъ предъ нами живимъ воловима ваде очи па имъ опетъ израсту, као што се прича да е еданъ секо свињама уши и репове па ево. Но та заговетка одговетне се, кадъ домаћинъ уће и донесе на таньиру предъ едногъ десетъ на масти пригања али неразумљенеы ня, — „Ня самъ я то наручіо, то е за некогъ другогъ, и самъ наручіо десетъ воловски очіо.“ рекне онай и одмакне таньиръ съ лима, коя су са свомъ около пржењымъ белапцетомъ изгледала управо као воловске очи. — Домаћинъ онда ту самъ каже да у томъ краю ја тако сготовалъва, незове ніако другчіе него воловске очи. — Нама буде и то ело по волыи, и место говеђій очіо наручамо се поредъ гди кои іоште ела покошињи ня.

Пошто смо се два сата ту бавили, грсали и одмарали, кренемо се далѣ на путъ, іошть уз горе брдо, и по горемъ снегу и ветру — на брегъ Гримзель, гди смо намили преноћити, єръ е тамо на томъ брегу пространа и добра гостилница — и опетъ безъ сваког затезања непрямо насъ 30. са овимъ дугачкимъ алпіскимъ штапоима, негледећи ништа што намъ снегъ непрестано у очи сипа, воће су были веселе, и певали су сви трошца колико ій грло доноси, а и мы смо по кадъ кадъ и то доста силома по гди коју ћачку песницу одпѣвали, кое су насъ у овимъ стенама на леный Хайделбергъ и нѣгове найпре опоменуле — ишли смо непрестано уз брдо, и често разгртали смо снегъ и тражили и налазили румене алпіске руже. Ни смо се дуго уз брдо пели на смо онда около брда попречке ишли, и то све по великомъ снегу, и туда е было найопасній путъ, єръ смо морали едно сто корака поредъ такве провале ићи, гди кадъ бы се отисли не бы насъ могле ни мечке наћи, но срећомъ нисмо могли сву ту проваду одъ облака видити. Тай одлекъ лежао е съ леве стране, и было е дубокъ чакъ до такозваногъ *мртвога езера*, кадъ наступимо туда канадъ тога езера, све се утиша, найвећа озбилность обладала обично такомисленымъ и небрезаћивимъ ћачкимъ корацима; мы престаемо едань другогъ учити ги треба да стане, и како да се држи, него я сваки ћутао па полако корачао, и найпре пробао, ели тврдо и стално место онде где стае, съ десне стране надвила се на насъ една висока стена, и по њой могло се судити каква опасность изподъ насъ ліа на наше младе године. —

— Мртво езеро зове се зато што ништа неможе у њему да живи, а друго съ тога што има много мртвы тѣлеса у њему, єръ где годъ кога мртва путника нађу онда га баце у то мало езеро, у коме много година остане, и сбогъ зиме неможе да изтрули, тако да после три, четири и више година средници кадъ мртваца нађу, познаду га іоште — ту е было найвећій врх Гримзла, и то е было найвећій брегъ где самъ до сада био, та е висина износила преко 8400 стопа. Одатле окренемо на ниже, куда е путъ лепши и мало закопанъ био, ми смо задовољни были да смо нашли путъ и да ніне неможемо заврлати, тай е путъ ишао на другу страну а не одъ куд смо ми дошли. Мы смо ишли окомце низъ брдо, блато, киша, вода, снегъ, све се умешало на томъ путу, били смо покри крозъ све ањеве, на многи мести газили смо до ниже колена воду помешану са іоговимъснегомъ. Приближимо се едной малой долини, и на еданъ путъ заори се весео узклик: Меана! меана! — — Ни Колумбъ се ніе могао већма обрадовати, кадъ е по мору свое велико име, новога свеѣ — тражіо; па кадъ га е нашао. — — Мы стрчимо брзо доле, нађемо гостилницу велику и у њойзи ваше путника него што е насъ было. Како дођемо, поделе насъ све по двоицу у собу, и пре свега, поскидали смо све наше мокре ањеве, и добили смо сваки одъ фланера кошулю и панталоне, после морали смо лећи у креветь, за тимъ дође предъ сваког по една велика чаша врућегъ врогъ сладкогъ піна. После те чаше піна сваки се е было угрео. Све наше ањеве одиесу да суше. Тако смо лежали и еданъ другогъ изъ собе у собу довикивали до предъ вече; и текъ онда у врућимъ собама, смелали смо се еданъ другомъ како е кои путемъ падао. Око седамъ сатій зовну насъ на вечеру, и скупимо се сви у великомъ салону, гди е асталъ за 80. душа было постављенъ. Сви смо се зачудили, да у овакой пустињи, у оваквомъ леду и снегу, и на оваквомъ висококомъ брегу, нађемо тако уредно и лепо намештенъ асталъ — посуће было е сво сребрно, и сав намештай было е у своме реду. Осимъ насъ ћака и осимъ оны што е съ нама дошло, затекли смо іоште едно 20. путника, кои су съ друге стране дошли, и кои су одъ неколико дана чекали да престане снегъ и да се изведри, да гледе околне брегове, єрбо кажу да е врло лепъ изгледъ одатле, и людя изъ гостіонице обрчу ямъ све одъ сутра до сутра да не се разведрити, и тако многи остану по десетъ дана. Осимъ оны што смо нашли, мы сви остали были смо у едпаке фланерске ањеве обучени, и поредъ свега лепогъ кроя и фасогъ фланера, изгледали смо опетъ као анселіци. Наше друштво увати дольни край астала, и по-

седамо сви један до другога, или један према другоме — бла се повеси, и свако е било изабрано, и свако е могло у најбољмъ берлинскомъ трактеру читавъ ручакъ започнити. Асталъ са врха до дна био е окићенъ, али не алискимъ ружама, него бутеляма француског вина, по средини пакъ шампањи стајали су у резерви. Укратко, све што бе се могло у првој гостилници једне велике вароши наћи, тога е и ту было.

Наша е вечера дуго трајала. Прве бутеље пошло се у разговору. Друге почну се са громовитимъ ћачимъ певањемъ; сви гости осимъ насъ отишли су већъ да спавају, ми пакъ пратили смо ноћъ куцањмъ чаша, и веселимъ ћачимъ песмама, и нико не бы рекао да смо на врх Гримзела, него да смо у каквой Кнајпи у Хајделбергу. Чакъ после поноћи разиђемо се, и ћудни у наше собе мироге смо путнике лармомъ набудили. Ми одма поспимо, а они поустаю псујући и љутећи се.

Сутра данъ пошто смо доручковали, пооблачимо наше суве и очишћене аљине, и пођемо даљ чудећи се тако леномъ дочеку и тако маломъ и витковмъ рачуну: ербо за све осимъ вина, ніе спавић више платио до по 5 франака (2 фор. ср.) — Брао смо дошли на взворъ реке Аара, и после ишли смо све поредъ њега низъ брдо. Путъ е на више приличанъ, а предћи били су врло лепи, дивљи и ужасни. Рћка Ааръ тако е падала съ камена на каменъ, да и сама река Раинъ своје се у Хајделбергу. За два за три сата дођемо у Хајдекъ, где има само една механица, и где река Хајдекъ съ једне висине на сусреће реки Аару пада, и обзире у падању саношаваю се; и своимъ дивљимъ шумомъ, срцу, које већа чуства има, неку неописану страоту задаю. Дуго смо седјали ту, и више смо неке примаљивости нашли, него при гледаню на ћаволо ћупрію. Ту смо ручали са свимъ онако, као што ћаници пастири ручаю. Брао смо изашли изъ снѣгова, и надъ дођемо у питоме долине, где е све зелено было, где видимо њиве и засађене баште, где нађемо лишће и зелене шумице, будемо весели, и чинило намъ се да е ново пролеће дошло; ербо у долини было е топлів негъ што смо желили. И тако дане у ово доба видјо самъ на острову Рајгену, како се суще два путъ за један данъ изъ мора раћа, а ове године дочекао самъ два пролећа.

Овде у Майрингену, у овой лепой варошици сада седимо и одмарамо се; но овде незадржава насъ толико уморъ, колико овы лепы предћи. И одъ свію водопада што самъ до садъ видјо најбољ ми се допада, овай што више ове варошице са високе страоштимъ своимъ шумштањмъ низъ каменый оцекъ у долину пада.

Сбогомъ, ово дугачко писмо свршавамъ овде данасъ, а сутра продужи ћемо даљ наше путованѣ, знамъ да ћу ти опеть писати, али одавле то незнамъ. Тымъ ћу ти радје писати, што ћу имати о чему, ербо кажу намъ овде, да текъ сада одавде наступићемо на најлепше красоте и лепоте ове земљ. Сбогомъ, и ако се где у овомъ удаљеномъ туђемъ свету загубимъ, онда ова писма нека те опомиња на мене.

ПОСЛЕДЊЕ ВРСТЕ.

Данашњи број Шумадинке излази последњи путъ; и поредъ свега тога што бы имао много говорити, ограничи ћу се само на то да се укратко опростимъ са свима читатељима. Узрокъ престаня петреба ни да спомињемъ. Но да бы тай узрокъ коначно предъ читатељима са себе скинуо, обричемъ се безъ икакве ваљде у свако доба бити учредникъ, писати, и уређивати овай листъ, кадъ бы се ко годъ (или какво друштво) нашао, да буде издаватель, и да сву бригу, све трошкове и савъ добитакъ на себе прими, и да се я немамъ ни зашто друго осимъ за рукописъ старати. Да е се икако могло и бы овай листъ продужіо, али нидјо самъ што даљ излази све е већій разходъ одъ прихода. И уклањаюћи се садъ може бити за навћакъ са новинарскогъ позоришта, надричемъ се писања, и ћу радити на озбиљнимъ предметима, продужи ћу издавати „Шумадинче“ у поседнимъ свескама, где ћу мећати досадања и дала „путничке цртице“ а тако исто и мировіно и радовању се ако читатељи су ду примали са онымъ чуствомъ, са коимъ писателъ се. Осимъ тога, никаквогъ другогъ одушевленја до сада за мене ніе было. Я нерадо силазимъ са тога поља поштенія, али нијакъ една чекамъ да се понуде утицаи, и да у срећној заборавности, посветимъ свой кой годину читаню и ученю, у чему осећамъ неуспеле потребе. Брз изъ свега што самъ до сада писао добро кои тика може видити: несталность у предузећима непостојанство у мысленя, неслѣдственость у радовању наклоности, реченій безъ дѣла, буйность и замршеность безъ темељитогъ правца. Но одъ млады година нема ниче старачке зрелости натражи. Я писамъ разно нелако сам по гао, нисо само колико самъ хтео, радио сам у колико самъ ко било расположенъ, делио самъ свое време и уживанѣ младости. — — —

Тѣшимъ се са оним што но покоше Чудна Кана. „Ни том' одъ мене нако се ніе надао.“ Бив сам до сада да тако срећанъ да све што самъ до сада писао читатељи нису лядно примали; съ њиовимъ задоволанъ, и благодареви имъ у једне другоме се и за убудуће. Онима кои су за ово друго заподевали тиля у Београду повраћени су новци по свом месту тако и по окружіма осимъ неколико мала кола ће се по делижанцу послати, одбивши за оне неколико сребрено оволико колико заседа. Ако коме случајно небуде новца повраћени дошли, кривицомъ експедитора за оволико места, или разносителя за Београдъ, то мрамо да ни се одма ани или више, како бы могао изнаћи где и потражи ка; и да бы сасвимъ те несносне рачуне сбочили остављамъ рокъ одъ данасъ за 40. дана, ако ко одда задржао вљаћа да се изволи пријавити, после тога рока протекли ли пренумеранта и сва дописивања бы ће уништени о симъ оны имена, кои ћоштъ дугую за прошло полугоде и коима ћу доцнје по вао обћ морати писати, и ков садъ последњи путъ молимъ да ма новце што ре пошљю и то по пошти, и я пристаћемъ да и платимъ пошту.

И садъ праштаюћи се последњи пут найискреније и найчутније са свима читатељима, морамъ изповедити да да ми е теше было ово неколико последњій речи написати, него све што самъ за ово 7. месеци у Шумадинки написао. Ёрз съ онима пратимъ последню Шумадинку, Ели жалость есте, а може ли се прежалити може. Шумадинка престае. Новци су враћени. Вересія ніе скупљена. Бостанъ е обранъ. Браге су скинуте. — Садъ лаку вамъ ноћ! Спанайте спокойно! Ербо они су срећніи кои чврсто спаваю, него они кои су будни, али читаћи данъ

проведу дремајући и трљајући очи. Јошт једанпут лако ваља ноћ! и ја полазимъ да спаваме и гасимъ свећу и съ њоме живота Шумадинке, и бацамъ перо за врата. — Ала сељанец!

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— За време прућине у Паризу, трошило се сваки дан 1. милионъ фунта леда, а ово се сваки данъ 1. мал. порција сладоледа.

У свима нормалнимъ 276 школама, у Паризу, има 30. хиљада ученика, међу којима 19.300 женска има. Годишњи трошакъ на те школе износи 1,370 000. фран.

Президентъ Наполеонъ дошавши у Штрасбургъ пређе је равну са својом свитомъ и дошао у чувено купатилишче Баденъ-баденъ, где је лепо било дочекањ. Њега свита: министри, генерали, инжинири, списатељи и многи други одма зелени асталъ Рудета, на коме се налазе напоредо су ту у лутрију са француским лакомисленосћу Министеръ Сен-Арно губио е непрестано, безазлено свое весеље на лицу промењу; а Бино при сваком тренутку улогу, мрштио се и лутио. Са прилично смешном женшином добило е генералъ Ваздперъ, а најнаобћи несрећнијошњу губио е полковникъ Флери. Једни кои одъ њи и проиграли су преко 60 хил. фран. једни пак добили су. Стихотворацъ Мери проиграо е сво имање и још крв себи (око 2000. фран.) безда се и ђаволски напрасно инаћ било е весео кадъ му е Бенацов банкоа и притежатель тога игралишта поклонио 500 франака. — Хвалимо пакъ баченји се по равинским пупанцима за гвоздене ове игре, добило е преко сто хиљада

У Америку одъ године до године све више једна за три месеца ове године у самъ Невјорћ населише се близу 200. хил. душа.

— Краљ грчкій Ото приспео е преко Трјеста у Бечъ и Пешту путуе само подъ титуломъ грофа одъ Атине остаће овде свуда лепо примљенъ и дочекањ.

Краљ и царъ Аустријски Августа месеца 25. ступиће у купалиште Ишлу.

Један Енглезъ Маркизъ Бленфордъ купио е једну Мазаринску библію печатану 1460. год. и дао е за ню грдну суму одъ 20 хил. фор. сребра. А пре неколико година купио е једно друго издање библије одъ Валдорфера 1471 године печатано, као једно једино савршено одъ тог издања, и дао е преко 30. хил. фор. ср. а притомъ имао е исту такву књигу одъ истога издања и године, само е на краю фалило 5—6. листа.

— Енглезке новине јављају, да се пронашло у развалинама старе вароши Ниниве, неколико дудови гредa које још нису изтрунуле; и које морају старе бити преко 2500. година.

— У парискоj инвалидскоj кући, живи један солдатъ коме е 102. године, и који е 4 године пре рођенъ одъ Лудвика XVI, онъ е још здравъ, и иде брзо као какавъ младићъ одъ 70. година.

— У Нев-хемширу неможе никако остати девојка неудана. Најсиротнија и најружнија како пређе 29. година мора се удати, на сљедујући начинъ. Мету е на лутрију, и сви неожењени те вароши или села извлаче, и на кога та коцка падне, мора е узети, а други сви морају неку опредељену суму платити, да такавъ младожења може одма кућу закупити.

— Бечко попеч. просвештенија понудило е чувеног Г. Миклошића, да напише читанку за словенске нормалне школе, на словенскомъ језику, и онъ е се тога посла већъ примио, и почео радити.

— На бечкомъ универзитету у прошлой години было е 412. ученика изъ страны земаля.

— Обштество бечко троши годишњ на сиротињу 360 хил. фор. ср. преко тога накупи се још по црквама 11. хил. по кућама 20. хил.

— У Француской жандарма (пандура) има сада 25. хил. одъ кои 13.700. на коњма су. За време цара Наполеона, кадъ су Француски половину Европе држали нису имали толико пандура.

— Одъ 1. Јнуар. 1804. год. до Марта месеца 1848. у Аустрији (осимъ Мађарске) осуђено е свега на смрть 1304. особе, одъ кои само е 448. погубљено, а 856. помиловано е са тавницомъ. — Одъ 121. политичны осуђеника само су 2. погубљена.

— За 6. месеци ове године, у Француской приђели су извозни и увозни ћумруци 69. мил. франака, преко 14¼ милиона, више него у прошлой години.

— За овы прошли 6. месеци умрло е у Лондону 28.445 особа, међ' којима е 13.950 женскиња. А родило се 12 хил. више него што е умрло за исто време.

— По протоколу ћумрука, у година 1851. извежено е у Калифорнію (у Америки) преко 100 мил. фор. ср.

Оглас.

Сви бројеви што су после Петрова-дне изашли, могу се добити за 1. цванцик. Тако дакле ко жели Шумадинку имати читаву, нека се јави да му се и ови неколико бројева пошљю. Ако е коме какавъ број пропао, или загубио се, а радъ е да има све подпуно, нека ми плаћеним писмомъ јави, и колико годъ уз' буде, и коме годъ достигне послању бадава, све поједине бројеве могао бы надокнадити, осимъ прву 6 бројева.

„Шумадинче" излази ће у Земуну у свескама, и ко жели да му се свагда, како која свеска изађе одма пошљё, нека се раније пријави. Ово, ко за 10. комада новце пошљё, еданајста књига њему бадава остае за све свеске. — Шумадинче чини се зато да е нало, што е одвећъ танка артија, а то зато, да е лакше по пошти шиљати, безда ипшта плате они приме. Свако може лако видити, да Шумадинче само по спољашности изгледа да е мало, а предмета много е стало, ер су слова врло сабијена и ситна.

У Књиготпечатњи Књажества Србіе.